FERDINANDI
DE
VALENTIBUS
TREBIENSIS

Sacri Conſiſtorii, Fiſci, & R. C. Apoſtolicæ

ADVOCATI

OPERA OMNIA
SELECTIORA.

DISCEPTATIONES
Ad Rem Eccleſiaſticam pertinentes.

ROMÆ MDCCXLVI.

Sumptibus VENANTII MONALDINI Bibliopolæ in Via Curſus.

Ex Typographia JOANNIS BAPTISTÆ BERNABÒ, & JOSEPHI LAZZARINI.

PRÆSIDUM FACULTATE, ET PRIVILEGIO SUMMI PONTIFICIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX ARGUMENTORUM DISCEPTATIONUM,

Ad Rem Eccleſiaſticam pertinentium.

Neapolitana Primiceriatus.

DISCEPTATIO I.

Primiceriatus dignitatem Sacri Canones non agnoſcunt, niſi accedente ſpeciali jure fundationis, aut conſuetudinis, aut juriſdictionis cum adminiſtratione rerum Eccleſiæ. Neque veram dignitatem eſſe probant aut fallax vulgi opinio, aut dignior locus & præeminentia ſupra ceteros ejuſdem ordinis, aut dignitatis nomenclatura, quæ in Literis Apoſtolicis vel à ſupplicantibus, vel ad eorum ſuggeſtionem, vel incidenter expreſſa fuerit. Dignitatis jura, quæ alicui Beneficio ex ipſa ſui naturâ, vel ex primæva inſtitutione competant, quadragenariâ conſuetudine, ſive præſcriptione amittuntur. Quibus verò argumentis, & probationibus dignoſcatur Beneficii cujuſque natura, ejuſque ſive antiquus, ſive poſterior ſtatus, hìc habes cumulatiſſimè. *pag.* 1.

Romana Collegii Nazareni.

DISCEPTATIO II.

Jus eligendi Rectorem Collegii, quod Teſtator ex Bonis hereditariis erigi juſſit pro Adoleſcentibus, ad pietatem, & literas inſtituendis ſub curâ, & regimine Religioſorum certi Ordinis, & in quo iidem Religioſi tamquam in Domo Conventuali regularem diſciplinam ſervant, ſpectat ad Superiores ejuſdem Ordinis, etiamſi Teſtator Collegium ipſum aliorum tutelæ commendaverit iiſque facultatem dederit expoſcendi rationes adminiſtrationis ipſius Collegii: Jus autem recipiendi Convictores in Collegium, corrigendi Adoleſcentes, adminiſtrandi Bona Collegii, aliaque ſimilia ad Rectorem pertinent: Quod ſi idem Religioſorum Ordo ſupprimatur, ac deinde ad priſtinum ſtatum reſtituatur, an primæva Collegii jura recuperet, hìc accuratè diſcutitur. 28

Reſponſio in eadem Cauſa.

SEQUITUR EADEM DISCEPTATIO.

Jus eligendi Rectorem, ac Religioſos alicujus certi Ordinis, curæ, & adminiſtrationi Collegii ex Fundatoris voluntate præficiendos, ſpectare ad Superiores ejuſdem Ordinis, atque ad eos reverti, ſi Ordo ipſe in ſecularem ſtatum redactus fuerit, ac deindè primævo regulari ſtatui pleniſſimè reſtitutus; licèt ante redintegrationem primævi ſtatus in alios translatum fuiſſet unà cum adminiſtratione ipſius Collegii, iterum hìc demonſtratur. 50

Parmen., ſeu nullius prætenſæ Penſionis.

DISCEPTATIO III.

Penſionis transferendæ facultate non gaudet, ex privilegio Conclaviſtarum, Bigamus, quamvis anteà peculiari donatus jam fuiſſet indulto obtinendi, ac retinendi Penſiones in ſtatu etiam bigamiæ. 65

In eadem Cauſa.

SEQUITUR EADEM DISCEPTATIO.

Ex privilegio Conclaviſtarum Penſiones à Bigamo transferri non poſſe, quamvis antea donatus jam fuiſſet indulto obtinendi, ac retinendi Penſiones in ſtatu etiam bigamiæ, rurſus oſtenditur. 84

Leodien.

DISCEPTATIO IV.

Abbas pleniſſimam poteſtatem habet Officiales, non conventuales, aut electivos, ſed merè obedientiarios, & manuales removendi à ſuis officiis, etiam ſinè cauſsâ: Eorum autem remotio, non dolo, aut malitià fa-

facta, ſuſtinetur. Juſtis itidem ex cauſſis ſuſtinetur præceptum de obſervando ſilentio in calefactorio, ab Abbate factum. 98

Reſponſio in eadem Cauſa.

SEQUITUR EADEM DISCEPTATIO.

Abbati omnimodam competere poteſtatem Officiales merè obedientiarios removendi, etiam ſinè cauſâ: eorumque remotionem, non dolo aut malitià factam, ſuſtineri; Sic etiam juſtis ex cauſſis ſuſtineri Abbatis præceptum de obſervando ſilentio in calefactorio, pleniùs in hac eadem Cauſa demonſtratur. 108

Ravennaten.

DISCEPTATIO V.

Matrimonium, quod filius, inclyta, ac nobili ortus ex familia, cum ignobili, eaque vili muliere ſit contracturus; ejus Parentibus invitis, à Superioribus prohiberi poſſe, ac debere, ex præſcripto Sacri Tridentini Concilii, tùm SS. Patrum, & forenſium Doctorum auctoritate, tùm & univerſæ Eccleſiæ diſciplina, ac praxi perſpicuè hic demonſtratum vides. 116

Ordinis S. Hieronymi Hiſpaniarum Obſervationis Conſtitutionum.

DISCEPTATIO VI.

Conſtitutiones alicujus Ordinis, quæ in nimiam multitudinem excreverint, quæque abſque ordine, & abſque ullo delectu per plura volumina diſperſæ vagentur, atque etiam magna ex parte, vel poſterioribus Legibus, vel contrario uſu fuerint antiquatæ, neque inter ſe benè cohæreant, emendandas, & in novam ac benè ordinatam collectionem redigendas eſſe, uberrimè oſtenditur: Plura quoque notantur ad Regularium, præſertim Ordinis S. Hieronymi juriſdictionem, & mores pertinentia. 127

Placentina Juris celebrandi Feſtivitatem, & benedicendi animalia.

DISCEPTATIO VII.

Jus benedicendi animalia, atque oblationes recipiendi in die feſto S. Antonii Abbatis non ad Parochum in vim allegatæ ab eo immemorabilis conſuetudinis, ſed privativè ad PP. S. Antonii Ordinis Viennenſis, ſeu PP. Tertii Ordinis S. Franciſci, eorum loco ſubrogatos, pertinere, validiſſimis firmatur hic rationibus, & argumentis; Contraria itidem immemorabilis ex quibus excludatur, & quæ ad id perpendi valeant latè diſcutitur. 164

DISCEPTATIONES
SELECTÆ
Ad eandem materiam cum reſolutionibus.

Neapolitana Primiceriatus.

Primiceriatus dignitatem Sacri Canones non agnoſcunt, niſi accedente ſpeciali jure fundationis, aut conſuetudinis, aut juriſdictionis cum adminiſtratione rerum Eccleſiæ. Neque veram dignitatem eſſe probant aut fallax vulgi opinio, aut dignior locus & præeminentia ſupra ceteros ejuſdem ordinis, aut dignitatis nomenclatura, quæ in Literis Apoſtolicis vel à ſupplicantibus, vel ad eorum ſuggeſtionem, vel incidenter expreſſa fuerit. Dignitatis jura, quæ alicui Beneficio ex ipſa ſui naturâ, vel ex primæva inſtitutione competant, quadragenariâ conſuetudine, ſive præſcriptione amittuntur. Quibus verò argumentis, & probationibus dignoſcatur Beneficii cujuſque natura, ejuſque ſive antiquus, ſive poſterior ſtatus, hic habes cumulatiſſimè.

DISCEPTATIO PRIMA.

1 *Primicerius, qui dignitatis gradum ſibi adſerit, eum plenè probare debet*, & num. 36.

2 *In Canonicorum cætu, ſecundùm veterem Eccleſiæ diſciplinam omnes æquales erant*, & num. 199.

3 *Et iis dumtaxat officia quædam diſtribuebantur ad rectam Chori, & Eccleſiaſticarum functionum ordinationem.*

4 *Officia Canonicorum ſecundùm veterem Eccleſię morem temporaria erant.*

5 *Officia Canonicorum olim nullum dignitatis gradum obtinebant.*

6 *Dignitates inter Canonicos paulatim inſtitui cœperunt cum præeminentia, & perpetua adminiſtratione Bonorum Eccleſiæ*, & num. 102.

7 *Archidiaconus, & Archipresbyter ſolùm præerant ceteris.*

8 *Archidiaconi, & Archipresbyteri titulus antiquiſſimus.*

9 *Archidiaconum, & Archipresbyterum ſuum habebat quælibet Cathedralis Eccleſia.*

10 *Archidiacono, & Archipresbytero, ex primævo Eccleſiæ more honor deferebatur non ex munere, ſed ex ætate, aut merito.*

11 *Archidiaconi, & Archipresbyteri munus olim ſimplex erat miniſterium.*

12 *Archidiaconus, & Archipresbyter unà cum dignitatis gradu perpetuam adminiſtrationem cum juriſdictione, & præeminentia habere cœperunt.*

13 *Eccleſiæ, in quibus præſidet Capitulum, nullam dignitatem agnoſcunt, præter Archidiaconalem, & Archipresbyteralem.*

14 *Dignitas propriè dicitur, quæ cum gradu, & juriſdictione perpetuam obtinet rerum eccleſiaſticarum adminiſtrationem*, & num. 47., 215., & 123.

15 *Officium non habens adminiſtrationem cum juriſdictione, impropriè dignitas appellatur.*

16 *Dignitas ſinè adminiſtratione invidiam generat, & ſcandalum inter fratres*, & num. 111.

17 *Dignitatis gradum Archidiaconus, & Archipresbyter ſucceſſu temporis etiam ſinè adminiſtratione, & juriſdictione retinuerunt.*

18 *Dignitatis nomina, ex communi jure ſunt Archidiaconatus, & Archipresbyteratus.*

19 *Dummodò tamen alii in Choro præemineant.*

20 *Dignitatis gradum tribuit fundatio, Statutum, Eccleſiæ conſuetudo, & communis reputatio*, & num. 31. 122. 167., & 196.

21 *Dignitates, vel perſonatus ſecundùm inſtitu-*

tionem, vel conſuetudinem intelligimus, & num. 149.

22 Primicerii nomen ſatis non eſt ad dignitatem adſtruendam & nu. 27. 46. 120. 213., & 218.

22 Primicerii, ac Cantoris, ex primæva ſua inſtitutione idem erat officium, & nu. 121.

23 Primicerio incumbit cura, ut Divina officia rectè perſolvantur, & num. 27., & 222.

24 Primicerii nomen, officii erat, non Ordinis.

25 Antiphonas præintonandi munus exerceri debet à Canonico ultimi Ordinis, ſcilicet Subdiaconalis.

26 Primicerio nulla competit adminiſtratio Bonorum Eccleſiæ cum juriſdictione, & num. 57.

28 Primiceriatus dignitas non eſt, niſi in loco ita reputetur, & habeat ſigna dignitatis.

29 Dignitas & officium inter ſe differunt.

30 Canonicus non à Primicerio, ſed à digniore Capituli petere debet licentiam exeundi è Choro.

32 Ad dignitatis faſtigium Beneficia extollere Pontificiæ authoritatis præcipuum eſt.

33 Dignitas eſt qualitas quædam extrinſecus, quæ alicui officio indita non præſumitur & num. 35., & 125.

34 Dignitas non ex nomine, ſed ex ſignis dignitatis probanda eſt.

37 In dignitatem agnoſcere mera officia, adminiſtratione, ac juriſdictione carentia, jura abhorrent.

38 Primiceriatus, adminiſtrationae, ac juriſdictione carentis, dignitatem, quæ excludunt argumenta, prævalere debent.

39 Probatio juris diſpoſitioni conformier præferenda eſt.

40 Obſervantia elicienda eſt ex actibus univocis, & qui ad aliud referri non poſſint.

41 Obſervantia illa prævalet, quæ magis accedit juri communi, vel ſaltem ab eo minùs recedit.

42 In dubiis rebus tutior pars eſt eligenda.

43 Interpretatio, quoties probationes, & argumenta ſunt dubia, ea recipienda eſt, quæ juri magis cohæreat.

44 Dignitatis titulum non probant actus, aliis etiam rebus communes.

45 Obſervantia ut reddatur æquivoca, ſufficit poſſibilitas in contrarium.

48 Dignitates ullus tempore Conſtantini Magni non noverant Cathedrales Eccleſiæ.

49 Priſcis Eccleſiæ ſeculis Presbyteri addicebantur Eccleſiæ, ut unà cum Epiſcopo Senatum conſtituentes, tamquam ipſius Vicarii, ad opus quodlibet ab eo adhiberentur, & num. 199.

50 In Neapolitanæ Cathedralis Eccleſiæ fundatione inſtituti fuerunt quatuordecim Canonicatus præbendati, ſcilicet ſeptem Diaconales, & ſeptem Presbyterales, & num. 172.

51 Unique ex Canonicis Presbyteris datus fuit titulus Cimiliarchæ.

52 Primicerii titulus, & officium plura poſt ſecula à Neapolitanæ Eccleſiæ fundatione ibidem inſtitutum fuit.

53 Ad Primicerii officium pertinet præintonare antiphonas in Choro.

54 Primiceriatus an dignitas ſit, id præcipuè pendet à primæva inſtitutione ipſius Beneficii, & Eccleſiæ.

55 Pro Beneficii qualitate dignoſcenda, ſpectanda ſemper originaria illius natura, & tenor fundationis.

56 Primicerio, cui ex primæva ſua inſtitutione demandabatur officium, nonniſi Canonicis inferioris Ordinis deferri ſolitum, dignitatis gradus tributus dici nequit.

58 Dignitatis titulum probant plures enunciativæ Summorum Pontificum.

59 An Dignitatis titulus competat, ſtatus antiquus Eccleſiæ maximè eſt attendendus.

60 Status antiquus Eccleſiæ numquam ſublatus cenſetur, niſi de eo fiat expreſſa mentio.

61 Beneficii ſtatus, aut qualitas nova ut inducatur, non ſola denominatio, nec poteſtas ſufficiunt abſque deliberatâ voluntate inducendi novum ſtatum.

62 Dignitatis enunciatio facta in Literis Apoſtolicis, aliunde probanda eſt.

63 Exemptionem Eccleſiæ non probat enunciatio facta in Literis Apoſtolicis, quod illa ad jus, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertineat.

64 Dignitatis titulo Papa aliquem nominans, in dignitate ipſa illum adprobare non intelligitur.

65 Niſi concurrat diſpoſitiva Summi Pontificis voluntas.

66 Papa dignitatis titulo aliquem nominans, nemini præjudicaſſe cenſetur.

67 Denominatio certam qualitatem non probat.

68 Clericatus non probatur ex eo, quod Papa conferens alicui Beneficium, eum nominet Clericum.

69 Denominationes, & enunciationes à Papa incidenter factæ, non probant.

70 Verba ſuppoſitiva non probant.

71 Præſertim, quando agitur de immutando Beneficii ſtatu.

72 Beneficii ſtatum Apoſtolicæ proviſiones non mutant, & num. 116.

73 Nec eum Papam mutare velle præſumitur.

74 Ne Beneficii ſtatus immutatus dicatur, interpretatio capienda eſt.

75 Summi Pontificis aſſertio ut probet, opus eſt, eam eſſe de facto proprio, & ſuper illâ fundari gratiam, & num. 99.

76 Papæ

Digitized by Google

76 *Papæ aſſertio, ſuper quâ non fundatur ejus intentio, habetur veluti mera ennunciatio, incidenter, & propter aliud facta.*

77 *Papæ aſſertio de facto non ſuo habetur tamquam mera ennunciativa.*

78 *Error in facto alieno, & minimè geſto coram Summo Pontifice adeſſe poteſt.*

79 *Error in narratione facti alieni adeſſe poteſt, tametſi emiſſa motu proprio.*

80 *Papa, quæ in facto conſiſtunt, ignorare præſumitur.*

81 *Ennunciatio facti alieni emiſſa à Papa, ſuper ea intentionem ſuam non fundante, ne quidem præſumptionem facit*, & nu.104.

82 *Ennunciatio Primiceriatus, tamquam primæ dignitatis, in Literis Apoſtolicis facta, non continens aſſertionem Papæ, nec eum ad gratiam movens, non probat*, & nu.89.

83 *Ennunciatio Primiceriatus, tamquam primæ dignitatis, in Literis Apoſtolicis incidenter facta, non probat*, & nu.104.

84 *Ennunciationes in Literis Apoſtolicis à ſupplicantibus factæ, vel ad eorum ſuggeſtionem, non probant*, & nu.94.

85 *Dignitatis ennunciationes à ſupplicantibus, vel ad eorum ſuggeſtionem in Literis Apoſtolicis factæ, tametſi antiquæ, non probant.*

86 *Gratia reſervationis jariſpatronatus alicujus Beneficii jam erecti aliam cauſam, à jure probatam, habere nequit, quàm inſigne augmentum dotis.*

87 *Dignitatis ennunciatio facta in Literis Apoſtolicis continentibus gratiam reſervationis juriſpatronatus alicujus Beneficii jam erecti, non dicitur facta principaliter, ſed incidenter.*

88 *Dignitatis ennunciatio impertinens eſt ad gratiam reſervationis juriſpatronatus, ac proinde cenſetur facta demonſtrationis cauſâ* & nu.100., & 105.

90 *Dignitatis jus non tribuunt verba Papæ nominantis aliquem ſub titulo dignitatis, quando ſunt ad alium finem directa.*

91 *Si verò alium effectum habere nequeant, tunc veritatis præſumptionem inducunt, ſaltem in illâ cauſâ, cujus occaſione verba eſſent prolata.*

92 *Ennunciatio in Literis Apoſtolicis præſumitur facta ad ſupplicantis ſuggeſtionem, cum adeſt clauſula*, ut aſſeritur, *vel alia ſimilis.*

93 *Vel, ſi adſint verba* = Sanè nuper exhibita petitio continebat =.

95 *Ennucians aliquid Papa*, ſicuti ſe habet fide dignorum aſſertio, *non videtur probare, & adfirmare.*

96 *Primiceriatus dignitatem enuncians Papa, quia* nobis nuper exhibita petitio continebat &c., *non probat.*

97 *In ennunciatione factâ à Papâ ſecundùm id, quod* exhibita petitio continebat, *ſubintelligitur, etiam ſi deſit, clauſula* = ſi preces veritati nitantur =.

98 *Gratia executioni mandari nequit, deficiente plenâ probatione qualitatis, à ſupplicante ennunciatæ, in qua Summus Pontifex intentionem ſuam fundavit.*

101 *Dignitatis nominatio in Literis Apoſtolicis continentibus gratiam reſervationis juriſpatronatus cum derogatione regulæ quartæ Cancellariæ non probat.*

102 *Juriſpatronatus primæ dignitatis conceſſio ex augmento dotis inutilis eſt abſque derogatione Regulæ quartæ Cancellariæ.*

103 *Derogatio Regulæ quartæ Cancellariæ, tamquam famulatoria gratiæ, ejus naturam non immutat.*

106 *Dignitatis ennunciationes à Papa factæ faciliùs probant, quando is, cui dignitatis nomen tribuitur, ſit Rector Eccleſiæ, inferiores dumtaxat Clericos habentis.*

107 *Secus, ſi agatur de Primiceriatu Eccleſiæ Cathedralis, in qua ſinguli Canonici ſe pares eſſe contendunt.*

108 *Neapolitanæ Eccleſiæ Canonici ſemper glariati ſunt, non alteri dignitati, quàm Archiepiſcopo honorem ullum in Eccleſia deferre*, & num.126.

109 *Canonici Cathedralis Eccleſiæ unum cum Epiſcopo, veluti capite, corpus conſtituebant, ejuſque fratres, aſſeſſores, & conſiliarii dicebantur.*

110 *Papæ aſſertio de facto alieno, & alteri præjudicium inferente, non probat.*

112 *Dignitatis denominationes in Literis Apoſtolicis, ex prioribus aliis depromptæ, an probent?*

113 *Dignitatis nuncupatio facta in Apoſtolicis Literis reſignationis minùs probat.*

114 *Beneficii qualitates Pontifex ſcire non præſumitur.*

115 *Papa providere cenſetur juxta narrata in ſupplicatione.*

117 *De Beneficiorum natura optimè inſtructi cenſentur Epiſcopi ob frequentes viſitationes*, & num.176.

118 *Beneficii ſtatum Apoſtolicæ proviſiones, etiam cum pluribus, & antiquis ennunciativis non mutant.*

119 *Dignitatis denominatio, abſque expreſſâ Superioris voluntate non ſufficit.*

123 *Neapolitana Eccleſia, inſpectâ primævâ ſuâ fundatione, nullam in Capitulo dignitatem agnovit.*

124 *Dignitatis honor ut ex conſuetudine, officio, aut Beneficio quæſitus dicatur, illa univoca eſſe debet, & ex actibus, neceſſariò dignitatem ſuadentibus*, & num.215.

125 *Primicerium inter, & primum Neapolitanæ Eccleſiæ Diaconum controverſia de jure præcedendi excitata, & deciſa contra Primicerium.*

128 *Beneficii ſtatus probatio plena ex rebus judicatis inducitur.*

129 *Sententiæ in rem judicatam tranſactæ præbent titulum, centenariá, & immemorabili potentiorem.*

130 *Adverſus ſententias in judicatum tranſactas quis audiendus non eſt, niſi obtineat in integrum reſtitutionem.*

131 *Dignitatis titulum, qui adſtruit Beneficio ex Apoſtolicis Literis, illud primam dignitatem nominantibus, primæ quoque dignitatis titulum ei tribuit.*

132 *Dignitas, quæ in Cathedrali, prima, & major poſt Pontificalem exiſtit, ſub reſervatione regulæ quartæ comprehenditur.*

133 *Non verò minores dignitates, quæ conferuntur eodem jure, quo reliqui Canonicatus, & Beneficia.*

134 *Præſertim, ſi dignitas tantùm ſit nomine.*

135 *Dignitatem, quæ poſt Pontificalem major erat, vigintitrium annorum ſpatio dejectam ſuo gradu fuiſſe, inveriſimile eſt.*

136 *Dignitatis nomen lato moda ſumitur pro quocumque Ordine, ſeu gradu eccleſiaſtico.*

137 *Canonici Cathedralium largo modo dignitatem habere dicuntur.*

138 *Eiſque propterea commiſſiones Apoſtolicæ delegari ſolent.*

139 *Antiquior Diaconus vel ratione ætatis, vel ratione antiquioris ordinationis dicitur.*

140 *Neapolitanæ Eccleſiæ Canonicus, qui antiquior Diaconus ſit, digniorem locum obtinet.*

141 *Dignitas, & Canonicatus, nomine, & re differunt.*

142 *Licèt impropriè unam pro altero ſumi poſſint.*

143 *Dignitatis argumentum non tribuit primus locus ſupra ceteros ejuſdem Ordinis,* & num. 215.

144 *Simplici etiam Perſonatui convenit dignior locus.*

145 *Neapolitanæ Eccleſiæ primus Diaconatus, numquam collatus fuit tamquam prima dignitas.*

146 *Neapolitanæ Eccleſiæ primo Diacono dignior locus tribuitur, non ratione dignitatis, aut Ordinis, ſed loci.*

147 *Neapolitanæ Eccleſiæ Canonici Diaconi, quia ſedent à latere Archiepiſcopi, præferuntur Canonicis Presbyteris.*

148 *Dignitatis nomen impropriè competit primo Neapolitanæ Eccleſiæ Diacono.*

150 *Dignitatis gradus ex conſuetudine dignoſci poſſunt.*

151 *Pręeminentiam Canonicis Diaconis Neapolitanę Eccleſiæ abſtulit Cardinalis Geſualdus, eamque contulit Canonicis Presbyteris.*

152 *Dignitatis gradum quadraginta annorum ſpatio Beneficium poteſt amittere,* & nu. 166., & 212.

153 *Beneficii ſtatus quadraginta annis mutari ac præſcribi poteſt.*

154 *Sententiam poſtea confirmatam, & in actis viſitationis inſertam effectu caruiſſe, dicendum non eſt.*

155 *Primam dignitatem non probant Apoſtolicæ Beneficii, tamquam primæ dignitatis, proviſiones, ſi ſubſecuta fuerit contraria res judicata,* & num. 160.

156 *Apoſtolica Beneficii, tamquam dignitatis, proviſio, quæ liti cauſam dedit, attendi non debet.*

157 *Præſertim, ſi præſervata fuerint aliorum jura.*

158 *Proviſio Apoſtolica, lite pendente, facta, non probat.*

159 *Primæ dignitatis enunciatio in Literis Apoſtolicis non probat, ſi eas obtinens, Beneficii poſſeſſionem ceperit* ſine præjudicio primæ dignitatis.

161 *Dignitatem excludunt præſentationes, & collationes Primiceriatus, tamquam* Canonicatus præbendati, & num. 168.

162 *Beneficii ſtatus ſatis apparet ex collationibus, centenariam excedentibus.*

163 *Ad Beneficii ſtatum dignoſcendam ſola quadragenaria ſufficit.*

164 *Præſertim, ſi ſiat reditus ad primævam naturam Beneficii magis conformem juris diſpoſitioni.*

165 *Dignitatis titulum probent collationes Beneficii factæ ſpatio quadraginta annorum.*

169 *Beneficii ſtatus optimè dignoſcitur ex pluribus collationibus, præſertim, ſi fuerint proximæ reſervationi juriſpatronatus.*

170 *Beneficii ſtatum fundationi contrarium inducere poteſt diuturna obſervantia.*

171 *Dignitatis gradu Beneficium non pollere, probant relationes ſtatus Eccleſiæ ad Apoſtolicum ſedem tranſmiſſæ.*

173 *In Neapolitanæ Eccleſiæ Capitulo nulla eſt dignitas, aut officium, ſed ſolùm Cimiliarca præeſt Hebdomadariis.*

174 *Nulla major Capituli Neapolitani dignitas eſt, quàm non habere in Eccleſia dignitatem præter Pontificalem,* & numer. 219.

175 *Epiſcoporum teſtimoniis de Beneficii ſtatu, pluries iteratis deferendum eſt.*

177 *Archiepiſcopos dignitate, & integritate clariſſimos erraſſe in dignoſcenda Beneficiorum naturá, credi nequit.*

178 *Beneficii, tamquam ſimplicis, proviſiones Apoſtolicæ dignitatem excludunt.*

179 *Ad Beneficium tamquam ſimplex præſentatus & inſtitutus, illud dignitatem non eſſe fatetur.*

180 *Ad Beneficii ſtatum dignoſcendum plurimum valent confeſſiones Beneficiariorum.*

181 *Præſertim, ſi deliberatè emiſſæ fuerint tàm ab ipſis, quàm à Patronis.*

182 *In dignitatis ſtatu Beneficium conſervari, plurimùm intereſt Patronorum.*

183 *Pa-*

183 *Patronorum confeſſiones de natura ſimplicis Beneficii, dignitate carentis, pleniùs probant.*

184 *Ennunciativæ plures, antiquæ, & quæ à diverſis perſonis proficiſcuntur, plenam probationem conſtituunt.*

185 *Beneficium ſimplex eſſe, probant ennunciationes viſitationum.*

186 *Epiſcopi in viſitatione ſtatum Eccleſiarum, & Beneficiorum præcipuè inquirunt.*

187 *In Neapolitana Eccleſia, abſente, vel impedito Archiepiſcopo, functiones peraguntur à quatuor Canonicis dignioribus.*

188 *Ex Diariis Magiſtrorum Cæremoniarum juſta probatio ſumitur.*
Hiſtoricis plurimùm defertur, ibid.

189 *Dignitatis titulum alicui Beneficio tribuentes Hiſtorici, juris non periti, parum probant.*

190 *Dignitatis gradu Beneficium aliquod non pollere, teſtantes ejuſdem Eccleſiæ Canonici, ſatis probant.*

191 *In dignitatis quæſtione, an ea alicui Beneficio competat, deferendum eſt teſtibus veriſimiliter informatis.*

192 *Capituli, ſive Canonicorum teſtimonio in rebus, ad ipſos, eorumque Eccleſiam pertinentibus, deferendum eſt.*

193 *Præſertim, ſi alia ſuppetunt adminicula.*

194 *Epiſcoporum, aliarumque ſublimium perſonarum teſtimonia maximè deferendum eſt.*

197 *Ut dignitatis titulum Beneficium obtinent non ſufficit fallax vulgi opinio.*

198 *Dignitatem nullam adeſſe in inclytá Eccleſiá, inveriſimile non eſt, ſed antiquis Eccleſiæ moribus conforme.*

200 *Dignitas tota ſive quoad honorem, ſive quoad juriſdictionem priſcis Eccleſiæ ſeculis penes Capitulum reſidebat.*

201 *Canonici priſcis Eccleſiæ ſeculis dignitatem habitu habere dicebantur.*

203 *Dignitates à Capitularium cœtu diſcretæ noſcuntur.*

204 *Dignitates, quoties adnexam non habeant Canonicalem Præbendam, non ſunt de Capitulo.*

205 *Vel quoties ſpeciali jure effectæ non ſint de Capitulo.*

206 *Dignitates hodiedum in aliquibus Capitulis nullas extare, ſupponitur in Cæremoniali Romano.*

207 *Capitulum eſſe poteſt Canonicorum abſque ullá dignitate.*

208 *Primiceriatus quod reputatus fuerit pro prima dignitate, ſufficit ad evitandam obreptionem.*

209 *De ſententiæ executione non conſtare, à Sacrá Rotá rectè dici potuit, quia id probatum, aut deductum non fuerit ex incuria Defenſorum, vel ex ignorantia jurium deinde repertorùm.*

210 *Sacræ Rotæ Deciſiones locum non habent, ubi, immutatá facti ſerie, corruit ſuppoſitum, cum quo emanarunt.*

211 *Neapolitanæ Eccleſiæ conſuetudo tribuens Canonicis Diaconis præeminentiam ſupra Canonicos Presbyteros, improbata eſt.*

214 *Dignitatis gradus non colligitur ex primo ſtallo in Choro, duplici emolumentorum perceptione, ordine ſubſcribendi, & quaſi poſſeſſione celebrandi Pontificalia, abſente, vel impedito Archiepiſcopo.*

216 *Pro dignitate adſtruenda non ſufficit exercitium alicujus miniſterii, ad eam ſpectantis, ſi deſit conſuetudo, & reputatio Eccleſiæ, quod ſit dignitas.*

217 *Dignitatem non probat præeminentia ſine juriſdictione, aut Eccleſiæ conſuetudine, quæ talem dignitatem agnoſcat,* & num. 220.

221 *Primicerio competere poteſt prima ſeſſio in Choro non honoris, ſed ſui officii cauſá.*

224 *Neapolitanæ Eccleſiæ Canonici Presbyteri non ſedent à ſiniſtris, ut antea, ſed à dexris Archiepiſcopi.*

225 *Ad actum urbanitatis, & honorificentiæ referenda eſt ceſſio dignitatis loci ſemel facta Primicerio à Capitulo morem gerente Archiepiſcopo, qui id optabat,* & num. 227.

226 *Actus urbanitatis Capitulo obeſſe nequit.*

228 *Capituli digniorem locum Primicerio cedentis, ut Archiepiſcopo morem gereret, proteſtatio, integra ejus jura præſervat.*

229 *Proteſtationes opportunè emiſſæ, impediunt quamcumque obſervantiæ, & præſcriptionis ſpeciem.*

230 *Primicerius Eccleſiæ Neapolitanæ non percipit emolumenta duplicia.*

231 *Neque reperitur in poſſeſſione celebrandi functiones Pontificales, abſente Archiepiſcopo.*

232 *Functiones Pontificales in Eccleſia Neapolitana, abſente, vel impedito Archiepiſcopo, celebrandæ ſunt per turnum à ſeptem Canonicis præbendatis.*

233 *Canonici ſeptem præbendati Eccleſiæ Neapolitanæ nuncupantur Cardinales.*

CENSUIT *Sacra Rota* in *Deciſione*, à Reverendiſſimo *Criſpo* Archiepiſcopo Ravennaten. edita die 9. menſis Junii anni 1719., Canonicum in Eccleſia Metropolitana Neapolis, *Primicerii* nomine nuncupatum, nullo primæ, ac veræ dignitatis honore reliquos Canonicos antecellere: quâ *deciſione* ad examen revocatâ die 20. menſis Januarii ſequentis anni, cum plura deducta fuiſſent, quæ Primiceriatui, ſimplici alioquin officio, ſpeciem aliquam dignitatis, coloremque præbere videbantur: reſcriptum fuit, ut coadjuva-

juvarentur probationes, in quibus compa-
randis Primicerius ſolertior Capitulo (qua-
leſcumque tamen illæ fuerint) in repropoſi-
tione Cauſæ facta die 17. menſis Junii ejuſ-
dem anni, obtinuit, recedi à priùs deciſis, ut
ex *deciſione*, dictâ die edita ab eodem Reve-
rendiſſimo Ravennaten., in cujus locum ſub-
rogato Reverendiſſimo Domino Decano, in
hodierna Cauſæ hujus diſceptatione ſpera-
mus, Reverendiſſimos Patres, recedendo ab
ultimo, redituros fore ad primo loco deci-
ſa. Firmiſſima namque fundamenta, qui-
bus prior deciſio innititur, firmiùs adhuc
conſtabilita reperiuntur argumentis, & pro-
bationibus, luce penè dixerim meridianâ
clarioribus, quibus planè demouſtratur, *Pri-
micerium* nullâ unquam dignitatis prærroga-
tivâ ceteris collegis ſuis, Canonicis videli-
cet, præluxiſſe: Immò verò ſi quo colore
aliquâ dignitatis notâ, ullo tempore orna-
tus videri, aut reputari potuiſſet, illa peni-
tùs obliterata extitiſſet immemorabili con-
trariâ obſervantiâ, quâ vel ipſa etiam di-
gnitatis memoria penitùs abolita cenſenda
eſſet.

Et ſanè Canonicus, qui non contentus, ob
ſuum Officium, *Primicerii* nomine nuncu-
1 pari, ad veræ, primæque dignitatis faſti-
gium in Capitulo aſſurgere, & ſupra cete-
ros Cannnicos ſeſe erigere contendit; cum
in hac prærogativa, atque præeminentia ſibi
aſſerenda ſit actor, intentionem ſuam
plenè fundare tenetur, firmis, pleniſque
probationibus adſtruendo dignitatem, quam,
veluti peculiarem, ac ſuam aſſumit, ut,
omiſſis generalibus, de quibus latè apud
Thabor axiom. jur. lib. 1. cap. 24. axiom. 7.,
in uoſtra ſpecie tradit *Federic. de Senis conſil.
86. num. primo*, *Pacian. de probat. lib. 2. cap.
27. num. 138.*, *& ſeq.*, *Rot. poſt Tamburin.
de jur. Abbat. deciſ. 7. num. primo*, *& in Au-
guſtana Summæ Cuſtodiæ ſuper ſecundis lite-
ris 15. Maii 1716. §. Firmum namque coram
Illuſtriſſimo Falconerio Almæ Urbis Guberna-
tore*; Quo profectò onere, eò graviùs ipſe
urgetur, quia veteris Eccleſiæ diſciplina ne-
2 minem in Canonicorum cætu, dignitatis ti-
tulo, nomine, & re alios præire, ſed om-
nes æquales agnoſcens, inter eoſdem, tam-
quam pares, ſolummodò officia quædam,
nonniſi ad benè ordinandum Chorum, &
3 Eccleſiaſticas functiones, aliaque hujus gene-
ris ritè peragenda, pertinentia, diſtribuebat,
ut animadvertit *Thomaſin. de veter.*, *& nov.
Eccleſ. diſciplin. part. 1. lib. 3. cap. 7. ſub num.
7.*, *& 8.*, *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. uni-
verſ. part. 2. tit. 18. cap. 2. num. 3.*, *& ſeqq.*;
Quæ porrò officia, ex prima eorum inſtitu-
4 tione, temporaria, & ad nutum amovibilia,
tametſi deindè effecta eſſent perpetua, nihil-
ominus tamen illa obtinentes, non diceban-
tur eſſe in dignitate conſtituti, ut benè no-
5 tavit *Fagnan. in cap. Ad hæc num. 36. de Præ-
bend. in primam part. tertii Decretal. tom. 4.
fol. mihi 106.*, *Thomaſin. part. 1. lib. 2. cap. 17.
num. 6. in fin.*, *& ſeqq.*

Paulatim verò inſtitui cæptæ dignitates,
quibus, ita efflagitante Eccleſiarum utilitate,
unà cum præeminentia ſupra ceteros, de- 6
mandata quoque fuit perpetua adminiſtratio
Bonorum Eccleſiæ, atque impartita Juriſdi-
ctio, pro illa exercenda, neceſſaria, ut pro-
bant communiter *Canoniſtæ in cap. De multa
28. de Præbend.*, *& Dignitat.*, *Prob. ad Mo-
nach. in rubr. ad tit. de Præbend.*, *& Digni-
tat. in 6. num. 23.*, *& ſeqq.*, *Fagnan. citat.
cap. Ad hæc de Præbend. num. 21.*, ubi id ſæ-
pius alibi, *Filincc. in tractat. de Benefic. tra-
ctat. 14. cap. 1. num. 25.*, *Laym. Theolog. mo-
ral. lib. 4. tractat. 2. cap. 4. verſ. Dignitas eſt
præeminentia*, *Maſcard. de probat. concluſ.
514. num. primo*, *Gratian. diſceptat. forenſ.
cap. 111. num. 77.*, *Barboſ. in Jus Eccleſ. uni-
verſ. lib. 1. cap. 21. num. 10.*, *Murga de Bene-
fic. quæſt. 2. ſub num. 321.*, *& quæſt. 3. num.
692.*, *Rebuff. in prax. Benefic. verb. Seculo-
re Beneficium num. 7. fol. 4.*, quem ſequitur
*Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. part. 2. ti-
tul. 18. cap. 2. num. primo*, *Rota in dict. Au-
guſtana Summæ Cuſtodiæ ſuper ſecundis lite-
ris 15. Maii 1716. §. Quæ omnia coram Illu-
ſtriſſimo Almæ Urbis Gubernatore*, quibus
addimus *Corrad. in prax. diſpenſation. Apo-
ſtol. lib. 9. cap. 3. nu. 15.*, hoc argumento uſum
contra Primicerium Neapolitanum.

Hæc autem eximiæ prærogativæ à Sacris
Canonibus conceſſæ primùm fuerunt ſoli Ar-
chidiacono, aut Archipresbytero, qui ta- 7
men illis ex prima ipſorum origine, & in-
ſtitutione minimè potiebantur: eorum nam-
que nomen, & titulus, licèt eſſet antiquiſ- 8
ſimus: unaquæque enim Cathedralis Eccle-
ſia ſuum habebat Archidiaconum, & Ar-
chipresbyterum; nihilominùs, ſi qui honor 9
illis tribuebatur, promanabat vel ex ætate
majore, vel ex ordinatione ſua antiquiore, 10
vel etiam ex merito; Eorumque munus tunc
verſabatur in ſimplici miniſterio, cura vide-
licet pupillorum, viduarum, aliorumque hu- 11
juſmodi, & in exequendo ea, quæ, ex op-
portunitate, Epiſcopi eiſdem demandabant,
Gonzal. in Cap. 1. numer. 3., *& ſeq. de Offic.
Archid.*, *Thomaſin. de veter.*, *& nov. Eccl.
diſciplin. part. 1. lib. 2. cap. 3. num. 2.*, *& num.
5.*, *& ſeq.*, *& nu. 12.*, *& ſeq.*; Primæ verò
dignitatis honore cum ornari cæperunt pro 12
feliciori Eccleſiarum regimine, perpetua
Bonorum adminiſtratio cum Juriſdictione, &
præeminentia à Sacris Canonibus credita eiſ-
dem fuit, ut ex toto titulo *de Offic. Archi-
diaconi*, atque *Archipresbyteri*: Jure ideir-
cò, meritòque *Federic. de Senis in ſuo magi-
ſtrali conſilio 8.* docuit, Eccleſias Cathedra-
les, aliaſque, in quibus præſidet Capitulum,
nullam aliam agnoſcere Eccleſiaſticam di- 13
gnitatem, quàm Archidiaconalem, atque
Archipresbyteralem, & tradiderunt etiam
Moneta de Conſervatore cap. 5. num. 88., *&
ſeqq.*

Google

ſeqq., *Barboſ. de Canonic* , *& Dignit. cap.*
4. num.5., *& de verb. ſignific. appellat.72.nu.*
4., *Franceſ. de Eccleſ. Cathedral. cap.14. nu.*
123., *Pacian. de probat. lib.2. cap.21.*, *Ger-*
mon. de Indult. Cardinal. §. Etiamſi Secula-
ria num. 19., *Layman. Theolog. moral. lib. 4.*
tract.2. cap.4. ſub num.4. verſ. Officium , *Cor-*
rad. in prax. diſpenſat. Apoſtol. lib. 9. cap. 3.
num.15., *Grammat. deciſ.64. num.4.*, *Pani-*
moll. in annotat. 6. ad deciſ.1. num. 20., *Rota*
coram Bich. deciſ.312. num.5., repetita in Re-
cent. deciſ. 99. part. 10., *Rot. in Auguſtana*
Summæ Cuſtodiæ ſuper ſecundis literis 21. Ju-
nii 1715. §. Deficere coram Illuſtriſſimo Almæ
Urbis Gubernatore , *confirmata 15. Maii ſe-*
quentis anni §. Firmum namque coram eo-
dem .

Verumtamen, licèt ex Juris mente , atque
inſtitutione illa verè , & propriè dicatur di-
gnitas, quæ, quemadmodum Archidiaconus,
14 atque Archipresbyter , cum gradu , & Juriſ-
dictione perpetuam obtinet rerum eccleſia-
ſticarum adminiſtrationem, *Prob. ad Monach.*
ad rubr. de Præbend. , *& Dignitat. in 6. nu.*
23., *& ſeq.*, definiens dignitatem , quod ſit
adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum cum
Juriſdictione perpetua , & ex *Canone Volu-*
mus , *& duobus ſeqq. diſtinct. 89.* probat *Fa-*
gnan. in mox citat. Cap. Ad hæc num.34., ac,
præter alios ſupra allegatos, pluribus relatis
antiquioribus, tradit *Barboſ. in Jus Eccleſ.*
univ. lib.1. cap.21. nu.11., *& ſeqq.*, adeò qui-
dem ut ita dignitati ineſſe oporteat admini-
15 ſtrationem cum Juriſdictione , ut, his defi-
cientibus, nonniſi abuſive dignitatis nomine
officium aliquod nuncupetur , ut, ex *Textu*
in Leg. 3. Cod. ubi Senatores , *vel Clariſſimi* ,
& Leg. ad Rempublicam ff. de muner. , *& ho-*
nor., egregiè docuit *Fagnan. dicto cap. ad hæc*
num.22. inquiens = *Et ex hac excluditur Di-*
gnitas ventoſa, & ſinè adminiſtratione, illam-
que carpens acri ſententiâ , ſubdit = *Quæ eſt*
26 *abuſivè dignitas* , *& cujus effectus alius non*
eſt , *quàm ut invidiam generet* , *& ſcandalum*
inter fratres = cumque ſequitur , laudatque
Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. part.2. titul.
18. cap.2. ſub num.11., & conſonat *clar. mem.*
Cardin. de Luc. de Beneſic. diſc.95. num. 19. ,
& 20., ibi = *Et ſinè quibus* , *ut dictum eſt, re-*
manet dignitas abuſiva , *& ventoſa* = *Rota*
coram Pen. deciſ. 1547. nu.4., *& deciſ. 1597.*
num.2., *deciſ. 1603. numer.1.* , *& 3.*, quas re-
fert, & ſequitur *Rota coram Priolo deciſ. 469.*
num.15.

Nihilominùs tamen in dies gliſcente , &
Eccleſiaſticorum quoque cœtus invadente
17 ambitione, etiam ſinè adminiſtratione, & Ju-
riſdictione , ad dignitatis gradum aſcende-
re non ſolum ii , qui nomen habebant di-
18 gnitatis, Archidiaconatus videlicet , vel Ar-
chipresbyteratus , qui de jure communi ſunt
nomina dignitatis , dummodò tamen cum
19 nomine illo , quod de Jure eſt dignitatis , in
Eccleſia , & Choro aliis præeminerent, *Prob.*
ad Monach. in rubr. de Præbend. num.15. , *&*
ſeq. in 6., *Fagnan. in dict. cap. ad hæc num.*
47., *& ſeq.*, *Selva de Beneſic. part.1. quæſt.*
2. ſub numer.36., *Maſcard. de probat. concluſ.*
514. numer. 2., *& 4.*, *Barboſ. in jus Eccleſ.*
univ. lib.1. cap.21. num. 12. , *& ſeq.*, *Gram-*
mat. deciſ.64. num.3. , *& 31.* ; Verùm præ-
tereà dignitatis decora communicari cœpe-
runt officiis quoque illis , quæ, licèt nullo di-
gnitatis nomine ornata , ab aliis ſimplicibus 20
Canonicis diſcreta probabantur , vel funda-
tione , vel Statuto , & ſpeciali Eccleſiæ con-
ſuetudine , vel communi demùm omnium
reputatione , eadem, veluti dignitates, agno-
ſcentibus , quamvis alioquin , tamquam non
ſolum re , & effectu , ſed ipſo etiam caren-
tes nomine dignitatis , de jure communi pro
dignitate reputari non poſſent , ad tradita
communiter per *Canoniſtas in Cap. acceſſiſſent*
de conſuetud. , *& in dict. cap. de multa de*
Præbend. , *& ibi Innocent.* , ſic loquens = *Et*
intelligimus dignitates , *vel Perſonatus ſe-* 21
cundum inſtitutionem , *vel ſecundùm conſue-*
tudinem = idemque *num. 7.* ſubdit = *Item di-*
gnitatem vocamus, dummodo prò dignitate ha-
beatur in Eccleſia, ubi eſt , & Innocentii ver-
bis , aliiſque antiquioribus relatis, docuit *Fa-*
gnan. dict. cap. ad hæc numer. 42., *& 45.*, *&*
ſeqq., *Valenz. conſ.33. numer. 91.*, *Selva de*
Beneſic. quæſt.1. num.71. inter tractat. magn.
tom.15. part.1. fol.5., *Rebuff. in prax. Beneſic.*
verb. Seculare Beneficium n.7. fol.4., *Barboſ. in*
jus Eccleſ. univ. lib.1. cap.21. nu.12. , *& ſeqq.*,
de Canonic., *& Dignitat. cap. 14. numer. 17.*
verſ. cum aliis, *Pinſon. de Beneſic. cap.4. §.20.*
num.7., *Van. Eſpen. in jus Eccleſ. univ. part.*
1. titul.11. cap.1. num.4. , *& part.2. titul.18.*
cap.2. num. 14., *Lotter. de re Beneſic. lib. 2.*
quæſt.33. num.23. , *& ſeqq.*, *Cyriac. controv.*
202. num.6. , *Nicol. in Floſcul. verb. Digni-*
tas num.2., *Boer. deciſ.286. num.7.* , *Gram-*
matic. deciſ.64. numer. 1., *& pluribus ſeqq.*,
Rota coram Pen. deciſ.1547., *& deciſ.1597.*,
in Recent. deciſ. 244. num. 3. part. 4. tom. 2.,
in dicta Auguſtana Summæ Cuſtodiæ ſuper
ſecundis literis 15. Maii 1716. §. Firmum
namque.

Ut igitur Pars adverſa in præinſigni Capi-
tulo inclytæ Eccleſiæ Metropolitanæ Neapo-
lis , primæ dignitatis titulum , atque præe-
minentias ſibi adſtruere valeat , ſatis non eſt, 22
quod oſtentet *Primicerii* nomen ; quippè ex
primæva ſua inſtitutione tali officio, nonniſi
Cantoris munus in Choro demandabatur , 23
ideoque eidem incumbebat cura dumtaxat ,
ut Divina Officia graviter , & ordinatè Al-
tiſſimo perſolverentur, *Barboſ. in Jus Eccleſ.*
univ. lib.1. cap. 28. num.6., *Van. Eſpen. eo-*
dem tractat. part. prima titul.11. cap.3., *Tho-*
maſin. de veter., *& nov. Eccleſ. diſciplin. part.*
1. lib.2. cap.78. ſub num.6. & cap.103. numer.
7., ubi adnotat , Primicerii , officii nomen
fuiſſe , non ordinis , undè & eo officio Sub- 24
diaconos etiam honeſtari potuiſſe , jure pro-
pte-

ptereà, meritòque in Cæremoniali Romano
Clementis VIII. *lib. 1. cap. 1. verſ. Interim Cæ-
remoniarius*: cujus diſpoſitio in hac parte
25 nunc ſervatur in Eccleſia Neapolitana, ſta-
tutum fuit, quod munus præintonandi an-
tiphonas, aliaque his ſimilia peragendi, tam-
quàm infimum penè officium, exerceretur
à Canonico ultimi Ordinis, ſcilicet Subdia-
conalis.

Cum itaque Primicerio nulla à jure de-
mandata reperiatur Bonorum Eccleſiæ admi-
26 niſtratio cum Juriſdictione, ſed merum, ac
ſimplex officium docendi, & benè ordinandi
in Choro Divinam Pſalmodiam, dignitatis
27 idcircò honore inter Capitulares excellere
dici nequit, *Gonzal. in cap. unic. num. 3. de of-
fic. Primicer., Alexand. conſil. 77. num. 5. lib.
2.* inquiens = *& ſic dictus Primicerius, quam-
vis dicatur habere officium Primiceriatus, ta-
men non habet Dignitatem Eccleſiaſticam, quia,
ut incidenter apparet ex literis Eugenii Papæ,
dictus Primiceriatus non eſt Dignitas, ſed Of-
ficium eſt. De jure communi Primiceriatus
quandoque nominatur Dignitas: quandoque
officium, quandoque Perſonatus, largè acci-
piendo Dignitatem, prout accipitur in mate-
ria noſtra, cap. Statum de reſcript. in 6.* =, eo-
demque *numero* pergens explicare naturam,
& eſſentiam Primiceriatus, immediatè ſub-
28 jungit hæc verba =. *Primiceriatus non eſt Di-
gnitas, niſi in loco ita reputetur, & habeat ſi-
gna Dignitatis, ut quia haberet adminiſtra-
tionem rerum Eccleſiæ cum Juriſdictione, ita
Doctores in cap. de multa de Præbend., & cap.
1. de conſuetud. in 6.; Si ergo dictus Primice-
riatus eſt officium, & aliud eſt officium, aliud
29 eſt Dignitas, cap. final. de Præbend. in 6., &
cap. 1. de conſuetud. eodem lib., ergo ſuccedit
diſpoſitio, de qua in cap. Statum &c.* = & rem
proſequens *num. 6.*, dum ſibi objicit, quod
ob communem exiſtimationem *Primiceria-
tus* officium dignitas reputari valeat, iſtiuſ-
modi objectioni ità reſpondet = *& maximè,
cum de jure communi non omnis Primiceriatus
ſit Dignitas, prout ſupra dixi, &, quod eſt
fortiùs, non eſt probatum, quod communi opi-
nione majoris partis iſte Primiceriatus ſit Di-
gnitas* = idque docuerunt etiam *Pacian. de
probat. lib. 2. cap. 27. numer. 47., & ſeq., &
numer. 52., Pariſ. de reſignat. lib. 2. quæſt. 1.
num. 99., Monet. de Conſervat. cap. 5. num.
93., Barboſ. de Canonic., & Dignitat. cap.
4. num. 26., & in Jus Eccleſ. univerſ. lib. 1.
cap. 21. num. 34., & cap. 28. num. 6., & plu-
ribus ſeqq., & præſertim num. 11., & ſeqq.;
ubi num. 13.*, ex eo, quod Primicerius careat
Juriſdictione, animadvertit, Canonicos, exi-
30 re volentes de Choro, non ab illo, ſed à Di-
gniore de Capitulo, exiſtente in Choro, te-
neri licentiam petere, idque firmat ex Sac.
*Congregatione Rituum in una Caſſinen. 5.
Martii 1633., Van. Eſpen. eodem pariter tra-
ctat. part. 1. titul. 11. dict. cap. 3. num. 6., Pa-
nimoll. in annot. 6. ad deciſ. primam num. 26.,
Rota coram Puteo deciſ. 89. num. 1., & ſeqq.
lib. 3.*, & ob has rationes *Primiceriatum Ec-
cleſiæ Neapolitanæ non eſſe Dignitatem*, quia
nempè caret ſuperiùs relatis dignitatis ſignis,
tradit *Corrad. in prax. diſpenſat. Apoſtol. lib.
9. cap. 3. num. 15., & ſeqq., & priùs Gram-
matic. deciſ. 64. num. 7., & ſeq.*, id probans ex
ſupracit. conſil. Alexand.

Quemadmodum igitur alia præclara offi-
ciorum nomina tunc demùm illo dignitatis
honore (qui ſibi alioquin à Jure delatus non
eſt) in Capitulo excellere cenſentur, cum 31
fundatione, aut conſtitutione, & Statuto
Eccleſiæ, conſuetudine, vel communi re-
putatione, Pontificiâ denique auctoritate
(cujus id præcipuum eſt) ad dignitatis fa-
ſtigium aſſurrexere, *Aretin. conſil. 23. num. 5.* 32
*verſ. his breviter præmiſſis col. 2., Pacian. de
probat. lib. 2. cap. 27. num. 140., & tot. num.
ſequent., Barboſ. de Jur. Eccleſ. univ. lib. 1.
cap. 21. num. 34., de appellat. verbor. appellat.
72. num. 3., & ſeqq., Corrad. dict. cap. 3. num.
15., Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. part. 1.
titul. 11. cap. 1. num. 4., Panimoll. loco pari-
ter mox citat.*, ita etiam *Primicerius*, ut pri-
mæ dignitatis prærogativâ potiri queat, id
aliquo ex mox relatis juridicis titulis ſibi con-
ceſſum fuiſſe, probare tenetur, ob eam ſanè 33
rationem, quod dignitas eſt qualitas quæ-
dam extrinſeca, quam Jura noſtra ſubjecto,
officio videlicet alicui inditam minimè præ-
ſumunt, niſi legitimè ſuperaddita oſtendatur,
*Alexand. conſil. 1. num. 22. verſ. non obſtat lib.
3., Bero. conſil. 31. num. 14., Antonin. Ma-
ceraten. lib. 1. reſolut. 48. num. 12., Corrad. in
prax. Beneſic. lib. 1. cap. 5. num. 107., Anto-
nell. de tempor. legal. cap. 6. num. 8., & ſeq.,
Bonden. collect. legal. 7. num. 14. volum. 2.,
Boer. deciſ. 171. num. 11., & in Recent. deciſ.
319. num. 8. part. 15.*, id non ex nomine, ſed 34
probando ex effectibus, atque inſpiciendo, an
eidem adnexæ ſint prærogativæ, & exerci-
tia, quæ dignitati connaturalia ſunt, *Ancha-
ran. in Clement. ſi Dignitatem numer. 1. verſ.
à nomine autem de Præbend., Selva de Beneſic.
part. 1. quæſt. 2. num. 37.*, ibi = *à nomine autem
non debent iſtæ judicari, ſed ab effectu, qui
colligitur ex actibus, & exercitiis, in quibus
verſatur, & ex talibus judicatur, an ſit Digni-
tas nec ne?* = *Latter. de re Beneſic. lib. 1. quæſt.
16. num. 87., Barboſ. in Jus Eccleſ. univ. lib.
1. cap. 21. nu. 37. verſ. in fin., Tamburin. de Jur.
Abbat. tom. 1. diſput. 1. quæſt. 2. ſub num. 10.,
Rota poſt eundem deciſ. 4. nu. 2. & 3.*, ibi = *ne-
que enim ſufficit ſolum nomen, niſi ulteriùs
prærogativa concurrat* = *& deciſ. 5. num. 4., &
5.*, ibi = *quia ad agnoſcendum, an ſit Dignitas,
non ſolùm nomen, ſed ſubſtantia inſpicienda
eſt.* =

Rejectis verò minùs juridicis probationi-
bus, atque æquivocis argumentis, tamquam 35
minimè ſufficientibus ad probandam digni-
tatis qualitatem, quam, ut dictum eſt, ve-
luti extrinſecam, ſubjecto ineſſe Jura non
præ-

præſumunt, per ea, quæ tradunt Barboſ. de
Canonicat., & Dignitat. cap. 8. num.6., be-
nè Rota coram Priol. deciſ. 469. ſub numer. 4.
§. Alia verò, & in dicta Auguſtana Summæ
Cuſtodiæ ſuper ſecundis literis 15. Maii 1716.
§. Quæ omnia coram Illuſtriſſimo Almæ Urbis
36 Gubernatore; Pars adverſa, quæ Primiceria-
tus officium, quod obtinet, dignitatis gra-
du, ac jure inſignitum fuiſſe, contendit, uni-
vocis, ac validis probationibus id demonſtra-
re cogetur, ut, præter ſuperiùs deducta, tradi-
tur per Rot. coram Cavaler. deciſ. 266. nu.1.,
& 5., & ſub eodem num.5. §. Ex quibus, co-
ram Carill. deciſ.41. num.12., & ſub nu.15.;
Quippè, cum jura abhorreant in dignitatem
37 agnoſcere mera, ac ſimplicia officia, omni
Bonorum Eccleſiarum adminiſtratione, atque
Juriſdictione carentia, ut latè demonſtratum
eſt ſuperioribus locis; indè fit, quod proba-
tiones illæ, quibus probari contenditur, eiſ-
dem inſitam reverâ fuiſſe qualitatem digni-
tatis, tales eſſe oporteat, ut vincere valeant
eam contrariam Juris præſumptionem, quæ
Actoris intentioni reſiſtit, Gargiar. conſ.79.
num.3. lib.1., Gratian. diſceptat. forenſ. cap.
562. num. 28., & ſeq., Rota coram Coccino
deciſ.1911. num.4., & ſeq., & inter collect.
per Palm. deciſ.365. num.28. tom.4., Rota in
Pampilonen. Decimarum 11. Maii 1703. §.
Haud relevante coram bon. mem. Muto, in Bo-
nonien. Beneficiorum de Caſtello 2. Maii 1712.
§. Reſpectu coram Rñã Criſpo, & in Angu-
ſtana Decimarum 13. Martii 1719. §. Hinc li-
cèt coram R.P.D. meo Foſcaro.

Ex quo ſequitur illud etiam aliud, quod,
licèt ab Actore plura afferreotur argumenta,
quæ ipſius intentioni favere viderentur, quæ-
38 que aliquam præſeferrent dignitatis ſpeciem;
nihilominus, ſi contrariis probationibus, at-
que præſumptionibus, dignitatis qualitas
excludatur, in iſtiuſmodi conflictu prævale-
re debent præſumptiones, argumenta, atque
probationes, quæ coadjuvantur à Juris præ-
39 ſumptione, ex regula, quod probatio illa præ-
ferenda ſemper ſit, quæ magis conformis
eſt Juris diſpoſitioni, per Teut. in leg. 1. §. Si
quis neget num.12. ad med. ff. quemadmodum
teſtament. aperian., Gratian. diſcept. forenſ.
cap.562. num.26., Rota coram Cavaler. deciſ.
205. num.10., & in Recent. deciſ. 279. num.
43., & ſeq. part.9., & deciſ. 186. num.22.,
& ſeq. part.19., quemadmodum etiam, ſi res
40 aliqua ex obſervantia æſtimanda, dijudican-
daque ſit, eadem elicienda erit ex actibus
univocis, & ad aliud non referibilibus, Lot-
ter de re Benefic. lib.2. quæſt.11. num.19., &
ſeqq., D. Advoc. Piton. diſcept. eccleſ. tom.
2. diſcept.53. numer.2., Rota coram Merlin.
deciſ.798. num.7., & ſeq., in Rec. deciſ. 336.
num.3. part.5., deciſ.272. num. 9. part. 13.,
& deciſ. 323. num. 2., & ſeq. part. 19., vel
ſaltem illa certè vincit, quæ magis accedit,
41 vel ſaltem minùs recedit à Jure communi,
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 757. num. 23.,
Rot. in Recent. deciſ.275. num. 21. part. 15.,
& in Mantiſſ. ad clar. mem. Cardin. de Luca
lib.3. deciſ.4. num.22., & deciſ.7. num. 25.,
in Romana Salviani 15. Junii 1693. §. Ne-
que efficaciam coram bon. mem. d'Hervault,
& ſanè, ſi in rebus dubiis tutior pars ſemper 42
eſt eligenda, leg. ſi fuerit 10. §. Ultim. ff. de reb.
dub. cap. Juvenis de Sponſalib., cap. ad au-
dientiam de homicid., Thabor. axiom. Jur. lib.
4. cap. 59. axiom. 9. verſ. in dubiis, ambigi
certè nequibit, quin, quoties probationibus,
& argumentis hinc inde pugnantibus res du- 43
bia effecta cenſeri poteſt, recedere minimè
fas ſit ab interpretatione illa, quæ juris men-
ti, & ſententiæ magis congruit, juxtà Teut. in
leg. ſi quando Cod. de inofficioſ. teſtament., &
leg. ultim. §. In computatione Cod. de Jur. de-
liber., Amat. reſolut.1. num.74. part.1., Rota
coram Coccin. deciſ.1162. numer. 17., & in
Mantiſſ. ad clar. mem. Cardin. de Luc. lib. 1.
deciſ.4. num.16.; Non omittendo denique,
ita etiam obſervantiam in iſtiuſmodi Cauſis
definiendis accipiendam eſſe, ut, ſi eadem
probetur reſpectu aliquorum dumtaxat a- 44
ctuum, vel ſi iidem aliis etiam communes
ſint; nullo pacto ad titulum dignitatis referri
queant, illamque probare minimè valeant, ad
notata per Rotam in Auguſtana Summæ Cu-
ſtodiæ 15. Maii 1716. §. Neque Summam Cu-
ſtodiam in ſu. coram Illuſtriſſimo Almæ Urbis
Gubernatore: Admonemur enim, pro elu-
denda obſervantia, & reddendo æquivoco 45
aliquo actu ſolam poſſibilitatem in contra-
rium ſufficere, Rota deciſ.294. num.6. part. 2.
diverſ., in Recent. deciſ.204. num.38. part.8.,
& deciſ.290. num.21. part.18.

Cauſam igitur noſtram redigendo ad haſce
certiſſimas, atque receptiſſimas Juris regu-
las, facilè demonſtrari poſſe, arbitror, Reve-
rendiſſimum Primicerium Adverſarium nul-
lo penitus primæ dignitatis gradu, & prero-
gativis præditum, illius nomen, & titulum
uſurpare minimè poſſe, niſi ut invidiam ge-
neret, & ſcandalum, offenſionemque concitet
inter fratres; Ambigi enim minimè poteſt,
ipſum carentem nomine etiam, quod de ju- 46
re ſit dignitatis, multò minus prærogati-
vam ullam deſumere poſſe ex præeminentia
cum Bonorum adminiſtratione, ac Juriſdi-
ctione, quæ, uti diximus, ſunt vera, propria, 47
ac connaturalia ſigna dignitatis, quæque nul-
la certè in eo ſunt.

Ut etiam dignitatis gradum deſumere ne-
quit ex fundatione, nam, ſi eam ſpectemus,
&, quoad longiſſimè poteſt mens noſtra reſpi-
cere ſpatia præteriti temporis, & rerum me-
moriam recordari ultimam, indè uſque fun-
dationem Capituli noſtri repetamus; vide-
mus, illam auctoritate Sancti Silveſtri Papæ,
& cum interventu Zoſimi Epiſcopi Neapoli-
tani factam à Conſtantino Magno. Priſcis
autem illis ſeculis Eccleſiæ Cathedrales non- 48
dum noverant dignitates ullas, ſed Presby-
teri addicebantur Eccleſiæ, ut unà cum Epiſ-

copo Presbyterium, ſeù Senatum conſtituen-
49 tes, tanquam ipſius Vicarii, ad opus quodli-
bet ab eo adhiberentur, ut innuit *Gonzal. in
cap.2. num. 3. de offic. Archidiacon.*, & lucu-
lenter, ac more ſuo erudite explicat *Thomaſſin.* enucleando veterem morem, & diſcipli-
nam tum occidentalis, tum orientalis Ec-
cleſiæ in dicto ſuo opere *de veteri, & nova
Eccleſiæ diſciplina part. 1. lib. 2. cap. 3. num.
13., & cap.71. num.3., & ſeqq., & cap.72.
num.6., cap.73. num.4., & lib.3. cap.7. nu.2.,
& ſub nu.7., Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ.
part.1. titul.8. cap.1. num.1., & ſeqq., & in
Opuſcul. de Inſtitut., & offic. Canonicor. part.
1. cap.2. §.1., & ſeqq.*; In dicta autem pri-
ma Capituli noſtri fundatione inſtitutos, at-
50 que erectos reperimus *quatuordecim Canoni-
catus prabendatos, ſcilicet ſeptem Diaconales,
& ſeptem Presbyterales*: Utque fertur, dato
51 tunc uni ex Canonicis Presbyteris titulo *Ci-
miliarchæ*, nonniſi poſt plura ſecula alteri ex
ſex reliquis Canonicis Presbyteris datum fuit
52 officium, & nomen *Primicerii*, non qui-
dem, ut in Capitulo preæſſet veluti prima
dignitas, cujus fortè nec nomen ipſum ad-
huc Cathedrales Eccleſiæ audiverant, vel
nonniſi perrarò receperant; ſed ut, quemad-
53 modum ſui officii ratio expoſcebat, in Choro
præintonaret antiphonas, aliaque perage-
ret, quæ *Cantor* in Divina pſalmodia bene,
ac decenter ordinanda curare debet.

At verò, ſi in hiſce Cauſis ſpectandum præ-
cipuè eſt, quid fuerit ab initio conſtitutum in
54 erectione ipſius Eccleſiæ, aut dignitatis,
adeò quidem ut, ſi de hoc liqueat, deflecten-
dum non ſit ab eo ſtatu, qui in ipſo rei pri-
mordio fundatus fuit, *Abb. in cap. De multa
ſub num.22. verſ.5. concluſio de Præbend.,
Selva de Beneſic. part.1. quæſt.2. num.59.,
Lotter. de re beneſic. lib.2. quæſt.33. num.31.*,
ita ſanè efflagitante illâ generali regulâ, quâ
55 admonemur, pro dignoſcenda qualitate Bene-
ficii ſpectandam ſemper eſſe originariam il-
lius naturam, & tenorem fundationis, *Cap.
Præterea il 2. de Jurepatron., Abb. in cap.
Cum in cunctis §. Inferiora num.11. de elect.,
Pariſ. conſ.50. num.14. lib.4., Barbat. conſ.
33. num.8. lib.2., Lambertin. de Jurepatr.
part.1. lib.2. quæſt.7. art.28. num.2., Garz.
de Beneſic. part.7. cap.1. num.84., Thomat.
deciſ.256. nu.13., in recent. deciſ.496. nu.2.
part.1., deciſ.216. num.2. part.2. deciſ.238.
num.3. part.5., in Regien. Juriſpatronatus
16. Januarii 1708. §. Quod coram bon. mem.
Molines, in Romana Cappellaniarum 20.
Aprilis 1711. §. Tota coram clar. mem. Card.
Priola, & in Brittinorien. Beneficii 20. Ja-
nuarii 1717. §. Conſtito coram R.P.D. Corio.*
56 Quonam pacto primæ in Eccleſia dignitatis
gradus, & locus tributus dici poterit *Primi-
cerio*, cui ex mente Juris, & ex ſua inſtitu-
tione demandabatur officium, nonniſi Cano-
nicis inferioris ordinis deferri ſolitum, pro-
ut etiam in hoc inferiori ordine conſtituti
tunc reperiebantur Canonici Presbyterales;
Nobiliorem quippè locum, & ſtallum ob-
tinebant Canonici Diaconales, à Cornu Evan-
gelii ſedentes, atque in Choro Divina Offi-
cia celebrantes, atque Archiepiſcopo admi-
niſtrantes, ut latius infrà demonſtrabitur.

Agnoſcens itaque Pars Adverſa, primæ di-
gnitatis honorem aſſerere ſibi minimè poſſe
ullo ex legitimis titulis, quorum memini-
mus, videlicèt non ex adminiſtratione Bo- 57
norum Eccleſiæ cum Juriſdictione, immò
nec etiam ex ipſo nomine, quod de jure ſit
dignitatis, nec ex fundatione; ſuadere co-
natur, in hoc ſublimiori gradu Primicerium
auctoritate Apoſtolicâ collocatum fuiſſe, &
in hoc contraria *Deciſio §. Dignitatis præro-
gativam*, primum, & veluti præcipuum
conſtituit fundamentum innixum cuidam
Bullæ Leonis X., in qua legitur, Annibalem
de Januario, expoſito Summo Pontifici, quod
Primiceriatus eſſet *prima dignitas* in noſtra
Eccleſia Cathedrali, obtuliſſe augere illius
dotem, modò tamen ipſi, & deſcènden-
tibus à Maſotto de Januario reſervaretur per-
petuum Juſpatronatus: Annuit petitis Sum-
mus Pontifex, dictumque Juſpatronatus fa-
miliæ de Januario conceſſit.

Acceſſit deindè ſimilis enunciativa facta à
Clemente VII., qui approbando omnia, &
ſingula contenta in Bulla Leonis X. Præde-
ceſſoris ſui, confirmavit Juſpatronatus ob re-
dotationem ab illo conceſſum familiæ de Ja-
nuario, iterum enunciando, Primiceriatum
eſſe *primam Dignitatem*.

Rurſus in reſignatione peracta à primo
præſentato in manibus Summi Pontificis
Pauli III., facta ab eo fuit nova collatio cum
ſimili expreſſione, quod Primiceriatus eſſet
prima dignitas.

Et denique his additur, Julium III. contu-
liſſe Primiceriatum cuidam Provenzali, fa-
ctâ eâdem expreſſione, quod eſſet dignitas,
poſt Pontificalem major, quæ collatio non 58
ſolum adprobata dicitur à Patronis, verùm
etiam ab ipſo Capitulo, quod Literis Apo-
ſtolicis plenariam dedit executionem: ex tot
autem enunciativis, à diverſis Summis Ponti-
ficibus, & diverſis temporibus editis, con-
traria *Deciſio §. Accedit*, perſpicuam reſul-
tare ait probationem dignitatis, qua Primi-
cerius ſe in Eccleſia potiri contendit.

Facilè nos expedire poſſemus ab iſtiuſmodi
licèt ſæpiùs reiteratis Summorum Pontificum
enunciativis, generali illà reſponſione, quod
nimirùm ſtatus antiquus Eccleſiæ maximè ſit 59
attendendus, præcipuèque conſiderandus,
ut, præter jam ſuperius allegatos, docuerunt
*Cerd. in cap. Poſſeſſiones circa fin. de reb. Ec-
cleſ. non alienand., Gemin. in cap. Cum de
Beneficio de Præbend. in 6., Rota coram Bu-
rat. deciſ.484. num.11., & in rec. deciſ.154.
num.3. part.1.*, adeò quidem ut talis ſtatus,
ſeù qualitas præcedens nunquam ſublata cen- 60
ſeatur, quando de eiſdem non fit expreſſa
men-

Digitized by Google

mentio, *Archidiacon. in cap.1. num.2. antè*
fin. de Conſtit. in 6., *Barbat. conſ.23. num.6.*
lib.3., *Gratian. diſcept. forenſ.918. num.39.*,
& 981. num.6., *Rota coram Carill. dec.159.*
num.16., ob eam rationem, quod, ut nova Be-
61 neficii qualitas, aut novus ejuſdem ſtatus in-
ductus dici queat, non ſola verba, & deno-
minatio, non ſola poteſtas ſufficiant, ſed
requiratur etiam deliberata voluntas faciendi
talem mutationem, *Selva de Benefic. part.3.*
quæſt.1. num.40., *Corrad. in prax. Benefic.*
lib.1. cap.6. ſub num.320. §. At verò, & ſub
num.324., *Rota in recent. deciſ.308. num.2.*
part.1., *deciſ.236. num.final. part.4. tom.1.*,
ibi = *Ultrà quod, licèt iſtæ Præpoſituræ proba-*
rentur aliquandò per Papam collatæ uti Bene-
ficia Eccleſiaſtica, adhuc eſſet probandum, id
per eum factum fuiſſe animo antiquum ſtatum
mutandi, & novum inducendi, = *coram Bu-*
ratto deciſ.636. num.8., *coram Carill. dec.41.*
num.11., ibi = *Niſi conſtet de voluntate Papæ*
conferentis, tollendi antiquum ſtatum, & no-
vum inducendi = *coram Dunozzet. Sen. deciſ.*
265. num.1., & pluribus allegatis *Thomat. de-*
ciſ.154. num.35., ibi = *Vel ubi eſſet facta pro-*
viſio à Summo Pontifice cum animi certa de-
claratione, quod voluerit mutare ſtatum, quia
tunc benè immutaretur = .
Ut autem probatum eſt, & pleniùs infrà
demonſtrabitur; ſtatus antiquus talis erat,
& ſemper fuerat, ut, excluſâ penitus qualita-
te primæ dignitatis, nonniſi ſimplex offi-
cium benè ordinandi in Choro Divinam
pſalmodiam, Canonico Primicerio deman-
62 datum fuiſſe præſeferre valeat: quapropter
nominatio, & enunciatio dignitatis facta
in dictis Literis Apoſtolicis, qualitatem
enunciatam probare, aut tribuere non valet,
niſi de ea aliundè doceatur, ut reſcripſit *Bo-*
nifacius VIII. in cap. ſi Papa 10., ibi = *Si Pa-*
pa in aliquo privilegio, vel ſcriptura non
63 *facta principaliter ſuper donatione, vel ſen-*
tentia exemptionis, ſeù etiam libertatis, ali-
quam Eccleſiam ad Jus, & proprietatem Ro-
manæ Eccleſiæ pertinere, vel conſimilia verba
narret: non propterea illius Eccleſiæ exemptio
eſt probata, niſi de libertate aliter doceatur, de
privileg. in 6.=, & magis expreſsè ad rem no-
ſtram definitum fuit *à Clemente V. in Con-*
cilio Vienneſi in Clementin. final. ſi Summus
Pontifex de Sentent. Excomm. poſtremis illis
ejuſdem Clementinæ verbis = *Similiter quo-*
64 *que, ſi quem ſub titulo cujuſlibet dignitatis ex*
certa etiam ſcientia, verbo, Conſtitutione,
vel Litteris nominet, honoret, ſeù quovis alio
modo tractet, per hoc in dignitate illa ipſum
approbare non intelligitur, aut quicquam ei
tribuere novi Juris = ubi optimè *Gloſſa, &*
Vitalin. num.38., & ſeqq. num.48., & ſeqq.,
& num.70., & ſeqq., aliique Scribentes,
Innocent. in cap. inter dilectos de fid. inſtrum.,
Gloſſ. in Clement. unic. poſt figurationem ca-
ſus verſ. colligo aliqua notabilia, & verb. fe-
ciſſe narramus de probation., & egregiè *Fa-*
De Re Eccleſiaſt.

gnan. tom.5. in prima part. lib.5. Decretal.
cap. quod à Prædeceſſore tit. de Schiſmatic.,
ubi nu.116., & plurib. ſeqq. ex dict. Clement.
ſi Summus Pontifex explicat, ſimilibus de-
nominationibus approbatam nunquam in-
telligi, nilque novi Juris tributum ad digni- 65
tatem enunciatam, niſi concurrat diſpoſiti-
va Summi Pontificis voluntas, vel aliundè
de ea doceatur, *Pacian. de probat. lib.2. cap.*
27. num.142., ſic inquiens = *Et prædicta am-*
plientur, etiamſi Papa ex certa ſcientia nomi-
naret aliquem in Literis Archidiaconum, vel
Archipresbyterum, vel alio titulo dignitatis,
vel pro tali honoraret, quia non propter hoc
cenſeretur habere dignitatem, niſi eam pro-
baret, Textus eſt in Clement. final. §. Simi-
liter de Sent. Excommunic., & ibi *Zabarel-*
la &c. =, & probant *Lap. allegat.7.*, = *Decius*
conſ.445. num.63., ubi, quod Papa ſimilibus 66
verbis nemini præjudicaſſe cenſetur, *Ga-*
briel. comm. concluſ. lib. 1. concluſ. 2. num.
4., *Grammatic. deciſ. 1. num. 11., & ſeqq.*
Jure propterea, meritòque invaluit regula,
quâ edocemur, certam aliquam qualitatem 67
aliunde probandam eſſe, quàm per ſimpli-
cem denominationem alicujus perſonæ tam-
quam qualificatæ, tametſi denominatio
iſthæc proficiſceretur à Papa, ſeù quolibet
alio Principe, *Vitalin. in d. Clement. ſi Sum-*
mus Pontifex num.44., *Caſtrenſ. conſ.26. col.*
4. verſ. quinto quæritur lib.2., *Tiraquell. de*
Nobilit. cap.6. num.24., *Pacian. de probat.*
lib.2. cap.27. nu.143., *Maſcard. eodem tract.*
concluſ.515. nu.6., Quemadmodum nimirum
ex eo, quod Papa conferendo Beneficium, pro- 68
viſum nominet, ſeù aſſerat Clericum, non
idcircò probatus dicitur Clericatus, *Jo. Andr.*
in regul. Jur. non liceat Actori de regul. Jur.
in 6. quæſt.46. num.3., & ſeqq., *Boer. dec.*
171. num.12., *Grammatic. deciſ.81. num.3.*,
& ſeqq.; Confirmare id ſanè poſſem pluribus
ſimilibus, quæ tamen conſultò omitto tam-
quam ſuperflua pro re clara demonſtranda.
Quid enim rectæ rationi magis repugnat,
quàm quod juſta probatio elici valeat ex de- 69
nominationibus, narrativis, & enunciativis
Papæ, non principaliter, & propter ſe factis,
ſed ſivè incidenter, & propter aliud, ſivè
ſuppoſitivè emiſſis, quando qualitatis enun-
ciatæ, vel ſuppoſitæ nulla alia, quàm ex tali
enunciatione, vel denominatione probatio
ſuppetit, ut, præter Juris loca, & auctorita-
tes mox allegatas, de verbis narrativis, ſivè
enunciativis, non principaliter, & propter ſe,
ſed incidenter, & propter aliud prolatis,
diſertè tradit *Gloſſa in d. cap. ſi Papa verb.*
principaliter de Privileg. in 6., *Fagnan. in d.*
cap. quod à Prædeceſſore num.122., & ſeqq.
de Schiſmatic., *& per Text. in leg. ex his ver-*
bis Cod. de Teſtam. milit. arguit *Rota coram*
Carillo deciſ.159. num.19., & de verbis me-
rè ſuppoſitivis, quod nihil probent, niſi ſup- 70
poſitum probetur, diſponitur per *Text. in cap.*
Abbate S. Silviani 25. §. Contrà quod fuit de

 verb.

verb. ſignific., & tradit *Rot. coram Ludoviſ.*
deciſ.208. num.2., cor. Emerix Sen. dec.113.
num.8., & 14., & coram bon. mem. Emerix
Jun. deciſ.838. num.6., & deciſ.1357. nu.5.;
71 præſertim verò, ſi, ut alibi dictum eſt, aga-
tur de immutando antiquo, vel imprimen-
do novo ſtatu, quo Beneficium antea care-
bat, hoc namque caſu reſiſtit alia Juris regu-
72 la, admonens, proviſionibus Apoſtolicis non
mutari ſtatum Beneficii, *Calderin. conſil.26. de*
Præbend., Rota coram Seraphin. deciſ.799.
num.5., & deciſ.1270. num.2., coram Mer-
lino deciſ.61. num.7., & coram Dunoz. Jun.
deciſ.263. num.4., quem Summus Pontifex
73 nunquam præſumitur alterare, ſeu mutare
ullo pacto velle, *Felin in cap. nonnulli in princ.*
de reſcript., & in tract. quand. Liter. Apo-
ſtol. præjudicent ampliat.3. num.7., Roſa de
Execut. Liter. Apoſtolic. lib.1. cap.6. nu.211.,
& ſeqq., Rot. coram Seraphin. deciſ.871.
num.6., cor. Carill. deciſ.159. num.19., cor.
Pamphil. deciſ.539. num.7., coram Dunoz.
Sen. deciſ.265. num.4., ideoque ea ſemper
74 capienda eſt interpretatio, quà excludatur
voluntas mutandi talem ſtatum, & qualita-
tem Beneficii, *Calderin. conſ.26. in fin. de Præ-*
bend., Lotter. de re benefic. quæſt.34. num.63.
in fin. lib.1., Ricc. deciſ. Cur. Neapol. deciſ.
6. num.2. part.2., Thomat. deciſ.154. nu.24.

Immò verò, tametſi non quidem agere-
tur de verbis merè narrativis, aut enunciati-
vis, ſeù præſuppoſitivis, in Pontificiis Bullis
75 emiſſis, ſed res eſſet de aſſertione facta ab
ipſo Summo Pontifice; nihilominus tamen,
ut ex illa juſta rei aſſertæ probatio deſumi
poſſet, oporteret, quod talis aſſertio, ſivè
narrativa eſſet de facto proprio, quodque
ſuper illâ fundaretur gratia, & intentio Sum-
mi Pontificis, ut diſponitur in *dict. Clement.*
unic. de probat., & docet *Gloſ. in d. cap. Si*
Papa verb. aſſerat. de privil. in 6., & com-
muniter traditur à Doctoribus ſupra allegatis:
76 Contraria namque Juris ratio locum ſibi vin-
dicat, tùm quando ſuper tali aſſertione facta
in Reſcriptis Papalibus non fundatur intentio
Papæ, tunc enim talis aſſertio habetur velu-
ti mera enunciativa non facta principaliter,
ſed incidenter, & propter aliud, idemque
cenſenda eo jure, quod conſtitutum reperi-
tur in dicto *Cap. Si Papa, & in d. Clement.*
ſi Summus Pontifex, ut ibi tradunt *Gloſ. verb.*
non intelligitur, & Vitalin. num.48. Cardin.
§. final. dicta Clement. nu.1., & 3., & etiam
bene diſtinguit alia *Gloſſa in Clement. unic.*
poſt figurationem caſus verſ. colligo aliqua no-
tabilia, & verb. feciſſe narramus de probat.,
Fagnan. in d. cap. quod à Prædeceſſore num.22.,
& ſequen. de Schiſmatic., Oldrad. conſil.258.
num.4., & ſeqq., Roman. conſil.180. ſub nu.
3. à verſ. dicendum videtur, & num.4., Lap.
allegat.7., Grat. deciſ.64. num.11., & ſeqq.;
77 Tum etiam, quando aſſertio, in qua fundatur
intentio Papæ, eſt de facto non ſuo, nam hoc
quoque caſu acciperetur pariter tamquam
mera narrativa, ſeù enunciativa, quia in 78
facto alieno, & coram Summo Pontifice mi-
nimè geſto, cum poſſit adeſſe error, aſſertio
proindè illius, vim probationis obtinere ne-
quit, juxta alterum diſtinctionis membrum,
de qua *Gloſ. in dict. Clement. unic. de proba-*
tion. locis mox citatis, & tradunt *Aretin.*
conſ.23. num.8., & ſeqq., & conſ.163. col.2.
in fin., Jaſon. conſ.71. col.3. pariter in fine,
Lap. allegat.7., ubi, quod talis error adeſſe
poteſt in narrativa facti alieni, tametſi emiſ- 79
ſa motu proprio, *Grammatic. deciſ.64. n.11.,*
& ſeqq., & deciſ.81. nu.5., Rota coram Mo-
bedan. de reſtitut. Spoliat. deciſ.4. aliàs 86.
num.4., & deciſ.16. aliàs 272. num.2., & de
probation. deciſ.7. aliàs 271. num.2., coram
Verallo deciſ.285. part.2., deciſ.77. num.2.
part.3., deciſ.154. num.5. part.2. diverſ., cum
aliis *coram Coccina deciſ.1784. num.56., &*
ſeqq., in recent. deciſ.494. num.22. part.12.,
idque coadjuvatur omnium ore vulgatâ re- 80
gulâ, quà traditur, Papam ignorare præſumi
ea, quæ in facto conſiſtunt, per *Text. in cap.*
unic. §. Porrò ut Eccleſiaſtica Benefic. ſine di-
minut. conferant., Mandoſ. ad regul. Cancellar.
reg.32. quæſt.24. num.2., Lotter. de re benefic.
lib.2. quæſt.36. num.19., Rota coram Puteo
deciſ.395. nu.1. lib.3., quia etiam hæc adeò
vera ſunt, ut, quando Papa intentionem 81
ſuam minimè fundaſſe noſceretur in talibus
verbis aſſertivis facti alieni, eadem nè qui-
dem ullam præſumptivam probationem præ-
bere poſſent, ut in *d. cap. Si Papa de privi-*
leg. in 6., & in Clement. Si Summus Ponti-
fex de Sent. excommun., Roman. conſ.180. nu.
3. verſ. tertiò quia, Rot. deciſ.154. num.5.
part.2. diverſ., & in annot. ad deciſ.239.
Ludoviſ. verſ. aut verò.

Quamobrem, ſi verâ, ac juſtâ intelligentiâ
conformi quidem certiſſimis hiſce regulis in-
terpretari velimus Literas Apoſtolicas, in
quibus contraria *deciſio* locavit præcipuum
reſolutionis fundamentum, probatio certè
nulla, nullumque argumentum ex eiſdem
elici poteſt, quo *Primiceriatus* Eccleſiæ no-
ſtræ primæ dignitatis honore decoratus dici
valeat; Et rem ordiendo à Bulla Leonis X.,
in qua ille majoris poſt Pontificalem digni-
tatis nomen obtinere primum cæpit, & in
qua enunciativa, etiam cum Cauſa agebatur
coram *Mohedano*, ut refert *Grammatic. de-*
ciſ.64. num.9., tunc exadverſo fieri dicebatur
magnum teſtum, ſatiſque ex hoc Pars ad-
verſa, ſe tueri gloriabatur, ambigi profectò
nequit, D. Adverſarium intentionem ſuam
colore nullo, nulloque pacto fundare poſſe
in dicta Bulla, quia denominatio *primæ di-*
gnitatis, in illa facta, non continet aſſertio- 82
nem Papæ, quod Primiceriatus talis reverâ
eſſet, minus verò tali aſſertione Summus
Pontifex motus fuit, utpotè quæ procul du-
bio non referebatur ad factum ullum pro-
prium Summi Pontificis, immò nec etiam 83
alterius, in quo intentionem ſuam fundaſſe
dici

dici poſſet, proptereaque eadem tamquam
non principaliter, ſed incidenter, & propter
aliud facta, nihil probat, juxta allegata in
§§. præcedentibus, quibus addi poteſt *Rota*
poſt Tamburin. de Jur. Abbat. deciſ.66. nu.
4., coram Bich. deciſ.275. num.7., in recent.
deciſ.494. nu.10., & ſeq., & ad ornat. clar.
mem. Card. de Luc. lib.2. deciſ.2. numer.44.,
84 certiùs verò, quando, ut in caſu noſtro, ſimi-
les nominationes, & expreſſiones factæ ap-
parent vel à ſupplicantibus, vel ad eorum
ſuggeſtionem, atque inſinuationem, *Loffred.*
conſ.44. num.6., Dec. conſ.602. nu.14., Rot.
coram Seraphin. deciſ.1189. num.3., cor. Lu-
doviſ. deciſ.77. num.8., coram Ubald. deciſ.
138. num.15., coram ſan. me. Alexand.VIII.
deciſ.179. num.24., & deciſ.223. num.14.,
poſt Vivian. de Jurepatr. deciſ.25. num.11.,
in rec. deciſ.67. num.12. part.15., deciſ.472.
num.20. part.19., tunc enim, tametſi antiquæ
85 ſint, nullo tamen numero habentur, *Rota co-*
ram Ubald. d. deciſ.138. num.15., coram ſan.
mem. Alexand.VIII. d. deciſ.223. nu.14., co-
ram Royas deciſ.218. num.22.

Clarius profectò, & meliùs, quàm nos di-
cendo verbis explicare poſſimus, hæc eluce-
ſcunt ex tenore dictæ Bullæ Leonis X., in qua
non per aſſertionem, deliberatè ab ipſo emiſ-
ſam, ſed juxtà expoſitionem, ſivè ſuppoſi-
tionem, ſibi factam à ſupplicante, expreſſit,
Primiceriatum in Cathedrali Neapolitana
primæ poſt Pontificalem dignitatis locum ob-
tinere; Ambiguitas certè nulla eſt in verbis
Bullæ, quæ ità ſe habent = *Sanè pro parte d.*
Annibalis nobis nuper exhibita petitio contine-
bat, quod fructus, reditus, & proventus Pri-
miceriatus dictæ Eccleſiæ, qui inibi dignitas
poſt Pontificalem major exiſtit, & quem d. An-
nibal inter alias obtinet, adeò tenues exiſtunt,
ut viginti quatuor ducatorum auri de Camera,
ſecundùm communem æſtimationem, valorem
annuum &c. non excedant, nec ex illis Primi-
cerius dictæ Eccleſiæ, pro tempore exiſtens, niſi
aliquod aliud Beneficium Eccleſiaſticum obti-
neat, prout dignitas ipſa requirit, commodè
ſubſtentari, & per conſequens in dicta Eccleſia
continuè reſidere vix poteſt = quibus ſanè ver-
bis cum congruere videantur diſpoſita per
Text. in leg. Ille, aut ille ff. de legat.3., con-
gruit idcircò cenſura etiam Juris tradita de
verbis non aſſertivè, aut principaliter, &
propter ſe, ſed incidenter, & propter aliud
in Literis Apoſtolicis emiſſis.

Ut etiam, ſicuti admittitur in contraria
quoque *deciſione §. Accedit*, in eadem Bul-
la à Summo Pontifice facta tunc non fuit
Primiceriatus erectio in primam dignitatem,
ſed gratia, quæ tunc petita, & quam Sum-
mus Pontifex impertiri voluit, alia non fuit,
quàm reſervatio perpetui Juriſpatronatus fa-
vore familiæ de Januario, cui futuris dein-
ceps temporibus, & vacationibus, illud ob-
noxium eſſe voluit: Cauſa autem, quia Sum-
mus Pontifex motus fuit ad hanc eximiam
gratiam concedendam, & factum, in quo
ipſe ſuam intentionem fundavit, certè non
fuit qualitas illa, à ſupplicante expreſſa, quod
nempè Primiceriatus eſſet prima Eccleſiæ
Neapolitanæ dignitas, ſed augmentum do-
tis in quantitate, quæ excedebat, vel ſaltem
æquabat annuos fructus, qui ex d. Primice-
riatu percipiebantur, expoſito etiam Summo
Pontifici, quod auctis ità reditibus, faci-
liùs deindè inveniretur idonea Perſona prò
Primiceriatu obtinendo, ut legitur in eadem
Bulla, verbis illis = *Verùm, ſi Juſpatronatus,*
& præſentandi perſonam idoneam Loci Ordi-
nario &c. inſtituendum ad Primiceriatum præ-
dictum &c. Familiæ de Januario &c. reſerva-
retur, & concederetur, ex hoc profectò ma-
gis idonea perſona pro Primicerio d. Eccleſiæ
frequentiùs inveniretur &c., & propterea
præfatus Annibal fructus, reditus, & pro-
ventus Primiceriatus hujuſmodi uſque ad ſum-
mam aliorum viginti ducatorum auri ſimilium
annuatim augeret &c. =, Summus Pontifex an-
nuendo Annibalis precibus, dictam reſerva-
tionem conceſſit, poſtquam ille fructus, &
proventus Primiceriatus auxiſſet, ut ſubdi-
tur in dicta Bulla, ibi = *Nos igitur, qui cun-*
ctorum fidelium, præſertim in eiſdem dignita-
tibus conſtitutorum, honeſtis votis libentèr an-
nuimus, eundem Annibalem gratioſo favore
proſequi volentes &c., hujuſmodi ſupplicationi-
bus inclinati, Juſpatronatus, & præſentan-
di eidem Ordinario perſonam idoneam ad Pri-
miceriatum prædictum &c., poſtquam idem
Annibal fructus, reditus, & proventus præ-
dictos uſque ad ſummam aliorum viginti duca-
torum hujuſmodi auxerit, ut præfertur, fa-
miliæ, & deſcendentibus prædictis, auctori-
tate Apoſtolicâ tenore præſentium reſervamus,
conſtituimus, & aſſignamus =.

En igitur, quod ex tenore, & verbis Bul-
læ evidens, & aperta redditur gratia, princi-
paliter, & per sè, immò unice tunc petita,
reſervatio videlicet perpetui Juriſpatronatus
favore familiæ de Januario: Ut etiam ratio,
quæ movit Summum Pontificem, & factum, 86
in quo ipſe intentionem ſuam fundavit pro
concedenda tali gratia, alia eſſe non potuit,
quàm inſigne augmentum dotis, quod Sum-
mo Pontifici præbuit cauſam, à jure probatam,
illud reſervandi, dictumque Beneficium ob-
noxium faciendi iſtiuſmodi perpetuæ ſervitu-
ti, per ea, quæ tradunt *Lambertin. de Ju-*
repatr. lib.1. cap.2. quæſt.4. principal. art.4.
num.1., Antonin. Variar. reſol. lib.1. reſol.
112. caſ.48. in fin., Lotter. de re benefic. lib.
2. quæſt.8. num.33., & ſeq., Vivian. de Ju-
repatr. part.1. lib.2. cap.5. num.19., Panimoll.
in annot. ad deciſ.9. num.17.; Quapropter, ſi
iſtiuſmodi reſervationis gratia certe, ut di- 87
ctum eſt, fuit id, de quo principaliter, &
per sè agebatur, illaque, veluti ex ſua cauſa,
pendebat ab augmento d. dotis, expreſſio
proindè qualitatis *primæ dignitatis*, tamquam
non facta principaliter, & per sè, & tamquam
fun-

83 fundamentum gratiæ conceſſæ, ſed veluti
incidenter, & propter aliud emiſſâ, imper-
tinens prorſus erat ad rem, de qua agebatur,
factaque dici ſolummodò poterat causâ de-
monſtrationis, ac per conſequens nec proba-
89 re, nec tribuere poterat Primiceriatui quali-
tatem dignitatis, ſi illam anteà reverà non
habebat, ut, ex *Felin. in cap. Si aliquando col.*
fin. de Sent.excomm., docuit *Pacian. de probat.*
lib.2. cap.28. nu.145., *ubi etiam ex Lapo alleg.*
90 *7.* ait, *quod verba Papæ nominantis aliquem ſub*
titulo dignitatis, illi nominato non tribuunt
jus, quando ad alium finem ſunt directa = Sub-
ditque, tunc demum aliquam præſumptivam
probationem præbere, quando alium effe-
ctum habere non valerent, ſic inquiens = *Sed ſi*
91 *non poſſint alium effectum habere, tunc præ-*
ſumptivè probarent, & transferrent onus pro-
bandi in Adverſarium, ſaltem in illa cauſſa
cujus occaſione verba eſſent prolata, ſecus in
alia cauſſa, in qua revocaretur in dubium, an ille
talis haberet illam dignitatem = Cum igitur
Summi Pontificis verba, & gratia effectum
habuerint quoad erectionem, & reſervatio-
nem Juriſpatronatus, de qua tunc agebatur,
verba hac occaſione prolata, quod nempè
Primiceriatus eſſet prima dignitas, non pro-
bant in hac alia cauſa, in qua id revocatur
in dubium.

Fruſtra autem contraria *deciſio* in *§. Præ-*
termiſſa enim inſiſtit probando, ſuperius re-
latas enunciationes reputari minimè poſſe fa-
92 ctas ex ſuggeſtione, vel ſuppoſitione ſuppli-
cantis, quia eædem emiſſæ non leguntur ſub
clauſulâ = *ut aſſeritur* = vel aliis ſimilibus, id
confirmando peculiari illâ circumſtantiâ,
quod tàm in Bulla Leonis X., quàm in aliis
proviſorum Summorum Pontificum ſpecificè
derogatum legitur regulæ quartæ Cancella-
riæ reſervatoriæ primarum dignitatum; ex
quo inferebatur, præfatos Summos Pontifices
non procedendo ſimpliciter ad relationem
Partium enunciaſſe Primiceriatum primam
dignitatem, ſed per verba aſſertiva ſeriò
emiſſa talem illam eſſe, expreſſiſſe: At neu-
tra hujus objectionis pars ſubſiſtit.

Et ſanè, quod attinet ad primam, facilè
eadem refellitur: Quippè, ut demonſtre-
mus, Leonem X. non per aſſertionem, con-
ſultò, ac deliberatè ab ipſo factam, ſed, non-
niſi ad ſuggeſtionem, & ſuppoſitionem An-
nibalis de Januario expreſſiſſe, Primiceria-
tum in Eccleſia Neapolitana dignitatem poſt
Pontificalem majorem exiſtere, ut, inquàm,
id demonſtremus, non indigemus argumentis,
& ratiociniis; perſpicua enim, ac clariſſima
ſunt verba illa Bullæ = *Sanè pro parte D. An-*
nibalis nobis nuper exhibita petitio continebat,
quod fructus, reditus, & proventus Primice-
riatus d. Eccleſiæ, qui inibi dignitas poſt Pon-
tificalem major exiſtit &c. =, Cum itaque ex his
93 pateat, Summum Pontificem enunciaſſe, Pri-
miceriatum eſſe primam dignitatem, quin
ſic nuper per Annibalem *exhibita petitio con-*
tinebat &c., ambigi ſanè nequit, quin non
aſſertione ſuâ, ſed ex ſupplicantis ſuppoſi-
tione, atque ſuggeſtione expreſſerit id, quod
ad illius petitionem enunciabat, per ea, quæ
tradunt *Abb. in cap. Dudum num.8. de Pri-*
vileg., *Imol. in Clem.1. col. penult. de probat.*,
Rot. coram Ubaldo deciſ.126. num.1.; Ideoque
talis expreſſio nihil probat, *Dec. conſ.576. nu.* 94
fin., qui loquitur in difficiliori caſu, in quo
videlicèt Papa ex fide dignorum virorum, &
aſſertione aliquid affirmaret, quod non id-
circò tali expreſſione res affirmata, proba-
ta cenſetur; ait enim = *Et quia in iſto caſu*
Papa non affirmat, ſed dicit ex aſſertione alio-
rum, ibi = *Sicuti sè habet fide dignorum aſſer-* 95
tio, quo caſu iſta verba non videntur probare,
& affirmare = Et ſanè, ſi, ut inquit idem *Dec.*
conſ.602. num.13. = *Non creditur Papæ in*
his, quæ narrat, & veriſimiliter ex informa-
tione Partis habuit = (Sunt ejus verba) quid
ſanè dicendum erit in caſu noſtro, in quo 96
veriſimiliter, ſed certò ex informatione, &
ſuggeſtione ſupplicantis Primiceriatus enun-
ciatus fuit prima dignitas, quia nempè, ut
inquit Summus Pontifex, id à ſupplicante *no-*
bis nuper exhibita petitio continebat.

Neque verò obeſſe poteſt, quod in Lite-
ris Apoſtolicis non legatur Clauſula *ut aſſeri-*
tur, aliave ſimilis, ideoque denominatio,
& expreſſio, quod Primiceriatus eſſet *prima*
dignitas, emanaſſe cenſenda ſit ab ipſo Sum-
mo Pontifice; iterum namque, iterumque
repetimus, quod diſcurſus iſte apertam vim
facit mox relatis ejuſdem Pontificis verbis
= *Nobis nuper exhibita petitio continebat* =,
manifeſtè præſeferentibus ſubſecutam deno-
minationem *primæ dignitatis*, continuatâ ora-
tione factam, non ex Summi Pontificis deli-
berata aſſertione, ſed nonniſi ſuppoſitivè,
& quidem ex ſuppoſitione ad ſupplicantis
ſuggeſtionem, emiſſam fuiſſe, ut, omiſſis,
aliis, benè ad rem noſtram animadvertit
Grammatic. deciſ.64. nu.11., *& ſeqq.*, quo
ſanè caſu, etiamſi deſit clauſula *ut aſſeritur*,
aliæve ſimiles requiſitę à contraria *deciſione*, 97
ſemper tamen ineſſe cenſentur, cum etiam
non appoſita, ſubintelligenda dicatur conditio
illa, *ſi preces veritati nitantur*, *vel ſi ita eſt*,
ut expreſsè definitum fuit ab *Alexandro III.*
in cap. Ex part.2., *ubi etiam Gloſſ. verb. con-*
ditio, *Roſa de execut. Liter. Apoſtol. part.1. cap.*
4. num.19., *Rot. coram Ubald. deciſ.124. nu.*
2., *& ſeq.*, *in rec. deciſ.25. num.5.*, *& dec.*
306. nu.3. part.10., *ac poſt Antonell. de Ju-*
rib., *& oneribus. Clericor. deciſ.44. num.17.*,
ideoque, ſi deficiat plena probatio qualitatis à 98
ſupplicante enunciatæ, ſi in illa Summus
Pontifex intentionem ſuam fundaſſe legere-
tur, Literæ Apoſtolicæ executioni deman-
dari minimè valerent, ad notata per *Felin. in*
cap. Ad aures de Reſcript., *Garz. de Benefic. par.*
6. cap.2. num.163., *& 225.*, *Rot. cor. Lu-*
doviſ. deciſ.387. num.5., *coram Seraph. dec.*
989. num.4., *coram Duran. deciſ.208. nu.2.*,
in

Digitized by Google

in rec. deciſ.147. nu.2. part.10., *& dec.250. num.1.*, *& deciſ.162. num.23. part.12.*
Verùm prætereà reſpondemus, quod, ta-
metſi, morem gerendo Parti adverſæ, admit-
teremus denominationem primæ dignitatis,
non à ſupplicante, ſed ab ipſo Summo Pon-
tifice emanaſſe, non idcircò juſtæ probatio-
nis robur in noſtra hypotheſi obtinere poſſet,
huc enim redeunt ea omnia, quæ à nobis de-
ducta fuerunt ex *Clementina ſi Summus Pon-
tifex §. final. de Sentent. Excommun. & cap.*
99 *Si Papa 10. de Privil. in 6.*, & ex aliis au-
ctoritatibus, ex quibus planè demonſtravi-
mus, iſtiuſmodi denominationes non ſim-
plici dumtaxat enunciativâ, ſed aſſertione
etiam Summi Pontificis, non principaliter
tamen, & propter ſe factas; ſed incidenter,
& propter aliud; minimèque relatas ad fa-
ctum proprium, ſed alterius, nullam, nec
etiam præſumptivam probationem præbere,
quoties Summus Pontifex in eiſdem inten-
tionem ſuam minimè fundaſſe noſcatur;
propterea que non eſt, cur contraria *deciſio*
ex omiſſione dictæ clauſulæ, *ut aſſeritur*,
aut alterius ſimilis, quæ congruere certè ne-
quiviſſet rei narratæ, & aſſertæ ab ipſo Sum-
mo Pontifice, arguere conetur, denomina-
tionem, quod Primiceriatus eſſet prima di-
gnitas, aſſertivè, & non merè enunciativè
factam fuiſſe; Sed id inquirendum, ſtatuen-
dumque erat, an ex tali denominatione, &
enunciatione primæ dignitatis deſumi poſſet
legitima ulla probatio, licèt illa non princi-
paliter, & propter ſe, ſed incidenter, &
propter aliud emiſſa appareret, eademque
non affirmaret factum ullum proprium Sum-
mi Pontificis, immò nec etiam alterius, ſu-
per quo ipſe intentionem ſuam fundaſſe dici
100 poſſet, quinimò impertinens prorsùs eſſet ad
rem, quæ gerebatur, quippè, ut pluries, plu-
rieſque dictum eſt, ab Annibale non peteba-
tur erectio Primiceriatus in primam digni-
tatem, ſed reſervatio Juriſpatronatus ſuper
dicto Primiceriatu, pro qua gratia conceden-
da Summus Pontifex intentionem ſuam fun-
davit in inſigni augmento dotis, non autem
in denominatione, quod talis Primiceriatus
in Eccleſia Neapolitana, dignitas poſt Pon-
tificalem major exiſteret, ideòque talis de-
nominatio reſolvitur in meram quandam
demonſtrationem factam in Literis Apoſtoli-
cis, quæ effectum ſuum habuerunt reſpectu
gratiæ, principaliter, & per ſe petitæ, atque
impetratæ, ut probatum fuit.
Ex his autem reſultat etiam ſolutio alte-
rius partis contrariæ objectionis, quâ videli-
101 cet dicebatur, dictam denominationem re-
verâ emanaſſe ex Summi Pontificis aſſertio-
ne, Satis id conijci ex ſpecifica derogatione re-
gulæ quartæ Cancellariæ reſervatoriæ prima-
rum dignitatum: Nam ſi in præfatis Lite-
ris Apoſtolicis id ſuppoſitum reperiebatur,
atque in eiſdem concedebatur reſervatio per-
petui Juriſpatronatus favore familiæ de Ja-
nuario; ne gratia inutilis prorſus, & effe- 102
ctu vacua redderetur, neceſſariò requirebat
dictam derogationem, quæ prop̄tereà tam-
quam conſectaria, atque famulatoria gratiæ,
quæ principaliter, & per ſe petebatur, illius 103
naturam alterare minimè poterat, per dict.
Text. in leg. quod dicimus de auctorit. Tutor.,
*prob. in cap. Cum in illis nu. final. de præbend.
in 6.*, *Anſald. conſ.140. num.110.*, *& ſeqq.*,
*Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 45. §. 1.
num.35.*, *D. Advoc. Piton. de contr. Patron.
allegat.47. ſub num.42. verſ. à quo regulatur*,
& allegat.84. num.35., *& in Bituntina Ju-
riſpatronatus 31. Januarii 1716. §. final. co-
ram R.P.D. Foſcaro*; Atque ita erat intelli-
genda, ut, exiſtente verò ſuppoſito, quod
Primiceriatus eſſet prima dignitas, locus fie-
ret derogationi dictæ quartæ regulæ illam re-
ſervantis; At non idcircò operabatur, quod
ulla nec etiam præſumptiva probatio dictæ
qualitatis elici poſſet ex tali Pontificia aſſer-
tione, utpotè fundata in ſuppoſito, quod
Primiceriatus verè eſſet prima dignitas, vel
quia Pontificiâ auctoritate hoc honore jam
decorata reperiretur, vel quia ex Eccleſiæ
conſuetudine in tanto gradu conſtituta jam
fuiſſet: hoc namque caſu, cum talis aſſertio
referri, atque reſpicere dicatur factum alte-
rius: quodque magis eſt, gratia, quæ tunc
principaliter, & per ſe petebatur, non eſſet
nova creatio primæ dignitatis, ſed reſerva-
tio Juriſpatronatus non conceſſa ex tali falſo 104
ſuppoſito, ſed ob augmentum dotis, indè
ſequitur, quod ejuſcemodi denominatio,
ſive enunciativa, & ad Partis ſupplicationem
facta, ſive per aſſertionem ipſius Summi
Pontificis emiſſa, attamen, tamquam non
propter ſe, & principaliter, & quidem non
pro fundamento gratiæ, quæ petebatur, &
intentionis Summi Pontificis, qui illam con-
cedebat, nedum incidenter, & propter aliud
facta, ſed impertinens prorsùs dicenda eſt 105
tum ad rem, quæ tunc agebatur, tum, &
multò ſanè magis ad effectum, de quo nunc
res eſt, videlicet eruendi ex ea probatio-
nem ullam qualitatis *primæ dignitatis*, ut
in propoſito in hac eadem Cauſa ratiocina-
batur *Grammatic. dicta deciſ.64. numer.26. &
ſeqq.*
Nec denique omittendum eſſe, reor, po-
tiori certè jure iſtiuſmodi denominationes,
ſive aſſertiones, quamvis à Summo Pontifi-
ce factæ cenſeri poſſent, hac juſtà interpre- 106
tatione intelligendas eſſe, quia non agitur de
tribuenda dignitate Rectori alterius Eccleſiæ,
cujus dumtaxat perſona abſque alterius præ-
judicio tali dignitate decoretur; At aliter
res ſe habet in caſu noſtro, in quo ſimiles de-
nominationes, ſive aſſertiones factæ à Sum-
mo Pontifice, ſi ad primæ dignitatis culmen
in Eccleſia Neapolitana evehere poſſent Pri- 107
micerium, grave procul dubio irrogaretur
præjudicium reliquis Canonicis, qui tum ex
primæva inſtitutione, tum moribus, & con-
ſuo-

ſuetudine perpetuò retenta, neminem inter
ipſos præeminere, ſed ſeſe pares agnoſcentes,
108 gloriati ſemper fuerunt, hac præcipuâ prærogativâ
ipſorum Eccleſiam, & Capitulum decorari,
quod ſolùm Archiepiſcopum venerarentur,
nullique alteri inferiori dignitati
honorem ullum deferrent, retentâ quippè
imagine aliquâ veteris Eccleſiæ diſciplinæ,
juxta quam, tamquam præſtantiores ſelecti ex
univerſo Clero, ideòque nuncupati Canoni-
109 ci Cathedrales, unum cum Epiſcopo, veluti
ſuo capite, corpus conſtituebant, illiuſque
Fratres, Aſſeſſores, & Conſiliarii appellabantur,
Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. part. 1. titul. 8. cap. 1. num. 1., & ſeqq., & in Opuſcul. de Inſtitut., & Offic. Canonic. part. 1. cap. 2. §. 1. ſub initium, & §. Talis primis Eccleſiæ, Caſſan. in Cathalog. glor. Mund. part. 4. conſiderat. 33. §. 3., Barboſ. de offic., & poteſt. Epiſcop. lib. 1. cap. 4. num. 18., Frances de Eccleſ. Cathedr. cap. 14. num. 41., & pluribus ſeqq., Thomaſin. de Benefic. part. 1. lib. 3. cap. 7. ſub num. 7. §. Non hic, & ſeqq. & num. 8.; Ob tale igitur præjudicium, quod
toti Capitulo inferretur ex ſimilibus aſſertionibus,
nulla juſta probatio elici poteſt: in
præjudiciali namque materia, illius aſſertio-
110 nem, minimè reſpicientem factum proprium,
non probare, docuerunt *Gemin. conſ. 53., Dec. conſ. 376. num. 13.* dicens, *diſpoſitionem Clementinæ unic. de probat.* hoc caſu locum minimè
habere, *Creſp. de Valdaur. obſerv. 10. num. 57.*, quod ſanè præjudicium in noſtro
caſu leve reputari minimè poſſet, quiâ, ut
principio notavimus, iſtiuſmodi novâ digni-
111 tatis inſtitutione, invidia, offenſio, & ſcandala
inter fratres ſererentur.

Jam verò tot, tantiſque argumentis demonſtrato,
nullam legitimam probationem
deſumi poſſe ex Literis Apoſtolicis Leonis
X., non eſt, cur immoremur ſimilibus denominationibus
factis in aliis Literis Clementis
VII., & Pauli III.; Nemo enim non videt,
quàm facile fuerit, talem denominationem
in illas irrepſiſſe, ex quo proviſi ad præſentationem
Patronorum, qui ex gratia, ſibi conceſſa
à præfato Summo Pontifice Leone X.,
112 Juſpatronatus adquiſiverant, Primiceriatum
denominaverint primam dignitatem, prout
denominatum legerant in primis Literis Leonis
X., quapropter poſteriores hæ denominationes
probationem nullam præbere poſſunt,
quando eæ, veluti ex ſuo fonte, promanaſſe
noſcuntur ex denominatione ſuppoſitivè
facta in dictis prioribus Literis, ad tradita
per *D. Advoc. Piton. in ſuo luculento tractatu de controverſ. Patronor. allegat. 100. num. 358., Rota in antiq. deciſ. 10. num. 3. de præbend. coram Carill. deciſ. 159. num. 19., & coram bon. mem. Emerix Jun. deciſ. 1357. nu. 5.*,
cum aliis allegatis in noſtra prima *deciſione §. E conſpectu coram Reverendiſſimo Ravennaten.*,
Certiùs verò hæc locum ſibi vindicant
reſpectu Literarum Pauli III., in quibus agi-
tur de proviſione facta per reſignationem, 113
quo ſanè caſu multò minùs attendendæ ſunt
ejuſcemodi denominationes, *Roſa de execut. Literar. Apoſtol. part. 1. num. 111., Rota coram Merlino deciſ. 61. num. 7., in recent. deciſ. 360. ſub num. 14. verſ. quæ ſanè proviſio part. 2., deciſ. 104. num. 16. part. 10., & poſt Antonell. de juribus, & oneribus Clericor. deciſ. 47. num. 6.*

Quamobrem in hac noſtra hypotheſi recedendum
minimè eſt à regulis Juris, quibus
edocemur, in Papa non præſumi ſcientiam 114
qualitatis Beneficii, ſed, cum idem providere
ſemper cenſeatur juxtà narrata in ſupplica- 115
tione, viciſſim in ejus proviſione ſemper
ſubintelligitur clauſula = *ſi ita eſt* =, *Caſſador. deciſ. 4. nu. 1., & 8. de probat., Rota coram Seraphin. deciſ. 989. num. 1. poſt Antonell. de Jurib., & onerib. Cleric. dec. 44. num. 17.*, ideòque
jure, meritòque traditum eſt, proviſionibus
Apoſtolicis nunquam immutatum cenſe- 116
ri antiquum, novumque inductum ſtatum
Beneficii, illiuſque qualitatem eiſdem minimè
probari, per *Text. in dicta Clement. unic. de probation. Cirill. quæſt. 62. num. 39.* diſtinguens
proviſiones Pontificias, tamquam factas
ad ſupplicationem, & ſuggeſtionem ſupplicantium,
à proviſionibus factis ab Epiſcopis, 117
qui ob frequentes viſitationes optimè inſtructi
cenſentur de ſtatu, & qualitate Beneficiorum
ſuæ Diœceſis, *Rot. poſt Antonell. dicta deciſ. 44. num. 18.*, & prius dixerat *Rota coram Mantic. deciſ. 87. num. 2., coram Seraphin. deciſ. 1026. num. 3., coram Ludoviſ. deciſ. 407. nu. 6. in fin., ubi Adden., & coram Carill. dec. 41. num. 6.*, & hæc procedunt, etiamſi enunciativæ
emiſſæ in proviſionibus Summorum 118
Pontificum, plures ſint, & antiquæ, ut de
primis tradunt *Riminald. Jun. conſ. 19. numer. 49., Spad. conſ. 31. num. 8. lib. 3., Rota coram Pen. deciſ. 1620. num. 6., coram Burat. deciſ. 178. nu. 14., coram ſan. mem. Alexandro VIII. deciſ. 179. num. 23., in recent. deciſ. 195. num. 5. part. 9., deciſ. 5. num. 12. part. 13., deciſ. 161. num. 9., & 11. part. 15., deciſ. 56. num. 16. part. 19.*, & de ſecundis *Rot. poſt Tamburin. de Jur. Abbat. deciſ. 66. à num. 5. ad ſeqq., & coram ſan. mem. Alexandro VIII. dicta deciſ. 179. num. 24.*, ita ſanè ſuadente ratione
illâ, quod videlicèt non ſufficiat ſola deno- 119
minatio, ſed ad id requiratur expreſsa Superioris
voluntas, *Lotter. de re Benefic. lib. 1. quæſt. 34. num. 52., & ſeqq., Thomat. deciſ. 154. num. 25., Rota in recent. deciſ. 254. nu. 5., & deciſ. 368. num. 4. part. 2.*, quâ voluntate
minimè probatâ, Beneficium ſuam primævam
qualitatem retinere perpetuò cenſetur,
Soccin. conſ. 73. num. 12. lib. 1., Alciat. de præſumpt. regul. 2. præſumpt. 2., Rota cor. Seraphin. deciſ. 1273. num. 1.

Operoſiùs ſanè, ac latiùs, quàm ratio
Cauſæ expoſcere videretur, elaboravimus in
demonſtrando, Partem adverſam intentionem
ſuam fundare minimè poſſe in ſuperiùs
reci-

recitatis Literis Apoſtolicis, deſumendo ex
denominationibus, in illis factis, qualitatem,
& prærogativam primæ dignitatis, quam ſibi
aſſerit: Verùm fortè non abs re id factum eſt,
nam, ut demonſtravimus, ſi Primiceriatus,
120 tamquàm carens adminiſtratione Bonorum
Eccleſiæ, & Juriſdictione, nec re, nec nomine
ex Sacrorum Canonum cenſura pro dignitate
habetur, ſed tali nomine deſignatur ſimplex
121 officium Cantoris, ſi, ut dictum eſt *§. Quemadmodum igitur* ſimplicia hæc officiorum nomi-
na, tametſi non à jure dignitatis prærogativis
decorata, illas tamen aſſequi poſſunt ex fun-
122 datione, Statuto, & conſuetudine Eccleſiæ, ac
Pontificiâ denique auctoritate, cum jam pro-
batum fuerit, Eccleſiam Neapolitanam, inſpe-
123 ctâ primævâ fundatione, nullam in ſuo Ca-
pitulo primam dignitatem agnoviſſe, & de-
monſtratum quoque fuerit, Partem Adver-
ſam titulum nullum pro conſtituendo Primi-
ceriatu in gradu primæ dignitatis elicere
poſſe ex Literis Apoſtolicis; revulſis propte-
reà hiſce ſolidioribus fundamentis, multò fa-
cilius erit præcludere refugium ad obſervan-
124 tiam, cujus vigore ut ſimilibus officiis,
quæ de jure non ſunt nomina dignitatis, talis
honor quæſitus dici poſſit, requiritur obſer-
vantia, ſeù conſuetudo Eccleſiæ probata
univocis argumentis, atque actibus, qui ne-
ceſſariò inducant qualitatem primæ dignita-
125 tis, alioquin, reſiſtente Jure, minimè præ-
ſumendam, quoties agitur de officiis caren-
tibus omni Bonorum adminiſtratione, atque
Juriſdictione, ex deductis ſuperiùs.

Tantum verò abeſt, quod Pars adverſa
juvari poſſit conſuetudine, ut hæc penitus
excludatur ex inſtituto, moribus, & uſu
Eccleſiæ noſtræ Neapolitanæ, quæ ſemper
gloriata eſt aliam dignitatem non agnoſcere,
126 quàm Archiepiſcopalem: Utque planè de-
monſtremus, juſtâque methodo rem explice-
mus, ſequemur ordinem propoſitum in no-
ſtra luculenta facti Informatione, in qua re-
fertur, Marinum de Januario, in executionem
erectionis Juriſpatronatus, factæ à Leone X.,
præſentatum, atque inſtitutum in dicto Pri-
miceriatu, ſtatim de præeminentia con-
tendere cæpiſſe cum Canonico Joanne Fran-
ciſco Grammatico primo Diacono: dela-
127 tâque controverſiâ ad Sacrum iſtud, ac
Supremum Tribunal ſuper prima dignita-
te, ac proprio loco, & jure præceden-
di, duas contumaciales ſententias obtinuit
coram Puteo, & Joanne Paulo: ſed tan-
dem excitus primus Diaconus, Cauſam-
que proſequens coram Mohedano, atque
ipſum defendente præclaro Juriſconſulto
Thoma Grammatico Patre ſuo, hic exaravit
ſuperiùs memoratam luculentam allegatio-
nem relatam inter ipſius deciſiones la 64., in
qua validiſſimis argumentis demonſtrato,
denominationes factas in Literis Apoſtolicis
Leonis X. Primicerio ſuffragari non poſſe, &
authenticis documentis probato, præemi-
nentias, quas uſurpare contendebat Primice-
rius, competiiſſe ſemper primo Diacono,
anno 1544. obtinuit à Mohedano ſenten-
tiam, quâ revocatis prioribus, definitivè
pronunciatum fuit, præeminentiam deberi
primo Diacono, perpetuo ſilentio impoſito
Primicerio; Hæc autem ſententia cum ob-
tinuerit auctoritatem rei judicatæ, fruſtrà
Primicerius obtendit denominationes factas
in præfatis Literis Apoſtolicis, & quidquid
antè illam dictum, factumve fuiſſet: Ea
namque virtus eſt rei judicatæ, ut pro veri-
tate habeatur, & faciat Jus clarum, ac ma-
nifeſtum, poſt illam ſervandum, juxtà nota
Juris noſtri loca.

Eòque fortius eadem urgent in noſtro ca-
ſu, nam poſt dictam ſententiam latam à Mo-
hedano, anno 1565. excitatâ à Primicerio ſi-
mili controverſiâ, tam in Synodo coacta à
Cardin. Carafa Archiepiſcopo, quàm in vi-
ſitatione primus Diaconus illicò allegavit
dictam rem judicatam, &, reſcribente Ar-
chiepiſcopo, ut Partes ordinario jure coram
ipſo agerent in Judicio coram illo inſtructo,
anno 1566. per aliam definitivam ſententiam
pronunciatum fuit = *Primum Diaconum eſſe
præferendum Primicerio &c., in omnibus ſer-
vatâ formâ ſententiæ prolatæ in Curia Romana
anno 1544.* =; Utraque verò ſententia inſerta
fuit tum in dicta viſitatione, tum in illa fa-
cta anno 1582.; Ambigi autem nequit, quin
per ſententias, & res judicatas ſuperlativa 128
inducatur probatio ſtatus Beneficii, ſivè illæ
emanaverint ab Ordinario, ſivè ab alio Tri-
bunali, *Rota coram Burat. deciſ.* 142. *num.* 12.,
in recent. deciſ. 9.. *num.* 13. *part.* 6., *coram ſan.
mem. Alexand. VIII. deciſ.* 124. *num.* 21., *co-
ram Bemucaſa deciſ.* 239. *num.* 3., *in Mediola-
nen. Prioratus ſuper qualitate agnatitia* 18.
Januarii 1703. *§. Omnem denique coram Emi-
nentiſſimo Scotto, & in eadem Mediolanen.
ſuper mixtura, & filiis fam. has* 29. *Januarii*
1706. *§. Quia hujuſmodi coram bon. mem. Caſ-
farello, & in Compoſtellana Beneficii* 15.
Martii 1717. *§. Quapropter coram Eminentiſ-
ſimo D. Card. de Althann*, adeò quidem ut,
ſublatâ vi centenariæ, ac ipſius immemora- 129
bilis, præbeant titulum illis potentiorem, *D.
Advoc. Piton. in ſuo tractat. de controv. Pa-
tron. allegat.* 97. *num.* 16., *Rota in Burgen. Ju-
ris viſitandi* 22. *Junii* 1714. *§. fin. coram R. P.
D. Cerra, & in dicta Compoſtellana Beneficii
§. Quapropter, & §. Porrò in fin.*, ubi dici-
tur, iſtiuſmodi ſententias in judicatum tranſa- 130
ctas, & effectum ſortitas, tàm in poſſeſſorio,
quàm in petitorio omninò eſſe attendendas,
donec adverſus illas obtineatur reſtitutio in
integrum.

Neque verò pro elidenda vi iſtiuſmodi re-
rum judicatarum objici poteſt, quod, cum
in ſententia Mohedani dicatur, primum Dia-
conum eſſe primam dignitatem, indè ſequa-
tur, verum non eſſe, quod in Eccleſia, & Ca-
pitulo nulla adſit prima dignitas, ut ratioci-

natur contraria *deciſio* in *§. Neque hìc ſiſtunt*,
ubi ait, quod in ſententia Mohedani non di-
citur, Primiceriatum non eſſe dignitatem, ſed
ſolummodò definitur, illam non eſſe primam
comparativè ad *primum Diaconum*, de quo
hodie non diſceptatur, ſed ſolum quæritur
in genere, an Primiceriatus ſit dignitas nec-
ne? Subditque eadem *deciſio*, eò minùs di-
ctam ſententiam Mohedani objici poſſe, quia
effectu, & executione caruit.

Diſcurſus namque iſte, eâ ſola ratione re-
felli poſſe videretur, quod videlicet, ſi re-
verâ ſubſiſteret, ſuo loco moveret præci-
puum fundamentum à contraria deciſione
poſitum pro tribuenda Primiceratui qualita-
te dignitatis, illam deſumendo à Bulla Leo-
nis X. in qua dicitur, quod Primiceriatus
Eccleſiæ Neapolitanæ *inibi dignitas poſt Pon-
tificalem major exiſtit*, cui denominationi di-
cta contraria *deciſio §. Accedit inſuper*, ait
conſonare Literas Apoſtolicas Clementis
VII., & Pauli III.; Si igitur in præcedenti-
bus partibus deciſionis firmatur, Primiceria-
tum eſſe dignitatem, quia talis reputata, at-
que aſſerta fuit in præfatis Literis Apoſtoli-
cis; indè certè ſequitur, quod in *§. Neque
hìc ſiſtunt*, & *ſeq.* malè dicatur, quod ho-
diè non diſceptatur, an Primiceriatus *ſit pri-*
131 *ma, vel ſecunda, ſed dumtaxat in genere
quæritur, an ſit dignitas* = Enim verò ſi *Sacra
Rota* mota auctoritate Literarum Apoſtoli-
carum, & denominationibus, in eiſdem fa-
ctis, declaravit, Primiceriatum eſſe dignita-
tem, illi tribuere modo nequit ſolam gene-
ricam qualitatem dignitatis, ſed eundem
agnoſcere debet *in majorem dignitatem poſt
Pontificalem*, qualis in dictis Literis Apoſto-
licis enunciatur, alioquin enim tribuendo
Primiceratui genericam ſolummodò qualita-
tem dignitatis, diminueretur, atque inter-
verteretur ejus ſtatus, primæ videlicèt di-
gnitatis, in qua vigore Literarum Apoſtoli-
carum conſtitutum reperiri, prius dixerat.

Idque profectò agnovit dicta etiam con-
traria *deciſio*, quæ in *§. Dignitatis*, in-
quiens, quod ex verbis diſpoſitivis Bullæ
Leonis X. *nitida*, & *clara emergit declara-
tio, dictum Primiceriatum eſſe dignitatem, dum
Papa Juſpatronatus induſit in figura veræ,
& propriæ dignitatis*, tum *in §. Et eviden-
tia*, tum etiam in *§. Prætermiſſa enim* id
confirmavit ex eo, quod, cum Primiceriatui
non competeret mera, atque inanis denomi-
natio dignitatis, propterea *probè noſcens
Summus Pontifex obſtaculum regulæ quartæ
Cancellariæ reſervatoriæ dignitatum majorum
poſt Pontificalem, adpoſuit expreſſam deroga-
tionem*, ibi = *Apoſtolicis Conſtitutionibus, &
Ordinationibus, nec non quibuſvis de ſimilibus
dignitatibus pro tempore factis reſervationi-
bus* = deindeque concludendo argumentum,
ex tali derogatione ductum, immediatè ſub-
dit = *Porrò derogatio reſervationum circa di-
gnitates verſantium, manifeſtè comprobat, diſ-
poſitionem factam fuiſſe ſuper dignitate, eam-
demque dignitatem confirmat* =, firmiuſque in-
ſiſtens, validiuſque urgens argumentum de-
ſumptum ex verbis dictæ Bullæ, atque ex
dicta ſpeciali derogatione facta *Regulæ* 4.
Cancellariæ, rem proſequitur, atque abſol-
vit verbis illis = *Verùm in hypotheſi penitùs
ſubmotum reddebatur objectum ex peculiari il-
la facti circumſtantia, quod præfati Pontifi-
ces non proceſſerunt ſimpliciter ad relationem
Partium, ſed seriò, ut prænotatum eſt, qua-
litatem dignitatis admiſerunt in Primiceria-
tu, in ſingulis earumdem Bullarum partibus
ſpecifice derogando regulæ quartæ* Cancellariæ
*reſervatoriæ PRIMARUM DIGNITA-
TUM, Undè palam ſit, quod, quatenùs etiam
Primiceriatus dijudicari non valuiſſet PRI-
MA DIGNITAS, adhuc ex tot enumera-
tis Bullis TALIS procul dubio effecta eſt ex
diſpoſitione Textus in Clement. unic. de proba-
tion.* =

At verò, ſi ex dicta ſpecifica derogatione
Reg. 4. Cancellariæ mox relatis locis con-
traria *deciſio* infert, quod Primiceriatus Ec-
cleſiæ Neapolitanæ *inibi dignitas poſt Pontifi-
calem major exiſtit*, vel quod talis effecta
fuit ob illam rationem, quia ſola, prima, &
major poſt Pontificalem in Cathedralium 132
Capitulo dignitas ſubjicitur iſtiuſmodi regu-
læ reſervatoriæ, *Menoch. conſil.190. num. 5.,
& ſeqq., Garz. de Benefic. part.5. cap. 1. nu.
264. cum ſeqq., & cap.2. numer.264., Gon-
zal. ad regul. 8. Cancellar. Gloſſ. 1. num.7.,
Caſtropal. oper. moral. tractat. 13. diſputat. 2.
punct. 19. num.3., Barboſ. de Offic., & poteſt.
Epiſcop part.2. allegat. 45. num.16., & part.
3., allegat.57. num.100., Rot. in recent. de-
ciſ.236. num. 1. part. 7., deciſ. 240. num. 7.,
& 29. coram Ottbobon., & deciſ.165. num.8.
part.18.*; Reliquæ verò poſt primam mino-
res dignitates, ab illa immunes, & exemp- 133
tæ ſunt, earumque collatio regulatur eo ju-
re, quo cetera Cathedralis Eccleſiæ Benefi-
cia, ac Canonicatus, *Gonzal. ad regul. 8. di-
cta Gloſſ.11. dict. num. 7., Barboſ. de Offic.,
& poteſtat. Epiſcop. dict. allegat.45. num.45.*;
Certius, quando agitur de Canonicatu, aut
Beneficio aliquo, cui genericum dumtaxat 134
dignitatis nomen convenit, *Rota in recent.
deciſ.195. num.17., & deciſ.297. num.5. part.
17.*; Nemo ſanè non videt, quantum ſuis
invicem pugnantibus ratiociniis ſeſe involvat
contraria *deciſio*, dum in *§. Neque hìc ſi-
ſtunt*, & *ſeq.* ait, quod in præſenti caſu de
Primiceriatu *non diſceptatur, an ſit prima, vel
ſecunda, ſed dumtaxat in genere quæritur,
an ſit dignitas*? Quando in ſuperius recitatis
locis eadem *deciſio* disertè, expreſſis ver-
bis profitetur, Summum Pontificem Leo-
nem X., vel inveniſſe, Primiceriatum tem-
pore reſervationis Juriſpatronatus in Eccleſia
Neapolitana *dignitatem poſt Pontificalem ma-
jorem exiſtere*, vel talem effectam fuiſſe ex
tot enumeratis Pontificiis Bullis.

At

At magis etiam, magiſque elucefcit inſub-
ſiſtentia interpretationis, quâ dicta *deciſio*
explicare conatur ſententiam Mohedani,
atque eludere efficaciam rei judicatæ indè
promanantem; ſi animadvertatur, quod
Literæ Apoſtolicæ reſervationis Jurispatrona-
tus editæ fuerunt à Leone X. anno 1521.;
ſeotentia verò Mohedani pronunciata fuit
anno 1544.; quapropter, ſi io dictis Literis
Primiceriatus denominatur prima dignitas,
& poſt Pontificalem major cum derogatione
regulæ quartæ reſervatoriæ iſtiuſmodi digni-
tatum: quonam pacto contraria *deciſio* af-
firmare poteſt, quod adeò brevi tempore vi-
gioti trium aunorum, mutato ſtatu, auctorita-
135 te Apoſtolicâ firmato, &, ut ipſa ubique pro-
fitetur, in illis aſſerto, novus inductus fuerit
ſtatus, cujus vigore Primicerius, in eiſdem
Literis enunciatus primà, & major digni-
tas, ſuo gradu dejectus, declararetur, quod
ampliùs *non eſſet prima dignitas comparativè
ad primum Diaconum*, ità quidem, ut, non-
niſi inani, & generico dignitatis nomine de-
coratus remanſerit.

Libuit hæc fuſiùs expoſuiſſe, ut clarè per-
ſpici poſſit, quod contrariæ *deciſionis* fun-
damenta, & rationes parùm conſtantes, con-
trarietate ſuâ ſeſe invicem colliduot: at, ut
rectè perſpici poteſt tùm ex tenore ſententiæ
Mohedani, tùm ex dicta Grammatici alle-
gatione, eâ occaſione edita, rectè declara-
tum fuit, Primiceriatum nullâ dignitatis præ-
rogativâ, & gradu potiri, & euunciativas
factas in Bulla Leonis X. emanaſſe ad ſugge-
ſtionem, & inſinuationem ſupplicantis, falsò
ſupponentis, Primicerium dignitatis honore
decorari, quando ille qualiſcumque honor
jamdudum delatus reperiebatur Primo Dia-
cono, ut pronunciatur in dicta ſententia
Mohedani, quæ tamen, dum Primo Dia-
cono tribuit oomen dignitatis, non idcircò
tamen illum agnovit in veram dignitatem,
& in primam poſt Pontificalem, & majo-
rem. Tale namque nomen uon intellexit in
ſtricta, & propria ſignificatione, ſed in la-
136 ta, juxtà quam ſi dignitatis nomen lato mo-
do ſumptum quandoque accipitur pro ipſo
Ordine, & quocumque gradu Eccleſiaſtico,
ut expreſsè habetur *in Canon. Denique 6.* ubi
Gloſſ. verb. dignitas litera l, diſtinct. 4., quan-
to potiori Jure id diceudum erit de Cano-
nicis Cathedralium, qui largo quodam mo-
137 do dignitatem habere dicuntur, ducto argu-
mento à *Textu in cap. Statutum 11. de re-
ſcript. in 6.*, ubi Canonici quoad nonnulla æ-
quiparantur dignitatibus, & ex alio *Textu in
cap. Quamvis 4. de Præbend. in 6.*, *Felin. in
cap. Paſtoralis num. 12. de Offic. Delegat.*, *Lu-
dovic. Gomes in cap. Statutum num. 24.*, ibi =
*Æquiparantur dignitatibus, & lato ſumpta
vocabulo veniunt appellatione dignitatis, de re-
ſcript. in 6.* =, *Pariſ. de reſignat. lib. 2. quæſt. 1.
num. 101.*, *Antonin. Maceraten. lib. 3. reſo-
lut. 11. num. 19.*, *Rub. ſingular. Rot. Roman.
tom. 2. titul. de præcedent. Notarior. quæſt. 4.
num. 36.*, *Lotter. de re Benefic. lib. 3. quæſt. 5.
num. 10.*, *Barboſ. de Canonic., & dignitat.
cap. 19. in princip.*, *idem in repertor. practic.
concluſ. verb. dignitas verſ. dignitatis appel-
latione, & de appellation. verb. jur. appellat.
72. num. 10.*, *Garz. de Benefic. part. 1. cap. 5.
num. 224., & ſeqq.*, *Corrad. in prax. Benefic.
lib. 5. cap. 5. num. 30.*, *Roſa de exequut. Liter.
Apoſtol. part. 2. cap. 3. num. 7., & ſeq.*, *Rot.
in Auguſtana ſumma Cuſtodiæ ſuper ſecundis
Literis 15. Maii 1716. §. Tum etiam*, ibi = *dum
etiam Canonici Eccleſiæ Cathedralis dicuntur
in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, eiſque* 138
*propterea Commiſſiones Apoſtolicæ delegari ſo-
lent* = *coram Illuſtriſs. Almæ Urbis Guberna-
tore*.

Ambigi autem nequit, quin ſententia
Mohedani primum Diaconum denominando
primam dignitatem, id iotellexerit de digni-
tate lato modo accepta, quia prærogativam
dignioris loci, & juris præcedendi illi tribuit,
his verbis = *dicto Joanni Franciſco primo Dia-
cono, & Canonicis primis Diaconis in dicta
Eccleſia pro tempore exiſtentibus* =; Quorum
verborum is certè ſenſus eſt, quod nempè
Canonicus ille, qui antiquior eſſet Diaco- 139
nus (quemadmodum ſæpe fit ratione anti-
quioris ordinationis, vel majoris ætatis, ad
Text. in cap. Statuimus de majorit., & obed.,
*Barboſ. de Canonic., & dignit. cap. 18. num.
10.*, *Pauimoll. in annotat. 8. ad deciſ. 1. num. 22.,
& ſeq.*, *Monacell. formular. Eccleſ. tit. 2. for-
mul. 7. num. 5., & ſeqq. tom. 3.*) eſſet primus ex
Canonieis dictæ Eccleſiæ, illique compete- 140
ret dignior locus competens tamquàm ratione
antiquioritatis dignitati largo modo accep-
tæ: nam, cum dignitas, & Canonieatus in
ſua propria ſignificatione accepti, nedum 141
nomine, ſed etiam re differaot, ſecùs verò,
ſi impropriè intelligantur, *Oldrad. conſil. 150.
num. 3.*, inquiens, quod horum duorum voca-
bulorum, ſcilicet dignitatis, & Canonica-
tus virtus talis eſt, quod, ſi *propriè ſumantur*, 142
*neutrum eſt alterum, licèt, ſi ſumantur largè,
& impropriè, vel ſunt ſynonima, vel conver-
tibilia alterum in altero* = eumque ſequitur
Fagnan. in citat. cap. ad hæc, & quoad per-
ſonatum, & aliquod officium eccleſiaſticum
ſimili modo benè explicat *Selva de Benefic.
part. 1. quæſt. 2. ſub num. 43.*; Idcircò, dum
dicta ſententia digniorem locum, & Jus
præcedendi attribuit Canonico primo Diaco-
no, certè non intellexit eidem tribuere præ-
rogativam veræ, & primæ dignitatis, illam
diſtinguendo à Canonicatu, qui, ut dictum eſt,
re, & nomiue ab ea differt, *Fagnan. in cap.
Nullus nu. 41. de election.*, id arguens ex *Sa-
croſancta Tridentina Synodo cap. 6. ſeſſ. 25. de
reformat.*, *Ricc. in prax. Cur. Neapol. in annot.
ad cap. 69. num. 20., & ſeqq.*, *Lotter. de re Be-
nefic. lib. 1. quæſt. 15. num. 18.*, *Pyrr. Corrad.
in prax. Benefic. lib. 2. cap. 13. nu. 33. & ſeqq.*;
Certi namque Juris eſt, ex ſolo digniori loco,

143 & præeminentia in ſedendo ſuprà ceteros
ſui ordinis ejuſdem Collegii, deſumi non
poſſe argumentum dignitatis, *Barboſ. de Jur.
Eccleſ. univ. lib.1. cap.21. nu.25. & 33.*, *Pa-
cian. de probat. lib. 2. cap.27. num. 25.*, *Pani-
moll. dict. annotat. 6. ad deciſ.1. num. 19.*, *&*
26., & præciſè ad rem noſtram probat *Phirr.
Corrad. in prax. diſpenſat. Apoſtol. lib.9. cap.*
144 *9. ſub num.15.*; prærogativa namque hæc tam-
quam conveniens ſimplici etiam perſonatui,
nequit eſſe ſignum dignitatis, ut ex *Aretino
conſ.23. nu. 5. verſ. his breviter præmiſſis* tra-
dit *Barboſa mox citat. cap.21. numer. 26.*, *&*
num.33., ubi id affert pro excludenda quali-
tate dignitatis à Præpoſitura, & notavit
etiam *Pacian. de probation. lib.2. cap.27. num.
23.*: non enim ex his dumtaxat conſtitui po-
teſt natura, & eſſentia dignitatis, ſed illa
arguitur ex ſignis, actibus, & exercitiis, quæ
dignitati connaturalia verè ſunt, ut pro-
batum eſt præſertim in fine; proindeque
nil mirum, ſi primus Diaconatus nunquam
145 collatus, aut proviſus reperitur tamquam
prima dignitas, ſed in Eccleſia noſtra primus
Diaconus appellatus ſemper fuit is, qui ex
Canonicis Diaconis antiquior eſſet.

Quæ profectò interpretatio eò certiùs reci-
pienda eſt, quia in concertatione inter Ca-
nonicos Presbyteros habita anno 1565. pri-
146 mus Diaconus, licet intentionem ſuam fun-
daret in dicta ſententia Mohedani, diſertè
tamen profeſſus fuit, ſibi præeminentiam
non deberi ratione dignitatis, aut Ordinis,
ſed loci, inquiens = *Sed honor loco, non digni-
tati, vel ordini delatus, nos enim à latere
Archiepiſcopi ſedemus, & de plenitudine ejus
participamus* = Ex quo perſpicuum fit, quod,
147 quemadmodum Canonici omnes Diaconi,
quia ſedebant à latere Archiepiſcopi præfere-
bantur omnibus Canonicis Presbyteris, non
quidem ratione dignitatis, ſed loci, ſic pri-
mus, & antiquior Diaconus, quia in ſeden-
do reliquos omnes loco antecellebat, ratio-
ne loci, dignitatis titulum, latè ſumpto vo-
cabulo, aſſerere ſibi potuit; Quapropter, ſi
ex his deſumi poſſe videtur interpratativa
obſervantia dictæ ſententiæ, ex eaque patet,
248 primum Diaconum, nonniſi impropriè, &
latè ſumpto vocabulo, dignitatis nomine
nuncupari poſſe, fas certè non erit recedere
149 ab iſtiuſmodi obſervantia, quâ ſi ſtatui, at-
que induci poteſt ſubſtantia ipſa, & eſſentia
dignitatis; multò magis, ex ea dignoſci po-
150 terunt illius gradus, & majoritas, ſivè mi-
noritas, ad tradita per *Bald. conſil. 387. poſt med.
verſic. Item illa eſt major dignitas lib.1.*, *Car-
din. Zabarell. conſ.62. num.1. in princip.*, *&
med.*, *Pariſ. de reſignat. lib.2. quæſt.1. nu.83.*,
*Pyrr. Corrad. in prax. diſpenſat. Apoſtol. lib.
2. cap.6. nu.14.*, *Barboſ. in Jus Eccleſ. univ.
lib.1. cap.21. nu.16.*, *& ſeq.*, *& cap. 17. nu.
7.*, *Van. Eſpen. eodem tractat. part.2. tit.18.
cap.2. num.14.*, *Boer. deciſ. 86. num. 8. circa
med.*, *Rota coram Mantica deciſ.175. num.3.*,
coram Ludoviſ. deciſ. 411. nu. 1., *& in annot.
num.5.*, *& deciſ.482. num.2.*

Quibus denique omnibus robur addidit
ſolemne factum Cardinalis Jeſualdi Archie-
piſcopi Neapolitani, qui initio præcedentis
ſeculi, anno nimirum 1601., auctoritate
Sacræ Congregationis Rituum, immutato
Chori ſiſtemate, præeminentiam abſtulit 151
Canonicis Diaconis, illamque contulit Ca-
nonicis Presbyteris, quos à latere Archie-
piſcopi, à cornu nempè Evangelii, ſedem
deinceps habere ſtatuit: ſeſe his oppoſuit pri-
mus Diaconus, obtendens, ſe eſſe primam di-
gnitatem, Cauſamque deduxit ad Supre-
mum iſtud Tribunal, ſed agnoſcens ſe inten-
tionem ſuam fundare minimè poſſe in ſen-
tentia Mohedani, ipſi tribuente abuſivum
dumtaxat dignitatis nomen, conſiſtens in ſola
prima ſeſſione in Choro, quâ ſubmovebatur
mutato rerum ſtatu, obtemperando idcircò
confirmationi Decreti Sacræ Congregationis
Rituum, editæ à ſan. mem. Clemente VIII.,
tacitè liti renunciavit, tranſiens cum ceteris
Diaconis ad latus ſiniſtrum, deindeque pri-
mus Diaconus in Eccleſia noſtra prò digni-
tate reputari deſiit, quo ſanè temporis lapſu, 152
etiamſi in ſententia Mohedani re, & nomi-
ne declaratus fuiſſet prima dignitas, *illam*
amiſiſſet, prout amitti poteſt breviori ſolius
quadragenariæ tempore, quâ firmari, mu- 153
tari, & præſcribi poſſe ſtatum Beneficii, il-
lius naturam, & eſſentiam mutando, diſpo-
nitur per *Text. in cap. cum de Beneficio*, ubi
communiter Scribentes, *Amoſtaz. de cauſ. piis
lib.3. cap.5. numer.35.*, *Gonzal. ad regul.8.*,
Cancellar. Gloſſ. 7. num. 8., *Corrad. in prax.
Benefic. lib.1. cap.6. num.324.*, *clar. mem. Car-
din. de Luca de Jurepatron. diſc.8. num.4.*, *&
diſc.9. num.10.*, *D. Advoc. Piton. de contro-
verſ. Patron. allegat.17. num.14.*, *Rota coram
Buratt. deciſ. 636.*, *& deciſ. 776. utrobique
num.1.*, *Rota coram Carill. deciſ.41. num.3.*,
ubi vim hanc tribuit etiam tricenariæ, *in an-
notat. ad deciſ. Pamphil. 539. ſub nu.6. §. Li-
mitatur*, *Rota coram Duran. deciſ.244. num.
7. ad ornat. Cardin. de Luca deciſ.8. num.14.*,
*& deciſ.9. num.2. lib.12., in Barchinonen. Pa-
rochialis del Prat. 2. Decembris 1695. §. Ex-
pediti coram bon. mem. Urſino, cum pluribus in
Salisburgen. Vicariæ 16. Januarii 1719. §. Sed
tametſi coram Falconerio Almæ Urbis Guber-
natore.*

Ex his ſublata videri poſſet altera contra-
riæ objectionis pars, videlicet, quod ſen-
tentia Mohedani executione, & effectu ca-
ruerit, nam, ſi, ut notatum eſt, dicta Senten-
tia edita anno 1544. confirmata fuit uſque ab
anno 1566. aliâ re judicatâ, ſolemniter editâ 174
occaſione viſitationis, in qua dicta præce-
dens ſententia relata fuit; ſi eadem inſerta
reperitur alteri viſitationi celebratæ anno
1582.; ſi denique executio, & effectuatio
ejuſdem confirmatur ex his omnibus, quæ
hactenus deducta fuerunt, nullâ certè juſtâ ra-
tione

tione ambigi poteſt de executione dictæ Mo-
hedani ſententiæ, de quo etiam infrà.

Quamobrem fruſtra pro eludenda vi dictę
rei judicatæ ex illa reſultantis aſſeruntur non-
nullæ proviſiones de Primiceriatu, factæ
tamquam de prima dignitate, quarum pri-
ma immediatè poſt Literas Apoſtolicas Leo-
nis X. expleta fuit anno 1523. favore Mari-
ni de Januario, quam ſubſecuta fuit altera
proviſio anno 1539. favore Simonis Gattu-
la: quibus denique acceſſit illa favore Jo:Ja-
cobi Provenzali facta anno 1553.; Has enim
155 omnes proviſiones reijcere poſſemùs eâ ſolâ
reſponſione, quod primæ duæ nullo nume-
ro habendæ ſint, utpotè è medio ſublatæ re
judicatâ Mohedani, quâ declarando = *Pri-
mam dignitatem, priòremque locum, & Jus
præcedendi competere* = Canonico primo Dia-
cono, & ſucceſſoribus, *Primicerio fuit im-
poſitum perpetuum ſilentium*: ut etiam ſimili
reſponſione reijci poſſet proviſio favore Ja-
cobi Provenzalis, utpotè pariter eliſa alterâ
re judicatâ, occaſione viſitationis editâ anno
1566., cujus meminimus ſupra.

Verùm prætereà ſingillatim ſingulas dd.
156 proviſiones examinando, dicimus, primam
dediſſe cauſam liti, ideoque hoc ſolo titulo
nullam ejuſdem rationem habendam eſſe,
Scribentes *in cap. licèt cauſſam de probat*, *Ro-
ta coram Manzaned. deciſ.518. num.5., deciſ.
220. num.33. part.13., deciſ.329. num.19.
part.18., & in Cracovien. Plebaniæ 11. Ju-
nii 1717. §. Nec è conſpectu in fin. coram
R. P. D. Corio*; Certiùs in caſu noſtro, quia
157 in dicta collatione præſervata fuerunt Jura
tum dignitatis Archiepiſcopalis, tùm etiam
Eccleſiæ, & Capituli Neapolitani, quæ
porrò præſervatio efficit, ut præjudicium
nullum Capitulo ex ea irrogatum dici queat,
*Marta de Clauſ. part.1. clauſ.158. num.1.,
& ſeqq., Gratian. diſcept. forenſ. cap.980.
num.8., Fattinell. reſp.2. num.40. poſt tract.
de tranſlat. Penſion., Rot. coram Puteo deciſ.
6. num.1., & ſeq., & in rec. deciſ.540. n.9.
part.4. tom.2.*; Altera proviſio anni 1539., ſi,
158 utpotè facta lite pendente in Rota, probatio-
nem nullam ſtatumque nullum inducere poſ-
ſet, *Rota in recent. deciſ.192. nu.17. part.14.*,
quantò minùs Parti Adverſæ prodeſſe poterit
in caſu noſtro, quia Simon Guttula, non
ſolùm minimè adeptus fuit poſſeſſionem di-
cti Primiceriatus, tamquam primæ dignitatis;
159 ſeſe namque opponente Canonico primo
Diacono, ſolemni Inſtrumento declaravit,
quod capere intendebat *poſſeſſionem Primice-
riatus ſinè præjudicio primæ dignitatis, & pri-
mi loci primi Diaconi*; Verùm etiam, & qui-
160 dem multò magis, quia vis omnis talis pro-
viſionis perempta fuit re judicatâ Mohedani:
quemadmodum etiam, ut diximus, ſimili re
judicatâ Ordinarii ſublata legitur noviſſima
proviſio facta favore Jo. Jacobi Provenzalis;
Cùm itaque nulla exadverſo allata fuerit pro-
viſio, cui non reſiſtat auctoritas rerum judi-
catarum, Sapientiſſimi Patres pro eorum ſa-
pientia, ac religione agnoſcere poterunt,
quàm malè Pars Adverſa confingat, Mohedani
ſententiam executioni minimè demandatam
fuiſſe: è contrario autem, quàm juſtâ ratione
nos dixerimus, enunciativas primæ dignitatis
factas in literis Apoſtolicis effectu omni ca-
ruiſſe, quia agnitum, ad ſuggeſtionem ſup-
plicantis proceſſiſſe.

Fundamentum à nobis poſitum in dd. re-
bus judicatis firmiùs conſtabilitum comperie-
tur, ſi animadvertatur, tàm Primicerios pro
tempore, quàm Patronos acquieſcentiâ ſuâ
illarum auctoritatem agnoviſſe; nàm, licèt,
in ſuperiùs relatis tribus proviſionibus Primi-
ceriatus enunciatus fuerit prima dignitas;
nihilominùs vitâ functo Jo. Jacobo Proven-
zali, contrà quem ab Ordinario lata fue-
rat d. ſententia, immutata fuit forma præ-
ſentationis, & collationis; ab anno 1592.
uſque ad annum 1716. præſentationes omnes
à Patronis factæ fuerunt *ad Canonicatum præ-* 161
bendatum, Primiceriatum nuncupatum, ut
etiam correſpectivæ proviſiones cum ſimili
expreſſione peractæ leguntur; At verò, ſi
ſpatio centum triginta annorum Primiceria-
tus proviſus numquam fuit tamquam prima
dignitas, ſed ſemper collatus reperitur tam-
quam *Canonicatus præbendatus, Primice-
riatus nuncupatus*, ambigi ſanè nequit, quin
ex tot collationibus vetuſtiſſimi temporis, 162
longè centenariam excedentis, plenè pro-
batus dici debeat ſtatus Beneficii, quando
ad hunc effectum exuberaret ſola quadra-
genaria, ad *Text. expreſſ. in cap. cum de
Beneficio de Præbend. in 6.*, uti jam dixi-
mus; eòque certiùs hæc procedunt, quia, 163
iſtiuſmodi ſtatu deſumpto ex adeò diutur-
na obſervantia, fit reditus ad primævam 164
naturam Beneficii magis conformem Juris
diſpoſitioni, ducto argumento à *Text. in Can.
ab exordio diſtin.35., Felin. in cap. In noſtra
num.4. de reſcript., Staphil. de liter. grat. in
decima form. expectativ. num.3., Gomez de
expectativ. ſub num.106., Mareſcott. var.
reſol. lib.1. cap.55. num.70., Gonzal. ad reg.
8. Cancell. Gloſ.7. num.9., & ſeqq., Rota
in nov. de Præbend. deciſ.2. num.1., & 3. verſ.
at ubi ultimus ſtatus, & in Salisburgen. Vica-
riæ 16. Januarii 1719. §. Sed tametſi coram
Illuſtriſſimo Almæ Urbis Guber.*

Quamobrem jure, meritòque Sac. iſtud
Tribunal ex collationibus Beneficii factis ſpa- 165
tio quadraginta annorum cum expreſſione,
quod eſſet *dignitas*, hanc prærogativam illi at-
tribuit, ut apud *Buratt. deciſ.473. num.9.,
& ſeq., coram Bich. deciſ.313. num.8., in
recent. deciſ.315. part.2., deciſ.465. num.2.
part.4. tom.2., deciſ.331. num.5. part.12.,
deciſ.556. num.4., & ſeqq. part.14.*, & vice-
verſa ex eo, quod idem ſimili temporis ſpatio
collatum minimè fuerit tamquam *dignitas*, 166
hanc prærogativam amiſerit, benè in propoſi-
to docuit *Fagnan. in cap. ad hæc nu.45. §. Idem
dicendum de Præben.*, id tribuens vi, & ef-
ficaciæ conſuetudinis, aut communis repu- 167
tatio-

Digitized by Google

tationis, juxtà quàm Præſtimonium, aut Be-
neficium, alioquin habens hanc ſimplicem
qualitatem, hac mutatâ, acquirit eſſentiam,
& qualitatem dignitatis, *Rota coram Pen. de-
ciſ.715. num.1., coram Priolo deciſ.469. nu.
3., & ſeqq., & per tot. coram Buratto deciſ.
473. poſt Tamburin. deciſ.4. §. 1., & in rec.
deciſ.331. num.5., & ſeqq. part.12.*, & in
ſpecie, quod in noſtra Eccleſia *Cimiliarca-
tus* non eſſet *prima dignitas*, quià, juxtà ulti-
mum ſtatum, qui perduraverat quadraginta
annis, collatus minimè reperiebatur tamquam
dignitas, benè reſpondit *Rota in Neapolitana
Cimiliarcatus coram Bichio deciſ.312.*, quan-
168 to itaque potiori Jure in caſu noſtro dicen-
dum erit, Primiceriatum, qui ſpatio centum
triginta annorum collatus fuit tamquam *Ca-
nonicatus præbendatus*, reputari ampliùs non
poſſe dignitatem, tot enim, tantiſque col-
lationibus, & præſertim illis proximis reſer-
169 vationi Juriſpatronatus, optimè probata di-
citur illius natura, & qualitas, juxtâ conſilium
Oldradi 229. pluries receptum à Sacra Rota,
ut apud *Seraph. dec.291. nu.1.*, *Ludoviſ. dec.
711. num.1., ibique Adden.*, *Carill. deciſ.41.
num.4., in rec. deciſ.116. num.2. part.2., in
Mediolanen. Prioratus ſuper qualitate agnati-
tia 18. Junii 1703. §. Conſonat, §. Ulterius,
& §. Confirmatur coram Card. Scotto, in
Mediolanen. Prioratus ſuper mixtura, & filiis
familias 5. Jun. 1705. §. Clariorque, & §. Seq.
coram Card. Priolo, & in Imolen. Beneficii
14. Junii 1720. §. Et quatenus coram Mary-
mon*, Idque locum ſibi vindicat, tametſi ali-
170 ter ex fundatione res ſe haberet, ipſi enim
fundationi prævaleret adeo diuturna obſer-
vantia, cujus virtute præſumeretur ſuperve-
niſſe alium novum titulum, *R. P. D. An-
ſald. in addit. ad deciſ.38. n.15., & ſeqq., in
Salernitana Juriſpatronatus 13. Januar. 1719.
§. finali coram Criſpo*, aliiſque relatis, *Rota
in Imolen. Beneficii 14. Junii 1720. §. Sed
quatenus coram Marymon*.

At cur in re non dubia teſtibus utimur non
neceſſariis? Enim verò, tùm auctoritate,
tùm longioris temporis diuturnitate, om-
171 nium præſtantiſſima eſt probatio excluſiva
dignitatis reſpectu Primiceriatus, deſumpta
ex relationibus ſtatus Eccleſiæ Neapolitanæ,
ſpatio centum quadraginta annorum tran-
ſmiſſis ad Sedem Apoſtolicam, ex actis nam-
que extractis ab Archivio Sacræ Congrega-
tionis Concilii, primo loco ſeſe offert relatio
facta anno 1581. ab Archiepiſcopo Annibale
de Capua, quam *Ughellius* in ſua *Italia Sa-
cra*, refert, & in qua poſt multa de ſtatu
Eccleſiæ, & Diœceſis ſuæ memorata, rem
172 ordiens à primæva illius inſtitutione, juxtâ
quàm in Eccleſia aderant quatuordecim ſo-
lummodò Canonici, ſeptem Præsbyteri,
inter quos *Cimiliarca*, & ſeptem Diaconi;
deindeque deveniens ad ſua tempora, qui-
bus Canonicorum numerus excreverat, ſic ait
= *Verò noſtris temporibus omnes Canonici tan-
tùm nuncupantur, ſed quatuordecim illi pri-
mi appellantur Canonici Prabendati, & in-
ter illos &c. habetur tantùm Cimiliarca, &
Primicerius* = relationem denique concluden-
do verbis illis = *Nulla dignitas in Capitulo,
nullum officium, ſolùm Cimiliarca præeſt Heb-
domadariis* = eiſdemque præciſis verbis loqui-
tur in alia relatione exarata anno 1590., quibus 173
denique conſonat relatio ab eodem Archiepi-
ſcopo tranſmiſſa miniſterio Anelli Ruffi, ubi
legitur = *Nulla dignitas in Capitulo, verùm
Cimiliarca præeſt Hebdomadariis* =.

Huic ſimilis eſt relatio à Cardinali Jeſual-
do facta anno 1605., ubi pariter dicitur = *nulla
dignitas eſt in Capitulo: Verùm Canonicus
Cimiliarca præeſt Collegio Hebdomadariorum
prædictæ Eccleſiæ* = id quoque teſtati fuerunt
tùm Cardinalis Boncompagnus in relatione
edita anno 1628., & in alia anni 1631., tùm
etiam Cardinalis Aſcanius Filomarinus, qui
in tribus relationibus peractis tempore, quo
ipſe regebat Eccleſiam Neapolitanam, retulit,
in illa adeſſe *triginta Canonicos, inter quos
Cimiliarca, & Primicerius*; Et deniquè an-
tiquis hiſcè relationibus conformes ſunt po-
ſteriores, illa videlicet anno 1690. facta de
mandato Cardinalis Cantelmi, ubi nullam in
Eccleſia Neapolitana dignitatem eſſe, ait *illis*
verbis = *Non vi ſono dignità, nè maggioranze,
eſſendo tutti egualmente degni per denomina-
zione; ſolo vi è il Primicerio* = Et denique his
omnibus cohæret modernus Eminentiſſimus
Archiepiſcopus, idemque in relatione tran-
ſmiſſa ad Sacram Congregationem Concilii
ſuper memoriali porrecto à D. Adverſario,
ita loquitur, nimirum, *quod D. Veſpoli repe-
riebatur in poſſeſſione Canonicatus, Primiceria-
lis nuncupati de ordine ſeptem Canonicorum
Presbyterorum prabendatorum ſuę Eccleſiæ* =.

Profectò, ſi ex tot uniformibus relationibus,
ſpatio centum quadraginta annorum editis ab
Emis Archiepiſcopis Eccleſiæ Neapolita-
næ, habemus, nullam in ea eſſe dignitatem,
quodque, ut inquit *Pyrr. Corrad. in prax. di-
ſpenſ. Apoſt. lib.9. cap.3. num.15.*, *præcipuè
redundat in maximum honorem Capituli tàm* 174
*inſignis Cathedralis Eccleſiæ, ubi nulla major
ipſius Capituli dignitas eſt, quàm non habere
in Eccleſia dignitatem præter Pontificalem*, ſi
præterea ex eiſdem relationibus conſtat, Pri-
miceriatum talem nunquam fuiſſe, *ſed eſſe
ſimplicem Canonicatum præbendatum, nun-
cupatum Primiceriatum* = quonam colore ei-
dem hodie attribui poterit dignitatis præemi- 175
nentia, excluſa tot ſolemnibus, atque reitera-
tis teſtimoniis Archiepiſcoporum, quibus
potiſſimè deferendum eſt, *Card. de Luc. de be-
nef. diſc.90. num.11., & in Miſcell. Eccleſ.
diſc.7. num.16., Bertacchin. in ſuo voto deciſ.
100. num.16., & paſſim firmavit Sacra Rota
coram Carill. deciſ.41. num.5., & ſeqq., cor.
Card. Cerro deciſ.685. num.9., in recent. de-
ciſ.234. num.16. part.16., deciſ.305. nu.12.,
& ſeqq. part.18., coram Anſaldo deciſ.14.
num.17.*,

num.17., *& in Herbipolen. Monaſterii 10.*
Junii 1707. §. Conſtare coram Caſſarello, *&*
in Traven. Praeminentiarum ſuper reſervatis
3. Junii 1715. §. Enunciativa coram Scotto:
Ob eam quidem rationem deſumptam, ne-
176 dum ex veriſimili notitia, ſed ex illa præci-
ſa, & neceſſaria ſcientia, quam acquirunt
occaſione viſitationis Eccleſiarum, & præ-
ſertim ſuæ Cathedralis, cujus Beneficia, of-
ficia, & dignitates, ſi quæ in illa adſint,
eorum ſemper ſubjecta ſunt oculis fidelibus,
ut, præter mox allegatas auctoritates, nota-
runt *Fagnan. in cap. Ego N. Epiſcopus nu.1.*,
& ſeqq., & præcipuè *num.75.*, *Rota in una*
Bituntina Juriſpatronatus 1705. §. Nec dicti
coram Card. Priolo, *in Eugubina Praeminen-*
tiarum 20. Februarii 1702. §. Validitas coram
eodem, *in Melevitana Praeminentiarum 2.*
Decembris 1705. §. final. coram Anſaldo, *in*
Auguſtana Summæ Cuſtodiæ 15. Maii 1716.
§. Quæ omnia, ita arguens *ex Canon. Nobiliſſi-*
mus diſtin.97. cor. Almæ Urbis Gubernatore,
177 quis enim nè mente quidem cogitare pòterit,
tot Archiepiſcopos nedum omnium ſupere-
minenti dignitate præclariſſimos, ſed longè
præſtantiores ſapientiâ, integritate, & vigi-
lantiâ, quâ ſuam Eccleſiam rexerunt, er-
raſſe in re tanti momenti, in dignoſcenda vi-
delicet natura, ſtatu, & qualitate Benefi-
ciorum Eccleſiæ Metropolitanæ, in qua quo-
tidie verſabantur, ad tradita per *Rotam in nul-*
lius, *ſeù Senogallien. 13. Junii 1695. §. Nec*
hujuſmodi coram Muto, *in Legionen. Paro-*
chialis 11. Januarii 1705. §. Iſtæque coram
Kaunitz., *& in Bituntina Juriſpatronatus*
15. Februar. ejuſd. anni §. Nec dicti cor. Card.
Priolo, *& in Curien. Præpoſituræ 26. Junii*
1720. §. Eòque clariùs coram Falconerio, *&*
in Pampilonen. exemptionis 6. Decemb. 1706.
§. Quid offendum, *& in Pampilonen. Juris*
ſedendi 28. Januarii 1708. §. final. coram An-
ſaldo: Et eo quidem potiori jure tot relatio-
nibus deferendum eſt, quia concordant, tùm
cum primæva Eccleſiæ, & Capituli noſtri
inſtitutione, tùm etiam cum ſententiis, &
rebus judicatis, tùm denique cum proviſio-
nibus ſpatio centum triginta annorum de d.
Canonicatu factis, & Literis Apoſtolicis ſu-
per talibus proviſionibus expeditis, in quibus
Primicerius minimè enuntiatur *dignitas* ſed
178 ſimplex *Canonicatus Præbendatus*: Hæ nam-
que enunciativæ Summorum Pontificum ſi
per ſe ſpectatæ plurimi faciendæ eſſent, *Rota*
coram Cerill. deciſ.41. num.5., *cor. ſan. mem.*
Alexandro VIII. deciſ.224. num.3., *& num.*
10., *& deciſ.240. num.15.*, *coram Ubago*
deciſ.24. num.3., *& ſeqq.*, *coram Emerix*
Junior. deciſ.395. num.6., multò certè ma-
gis urgebunt in caſu noſtro, in quo tot aliis
concludentibus probationibus fulcitæ repe-
riuntur.

Notatum ſuperiùs fuit, tùm Patronos uſque
ab anno 1591. præſentaſſe ad Primiceriatum,
tamquam ad *Canonicatum Præbendatum*, *Pri-*
miceriatum nuncupatum, & Præſentatos ac-
ceptaſſe ſententias, & inſtitutiones, tamquam 179
de Canonicatu Præbendato, non tamquam de
dignitate, rectè ex ejuſmodi actibus uſque in
hæc poſtrema tempora continuatis eliciendo
nedum agnitionem, ſed pluſquam implici-
tam confeſſionem excluſivam dignitatis;
Verùm illi prætereà addimus explicitas con-
feſſiones emiſſas ab ipſis Primiceriis, atque 180
copioſè relatas à D. Cauſæ Patrono, quas ſa-
nè confeſſiones plurimùm valere pro digno-
ſcenda qualitate Beneficiorum, probatur per
Text. in leg. Precum Cod. de liberal. cauſ.
Amat. deciſ. Marchiæ 50. num.25., *Rot. co-*
ram Pamphilio deciſ.125. num.6., *& dec.438.*
num.3., *& 4.*, *coram Bichio deciſ.378. nu.5.*,
coram Manzaned. deciſ.254. num.6., *& in re-*
cent. deciſ.395. verſ. quia fuit reſponſum, *&*
num. ſeqq. part.4. tom.1.: eædemque fortius
urgent in caſu noſtro, quia coadjuvantur ar-
gumentis deſumptis ab ipſa prima Capituli
noſtri inſtitutione, aliiſque documentis, &
probationibus hactenus deductis, ad tradita
per *Rotam in recent. deciſ.198. nu.3. p.1.*, *de-*
ciſ.209. num.7. part.6., *deciſ.263. num.8.*
part.7., *deciſ.397. num.5. part.13.*, *& de-*
ciſ.302. num.5. part.18., atque etiam, quia
agitur de confeſsionibus, deliberatè emiſsis 181
nedum à Præſentatis, de quorum tantum-
modo temporario præjudicio agebatur, ſed
à Patronis præſentantibus, quorum ſanè plu- 182
rimùm intererat, quod Primiceriatus con-
ſervaretur in ſtatu veræ, & propriæ dignita-
tis, ſi talis revera fuiſſet, quo ſanè caſu ple-
niùs probant iſtiuſmodi confeſsiones; quæ 183
alioquin tantopere nocerent confitenti, *Rota*
coram Buratt. deciſ.183. num.6., *coram Du-*
noz. Jun. deciſ.395. num.5., *& 7.*, *in rec.*
deciſ.194. num.8., *deciſ.354. nu.18. part.19.*,
& in Mediolanen. Prioratus ſuper qualitate
agnatitia 18. Junii 1703. §. Quinto compro-
bata coram Card. Scotto, ubi concordantes,
& in Bituntina Juriſpatronatus 28. Novem-
bris 1704. §. Convincitur. coram Card. Ca-
prara.

Non deſunt enunciativæ reſultantes tum
ex privilegiis Summorum Pontificum, tum
ex inſtrumentis antiquis, quæ, quoties ſunt
plures, & à diverſis perſonis proficiſcuntur, 184
legitimam proculdubio faciunt probationem,
præſertim, quando verſamur in antiquis, ut
tradit *Felin. in cap. Cauſam num.4. de probat.*,
Lotter. de Re Benefic. lib.1. quæſt.28. n.106.,
Rota in Rec. deciſ.151. num.6., *& deciſ. 196.*
num.2. part. 19., *in d. Mediolanen. Prioratus*
ſuper qualitate agnatitia 18. Junii 1703. §. De-
ficiente & ſeqq. coram Scotto, & paſſim
alibi.

Sed pergo ad viſitationes, ex quibus certè
elicitur omnium validiſſima probatio exclu-
ſiva dignitatis à Primiceriatu, dum idem in
illis agnoſcitur ſolummodo tamquam ſim- 185
plex *Canonicatus præbendatus*; Actus namque
viſitationis tamquam omnium maximè ſo-
lem-

Digitized by Google

lemnis, in quo Epiſcopi præcipuè inquirunt
186 ſtatum ſuarum Eccleſiarum, & Beneficiorum
in eiſdem exiſtentium, ut illorum qualita-
tem, & uaturam aſſequantur, plenè procul-
dubio illam probant, *Rota cor. Seraphin. de-
ciſ.780. num.1., coram Merlin. dec.501. n.10.,
cor. Cavaler. dec.266. num.5., cor. Carill. dec.
41. nu.5., & ſeq., in rec. dec.210. n.1. part.10.
dec.181. nu.6., & ſeq., & dec.204. n.10. part.18.*

Nil itaque mirum, quod, ſi in Eccleſia
Neapolitana nulla aderat dignitas, abſente,
vel impedito Archiepiſcopo, functiones per-
187 agebantur à quatuor Canonicis dignioribus,
prout in d. Eccleſia ſervatum ſemper fuiſſe,
teſtantur Diaria Magiſtrorum Cæremonia-
rum; ex illis autem juſtam probationem de-
ſumi, firmatur per *Rotam poſt Monacell. tom.4.
deciſ. 7. num. 53., 57., & 59., & deciſ. 18.
num.18., & ſeqq.*

Nec etiam deſunt teſtimonia claſſicorum
Hiſtoricorum, qui aſſerentes, in præclariſſima
Eccleſia Neapolitana, neminem prærogativâ
dignitatis alios antecellere, *Primicerium* re-
ferunt inter *Canonicos præbendatos*. Omitto
referre dictorum Hiſtoricorum loca, quia id
præſtitit D. Cauſæ Patronus, quibus cum Sa-
188 cra Rota plurimùm ſemper deferre conſueve-
rit, ut apud *Ubag. deciſ.24. num.8., & ſeqq.,
coram Dunoz. jun. deciſ.502. num.2., coram
Anſaldo deciſ.55. num.6., coram Emerix. ſen.
deciſ.19. num.4., & dec.77. ſub n.2. §. Secun-
dò quia hiſtorici coram bon.me. Emerix jun. de-
ciſ. 295. num.9., in rec. deciſ. 353. num. 23.,
& ſeq. part.5., & deciſ.237. num.9. part.13.,
in Placentina Cathedralitatis 22. Junii 1703.
§. Quamvis enim coram bon. mem. Molines, in
Nullius, ſeu Fulden. Juriſdictionis 27. Apri-
lis 1705. §. Denique, & 1. Junii 1718. §.92.
cum ſeq. coram bon.mem. Anſaldo*; Eò certius
aſſumptum noſtrum probant in caſu præſenti
quia confirmantur auctoritate *Grammatici
d. deciſ.64., Pyrr. Corrad. in prax. diſpenſ.
Apoſtol lib. 9. cap. 3. num. 15., Novar. in
Summ. Bullar. tom. 2. tit. de Beneſic.*, qui
qualitatem, naturam, & eſſentiam dignita-
tis, plenè examinantes, illamque ſtatuentes,
tum ex Juris principiis, tum ex ſignis, & fa-
cti circumſtantiis concurrentibus in caſu, de
quo agebatur, argumentis luce clarioribus
demonſtrant, Primicerium in hoc præinſigni
Capitulo, nullo unquam dignitatis honore
eluxiſſe, ideoque tum ex his, tum ex teſti-
189 monio præſtantiorum Hiſtoricorum, qui pro
Capitulo afferuutur, perſpicuum fit, nullo
numero habendum eſſe id, quod aſſerit Bar-
tholomæus Chioccarellus, & modemus Au-
thor Carolus de Lellis, quia, præter palmares
errores, de quibus redarguuntur à D. Cauſæ
Patrono, iidem cum minimè tenerentur cal-
lere Juris principia, ſeu qualitates, & ſigna,
ex quibus dignoſcitur natura, & eſſentia veræ
dignitatis, decipi fortè potuerunt abuſivo il-
lo, & ventoſo nomine dignitatis, cujus aliàs
meminimus, vel tale nomen lato ſumpto vo-
cabulo intellexerunt.

At, ſi decipi illi potuerunt, decepti certè
minime fuerunt undecim Canonici, qui an-
no 1615. teſtati, ac profeſſi fuerunt, Primi- 190
cerium in Eccleſia Neapolitana nullum pri-
mæ dignitatis gradum obtinere; quæ quidem
atteſtatio, uti ab *Lotterio* animadverſum
eſt, tanti valuit in dicta Cauſa, anno 1620. agi-
tata coram Damaſceno, ut Sacra *Rota* agno-
verit, nullam in Eccleſia Neapolitana Digni-
tatem adeſſe. Conformes his ſunt plurimæ
aliæ atteſtationes præclariſſimorum Epiſco-
porum, qui antequam ad Epiſcopalis digni-
tatis culmen aſcenderent, Canonicatus in Ec-
cleſia noſtra obtinuerunt. At verò, ſi in ſubje-
cta materia plurimùm deferendum eſt Teſti- 191
bus veriſimiliter informatis de re, quam te-
ſtantur, *Menoch. de præſumpt. lib.6. præſumpt.
35. num. 14., Rot. diverſ. part. 4. deciſ. 422.
num. 2., coram Ludoviſ. deciſ. 471. num. 3.,
coram Dunozet. jun. deciſ.343. num.4., in Rec.
deciſ.156. num.5. part.17., deciſ. 301. num. 3.
part.18.*, quale certè cenſendum eſt teſtimo-
nium Capituli, & Canonicorum reſpectu re- 192
rum ad ipſos, eorumque Eccleſiam pertinen-
tium, circa quas tale teſtimonium invincibi-
lis probationis efficaciam habere dicitur, *Rota
coram Seraph. dec. 792. nu. 3., coram Buratt.
deciſ.910. nu.8., coram Dunoz. jun. dec. 318.
num. 7., in rec. deciſ. 427. num. pariter 7.
part.18., in Colonien. Canonicatus prima Gra-
tiæ 16. Decembris 1709. §. Quantum enim cor.
Lancetta Decano, in Auguſtana Canonicatus
15. Februarii 1717. §. Prædictumque coram
Criſpo Archiepiſcopo Ravennaten.*, præſer-
tim, quando eorum præciſa, & ſignata depo-
ſitio aliis fulcitur adminiculis, *Rot. cor. Ac-* 193
*chill. de Graſſ. deciſ. 10. num. 3. de Præbend.,
coram Cavaler. deciſ. 266. ſub num. 5. §. Te-
ſtes autem, coram Carill. deciſ. 41. num. 17.,
& ſeq.*, quanta profectò fides adhibenda erit
Teſtibus, adeo eximio charactere, & ſublimi
dignitate inſignitis, ut de teſtimonio Epi- 194
ſcoporum tradit *Rota coram Dunoz. jun. dec.
122. num.3., in rec. deciſ.391. num.6. par.17.,
deciſ.360. num. 9., & 10. part. 18., & deciſ.
106. num. 21., & ſeqq. part. 19., & in Cu-
rien. Præpoſitura 26. Junii 1720. §. Eòque
clariùs coram Falconerio*: magis verò, quia eo-
rum dicta magis conformia ſunt tum diſpoſi-
tioni Juris, *Rota in rec. deciſ. 560. num. 1.
verſus finem, & in d. Auguſtana Canonicatus
loco mox citat., in Oſnabrugen. Canonicatus
10. Junii 1718. §. Tantum autem abeſt coram
eodem Criſpo*; ut enim probatum eſt, Primi-
ceriatui nulla ineſt dignitas; Et ſanè, ſi, quo-
ties agitur de officio rerum Eccleſiæ, admini- 195
ſtratione, & juriſdictione carente, ſi quoties
deficit fundatio, idem, nonniſi ex Eccleſiæ
conſuetudine, & communi exiſtimatione aſ-
ſequi poteſt nomen, & gradum dignitatis,
quonam pacto ex Eccleſiæ noſtræ conſuetudi-
ne, & Capitularium exiſtimatione *Primice-
riatus* officium, reputari poterit *prima digni-
tas*, quando Archiepiſcopi in ſolemnibus
acti-

actibus relationum, & viſitationum, Canonici omnes, aliique ſuperiùs relati ſeriò ſem-
196 per profeſſi fuerunt, nullam in Capitulo noſtro adeſſe dignitatem; Ex *Alexandra* enim, in ſuperiùs relato *Conſ. 77. num. 5. lib. 2.*, oportuiſſet, ut ipſe loquitur, *quod communi opiniona majoris partis iſta Primiceriatus ſit dignitas*: An fortè, deficiente communi opinione, atque exiſtimatione omnium Archiepiſcoporum, atque Capituli, communis
197 iſthæc reputatio deſumi poſſet ex fallaci, atque erronea vulgi opinione, quæ nec etiam in caſu noſtro concurreret?

Neque verò tot, tantæque ſupereminentes, atque ſuperlativæ probationes excluſivæ dignitatis, ulla ex parte debilitatæ videri poſſunt duplici illâ animadverſione, quod nempè inveriſimile ſit, in inclyta hac Eccleſia, adeòque inſigni Capitulo nullas adeſſe digni-
198 tates, quodque prætereà, ſi verum id eſſet, adverſaretur ſententiæ, & rei judicatæ *Mobedani*, in qua primo Diacono tribuitur prærogativa primæ dignitatis.

Præventivè enim utraque hæc contraria animadverſio ſublata reperitur: Ut enim ſupra notatum eſt, nedum inveriſimile non eſt, ſed potius eſt conforme antiquis moribus, qui in Eccleſia noſtra ſervati ſemper fuerunt, quod nulla in Capitulo adſit dignitas, quæ reliquos antecellat: abhorrebat enim vetus diſciplina dignitates, quæ re & nomine offen-
199 ſionem afferrent fratribus, qui Eccleſiæ Senatum conſtituentes, pares erant, & velùt Conſiliarii, Aſſeſſores, atque adminiſtri Epiſcopi, ut dictum eſt, exequebantur ea, quæ ab illo ipſis demandabantur, nemine inter illos præcipuam ullam prærogativam, atque præeminentiam affectante, ad *Text. in cap. novit*, *& cap. quantò de his, quæ fiunt à Prælatis*, plene *Franceſ. de Eccleſ. Cathedr. cap.*
200 *14. num. 92.*, ſed tota tunc dignitas tam quoad præeminentialia, quàm etiam quoad Juriſdictionalia, reſidebat penès ipſum Capitulum, à quo diffundebatur in Canonicos, qui
201 propterea habitu dignitatem habere dicebantur, ut ex *Lotter. de Re Benefic. lib. 1. quæſt. 14. num. 85.*, *& 97.*, & plene in ſua Juris allegatione anno 1620. exarata in Cauſa *Neapolitana Cimiliarcatus*; Licèt verò, ut initio
202 prænotatum eſt, inſtitui deinde cœptæ ſint dignitates; nihilominùs adeò verum eſt, quod inveriſimile minimè ſit, nullam in Capitulis adeſſe, atque præeminere dignitatem,
203 ut potiùs eædem à Capitularium cœtu diſcretæ noſcantur, proptereàque de Jure minimè ſunt de Capitulo, quoties illis canonicalis
204 Præbenda adnexa non eſt, per *Text. in cap. Cum olim de re judicat.*, & diſponitur à *Sacro Concilio Tridentino ſeſſ. 25. cap. 6. de Reform.*, plenè *Abb. in cap. dilecti 13. de majorit.*, *& obedien. notab. 1.*, *Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 11. quæſt. 18. verſ quæres*, *Sebaſt. Cæſar. in relect. de Eccleſ. Hierarch. diſput. 12. §. 1. num. 18.*, *Barboſa de Canonic.*, *& Dignit. cap. 37. nu. 14.*, *idem de offic.*, *& poteſt. Epiſcop. part. 1. tit. 1. cap. 3. num. 18.*, *Saravia de adjuncti quæſt. 21. num. 4.*, *& ſeq.*, vel quoties privilegio, Statuto, aut conſuetudine
Eccleſiæ, aliove ſpeciali Jure effectæ minimè 205
fuerunt de Capitulo, *Gemin. in cap. final. num. 5.*, ubi etiam *Franch. num. 6. de Præbend. in 6.*, *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 45. num. 56.*, *Rub. ſingular.*, *Rota Romana tomo 1. part. 2. circa ſtylum verb. Capitulum §. 1. pag. 29.*, *Barboſa loca mox citat.*, *Rota coram Seraphin. deciſ. 98. num. 1. apud Poſth. de Manut. deciſ. 201. num. 4.*; Jure prptereà, meritòque Ceremoniale Romanum, à ſan. mem. Clemente VII. editum ſub initium præceden-
tis ſeculi ſuppoſuit, hodie dum extare Capi- 206
tula, in quibus, juxta veteres Eccleſiæ mores, atque inſtitutionem, nulla adeſſet dignitas, quam ſane primævam inſtitutionem, ac mores hactenus retentos cuſtodire deinceps intendit noſtrum Capitulum, neque id-
circò Capituli forma, atque eſſentia deſtrue- 207
retur, juxta doctrinam *Innocentii*, aliorumque tum veterum Canoniſtarum, tum modernorum Auctorum alibi relatorum.

Demonſtravimus etiam ex probationibus, quibus hactenus ſtatuimus, in Eccleſia Neapolitana nullam adeſſe primam, & veram dignitatem, nihil elici poſſe, quod adverſetur ſententiæ, & rei judicatæ *Mobedani*, in qua primo Diacono tribuitur prærogativa dignitatis potioris illâ, quam Primicerius ſibi arrogabat: quippe in dicta ſententia *dignitatis* nomen non in ſtricta, & propria ſignificatione, ſed lato ſumpto vocabulo acceptum fuiſſe, probavimus; oſtendimuſque, ſententiam, & rem judicatam *Mobedani* executioni demandatam fuiſſe; Quoniam verò contraria *Deciſio §. Eòque fortiùs* ait, quod, introducto judicio coram Blanchetto ſuper pertinentia Juriſpatronatus, deciſum coram eo fuit, ſententiam *Mobedani* non habuiſſe effectum, quodque hæc Deciſio in hodierna controverſia ſupponi debeat, idcircò non pigebit paucis explicare, in quo ſenſu *Sacra Rota* locuta fuerit in controverſia, quæ tunc agebatur ſuper pertinentiâ dicti Juriſpatronatus.

Oppoſuerat Promotor Fiſcalis, Literas Leonis X. eſſe ſubreptitias, eò quod in illis narratum eſſet, Primiceriatum eſſe primam dignitatem, quando contrarium definitum deinde fuit per ſententiam, à *Mobedano* latam anno 1544.; Iſtiuſmodi exceptionem defenſor Patronorum ſublatam penitùs dicebat ex eo, quod ante dictum annum 1544. uſque videlicet ad annum 1539. Primicerius habitus fuiſſet tamquam prima dignitas, utque talis declaratus per ſententiam *Putei*, & aliam *Joannis Pauli*, cui reſponſioni adhærens etiam *Sac. Rota*, ait, quod antè ſententiam *Mobedani* ob alias præcedentes *Putei*, & *Joannis Pauli*, ſatis erat, quod iſta obreptionis exceptio turbida redderetur, ex quo uſ-
que ad annum 1539. Primiceriatus reputatus 208
reperiretur prima dignitas; nemo autem non videt, ex hoc minimè probari, quod re-

verà Primiceriatus extiterit prima dignitas;
ſed quod pro tali reputatus fuerit pro exclu-
denda videlicet obreptione.
Ut etiam obeſſe nequit id, quod ſubditur
in eadem *Deciſione Blanchetti*, quòd nimi-
rùm hæc exceptio redderetur magis turbida,
ex quo non conſtabat de effectuatione ſenten-
tiæ *Mohedani*; Nam fortè tunc *Sacra Rota*
dicere rectè potuit, non conſtare de effectua-
tione, & executione ſententiæ *Mohedani*;
quià id probatum, aut deductum minimè
fuit, vel ex incuria Defenſorum, vel ex igno-
rantia Jurium deindè repertorum, prout ſæpè
209 accidere ſolere, notavit *Sacra Rota coram*
bon. mem. Beninc̄aſa deciſ.360. & ſeqq., rectè
idcircò firmans, hoc caſu laudabilem ſtylum
210 Sac. Auditorii ſupponendi deciſiones locum
non habere, ubi, *immutatâ facti ſerie, corruit*
ſuppoſitum, cum quo emanarunt deciſiones, ut
in *num. 5.*, ubi alias allegat deciſiones, qua-
propter, ſi ſententia Mohedani executioni de-
mandata reperitur per aliam rem judicatam
Archiepiſcopi, cujus ſupra meminimus, &
poſt dictam ſententiam præſentationes ad
Primiceriatum, & proviſiones illarum vi-
gore peractæ, expletæ ſemper fuerunt, non
cum expreſſione qualitatis *primæ Dignitatis*,
neque tamquam *Dignitatis*, ſed cum ſim-
plici expreſſione *Canonicatus præbendati*,
Primiceriatus nuncupati, quonam pacto am-
bigi amplius poterit de executione dictæ ſen-
tentiæ; Eoque certius quià primus Diaconus,
tamquam dignitas, in ſententia Mohedani
211 prælatus Primicerio, hac prærogativâ gaviſus
fuit uſque ad annum 1602., in quo, Decreto
Sac. Congregationis Rituum, confirmato
Brevi ſanct. mem. Clementis VIII., conſue-
tudo Eccleſiæ Neapolitanæ, cujus vigore
Canonici Diaconi præeminebant Canonicis
Presbyteris, declaratus fuit abuſus, ut ſupe-
riùs animadverti.
Omitti ſanè poterat deciſio *coram Bichio*
la 312. allegata in contraria deciſione *§. Ita-*
que adnegatur, quia illa undequaque favet
Capitulo Principali noſtro, dum ſtatuit,
quod dignitatis prærogativa, quam ſibi arro-
gare contendebat Cimiliarca Eccleſiæ Nea-
politanæ, tribuenda fuiſſet primo Diacono,
qui per ſententiam *Mohedani* illâ impertitus
legebatur; quem tamen dum firmat digni-
212 tatis gradu decidiſſe, quia ex ultimo ſtatu,
qui duraverat quadraginta annorum ſpatio,
Cimiliarcatus minimè collatus reperiebatur
tamquam *prima Dignitas*, expreſsè Cauſam
noſtram decidit; quo enim colore, aut quà
juſtâ ratione hanc primæ dignitatis præemi-
nentiam ſibi aſſerere poterit Primicerius,
qui, ut ſuperiùs notatum eſt, non ſolo qua-
dragenario tempore, ſed ab illo, poſt ſenten-
tiam *Mohedani* elapſo, uſque in hodiernam
diẽ proviſus reperitur tamquam ſimplex *Ca-*
nonicus Præbendatus, nuncupatus Primicerius.
Quæ cum ità ſint, & tot, tantiſque argu-
mentis planè demonſtratum fuerit, quod,
inſpectâ intrinſecâ naturâ Primiceriatus,
idem reputari certè nequeat prima dignitas 213
in Capitulo, quia hæc qualitas ipſi addita
non fuit ullo ex iis legitimis titulis, quibus
eamdem de jure acquiri poſſe, diximus, con-
traria deciſio, illum tali prærogativâ orna-
tum cenſendum eſſe, arguit ex pluribus ex-
trinſecis circumſtantiis, atque indiciis, quibus
ceteris Canonicis præeminere ait. Talia
autem argumenta, atque indicia deſumit ex
retentione primi ſtalli in Choro, ex duplicata 214
emolumentorum perceptione, ex prioritate
denique ordinis in ſubſcribendo, & quaſi
poſſeſſione Pontificalia celebrandi abſente,
vel impedito Archiepiſcopo; Verùm enim
verò fruſtra ex his favore Primicerii ſtatui
contenditur prærogativa primæ dignitatis,
quia ſigna, & argumenta elicita ex dd. acti-
bus, de jure illam tribuere minimè poſſunt,
atque etiam quia Primicerius revera non gau-
det prærogativis hiſce, prout ſupponit con-
traria deciſio.
Prima noſtri aſſumpti pars probatur ex eo,
quod, ſi, ut dictum eſt, non ex qualicumque
prærogativa, quà quis inter Canonicos poti-
tur, elici poteſt juſtum argumentum, quod
veram dignitatis gradum obtineat, ſed id argui 215
ſolummodò poteſt ex ſignis, effectibus, &
exercitiis, quæ ſint connaturalia primæ di-
gnitati: Si ſola aliqualis præeminentia ſinè
Juriſdictione non ſufficit ad illam probandam,
Aretin. conſil. 23. num.5., *Pacion. de probat.*
lib. 2. capit.27. num.23., *Barboſ. de Canonic.*
& Dignitat. cap.4. num.21., *Pignattell. con-*
ſultat. Canonic. tom.4. conſultat.36. num.16.,
Barboſ. in Jus Eccleſ. univerſ. lib. 1. cap.21.
num.26., & 33., *Pyrr. Corrad. in prax. diſ-*
penſat. Apoſtol. lib. 9. capit. 3. ſub num.15.,
ubi loquitur de noſtro Capitulo, *Panimoll.*
in annotat.6. ad deciſion.1. n.19., & 26. allegat.
1. §. Ambigi: Si denique, nec etiam ſufficit
exercitium alicujus miniſterii ſpectantis ad 216
aliquam dignitatem, quotiès deficit conſue-
tudo, & reputatio Eccleſiæ, quod ſit digni-
tas, juxtà theoricam *Innocentii in Cap. de*
multa de præbend., quam uberiùs expli-
cans *Geminian. in cap. 1. num. 8. de conſue-*
tud., docet, quod, licèt aliquis habeat præ-
rogativas in Choro, Capitulo, optionibus, 217
Proceſſionibus, & vocibus dandis; nihilomi-
nùs, quotiès deficit Juriſdictio in illos de Capi-
tulo, aut Eccleſiæ conſuetudo, quæ talem
dignitatem agnoſcat, ex talibus ſignis, ſive
prærogativis, Dignitas non conſtituitur *Fa-*
gnan. ſupra relatus in Cap. Ad hæc num.
45. de Præbend., inquiens = *Idem dicen-*
dum in caſu converſo, nàm, ſi quis exerceat
miniſterium ſpectans ad aliquam Dignita-
tem, tamèn, ſi in Eccleſia non reputatur pro
Dignitate, non erit Dignitas ſecundùm Inno-
cent. = dicendum ſanè eſt, quod, cum Primi-
cerius, nedùm re careat dignitate, admini-
ſtratione nempè rerum Eccleſiæ cum Juriſdi- 218
ctione, ſed careat etiam nomine, quod de
Jure

Jure fouet in dignitatem, cumque præterea
pro gradu primæ dignitatis adipiſcendo pro-
deſſe illi nequeat Eccleſiæ conſuetudo excluſa
ex iis, quæ abunde ſuperiùs attulimus, ubi ex
uniformibus Epiſcoporum relationibus proba-
vimus, uullam majorem eſſe Capituli noſtri
219 dignitatem, quàm non habere in Eccleſia di-
gnitatem ullam præter Pontificalem; quonam
pacto contraria Deciſio qualitatem hanc Domi-
no Adverſario carenti nomine etiam, quod ſit
dignitatis, non fulcito Eccleſiæ conſuetudine,
nullâque prædito Juriſdictione, aut præhemi-
nentiâ, quæ ſit propria, ac connaturalis veræ
dignitati, deferre, & attribuere poteſt ex acti-
bus, qui non ſunt univoca ſigna dignitatis,
quodque magis eſt, reverâ privativè ab illo tam-
quam dignitate exerceri non probantur.

Perpaucis attingam ſingula, quæ in contra-
ria Deciſione afferuntur, non ſanè quia ex illis
inferri poſſe vereamur, Primiceriatum eſſe Ca-
pituli noſtri primam dignitatem, ſed ut evite-
mus ea præjudicia, quæ alioquin eidem Capi-
tulo noſtro gigni poſſent ex eo, quod Primice-
220 rius privativè illa ſibi aſſerat. Et ſanè initium
facientes à prima ſeſſione, & loco, quem in
Choro ſibi competere contendit, licèt, quotiès
deficit communis Eccleſiæ reputatio, & agitur
de officio habente nomen, quod de Jure non eſt
nomen Dignitatis, prærogativa iſthæc ex tali
ſeſſione, & loco ſtatui minimè valeat, ut di-
221 ctum eſt *§. præcedenti;* Certiùs, quando talis
prærogativa primæ ſeſſionis, & ſtalli vicinioris
Archiepiſcopo, ſive Epiſcopo competere re-
periretur ratione alicujus officii, neceſſariò ta-
lem locum efflagitantis, quale eſt illud Primi-
222 cerii, ad quem tamquam Cantorem, pertinet
directio Chori, & recta Divinæ Pſalmodiæ or-
dinatio, indè ſequitur, quod ille, etiamſi ra-
tione iſtiuſmodi muneris, & officii hunc locum
retineret, non idcircò tamen dignitatis gra-
dum aſſequeretur; careret namque communi
Eccleſiæ reputatione, & exercitio aliorum
actuum, qui ſunt connaturales primæ dignitati,
*Pacion. de probat. lib. 2. cap. 27. ſub numer. 48.
§. Nec refragari, Barboſ. in Jus Eccleſ. univ.
lib. 1. cap. 28. num. 26., & plurib. ſeqq., Pigna-
tell. conſult. Canon. tom. 4. conſult. 36. num. 16.,*
& confert *Rota poſt Tamburin. de Jur. Abbat.
deciſ. 7. num. 1.,* ubi poſt relata plura ſigna di-
223 gnitatis, concludit, eam minimè adeſſe, quando
deficit vera, & formalis Juriſdictio, atque
ſuperioritas.

Verùm præterea in caſu noſtro quæſtio omnis
ceſſare videtur ex facto, nam primum ſtallum,
quod antea occupabatur à primo Diacono, con-
ceſſum non fuit Primicerio, ſed ex Decreto
Sacræ Congregationis *Rituum*, confirmato per
Breve San. Mem. Clementis VIII. munitum
224 Decreto irritante, definitum fuit, quod *Ca-
nonici Presbyteri in poſterum non à ſiniſtris, ut
anteà, ſed à dextris Archiepiſcopi &c., juxtà
cujuſque receptionis, & admiſſionis gradum reſ-
pectivè ſedeant*: Neque verò huic Decreto
continenti clauſulam, contraria omnia irritan-
tem, ulla ex parte derogatum dici poteſt ex eo,
quod anno 1605. Bernardinus de Januario Pri-
micerius primum ſtallum occupaverit, quia
Capitulum morem gerendum eſſe, cenſuit, Car-
dinali Acquavivæ Archiepiſcopo, qui pro ea 225
dumtaxàt vice id indulgere optavit Primicerio,
ideoque, veluti actus urbanitatis, & honorifi-
centiæ tributæ perſonæ, præjudicare nequivit
Juribus Capituli, quod non præſumitur id fe- 226
ciſſe animo ſuum Jus remittendi, *Gratian. di-
ſcept. forenſ. cap. 298. ſub num. 8., verſ. Cum
etiam, Pignatell. conſultat. Canon. tom. 4. con-
ſult. 88. num. 4., & in Gerunden. Capituli 9.
Martii 1703. §. Magiſque coram bo. mem. Omau-
nu Epiſcopo Giennen.*

Ut etiam ſi in ſequelam occupationis primi
ſtalli, ſuadente Archiepiſcopo, &, ex urbanitate,
annuente Capitulo, factæ a Bernardino de Janua-
rio, deinceps Primicerius tale ſtallum inva- 227
ſiſſet, atque ità primam thurificationem exce-
piſſet; primus intonaſſet Antiphonas, aliaque
his ſimilia peregiſſet, non idcircò tamen, ut
ſupra dictum eſt, dignitatis qualitatem aſſecutus
fuiſſet; præſertim verò inſpectis proteſtationi- 228
bus opportunè emiſſis, quarum vigore præſer-
vata fuerunt quæcumque Capituli Jura, ad *Text.
in Leg. Si Debitor §. 1. ff. quib. mod. pign., vel
hypoth. ſolvat., Bartol. in Leg. penultim. num. 4.,
Cod. de depoſit., Surd. deciſ. 246. num. 11., Rot.
coram Celſ. deciſ. 79. num. 8., coram Benincaſa
deciſ. 364. num. 6.,* ità quidem, ut ex eiſdem
impedita remanſerit quæcumque obſervantia, 229
ſive præſcriptionis ſpecies, *Monet. de Decim.
capit. 5. ſub num. 112. verſus fin. verſ. Item in-
terrumpitur, Rota coram Bichio deciſ. 563. nu-
mer. 13., & in Colonien. Paſtoratus 20. Junii
1718. §. ultimo verſus finem coram R. P. D. meo
Cerro;* Certiùs verò hæc procedunt in noſtro
caſu, quia Primicerius contendens privativè
exercere iſtiuſmodi actus, licèt in primo ſtallo
non ſederet, id obtinere non valuit à S. Con-
gregatione Rituum.

Omitto argumentum deſumptum ex perce-
ptione duplicata emolumentorum, quia id ve- 230
rum non eſt, ut etiam non ſubſiſtit, quod Pri-
micerius reperiatur in quaſi poſſeſſione cele-
brandi Functiones Pontificales, abſente Archie- 231
piſcopo, nàm talis quaſi poſſeſſio commentitia
prorsùs eſt, poſtquam clar. memor. Cardin.
Acquaviva, excepto oraculo Sacræ Congregatio- 232
nis Rituum, determinavit, haſce Functiones,
abſente, vel impedito Archiepiſcopo, eſſe ce-
lebrandas per Turnum à ſeptem Canonicis præ-
bendatis, Cardinalibus nuncupatis; Cumque 233
id luculenter probetur a D. Cauſæ Patrono, ad
eum me refero.

*Sac. Rotæ Tribunal die Veneris 11. Decem-
bris 1722. coram bo. me. Lancetta rediit ad primo
loco deciſa, ut patet ex Deciſ., deſuper evulgata,
quæ inter illius impreſſas eſt deciſ. 1354. vol. 6.*

Romana Collegii Nazareni.

Jus eligendi Rectorem Collegii, quod Teſtator ex Bonis hereditariis erigi juſſit pro Adoleſcentibus, ad pietatem, & literas inſtituendis ſub curâ, & regimine Religioſorum certi Ordinis, & in quo iidem Religioſi tamquam in Domo Conventuali regularem diſciplinam ſervant, ſpectat ad Superiores ejuſdem Ordinis, etiamſi Teſtator Collegium ipſum aliorum tutelæ commendaverit, iiſque facultatem dederit expoſcendi rationes adminiſtrationis ipſius Collegii: Jus autem recipiendi Convictores in Collegium, corrigendi Adoleſcentes, adminiſtrandi Bona Collegii, aliaque ſimilia ad Rectorem pertinent: Quod ſi idem Religioſorum Ordo ſupprimatur, ac deinde ad priſtinum ſtatum reſtituatur, an primæva Collegii jura recuperet, hic accuratè diſcutitur.

DISCEPTATIO II.

1 *Plus juris nemo ſibi arrogare poteſt, quàm quod ab homine, vel à Lege datum eſt*, & num. 32., & 121.

2 *Argumentum à magis probabili ad minùs probabile, ſive à majori ad minus non valet, quando illo utimur ad adfirmandum.*

3 *Ex teſtamento nemo plus ſibi vindicare poteſt, quàm quod Teſtator dederit.*

4 *Collegii cura, à Teſtatore alicui demandata, omnia complectitur, quæ Teſtator alteri non conceſſit.*

5 *Jus eligendi & removendi Rectorem Collegii Adminiſtratoribus ejuſdem datum cenſetur, ſi ademptum non fuit.*

6 *Jus alicui ex Legis diſpoſitione competens, faciliùs Teſtator reliquiſſe cenſetur, ſi non ademit.*

7 *In Collegio Nazareno Urbis, Religioſi Scholarum Piarum conventualiter vivunt ſub diſciplinâ Rectoris*, & num. 11.

8 *Et potiuntur jure Capitulari juxta proprii Ordinis regulam.*

9 *Et, adveniente tempore peragendi Comitia Provincialia, Rector unà cum aliis Religioſis eligit Vocalem, ſeu Diſcretum, ſuffragii jus obtinentem in electione duorum Vocalium.*

10 *Conventualis domus non ex rebus conſtitui dicitur, ſed ex perſonis ſub certo inſtituto viventibus.*

11 *Collegii Nazareni Rector, aliique Religioſi, ibidem degentes, eligi nequeunt, niſi ab iis, qui ſunt de gremio Religionis*, & num. 46., & 55.

13 *Jus eligendi Prælatos ſpectat vel ad Collegia, cujus Prælati eligi debent, vel ad eos, quibus ex municipali Lege id jus tribuitur*, & num. 16.

14 *Jus eligendi Rectores cujuſque domus Patrum Scholarum Piarum ſpectat ad Præpoſitum Generalem cum voto deciſivo Adſiſtentium.*

15 *In electionibus municipales Leges religiosè ſervandæ ſunt.*

17 *Abbas Monaſterii per Epiſcopum, aut alium extraneum eligendus non eſt.*

18 *Electio facta cum interventu eorum, qui carent eligendi poteſtate, non valet.*

19 *Jus eligendi Rectorem Collegii Nazareni ſpectat ad Præpoſitum Generalem Scholarum Piarum*, & num. 24.

20 *Jus eligendi Superiores Domorum Conventualium ſpectat ad Religioſos, vel eorum Prælatos juxta proprii Ordinis Statuta.*

21 *Jus eligendi Superiores Domorum Conventualium adquiri nequit ex fundatione, aut dotatione*, & num. 56.

22 *Niſi id à Summo Pontifice conceſſum fuerit in limine fundationis.*

23 *Fundator Collegii quoad jus eligendi Rectorem ſe conformare voluiſſe præſumitur juris communis, & Legum municipalium diſpoſitioni.*

25 *Fundator jubens*, Rectorem Collegii ex Religioſis Scholarum Piarum eligendum, *non ſolùm in ſenſu paſſivo, ſed etiam activo perſonas eligendas, & eligentes deſignaſſe cenſetur.*

26 *Dictio* ex = *in ſenſu tàm paſſivo, quàm activo accipi poteſt.*

27 *Electio paſſiva Rectoris ſuâpte naturâ magis latè patet, quàm activa.*

28 *Jus activum eligendi Fundator eidem perſonarum cœtui reliquiſſe præſumitur, quibus jus paſſivum reliquit.*

29 *Jus activum, ac paſſivum eligendi mutuò ſibi reſpondent, & penes idem perſonarum genus reſident, niſi aliter ſpeciali jure cautum ſit.*

30 *Res novæ fœliciter augeri non poſſunt, niſi potentiorum tutelâ confirmentur.*

31 *Res omnes, licet maximæ, imminutis opibus, dilabuntur.*

33 *Jus eligendi Rectorem conſultò omiſiſſe cenſetur, qui plura alia nominatim conceſſit.*

34 *Præſertim, ſi nominatim etiam conceſſerit electionem Scholarium.*

35 *Diſcretivus loquendi modus quoad electionem Rectoris, & quoad electionem Scholarium diverſam etiam voluntatem ſignificat.*

36 *Diſcretivus loquendi modus plurimùm valet, quando agitur de ſimili ſpecie actuum.*

37 *Præſertim, ſi adſit ratio, cur Teſtator diverſo modo diſpoſuerit.*

38 *Quoad electionem Rectoris Religioſi, Collegio præficiendi, non congruit ratio prudentiæ, humanæque rerum experientiæ, ob quam Fundator electionem Scholarium alicui commiſit.*

39 *Juvenum ad civilem uſum inſtituendorum habilitatem meliùs, quàm Religioſi, norunt ii, qui rerum publicarum adminiſtrationi aſſiduè vacant.*

40 *Superioribus Generalibus Ordinis magis quàm aliis, ſpectata eſſe poteſt probitas, & prudentia Rectoris*, & num. 65.

41 *Executorum teſtamentariorum declarationi deferendum eſt.*

Exe-

Executores teſtamentarii optimè noviſſe præſumuntur voluntatem Teſtatoris.

42 *Executorum teſtamentariorum declaratio pro Teſtatoris voluntate habenda eſt.*

43 *Præſertim, ſi Teſtator ampliſſimam declarandi facultatem iis dederit.*

44 *Et declaratio edita fuerit tempore proximo morti Teſtatoris, & à præſtantiſſimis viris.*

45 *Collegium Nazarenum accenſendum eſt Religioſis domibus Ordinis Scholarum Piarum.*

47 *Executorum teſtamentariorum declarationi, quæ juris communis diſpoſitioni cohæreat, faciliùs credendum eſt.*

48 *Credendum tamen etiam eſt eorum declarationi, quæ ſit præter juris diſpoſitionem.*

49 *Jus eligendi Rectorem Collegii conſuetudine adquiri poteſt.*

50 *Obſervantia fido interpres diſpoſitionum omnium.*

51 *Interpretatio ſequenda illa eſt, quam confirmavit ſubſecutus uſus, licèt fortaſſè minùs cohæreat ſenſui, & verborum proprietati.*

52 *Immo, etiamſi ſenſus ab uſu comprobatus, de jure recipiendus non eſſet.*

53 *Obſervantia validior eſt, quæ juris ratione, ac Teſtatoris voluntate adjuvatur.*

54 *Obſervantia declarans benignum expoſcit interpretem.*

57 *Tacita voluntas, in iis, quæ ſunt contra juris regulas, non eamdem vim habet, ac expreſſa.*

58 *Tacita hominis voluntas erui debet ex argumentis, neceſſariò eamdem evincentibus.*

59 *Ex commendatione Collegii ſub alicujus tutelâ inferri nequit jus eligendi Rectorem ejuſdem Collegii.*

60 *Præſertim, ſi Collegii dumtaxat Scholares commendati fuerint alicujus tutelæ.*

61 *A protectione Collegii inferri nequit ad ejus adminiſtrationem.*

62 *Jus eligendi Rectorem Collegii deſumi nequit ex facultate diſpungendi rationes, & inquirendi in adminiſtrationem geſtam à Rectore.*

63 *Adminiſtratores Locorum piorum non ſubjectorum Regularibus tenentur rationes reddere Ordinariis.*

64 *Jus electionis, aut remotionis Officialium, Locorum piorum adminiſtrationem gerentium, adſciſcere ſibi nequit Ordinarius.*

66 *Superioribus, non extraneis noti eſſe præſumuntur mores Subditorum.*

67 *Religioſorum cupiditati aditus aperiretur ex jure eligendi ex iis Rectorem Collegii, alteri, quàm eorum Superioribus demandato.*

68 *Idque repugnat menti Fundatoris, qui voluit, Religioſos, in Collegio degentes, vivere debere juxta ſui Ordinis regulas.*

69 *Religioſus, ſi eligendus eſſet ab aliis, quàm Ordinis Superioribus in Rectorem Collegii, non Superiorum, ſed Eligentium imperio obtemperare cogeretur.*

70 *Religioſis Superiores proprii, non verò laxioris Inſtituti præeſſe debent.*

71 *Regularium exceſſus ita puniendi ſunt, ut offenſionem non adferant iis, qui ſunt extra ſepta.*

72 *Religioſorum famæ non benè conſultum eſſet, ſi poteſtas removendi Rectorem, alioſque Religioſos Collegii conferretur extraneis.*

73 *Regularium delicta ſecretò deferuntur ad aures Superioris, qui tamquam pater corrigat, non verò puniat ut judex.*

74 *Ordo Clericorum Scholarum piarum ab Innocentio X. reductus fuit in ſtatum merè ſecularem.*

75 *Sed poſtea reſtitutus fuit ad ſtatum regularem*, & num. 80.

76 *Jus eligendi Rectorem Collegii Nazareni, quo uſi ſunt Sacræ Rotæ Auditores ex voluntate Fundatoris, ad alium titulum poſtea referri nequit.*

77 *Sacræ Rotæ Auditores in enuntiando ſui juris titulo erraſſe, credendum non eſt.*

78 *Jus eligendi Rectorem Collegii conſolidari cum facultate eligendi Alumnos, congruum eſt.*

79 *Collegium, quod ſecundùm mentem Fundatoris exemptam eſſe nequit ab juriſdictione Ordinarii, congruit Viris, dignitate & authoritate præſtantibus, ſubjici.*

81 *Ordo Regularium primævo ſtatui reſtitutus recuperat omnia primæva jura.*

82 *Locus reædificatus recuperat omnia privilegia.*

83 *Caſtrum reædificatum quoad jura & privilegia cenſetur idem, ac primum.*

84 *Reſtitutio facta a Principe reponit omnia in priſtinum ſtatum.*

85 *Præſertim, quando reſtitutio priſtinam faciem & naturam non mutat.*

86 *Veluti, ſi Ordo aliquis Regularis, non immutatâ priſtinâ ſui facie, reſtitutus fuerit ad primævum ſtatum.*

87 *Reſtitutio faciliùs operatur reintegrationem primævi juris, manentibus adhuc reliquiis antiqui ſtatus.*

88 *Ut dicantur manſiſſe reliquiæ veteris ſtatus, ſatis eſt, ut eædem perdurent, vel in materia, vel in ratione.*

89 *Reſtitutio facta à Principe reponit omnia in priſtinum ſtatum etiam quoad jura illa, quæ alteri quæſita fuerunt.*

90 *Præſertim, quando conſtat, ipſum pleniſſimè reſtituere voluiſſe.*

91 *Reſtitutio*, ad fruitionem omnium privilegiorum, immunitatum, facultatum, exemptionum, aliarumque gratiarum, & indultorum, *amplitudine ſuâ comprehendit jura omnia, quæ ante privationem reſtituto competebant.*

92 *Itaut etiam cenſendum ſit reſtitutum jus eligendi Rectorem in Collegio, in quo, ut antea, tamquam in domo Conventuali manent Religioſi*, & n. 102.

93 *In reſtitutionibus Principum venire ſolent illa, quæ ex juris diſpoſitione competunt.*

94 *Reſtitutio data à Principe, vel adverſus privationem ſecutam ex alia cauſa, quàm ex* de-

Digitized by Google

delicto reſtituti, vel non ob ejus peculiarem gratiam & favorem, ſed ex juſtitiâ, aut publico bono, ſemper reddit jura omnia, etiam in tertium tranſlata, & n. 105.

95 Redintegrationem Patrum Scholarum piarum ad primævum ſtatum regularitatis tamquam ex juſtitia, & ob publicum bonum concеſſit Clemens IX.

96 Ex derogatione Literarum Apoſtolicarum ſuppreſſionis Ordinis titulus ſuppreſſionis reducitur ad non titulum.

97 Reſtitutio Ordinis ſuppreſſi cum derogatione Literarum ſuppreſſionis redintegrat etiam jura, per ſuppreſſionem in alium tranſlata, & n.103.

98 Reſtitutio delinquentis ad primævum ſtatum, præviâ caſſatione precedentis proceſſus, & ſententiæ, tribuit reſtituto jura omniâ, etiam in præjudiciam tertii.

99 Excipe quoad ea, quæ tertius ex novo aliquo jure, & cauſa ſuperveniente adquirit.

100 Non verò quoad ea, quæ, delinquente è medio ſublato, tamquam remoto impedimento, alteri ex Legis, vel hominis diſpoſitione deferuntur.

101 Jus eligendi Rectorem Collegii regularis, ad ſtatum ſecularem redacti, ad Ordinarium devolvitur.

104 Reſtitutio Collegii ad ſtatum regularem tribuit Superioribus regularibus priſtinum jus eligendi Rectorem, aliis interea conceſſum, ut mens Teſtatoris, quàm meliùs poſſet, adimpleretur.

106 Reſtituto Collegia ad ſtatum regularem, reſtituitur jus eligendi Rectorem Superioribus regularibus, etiamſi nulla hujus juris mentio fiat in reſtitutione.

107 Prælatus primævæ dignitati, abſque ejus culpâ ſuppreſſa, reſtitutus eam recuperat abſque novâ conceſſione, vel poſſeſſione.

108 Per quoſcumque actus à Superioribus Ordinis permiſſos præjudicium nullum univerſo Ordini inferri poteſt.

109 Religioſorum Ordinum jura facilè perimerentur, ſi ex facto Superiorum minui poſſent.

110 Obſervantiam nullam conſtituunt actus æquivoci & clandeſtini, vel ignorati ab eo, contra quem profertur.

111 Ex actibus geſtis tempore, quo ſuppreſſum erat Collegium, obſervantia induci nequit pro tempore, quo, primævo ſtatui regulari reſtitutum fuit.

113 Ex actibus geſtis, inſcio eo, cujus intereſt, præjudicium nullum infertur.

114 Deputatio Rectoris facta ad commendationem alicujus, probat, ei non competere jus deputandi.

115 Literæ patentes deputationis in Rectorem ſecretò obtentæ & retentæ ab eo, quem jam alter deputaverat, nullum jus poſſunt ſtatuere.

116 Non ſufficit unicus actus deputationis Rectoris ad præſcribendum jus deputandi, & num.118.

117 Actus geſtus ex quedam reverentia, propriis juribus nocere nequit.

119 Obſervantia interpretativa in dubiis tantùm diſpoſitionibus locum habet.

120 Obſervantia ex paucis actibus non probatur, ubi agitur de jure deputandi Rectorem, alioſque Officiales obedientiarios, & triennales.

121 Collegii Fundator jus corrigendi mores Adoleſcentulorum in eo degentium iis conceſſiſſe cenſetur, quorum regimini & diſciplinæ Adoleſcentes ſubjecit.

123 Quibus poteſtas data eſt condendi Leges, competit etiam poteſtas corrigendi eos, qui iiſdem Legibus non parent.

124 Ad Superiores regulares pertinet animadvertere in exceſſus Religioſorum degentium in Collegio, quod ſubeſt eorumdem Regularium curæ.

125 Collegii Fundator declarans, Religioſos in eo degentes vivere debere juxta Ordinis regulas, eos correctioni ſuorum Superiorum ſubeſſe voluit.

116 Adminiſtratio redituum Collegii præſumitur conceſſa Rectori, cui cura data aſt exigendi eoſdem reditus, & in familiarem codicem referendi.

127 Item ei, cujus arbitrio relictum eſt pretium Bonorum implicandi in cenſibus, aut Bonis ſtabilibus.

128 Etiam ſi ejus arbitrio relictum id fuerit cum ſcientia & conſenſu alterius.

129 Conſenſus alterius non raró adhibendus eſt pro ſolemnitate actus, etiamſi actus non pertineat ad illum, cujus conſenſus requiritur.

130 Conſenſus alicujus ad pecuniæ inveſtimentum adhibendus, non probat, adminiſtrationem ad eum pertinera.

131 Adminiſtratio Bonorum Collegii ad ejus Rectorem pertinet.

132 Adminiſtratio domus Conventualis ad ejus Superiorem pertinet.

133 Beneficii Rector eſt legitimus ejus adminiſtrator.

134 Adminiſtratio ad eum pertinet, cui incumbit onus reddendi rationes.

135 Adminiſtratio Collegii non pertinet ad eum, cui ratio reddenda eſt de adminiſtratione.

136 Adminiſtratio ad eum ſpectara cenſetur, cui Executores teſtamentarii illam dimiſerunt.

137 Adminiſtratio Collegii, ad quem pertineat, plurimùm declarat ſubſecuta obſervantia.

138 Plenaria reſtitutio Collegii ad ſtatum regularem reſtituit etiam priſtinam reſtitutionem.

139 Verbum= relinquimus= ſignificat quemcumque diſponendi modum.

140 Nec ſolùm refertur ad conſervandum jus priſtinum, ſed etiam ad adquirendum jus novum.

141 Verbum = relinquo = in ultimis voluntatibus inſtitutionem, vel Legatum ſignificat.

142 Ex-

142 *Extra ultimas verò voluntates ſignificat donationem , aliumque ſimilem actum inter vivos .*

143 *Inſtitutio , Legatum, aut donatio novum jus tribuit , non autem vetus conſervat .*

144 *Alumni Collegii Nazareni Urbis eligendi ſunt ab Sacræ Rotæ Auditoribus , prævio examine , & relatione Patrum Scholarum piarum .*

145 *Jus invitandi , ac recipiendi Viros Magnates in Academiis , & functionibus Collegii , pertinet ad eos , quos Teſtator præfecit ipſius regimini .*

146 *Ad Rectorem Collegii , qui indicit Academias, & publicas functiones, à Collegialibus peragendas , ſpectat Magnates invitare & excipere ad eas convenientes .*

147 *Rectori Collegii competit praeminentia in iis , quæ ad Collegium pertinent .*

148 *Onus reddendi rationes de adminiſtratione fructuum ſuæ hereditatis in Collegium collectæ non extenditur ad menſtruas præſtationes , quas Convictores perſolvunt* , & num. 160.

149 *Facultas ad unum caſum reſtricta, nonniſi eo in caſu exerceri poteſt .*

150 *Facultas vendendi non trahitur ad facultatem permutandi, vel obligandi .*

151 *Adnotatio facta per errorem non nocet .*

152 *Error, & negligentia Rectorum Collegio non nocet .*

153 *In re habente tractum ſucceſſivum, jus alicujus ex facto proprio non læditur, niſi quoad præteritum tempus .*

154 *Privilegio immunitatis nòn cadit , qui vectigalia ſolvit etiam per plures annos .*

155 *Acceſſorium , quod poteſt per ſe ſubſiſtere , non ſequitur naturam principalis .*

156 *Beneficia æquè principaliter unita retinent proprium nomen , propriaque jura .*

157 *Unio æquè principalis res unitas unum & idem non efficit .*

158 *Aggregatio Convictorum in Collegio poteſt eſſe diſcreta à cœtu Alumnorum .*

159 *Collegii Alumni , & Convictores quomodo inter ſe differant ?*

161 *De toto , ac de parte , quoties inter utramque diverſa intercedit ratio , diverſum fertur judicium .*

162 *Convictorum electio & admiſſio pertinet ad Rectorem Collegii , licèt ad alium pertineat electio & admiſſio Alumnorum .*

163 *Jus nominandi puellas in Monaſterio educandas non pertinet ad Fundatorem , qui ſibi reſervavit jus nominandi Moniales .*

164 *Præſertim , ſi ita declaraverit ſubſecuta obſervantia .*

165 *Timendum non eſt , ne ex receptione Convictorum in Collegio quidquam detrimenti capiant Alumni .*

166 *Præſertim , ſi hactenus iis nihil detrimenti obvenerit .*

167 *Præſumendum eſt, eos , quorum fidei Teſtator commiſſit receptionem Alumnorum in Collegio, eâdem fide uſuros eſſe in recipiendis Convictoribus .*

168 *Convictores nobiles bonis moribus , ac civilis vitæ officiis prælucere cenſentur .*

ETſi in præſenti , quæ ſuboritur , diſceptatione inter RR. PP. Clericos Regulares Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Principales noſtros, ac Sacræ Rotæ Auditorium , ſi qua in nobis dicendi , ſcribendique exercitatio , ſi quis civilis facultatis eſt uſus , iis potiùs præſtandus videretur ſapientiſſimis viris , penès quos ſanctimonia , & reverentia Legum , tamquam in ſacra Juſtitiæ ſede, cuſtoditur , atque etiam quia , ſi quid in ejuſdem civilis diſciplinæ ratione profecimus , & ad forenſem uſum attulimus , ex eo cœtu , veluti perenni fonte , deduximus , quo ſanioris Juris,prudentiæ reſponſa,ac Judicia promanant, unde , ut loquamur cum *Cicerone* prò *Archia Poeta* , noſtram quamcumque operam à nobis repetere Jure ſuo deberet : tamen ad noſtrorum Principalium Jura tuenda deſcendere inverecundum eſſe minimè,duximus : Nàm, ſi Supremi Principis imperio, nec juſſis, illorum patrocinium detrectare integrum nobis eſſet ; exemplo ſtatim ampliſſimi , atque integerrimi Ordinis , qui favorem , & gratiam procul ſemper habens , præcelsâ mentis , animique altitudine, ac conſtantiâ potentibus , & puſillis æqualiter Jus dicit , admoneremur , ex inſtituto muneris noſtri, quod publicum eſt , ſinè cunctatione , & impavidè opem præbendam eſſe iis, qui illam implorant . Demandatam itaque nobis dictorum Patrum defenſionem ſuſcipientes , plura examinanda offerimus , quibus , veluti ſtatuendo Juriſdictionis fines , ſapienti Eminentiſſimorum Patrum Judicio , & oraculo , tùm Reverendiſſimis DD. Sacræ Rotæ Auditoribus , tùm etiam Patribus Scholarum Piarum Jus ſuum tribuatur . Utque cuncta faciliori ratione definiri queant , tota Cauſa in plura Dubia dividetur . Et primo quidem loco illud diſceptandum proponetur , nempè

Ad Quem

Spectet electio , & reſpectivè remotio Rectoris , aliorumque Miniſtrorum Collegii Nazareni .

Cum in Dubii hujus diſputatione quæri primo loco poſſit , cuinam vel ex Lege , in ipſa Collegii inſtitutione ſancita à clar. mem. Card. Tonto , illius Fundatore , vel ex Juris cenſura ſpectare debeat facultas eligendi , & removendi Rectorem , ceteroſque Collegii Miniſtros ? Et rursùs , probato , quod tàm ex voluntate Fundatoris , quàm ex mente Legis , iſtiuſmodi Jus pertineat ad RR. PP. Scholarum Piarum , eorumque Patrem Præpoſitum Generalem , & Aſſiſtentes Generales , inquirendum ſe ſe ſecundo loco offerat , an ex aliquo peculiari titulo , deindè ſupervento , illud translatum dici queat in Reverendiſſimos DD. Sacri Auditorii Patres ? quum

quum ſcilicèt, mutato rerum ſtatù, Regularis
Ordo dictorum Patrum ab Innocentio X. reda-
ctus fuit in cœtum Clericorum ſecularium,
relicto regimine, & gubernio Collegii Naza-
reni omnimodæ diſpoſitioni Reverendiſſimo-
rum Patrum; idcircò, ut expeditiori methodo
quæſtio hæc decidi valeat, illius examen in
duas, quas mox innuimus, dividemus partes;
Quarum primâ probabimus, quod

Tùm ex voluntate Fundatoris, tùm etiam ex Sacrorum Canonum diſpoſitione, Jus eligendi, & removendi Rectorem, ceteroſque Collegii Nazareni Patres, pertinet ad P. Præpoſitum Generalem, ejuſque Aſſiſtentes Generales.

Rem itaque ab illa ordiendo, pro recta ejuſ-
dem deciſione, ea præcipuè ſpectanda, reti-
nendaque videtur Juris noſtris regula, quâ
edocemur, quod, quum agitur de eo, quod no-
bis competit, quatenùs ab homine, vel à Lege
2 datur, nemo poteſt ſibi arrogare plus eo, quod
ipſi datum eſt, ut, hanc regulam pluribus exor-
nando, docuit *Cujac. in tit.16. de diverſ. regul. Jur. fol. mibi 721. litt. A. & ſeq. tom.4. oper. Poſthum. part.2.*, & *in appendic. ad lib.4. Cod. fol.767. litt. A.*, & *ſeqq.*, & *fol. ſeq.*, concor-
dantibus Juris noſtri locis probans, in his regu-
2 lariter nec etiam valere argumentum à magis
probabili ad minùs probabile, quod noſtri vo-
cant: à majori ad minùs, quando illo utimur
ad affirmandum; Quamobrem, cum Jus omne,
Reverendiſſimis DD. Sacri Auditorii Patribus
competens in præfato Collegio, veluti ſua ex
origine, proveniat ex teſtamento clar. mem.
3 Card. Tonti, id dumtaxat Juris vindicare ſibi
poterunt, quod Teſtator ipſis dederit, ad *Text. in Leg. in Fideicommiſſi 3. §. Nonnunquam verſic. Cum Pollidius ff. de uſur.*, *Leg. Quoties 13. Cod. de hered. inſtitut.*, *Gloſſ. in Leg. Cum quis 3. §. Mulier verb. cogetur ff. de Dot. prælegat.*, *Arnold. Vinn. in Inſtit. titul. de hered. inſtit. §. Etſi plures 8. ad fin. tit. quib. mod. Teſtam. infirm.*, & *in §. Si quis 9. in princ. Inſtit. de fideicomm. hered.*, *Rot. ad ornat. clar. mem. Cardin. de Luca de Teſtam. deciſ. 58. num. 37.*;
cetera autem, quæ eiſdem conceſſa non repe-
riuntur, relicta dicenda erunt Patribus noſtris
4 Principalibus, quibus ipſe, de eorum Inſtituti
ſanctitate planè confidens, commiſit curam
Adoleſcentulorum, Religione, & bonis artibus
inſtituendorum in Collegio, in quod heredi-
tatem ſuam contulit, & heredem univerſalem
nuncupavit, per *Text. in dicta Leg. Cum quis in fin. ff. de Dot. prælegat.*, *Bald. in dicta Leg. Fideicommiſſi 3. num.2. ff. de uſur.*, *Tondut. reſol. civil. cap.77. num.15. & ſeqq.*, *Rota coram bon. mem. Emerix Jun. deciſ. 889. num. 3.*, & *ad ornat. clar. mem. Cardin. de Luca de Teſtamen. dicta deciſ.58. num.39.*; hac igitur retentâ regulâ,
ſi Reverendiſſimis Dominis Patribus iſtiuſmodi
5 Jus attribui nequit, niſi quatenùs ab alio eis
datum reperiatur, ſique eiſdem datum non
apparet, remanſiſſe fatendum eſt penès Patrem
Præpoſitum Generalem, & Patres Scholarum
Piarum Principales noſtros, quibus omne id,
quod eis ademptum non fuit, relictum de Jure
cenſetur, ad *Text. in Leg. Fundi Inſtrumento 25. §. final. ff. de fund. inſtruct.*, *Roſa conſult. 36. num.37.*, *Gobb. conſultat.55. num.18. & ſequen.*, *clar. mem. Cardin. de Luca de Legat. diſcurſ. 52. num. 16.*, *Rota Lucana inter collect. à Palm. Nepot. deciſ. 60. num. 23. & ſeqq.*, *latè Rota Januen. apud Balducc. in collect. deciſ.*, & *rer. Judicat. tit. de legat. deciſ.58. num.48.*

Quod argumentandi genus plurimùm valens,
etiamſi verſaremur in re prorſus indifferente,
quia nempè ageretur de Jure, quod nemini,
tamquam ſuum, à Lege attributum, vel ex ali-
qua peculiari cauſa cuipiam competens, æquè,
congruâ, ac juſtâ ratione, ſivè Reverendiſſi-
mis DD. Sacri Auditorii Patribus, ſivè P. Ge-
nerali, & Patribus Scholarum Piarum à Fun- 6
datore impartiri potuiſſet, magis ſanè urgebit
in noſtra hypotheſi, in qua Lex ipſa tale Jus,
tamquam ipſis præcipuum, defert RR. PP. Prin-
cipalibus noſtris, illudque eiſdem non ademit,
ſed incolume reliquit Collegii Fundator: Et
demùm eorum favore conſtabilivit ſubſecuta
obſervantia.

Porrò, ſi ſpectemus Juris diſpoſitionem, in du-
bium revocari nullo pacto poterit, quin ele-
ctio Rectoris, qui Collegii regimini præeſſe,
& Patrum, qui Adoleſcentulorum inſtitutioni,
atque educationi incumbere in illo debent, fa-
cienda ſit à P. Generali; In dicto namque Col-
legio ſub diſciplinâ Regulari P. Rectoris con- 7
ventualiter vivunt Religioſi, qui ad præſens
ſunt numero quatuordecim, iidemque in eo,
ut in ceteris Domibus Conventualibus dicti
Ordinis, juxtà ſui Regularis Inſtituti Leges, po- 8
tiuntur jure Capitulari; quippè, adveniente tem-
pore peragendi Comitia Provincialia, Rector,
unà cum aliis Religioſis, in Collegio degenti- 9
bus, eligunt Vocalem, ſeu Diſcretum, inſimul
cum ipſo Rectore ſuffragii jus obtinentem in
electione duorum Vocalium, ſeu Diſcretorum
cum P. Provinciali aſcendentium ad Capitulum
Generale pro celebranda electione P. Generalis,
& Generalium Aſſiſtentium; Quamobrem, ſi
Conventualis Domus non ex rebus, ſed conſti- 10
tui dicitur ex perſonis, ſub certò Inſtituto, ac
Lege viventibus, ut poſt *Cald. conſil. 6. verſic. Non obſtat titul. nè ſede vacante* ait *Rota in una Auguſtana Canonicatus Provinciæ Moguntinæ 12. Junii 1711. ſub initium coram R.P.D. Falconerio*, ſanè, cum Patres in hoc Collegio juxtà
ſui Ordinis Regulas, ac diſciplinam conven-
tualiter degentes conſtituere proculdubio di- 11
cantur cœtum, ac Religioſam Domum, *Gloſſ. in Cap. Nobis 25. in verb. in conventuali de Jurepatronat.*, *Rota in Recentior. deciſ. 234. num.10. part.16.*, *in dicta Auguſtana Canonicatus Provinciæ Moguntinæ 26. Januarii 1711. §. Communes coram R. P.D. Falconerio*, *confirmata 12. Junii ejuſdem anni §. primo coram eodem*, indè
ſequitur, quod Rector, qui tamquam caput
eidem

Digitized by Google

eidem domui præfici debet, ceterique Pa-
12 tres, qui tùm ex ſui Ordinis, tùm ex Collegii
Inſtituto injuncta ipſis munera exercere tenen-
tur, eligi nequeant ab alio, qui non ſit de
gremio Religionis; Jus namque canonicè eli-
gendi Prælatos, & locales Superiores ſpectare
13 dicitur, vel ad Collegium, ſivè cœtum ipſum,
cujus Prælatus eſt eligendus, *Canon. Sacrorum*
34. diſtinct. 63., Canon. Abbas 2. cum duobus ſeq.
cauſ. 18. quæſt. 2. cap. 1., Cap. cum in veteri 52.,
& Cap. cum in Geneſi 55. de elect., Cap. cum Ec-
cleſia Sutrina 3. de cauſ. poſſeſſion., & proprietat.,
& Cap. Monachi 2. §. Priores de Stat. Mona-
chorum, Butr. in Cap. cum dilectus in 2. lectur.
num. 23., de conſuetudin., Moron. reſponſ. 72. n. 4.,
Barboſ. de Jur. Eccleſ. univerſ. lib. 1. cap. 10. n. 44.,
Tamburin. de Jur. Abb. tom. 1. diſputat. 5. quæſt.
8. num. 1., Paſſerin. de elect. cap. 10. quæſt. 1.
num. 3., Samuel. de Canon. elect. tractat. primo
controv. 14. num. 2., D. Advocat. Piton. in ſuis
diſceptat. Eccleſ. diſcept. 25. num. 5., Rota coram
Pen. deciſ. 436. num. 2. & 3., vel ad eos, quibus
vigore Legum municipalium, ſivè Ordinis ſui
Statutorum tale Jus impartitum reperitur, ut
benè advertunt *Soarez de Religion. tom. 4. tra-*
ctat. 8. lib. 2. cap. 34. num. 16. in fine, & cap. 22.
num. 2., Samuel. de Canon. elect. tractat. 1. con-
trov. 14. concluſ. 2. num. 12. concluſ. 4. num. 13.,
& concluſ. 6. num. 18., à Bononia de form. canon.
elect. part. 1. cap. 1. dub. 7. num. 2., & de elect.,
& poteſt. definit. part. 3. cap. 4. dub. 108. num. 2.
& 3., dub. 114. num. 5., & dub. 120. num. 4. 5. &
7., Caſtellin. de elect. canon. cap. 11. num. 41.;
Proùt in noſtra hypotheſi ex Conſtitutionibus
14 Ordinis PP. Scholarum Piarum, quæ in forma
ſpecificâ confirmatæ reperiuntur à San. Mem.
Paulo V., Gregorio XV., Alexandro VII., &
Clemente IX., electio Rectorum præficiendo-
rum domibus, & Collegiis ejuſdem Ordinis
expreſsè commiſſa dignoſcitur P. Præpoſito Ge-
15 nerali cum Voto deciſivo Aſſiſtentium, quas
ſanè municipales Leges religiosè ſervandas eſſe,
omiſſis generalibus, ad rem noſtram notant
Samuel. de Canonic. elect. tractat. 1. concluſ. 9.
controv. 8. num. 24., Caſtellin. eodem tractat. cap.
5. num. 38., Lezzan. oper. moral. tom. 1. cap. 4.
num. 13. & 15., Benet. in Viridar. Stat. Regular.
dub. 6. per totum, Mirand. in Manual. tom. 1.
quæſt. 26. artic. 10. per totum, Donat. in prox.
Regular. tom. 2. tractat. 3. de temp. elect. quæſt. 1.
num. 8., Barboſ. Vot. deciſ. 106. num. 9., Pignat-
tell. conſultat. Canon. tom. 10. conſult. 82. num. 1.
& 2., R. P. D. Petra ad Conſtitut. Apoſtol. t. 1.
fol. 546. num. 45. & ſeq., Rota in Recen. deciſ.
19. num. 2. par. 7.

At verò, ſi electio Superiorum domorum
conventualium adeò pertinere dicitur ad eos,
16 quibus ex cenſura ſacrorum Canonum, vel Le-
ge municipali Ordinis Jus eligendi defertur, ut,
rejectis prorſus extraneis, ex *Canon. Abbas 2.*
cauſ. 18. quæſt. 2., verbis illis = *Abbas in Mona-*
17 *ſterio non per Epiſcopum, aut per aliquem extra-*
neum ordinetur =, ubi Gloſſa verbum illud *ordi-*
netur explicat, *ideſt eligatur, cap. Nullus in*
Eccleſia de elect. & elect. poteſt., Caſtellin. de ca-
nonic. elect. cap. 5. de legit. elector. & eor. quali-
tat. num. 5. 47. & 52., & paſſim apud alios,
electio facta cum interventu eorum, qui non 18
ſunt de gremio habentium poteſtatem eligendi,
nulla, & irrita ſit, *ad Text. in cap. Si Religioſus*
27. de elect. cap. final. de relig. Domib., cap. Cum
ſingula de Præbend. in 6., Gloſſ. in cap. Conſti-
tutis 47. in verb. quo Jure, ibique etiam *Abb.*
num. 1., & Anan. in princ. de elect., Butr. in
cap. Cum dilectus in ſecunda lectur. num. 38., ibi-
demque *Fagnan. num. 3. de conſuetud., Caſtel-*
lin. de elect. canon. cap. 5. num. 3. & 87., Rmi
DD. Sacri Auditorii Patres colore nullo ven- 19
dicare ſibi poterunt Jus eligendi Rectorem
Collegii, de quo agitur, ſed illud privativè per-
tinebit ad P. Generalem, cujus eſt prò ſua pru-
dentia, ac religione eligere Superiores locales,
quos præficiat regimini domorum, & Colle-
giorum, ſub ejus poteſtate, & diſciplinâ regulari
viventium.

Idemque, ut libero iſtiuſmodi ſui Juris exer-
citio frui queat, nullo eget adminiculo volun-
tatis Fundatoris Collegii, quippe illud non
pendet à poteſtate hominis, ſed, veluti ex ſuo
fonte, procedit à Pontificio Jure, ut paſſim tra-
dunt Doctores *in cap. Nobis de Jurepatr., Tam-*
burrin. de Jure Abbat. tom. 1. cap. 4. num. 34.,
Lotter. de re benefic. lib. 1. quæſt. 26. num. 39., &
lib. 2. quæſt. 6. ex num. 54. ad 64., R. P. D. Petra
ad Conſtit. Apoſtol. tom. 1. fol. 546. num. 43. &
tom. 3. fol. 62. n. 14., quod œconomicâ diſpen-
ſatione, conſtitutâ ex Sacrorum Canonum cen- 20
ſura, ità diſtribuitur, ut reſpectu domorum
conventualium, ſtatim ac illæ fundatæ, & ere-
ctæ ſunt, jus activæ electionis Superioris earum-
dem adeò ſpectat ad illarum Religioſos, vel
Prælatos Regulares, quibus ex Statutis Ordinis
electio competit, ut Jus omne Fundatoris ex- 22
cluſum cenſeatur, in hiſce namque domibus
locum ſibi vindicare nequit regula, quod ex
fundatione, aut dotatione Fundatoris quæra-
tur Juſpatronatus, ſivè Jus eligendi, aut no-
minandi, *ad Text. in cap. Nobis,* ubi magiſtra-
lis *Gloſſ. verb. niſi aliter de Jurepatr., Lam-*
bertin. de Jurepatr. lib. 2. part. 1. quæſt. 5. n. 11.,
Piton. diſcept. Eccleſ. 4. num. 73., R. P. D. Petra
ad Conſtit. Apoſtol. tom. 1. fol. 546. num. 43., &
tom. 3. fol. 61. num. 6. & 7., Rota coram Mohe-
dan. deciſ. 10. num. 5., de Jurepatr. apud Garz.
de Benefic. part. 5. cap. 9. num 93., benè coram
Pen. deciſ. 436. num. 1. & ſeqq., deciſ. 53. n. 1.
part. 1., deciſ. 421. n. 2. part. 2., niſi aliter fuerit in
limine fundationis à Summo Pontifice conceſ- 22
ſum, *Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 6. n. 58.,*
Vivian. de Jurepatr. part. 1. lib. 3. cap. 1. num.
44., Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. diſput. 7.
quæſt. 5. num. 2., D. Advocat. Piton. diſcept. 4.
num. 73., R. P. D. Petra ad Conſtitut. Apoſtol.
fol. 62. ex nu. 14. ad ſeqq. tom. 1., Rot. deciſ. 268.
num. 7. part. 1. diverſ., in rec. deciſ. 53. num. 1.
part. 1., coram bon. me. Emerix. Jun. deciſ. 1271.
num. 8., & in Placentina Juriſpatronatus 10.
Martii 1704. §. Præter quam coram Rmo Molines.

Digitized by Google

Verùm enim verò, quoties ſpectanda etiam
eſſet Fundatoris voluntas, & Patres Scholarum
Piarum hoc egerent adminiculo, illa prorſus
eiſdem faveret, non autem Reverendiſſimis
23 Patribus, ſi namque Patres Principales ſatis
quidem juvari viderentur tacito illius judicio
deſumpto ex eo, quod diſpoſitionem ſuam con-
formare voluiſſe præſumatur diſpoſitioni tum
Juris communis, tùm etiam Legum municipa-
lium Ordinis, per ea, quæ tradunt *Lotter. de
re benefic. lib.2. cap.47. num.36., Vivian. de
Jurepatr. part.2. lib.6. cap.6. num.33., R.P.D.
Petra ad Conſtit. Apoſtolic. tom.3. fol.62. n.16.,
Rota in Buren. Beneficii 20. Januarii 1713. §.
Semperque in fin. coram Eminentiſſimo D. Card.
Scotto*, quarum utraque Jus electionis privati-
24 ve impartitur P. Generali, potiori certè Jure
illos communiri, dicendum erit, clarâ eiſdem aſ-
ſiſtente Fundatoris voluntate. Ille enim in ſuo
teſtamento nedùm voluit, Collegium Schola-
rium, nuncupandum *Nazarenum*, erigi in ſuo
Palatio, idemque *permanere debere ſub curâ,
& regimine RR. PP. Religioſorum Scholarum
Piarum Urbis* moderandum Regulis, & Con-
ſtitutionibus ab Executoribus teſtamentariis,
unâ tamen cum dd. RR PP. condendis: Verùm
deveniendo ad adminiſtrationem redituum
Collegii, illam exerceri mandavit *per Rectorem
pro tempore ejuſdem Collegii, ex prædictis RR.
PP. Religioſis Scholarum Piarum eligendum,
25 & deputandum* = Porrò hic Fundator non solùm
in ſenſu paſſivo indigitavit cœtum perſona-
rum, ex quo Rector eligendus eſſet, at etiam
in ſenſu activo deſignaſſe, ſivè ſuppoſuiſſe viſus
26 eſt perſonas eligentium; in utroque enim ſenſu
rectè accipi dictionem illam = ex -, tradit *Barboſ.
de diction. uſufreq. dict.5. num.13. & num.19.*;
itaque interpetratio eò certiùs accipienda eſt in
caſu noſtro; nam, ſi electio paſſiva Rectoris,
27 ſuâpte naturâ magis latè patens, quàm electio
activa, ad notata *per Imol. in cap. Cum dilectus
num.1., & Butr. num.8. & 26., in prim. lectur.
& num.25. & 45., in ſecunda lectur. de conſue-
tud.*, idemque *Butr. in cap. Cum inter il terzo
num.11. de elect., Fagnan. in dicto cap. Cum dile-
ctus num. 13., Rota in rec. deciſ.65. nu.7. part.1.,
in Colonien. Decanatus 3. Julii 1711. §. Mini-
mè obſiſtente coram R. P. D. Falconerio, & in
Comen. Archipresbyteratus 17. Junii 1715. §.
Jam verò, & §. ſeq. coram eodem*, ex volun-
28 tate expreſſa Fundatoris fieri debet ex cœtu
Religioſorum Scholarum Piarum, ad eoſdem
pariter pertinebit Jus activum electionis, cum
utrumque Jus mutuâ quadam relatione ſibi in-
vicem reſpondeat, & penes idem perſonarum
29 genus reſideat, quoties ex præſcriptione, vel
ex peculiari conceſſione, aut privilegio aliter
conſtitutum eſſe minimè reperitur, per *Text. in
Canon. quam ſit §. Defuncto cauſ. 18. quæſt. 2.,
Butr. in cap. cum dilectus num.7, in prima lectur.,
& num.38. & 45., in ſecunda lectur.*, ibique *Fa-
gnan num. 14. de conſuet.*, benè *Rota deciſ. 65.
num.4. & 5. part.1. rec., in Colonien. Decana-
tus 3. Julii 1711. §. Minime coram R.P.D. Fal-
conerio*.

Clarius id eluceſcet, ſi perpendamus ceteras
diſpoſitionis partes, ex quibus viceverſâ perſpi-
cuum fiet, quid Reverendiſſimis DD. Patribus,
quoad regimen Collegii, conceſſum fuerit;
prudens namque Teſtator novum hoc opus bo-
nis auſpiciis condere cupiens, ſcienſque, res
novas incrementis feliciter augeri non poſſe, niſi
potentiorum tutelâ, ac præſidio confirmentur, 30
rogavit Reverendiſſimos DD. Sacri Auditorii
Patres, ut illud *ſub eorum ſingularem protectio-
nem recipere, & conſervare dignarentur*; Quo-
niam verò fructus omnis, ex hoc opere capien-
dus, præcipuè pendebat ab electione Adoleſcen-
tulorum, qui in Collegio Religione imbui, &
liberalibus diſciplinis excoli debebant, uti de-
claravit verbis illis = *& quia electio hujuſmodi
Scholarium ſummæ ſibi videtur conſequentiæ, &
importantiæ, uti principale hujuſmodi piæ operæ
fundamentum* = idcirco animo ſecum reputans,
ſummâ animadverſione rem hanc pertractan-
dam eſſe, illam commiſit Reverendiſſimis Pa-
tribus, ſubdens rationem, ob quam eoſdem
ad hujuſmodi electionem peragendam deſtina-
bat = *ideò ipſe Illuſtriſſimus D. Cardinalis, con-
fiſus in Reverendiſſimorum DD. Patrum Sacræ
Rotæ Urbis nunc, & pro tempore Auditorum
ſapientia, & integritate, humanarumque rerum
experientia, illis hujuſmodi electionem deſtinavit,
atque conceſſit* = Immo verò quantò majori cum
ſolemnitate, & plurium conſilio celebrata,
oculiſque eadem ſpectata fuiſſet, cum tantò
minùs locum ullum relinquendum noſceret
gratiæ, ac favori, quem penitus ab ea procul
eſſe voluit, ſolemnem præſcripſit modum,
quo, præviâ, tùm diligenti inveſtigatione qua-
litatum, & morum, tùm etiam experimento
habilitatis eligendorum, faciendo à Patribus
Scholarum Piarum, præficienda erat; ait enim =
*Et in hujuſmodi electionibus ita procedi voluit,
ut omnes prædicti RR. DD. Auditores inſimul
juncti tàm hac primâ vice, quàm deinceps &c.
illum in Scholarem dicti Collegii eligant, & præ-
ſentent, quem pauperiorem, melioriſque, &
egregioris indolis, ingenii, & morum, ac aliis
qualitatibus, & conditionibus, juxta præſcriptam,
ut ſupra, firmandam Conſtitutionem, prædictorum
tamen RR. PP. Religioſorum Piarum Schola-
rum, à quibus primo loco examinari debeant,
relatione dotatum invenerint, & cum majori
parte votorum agnoverint, & declaraverint,
literaſque patentes hujuſmodi electionum, & præ-
ſentationum per eoſdem Reverendiſſimos DD. Au-
ditores pro tempore confici, & ſaltèm ab eorum
majori parte ſubſcribi, Rectorique pro tempore
ejuſdem Collegii, qui illum incontinenti recipere
ibidem teneantur, dirigi, & in eiſdem actis
mei &c. exhiberi, & regiſtrari, mandavit* = .

Denique non ignorans, res omnes, licèt ma-
ximas, imminutis opibus, dilabi, ut Colle- 31
gium à ſe inſtitutum, nedùm perpetuò conſer-
vari poſſet, ſed novis in dies augeſceret incre-
mentis, præcipuam curam, ſtudiumque in id
etiam contulit; quamobrem, ut id aſſequeretur,
quod ardentiſſimis exoptaverat votis, ex ratio-
ne

ne illâ, quâ plurimùm confidere declaraverat
in ſapientia, & integritate, humanarumque
rerum experientiâ, effulgente in Reverendiſſi-
mis Patribus, præcepit etiam, ut ſingulis annis
à Rectore Collegii coram illis ratio redderetur
accepti, & expenſi, quodque iidem omnibus
contractibus, permutationibus, atque inveſti-
mentis, ex Collegii pecuniis faciendis, auctorita-
tem ſuam impartirentur, feliciter omnia ceſ-
ſura ſperans, ſi eorum conſilio gererentur.

Hæc eſt ſumma eorum, quæ ex Fundatoris
Judicio, & ſententia Reverendiſſimis DD. Sa-
cri Auditorii Patribus permiſſa leguntur; Tan-
tum verò abeſt, quod ex eiſdem reſultet juſta
ulla conjectura, quâ illis tributa dici queat fa-
cultas, & Jus eligendi, ac removendi Recto-
rem, ceteroſque Patres, Collegii regimini, &
Scholarium educationi præficiendos, ut potiùs
ex eiſdem graviſſima conſurgant argumenta,
quibus apertum redditur, Teſtatorem, nulla
ex parte immutatâ Juris communis diſpoſitione,
talem poteſtatem præſervaſſe Patribus Schola-
rum Piarum: Enim verò, ſi, ut dictum fuit *§. Rem*
32 *itaque*, quando agitur de eo, quod nobis competit,
quatenus ab alio datur, nemo ſibi arrogare
poteſt plus, quàm datum ſibi fuerit, id certè
locum ſibi vindicabit in caſu noſtro, in quo
Teſtator non indiligenter, & inconſultò, non
ſub involucro dubiorum verborum, ſed per-
ſpicuâ oratione, nullam ambiguitatem habente,
nominatim declaravit, & expreſſit cuncta ea,
quæ Reverendiſſimis Patribus concedere vole-
bat, quibus profectò, quatenus id ſibi licuiſſet,
33 ſi in electione quoque, atque amotione Recto-
ris, & Patrum Collegii Jus aliquod elargiri vo-
luiſſet, id dicere ſciviſſet, quemadmodum
diſertis verbis, longâque oratione explicavit
cetera omnia, quæ eiſdem pro feliciori Colle-
gii regimine concedenda eſſe, reputavit: *Cur
non enim* (ut loquitur *Anton. Faber. de errorib.
pragmatic. decad.28. error.8. num.7. in fin.*) *cur
non enim ſic loqui Teſtator potuiſſet, ſi id voluiſ-
ſet?, Burſat. conſ.131. num.49., Spad. conſ.52.
num.4. & ſeq. lib.1., Rota coram Coccino deciſ.
1125. num.9., coram Priol. deciſ.318. num.10.,
& in rec. deciſ.80. num.16. par.19., in Mantiſſ.
ad clar. mem. Card. de Luc. de Jurepatr. dec.45.
num.6., & in Ferentina Legati pii 26. Junii
1713. §. Hinc extraneum in fin. coram R. P. D.
Falconerio.*

Quæ ratio magis urget, ſi animadvertatur,
quod Teſtator, agens de non abſimili materia,
electionis videlicet Scholarium, ità illam com-
miſit prudentiæ, & integritati Reverendiſſi-
34 morum Patrum, ut tamen non excluſerit Patres
Scholarum Piarum, quos diligenti examinè
explorare voluit Adoleſcentulorum eligendo-
rum mores, indolem, & habilitatem, deque
his referre ad Reverendiſſimos Patres, ut dele-
ctum facerent de eis, quos *egregioris indolis,
ingenii, & morum, ac aliis qualitatibus, &
conditionibus* præditos reperiiſſent. Pari itaque
ratione, quum egit de Rectore præponendo re-
gimini Collegii, ſi voluiſſet, illius electionem,
aut remotionem pendere à judicio, & arbitrio
Reverendiſſimorum Patrum, loquutus minimè
fuiſſet verbis illis = *per Rectorem pro tempore,
ejuſdem Collegii ex prædictis RR. PP. Religioſis
Scholarum Piarum eligendum, & deputandum* =,
relinquentibus actum electionis ſub diſpoſitione
Juris communis, eam privativè concedentis Pa-
tribus Scholarum Piarum, ſed, quemadmodum
diſpoſuit in electione Scholarium, illam etiam
Rectoris vel commiſiſſet plenæ poteſtati, &
arbitrio Reverendiſſimorum Patrum, vel ean-
dem cum eorum interventu celebrari, præcepiſ- 35
ſet. Quamobrem, cum in interpretandis huma-
nis diſpoſitionibus, ex diverſo diſponendi mo-
do, quo Teſtator uſus eſt in una teſtamenti
parte, juſta capiatur interpretatio ejus, quod
ab illo in alia parte ordinatum invenitur, *Pe-
regr. conſil.159. nu.13. lib.5., Honded. conſ.90.
num.39. lib.1., Mantic. de conject. lib.3. tit.13.
num.10., Manſ. conſult.582. num.27., & conſult.
710. nu.15., Rota coram Dunoz. Jun. deciſ.827.
num.5., in Mantiſ. ad clar. mem. Cardin. de Luc.
de Jurepatr. deciſ.41. num.11., in Baren. Bene-
ficii 20. Januarii 1713. §. Non relevante coram
Eminentiſſimo Scotto*; plurimùm ea certè vale-
bit in caſu noſtro, in quo diverſimoda iſta diſ- 36
poſitio verſatur in ſimili ſpecie actuum, per ea,
quæ tradit *Rota in Ravennaten. Beneficii 20.
Martii 1712. §. Quin relevet coram clar. mem.
Card. Caprara, in Majoricen. Beneficii 11. Maii
1705. §. final. coram bon. mem. Muto, & in Fri-
ſingen. Decanatus 12. Junii 1711. §. Præſertim
coram R̃mo Molines.*

Eademque eò certiùs ſequenda, accipienda-
que erit, quia coadjuvatur validiſſimâ ratione,
quâ Teſtator ad ità diverſimodè diſponendum 37
ſe motum fuiſſe, declaravit; Reverendiſſimis
namque DD. Sacri Auditorii Patribus faculta-
tem eligendi Scholares conceſſiſſe profeſſus
fuit, quia ſummoperè confidebat in eorum ſa- 38
pientia, & integritate, humanarumque rerum
experientia, quæ ſanè ratio benè congruens ele-
ctioni Scholarium, ab illis faciendæ, eoſdem
excludere videtur ab electione Rectoris, nam,
ſi ob eam rationem, quod illi, tamquam rerum
publicarum adminiſtrationi aſſiduè vacantes,
meliùs, quàm Religioſi, humanis curis abdicati, 39
noviſſe poterant idoneitatem Juvenum, ad civi-
lem uſum, & humanæ ſocietatis negotia inſti-
tuendorum, ità etiam ex ſimili contraria ratione
electio Rectoris, non illis, ſed committenda
erat Religioſis, & judicio Superiorum Genera-
lium Ordinis, quibus ſpectata eſſe poterat pro- 40
bitas Rectoris, qui prudentiâ regere, & ſancti-
moniâ, atque exemplo virtutum prælucere
poſſet inter Patres, ſub quorum diſciplinâ Scho-
lares, chriſtianâ pietate inſtituendi, & politiori
literarum genere excolendi erant, teſte *Gonzal.
ad regul.8. Cancellar. Gloſſ.4. num.117. & ſeq.,
Samuel. de elect. Canon. tract.1. concluſ.9. n.29.,
& concluſ.10. num.30., Caſtellin. eodem tract.
cap.5. tit. de legitim. Elector., & eorum qualit.
n.52., Rot. deciſ.166. in princip. part.1. diverſ.,
& in Recent. deciſ.365. n.6. & 7. part.4. tom.2.*

Quamquam verò, inſpectâ tùm mente Juris, tùm tenore diſpoſitionis teſtamentariæ clar. mem. Cardinalis Tonti, plenè conſtabilitum dici poſſe videatur, Jus eligendi Rectorem, & Patres Collegii pertinere ad P. Generalem, nihilominùs, ſi quæ adhuc in re non dubia quæſtio ſuboriri poſſet, illa penitus ſublata videretur ex facto Executorum teſtamentariorum, qui, poſtquam, ex demandato ipſis munere, Collegii adminiſtrationi aliquandiù vacaverant, anno 1628., dum ſeſe hoc officio abdicantes, omnia Jura, omneſque facultates, à Fundatore eis impartitas, ceſſerunt, atque renuntiarunt favore Patrum Scholarum Piarum, apertè etiam declararunt, electionem Rectoris, aliorumque Officialium dicti Collegii, ex forma teſtamenti ſpectare debere ad P. Generalem, alioſque Patres Scholarum Piarum.

41 Undè, ſi in caſu dubio, atque etiam omiſſo ſummoperè deferendum eſt declarationi Executorum, qui optimè noviſſe præſumuntur voluntatem Teſtatoris, ut admonent *Rub. de Teſtament. cap.81. num.79. & ſeqq., Rocc. diſput. Jur. ſelect. cap.44. num.1. & num.3. cum ſeqq., Rota in Recent. deciſ.299. num.11., & deciſ. 327. num.7. part.15., in Mantiſſ. ad clar. mem. Cardin. de Luc. de Jurepatron. deciſ.41. n.12.*, ibi = *Nulla autem melior interpretatio voluntatis Teſtatricis dari valet illâ deſumptâ ex facto Executorum, qui illius optimè conſcii præſumuntur* =, *& deciſ.45. num.9., & in Baren. Beneficii 20. Januarii 1713. §. Demùm, & §. Parvipendentes coram Eminentiſſimo Scotto*: illorumque declaratio, perinde, ac ſi emanaſſet ab
42 ipſo Teſtatore, prò illius voluntate reputatur, juxtà theoricam *Bartol. in leg. Theopompus ff. de Dot. prælegat., Bald. conſ. 259. num. 1. lib. 4., Simon. de Pret. de interpret. ultim. voluntat. lib. 1. ſolut.1. per tot., Mantic. de conject. ultim. volunt. lib.3. tit.1. num.20., Mierez. de majorat. part.1. quæſt.44. n.114., Rub. de Teſtam. cap.82. num.379., Roſa conſult. Jur. conſult. 36. nu.30. & ſeq., Rocca dicto cap.44. num.3. & ſeqq., Bonden. collect. legal.50. num.221. lib.1., Adden. ad Pamphil. deciſ. 442. num. 7. verſic. Executor, alter ex ſcribentibus in ſuis diſceptat. Eccleſ. part.1. diſceptat.15. num.83. & ſeqq., Rot. in Recent. deciſ.263. num.21. part.15., deciſ.152. num.14. & ſeqq. part.17., ad ornat. clar. mem. Cardin. de Luc. de legat. deciſ.16. num.5., in Turulen. Beneficii 25. Junii 1696. §. Omnemque coram bon. mem. Muto, & in Peruſina Canonicatus 27. Junii 1714. §. Neque ambigendum coram Eminentiſſimo Scotto*; Profectò iſtiuſmodi declaratio nullum amplius dubitationi locum
43 relinquet in noſtra hypotheſi, ob ampliſſimam facultatem declarandi ab ipſo diſpoſita, ſuis Executoribus conceſſam à Teſtatore, in pluribus teſtamenti locis eoſdem conſtituente voluntatis ſuæ fidos interpretes, atque declaratores, ut notarunt *Panzirol. conſ. 131. num. 10. & ſeq., Monet. de commutat. ultim. volunt. cap.5. n.59. & ſeq., Galeot. controv.32. num.15. lib.2., Rocca diſput. Jur. ſelect. cap.44. nu.4., Rota ad ornat. clar. me. Cardinal. de Luc. de legat. deciſ.16. n.1.*

Agens quippe de Legato ſacræ ſuppellectilis ſuæ Cappellæ, relicto Collegio, erigendo, mandavit, quod, ſi quæ ſuper dicti Legati executione quæſtio emergeret, eadem definiretur illorum declaratione. Id etiam ſervari præcepit in diſtributione Legatorum inter domeſticos, juxta qualitatem, & antiquitatem famulatus faciendam, & denique eorum poteſtatem ad hos dumtaxat caſus minimè reſtringens, neque in his ſolummodò ipſorum fidem ſequens, plenam eiſdem, & generalem impartitus fuit poteſtatem peragendi ea omnia, quæ ad voluntatis ſuæ executionem conferre quoquo modo poſſent = *licèt talia forent, de quibus ſpecialiter, & expreſsè eſſet facienda mentio* = quo ergo colore, aut quâ juſtâ ratione abire nobis licebit à declaratione facta ab Executoribus, tantâ poteſtate à Teſtatore donatis in expediendis iis, quæ pertinent ad feliciorem adminiſtrationem Collegii, ut, præter auctoritates mox allegatas, de Executoribus ſimili ampliſſimâ facultate præditis, docuerunt *Mart. de ſucceſſ. legal. part.5. quæſt.15. art.1. num.12., Arias de Meſa lib.2. cap.26. n.11., Roſa conſult.36. n.36. verſ.4., Carpius de Executor. Teſtament. lib.3. cap.2. n.36.*

Certiùs, quia eiſdem fides additur nedum ex eo, quod talis declaratio edita fuit tempore 44
proximo morti Teſtatoris, & quidem à præſtantiſſimis viris, qui ab omni cauſa gratiæ, aut favoris prorſus alieni, præſumi nequeunt voluiſſe quidpiam amplius tribuere Patribus Scholarum Piarum, quod ex judicio Teſtatoris non haberent, vel aliquid Reverendiſſimis DD. Sacri Auditorii Patribus adimere, quod ipſis competeret, ſed fidum obſequium præſtantes Teſtatori, qui tantoperè ipſorum integritati confiderat, declaraſſe, atque expreſſiſſe cenſentur id, quod in ſuo germano, naturali, & obvio ſenſu litera teſtamenti præſeferre ipſis videbatur, vel à Teſtatore, cujus mentem, conſiliumque callebant, communicatum eiſdem fuerat, ut de ſimilibus declarationibus, tempore, ut diximus, morti Teſtatoris proximo, minimèque ſuſpecto, ab integerrimis Executoribus factis, antequam ulla prævideri poſſet controverſia ſuper interpretatione illius voluntatis, ratiocinatur *Rota in Tridentina Beneficii 20. Junii 1712. §. Solummodò coram R. P. D. Anſaldo*. Verùm prætereà hæc ipſorum declaratio conformis eſt diſpoſitioni Juris, 45
nam, ſi, ut probavimus *in §. Porrò & ſeq.*, Collegium, de quo agitur, accenſendum eſt regularibus, & religioſis Domibus Ordinis Patrum 46
Scholarum Piarum, ſi, juxtà Juris communis diſpoſitionem, & ejuſdem Ordinis Conſtitutiones, iſtiuſmodi Domorum Superiores eligi debent à cœtu ipſo eorumdem Religioſorum, in dubium venire non poterit, quin attendenda omninò ſit declaratio Executorum, qui aſſerendo, electionem, & deputationem Rectoris Collegii ex voluntate Teſtatoris ſpectare ad P. Generalem, alioſque Patres Scholarum Pia- 47
rum, dixerunt id, quod conſonat diſpoſitioni

Juris

Juris communis, & Legum municipalium Ordinis, & congruit univerſali diſciplinæ omnium Cœtuum regularium, *juxtà doctrinam Bartoli in leg. quem num.2., ibique etiam Caſtrenſ. nu.5., ff. de reb.dub., Carpius de Exequutor. Teſtament. lib.3.cap.2. num.34., Rota in Recent. deciſ.294. num.23. & 24. part.14., & in Peruſina Canonicatus 27. Junii 1714. §. Neque ambigendum coram Eminentiſſimo Scotto;* Quando alioquin ſi-
48 miles Executorum declarationes plurimùm valent, licèt ſint præter Juris communis diſpoſitionem, *Molin. de Primogen. Hiſpan. lib. 2. cap.5. ex num. 2. ad plures ſeqq., Guttierez. practic. quæſt. lib.2. quæſt.67. num.3., Carpius de Executor. Teſtamen. lib.2. cap.3. num.8.*

Nil ergo mirum, ſi Jus P.Generali competens ex Legis diſpoſitione, agnitum à Teſtatore, aſſertum ab Executoribus teſtamentariis, con-
49 ſtabilitum denique reperiatur ſubſecutâ etiam obſervantiâ, quæ ſola, ſi cetera deficerent, prò illo adquirendo exuberaret, ad *Text. in cap.cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ., & propriet., Lambertin. de Jurepatr. lib.2. part. 1. quæſt. 3. artic.17. num.9., & lib.2. queſt.2. art.16. nu.2., Marant. reſponſ.22. num.49. part.3., Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ.517. num.5., in rec. deciſ.174. num.3. & 4. part.2., poſt Vivian. de Jurepatr. deciſ.110. num.7., in Comen. Archipresbyteratus 17. Junii 1715. §. Contrà hanc coram R. P. D. Falconerio, confirmata 16. Junii currentis anni coram eodem;* Electiones namque omnes, atque deputationes tàm Rectorum, quàm Miniſtrorum omnium Collegii, inſtar ceterarum electionum Superiorum aliarum Domorum d. Ordinis, celebratæ reperiuntur à P. Generali cum collegiali interventu PP. Aſſiſtentium. Hæc itaque obſervantia, tamquam
50 fida interpres diſpoſitionum omnium, juxtà communitèr tradita à Doctoribus in *Leg. minimè ff. de leg.*, cum aliis apud *Rot. coram Zarat. deciſ.119. num.10., coram ſan. mem. Alexandro VIII. deciſ.175. num.9., coram R.P.D. Anſaldo deciſ.79. num.33.*, adeo quidem ut inter-
51 pretatio illa ſequenda, amplectendaque ſit, quam confirmavit ſubſequutus uſus, tametſi contraria intelligentia magis conſentanea eſſet verborum
52 proprietati, immò, etiamſi ſenſus, ab obſervantia comprobatus, malus eſſet, & de Jure non recipiendus, ad notas Juris noſtri regulas, de quibus apud *Soccin.Sen. conſ.145. num.2. lib.1., Adden ad Ludoviſ. deciſ.184. num.8., Rot. coram Dunozzet. Jun. deciſ.829. num.9., coram Priol. deciſ.392. num.7., coram bon. mem. Emerix Jun.deciſ.24. num.9., & deciſ.242. num.11.*, hæc, inquam, obſervantia magis profectò urgebit
53 in caſu noſtro, quia coadjuvatur Juris ratione, & voluntate Teſtatoris, *Abb. in cap. auditis num.15. de præſcript., Gratian. diſcept.546.num. 48., Rot. in recen. deciſ.66. num.12. part.6., coram bon. mem. Emerix Jun. deciſ. 789. num. 8., coram bon. mem. Benincaſa deciſ.82. num.3. verſ. tùm quia;* Atque etiam quia non affertur ad effectum præter vel contrà mentem Juris, & Te-
54 ſtatoris voluntatem præſcribendi iſtiuſmodi electionis Jus, ſed allegatur ſolummodò prò interpretanda Fundatoris diſpoſitione; Hoc namque caſu tàquam merè interpretativa, non rigidum, ſed benignum expoſcit interpretem, *Butr. in cap. final. num.47. de conſuetud., Dec. in cap. cum M. Ferrarienſis num.26. de conſtit., Rot. coram Card. Celſ. deciſ.102. num.7., coram bon. mem. Emerix Jun.deciſ.118. num.14., in rec. deciſ.174. num.21. part.11., in Interamnen. Jurispatronatus 10. Decembris 1706. §. final. coram Emo Scotto, & in Placentina Cappellania 25. Junii 1714. §. Validius cum ſeq. cor. eodem.*

Quæ cum ita ſint, & plenè his omnibus demonſtratum dici poſſit, Reverendiſſimos DD. Sacri Auditorii Patres nullo pacto ex voluntate expreſſa clar. mem. Cardin. Tonti Fundatoris Collegii Nazareni aſſumere ſibi poſſe Jus eligendi Rectorem, alioſque Patres, illius regimini præponendos, fruſtrà recurritur ad tacitam ejuſdem voluntatem; Prò elidenda namque vi cujuſcumque ſimilis argumenti, ſatis eſſet animadvertere, agi de domo conventuali, cujus 55
Superioris electio, ſi, ut firmatur *§. Porrò & duob. ſeqq.*, ex Juris communis cenſura ita pertinere dicitur ad ejuſdem Ordinis Religioſos, ut ex- 56
traneo, qui non ſit de eorum gremio, nec etiam ex lege fundationis competere poſſit, quonam pacto Reverendiſſimis Patribus, qui non juvarentur expreſsâ, prodeſſe poterit tacita Funda- 57
toris voluntas, quæ in iis, quæ ſunt contrà Juris regulas, tantæ non eſt potentiæ, quantæ eſt expreſſa? *Cravet. conſil.200. n.7. & ſeq., Card. Tuſch. comm. concluſ. lit.T.concluſ.7. n.41., Thobor.axiom.Jur.l.18.cap.2.axiom.2. in fin.*: Verùm enim verò, ut pleniùs Cauſæ ſatisfaciamus, brevibus perſtringendo conjecturas tacitæ voluntatis, quæ exadverſo afferri poſſunt, non pigebit demonſtrare, eaſdem tales non eſſe, ut ex illis elici poſſit tacita iſthæc, & præſumpta voluntas Fundatoris.

Etenim, ſi, quoties contrà Juris rationem, & mentem Legis aliquid ſtatui contenditur ex tacita hominis voluntate, oportet, ut eadem eliciatur ex argumentis, neceſſariò eandem evin- 58
centibus, atque ex conjecturis, quæ ad alia referri, aliumque effectum operari nequeant, *Rot. coram ſan. mem. Gregorio XV. deciſ. 452. num.7., coram Coccino deciſ.738. num.5., & deciſ.2342. n.41. & ſeq., coram Ubald. deciſ.138. num.16., coram Carillo deciſ.14. num.20., in Mantiſſ. ad cla. mem. Card. de Luc. de Jurepatr. deciſ.10. num.9., & deciſ. 33. num.25.*, hujus profectò generis non ſunt conjecturæ illæ, quæ in noſtra facti ſpecie adduci queunt.

Quippè ex eo quod Collegii Fundator rogaverit Reverendiſſimos DD. Patres de illorum tutela, & protectione, argui nullo pacto poteſt, in eoſdem transferre voluiſſe Jus eligendi Re- 59
ctorem, & Patres, qui Collegio præeſſe deberent, quia protectio iſta, à Teſtatore efflagitata, reſpicit ſolummodò ipſos Scholares, ut expreſsè legitur in teſtamento, ibi = *Et ſingulos ejuſdem* 60
Collegii pro tempore Scholares ſub eorum ſingularem protectionem recipere, & conſervare dignentur. =

Digitized by Google

tur = Prout etiam quia, tametſi patrocinio Re-
verendiſſimorum Patrum totum Collegium
commendatum diceretur, non idcircò tamen
ex hoc inferri poſſet, eoſdem, contrà mentem
Juris, ipſis reſiſtentis, vice autem versâ faventis
noſtris Principalibus, tributam fuiſſe faculta-
tem eligendi illius Rectorem, ut, omiſſis gene-
ralibus, benè ad rem noſtram clar. mem. *Card.
de Luc. de regular. diſc.23. num.4., R.P.D. Pe-
tra ad conſtit. Apoſtol. tom.4. fol. 299. num. 6.*,
& priùs dixerat *num.3.*, *Rota coram bon. mem.*
61 *Emerix. Jun. deciſ.1204. num.20.*, inquiens, à
protectione Collegii inferri non poſſe ad diſpu-
tatum effectum gubernii ejuſdem, ibi = *Et vi-
ceversâ reſiſtit Card. Protectori, cujus Jus ſonat
in defenſionem, ſeù protectionem, non autem in
gubernium ſeù adminiſtrationem* =.

Ut etiam non urget argumentum deſumptum
ex facultate ſingulis annis diſpungendi rationes,
62 & inquirendi in adminiſtrationem redituum
Collegii geſtam à Patre Rectore; Nimis enim
familiaria ſunt contraria exempla, quibus edo-
cemur, Adminiſtratores Bonorum Confrater-
nitatum, aliorumque Piorum locorum, non
ſubjectorum Regularibus, & Canonicos admi-
63 niſtrantes Bona Fabricæ Eccleſiæ, ex præſcripto
Sacroſanctæ Tridentinæ Synodi *ſeſſ. 22. cap. 9.
de reformat.*, rationem reddere teneri Loco-
rum Ordinariis, qui tamen aſciſcere ſibi ne-
queunt Jus electionis, aut remotionis Officia-
64 lium, adminiſtrationem gerentium, ut apud
*Fagnan. in cap. de Xenodochiis num.17. & ſeqq.,
de Relig. Domib.*, *Gratian. diſceptat. 395. nu.5.
& ſeqq.*, *Capon. diſceptat.396. num.6. & ſeqq.*,
*clar. mem. Card. de Luca de Juriſdict. diſc. 43.
num.6.*, *Monacell. in formular. legal. part.1.
titul.11. formular.14. num.3. & ſeqq. fol. mibi
237.*, *Rot. coram Card. Cerro deciſ.193. num.7.
& ſeqq.*

Propterea, ſi ex protectione iſtâ Collegii, im-
ploratâ à Fundatore, ſi ex facultate diſpungendi
rationes adminiſtrationis rerum Collegii, ab eo-
dem demandata Revendiſſimis DD. Sacri Au-
ditorii Patribus, utpotè ordinatis ad alium fi-
nem, conceſſum eiſdem dici nequit Jus eligendi
P. Rectorem, quantò minùs id ex illis argui
poterit in noſtra hypotheſi, in qua longè po-
tentiora argumenta evincunt, hoc penitus aber-
raſſe ab illius veriſimili mente; Pius enim ille,
ac prudens Fundator eum unum ſibi finem pro-
poſuit, ut nempe in Collegio, ex ejus diſpoſi-
tione erigendo, eâ feliciori, magiſque perfecta
ratione, quâ poterat, Adoleſcentuli, in illo
educandi, religione imbuerentur, & liberalibus
diſciplinis, optimiſque artibus excolerentur;
Nemo autem non videt, præcipuè ad id valere
ſanctimoniam, prudentiam, & ſolertiam tùm
P. Rectoris, tùm Præceptorum, ceterorumque
Miniſtrorum, Quibus Collegii adminiſtratio,
& Scholarium cura demandanda erat; hæc au-
tèm non Reverendiſſimis DD. Sacri Auditorii
65 Patribus, ſed perſpecta eſſe poterant P. Gene-
rali, ceteriſque Superioribus Ordinis, ſub quo-
rum regulari diſciplinâ vivunt Religioſi, in Col-
legium inducendi; quippe ipſi, non extranei, 66
Subditorum mores, & qualitates callere præ-
ſumuntur, per ea, quæ notantur apud *Layman.
oper. moral. lib.1. tract.4. cap.13. num.2. & ſeq.*,
Vaſq. part.2. diſput.158. cap.4., *Bonaccin. in
tract. de legib. diſput.1. quæſt.1. punct.7. §.4.
num.21.*, *Paſſerin. de elect. canon. cap.2. nu.17.*:
Præterea quis credat, ſapientem Teſtatorem,
concedendo Reverendiſſimis DD. iſtiuſmodi Jus 67
activæ electionis, ampliſſimum aperire voluiſſe
aditum cupiditati Religioſorum, vel honorem
ambientium, vel ſè ſè Superiorum poteſtate,
ac diſciplinâ emancipare curantium? Quod ſanè
repugnaret menti Fundatoris, qui voluit, Reli- 68
gioſos, in Collegio degentes, *vivere debere juxtà
ſui Ordinis regulas*, quarum vigore iidem juris-
jurandi religione ſè ab ambitione perpetuò re-
motos fore pollicentur. Diſſolveretur etiam
vinculum regularis obedientiæ; Rector enim
Collegio præpoſitus, poſthabitis Ordinis ſui
Superioribus, obſequi cogeretur nutibus, & ſer-
vire imperio Reverendiſſimorum Patrum, qui 69
Collegii regimini illum præfecerunt, quod
adverſatur Sacrorum Canonum cenſuræ, &
damnatur Summorum Pontificum Conſtitutio-
nibus, declarantibus, *æquum, & rationi conſonum
non eſſe, ut, qui arctioris regulæ obſervantiam
ſectantur, Superioribus eorum, qui in laxiori 70
degunt, ſubjaceant, ſed Superiores habeant pro-
prii ſui Inſtituti*, ut inſtaurando conſtitutiones
ſan. mem. Gregorii XIII., & Urbani VIII., à
Sanctiſſimo Domino Noſtro feliciter regnante
ſancitum refertur apud alterum ex Scribentibus
in ſuis *diſceptat. Eccleſ. part. 2. diſcept. 20. en
num.43.*, Religioſi verò in Collegio viventes
ſoluti quodammodò videri poſſent omni regu-
laris obedientiæ nexù; Non enim ſubeſſent Su-
perioribus Generalibus Ordinis, à quibus non
eliguntur, juſtâque etiàm ratione obtendere
poſſent, ſè emancipatos eſſe poteſtate Superioris
localis, utpotè contrà Ordinis Conſtitutiones,
non ab illorum Superiore Generali cum Voto
Aſſiſtentium, ſed ab extraneis electi, ut animad-
vertit *Donat. rer. regular. tom.4. tract.17. de
vot. obed. quæſt.15. per tot.*: Cuique itaque patet,
quantum à recta ratione aberret, quod Religioſi
arctioris Inſtituti ſubſint extraneæ poteſtati, ab
eaque illorum pendeat electio.

Non minora denique ſunt mala, quæ in re-
motione tùm Rectoris, tùm ceterorum Mini-
ſtrorum obvenirent, ſi fortè in illos, tamquam
in officio ſuo delinquentes, animadvertendum
eſſet: Regularium namque exceſſus, ſecundùm
eorum Conſtitutiones, corrigendi, ac puniendi 71
ſunt, illorumque delicta ità plectenda, ut pœna
eiſdem inflicta, offenſionem non afferat iis, qui
ſunt extra ſepta Religionis, parcendo ſemper
famæ delinquentis, & Religionis decorem,
dignitatemque tuendo; At quomodo Religio-
ſorum famæ, aut Religionis honori æquè benè 72
conſultum eſſet, ſi poteſtas removendi, aut
plectendi Rectorem, alioſque Patres, officium
ſuum prodentes, conferretur in extraneos?
præcipuè verò, cum receptum laudabiliter ſit,
ut

73 ut Regularium delicta ſecretâ denunciatione
deferantur ad aures Superioris tamquam ad Pa-
trem, ut reum ſecretò, ac charitativè corrigat,
non autem tamquam ad Judicem, ut illum ju-
dicialiter puniat, ut benè diſtinguit *Paſſerin.
in Tribunal. Regular. quæſt.9. num.43.*, cum
aliis apud alterum ex Scribentibus in ſuis *Inſti-
tution. criminal. lib.1. titul.5. num.29.*

*Probatur, Reverendiſſimos DD. Sacri Auditorii
Patres Jus activæ electionis P. Rectoris, ce-
terorumque Patrum Collegii Nazareni ſibi
aſſerere non poſſe ex Brevi Innocentii X., quo,
ſuppreſsâ regularitate Ordinis PP. Schola-
rum Piarum, regimen, & Gubernium dicti
Collegii relictum fuit omnimodæ ipſorum di-
ſpoſitioni.*

Prima pars Dubii confecta jam eſt; Inqui-
rendum modò erit, an Jus illud eligendi Re-
ctorem, ceteroſque Collegii Nazareni Patres,
quod Sacrum Auditorium nec ex Juris diſpoſi-
tione, nec ex voluntate Fundatoris tribuere
ſibi poteſt, vendicare queat ex mutatione ſta-
tus Ordinis Patrum Scholarum Piarum, quum
nempè, ut ſuprà etiam indigitavimus, Inno-
centius X. ſpeciali Brevi, ab ipſo edito anno
74 1646., ſublatâ regularitate d. Ordinis, illum
redegit in ſtatum merè ſecularem, & ſubjicien-
do domos, & perſonas Ordinariis Locorum,
regimen, & gubernium Collegii Nazareni re-
liquit Reverendiſſimis DD. Sacri Auditorii Pa-
tribus, ut ex verbis Pontificii Brevis, quæ ità
ſe habent = *Regimen autem, & gubernium Col-
legii Nazareni de eadem Urbe, dilectorum filio-
rum Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorum
omnimodæ diſpoſitioni relinquimus, ità tamen
ut, quantum fieri poſſit, menti bon. mem. Mi-
chaelis Angeli Cardinalis, Nazareni nuncupati,
prædicti Collegii Inſtitutoris, & Erectoris ſatis-
fiat* =, indè enim inferri dicebatur, quod, licèt
ex primæva origine Jus eligendi, ac removendi
Rectorem, ceteroſque Collegii Patres pertineret
ad P. Generalem, & Aſſiſtentes Ordinis, nihi-
lominùs, mutatis rebus, dictoque Ordine aboli-
to, cum vigore ſpecialis tituli deſumpti ex
75 Pontificio Brevi, iſtiuſmodi Jus quæſitum dein-
dè fuerit Reverendiſſimis Sacri Auditorii Patri-
bus, quibus, eodem Ordine ad ſtatum regulari-
tatis poſtmodum reſtituto, tale Jus non ſolùm
minimè ademptum, ſed, quod magis eſt, re-
tentum ab ipſis fuit, eligendo, & removendo
tùm Rectores, tum ceteros Miniſtros d. Colle-
gii, prout ratio temporum, vel rectum illius
regimen expoſcebat; Ex his, veluti ex neceſſa-
rio antecedenti, ſequebatur, quod hujuſcemodi
Jus, juſto titulo aliquando ipſis quæſitum, &
ſubſequutâ obſervantiâ confirmatum, nullâ
juſtâ ratione eiſdem adimi, aut imminui poſſit.

Facilè nos ab his expedire poſſemus, dicen-
do, vim omnem contrarii diſcurſus elidi facto
Reverendiſſimorum Patrum, qui in iis actibus
deputationum Rectorum, aliorumque Mini-
ſtrorum Collegii, quos feciſſe aſſerunt, titu-
lum, ex quo ſibi tale Jus vendicant, non refe-
runt ad Breve Innocentii X., ſed illum, veluti
ex ſua cauſa, deſumunt ex teſtamento clar. me.
Card. Tonti, ut luculenter declararunt in de-
putatione P. Theodoſii, ultimo loco remoti,
facta die 5. menſis Decembris anni 1704.; In
Decreto namque Rotali, in quo illum in Recto-
rem deputarunt, nullâ factâ mentione Brevis,
ſed habitâ relatione ad d. teſtamentum, ità le-
gitur = *Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi DD. Jo-
ſeph Molines Decanus &c. omnes Sacræ Rotæ
Auditores, quibus protectio, cura, & admini-
ſtratio Collegii Nazareni à clar. mem. Cardinali
Angelo Tonto, Cardinali Nazareno nuncupato,
commiſſa extitit &c.* =, ut etiam in literis pa-
tentibus, præfato P. Theodoſio conceſſis, non niſi
ad voluntatem Fundatoris tale Jus refertur,
ibi = *Cum nuper, attento obitu P. Antonii à
S. Franciſco vacaverit Rectoratus Officium Col-
legii Nazareni, cujus protectio, cura, & admi-
niſtratio à clar. mem. Card. Angelo Tonto Card.
Nazareno nuncupato, Fundatore nobis commiſſa
extitit* =; Ac proindè ſi Reverendiſſimi Patres, 76
enunciando titulum, cujus vigore Rectoris
electionem explebant, illum ex ſola voluntate
Fundatoris deſumpſerunt, fruſtrà hodiè, pro
illo confirmando, afferunt d. Breve. Quis enim
ne mente quidem cogitare poterit, ſapientiſſi-
mos, Juriſque peritiſſimos Patres errare po- 77
tuiſſe in agnoſcendo, atque enunciando ſui
Juris titulo, ut admonemur à clar. mem. *Card.
de Luc. de Feud. diſc.120. num.7.*, & *Rot. in
Mantiſſ. ad eundem de fideic. dec.75. num.16.*

Verùm prætereà dicimus, quod diſcurſus iſte
plurimùm ſatisfacere, ac planè conſtabilire vi-
deri poſſet Jura Reverendiſſimorum Patrum,
ſi Ordo noſter in ſtatum ſecularem redactus,
in illo adhùc permaneret; hoc namque inſpe-
cto ſtatù, cum Collegium Nazarenum, juxtà
Fundatoris mentem, regi, & adminiſtrari am-
plius non poſſet à Regularibus viris cum plena
exemptione à Juriſdictione Eminentiſſimi Car-
dinalis Vicarii, providè Summus Pontifex,
qui, quantum fieri poterat, mentem Inſtituto-
ris, & Fundatoris Collegii ſecundare cupiebat,
illius regimen, & gubernium demandavit Re-
verendiſſimis DD. Sacri Auditorii Patribus: 78
Congruebat enim, ut cum facultate eligendi
Alumnos, ſeù Scholares, quam jam habebant,
conſolidaretur Jus etiam eligendi Rectorem,
ut etiam conſentaneum erat, quod, ſi ex præ-
cepto Teſtatoris Collegium exemptum eſſe de- 79
bebat à ſuperioritate, & Juriſdictione Eminen-
tiſſimi Cardinalis Vicarii, idem ſubjiceretur
Tribunali, quod tantâ elucet prudentiâ, tantâ
coruſcat dignitate, tantâ denique pollet au-
ctoritate.

At deindè Summi Pontifices Alexander VII.,
& Clemens IX. noſcentes, quantum ad Chri-
ſtianæ Reipublicæ utilitatem conferret impen-
ſum ſtudium, atque ſollicita cura, quà, juxtà
ſui Religioſi Inſtituti regulas Patres Scholarum 80
Piarum pueris, atquè adoleſcentulis, pietate,
& literis informandis, vacabant, cum eorum
Ordi-

Ordinem primævo ſtatui reſtituere decreverint,
eum omnimoda derogatione Literarum Apo-
ſtolicarum Innocentii X., ut ſtatuitur in Brevi
ſan. mem. Clementis IX., edito die 28. menſis
Octobris anni 1669., in quo, relato ſimili Brevi
Prædeceſſoris ſui ſan. mem. Alexandrii VII.,
Summus Pontifex ſalubritèr providere cupiens
*proſpero, feliciqne ejuſdem Congregationis ſtatui
&c.*, loquitur his verbis: *Eandem Congregatio-
nem Secularem Clericorum Pauperum Matris
Dei Scholarum Piarum ad ſtatum regularem,
& titulum Religionis &c., ac ad fruitionem om-
nium, & ſingulorum privilegiorum, Immuni-
tatum, facultatum, exemptionum, aliarumque
gratiarum, & Indultorum &c. in omnibus, &
per omnia ad limites ſupradictarum binarum
Gregorii Prædeceſſoris literarum, & juxtà
illarum ſeriem &c. auctoritate Apoſtolicâ tenore
præſentium reducimus, reſtituimus, & reinte-
gramus*, deindèque, demandatâ per eumdem
Summum Pontificem obſervantiâ Literarum
Apoſtolicarum Alexandri VII., expreſsè dero-
gatum apparet illis Innocentii X.

In dubium idcircò venire nequit, quin, in-
ſpectâ reſtitutione Ordinis Patrum Scholarum
81 Piarum primævo ſtatui, à Summo Pontifice fa-
ctâ, idem reſtitutus etiam cenſendus ſit omni-
bus primævis Juribus, ità quidem ut vigore
talis reſtitutionis, *Pontificiâ auctoritate* decretæ,
recuperaverit omnia ea, quæ anteà ipſi compe-
tebant, ut docuerunt *Faguan. in cap. cum ex in-
juncto num.12.*, ibi = *Niſi tamen locus poſteà
82 reædificetur, nam reædificatum auctoritate ſupe-
rioris, recuperat omnia privilegia = De nov.
oper. nunciat., Gratian. diſceptat.396. num.24.*,
inquiens, Caſtrum auctoritate Principis reædifi-
83 catum, quoad primæva Jura, & privilegia
cenſeri idem Caſtrum eum primo jam deſtru-
cto, quem ſequitur *Antonell. de loc. legal. lib.
1. cap.3. quæſt.6. nu.88., idem Gratian. diſcept.
845. num.18. & ſeqq., & num.27. & ſeqq., Ric-
ciull. variar. lucubrat. lib.4. tit.20. de Confra-
ternit. nu.4., Pellizar. in manual. regul. tract.8.
cap.5. ſect.6. ſub n.279., R.P.D. Anſald. in ſuis
annotat. ad decif.25. n.34. & ſeqq., Rot. in Nullius,
ſeù Caputaquen. Jurisdictionis 26. Junii 1711.
§. Quod ſi actus coram eodem*, qui omnes moven-
tur verâ, & firmâ illâ Juris ratione, quâ præcipitur,
84 quod reſtitutio facta à Principe, utpotè omnia
reponens in priſtinum ſtatum, locum, & gra-
dum, tantum reddere ipſa debeat, quantum
abſtulit læſio, ſuppreſſio videlicèt prioris ſta-
tus, ut, præter mox allegatos, generaliter tra-
dunt *Jaſon. in leg. Gallus §. Et quid ſi tantum
num.67.*, ibique *Fortunat. Garz. num.241. ff. de
lib., & poſth., Simon. de Pret. conſ.97. num.16.,
Surd. conſil.203. num.1., Boſſ. de remed. ex ſal.
clem. Princip. num.11.*, benè *Gratian. d. diſcept.
845. num.19., Mart. Medic. examinat.35. n.15.,
Rota coram Merlino deciſ.125. num.45., in Ro-
mana Primogenituræ, & Fideicommiſſorum de
Corſinis 16. Maii 1710. §. 34. in fin. coram Re-
verendiſſimo Aldrovando, & 17. Aprilis 1712.
§. 29. coram eodem*, quæ ratio magis urget
quando reſtitutio non dat aliter eſſe, quàm pri- 85
mum, & priſtinam faciem non mutat, nec
naturam, ut inquit *Bald. in cap. cum acceſſiſ-
ſent 8. num.38. de Conſtit.*, ibi = *Et videtur, quod
funditus eradicatum, & tandem reparatum, dica-
tur de novo creatum, quia habet eſſe poſt non eſſe,
& hoc certum eſſet, ſi haberet aliter eſſe, quàm
primo &c.; ſed ſi priſtinam faciem non mutat, nec
naturam, conjunguntur tempora eſſentiæ, &
interim dicetur potiùs dormiſſe, quàm expiraſſe* =
Prout contingit in caſu noſtro, in quo nulla ex 86
parte mutatâ priſtinâ facie, primævo nempè
ſtatù noſtri Ordinis, idem reſtitutus fuit ad idem
eſſe, eumdemque ſtatum, quem habebat ante-
quam ab Innocentio X. ſolveretur regularitas,
ut conſiderat *Gratian. diſcept.845. num. 21.*;
Imò verò, dum adhùc Patres manebant in ſtatu
ſecularitatis, reſpectù Collegii, retinuerunt
reliquias aliquas antiqui ſtatus, quippè ſemper 87
in illo permanſerunt præpoſiti regimini, & edu-
cationi Scholarium, in eo degentium, proinde-
que hoc caſu reſtitutio faciliùs operatur primæ-
vorum Jurium reintegrationem, ut proſequitur
Bald. in d. cap. cum acceſſiſſent nu.44., inquiens,
quod, ut dicantur manſiſſe reliquiæ veteris ſta- 88
tus, ſatis eſt, ut eædem perdurent vel in ma-
teria, vel in ratione, ibi = *Sunt autem reliquiæ
quædam particulæ interdùm in materia, interdum
in ratione perdurantes* =, & in *cap.1. num.8. de
elect., Felin. in cap. cum dilecta num.22. verſ. Et
dicit de reſcript., Lotter. de re benefic. lib.3.
quæſt.4. num.65. juncto num.60. & ſeqq.*

Nilque turbat, quod reſtitutio primævo ſta-
tui, licèt reddat quantum abſtulit læſio, nihil-
ominus id non procedat in præjudicium Tertii, 89
videlicet quoad Jura illa, quæ alteri quæſita
fuerunt, nam contrarium verius eſt, quando
agitur de reſtitutione facta à Supremo Principe,
ut communiter aſſerunt *Odd. de reſtitut. in in-
tegr. part.2. art.12. quæſt.99. nu.108., Farinac.
in prax. crimin. quæſt.6. num.38. & 40., Pere-
grin. de Jur. Fiſc. lib.5. tit.2. num.55., Menoch.
de præſumpt. lib.5. præſumpt.46. num.10. & 11.,
Rocca diſput. Jur. ſelect. cap.71. num.2., Rota
coram Mohedan. de reſtit. ſpoliat. deciſ.6. nu.2.,
coram Merlin. deciſ.125. num.2. & 31., in Ro-
mana Primogenituræ, & Fideicommiſſorum de
Corſinis 16. Maii 1710. §. Taliſque 9. coram
R. P. D. Aldrovando*; Certius, quando conſtat,
ipſum pleniſſimè reſtituere voluiſſe, vigore 90
enim iſtiuſmodi reſtitutionis venire jura omnia,
anteà competentia, docuerunt *Andr. de Iſern.
de feud. tit. de Vaſſall. decrep. ætat. pagin.107. à
terg. & 108., Bero conſ.60. nu.19. lib.3., Natt.
conſ.471. num.41., Odd. de reſtit. in integr. p.2.
quæſt.99. art.10. nu.80. & ſeqq., Manſ. conſult.
361. num.12., Bellamer. deciſ.742., Rota coram
Cavaler. deciſ.255. nu.11., coram Merlin. deciſ.
125. num. 49., in Romana Primogenituræ, &
Fideicommiſſorum de Corſinis 10. Decembris
1710. §.10. & 11., coram Reverendiſſimo Aldro-
vando, & in Nullius, ſeù Forolivien. Caſtro-
rum 26. Februarii 1714. §. 33. coram R. P. D.
Anſaldo*. Proùt certè Summos Pontifices Ale-
xan-

xandrum VII., & Clementem IX. pleniſſimam
reſtitutionem primævis omnibus Juribus con-
ceſſiſſe patet ex eo, quod in omnibus, & per
91 omnia reintegrarunt *ad fruitionem omnium, & ſingulorum Privilegiorum, Immunitatum, facultatum, exemptionum, aliarumque gratiarum, & Indultorum &c.*; quæ verba amplitudine ſuâ
proculdubio comprehendunt Jura omnia, quæ
antè privationem reſtituto competebant, *Pariſ. conſ.1. num.37. lib.4., Roland. conſ.45. num.30. & 32. lib.4., Odd. de reſtit. in integr. part. 2. quæſt.93. num.10., Farinacc. d. quæſt.6. num.28. verſ. limita primò, Peregrin. de Jur. Fiſc. lib.5. tit.2. num.22., Gaazzin. de confiſcat. concluſ.28. num.9. & 14., Barra practic. obſerv. centur.3. obſerv.91. num.10., Rocca diſput. Jur. ſelect. cap.71. num.5., Rota coram Merlin. deciſ.125. num.6., coram Manzaned. deciſ.892. num.5., in Romana Primogeniture, & Fideicommiſſorum de Corſinis 16. Maii 1710. §.10. & 11. coram R. P. D. Aldrovando, & 10. Decembris ejuſdem anni §.3. coram eodem, & in Nullius, ſeù Forolivien. Caſtrorum 26. Februarii 1714. §.32. coram R. P. D. Anſaldo*, ità quidem, ut, cum
Summus Pontifex reſtituerit nedùm ea, quæ
competebant de Juris communis cenſura, ve-
rùm etiam reddiderit illa, quibus vigore ſpe-
cialis gratiæ, atque Indulti antè ſuppreſſionem
92 ſtatus Regularis PP. Scholarum Piarum frue-
bantur, nullâ propterea ratione in dubium re-
vocari poſſit, quin in noſtro caſu reintegratâ
regularitate Ordinis, P. Generali, ejuſque
Aſſiſtentibus reſtitutum cenſendum ſit Jus eli-
gendi Rectorem in Collegio illo, in quo, ut
anteà, manent tamquàm in domo conventuali,
cujus ſanè Superioris electio non ex ſpeciali
gratia, non ex Indulto, aut peculiari aliquo
privilegio, ſed ex Juris communis cenſura, ad
ipſos pertinere debet; Semper enim in ſimili-
93 bus reſtitutionibus, veluti eiſdem conſectaria,
venire ſolent illa, quæ ex Juris diſpoſitione
competunt, *Andr. de Iſern. d. tit. de Vaſſall. decrepit. ætat. pag.107. à terg. & 108., & Afflict. eodem tit. pag.146. nu.8., Natta conſ.371. num.4. & ſeqq., Intrigl. de Feud. cent.2. art.1. num.322. verſ. contrariam ſententiam, Lavar. eodem tract. pag.114. n.25., Rota coram Merlin. deciſ.125. num.45. & ſeqq.*

Certòque certiùs quando non agitur de priva-
tione; ſive ſuppreſſione alicujus Univerſitatis
ſecuta ex ejus delicto, ſed ex cauſa nullam
94 ipſius culpam involvente id evenit, & quod
magis eſt, non ob peculiarem gratiam, & pri-
vatum favorem reſtituti, ſed vel ex juſtitia, vel,
quod illi æquiparatur, ob publicum bonum re-
ſtitutio à Principe conceditur; Hoc namque
caſu reſtitutio ſemper reddit Jura omnia, tamet-
ſi in tertium translata, prout de reſtitutione facta
per viam juſtitiæ tradunt *Giurb. conſ.44. n.55., Mareſca de legib. public. judic. Gloſſ.8. num.55. pag.242., Staiban. reſol.105. num.16. & ſeqq., Bottilier. de ſucceſſion. theorem.110. n.23. verſ. verùm ſi fuerit, Capon. diſcept.395. num.28. §. Qui verò fuit, Franch. deciſ.213. num.52.*, ibique
Carol. Anton. de Luc. num.8., Adden. ad Rovit. deciſ.17. num.16., Rota in Romana Primogeniture, & Fideicommiſſorum de Carſinis 10. Decembris 1710. §.23. & ſeqq. coram Reverendiſſimo Aldravando, in d. Nullius, ſeù Forolivien. Caſtrorum 26. Februarii 1714. §.12. coram R. P. D. Anſaldo, & de reſtitutione facta ob
bonum publicum notarunt *Bartol. in leg. quamcumque in fin. Cod. de fid. Inſtrum., & baſt. Fiſcul. lib.10., Ruin. conſ.71. num.7. lib.5., Natt. conſ.11. num.34., Antunez. de Donat. Reg. lib.2. cap.29. num.75., Mareſca loc. citat. num.69 pag.246., Torr. var. Jur. quæſt. tit.2. quæſt.37. num.24. lib.1., & Rota in d. Nullius, ſeù Forolivien. Caſtrorum d. §.12.*

Ità ſanè res ſe habet in caſu noſtro, nàm, ut
diximus, Summus Pontifex Clemens IX. rein- 95
tegrationem Patrum Scholarum Piarum ad pri-
mævum ſtatum regularitatis, tamquàm ex ju-
ſtitia debitam, & ob publicum bonum conceſſit,
idcircòque agnoſcens, eamdem expoſcere, ut
plenariè illis redderetur quidquid ademptum
fuerat ſuppreſſione regularitatis facta ab Inno-
centio X., abolevit, & expreſsè derogavit illius
literis, aliiſque Conſtitutionibus *Non obſtantibus prædictis Innocentii &c. literis, aliiſque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis &c., Privilegiis quoque, Indultis &c. quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis &c. expreſsè derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque &c.*;
Undè conſurgit aliud validiſſimum argumen-
tum prò conſtabilienda amplitudine plenariæ
reſtitutionis; Ex iſtiuſmodi namque derogatio- 96
ne, & abolitione Literarum Apoſtolicarum
Innocentii X., cum titulus ſuppreſſionis reda-
ctus dicatur ad non titulum, ſubſecuta deindè
reintegratio proculdubio reſtituiſſe cenſenda eſt 97
Jura, etiam vigore ſuppreſſionis in alium tran-
ſlata, ut benè inquit *Gratian. diſcept.845. nu.18. & ſeqq.*, ibi = *Et quatenus etiam omnia prædicta ceſſarent &c., fuit exhibita Conſtitutia Pauli Papæ IV., in qua conceditur reſtitutia integrum Præceptoriæ S. Spiritus adverſus ſuppreſſionem contentam in literis Julii III., quæ quidem reſtitatio ponit omnia in priſtinum ſtatum, locum, & gradum* =, & infra *num.21. & 22.*, quo
loci cum dixiſſet, quod Papa reſtituit, ac ple-
nariè reintegravit Hoſpitale S. Spiritus adver-
ſus ſuppreſſionem, & extinctionem cum annul-
latione, revocatione, & caſſatione Literarum
d. ſuppreſſionis, ſubdit = *Ex quibus verbis patet, conſtare de mente Principis volentis, quod reſtitutus recuperet locum, & omnia, quæ priùs obtinebat, quamvis medio tempore eſſent aliis acquiſita* = exemplo reſtitutionis, ſive reintegra-
tionis, quæ in fortiori caſu ſit de delinquente;
hæc enim ſi fiat prævià caſſatione præcedentis 98
proceſſus, & ſententiæ ob eam rationem,
quod titulum redigat ad non titulum, efficit,
quod reſtitutus recuperet, etiam in præjudicium
Tertii, ea omnia, quæ vigore ſententiæ priva-
tionis amiſerat, tantum ei reddente reſtitutione,
quantum abſtulerat ademptio, ut communi-

ter tradunt Doctores omoes, & præcipuè *Ro-
land. conſ.45. num.25. lib.4., Odd. de reſtit. in
integrum part.2. quæſt.99. num.75., Peregrin.
de Jur. Fiſc. lib.5. tit.2. num.53., & ſeqq., Roc-
ca diſput. Jur. ſelect. cap.71. nu.11., Cepparell.
reſol. fiſcal. 70. num.17., Rota coram Cavaler.
deciſ.255. num.11., coram Merlin. deciſ. 125.
num.46. & ſeqq., in Romana Primogenituræ, &
Fideicommiſſorum de Corſinis 16. Maii 1710.
§. 23. coram R. P. D. Aldrovando, & 10. De-
cembris ejuſdem anni §.10. & ſeqq. coram eodem,
in Nullius, ſeù Foroliviem. Caſtrorum 26. Fe-
bruarii 1714. §. 49. coram R. P. D. Anſaldo;*
iidemque illam ſolùm adhibent moderatio-
nem, nimirum, quod, quoties Tertio ex novo
99 aliquo Jure, & cauſa ſuperveniente aliquid
quæſitum eſt, tunc ei minimè noceat ſubſecuta
reſtitutio, utpotè adimere non valens id, quod
non vigore privationis, ſed ex alio Jure, ab eo
independente, & quod medio tempore ſuper-
venit, quæſitum fuit, ut benè diſtinguunt *Andr.
de Iſern. de Feud. tit. de Vaſſal. decrep. ætat. fol.*
108., & meliùs *fol.109. colum.1., Burſat. conſ.
187. num.3. & 13., Fail. de pac. public. lib.2.
cap.19. num.16.17. & 20., & num.31., poſt med.,
Roland. conſ.47. num.25. lib.4., Surd. conſ.203.
num.39. verſ. nèc movet, Cabal conſ.74. num.24.
& ſeqq., Roſenth. de Feud. cap.10. concluſ.38.
num.74., Peregrin. de Jur. Fiſc. lib.5. tit.2. n.
53., Odd. de reſtitut. in integr. part.1. quæſt.1.
art.4. num. 49. in princ. verſ. ad tertium reſpon-
detur, Mauſ. conſult.361. num.13., Torr. variar.
Jur. quæſt. tom.1. tit.2. quæſt.37. num.26., Rota
poſt Merlin. de legit. deciſ.27. num.7. & 8., &
deciſ. 28. num. 18., §. Minùs obſtat coram ſan.
mem. Gregor. XV. deciſ.114. num. 6. & 7., in
Romana Primogenituræ, & Fideicommiſſorum
de Corſinis 10. Decembris 1710. §. 38. coram
R. P. D. Aldrovando, confirmata 17. Aprilis
1711. §.21. & 23. coram eodem.*

Cùm igitur Reverendiſſimi DD. Sacræ Ro-
tæ Auditores poſt ſecutam ſuppreſsionem regu-
laritatis PP. Scholarum Piarum Jus eligendi
Rectorem, & deputandi Miniſtros Collegii Na-
zareni adepti minimè fuerint ex nova aliqua
ſuperveniente cauſa, aut ex Jure ex propria per-
ſona ipſis competente, prorſuſque independen-
te à d. ſuppreſsione, ſed illius vigore, veluti ex
immediata cauſa, illud adquiſiverint, ſecutâ
idcircò reſtitutione dd. Patrum, iſtiuſmodi Jus
eiſdem Principalibus redditum cenſeri debet,
juxtà mox relatas auctoritates. Idque ſi proce-
dit etiam in caſu, in quo per ademptionem ali-
100 cujus Juris, uni factam, idem Jus veluti ſuum
deferri deberet illi, cui, altero è medio ſublato,
tamquam remoto impedimento, ex Legis diſpo-
ſitione debitum cenſeretur, exemplo eorum,
qui, per ſententiam condemnationis è medio ſu-
blato delinquente, uti ex propria perſona vo-
cati, ſuccedunt in fideicommiſsis, quod tamèn,
poſt obtentam reintegrationem, eidem illud re-
ſtituere tenentur, eò magis certè procedere aſ-
ſerendum erit in noſtro caſu, in quo, ſuppreſsâ
Religione PP. Scholarum Piarum, Jus, de quo
agitur, non ex Legis, non ex hominis diſpoſitio-
ne, nullo denique ex peculiari titulo pertinere
poterat ad Reverendiſsimos DD. Sacri Audito-
rii Patres, cùm imò potiùs devolutum fuiſſet 101
ad Eminentiſsimum Urbis Vicarium, tamquàm
Ordinarium, quemadmodum ceterorum Or-
dinariorum juriſdictioni ſubditæ effectæ fuerunt
Conventuales Domus Ordinis tunc ſuppreſſi;
quamobrem Jus ex mera Principis indulgentia 102
illis conceſſum, poſt reſtitutionem, rediiſſe di-
cendum eſt ad Patres Scholarum Piarum, qui-
bus anteà illud competebat, & quibus Summus
Pontifex plenariè reſtituere voluit omnia Jura,
quocumque ex titulo ad ipſos antea pertinentia;
id enim neceſſariò operatur abolitio quarum- 103
cumque contrariarum Conſtitutionum, Privi-
legiorum, & Indultorum, derogatis in ſpecie
Literis ipſis Apoſtolicis Innocentii X., quarum
vigore controverſum jus Reverendiſsimis Pa-
tribus indulgebatur, ut notarunt *Gloſſ. in Ca-
non. ab exordio litt. L. diſtinct. 35., Solorzan de
Jur. Indiar. tom.2. lib.3. cap.23. num.16. & 17.,
& in Politic. Indiar. lib.4. cap.23. fol. 692., Ja-
cobat. in tractat. de Concil. art.2. num.1. tom.15.
fol. 308., Frances de Eccleſ. Cathedral. cap. 32.
num. 54.*

Quæ rationes majoris momenti ſunt *in no-
ſtra* Facti ſpecie, quia regimen, & gubernium
Collegii Nazareni non ſimpliciter, ſed cauſati-
vè conceſſum fuit Reverendiſsimis DD. Sacri
Auditorii Patribus, nimirum *ut quantum fieri* 104
poſſit, ſunt verba Brevis alibi relata, *menti bon.
mem. Michaelis Angeli Card., Nazareni nuncu-
pati, prædicti Collegii Inſtitutoris, & Erectoris
ſatisfiat* = Conceſsio itaque dicti regiminis, &
gubernii, veluti facta ex correſpectiva cauſa,
ut nempè impleretur voluntas Teſtatoris, quæ,
diſſoluto ſtatu regularitatis Ordinis Patrum
Scholarum Piarum, adimpleri nequibat, tam-
quàm ceſſante cauſâ, reſoluta cenſenda eſt, re-
ſtituto ſtatu regularitatis, in quo Teſtatoris vo-
luntas plenum exitum habere poterat, ut benè
in caſu omninò ſimili argumentatur *Rota cor.
bon. mem. Emerix jun. dec. 1025. num. 27.*, in-
quiens, quod, quoties ſimilis ſuppreſſionis cau-
ſa *poſtmodum vel ceſſavit, vel inanis apparuit*,
ſunt verba deciſionis, *& ſic fuerit reſtituta ex* 105
*juſtitia, nàm in his terminis reſtitutio tribuit om-
nia primæva Jura, ac præcedentias, etiam in
præjudicium tertii, cui in medio tempore fuerunt
acquiſita*. Eadem namque ratio adimplendi
mentem Teſtatoris, quæ, ſuppreſsâ regularitate
Ordinis, movit Summum Pontificem ad im-
partiendum Reverendiſſimis Patribus Jus eli-
gendi Rectorem, expoſcit, quod, reſtituto dicto
Ordine primævo ſtatui, in quo plenè, omni-
que ex parte illa adimpleri poteſt, etiam quoad
Jus eligendi Rectorem idem Jus Patribus no-
ſtris Principalibus reſtitutum cenſeatur, ut ſe-
cumfert natura reſtitutionis, & exigit ratio Ju-
ris præcipiens, ut non ſint caſſa judicia defun-
ctorum, ut loquitur *Imperator Conſtantinus in
leg. 1. Cod. de Sacroſ. Eccleſ., Simon. de Pret.
de interpret. ultim. volunt. lib. 5. dub. 2. nu.68.,
Ro-*

Rota coram Royas dec. 293. *num.* 8., cum concordantibus allegatis ab altero ex ſcribentibus *diſcept. Eccleſ. par.* 2. *diſcept.* 31. *num.* 9., *& ſeqq.*

Neque verò ot, ſecutâ plenâ reintegratione Ordinis noſtri cum ceteris ſuis Juribus, illud etiam, de quo agitur, reſtitutum cenſendum
106 eſſet, requirebatur ſpecialis ejuſdem mentio: nam, cùm illud, tum ex Juris communis diſpoſitioue, tum ex mente Fuodatoris pertineat ad Patrem Generalem, hinc ſequitur, quod, ſtatim ac Ordo Patrum Scholarum Piarum redditus fuit primævo ſtatui regularitatis, ipſo jure recuperavit ea omnia, quæ eidem ſuper dicto
107 Collegio competebant, ita quidem ut, nec etiam novæ poſſeſſionis apprehenſione indiguerit, *Bald. in dicta cap. Cùm acceſſiſſent num.* 48. *de Conſtitut.*, ibi = *Nam & Prælatus ſuppreſſa Dignitatis ſinè culpâ Prælati, eâ reintegratâ, ſuam recuperat Prælaturam ſinè aliâ novâ Inveſtiturâ, adeo quod etiam ipſo jure recuperat naturalem poſſeſſionem* = & in ſimili reſpondit *Rota in Nullius, ſeu Foroliviem. Caſtrorum* 26. *Februarii* 1714. *ex* §.32. *uſque in finem coram R. P. D. Anſaldo*, quemadmodum idem Ordo abſque aliâ declaratione recuperavit Jura omnia, quæ ipſi competebaot reſpectu ceterarum Domorum Regulariom, licèt illæ vigore Brevis ſuppreſſionis expreſsè ſubjectæ fuiſſent juriſdictioni Ordinariorum.

Hæc igitur cùm ita ſe habeant, & abundè his omoibus comprobatum diei poſsit, Jus eligeodi Rectorem Collegii Nazareni, non de Juris communis cenſura, non ex voluntate Fundatoris Reverendiſsimis Patribus competere valens, eoſdem illud aſſerere ſibi minimè poſſe ex particulari titulo deſumpto, ex Brevi Innocentiano, ſuperfluum ſanè putandum eſſet aſſumere examen nonnullorum actuum, qui ex adverſo afferuntur. Per quoſcumque enim con-
108 trarios actus ſive tacitè, & per meram conniventiam, ſivè etiam expreſsè à Superioribus noſtri Ordinis permiſſos, præjudicium nullum inferri potuit Juri quæſito univerſo Ordioi, juxtà opinionem cooſtantèr receptam à Sacra Rota, *in una Hiſpalen. Quartæ funeralium coram Cardinali Pamphilio Sen.* impreſſ. apud *Dian. Oper. coordinat. tom.* 8. *deciſ.* 25. §. *Neque fol. mihi* 86., *coram Coccino dec.* 2070. *num.* 15., *coram Royas deciſ.* 179. *num.* 6., *& ſequen.*, *coram Carill. deciſ.* 97. *num.* 19., *& ſeq.*, *coram Cardinali Cerro deciſ.* 10. *num.* 2., *& ſequen.*, *in Recent. dec.* 63. *num.* 10. *par.* 5, *dec.* 44. *num.* 11., *& ſequen. par.* 7., *in Trojana Delationis Crucis ſuper bono Jure* 21. *Martii* 1708. §. *final. coram R. P. D. Lancetta*, quibus adhæſit tum Sacra Congregatio Concilii *in una Lauden. ſecundo Maji* 1711. *ad primum Dubium*, tum etiam Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium *in una Senogallien.* 23. *Decembris* 1707., *Ponente claræ memoriæ Cardinali Gabrielio*; Ne-
109 mo enim non videt, quàm facilè Religioſorum Ordinum ſtatus, & Jura perimerentur, ſi illa Superiorum, qui frequenter mutantur, conniventiâ, & facto imminui poſſent, juxtà concordantes auctoritates, ab altero ex ſcribentibus cumulatas in ſuis *diſcept. Eccleſ. part.* 1. *diſcept.* 8. *num.* 21., *& par.* 2. *diſcept.* 28. *num.* 129., quæ idcireò opinio ſi procedit, etiamſi ageretur de actibus expreſsis, nullàque contrariâ obſervantiâ turbatis, quanto magis in caſu noſtro locum habebit, in quo, ut probavimus §. *Nil ergo mirum*, concurrit contraria obſervantia, &, quod magis eſt, actus omnes, qui in contrarium enumerari 110
poſſunt, vel æquivoci ſunt, vel tamquàm clandeſtini, & ignorati à P. Generali, nullam adverſus eum conſtituere poſſunt obſervantiam, ſivè interpretativam, ſivè præſcriptivam.

Nullo enim numero habendus videtur primus actus remotionis, videlicet P. Stephaoi de Angelis, ab Officio Rectoratus cum ſubſecuta deputatione in Rectorem P. Camilli à S. Hieronymo, id enim, cum evenerit anno 1646., & ſic 111
eo tempore, quo ob mutationem ſtatus Ordinis noſtri, regimen, & gubernium dicti Collegii relictum fuerat Reverendiſsimis DD. Patribus Sacræ Rotæ Auditoribus, ex ſimili actu geſto dicto tempore, induci nequit Jus pro tempore præſenti, in quo Religio reſtituta reperitur primævo ſtatui; *Rota coram Zarat. deciſ.* 83. *n.* 21., *& ſeqq.*, *cor. R. P. D. Anſaldo deciſ.* 94. *n.* 21.; Ut enim ex actibus elici poſsit obſervantia ſtatuens Jus quoad certum ſtatum, & caſum, ge- 112
ſtos eſſe oportet cum qualitatibus, & circumſtantiis, tali caſui congruentibus, *Surd. conſ.* 354. *num.* 26., *Cyriac. contr.* 460. *num.* 35., *Gratian. diſcept.* 909. *num.* 11., *clar. mem. Card. de Luca de Paroch. diſc.* 38. *num.* 19., *Roccu diſput. Jur. ſelect. cap.* 79. *num.* 11., *Rota deciſ.* 489. *n.* 18. *par.* 9. *tom.* 2., *deciſ.* 278. *num.* 7. *par.* 12., *dec.* 227. *num.* 9. *par.* 18., *coram bonæ memoriæ Emerix Jun. deciſ.* 1206. *num.* 13., & noviſsimè *in Burgen. Juriſdictionis ſuper approbatione Vicariorum, & iterato examine* 23. *Februarii* 1714. §. *Sentiens ad med. cor. R. P. D. Falconerio*.

Ut etiam parum urget alter actus, quo P. Antonius à S. Franciſco, vigore Literarum patentium, à Reverendiſsimis Sacri Auditorii Patribus illi traditarum, deputatus fuit Procurator, vel adjutor P. Rectoris, malâ valetudine laborantis, quia tales Literæ expeditæ fuerunt inſciis Superioribus Religionis, proindeque fit locus illi Juris regulæ, quâ traditur, præjudicium nullum irrogari poſſe ex actibus geſtis, inſcio, & igno- 113
rante eo, de cujus intereſſe agitur, ex animadverſis per *Abb. in cap. Cum contingat num.* 11. *de For. compet.*, ac firmatis per *Rot. cor. Royas deciſ.* 210. *num.* 6., *coram Priolo deciſ.* 128. *num.* 7., *coram bonæ memoriæ Emerix Jun. deciſ.* 1167. *num.* 10., *in Melevitana Fideicommiſſi* 21. *Februarii* 1710. §. *Vis nulla coram Eminentiſſimo D. Card. Priolo, confirmata* 12. *Decembris ejuſdem anni* §. *penult. cor. R. P. D. Criſpo*, *&* 20. *Martii* 1711. §. *ultim. coram eodem*, &, quod magis eſt, quando die 24. menſis Maii anno 1678. à Superioribus noſtri Ordinis deputatus fuit Vice-Rector, & deindè creatus Rector Collegii, talis deputatio facta fuit ad commendationem Re-

114 Reverendiſsimorum Patrum, qui fruſtrà offi-
ciis impetrare curaſſent id, quod ipſis Jure ſuo
competebat, *Thabor. axiom. Jur. lib. 6. cap. 39.
axiom.* 10., ut etiam non permiſiſſent, quod ab
anno 1683., quo iterum à P. Generali electus
fuit Rector, & in ſucceſsivis Congregationibus,
in eodem officio confirmatus, in illo perdura-
ret uſque ad obitum ſecutum anno 1704.; Tot
autem ſolemnes actus palam geſti prævalere
proculdubio debent ſimplici expeditioni dicta-
rum Literarum patentium, inſciis Superioribus
Ordinis factæ à Sacra Rota.

Hunc autem excipit tertius, conceſsio nempè
ſimilium Literarum patentium, poſt obitum
P. Antonii, à Sacra Rota facta P. Theodoſio à
S.Catherina ultimo Rectori, & in hoc munere
ſucceſſori P. Antonii: Verùm animadverten-
dum eſt, præfatum P. Theodoſium à P.Generali,
die 26. menſis Novembris anni 1704. reverà
electum in Rectorem Collegii, vigore Literarum
115 patentium, ab eodem extraditarum, Rectora-
tus poſſeſſionem adeptum fuiſſe; deindè verò
paucos poſt dies, inſcio P.Generali, alias Literas
patentes accepiſſe à Sacræ Rotæ Decano, quæ
tamquam ſecretò ſemper ab ipſo retentæ, nul-
lum Jus ſtatuere poſſunt ſavore RR. PP., ex
firmatis *in §. præcedenti*.

Poſtremus actus geſtus fuit anno 1709. occa-
ſione remotionis Præfecti, & cujuſdam Reli-
gioſi laici, adverſus quos cùm turbas excitaſ-
ſent quidam Collegiales, pro illis ſedandis Re-
verendiſſimi Patres decreverunt, P.Præfectum,
& Laicum removendos eſſe; Ex hoc autem
actu impugnato, modo, quo potuit, per P.Ge-
neralem, fruſtrà ſtatui contenditur Jus Reve-
rendiſſimorum Patrum; quippè ille, qualiſcum-
116 que ſit, tamquàm unicus, nullo numero haben-
dus, aptuſque non eſt præjudicium ullum infer-
re Juribus P. Generalis, quæ ut contrariâ ob-
ſervantiâ ſublata dici queant, eamdem legiti-
mè præſcriptam fuiſſe, oporteret, *Rota in una Ro-
mana Penſionis cor. bonæ memoriæ Emerix Jun.
deciſ.* 1203. *num.* 21., ubi loquens de ſimili ob-
ſervantia, allata contra Rectorem Collegii Ger-
manici, ait = *Non ſuffragante contrariâ obſer-
vantiâ, quæ ad hoc, ut uni tollat, & alteri tri-
buat, debet eſſe legitimè præſcripta* = quæ deciſio
confirmata fuit, die 9. menſis Decembris anni
1695. *cor. Eño D. Card. Scotto*, & conſonat
Rot. cor. R. P. D. Anſaldo deciſ. 38. *num.* 32.,
& paſſim apud alios.

Verùm prætereà dicimus, quod, ſi in omnibus
humanis actibus admonemur, ſpectandam eſſe
rationem temporum, quibus illi geſti fuerunt,
ut ex eiſdem Jus ſtatui poſſit; Profectò, ſi in-
tueamur improviſam perturbationem rerum,
in qua P. Generalis permiſit Religioſorum re-
motionem, ex ea nulla deduci poterit legitima
obſervantia; nàm ille magis ſolicitus de ſedan-
do tumultu, quàm de ſuo Jure retinendo, ex-
pedire cenſuit, obſequendo majeſtati tanti Tri-
117 bunalis, adquieſcere judicio Reverendiſsimo-
rum Patrum; Quamobrem ex eo, quod ex qua-
dam reverentia geſtum fuit, præjudicari nullo
modò potuit juribus Religionis, *Marga in Con-
ſtitut. Apoſtol. in addit. ad deciſ.* 12. *num.* 21.,
Rota coram Card. Seraphino deciſ. 1278. *num.* 3.
coram Carillo deciſ. 159. *num.* 14., *in Mantiſ.
ad ornat. clar. mem. Card. de Luc. deciſ.* 9. *num.* 69.
lib. 3. *tom.* 3., præſertim verò, quia agitur de 118
actu recenti, ex quo ob defectum legitimi tem-
poris nulla elici poteſt obſervantia perimens
Jus, ex clara Legis diſpoſitione, atque ex volun-
tate Fundatoris P.Generali quæſitum; hoc nam-
que caſu inefficax eſt obſervantia quævis, tam-
etſi merè interpretativa, utpotè in dubiis tan- 119
tùm diſpoſitionibus locum ſibi vindicans, *Rot. in
rec. deciſ.* 211. *ſub num.* 15. *par.* 19.; Non omit-
tendo denique, quod fruſtrà in hac Cauſa præ-
ſidium quæritur ab obſervantiâ deſumptâ ex
adeò paucis actibus, eò quod agatur de deputa-
tione Rectoris, aliorumque Officialium, qui,
tamquam Religioſi, obedientiarii ſunt, & trien- 120
nales, ideoque pro conſtabilienda legitima,
atque efficaci obſervantia afferendæ eſſent de-
putationes, ſivè confirmationes Rectorum fa-
ctæ de triennio in triennium, quæ ab anno
1625., quo fundatum fuit Collegium, longè ex-
cederent exiguum numerum quatuor actuum,
qui in contrarium afferuntur, licèt nihil ponant
in eſſe, ex ſuperiùs adductis.

SECUNDUM DUBIUM.

*Ad quem ſpectet gubernium, & regimen ejuſ-
dem Collegii etiam quoad ea, quæ con-
cernunt correctionem morum?*

Huc redit illa eadem Juris noſtri regula præ- 121
cipiens, ex iis, quæ cuipiam competunt, quate-
nus ab alio dantur, neminem arrogare ſibi poſ-
ſe plus eo, quod datum fuerit; Quamobrem,
cum gubernium, & regimen Collegii, etiam in
iis, quæ pertinent ad correctionem morum, à
clar. mem. Cardinali Tonto illius Fundatore
expreſsè impartitum reperiatur Patribus Scho-
larum Piarum, non verò Reverendiſſimis DD.
Sacri Auditorii Patribus; hinc eſt, quòd iidem
ea ſibi aſſumere nequeant, tanquam non ipſis,
ſed Patribus principalibus noſtris à Fundatore
conceſſa, ut probatum fuit §. 1, *& ſeqq.*

Quòd autem tum regimen, & gubernium
Collegii, tum etiam jus corrigendi mores, nul-
libi à Teſtatore elargitum Reverendiſſimis DD.
Patribus, expreſsè, & pleno quidèm jure tribu-
tum fuerit Principalibus noſtris, clariùs, quàm
nos dicendo verbis explicare poſſimus, reſultat
ex pluribus teſtamenti locis. In §. *Reſiduum*,
dum legavit ſupellectilia quædam Oratorio,
quod in ſuo palatio conſtruendum erat pro
commoditate Scholarium, in Collegio degen-
tium, loquitur his verbis = *Reliquit &c. infra-
ſcriptæ Cappellæ, ſeù Oratorio, quam, ſeù quod
in infraſcripto ſuo palatio, vel in loco illi eorum
contiguo, conſtrui jubet, ut infrà, pro commodi-
tate, & convenientia Collegii Scholarium ibi-
dem erigendi, & permanendi, ſub curâ, & regi-
mine RR. Patrum Religioſorum Scholarum Pia-
rum*

Digitized by Google

rum Urbis = , & clariùs id expreſſit in §. *Omnia*,
dum mandavit , in d. Collegium recipi duodecim
ſaltèm adoleſcentulos , *eoſque* , ſunt verba
teſtamenti , *ſub diſciplinâ prædictorum RR.
PP. Religioſorum Scholarum Piarum Urbis
ſummo Dei timore educari* = ; neque ignarus
idem Teſtator , cœtum ullum regi minimè poſ-
ſe ſinè legibus, eorum Inſtituto accommodatis ,
eas unà cum præfatis Patribus condi voluit ab
Executoribus teſtamentariis, ab ipſo deputatis ,
& deoique præcipiendo dd. Legum religioſam
obſervantiam , ad illarum normam adoleſcen-
tulos, in Collegio degentes, regi , atque educari,
mandavit , inquiens = *quos omnes adoleſcentulos
Scholares ſub gubernio , curâ , & diſciplinâ præ-
dictorum RR. Patrum Religioſorum ibidem in-
ſtrui , & educari voluit , ex quibus quidèm RR.
Patribus quatuor ad ſummum ad curam , & regi-
men d. Collegii , alios quatuor pro Magiſtris , &
Lectoribus &c. deſtinari juſſit* . =
122 Ideòque , ſi Fundator Collegii Scholares
ſubjecit curæ , & regimini Patrum Scholarum
Piarum , eoſque ſub eorum diſciplinâ educari ,
præcepit ; hinc profectò ſequitur, eiſdem conceſ-
ſiſſe Jus corrigendi mores adoleſcentulorum ,
curæ ipſorum , regimini , & diſciplinæ tradito-
rum , *Rot. in rec. deciſ.* 15. *num.* 7. , & *deciſ.* 17.
num. 2. *part.* 1. , *in Nullius , ſeù Provincia Hi-
ſpalen. Juris deputandi , & amovendi Vicarium
ſuper negotio principali* 21. *Februarii* 1707. §. 3.
coram Rmo Molines , *confirmata* 10. *Junii ejuſ-
dem anni* §. *Conſtituta coram eodem* , & 12. *De-
cembris ejuſdem pariter anni* §. *Dum igitur co-
ram R. P. D. Aldrovando* ; Certiùs in caſu no-
ſtro , quia ille pro retinendis adoleſcentulis ſub
meliori diſciplinâ peculiares ab eiſdem Patribus
123 unà cum Executoribus condi voluit leges ; iis
autem , quibus poteſtas data eſt ferendi legem ,
competit etiam poteſtas earumdem curandi ob-
ſervantiam , atque corrigendi eos , qui illis non
obſequuntur, per *Text. in leg. Sanctio legum.* 41.
ff. de pæn. §. *Sanctè* 10. *Inſtit. tit. de rer. diviſ.* ,
& *acquir. ipſarum domin.* , *Bartol. in leg. Impe-
rium ff. de Juriſdict. omn. Judic.* , *Salas de le-
gib. diſput.* 1. *ſect.* 9. *num.* 54. , *Bonaccin. oper.
moral. tom.* 2. *diſput.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 1. *ſub n.* 1. ,
& concinit *ſententia Ariſtotelis lib.* 10. , & *hic
cap. ultim.* , & *Taciti annal. lib.* 11. , & *R. P.
D. Petr. ad Conſtit. Apoſtol. tom.* 4. *fol.* 191.
num. 1.
Quæ , ſi , inſpectâ mente , & voluntate Fun-
datoris , plana ſunt , reſpectu adoleſcentulo-
rum, in Collegio degentium , magis plana certè
erunt reſpectu Religioſorum , in eodem Colle-
gio illorum curæ , atque educationi vacantium ;
horum namque correctio proculdubio pertinere
124 debet ad eorum Superiores Regulares , quorum
eſt animadvertere in Subditorum exceſſus , ad
Text. in cap. cum ad Monaſterium 6. §. *Prior
autem de Stat. Monach.* , ibi = *Prior autem &c.
zelum Religionis habeat, ſecundùm conſcientiam,
ut Delinquentes corripiat , & caſtiget* = , *Canon.
Abbates ad fin.* 18. *quæſt.* 2. , *Abb. in cap. Si quis
Clericum num.* 47. *de for. compet.* , *Fagnan. in
cap. Cum dilectus num.* 46. *verſ. neque dubitari
de conſecrat.* , *Marga quæſt. Paſtoral. part.* 3.
quæſt. 13. *num.* 3. , & *quæſt. Canon. tom.* 1. *tract.* 1.
diſquiſit. 3. *n.* 1. , *Pellizzar. de Regular. tract.* 9.
cap. 1. *num.* 36. , & *cap.* 5. *num.* 2. , *Caramuel.
theolog. regular. in Commentar. regul. P. Bene-
dict. cap.* 65. *diſput.* 115. *num.* 1755. , *Alvan.
canon. reſol. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 15. , *Barboſ. ſu-
per Concil. Trident. ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 1.
in fin. verſ. Prælatis Regularibus , *Tondut. quæſt.
benefic. tom.* 1. *cap.* 41. *num.* 25. , & hæc fuit
etiam mens Fundatoris Collegii , qui dum in
ſuo teſtamento declaravit , quod Religioſi de-
ſtinati , atque in Collegio incumbentes educa- 125
tioni adoleſcentulorum , vivere tenerentur ,
juxtà eorum Inſtituti regulas , proculdubio vo-
luiſſe cenſendus eſt , quòd ſubjicerentur corre-
ctioni ſuorum Superiorum Regularium , ad
quos ex ſuo Inſtituto illarum obſervantiam pro-
curare pertinebat .

TERTIUM DUBIUM.

*An , & cui competat adminiſtratio Bonorum
hereditariorum clar. mem. Cardi-
nalis Tonti ?*

Hujus quoque Dubii reſolutio plana reddi-
tur ex litera teſtamenti , in quo Fundator ,
idem Collegium nuncupando ſuum hæredem
univerſalem , quod attinet ad Bonorum admi-
niſtrationem , loquitur his verbis = *Cujus qui-
dem hereditatis omnes , & ſingulos reditus ,
fructus , & proventus , pro tempore decurrendos ,
& maturandos , per Rectorem pro tempore ejuſ-
dem Collegii ex prædictis RR. Patribus Religioſis
Scholarum Piarum eligendum , & deputandum
&c. , exigi , & adminiſtrari , in Libro particula-
ri , ab aliis eorum Religionis rebus , & negotiis ſe-
parato , diligenter adſcribi* = ; Profectò , niſi aper-
tam vim verbis facere , & expreſſæ voluntati
Teſtatoris inferre velimus , nullo colore in du-
bium revocari poterit , quin plenaria admini- 126
ſtratio rerum , & Bonorum Collegii pertineat
ad P. Rectorem , alioſque Patres Scholarum
Piarum , quibus Teſtator non ſolùm commiſit
regimen illud œconomicum rei familiaris ,
quod reſidet penès unumquemque Patrem-fa-
milias , ſed miniſterialem quoque illorum ope-
ram requirens , ab eiſdem exigi hereditarios
reditus , & in familiarem codicem accepti , &
expenſi rationes referri , juſſit. Præterea prudens
Fundator ſummoperè cupiens , quod perpetuò
conſervarentur Bona , pro dote Collegii ab ipſo
deſtinata, prohibuit quamcumque illorum alie- 127
nationem , niſi ad effectum illa denuò inve-
ſtiendi in Locis Montium non vacabilibus , cen-
ſibus , aut Bonis ſtabilibus , *ad electionem R. P.
D. Rectoris pro tempore ejuſdem Collegii* , ſunt
verba Teſtamenti . Hæc autem electio , utpotè
connotans arbitrium eligendi id , quod utilius ,
aut commodius eſt ipſi eligenti , præſupponere
in eo videtur Jus etiam adminiſtrandi rem il-
lam , in qua ad ejuſdem utilitatem faciendum
eſt

Digitized by Google

128 eſt Inveſtimentum: cujus argumenti vis eludi
nequit iſtiuſmodi arbitrii moderatione, deinde
factâ à Teſtatore, præcipiente, quod Inveſti-
menta iſthæc peragenda eſſent *cum ſcientia ta-
men, & conſenſu ſuorum Executorum, donec
vixerint, illis verò vitâ functis, cum participatio-
ne, & conſenſu R̃mi D. Sacræ Rotæ pro tempore
Decani*; Nam familiaria nimis in jure noſtro
129 ſunt exempla, quibus alterius conſenſus requi-
ritur ſolummodò pro majori ſolemnitate, &
firmitate actus, tali conſenſu auctorizandi, non
autem, quia actus quoquo modo pertineat ad
illum, cujus conſenſus requiritur; proindèque,
130 cùm Fundator requiſiverit conſenſum Reveren-
diſſimi D. Decani, pro majori ſecuritate Inve-
ſtimenti faciendi, hinc inferri nequit, quod in
eundem, ejuſque Reverendiſſimos Collegas
tranſtulerit omnimodam adminiſtrationem re-
rum Collegii, quæ, ſi deficeret expreſſa illius
voluntas, ut mox dicetur, ex ſola Juris diſpoſi-
tione pertineret ad Collegii Rectorem. Quam-
obrem, eum in verbis teſtamenti ambiguitas
131 nulla ſit, minùſque ulla voluntatis quæſtio eſſe
queat, proculdubio ad P. Rectorem ſpectabit
adminiſtratio Bonorum, quæ in eundem, ex
clara Fundatoris diſpoſitione, collata reperitur,
ad tradita per *Rotam coram Royas decif. 75.
num. 1.*, & ſanè, ſi ex Juris communis diſpoſi-
132 tione, penès Rectorem, aut quemcumque Re-
gularis, ſive Conventualis Domus Superiorem
reſidet Jus adminiſtrandi illius Bona, prout ad-
vertunt *Abb., & Bellamer. in cap. Deputati de
Judic., ille ſub num. 11., hic ſub num. 2., Bero
conſ. 116. num. 9. lib. 1., Gratian. diſceptat. 395.
num. 39.*, & de Rectore Collegii Germanici re-
ſpondit *Rota cor. bon. mem. Emerix Jun. decif.
749. num. 5.*, ibi = *Erat legitimus Rector, pe-
nèſque illum reſidet totale regimen, & admini-
ſtratio Bonorum, & Jurium Collegii* =, *& de-
133 cif.* 1204. *num.* 19., ibi = *Quia, præter quod Jus
in hac parte aſſiſtit Rectori, qui dicitur legiti-
mus Adminiſtrator Collegii, ſeu Beneficii*, quæ
poſtrema *Deciſio* reperitur impreſſa etiam ad
ornat. *clar. mem. Card. de Luc. de Jurepatron.
decif. 1. num. 9., & in Mantiſ. ad eumdem ſub
eodem tit. decif. 66. num. 12.*, eadem proculdu-
bio adimi non poterit Patribus Principalibus
noſtris, quibus expreſsè illam detulit Collegii
Fundator.

Et quantumvis in tanta rei claritate nullo
egeamus aliorum argumentorum adminiculo;
Nihilominus, ſi requirantur, non deſunt vali-
diſſima argumenta, deſumpta tum ex viſceri-
bus ipſius fundationis, tum etiam extrinſecùs
advenientia, quibus Jus plenariæ adminiſtra-
tionis œconomicæ rerum Collegii competentis
134 RR. Patribus Principalibus noſtris confirme-
mus. Et primo quidèm loco ſeſe offert illud
conſurgens ex obligatione, eiſdem injuncta red-
dendi quotannis rationem Reverendiſſimis Sa-
cræ Rotæ Auditoribus de omnibus reditibus
hereditariis; Inde autem ſequitur, adminiſtra-
tionem rerum Collegii neceſſariò pertinere de-
135 bere ad Patres Principales noſtros; Nam, ſi illa
ſpectaret ad Reverendiſſimos DD., iidem ſibi
ipſis rationem reddere tenerentur, quod adver-
tatur nedum illi, omnium ore trito Juris noſtri
axiomati, quo actio, & paſſio in eodem ſubje-
cto dari prohibetur, verum etiam expreſsè reſi-
ſtit voluntati Teſtatoris, qui Adminiſtratorem
Bonorum, de adminiſtratione ſua rationem red-
dere obligatum, conſideravit tamquam perſo-
nam diſtinctam ab illa, cui ratio reddenda erat.

Alterum verò argumentum promanat ex fa-
cto Executorum teſtamentariorum clar. mem.
Cardinalis Tonti, penès quos in dubium venire
nequit, quin reſideret plena, & libera dd. Bo- 136
norum adminiſtratio; Iſti autem, dum ſeſe illâ
abdicarunt, eam pleno Jure dimiſerunt penès
Collegii Patres, quibus ex Fundatoris volunta-
te deberi profeſſi fuerunt; præſertim verò in
caſu noſtro, in quo potiſſimùm hujuſmodi ad-
miniſtrationis dimiſſio, ejuſdemque translatio
ab Executoribus teſtamentariis facta in Patres
Scholarum Piarum, approbata fuit Literis Apo-
ſtolicis, in forma Brevis ſan. mem. Urbani VIII.
directis Eminentiſſimo Urbis Vicario, quibus
eidem mandavit, quod auctoritate Apoſtolicâ
approbaret, atque confirmaret ſubrogationem
in adminiſtratione, de Præpoſito Generali, &
Collegii Rectore factam loco dd. Executorum,
circumſcriptâ quoad hæc, quatenùs opus eſſet,
diſpoſitione Teſtatoris; Quibus denique robur
addit ſubſecuta obſervantia, deſumpta ex innu-
meris actibus, & quidèm geſtis, præſentibus, 137
minimèque reclamantibus RR. DD. Sacri Au-
ditorii Patribus, ex quibus evidens, & apertum
redditur, RR. PP. Principales noſtros retinuiſſe
ſemper adminiſtrationem Bonorum d. Collegii,
quanti autem illa valeat pro interpretandis,
tum teſtamentariis, tum aliis quibuſcumque
diſpoſitionibus, latè probatum fuit ſuperioribus
locis.

Cùmque tali obſervantiâ conjungantur utra-
que tempora, illa nimirùm, quæ effluxerunt
ante ſuppreſſionem regularitatis noſtri Ordinis,
factam ab Innocentio X., & illa, quæ poſt
ejuſdem reſtitutionem decurrerunt, id exubera-
ret, ne Reverendiſſimi Patres talem admini-
ſtrationem arrogare ſibi poſſent, ſub obtentu,
quod in Brevi Innocentiano, edito occaſione
dictæ ſuppreſſionis, regimen, & gubernium
Collegii eorum omnimodæ diſpoſitioni reli-
ctum fuerit. At, ne colore iſto Jus hoc tribuere
ſibi poſſint, urgent ea, quæ latè deducta fue-
runt *uſque ad fin.* examinis primi Dubii, 138
quibus demonſtratum fuit, quod, abrogato
à ſan. mem. Alexandro VII., & Clemen-
te IX. Breve Innocentii X., ob plenariam re-
ſtitutionem ad ſtatum regularitatis, conceſſam
Ordini Patrum Scholarum Piarum, iidem re-
integrati fuerunt ad Jura omnia, per ſuppreſſio-
nem regularitatis ipſi adempta, prout expoſce-
bat natura reſtitutionis, quæ tantum illis reddi-
dit, quantum abſtulerat læſio.

Fruſtrà autem, ſubtiliùs interpretando verba
præfati Brevis, objicitur, quod reſtitutio com-
prehendere quidèm poteſt Jura illa, quæ ante
pri-

privationem Reſtituto competebant, at non
etiam ea, quibus idem non potiebatur, ut in
caſu noſtro regimen, & gubernium Collegii
Nazareni minimè pertinuiſſe ad Patres Schola-
rum Piarum, ſatis innui dicebatur ex eo,
quod Summus Pontifex Innocentius X. illud
non fuerit elargitus, ſed, tamquam jam com-
petens, reliquerit Reverendiſſimis DD. Sacri
Auditorii Patribus, ibi = *Regimen autem, &*
139 *gubernium Collegii Nazareni dilectorum filiorum*
Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorum omni-
modæ diſpoſitioni reliaquimus =, quam autem
debile ſit argumentum, deſumptum ex intelli-
gentia illius verbi *relinquimus*, facilè demon-
ſtratur ex ejuſdem ſignificatione, quæ, utpotè
apta ad comprehendendum omnem diſponendi
modum, ex notatis per *Rebuff. de verbor. ſignif.*
*leg.*88. *verb.* relinquere, *Peregrin. de Jur. Fiſc.*
*lib.*3. *tit.* 9. *num.* 14., *& ſeq.*, *Gratian. diſcept.*
124. *num.*4., *& plurib. ſeqq.*, non ſolum refer-
140 tur ad continuationem antiqui ſtatus, ſed etiam
ad acquiſitionem, factam ex novi tituli largitio-
ne; Quamobrem, ſi proferatur in ultimis vo-
luntatibus, importat Inſtitutionem, ſive Lega-
141 tum, ex Juris locis cumulatis in *Lexicon. Juriſd.*
Calvin. in verb. relinquere, *& relinquo*; Si ve-
rò uſurpetur in contractibus, aliiſque ſimilibus
142 actibus, ſecumferre poteſt donationem, alium-
que ſimilem actum inter vivos, *Alexan. in leg.*
Nemo C. qui Teſtam. facer. poſſ., *Rub. Alexan-*
drin. conſ. 46. *num.*3., *Gratian. d. diſcept.* 124.
*num.*3., *& pluribus ſeqq.*, *Torr. de poſt. futur.*
ſucceſſ. lib. 3. *cap.* 2. *num.* 387., *Rocca diſput.*
*Jur. ſelect. cap.*28. *num.*62., *Manſ. conſult.*103.,
143 *& ſeqq.*, tàm autem Inſtitutum, & Legatum,
quàm etiam donatio, aut alius ſimilis actus li-
beralis largitionis ad novi tituli conceſſionem,
non autem ad antiqui Juris præſervationem re-
fertur. Quæ porrò interpretatio eò certiùs reci-
pienda eſt in caſu noſtro, quia conformis eſt
menti, & verbis, quibus Fundator voluntatem
ſuam declaravit, coadjuvatur obſervantiâ, quæ
præceſſit ſuppreſſionem regularitatis noſtri Or-
dinis, & ſubſecuta fuit illius reintegrationem,
& denique ſuperlativè confirmatur ex facto ipſo
Reverendiſſimorum Patrum, qui, ut ſupra no-
tatum fuit, Jus omne ſuum, non ex Brevi In-
nocentiano, ſed ex teſtamento clar.mem.Car-
dinalis Tonti deſumpſerunt.

QUARTUM DUBIUM.

*An electio Alumnorum fieri debeat à Reveren-
diſſimis PP. DD. Sacræ Rotæ Auditoribus,
prævio examine, & relatione RR. PP. Scho-
larum Piarum ſuper idoneitate, moribus, &
ingenio perſonæ eligendæ?*

Diſponat Teſtator, *& ſit lex ejus voluntas*, ut
ſancivit *Imperator in Authen. de Nuptiis* §.*Di-*
ſponat. Cùm itaque clar. mem. Card. Tontus in
electionibus Scholarium faciendis à Reveren-
144 diſſimis DD. Sacri Auditorii Patribus certum
præſcripſerit modum, ut nempè *Illum in Scho-*
larem d. Collegii eligant, *& præſentent*, *quem*
pauperiorem, *melioriſque*, *& egregioris indolis*,
ingenii, *& morum*, *ac aliis qualitatibus*, *& con-*
ditionibus &c., *prædictorum tamen RR.PP.Re-*
ligioſorum Scholarum Piarum, *à quibus primo*
loco examinari debeant, *relatione dotatum inve-*
nerint =; prætermitti proculdubio nequibit mo-
dus iſte à Teſtatore præſcriptus, præſertim ve-
rò, quia conſtitutus fuit per viam conditionis,
& formæ, quam importat tum dictio illa *ta-*
men; *Rota cor. R.P.D. Anſaldo deciſ.*86. *n.*33.,
ibi = *Quæ formam inducit*, *& conditionem priùs*
adimplendum importat =, tum etiam alia illa
verba = *& in hujaſmodi electionibus ità procedi*
voluit =, quæ operantur, ut, niſi præceſſerit
examen, & relatio qualitatum Scholarium præ-
eligendorum, electio exerceri nequeat.

QUINTUM DUBIUM.

*Ad quem ſpectet invitare, & recipere Eminen-
tiſſimos, & Reverendiſſimos DD. Cardinales,
alioſque Magnates in Academiis, aliiſque
functionibus d. Collegii?*

Cum latiſſimè probatum fuerit §. 1., *& plu-*
rib. ſeqq., quod Reverendiſſimi DD. Sacri Au-
ditorii Patres in hoc Collegio nullum aliud Jus
habeant, quàm illud, quod ipſis datum eſt, in- 145
dè ſequitur, colore nullo vindicare poſſe Jus, de
quo agitur, quod, utpotè ipſis nullo teſtamenti
loco conceſſum, relictum cenſendum eſt penès
Præpoſitum Generalem, Rectorem, & Patres
Collegii, quos Teſtator præfecit ipſius regimi-
ni, & à quibus Scholares liberalibus diſciplinis
exculti, & politiori literarum genere eruditi in
academiis, & publicis functionibus ſpecimen
exhibent fructus, quem ex optimarum artium
ſtudio tulerunt; Certiùs, quia Patres Collegii,
non ſolùm ſedulo ſtudio, & curâ Scholares in- 146
ſtruunt, ſed P. Rector indicit academias, &
publicas functiones, à Collegialibus peragendas,
proindèque ad ipſum etiam ſpectabit invitare &
Eminentiſſimos Cardinales, alioſque Magnates
advenientes excipere; Ipſe enim eſt Prælatus,
qui, ut probatum fuit §. *Porrò*, *& ſeqq.*, non pre-
cario Jure, ſed ex poteſtate, ſibi à Jure tributa,
præeſt domui iſti religioſæ, in qua propterea 147
quemadmodum ipſi competit omnis præemi-
nentia in iis, quæ pertinent ad Collegium, *Ca-*
non. in Apibus 7. *cauſ.*7. *quæſt.*1., ità etiam ab
illo honores adhibendi ſunt iis, qui dignitate,
& interventu ſuo condecorant ſolemnes fun-
ctiones, quæ in eodem Collegio celebrantur.

SEXTUM DUBIUM.

*An facultas revidendi computa competens RR.
PP. DD. Auditoribus Sacræ Rotæ extenda-
datur etiam ad menſtruas præſtationes, quæ
à Convictoribus ſolvuntur?*

Negativa hujuſmodi Dubii reſolutio certò
certiùs promanat ex illis alibi relatis teſtamenti
ver-

verbis, quibus clar. mem. Card. Tontus præ-
cepit, *Omnes, & ſingulos ſuæ hereditatis redi-
tus, fructus, atque proventus per Rectorem exi-
gi, & adminiſtrari, & in libro particulari, ab*
148 *aliis Religionis rebus, atque negotiis ſeparato, di-
ligenter adſcribi, & in fine cujuslibet anni in
Sacra Rota Auditorio exhiberi*; Enim verò,
ſi Reverendiſſimis Dominis Sacri Auditorii Pa-
tribus impartita reperitur à Teſtatore facultas
inſpiciendi, examinandique librum, comple-
ctentem ſolos reditus, ac fructus ſuæ heredita-
tis, colore nullo, nullâque juſtâ ratione talis
facultas extendi, porrigique contenditur ad ex-
pungendas rationes, etiam reſpectu menſtrua-
rum præſtationum, quæ à Convictoribus per-
ſolvuntur, quæque cùm prædictæ hereditatis
reditibus nil habent comune; Facultas namque
149 ad certum, determinatumque caſum reſtricta,
nonniſi in eo præciſo, determinatoque caſu
exerceri poteſt, ex doctrina *Bartoli in leg. Alio
num.11.*, ibi = *Quæro, utrùm Executores, qui
habent poteſtatem vendendi, poſſint permutare,*
150 *vel oblig re? & videtur, quod non* = *ff. de ali-
ment., & cibar. legat., & in leg. Sicut 8. §.Sed
ſi permiſerit num. 1. ff. quib. mod. pign., vel hy-
pother. ſolvit., Camerar. in cap. Imperialem de
prohibit. Feud alienat. per Frideric. pag. 49.
lit. G., Fabian. de Mont. in tract. de empt., &
vendit. quæſt. 2. princip. num. 5. inter tract. magn.
tom. 6. part. 1. fol. 39., Gratian. diſcept. 580.
num. 8., Montan. contr. 13. num. 9., & ſeqq.,
Manent. deciſ. 31. num. 25., & 26., Rota in rec.
deciſ. 31. num. 10., & ſeqq., & deciſ. 325. n. 3.,
& ſeqq. part. 10., coram Priolo deciſ. 317. n. 19.,
& ſeqq.*, ad ornat. *clar. mem. Card. de Luc. de
Fideicom. deciſ. 96. num. 12., & in Romana Sal-
viani 17. Junii 1710. §. Minimè obſiſtente cor.
R.P.D. Falconerio*.

Neque verò iſtiuſmodi facultas, quæ Reve-
rendiſſimis Dominis Sacræ Rotæ Auditoribus
ex Judicio Teſtatoris minimè competit, com-
parata dici poteſt ex eo, quod menſtruæ præ-
ſtationes, de quibus agitur, aliàs fuerint à Re-
ctoribus Collegii adnotatæ in eo ipſo libro, in
quo deſcripti leguntur reditus prædictæ heredi-
tatis, ità quidèm, ut Sacra Rota de illis etiam
rationem exegerit in computorum diſpunctione;
151 Talis quippè adnotatio, cùm procul dubio facta
fuerit per errorem, præjudicium nullum irro-
gare poteſt, ad tradita, per *Rot. coram Priol.
deciſ. 201. num. 7.*, & ad ornat. *clar. mem Card.
de Luc. de Donat. deciſ. 28. num. 19.*; Præſertim
152 verò, quia res eſt de Collegio, cui error, &
negligentia particularium Rectorum nocere
nullo pacto poteſt, *Paſqualig. quæſt. Canon.
centur. 4. quæſt. 339. num. 22. 30., & 45., Pila-
ja deciſ. Pontif. lib. 1. deciſ. 10. num. 54., Sperell.
deciſ. 37. num. 64., & ſeqq., R.P.D. Zaul. ad
Statut. Favent. tom. 2. lib. 6. rubr. 4. num. 34.*
153 *fol. 175.*; Vel, ſi quoquo modo nocere dici po-
teſt, nocebit tantùm quoad præteritum, at non
etiam quoad futurum tempus, eò quod non
agitur de actu momentaneo, ſed habente tra-
ctum ſucceſſivum, & effectum reiterabilem,
juxtà origioariam diſtinctionem *Bartol. in leg.
final. in fin. ff. de Conſtit. Princip.*, quam ſequun-
tur *Andr. de Bacul. in l. 2. num. 10. Cod. de his,
qui ſpont. muner. public. ſubeunt lib. 10.*, ibi
= *Ex his, quæ dixi, patet ſolutio talis quæſtionis,* 154
*quam vidi de facto: Jannenſes, ſive Piſani ha-
bent privilegium immunitatis vectigalium, ſolve-
runt per unum, vel duos annos, vel etiam per de-
cem; contrà privilegium fecerunt, an tali caſu
privilegium ſit amiſſum, ut teneantur ſolvere in
futurum? dico, quod non, quia recipit reiteratio-
nem* =, *Camill. Medic. conſ. 63. num. 3., & ſeqq.,
Gregor. Lopez lib. 42. tit. 12. part. 3.*, ibi = *Ne-
que obſtat id, quod habetur in d. cap. Cùm acceſ-
ſiſſent de Conſtit., quod per unum actum contra-
rium privilegia, quis perdat privilegium, quia il-
lud procedit, quando privilegium continebat
actum momentaneum, & non iterabilem effectum;
Secùs verò, quando habet tractum ſucceſſivum* =
*Barboſ. in cap. Cùm acceſſiſſent nu. 6. de Conſtit.,
& in tract. de Offic., & Poteſt. Epiſcop. allegat.
26. num. 15. in fine, Fontanell. de pact. nuptial.
clauſ. 4. gloſſ. 10. part. 1. num. 131.*, ibi = *Idem di-
cimus de eo, qui, licèt immunitatem haberet,
paſſus tamen fuit, ſe deſcribi in Æſtimo, & Ca-
taſtro, vel libro ſolutionum, non præjudicat ſibi in
futurum, ſed pro illa tantùm vice* =, *& ſub nu.
132., Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 41.
num. 6.*, latè *R. P. D. Zaul. ad Statut. Favent.
tom. 1. in obſerv. ad Proœm. num. 48., & tom. 2.
lib. 6. rubr. 4. num. 35., & ſeq., Magon. deciſ.
Florent. 143. num. 9., Reverter. deciſ. 38., &
39. per tot.*

Prout etiam nullo numero habendum eſt,
quod Convictores reputari debeant, tamquam
quid acceſſorium Collegio, proindèque prædi- 155
ctæ menſtruæ præſtationes eodem Jure cenſen-
dæ ſint, ac fructus hereditarii, juxta illam, om-
nium ore tritam, Juris noſtri regulam, quà tra-
ditur, acceſſorium aſſumere naturam principa-
lis; Quantum enim vera eſt mox dicta regula,
tantum recepta eſt ejuſmodi limitatio, quando
nempè acceſſorium poteſt per ſe ſubſiſtere, uti
ſeparabile à principali, & acceſſio non eſt con-
creta, ſed diſcreta, ex adductis per *Alexand.
conſ. 4. num. 5. lib. 1., Gail. de pac. publ. lib. 1.
cap. 5. num. 24., Mierez. de Majorat. quæſt. 10.
num. 55., Molin. de Rit. Nuptiar. lib. 1. cap. 12.
num. 22., Barboſ. axiom. 4. num. 10., Thabor.
axiom Jur. lib. 1. cap. 8. axiom. 5. limit. 1., & 3.,
Rot. coram Bich. deciſ. 105. n. 3., & ſeqq.*; non
abſimili exemplo Beneficiorum, quæ, ſi æquè 156
principaliter uniantur, retinent proprium no-
men, propriaſque leges, ac privilegia, *Garz. de
Benefic. part. 12. cap. 2. quæſt. 43., Rot. in Recen.
deciſ. 65. num. 7. part. 15.*, latè *in Saliſburgen.
Vicariæ ſuper bono Jure 4. Februarii 1715.
§. Unionem coram R.P.D. Criſpo*; Vel alicujus
loci, qui alteri uniatur; Si enim unio, & aggre- 157
gatio ſit æquè principalis, locus unitus non cen-
ſetur alteri ità ſuppoſitus, ut unum, & idem ef-
ficiantur, per ea, quæ advertunt *Solorzan. de Jur.
Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 19. num. 48., Salas. de
Pac. ad leg. Thaur. lib. 1. relect. fol. 124. num. 151.*
verſ.

verſ. Rurſus, Cravet. de antiquit. temp. part. 4. num. 27. verſ. Sed adverte, Rot. in Recent. deciſ.316. num.8., & 9. part.9., deciſ.65. num.4., & 5. part.15.

158 In dubium autem venire nequit, quin aggregatio Convictorum, ex induſtria Patrum Scholarum Piarum facta Collegio, prorsùs diſcreta ſit, ac ſeparabilis à cœtu Alumnorum; Hi namque in Collegium minimè admittuntur, niſi priùs legitimis documentis de qualitate paupertatis, à Teſtatore requiſita, docuerint; Admiſſi verò, non aliâ veſte, quàm violaceâ indui poſſunt; Vice autem verſâ Convictores recipiuntur, tametſi eſſent ditiſſimi, & veſte
159 nigri coloris utuntur. Alumni reditibus, à Fundatore relictis, educantur; contrà verò Convictores ære proprio, propriiſque ſumptibus aluntur. Quâ de re cùm nimiùm, nimiumque diverſa ſit Alumnorum, Convictorumque natura, & evidens, ac apertum ſit inter utroſque diſcrimen, dicendum proculdubio eſt, quod unio, & aggregatio Convictorum, non jam ſubjectivè, & acceſſoriè, ſed æquè principaliter facta fuerit, ut non abs re ponderat *Rot. in Recent. deciſ. 65. num. 4. part. 15., coram ſan. mem. Alexandro VIII. deciſ. 179. num. 9., in Mantiſſ. ad clar. mem. Card. de Luc. de Juriſdict. diſc. 11. num. 6., & ſeqq., in Gerunden. Parochialium ſuper unione 18. Junii 1714. §. Eam demùm, & §. Pariformiter coram R.P.D. Anſaldo, & in Salisburgen. Vicariæ ſuper bono Jure 4. Februarii 1715. §. Animadverſo coram R.P.D. Criſpo.*

Non omittendo etiam, quod, cùm Fundator Sacræ Rotæ judicio diſpunctionem rationum commiſerit, ob eam rationem, finalemque
160 cauſam, ut nempè ita apparere poſſet, in quoſnam uſus erogarentur hereditatis ſuæ fructûs, hæc ſanè ratio prorsùs deficit reſpectu menſtruarum præſtationum, à Convictoribus ſolvendarum, quæ ad Fundatorem minimè pertinent. Quamobrem, tametſi eædem æquiparari poſſe viderentur reditibus, à clar. mem. Cardinali Tonto relictis, non idcircò tamen idem de utriſque efformandum eſſet judicium, cùm diverſa militet in utriſque ratio, *Surd. conſ. 50. num.25., Viv. deciſ. 255. num. 21., Rot. ad ornat. clar. mem. Card. de Luca de Fideicom. de-*
161 *ciſ. 13. num. 16.*; Prout etiam aliter de parte judicamus, ac de toto, quando diverſa ratio, reſpectu utriuſque verſatur, ut, aliis relatis, dixit *Rot. ad ornat. clar. mem. Card. de Luc. de Legat. deciſ.14. num.7., in Nullius, ſeù Fulden. Juriſdictionis ſuper bono Jure 1. Junii 1708. §.145. coram R.P.D. Anſaldo, & in voto edito à R.P.D. Aldrovando in Romana Primogenituræ Julii Cæſaris de Columna 21. Martii 1712. §.57.*

SEPTIMUM DUBIUM.

An liceat Patribus Scholarum Piarum ipſos Convictores recipere, abſque licentiâ Sacræ Rotæ?

Progredimur jam ad ſeptimum, idemque poſtremum Dubium, cujus affirmativæ reſolutioni facilem profectò viam ſternunt ea, quæ in diſceptatione tum aliorum, tùm proximè ſuperioris Dubii dicta fuerunt; Nam, ſi Reverendiſſimi Domini Sacri Auditorii Patres plus Juris vindicare ſibi nequeunt, quàm quod ipſis detulit Teſtator, iſteque electionem Alumnorum dumtaxat reliquit Sacræ Rotæ, de Convi- 162
ctoribus autem nihil dixit, ac fortaſſe etiam ne mente quidèm cogitavit; ex hoc, veluti ex neceſſario antecedenti, ſequitur, electionem, admiſſionemque Convictorum liberè pertinere ad Patres Scholarum Piarum, qui illorum receptione Collegium Nazarenum ad eum, in quo modo reperitur, honoris, exiſtimationiſque gradum evexerunt. Id quod egregiè confirmatur Reſcripto, quod ad relationem Eminentiſſimi Domini Cardinalis Paracciani die 14. Junii anno 1709. edidit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium negociis præpoſita in una *Senogallien. Fundationis*, in qua, Partibus Jura ſua ſtrenuè propugnantibus, reſpondit, quoad Puellas educandas nullum Jus competere illis piis Benefactoribus, qui ex propriis 163
reditibus Monaſteria fundaverant, tametſi in fundatione facultatem ſibi reſervaſſent nominandi, ac præſentandi Moniales ipſas; Quam quidem reſolutionem refert, ac more ſuo reverenter excipit *Sacra Rota in eadem Senogallien. Fundationis 13. Decembris ejuſdem anni 1709. §. 1. coram Emo D. Card. Priolo*; Ergo quoad Convictores Collegii Nazareni longè minùs jus nullum competere dici poterit Reverendiſſimis Dominis Sacræ Rotæ Auditoribus, qui Collegium prædictum minimè fundarunt, & quorum cura, juxtà pii Fundatoris mentem, reſtricta legitur ad ſolos Alumnos.

Hinc verò cum res non ambigua, non dubia, ſed evidens eſſet, atque perſpicua, mirùm videri non debet, ſi jam indè ab initio fundationis Collegii ad hoc uſque tempus Patres Scholarum Piarum liberè ſemper, independenterque à Sacro Auditorio admiſerunt Convictores,
ne ſemel quidem à Reverendiſſimis Sacræ Ro- 164
tæ Auditoribus impartitâ ipſis controverſâ licentiâ. Quamobrem, etiamſi dubietas aliqua hac in re adeſſe quoquo modo dici poſſet, ea penitùs ſublata remaneret obſervantiâ deſumptâ tùm ex facto Patrum Scholarum Piarum, tùm etiam ex non facto Reverendiſſimorum Dominorum Sacræ Rotæ Auditorum, prout de prima obſervantiæ ſpecie tradit *Rota coram Celſ. deciſ. 341. num. 8., in recent. deciſ. 169. num. 7., & deciſ. 328. num. 10. par. 18., ad ornat. clar. mem. Card. de Luca de Fideicom. dec. 72. num. 21., & de Legat. deciſ. 19. num. 19.*, & de altera ſpecie advertit eadem *Rota deciſ. 647. num.3. par.4. diverſ., in recent. deciſ. 291. nu 11. par. 9., coram Bichio deciſ. 449. num.12., & deciſ. 660. num. 17., ad ornat. clar. mem. Card. de Luc. de Juriſdict. deciſ. 22. num. 15. in Mantiſſ. ad eundem de Fideicom. deciſ. 45. num. 17., in Nullius, ſeù Forolivien. Caſtri Vallis Oppii 12. Junii 1711. §. Ponderando coram R. P. D. Lancetta, confirmata 18. Aprilis 1712. §. Cæterùm,*

ibi = *Ac propterea quænam major exoptari poterat obſervantia, quàm illamet practicata per tot Comites de Familia Malateſta, abſque eo quod ullus unquàm de eorum Deſcendentibus auſus fuerit haſce diſtractiones impugnare, aut controvertere ſub prætextu, quod forent comprehenſi ex pacto, & providentia in præcedentibus Inveſtituris; Signum profectò palpabile, quod ipſi eandem conſuetudinem, & naturam optimè callentes ſe ſemper agnoverunt deſtitutos omni Jure, & actione pro eiſdem Bonis recuperandis= coram R.P.D. Anſaldo =*, & promiſcuè de utraque obſervantiæ ſpecie obſervat *Rota in Placentina Cappellaniæ 25. Junii 1714. §.Validiùs cum ſeq. coram Eminentiſſimo Cardinali Scotto*. Et rectè quidem, quia *minimè ſunt mutanda, quæ interpretationem certam ſemper habuerunt*, ut loquitur *Paulus Juriſconſultus in l. minimè 22. ff. de legib.*, cui concinit ſententia *Hermogeniani in l. ſed & ea 34. ff. eodem, quod nempè ea, quæ longâ conſuetudine comprobata ſunt, ac per annos plurimos obſervata, non minùs, quàm ea, quæ ſcripta ſunt, jura ſervantur*.

Ex qua ſanè adeò uniformi, & fundationi
Collegii coæva, obſervantiâ prorsùs eliſa remanet contraria illa animadverſio, quâ dicebatur, quòd ideò licentia, de qua agitur, expetenda ſit à Reverendiſſimis Dominis Sacri Auditorii Patribus, ut examinare ipſi poſſint, quo
165 genere nati, quâ indole, quibuſve moribus prædi-
diti ſint ii, qui in Convictores recipiuntur, ne
fortè ex improvida, & inconſulta eorumdem
receptione quidquam detrimenti capiat cœtus
Alumnorum, ſub eodem tecto, eademque men-
166 sâ viventium. Nàm, ſi detrimentum iſtud ha-
ctenus adfuiſſe dici nequit, nihil proponitur,
cur metuendum ſit in poſterum, cum ex præ-
terito rectè futurum conjiciatur, ut inquit *Iſo-
crates in oration.13. de Pac.*, Verum enim verò,
etiamſi nobis ob oculos non obverſarentur an-
teacta tempora, nihilominùs tamen timor, qui
ex adverſò obtenditur, penitùs deficeret, ſivè
inſpiciamus RR. Patres Scholarum Piarum,
quorum integritati, ac vigilantiæ ſi Teſtator
167 adeò confiſus fuit, ut à Sacra Rota eligi noluerit
rit Alumnos, niſi prædicti Patres de eorum in-
dole, & idoneitate priùs retuliſſent, præſu-
mendum idcircò eſt, eoſdem non minori uſu-
168 ros fide, ac diligentiâ in Convictorum rece-
ptione, ſivè etiam intueamur perſonas eorum-
dem Convictorum, quorum plerique cum ſint
nobiles, urget potiùs præſumptio, quod ipſi,
utpotè piè, ac liberalitèr domi ſuæ educati,
bonis moribus, ac civilis vitæ officiis prælucere
poſſint Alumnis.

Reſponſio in eadem Cauſa.

Jus eligendi Rectorem, ac Religioſos alicujus certi Ordinis, curæ, & adminiſtrationi Collegii ex Fundatoris voluntate præficiendos, ſpectare ad Superiores ejuſdem Ordinis, atque ad eos reverti, ſi Ordo ipſe in ſecularem ſtatum redactum fuerit, ac deindè primævo regulari ſtatui pleniſſimè reſtitutus, licèt ante redintegrationem primævi ſtatus in alios translatum fuiſſet, unà cum adminiſtratione ipſius Collegii, iterum hic demonſtratur.

SEQUITUR EADEM DISCEPTATIO.

169 *Ex quibus verbis colligatur, liberam adminiſtrationem Collegii Religioſis datam fuiſſe?*

170 *Electio Rectoris Collegii, cujus adminiſtratio Religioſis demandata eſt, pertinet ad Superiores Regulares.*

171 *Collegium eſt perſona ficta incapax explendi ea, quæ indigent facto hominis.*

172 *Ab Executoribus perficiendum eſt opus, imperſonaliter demandatum à Teſtatore, ſi expleri nequeat ab Herede, utpote perſonâ fictâ.*

173 *Verba*, per Rectorem, ex prædictis Patribus eligendum, *præſeferunt utrumque jus activæ, & paſſivæ electionis.*

174 *Opus imperſonaliter demandatum à Teſtatore, quod à perſonâ fictâ heredis expleri nequit, Executoribus commiſſum cenſetur, quando nemo alius adſit, ad quem ejuſdem operis implementum pertineat, ex diſpoſitione Legis, vel hominis.*

175 *Electio Prælatorum regularis domus pertinet ad Collegium ipſum, cujus Prælatus eſt eligendus.* & num. 181.

176 *Electio Superiorum Ordinis Scholarum Piarum pertinet ad Præpoſitum generalem, cum voto deciſivo Adſiſtentium.*

177 *Pœnitentiarii Baſilicæ Lateranenſis, & Liberianæ, licèt regulares ſint ex Ordine Prædicatorum, & S. Franciſci, eliguntur, & removentur à Cardinali Pœnitentiario Majore*, & num.182.

178 *Cardinalis Pœnitentiarius Major ampliſſimis gaudet facultatibus pro eligendis iis, qui Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrare debent.*

179 *In electione Miniſtrorum Eccleſiaſticorum, ſecluſo privilegio, vel conſuetudine, ſe immiſcere nequeunt extranei ab Eccleſia, in qua deputari debent*, & num. 233.

180 *Pœnitentiarii minores Ordinis Prædicatorum in Baſilica Liberiana conſtitui, & removeri debent à Provinciali Provinciæ Romanæ, non autem à Cardinali Pœnitentiario.*

183 *Rectores Seminarii Romani, Collegii Germanici, aliorumque ſimilium eliguntur à Superioribus Regularibus.*

184 *Collegium, veluti corpus politicum, conſtare debet ex capite, à quo regatur, & ex membris, quæ capiti ſubſint.*

185 *Electionem Alumnorum Collegii uni committens, eidem denegaſſe cenſetur electionem Rectoris, & Magiſtrorum, quam non conceſſit*, & num. 189.

185 *Qui aliquibus perſonis committit electionem Alumnorum Collegii ob earum ſapientiam, inte-*

integritatem, & humanarum rerum experientiam, eâdem ratione commiſiſſe cenſetur Superioribus regularibus electionem Religioſorum, Collegio præficiendorum.

187 Religioſorum probitatem, & prudentiam magis norunt Superiores Regulares, quàm extranei.

188 In iis, quæ nobis competunt, quatenus ab alio dantur, non valet argumentum à majori ad minus.

189 Executoribus teſtamentariis meliùs, quàm aliis perſpecta eſt Teſtatoris voluntas.

191 Executorum declaratio pro Teſtatoris voluntate habenda eſt.

192 Præſertim, ſi plenâ poteſtate ab eo donati fuerint, & ſint Juriſconſulti.

193 Executorum declaratio, Pontificio Brevi munita, pro re judicata habenda eſt.

194 Electio Religioſorum, Collegii regimini præficiendorum, peracta præſumitur à Superioribus Ordinis, ad quos illa ſpectabat.

195 Collegium acephalum eſſe nequit.

196 Obſervantia temporis, quo mutatus fuit rerum ſtatus, non juvat.

197 Obſervantia probanda eſt in caſu præciſo, & in iiſdem circumſtantiis.

198 Electio Rectoris fruſtrà precibus impetratur, quæ authoritate propriâ expleri poteſt.

199 Electionem Rectoris ab alio ritè factam eſſe, fatetur, qui ad eumdem Rectorem literas patentes direxit pro receptione Alumnorum.

200 Obſervantiam pro eo, qui Rectorem elegit, æquè probat electio unius Rectoris, pluribus trienniis confirmata, ac ſi totidem electiones peractæ fuiſſent.

201 Electio Rectoris, omnibus adhibitis ſolemnitatibus facta, pro actu clandeſtino habenda non eſt.

202 Obſervantiam non conſtituunt ea, quæ in obſequium Magiſtratus dignitate fulgentis permiſſa fuerunt.

203 Prælati patientia non officit, quoties agitur de auferendo jure quæſito alicui Ordini Religioſo.

204 Sicut nec obeſſet ejuſdem Prælati expreſſa renunciatio.

205 Fundator Collegii Regularis aliis, quàm Superioribus Ordinis, electionem Rectoris nequit committere.

206 Verbum = relinquo = æquè ſignificare poteſt conceſſionem novi Juris, ac præſervationem veteris.

207 Argumentum à diſcretivo loquendi modo, non inter eaſdem, ſed inter diverſas perſonas adhibito, parùm valet.

208 Verba præſuppoſitiva nihil diſponunt, niſi de re præſuppoſita aliundè conſtet.

209 Leges, & Reſcripta eo ſenſu accipi debent, quo accommodentur ſtatui rerum, cui Princeps providere voluit.

210 Et intelligenda ſunt, rebus in eodem ſtatu manentibus.

211 Religioſi Ordinis ſuppreſſi, & poſtea reſtituti, adminiſtrationem quoque Collegii, aliorum regimini commiſſi, recuperant, ſi ceſſet ratio collati in alios regiminis, & n. 213., 218., 222., & 229.

212 In Legibus præcipuam vim habet ratio, quæ Legiſlatorem movit.

214 Legis ratio alia extrinſeca, ſeù occaſio ferendæ Legis, & alia intrinſeca.

215 Legis ratio meliùs apparere nequit, quàm ex ipſa Lege.

216 Mutato Collegii Regularis ſtatu, mutanda eſt etiam regiminis forma.

217 Ad Principis curam ſpectat, ut ſuprema hominum judicia plenam exitum habeant.

219 Commutatio voluntatis, ceſſante cauſsâ, ob quam facta eſt, & ipſa ceſſat.

220 Humanæ diſpoſitiones, tractu temporis duraturæ, tacitam habent conditionem, ſi res in eodem ſtatu permaneant.

221 Et faciliùs ceſſant, ſi ex nova cauſsa inducatur contrarius, ſive diverſus rerum ſtatus, & num. 225.

224 Diſpoſitionem ad cauſſam expreſſam coercent verba = quoad præmiſſa ſufficienter, & expreſsè commutamus =.

226 Redintegratio Ordinis ad primævum ſtatum regularitatis continet ea omnia, quæ antea ipſi competebant, & num. 238.

227 Reſtitutio facta a Principe tantum reddere debet, quantum abſtulit læſio.

228 Præſertim, quando plenaria eſt, nec dat priſtinam faciem, & agitur de iis, quæ ſequuntur ipſius reſtitutionis naturam.

230 Reſtitutio regularis Ordinis plenaria, quænam ſit.

231 Et an tribuat ea, quæ antea ex vi ſpecialis gratiæ competebant, & num. 234.

232 Reſtitutio in omnibus, & per omnia æquipollet expreſſæ mentioni omnium jurium, quæ antea competebant.

233 Jus præficiendi Rectorem, alioſque Religioſos pro Collegii regimine reſtituitur Ordini ſuppreſſo, & poſtea ad ſtatum Regularem reſtituto.

235 Electio Rectoris, & Religioſorum, Collegio præficiendorum, eſt conſectaria ad reſtitutionem Ordinis, antea ſuppreſſi.

236 Redintegratio Regularis Ordinis ad priorem ſtatum, reſtituit jus eligendi Rectoris Collegii, niſi illud apertè excipiatur.

237 In Conſtitutionibus generalibus Pontifices ſemper excipere conſueverunt ea, quæ ſub Conſtitutione comprehendere noluerunt.

239 Reſtitutio, per quam delentur literæ ſuppreſſionis, tribuit omnia primæva jura etiam in alium tranſlata.

240 Præſertim, ſi in alium tranſlata fuerint ex titulo non oneroſo.

241 Redintegratio Ordinis ad priorem ſtatum, aliquâ adjectâ exceptione, ampliſſimè intelligenda eſt quoad ea, quæ excepta non fuerunt.

242 Redintegratio Ordinis ad primævum Regularem ſtatum cum derogatione literarum ſup-

ſuppreſſionis, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, *non eſt plenaria*.

243 *Si verò Clauſula illa* = illis aliàs in ſuo robore permanſuris = *adjecta fuerit poſt derogationem quarumcumque Conſtitutionum, plenitudini reſtitutionis non officit*, & num. 245.

244 *In Literis Apoſtolicis continentibus derogationem alicujus Conſtitutionis adjici ſemper conſueverant clauſulis derogatoriis verba* = illis aliàs in ſuo robore permanſuris =

246 *Clauſula* = illis aliàs in ſuo robore permanſuris = *referenda non eſt ad Conſtitutionem, cui ſpeciatim derogatur, ſed ad alias, generatim ſub clauſulâ derogatoriâ comprehenſas*.

247 *Clauſula* = illis aliàs in ſuo robore permanſuris = *non obſtat, quominùs ſub generali derogatione comprehendantur, quæ illi ſunt conſectaria*.

248 *Præſertim, ſi adſit ſpecialis ratio, ob quam comprehendantur*.

249 *Electioni Superiorum Religioſæ Domus extraneos Prælatos immiſceri, prohibent ſacri Canones*.

250 *Verba Legum in abſonum aliquem ſenſum trahenda non ſunt*.

251 *In enunciando ſui juris titulo Sacræ Rotæ Auditores erraſſe, dicendum non eſt*.

252 *Fundator Collegii, qui Religioſos alicujus Ordinis, ejus regimini præfici voluit, voluiſſe quoque cenſendus eſt, ut eorum Religioſorum electio fieret juxta regulas Ordinis*.

DIſertiſſimi Domini Defenſores Sacri Auditorii ex tribus titulis, & fundamentis ſtatuere conantur, Jus eligendi, & removendi Rectorem, alioſque Religioſos, quibus incumbit cura, & regimen Collegii Nazareni, ſpectare ad Reverendiſſimos Patres; Primò nempe ex Lege fundationis eruta tùm ex mente, tùm ex verbis, quibus clar. mem. Cardinalis Tonti fundator uſus fuit: Secundò ex Conſtitutione Apoſtolica, ſeu Motu proprio Innocentii X.; Tertiò demùm ex obſervantia. Quæ omnia contraria fundamenta, licèt jam disjecta videri poſſint ex iis, quæ enucleata fuerunt in noſtris Informationibus; nihilominùs illi inhærentes obſequio, ac reverentiæ, quæ tum omnium ſummæ Eminentiſſimorum Judicum dignitati, tum præclariſſimorum Collitigantium amplitudini præſtanda eſt, non pigebit, breviter perſtringendo jàm aliàs deducta, nova quædam animadverſa eiſdem ſuperaddere, ex quibus Eminentiſſimi Patres faciliùs dignoſcere queant, alienâ quidem interpretatione vim fieri menti, & verbis teſtamentariæ diſpoſitionis Inſtitutoris, atque Fundatoris Collegii noſtri: extraneâ prorsùs intelligentiâ detorqueri ſenſum Brevis, ſivè Conſtitutionis Innocentianæ: & denique fruſtrà DD. contrarios defenſores obſervantiam favore Sacri Auditorii deſumere conari ex quibuſdam actibus, qui potiùs firmiſsimè ſtatuunt jus Reverendiſsimi P. Præpoſiti Generalis, & PP. Scholarum Piarum: juxtà autem methodum, ſervatam in noſtro reſtrictu, per ſeparata capita de his omnibus agentes, primo loco demonſtrabimus, quod

Ex voluntate clar. mem. Card. Tonti Fundatoris Collegii Nazareni jus eligendi, & removendi Rectorem, ceteroſque dicti Collegii Patres pertinet ad P. Præpoſitum Generalem Ordinis Scholarum Piarum, ejuſque Aſſiſtentes, non autem ad Reverendiſſimos DD. Sacri Auditorii Patres.

Et ſanè, antequàm demonſtrare aggrediamur, Sacræ Rotæ Auditorium, ejuſque Reverendiſſimos Patres quoad jus eligendi, & amovendi Rectorem, alioſque Miniſtros Collegii Nazareni intentionem ſuam nullo pacto fundare poſſe in verbis teſtamenti, aut tacita Teſtatoris mente, fas nobis ſit eluere inofficioſum loquendi modum, quo à DD. contrariis Defenſoribus RR. Patres Scholarum Piarum Principales noſtri in Collegium ab ejus Fundatore introducti, & conſiderati appellantur *veluti ſimplices operarii, & Magiſtri conductitii ad diſciplinandos adoleſcentes in ſtudiis literarum, & bonis moribus cum mechanica, & ſubalterna adminiſtratione, ſeù exactione redituum Collegii ſubordinata Sac. Rotæ Auditoribus*.

Quæ certè non fuit mens Teſtatoris, qui cùm jam firmâ, atque immutabili animi ſui ſententiâ conſtituiſſet erigere Collegium, in quo Religione imbuerentur, boniſque artibus excolerentur egregiæ indolis Adoleſcentes, meliori 169
medio, ſivè ratione id aſſequi minimè poſſe reputavit, quàm iſtiuſmodi Collegii regimini præficiendo Patres tunc naſcentis Ordinis, qui vigore ſui Inſtituti, confirmati quarto ſolemni voto, addicti prorsùs erant bonis moribus, & literis, inſtituendis, erudiendiſque adoleſcentibus; quamobrem in ſuo teſtamento dixit, Collegium *erigendum, & permanendum ſub curâ, & regimine RR. PP. Religioſorum Scholarum Piarum*; Cumque ipſe morte præoccupatus ſancire nequiviſſet Leges, & regulas, quibus illud regeretur, juſſit, quod eædem conderentur à ſuis Executoribus teſtamentariis *unanimiter cum præfatis RR. Patribus Scholarum Piarum*, atque etiam contradiſtinguens honorificum regendi munus, à diſciplinæ tradendæ officio, declaravit, ex Patribus, Collegio præficiendis *quatuor adſummum ad curam, & regimen dicti Collegii, alios verò quatuor pro Magiſtris, & Lectoribus eorumdem Scholarium deſtinari*, præcepitque, ut dicti Scholares regerentur Legibus, quas condi juſſerat; Idemque deindè Teſtator præſcribens normam, & formam ſervandam in electione Adoleſcentulorum, licèt mandaſſet, illam, veluti rem maximi momenti, peragi, ac celebrari interpoſitâ auctoritate, ſapientiâ, & prudentiâ, quâ Reverendiſſimos Sacri Auditorii Patres ſummopere excellere noverat, voluit tamen, priùs illorum indolem, & idoneitatem

tem explorari à Patribus, Collegii regimini præ-
poſitis, *Præterea diſpoſuit, ſua hereditatis om-
nes, & ſingulos reditus, fructus, & proventus,
pro tempore decurrendos, per Rectorem pro tem-
pore ejuſdem Collegii, ex prædictis RR. PP. &c.
eligendum, & deputandum &c., exigi, & admi-
niſtrari &c.*, mandans, quod, ſi qui ſupereſſent
reditus, ut Juvenes poſt emenſa minorum
ſtudiorum curricula è Collegio dimiſſi, gravio-
ribus hic in Urbe ſe ſe exercere poſſent, eroga-
rentur in eorum ſubſtentationem, *prædictorum
tamen RR. Sacræ Rotæ Auditorum, ac prædi-
ctorum Religioſorum ejuſdem Collegii curam
habentium arbitratu*, & denique ſubdidit, quod,
ſi qua de cauſa Bona, & res, pro Collegii dote
ab ipſo relicta, alienari contingeret, eorum pre-
tium converteretur *in emptionem tot locorum
montium non vacabilium, cenſuum, aut Bono-
rum ſtabilium tutorum, & ſecurorum ad electio-
nem Rever. P. Rectoris pro tempore ejuſdem Col-
legii, cum ſcientia tamen, & conſenſu ſuorum
Executorum &c., illis verò vitâ functis, cum par-
ticipatione, & conſenſu Reverendiſſimi Domini
prædictæ Sacræ Rotæ Decani* = Eminentiſſimi
igitur Patres pro ſumma eorum ſapientia, ac
prudentia ſecum reputent, *an, veluti ſimplices
Operarii, & Magiſtri conductitii &c. cum me-
chanica, & ſubalterna adminiſtratione, ſeu exa-
ctione redituum Collegii* conſiderandi ſint Re-
ligioſi illi, quibus Teſtator cum ejuſdem Col-
legii regimine, & cura exiſtente penes Recto-
rem, ex eorum gremio ſemper eligendum, com-
miſit plenariam adminiſtrationem tàm quoad
erogationem redituum, quàm etiam quoad in-
veſtimenta capitalium?

At verò, ſi Patres Principales noſtri à Funda-
tore Collegii adſciti fuerunt non tamquàm ſim-
plices Operarii, & Magiſtri dumtaxat condu-
ctitii, mechanicam ſolummodò operam Adole-
ſcentibus, in illo educandis, præſtare debentes,
ſed potiùs ad præcipuam eorumdem curam,
170 diſciplinam, & regimen, impartitâ eiſdem
redituum, & Bonorum Collegii adminiſtratio-
ne, ex hoc etiam, veluti ex neceſſario antece-
dente, ſequitur, quod electio P. Rectoris, ex d.
Religioſorum coetu facienda, pertineat ad Reve-
rendiſſimum P. Præpoſitum Generalem, ce-
teroſque ſupremos Miniſtros, à quibus cele-
brantur electiones ceterorum Superiorum do-
morum regularium dicti Ordinis, inter quas
eſt Collegium, de quo agitur, in quo, ex præ-
ſcripto Teſtatoris, Religioſi præpoſiti illius
regimini, juxta ſui Inſtituti regulas vivere
debent.

Nil itàque turbat, quod Teſtator, dùm egit
de perficienda electione Rectoris Collegii, ab
ipſo fundati, locutus fuerit illis impersonalibus
verbis = *per Rectorem pro tempore ejuſdem Colle-
gii ex prædictis RR. Patribus Scholarum Pia-
rum eligendum* =. Ex iſto imperſonali loquendi
modo elicitur primum illud contrarium argu-
mentum, quod videlicet electio iſthæc, imper-
ſonaliter demandata, cum referri nequeat ad
heredem, is namque erat Collegium, quod
eſt perſona ficta, incapax explendi ea, quæ in- 171
digent facto hominis, referenda ſit ad Execu-
tores teſtamentarios, & per conſequens ad Re-
verendiſſimos DD. Sacri Auditorii Patres, eo-
rum loco ſubrogatos: Illatio autem iſtâ primum
deficit in antecedenti, ſeu ſuppoſito; verum
namque non eſt, quod electio Rectoris perti-
neret ad Executores, ſed illa ex forma teſta-
ſtamenti ſpectabat ad Patres Scholarum Pia-
rum; ut etiam non ſubſiſtit, Reverendiſſimos
Patres ſucceſſiſſe loco Executorum; his nam-
que ſubrogati fuerunt iidem Patres Principales
noſtri; Deindè verò, tametſi utraque hujus ſup-
poſiti pars colore aliquo ſubſtineri poſſet, hujuſ-
modi argumentandi genus, quo utitur Pars
adverſa, nullo pacto locum ſibi vindicare vale-
ret in noſtra hypotheſi. Nàm, licèt verum ſit,
quod factum aliquod, ſive opus imperſonaliter
demandatum à Teſtatore, quoties adimpleri 172
nequit ab herede inanimato, & corporis ficti
perſonam gerente, perficiendum ſit ab Execu-
toribus, attamen id procedere nequit in caſu
noſtro, quoniam verba illa imperſonalia *per
Rectorem pro tempore ejuſdem Collegii ex prædi-
ctis RR. Patribus Scholarum Piarum eligendum,* 173
& deputandum, nedum in ſenſu paſſivo referri
poſſunt ad coetum perſonarum, ex quo Rector
eligendus eſſet, ſed indigitare ſatis videntur
eumdem coetum tamquam corpus politicum,
ad quod Jus activæ electionis pertinere debebat.

Præterea verba imperſonaliter prolata reſpe-
ctu operis, quod expleri nequit à perſona ficta
heredis, tunc rectè referuntur ad Executores,
quando reſpectu talis operis perficiendi Jus eiſ- 174
dem non reſiſtit, & non adeſt alius, ad quem
illius adimplementum vel ex juris diſpoſitione,
vel ex voluntate Teſtatoris pertineat, prout
contingit in caſu noſtro, in quo utraque ele-
ctionem Rectoris demandat P. Generali, ejuſ-
demque Ordinis PP. Scholarum Piarum Aſſi-
ſtentibus; Nam, ſi intueamur juris diſpoſitio-
nem, res plana videtur; cum canonica electio 175
Prælatorum, & localium Superiorum, qui ali-
cujus regularis domus regimini præfici debent,
pertinere dicatur, vel ad Collegium, ſive
coetum ipſum, cujus Prælatus eſt eligendus,
vel ad eos, quibus vigore ſuarum particularium
Conſtitutionum electio activa demandata re-
peritur, ut in noſtra ſpecie ex Conſtitutionibus
Apoſtolicis, & præſertim illâ ſan. mem. Ale-
xandri VII. edita die 24. Januarii anni 1656. 176
iſtiuſmodi activæ electionis Jus impartitum
dignoſcitur P. Præpoſito Generali cum voto
deciſivo Aſſiſtentium, & luculenter probat
R. P. D. Petra in ſuo tractatu *de Sacr. Pœni-
tentiaria parte prima cap. 13. num. 10.*; Quamo-
brem electio quoque Rectoris Collegii Nazareni
ex Juris diſpoſitione ad illos pertinebit, quia à
Teſtatore conſideratum fuit Collegium tam-
quàm domus religioſa, in qua Patres Schola-
rum Piarum juxtà ſui Inſtituti regulas vivere
debebant, & uti talis reputata etiam fuit in
Brevi Innocentii X., in quo, nè dictum Colle-
gium inſtar ceterarum domorum dicti Ordinis
redi-

redigeretur ſub poteſtate Eminentiſſimi Card.
Vicarii, cautum fuit, quod illius regimen, &
gubernium relinqueretur omnimodæ diſpoſitio-
ni Cauſarum Sac. Palatii Apoſtolici Audi-
torum.

Cujus argumenti vis fruſtrà exadverſo evitarl
contenditur exemplò Pœnitentiariorum Baſili-
carum, Lateranenſis, & Liberianæ, qui licèt
177 regulares ſint, nihilominus è religioſis domibus
inclyti Ordinis S. Dominici, & S. Franciſci ab
Eminentiſſimo Cardinali Pœnitentiario Majore
evocantur, ab eodemque eliguntur, & remo-
ventur independenter ab arbitrio, & auctori-
tate Superiorum Regularium, io hujus exempli
comprobationem exſcribendo particulas voto-
rum editorum à bon. mem. RR. PP. DD. Fa-
gnano, & Jo. Franciſco de Rubeis, quæ latè
reaſſumpſit *R.P. D. Petra* in ſuo tractatû de Sa-
cra Pœnitentiaria; Ut etiam fruſtra afferuntur
alia exempla, quibus probari dicitur, Regulares
ab Epiſcopis, aliiſque Superioribus Eccleſiaſti-
cis aſſumi poſſe ad plura Officia exercenda extrà
ſuorum Monaſteriorum Clauſtra abſque ullâ
iojuriâ Superiorum Regularium, quorum venia
à Subditis tantummodò petenda eſt; nemo
quippè non videt argumenta, ducta à ſimilibus
exemplis, nullo pacto applicari poſſe caſui noſtro.

Nàm, ſi res ſit de electione Minorum Pœni-
tentiariorum, Jus illam exequendi Pontificiis
Indultis, & Conſtitutionibus conceſſa reperitur
Emioentiſſimo D. Card. Pœnitentiario, ampliſ-
178 ſimis à Sede Apoſtolica donato facultatibus pro
eligendis iis, qui Sacramentum Pœnitentiæ
adminiſtrare debeot univerſis Chriſtiani Orbis
fidelibus, pro ſuis expiandis peccatis ad hanc ſan-
ctitatis Aram confugientibus, ut diſertè pro-
fitetur idem *R. P. D. Petra in dicto tractatu
fol.282. ſub num.7.* referens formulam deputa-
tionis, ibi = *Minores Pœnitentiarios, & alios
quoſcumque Officiales ejuſdem officii arbitrio ſuo
deputare, vel confirmare &c., ac deputatos re-
movere, atque alios ſibi benè viſos in illorum lo-
cum ſubſtituere* = at longè aliter res ſe habet in
caſu noſtro, in quo Collegii Fundator diſertis,
minimèque dubiis verbis declarans Jura, quæ
Reverendiſſimos DD. Sacri Auditorii Patres
in Collegio ſibi vindicare poſſe, volebat, inter
illa non recenſuit electionem Rectoris, cetero-
rumque Religioſorum, illius regimini, & curæ
præeſſe debentium; Noverat enim prudens ille,
ac ſapiens vir, quod ex clara diſpoſitione Sa-
crorum Canonum electio iſtiuſmodi Superio-
rum, utpotè privativè pertinens ad cætum
ipſum Religioſorum, vel ad eorum Superiores,
179 privatâ auctoritate demandari non poterat ex-
traneis, nam, *ſecluſo privilegio, vel conſuetu-
dine in collatione Beneficiorum quorumcumque,
vel electione Miniſtrorum Eccleſiaſticorum, ex-
tranei ab Eccleſia, in qua deputari debent, in
terminis Juris communis ingerere ſe non poſſunt*,
ſunt verba *R. P. D. Petra part. 1. cap. 13. ſub
num.10.*, ajentis, id inniti firmiſſimis juris no-
ſtri principiis, idque confirmamus exemplo ipſo
Pœnitentiariorum, in contrarium allato, nam,
cùm Pœnitentiarius Major jus activæ electionis
Minorum Pœnitentiariorum tribuere ſibi vel- 180
let in Baſilica etiam Liberiana, & ex Motu
proprio S. Pii V. tali facultate careret, re de-
latâ ad Sacram Congregationem Concilii, die
14. menſis Decembris anni 1714. diſputato
Dubio = *An Pœnitentiarii Minores Ordinis Præ-
dicatorum in Baſilica Sanctæ Mariæ Majoris con-
ſtitui, & removeri debeant per Provincialem
Provinciæ Romanæ &c., ſivè potiùs illorum con-
ſtitutio, & remotio ſpectet ad Cardinalem Ma-
jorem Pœnitentiarium* =, Sacra Congregatio re-
ſpondit = *affirmativè quoad primam, & negativè
quoad ſecundam partem* =

Nec abſimili reſponſione ſatisfit aliis exem-
plis; illa enim verſantur circà officia, & mu-
nera, ad quæ Regulares vel ex juris communis
cenſura, vel ex conſuetudine aſſumi permit-
tuntur ab Epiſcopis, aliiſque Prælatis eccleſia-
ſticis, licèt non ſint de gremio, & cætu talium
Regularium. Quamobrem nemo non videt, ex
his argui mioimè poſſe ad electionem Superio-
rum domus regularis, à Sacris Canonibus pri- 181
vativè attributam cætui ipſi Regularium, ex
quo paſſiva electio celebranda eſt, vel illis ejuſ-
dem Ordinis Superioribus, quibus ſpeciali lege
demandatur. Jure igitur, meritòque eximius
ille Juriſconſultus bon. mem. R. P. D. *Petrus
Franciſcus de Rubeis*, licèt in Cauſa Pœniten-
tiariorum Minorum reſpondiſſet, illorum ele-
ctionem non ad Superiores Regulares, ſed ad 182
Eminentiſſimum D. Majorem Pœnitentiarium
pertinere, ut in ejus voto relato ab *R.P.D. Pe-
tra*, nihilominus agnoſcens, ex tali jure, utpotè
illi competente vigore ſpecialium Indultorum;
argumentum nullum duci poſſe reſpectû ele-
ctionis Rectoris, & Officialium Collegii noſtri,
idcircò, quando unâ cum aliis Executoribus de-
putatis à clar. mem. Cardinali Tonto egit de
dimittendo munere, atque officio, declaravit,
electionem Rectoris, aliorumque Officialium
pertinere ad P. Generalem, alioſque Patres
Scholarum Piarum, & quidem ex forma te-
ſtamenti Fundatoris Collegii, conformis ſanè
diſpoſitioni juris communis, juxtà quam alio- 183
rum quoque præclariſſimorum Urbis Collegio-
rum, Seminarii nempè Romani, Germanici,
aliorumque, Rectores, ceterique Religioſi, illo-
rum regimini præpoſiti, eliguntur ab eorum Su-
perioribus.

Domini igitur contrarii Defenſores id agno-
ſcentes, præſidium quærunt ex voluntate Te-
ſtatoris, dicendo = *Sacræ Rotæ Auditores non
ſolùm fuiſſe ſubrogatos in locum Executorum poſt
eorum obitum, ſed etiam relictos Patronos, &
plenarios diſpoſitores, & adminiſtratores, & in
ſumma repræſentatores Collegii* = ex hac autem
Juris, & poteſtatis plenitudine collata Reve-
rendiſſimis Patribus loco Executorum, quin
imò ipſius heredis loco ſubrogatis, inferentes,
eiſdem competere jus quoque activum eligendi
illius Rectorem, ſubdunt, idem jus nullo pacto
attribui poſſe P. Præpoſito Generali Scholarum
Piarum, *qui neque per umbram legitur ullibi*

nomi-

*nominatus, ſeù conſideratus in toto contextu di-
ſpoſitionis teſtamentariæ Card. Fundatoris, cum
ſolùm nominati fuerint Religioſi in ordine ad jus
paſſivum, ſeù paſſivam electionem, tamquam Ope-
rarii, & inſtrumenta deſtinata ad erudiendam
Juventutem.*

Sed reverâ tale jus activum colore nullo ex
teſtamenti verbis, ſive mente Fundatoris Col-
legii argui poteſt, tributum fuiſſe Reverendiſſi-
mis Patribus, ut perſpicuum fiet perſtringendo
præcipuum argumentum, quo DD. exadverſo
Scribentes tale Jus activæ electionis, illorum fa-
vore, conſtabilire conantur, nam, ut id demon-
ſtrent, inquiunt, quod, ſi cauſa finalis con-
ceſſionis Juris eligendi Scholares, factæ Sacræ
Rotæ Auditoribus, ea fuit, quia nempè = *electio
hujuſmodi Scholarium ſummæ ſibi videtur conſe-
quentiæ, & importantiæ, uti principale hujuſ-
modi piæ operæ fundamentum* = hinc ſequatur,
quod eiſdem conceſſum cenſendum ſit jus etiam
eligendi Rectorem, alioſque Patres, Collegii
regimini præponendos, quia id longè majorem
expoſcit animadverſionem, atque circumſpe-
ctionem, quippe, ut ipſi loquuntur, *nihil infer-
viunt optimi Juvenes niſi optimi ſint Rectores &
Magiſtri, & niſi per electionem, & remotionem de-
pendeant ab eo, qui Scholares ponit, & deponit.*

Profectò ex hac argumentandi ratione, quâ
utitur Pars adverſa, tantum abeſt, quod favore
Reverendiſſimorum Patrum ſtatui poſſit Jus
activæ electionis, de quo agitur, ut illud po-
tiùs manifeſtè excludatur; Teſtator enim men-
tis oculis perſpiciens, quod Collegium, ex ejus
diſpoſitione erigendum, veluti corpus politi-
184 cum conſtare debebat ex capite, quod illud
regeret, & ex membris, quæ ad nutum capitis
officia exequerentur, eidemque ſubdita eſſent,
quodque hæc, cum non à natura gignerentur,
ſed facto hominis, electione nempe conflaren-
tur, iſtam ab aliquo explendam neceſſariò eſſe,
novit; Idcircò, ſi electionem Scholarium, licèt,
ut exadverſo dicitur, *minoris importantiæ*, ita
commiſit Reverendiſſimis Patribus, ut non
ſolùm eam claris verbis expreſſerit, verùm
etiam magno apparatu rem explicans, diligen-
ter præſcripſerit tùm modum eam celebrandi,
tùm etiam aperuerit rationem, ob quam illam
eiſdem delegabat, quia nimirum *confiſus in
ſupradictorum Auditorum ſapientia, & inte-
gritate, humanarumque rerum experientia, illis
hujuſmodi electionem deſtinavit, atque conceſſit*;
immò verò ſatis non eſſe reputans pro iſtiuſmo-
di electione rectè perficienda illam demandaſſe
ſummæ Reverendiſſimorum Patrum pruden-
tiæ, & integritati, voluit etiam, ut à Patribus
Scholarum Piarum, prævio experimento,
periculum fieret idoneitatis, & ingenii Adole-
ſcentulorum eligendorum, quo examine ex-
pleto, præcepit, ut expedirentur Literæ pa-
tentes, ſubſcribendæ à Reverendiſſimis Patri-
bus, eiſque exhibitis P. Rectori Collegii, Scho-
lares approbati, reciperentur; Si ergo electionem
hanc, quamvis ex contraria aſſertione minoris
momenti, Teſtator non ſolùm luculentiſſimè
expreſſit, ſed etiam longâ oratione, ac ſer-
mone diligentiſſimè omnia præſcripſit, quæ in
ea perficienda ſervari voluit, ità quidem, ut 185
nec etiam illam libero Reverendiſſimorum PP.
arbitrio commiſerit; dicendum profectò eſt,
quod, dum de electione PP. Rectoris, & Magi-
ſtrorum, ac Religioſorum, in Collegio deſervire
debentium, nihil locutus fuit, noluerit, in ea
illos ingerere ſeſe poſſe, quia nempè, quum
agitur de eo, quod nobis competit, quatenus ab
alio datur, nemo poteſt ſibi arrogare plus eo,
quod ipſi datum eſt, proindeque, cum Teſtator
d. electionis poteſtatem expreſsè non conceſſerit
Reverendiſſimis Patribus, cenſendus eſt, quod,
ſe conformando tum Juris communis diſpoſitio-
ni, tùm Conſtitutionibus Ordinis dd. Patrum,
electionem Superiorum regularium commiſerit
prudentiæ, & arbitrio P. Generalis, ejuſque
Aſſiſtentium, quibus illa competit.

Ecquis ſanè dixerit, quod, quum agendum
erat de electione Rectoris, & Religioſorum,
quorum curæ, & regimini tradendi erant Scho-
lares eligendi, illam adeò pendere voluerit ab
abſoluta, & deſpotica Reverendiſſimorum Pa-
trum voluntate, & P. Generali relinqueretur
ſola neceſſitas dandi veniam Religioſis è domi-
bus regularibus, quibus addicti erant, ſe ſe
transferendi in Collegium, ad quod extraneâ
eligentium auctoritate evocabantur? Quod
certè quàm abſurdum ſit, evidens, & apertum
reddi videtur ex ipſa ratione, quâ Teſtator mo- 186
tus legitur ad rogandos Reverendiſſimos Pa-
tres, ut in electione Scholarium peragenda
judicium ſuum interponerent, quia nempè
ſummoperè fidebat eorum *ſapientiæ, & inte-
gritati, humanarumque rerum experientiæ*; Ob
contrariam igitur rationem dicendum erit, ele-
ctionem Rectoris, ceterorumque Religioſorum,
ad Collegii regimen, & curam evocandorum,
commiſſam fuiſſe judicio Superiorum Genera- 187
lium Ordinis, qui ſoli noviſſe poterant probi-
tatem eorum Religioſorum, qui prudentiâ
regere, virtutis exempla præbere, & literis
Alumnos, ipſis commiſſos, erudire debebant.
Quæ certè omnia cum omnino laterent Reve-
rendiſſimos Patres, à ſumma Teſtatoris pru-
dentia, ac mente prorſus alienum eſt, quod
talem electionem committere voluerit judicio
eorum, qui in illa perficienda decipi facilè
poterant; Nil itaque mirum, quod ille, qui
tàm maturo conſilio, tantâque cum animi deli-
beratione egit tùm de inveſtiganda qualitate
Scholarium, deque eorum idoneitate exploran-
da, tùm etiam de Literis patentibus, poſt illorum
experimentum eiſdem dandis, nihil egerit, aut
dixerit de electione Rectoris, & Religioſorum,
cum ſimilibus Literis patentibus executioni de-
mandanda, quarum præſidio certè egebant, ſi,
nonniſi vigore electionis, à Reverendiſſimis Pa-
tribus peragendæ, ad Collegii regimen aſſumi
debebant, prout illas neceſſarias ipſi agnove-
runt, dum poſt expletam à P. Generali, &
Superioribus Ordinis electionem, haſce Literas
illi tradere curarunt.

Hine

Hinc conſultò omittimus verba facere de cu-
ra, vigilantia, & protectione Reverendiſſi-
morum Patrum, à Teſtatore implorata, tàm
quoad res Collegii, quàm quoad perſonas Alum-
188 norum, nam in iis, quæ nobis competunt, qua-
tenus ab alio dantur, ſi adeò requiritur expreſſa
conceſſio, ut nèc etiam valeat argumentum il-
lud, quod noſtri vocant à majori ad minus,
quonam pacto ex iis, quæ reſpiciunt quoſdam
dumtaxat particulares actus circa æconomicam
adminiſtrationem, & opem, officiaque præ-
ſtanda emeritis Alumnis, inferri poterit, Reve-
189 rendiſſimis Patribus conceſſum fuiſſe præci-
puum illud Jus activæ electionis Superiorum
Collegii, & quidem apertè contrà mentem Sa-
crorum Canonum, & voluntatem Teſtatoris,
nobis indigitatam nedùm teſtamenti verbis,
verùm etiam manifeſtè declaratam, atque
confirmatam ex obſervantia deſumpta tum ex
facto Executorum teſtamentariorum clar. mem.
Card. Tonti, tùm etiam ex ſubſecutis actibus
electionum?

Ad quàm obſervantiam breviter enuclean-
dam progrediendo, ſi res ſit de facto Executo-
rum, quiſnam melius illis noviſſe poterat men-
190 tem, voluntatemque Teſtatoris? Hi autem,
dum ſeſe abdicarunt executorio munere, di-
ſertis verbis profeſſi fuerunt, Jus eligendi Re-
ctorem, alioſque Officiales à Teſtatore de-
mandatum fuiſſe Patribus Scholarum Piarum,
Quæ ſanè Executorum declaratio cum accipi
191 debeat perindè ac ſi facta fuiſſet ab ipſo Teſta-
tore, præſertim verò, quia agitur de Execu-
toribus non ſolùm intimâ familiaritate Teſtato-
ri conjunctis, & plenâ poteſtate ab eo donatis;
192 Verùm, quod magis eſt, inter eos aderant duo
præſtantiſſimi Juriſconſulti Hortentius de Ru-
beis, & R. P. D. Franciſcus ejus filius, qui vel
ex Teſtatoris ore ejus voluntatem accepiſſe po-
terant, vel, quatenus eadem ipſis expreſsè com-
municata minimè fuiſſet, non ità facilè in illa in-
terpretanda errare poterant, Si hoc itaque nudo
Executorum facto quæſtio omnis in noſtro caſu
193 ſublata videri poſſet, quanto fortiùs idem ur-
gebit ex robore illi ſuperaddito per Pontificium
Breve ſan. mem. Urbani VIII., judicialiter exe-
cutioni demandatum ab Eminentiſſimo Urbis
Vicario, cujus Decreto, veluti per rem Judicatam,
plenè ex tunc conſtabilitum videri poteſt Jus
P. Generalis, & Religioſorum Scholarum
Piarum.

Si verò intueamur obſervantiam deſumptam
ex ſubſecutis electionibus, hæc conſideranda eſt
juxtà diverſitatem ſtatuum, quos Ordo PP.
Scholarum Piarum ſortitus fuit; Quod attinet
ad tempus, antè ſuppreſſionem regularitatis præ-
fati Ordinis decurſum, quodque fuit proximum
fundationi Collegii factæ anno 1624., ſatis eſt
194 Principalibus noſtris afferre obſervantiam nega-
tivam, videlicèt Reverendiſſimos Sacri Audi-
torii Patres nullum unquam expleviſſe actum
iſtiuſmodi electionis, ut ille expletus præſuma-
tur à P. Generali, & Religioſis Ordinis, ad quos
tùm èx Juris communis cenſura, tùm ex non
dubia voluntate Teſtatoris, tùm denique ex de-
claratione Executorum electionem pertinuiſſe,
noſcebatur; Cum enim per ea tempora Colle-
gium ſuos habuerit Alumnos, qui in illo ad
normam teſtamenti Card. Tonti recipiendi
erant vigore Literarum patentium, directarum
Rectori (acephalum namque eſſe non poterat
Collegium, & carere capite, quod illius regi-
mini præeſſet) dicendum eſt, illius electionem 195
factam cenſendam eſſe à P. Generali, ad quem
illa alioquin pertinebat. Veriſimile quippe non
eſt, Reverendiſſimos Patres tandiù ſeſe abſtinuiſ-
ſe ab electione, quam Jure ſuo facere poſſe pu-
tabant; Obſervantia itaque iſta, tametſi merè
negativa, nihilominus tamquam proxima tem-
pori fundationis Collegii, plurimi facienda eſſet,
ut tradit *Rota coram clar. mem. Card. Cerro
decis. 753. nu. 3. & seqq., coram bon. mem. Eme-
rix. Jun. decis. 34. num. 29.*

Quod verò attinet ad tempus decurſum ab
anno 1646., quo ſuppreſſa fuit regularitas dicti
Ordinis, uſque ad annum 1669., quo idem ad
primævum ſtatum regularitatis reſtitutus fuit,
obſervantia quævis, quæ hoc viginti trium an-
norum decurſu adferri poſſet, nullo numero ha- 196
benda eſt pro attribuendo Reverendiſſimis Pa-
tribus vigore teſtamenti clar. mem. Card. Tonti
Jus activum controverſæ electionis, quia ex
actibus geſtis tempore, quo mutatus fuerat, at-
que tantoperè alteratus ſtatus Ordinis, de re-
gulari mutatus in cœtum Clericorum ſecula-
rium, induci procul dubio nequit obſervantia
proficua, quæ, ut proſit, aut noceat, probanda
eſt in caſu præciſo, & cum omnibus circum- 197
ſtantiis concomitantibus actum, de quo eſt con-
troverſia, *Rot. coram Priol. decis. 69. num. 23.,
coram Bevincasa decis. 38. num. 9.*

Poſthabitâ igitur obſervantiâ quacumque,
quâ Reverendiſſimi Patres Jure activo tàm eli-
gendi, quàm removendi Rectorem uſi fuiſſe
dicuntur tempore, quo Ordo Patrum Schola-
rum Piarum permanſit in ſtatu ſecularitatis ſub
Innocentio X., ut eâ, in re præſenti, juvari poſ-
ſent, non abſimilem obſervantiam per eoſdem
adferri, oporteret, quâ poſt reſtitutum Ordi-
nem ad priſtinum regularitatis ſtatum, Recto-
res pro eorum libito inſtituiſſent, atque deſti-
tuiſſent independentèr à P. Generali; Tantum
verò abeſt, quod id probari exadversò queat, ut
contrarium manifeſtè evincatur; Nam, licèt à Re-
verendiſſimis Patribus in Collegii Procurato-
rem deputatus reperiatur P. Antonius à Sancto
Franciſco, adhuc vivente P. Camillo Rectore
Collegii, anno ſcilicet 1673., dum videlicet
ipſe P. Camillus malâ valetudine detineretur
(quæ tamen deputatio Procuratoris Superiores
noſtros omninò latuit: defuncto deinde quin-
que annis poſt à tali deputatione eodem Pa-
tre Camillo Rectore, anno ſcilicet 1678.), ta-
men, cùm de novo Rectore inſtituendo agen-
dum fuit, idem P. Antonius in Congregatione
habita in domo S. Pantaleonis die 24. Maii ejuſ-
dem prædicti anni 1678., ſervatâ formâ Con-
ſtitutionum Ordinis, primò in Vice-Recto-
rem,

Digitized by Google

rem, deinde, *ingratiam Sacræ Rotæ*, in Re-
198 ctorem Collegii adſcriptus fuit; Quæ facultas,
inſtituendi nempè, atque deſtituendi Rectores
Collegii, ſi Jure ſuo pertinuiſſet ad Sacrum
Auditorium, fruſtrà precibus illud certè impe-
traſſet, quod auctoritate ſuâ explere poterat,
*Rot. in una Giennen. Juris mutandi 26. Apri-
lis 1700. §. Non attento coram bon. mem. Muto*,
cum concordantibus adductis ab altero ex ſcri-
bentibus *in ſuis diſceptation. Eccleſ. part. 2. di-
ſcept. 8. num. 9.*, hic autem P. Antonius viginti,
& ampliùs annorum ſpatio Rectoratus munus
exercuit, in eo ſemper confirmatus auctorita-
te ſuorum Superiorum, & uti talis ſemper pari-
ter agnitus à Sacra Rota, quæ, licèt nullas ſuæ
199 deputationis Literas unquam illi extradidiſſe
doceat, aut docere queat, nihilominùs ei Re-
ligioſo, tamquam Rectori, Literas patentes di-
rexit pro receptione illorum Scholarium, qui,
præviâ morum, aliarumque qualitatum inve-
ſtigatione, ad formam teſtamenti in Colle-
200 gium recipi merebantur. En igitur in ſolo Pa-
tre Antonio tot Rectorum electio, quot trienniis
ipſe tale munus exercuit, ſolius P: Generalis,
& Superiorum Ordinis auctoritate celebrata;
& quidèm Sacro Auditorio id ſemper appro-
bante, nullumque Jus ſuum unquam deducen-
te, quod tueri, atque incolume præſervare cer-
tè non omiſiſſet; Fruſtrà ergo, poſtquam tan-
diù illud pacificè exerceri permiſerant à Patre
Generali, idem ſibi aſſerere curaverunt Reve-
rendiſſimi Patres, Literas patentes anno 1704.,
extradendo P. Theodoſio à S. Catherina; Eæ-
dem namque attendendæ minimè videntur, ut-
potè illi traditæ, poſtquam Pater iſte, vigore
Literarum P. Generalis, publicè, & palàm in
Aula Collegii perlectarum, jam Officii poſſeſ-
ſionem aliquot ante diebus nactus fuerat.
201 Nec eſt, cur exadversò obtendatur, actus
iſtos, tamquam clandeſtinos, parvi faciendos
eſſe: Quânam enim juſtâ ratione uti clande-
ſtini redargui poſſunt actus illi, qui explicati
noſcuntur cum omnibus iis ſolemnitatibus,
cum quibus, juxtà præſcripta Conſtitutionum
dicti Ordinis, celebrantur ceteræ ejuſdem ele-
ctiones? Aliàs quoque animadvertimus, nil
turbare ea, quæ nuper occaſione remotionis
cujuſdam Præfecti, & Religioſi Laici geſta fue-
202 runt, auctoritate Sacræ Rotæ; id enim, quod
religioſâ humilitate à Patribus Principalibus
noſtris permiſſum fuit in obſequium Procerum,
tantâ dignitate fulgentium, trahi nullo pacto
poteſt in diminutionem eorum Juris, *multa
enim per patientiam tolerantur, quæ, ſi deducta
fuerint in Judicium, exigente juſtitiâ, tolerari
non debent* =. Ex præclara ſententia Innocen-
tii III. in *cap. Cùm jamdudum de Præbend.*;
203 Quæ porrò patientia minùs officere poteſt in
noſtro caſu; quia agitur de auferendo Ordini
Patrum Scholarum Piarum Jure jam quæſito
ex valido titulo, cui, ſi renunciari minimè
204 poſſet facto expreſſo Superiorum particularium,
multò minùs idem tacitè remiſſum cenſeri po-
terit per meram patientiam, præſtitam in obſe-
quium præclariſſimi Ordinis, ampliſſimâ di-
gnitate præditi, optimè *Rota in rec. deciſ. 44. num. 11., & ſeq. part. 7.*, ibi = *Nec obſtat, quod Provincialis ſe concordaverit cum D. Duce, & renuntiaverit privilegiis Religionis, quia iſta fuit mera ſimplicitas &c., cum d. Provincialis non poſſet renuntiare dictis privilegiis, quæ ſunt conceſſa, favore Religionis, non autem perſonæ particularis, eâ qua ratione, nec Clericus poteſt renuntiare privilegiis Fori* =.

Probatur, Reverendiſſimos Dominos Sacri Auditorii Patres Jus electionis, de quo agitur, deſumere non poſſe ex Conſtitutione Innocentii X.

Plenè jam demonſtratum fuiſſe, arbitramur, Reverendiſſimos Dominos Sacri Auditorii Patres, colore nullo Jus eligendi Rectorem, & ceteros Collegii Nazareni Religioſos aſſerere ſibi poſſe ex voluntate Fundatoris. Alium DD. exadversò ſcribentes titulum elicere conantur ex Motu proprio ſan. mem. Innocentii X. in ejus Conſtitutione edita 16. Martii anni 1646., in qua Regularem Ordinem Patrum Scholarum Piarum, redactum in Congregationem ſecularem, inſtar Inſtituti Oratorii S. Philippi Nerii, ſubjecit Juriſdictioni Ordinariorum. Quo verò ad Collegium Nazarenum, illud ſub omnimodâ diſpoſitione Sacræ Rotæ Auditorum iis verbis relinquere declaravit = *Regimen autem, & gubernium Collegii Nazareni de eadem Urbe dilectorum filiorum Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorum omnimodæ diſpoſitioni relinquimus, ità tamen, ut, quantum fieri poſſit, menti bon. mem. Michaelis Angeli Cardinalis, Nazareni nuncupati, prædicti Collegii Inſtitutoris, & Erectoris ſatisfiat* =. Primum autem argumentum, quod ex hoc Brevis loco à DD. in contrarium ſcribentibus deſumitur, fundatur in illo verbo *relinquimus*, quod ex ſua natura, & indole, cùm nihil de novo dare, ſed, quod anteà competebat, præſervare dicatur, dicendum ideircò ſit, Summum Pontificem agnoviſſe, quod regimen, & gubernium Collegii Nazareni Sacro Auditorio jam competebat ex alio titulo, ex teſtamento nempe clar. mem. Cardinalis Tonti; id confirmando tùm ex ſtylo Apoſtolicarum Bullarum, quo novæ conceſſiones explicantur verbo *concedimus*, ſive *reſervamus*, tùm etiam ex diſcretivo diſponendi modo, quo Summus Pontifex mentem ſuam explicavit; nam, dum Religioſos, in ſtatum Eccleſiaſticæ Congregationis ſecularis redactos, ſubjecit Juriſdictioni Ordinariorum, uſus minimè fuit verbo *relinquimus*, ſed adhibuit verbum *ſubjicimus*, & *ſupponimus*, præſeferentibus, ut dictum eſt, actum efformationis novi Juris.

Verùm, quàm futile ſit iſtiuſmodi argumentum, evidens profectò, & apertum reddi videtur ex iis, quæ hactenùs deducta fuerunt. Nàm, ſi, ut demonſtravimus, tùm ex mente Juris, tùm ex voluntate Teſtatoris Jus eligendi Rectorem Collegii pertinebat ad Patrem Ge-

neralem, & Superiores Ordinis Patrum Scho-
larum Piarum; Si in nulla teſtamenti parte id
conceſſum reperitur RR. DD. Sacri Auditorii
205 Patribus; Si denique, tametſi Teſtator activam
hanc electionem illis delegare voluiſſet, id ni-
hilominus nequiviſſet, ob expreſſam reſiſten-
tiam Juris tùm paſſivam, tum etiam activam
electionem Superiorum Domorum Regula-
rium præſervantis Regularibus, ità quidèm, ut
ſinè ſpeciali Indulto Apoſtolico ad illam admit-
ti nequeat extraneus, quâcumque etiam digni-
tate præditus, qui de gremio cœtus regularis
non ſit, quonam pacto DD. exadverſò ſcri-
bentes arguere poſſunt, quod ante Conſtitutio-
nem Innocentii X. Jus eligendi Rectorem Col-
legii Nazareni pertineret ad Reverendiſſimos
Patres, id deſumendo ex verbo illo *relinqui-*
206 *mus*, quod, ut perſpici poteſt ex Calvino in ſuo
Lexicon, aliiſque pluribus, qui afferri poſſent,
ſecundùm ſuam ſignificationem tum grammati-
calem, tùm legalem æquè benè refertur tàm
ad præſervationem Juris, quod jam compete-
ret, quàm etiam ad novi, & nondum compe-
tentis Juris conceſſionem; proindeque nil turbat
contraria animadverſio, deſumpta ex diſcreti-
vo diſponendi modo, ſive diverſitate verborum,
per Summum Pontificem adhibitorum quoad
Ordinarios, quum eorum omnimodæ Juriſdi-
ctioni ſubjecit domos, & perſonas Patrum no-
207 ſtri Ordinis. Nam, omiſſo, quod iſtiuſmodi ar-
gumentum frigeſcere dicitur, cùm agitur de
diſcretiva, non inter eaſdem, ſed inter diverſas
perſonas adhibita, *Rota in Romana Fideicom-*
miſſi 15. *Aprilis* 1701. *§. Occurſum ſiquidem*
coram R.P.D. Anſaldo: dicimus, quod, ſi ver-
bum illud *relinquimus* intelligendum foret de
præſervativa Juris, quod Summus Pontifex
jam anteà competere credidiſſet Reverendiſſi-
208 mis Sacri Auditorii Patribus, idem reſolvere-
tur in verbum merè præſuppoſitivum, quod ni-
hil diſponeret, niſi de re præſuppoſita aliunde
doceretur, *Surd. deciſ.* 195. *num.* 8., *Rota in*
Romana Cenſus 10. *Januarii* 1687. *§. Quoniam*
coram bon. mem. Revmo D. Hervault Archie-
piſcopo Turonen., in Terracinen. Cenſus 16. *Fe-*
bruarii 1688. *§. Minùs iſta coram Revmo Moli-*
nes Decano. Quomodò autem de re iſta præſup-
poſita per Reverendiſſimos Sacri Auditorii Pa-
tres doceri queat, ex iis, quæ fuſiùs huc uſque
demonſtravimus, Eminentiſſimi, ac Sapien-
tiſſimi Judices arbitrentur.

Rectiùs igitur DD. exadverſò ſcribentes ali-
bi dictam Innocentii X. Conſtitutionem inter-
pretantur in ſenſu diſpoſitivo, novi, & nondum
competentis Juris conceſſionem tribuente; Sed
non idcircò benè inferunt, quod cum regimi-
ne, & gubernio Collegii, quod tunc Summus
Pontifex reliquit omnimodæ diſpoſitioni Cau-
ſarum Palatii Apoſtolici Auditorum, in eiſ-
dem ita tranſtulerit Jus activæ electionis, ut
iſtud penès eoſdem hodie etiam remanere de-
209 beat. Nam, ſi Legum, ſi Conſtitutionum, ſi
demum cujuſcumque Reſcripti verba eo ſenſu
accipienda ſunt, quo accommodentur ſtatui
rerum, cui ſupremus Princeps, illa condendo,
atque promulgando, providere voluiſſe præſu-
mitur, *Dec. conſ.* 334. *num.* 1., adeò quidèm,
ut intelligenda ſemper veniant, rebus in eodem 210
ſtatu manentibus, quod nempè conveniant ra-
tioni temporum, & rerum, quibus, ſecundùm
diverſas conditiones, diverſa expedire cenſean-
tur, ex *Iſidor. ethimol. cap.* 21.; Quamobrem rectè
D. Auguſtinus lib. 1. *de liber. arbitr. cap.* 6. ap-
pellat *legem humanam temporalem*, *quæ*, *quam-*
vis juſta ſit, *commutari tamen per tempora opor-*
tet; Procul dubio, ſi ſpectemus ſtatum rerum,
quem Summus Pontifex reſpexit, & rationem,
quâ idem ad dictam Conſtitutionem conceden-
dam motus fuit, illicò ex his patebit, Reve- 211
rendiſſimos DD. Sacri Auditorii Patres nulla-
tenus adſerere ſibi hodie poſſe Jus activæ electio-
nis Rectoris, & Patrum, in Collegio Nazareno
degentium.

Ille enim, cum, ſuppreſsâ regularitate, Ordi-
nem Patrum Scholarum Piarum in cœtum Cle-
ricorum merè ſecularium redigere conſtituiſ-
ſet, ideòque noſceret, eoſdem manere non poſ-
ſe in ſtatu exemptionis, quâ fruebantur, dum
vigebat, regularitas Ordinis, declarare idcircò
opus habuit, quod illos ſubjiciebat juriſdictioni,
& poteſtati Ordinariorum, idque expreſſit ver-
bis illis *ſubjicimus*, & *ſupponimus*; Ait enim
Summus Pontifex = *Ad hæc omnes*, *& ſingulos*
ejuſdem Religionis Religioſos, *cujuſcumque qua-*
litatis exiſtant, *eorumque domos*, *ſcholas*, *& loca*
quæcumque omnimodæ Ordinariorum locorum, *in*
quibus reperiuntur, *juriſdictioni ſubjicimus*, *&*
ſupponimus =; At, quoniam inter religioſas do-
mos, in quibus degebant, & quæ regebantur
à dictis Patribus, aderat Collegium Nazare-
num, quod alioquin, vigore generalis diſpoſi-
tionis, ut ceteræ domus, Scholæ, & Loca dicti
Ordinis, obnoxium factum fuiſſet Juriſdictioni
Eminentiſſimi Vicarii Urbis; nolens Summus
Pontifex ſub generali diſpoſitione idem compre-
hendere, in ſeparata oratione, unico tamen
actu, non verò diverſo, illud excepit, decla-
rando = *Regimen autem*, *& gubernium Collegii*
Nazareni de eadem Urbe dilectorum filiorum
Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorum omni-
modæ diſpoſitioni relinquimus = ſubjecitque ratio-
nem, quâ ad hanc Collegii exceptionem à ge-
nerali diſpoſitione faciendam motus, illud ne-
dum eximebat à Juriſdictione Eminentiſſimi
Cardinalis Vicarii, ſed præſervabat Jura om-
nia, quæ ante ſecularizationem Ordinis Reve-
rendiſſimis Sacri Auditorii Patribus compete-
bant, ut videlicet, quantum fieri poterat,
Fundatoris voluntas adimpleretur. En igitur,
quod, etiamſi ſuperiùs relata verba accipienda
forent in ſenſu diſpoſitivo, novique Juris con-
ceſſivo, operata fuiſſent præcipuum illud, at-
que ſingulare, ne ſcilicet Collegium Nazare-
num, ut ceteræ domus, Scholæ, & Loca Or-
dinis redigerentur ſub poteſtate Ordinario-
rum, ſed inhærendo menti Teſtatoris, illorum
loco ſubrogati fuiſſent Reverendiſſimi Domini
Sacri Auditorii Patres.

At

At demus etiam, illos nedum hoc Jure, ſed
vigore dictæ novæ conceſſionis donatos fuiſſe
eximio illo privilegio electionis activæ, de qua
eſt quæſtio, attamen idem hodiè deſiiſſet; Nam,
ut in ceteris diſpoſitionibus, ita etiam in Con-
ſtitutionibus, & Legibus eum præcipuam vim
habeat ratio, ſeu eauſa, & reſpectus, qui ad
Conſtitutionem, vel Legem aliquam ferendam
212 illius Conditorem impulit, quippè, & hìc etiam
valet tritum illud: ceſſante ratione legis, ceſſat
ipſa lex, *Hugo Grot. de Jur.Bell., & pac. lib.2.
cap. 16. §. 8., ibique Teſmarus in ſuis annotat. ad
eumdem, Thabor. axiom. Jur. lib. 10. cap. 13.
axiom. 31.*, ſi hæc in noſtra hypotheſi quæratur,
perſpicuum fiet, Reverendiſſimos Patres, vi-
gore præfatæ Innocentianæ Conſtitutionis, ut-
potè reſpectum habentis ad certum rerum ſta-
213 tum, atque conditæ ex peculiari ratione, tali
ſtatui congruente, minimè vindieare ſibi hodiè
poſſe Jus eligendi Rectorem, & Religioſos Col-
legii Nazareni, tamquam cum illius regimine,
& gubernio in eorum omnimodam diſpoſitio-
nem irrevocabiliter translatum, & peoes ipſos
perpetuò manſurum, etiam poſtquam mutatus
fuit ſtatus ille, quem Summus Pontifex reſpe-
xit, & poſtquam ceſſavit ratio, quà, veluti ex
cauſa finali, motus fuit ad tale jus electionis, &
regimen, ac gubernium Collegii omnimodæ
Reverendiſſimorum Patrum diſpoſitioni relin-
quendum.

Cum enim ratio Legis duplex ſit, alia nimi-
rum extrinſeca, quæ Legis ferendæ occaſio di-
citur, petiturque ex facto, quod illi eauſam de-
214 dit : alia verò intrinſeca, quæ derivatur à gene-
ralibus Juris prudentiæ principiis, ut præclarè
docuit *Ulricus Obrechtus in ſuis obſervation. ad
eumdem Hugonis Grotii locum mox citatum*,
utraque autem ex alio meliùs apparere nequeat,
215 quàm ex ipſa conſtitutione, *Teſmarus loco mox
citato*, ſi extrinſecam quæramus rationem, &
eauſam, obvia illa eſt, eandemque apertè no-
bis aperit tenor dictæ conſtitutionis, ex qua pa-
tet, Summum Pontificem jus, de quo agitur,
Reverendiſſimis Patribus conceſſiſſe, non ex
aliqua merè ſpontanea, & voluntaria cauſa, ità
quidem, ut idem jus ademptum Patribus Scho-
larum Piarum in illos translaturus fuiſſet,
etiamſi, nullâ ſecutâ extrinſecâ mutatione ſta-
tus, & rerum, Patrum Ordo primævam regu-
laritatem retinuiſſet; non ità ſanè, ſed motum
eundem Summum Pontificem fuiſſe, ex dicta
216 omnimoda mutatione, ob quam ſublatâ regu-
laritate, Religioſus Ordo Patrum Scholarum
Piarum redigebatur in cœtum Clericorum ſe-
cularium, ad inſtar Patrum Congregationis
Oratorii Sancti Philippi Nerii; indeque neceſ-
ſariò ſequebatur, quod ne dùm mutanda erat
forma electionis Rectoris, & Religioſorum
Collegii Nazareni, utpotè quæ fieri ampliùs
non poterat ad normam Inſtituti, & Regularum
Ordinis, cujus regularitas ſolvebatur, ſed præ-
terea Collegium unà eum perſonis in eo degen-
tibus (ut eeteræ domus Ordinis ſuppreſſi) incl-
diſſet ſub poteſtatem Eminentiſſimi Card. Vi-
carii; quod ſanè Summus Pontifex animadver-
tens repugnare voluntati Teſtatoris, ac noſcens, 217
quod ad ipſum, uti ſupremum Principem, præ-
eipuè pertineret ſtudio omni curare, ne caſſa
ſint hominum judieia, eorumque ſuprema ar-
bitria plenum exitum habeant, ut reſeripſit *Im-
perator Conſtantinus in leg. prima Cod. de Sacroſ.
Eccleſ., Simon. de Præt. de interpret. ult. vo-
lunt. lib. 5. dub. 2. num. 68., Rota coram Royas
deciſ. 293. num. 8.*; Ex hoc generali juris pruden-
tiæ principio, atque dictamine deſumpſit in-
trinſecam rationem, ob quam cenſuit, conſen-
taneum eſſe, ac ſummoperè Juris menti con-
gruere, ut Collegium illud, quod ex judieio
Teſtatoris exemptum eſſe debebat à quacum-
que ſuperioritate, & juriſdictione Eminentiſſi-
mi Card. Vicarii, ſubderetur Tribunali tantâ
prudentiâ, tantâque dignitate prædito; quod-
que etiam cum facultate eligendi Alumnos,
aliiſque prærogativis, quas antè habebat, con-
ſolidaretur jus quoque eligendi Rectorem, ce-
teroſque Religioſos, qui illos regere, atque
erudire debebant.

Si igitur ratio, ob quam Jus, de quo agitur,
à Summo Pontifice conceſſum reperitur Reve-
rendiſs. DD. Sac. Auditorii Patribus, ea fuit,
218 quia videlicet in illa mutatione ſtatùs nullâ
aliâ magis congruâ ratione adimpleri poterat
voluntas Teſtatoris, dicendum ſanè eſt, quod
iſtiuſmodi proviſio, veluti facta ex eerta, atque
correſpectiva eauſa, & ratione, expreſsis verbis
declarata à Conditore conſtitutionis, hac de-
mùm ceſſante, ceſſare quoque debeat diſpoſi-
tio, quæ ab ea regulatur, tamquàm à cauſa finali
principaliter ab agente conſiderata, illumque
principaliter movente ad faciendum actum, qui
alioquin vel nullo pacto, vel eo modo factus
non fuiſſet, juxtà concordantia Juris loca, &
auctoritates, de quibus apud *Thabor axiom. Jur.
lib. 3. cap. 12. axiomat. 12.*, inquiens, hanc re-
gulam generalem eſſe in Legibus etiam, & qui-
buſcumque diſpoſitionibus, & in ſpecie, quod
eadem locum ſibi vindicet in commutatione
219 quoque voluntatis Teſtatoris facta ex aliqua
eauſa, quâ ceſſante, ceſſat etiam dictæ volun-
tatis commutatio, ſeu derogatio, tradit *Monet.
de commutat. ultim. volunt. cap. 8. num. 5. con-
cluſ. 1., & 6., Vivian. de Jurepatr. lib. 14.
cap. 3. num. 152. par. 3.*; Idque confirmatur illo
quoque alio nedum Juris, ſed naturalis rationis
220 dictamine, quo admonemur, in omnibus huma-
nis diſpoſitionibus, quæ non unico perficiuntur
actu, ſed tractum habent ſucceſsivum, ſubintel-
ligendam ſemper eſſe eam ſummam æqui, bo-
nique rationem, quod nempè tandiu illæ vali-
turæ ſint, quandiu res in eodem ſtatu perman-
ſerit, *Bald. conſ. 396. lib. 3., Caſtrenſ. conſil. 8.
column. final. lib. 1., Cravett. conſ. 95. num. 4.,
Tiraquell. in leg. ſi unquam in præfat. num. 166.,
Reynoſo obſervat. 57. num. 14., & ſeqq., Pegas
reſol. forenſ. par. 1. cap. 3. num. 974., & ſeqq.*

Quæ ſumma ratio potiori certè Jure reci-
pienda videtur, quando non ſolùm res in eo-
221 dem ſtatu non manent, ſed novâ aliquâ ſuper-

veniente cauſâ inducitur contrarius, ſivè diverſus ſtatus, *Dec. conſ. 535.*, ibi = *quia ex cauſa ſuperveniente poteſt recedi à Statuto, quia verba illius intelliguntur, rebus ſic ſtantibus* = eumque ſequuntur alii mox citati Doctores, ut planè contingit in noſtra hypotheſi, in qua ſupervenit ſtatus contrarius illi, qui cauſam, & occaſionem præbuerat ferendæ dictæ conſtitutioni; Si enim Summus Pontifex illam condidit, quia, ſuppreſsâ regularitate, Ordo Patrum Schola-
222 rum Piarum redigebatur in ſtatum ſecularem, ſi in eo novo ſtatu, veluti ex correſpectiva cauſa ſatisfaciendi, quantum fieri poterat, menti Fundatoris, motus fuit ad concedendum Reverendiſſimis Patribus Jus eligendi Rectorem Collegii Nazareni, ex hoc veluti neceſſario antecedenti ſequitur, quod, reſtituto deindè ſtatu regularitatis, non ſolum tamquam ceſſante ratione conſtitutionis, ſed, veluti ſuperveniente novâ cauſâ contrariâ rationi, & cauſæ, ex qua facta fuit diſpoſitio, & ex qua conceſſum fuit peculiare illud Jus, talis diſpoſitio, & tale Jus ceſſare omninò debeat, per ea, quæ tradit *Thobor axiom. Jur. lib. 3. cap. 12. ſub axiom. 12. verſ. amplia primò*; Idque conforme eſſe dicitur menti Diſponentis, ſivè Conditoris conſtitutionis, qui, ſi de tali ſtatus mutatione cogitaſſet, ex hac nova ſuperveniente cauſa à conſtitutione, & diſpoſitione ſua receſſiſſet, admonitus generali illo Legum noſtrarum dictamine, quo traditur, ea, quæ de novo emergunt, novo indigere auxilio, & in rebus novis novum eſſe remedium, & conſilium ſuggerendum, ut benè in propoſito poſt *Ancharan. conſ. 84. num. 4.*, *Roland. conſ. 1. num. 158., & ſeq., lib. 2.* tradit *Larrea allegat. fiſcal. 3. num. 20., & ſeq.*; Reſti-
223 tutâ enim regularitate Ordinis Patrum Scholarum Piarum, clamabat vox Sacrorum Canonum, ab electione Superiorum Domorum Regularium repellendos eſſe extraneos; urgebat voluntas Fundatoris, qui Collegium erigendum ſubjicere voluerat gubernio, & curæ Patrum, ſecundùm Inſtituti ſui Regulas in eo vivere debentium, & his denique conſonabat mens Conditoris ſæpius memoratæ conſtitutionis, quæ in illa mutatione ſtatus rerum regimen, & gubernium Collegii Nazareni Reverendiſſimorum Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorum omnimodæ diſpoſitioni reliquerat, ut minus recederet à voluntate Fundatoris, cujus menti occaſionaliter dumtaxat derogaverat, quia videlicet ità exi-
224 gebat ſtatus ſecularizationis, quem de novo inducebat, ut apertè innuunt verba illa = *quoad præmiſſa ſufficienter, & expreſsè commutamus* =, derogationem, ſeu diſpoſitionem ad cauſam dumtaxat ſpecificatam reſtringentia, *Capyc. latr. conſult. 82. num. 56.*, idcircoque illi, quantum fieri poterat, ſatisfacere velle profeſſus fuit. Si igitur Summus Pontifex non ex voluntaria, ſed ex neceſſaria cauſa in dicta ſua conſtitutione præſcripſiſſe dicitur electionis formam, quæ, licèt diverſa eſſet ab illa, quæ magis conſona erat diſpoſitioni Juris, & præcipiebatur ex voluntate Teſtatoris, accommodata tamen erat novo rerum ſtatui, ab ipſo inducto, iſto mutato per reverſionem Ordinis ad ſtatum regularitatis, non eſt, cur etiam redeundum non ſit ad antiquam electionis formam, quæ tunc ex peculiari, imò privilegiario Jure conceſſa reperiebatur Reverendiſſimis Sacri Auditorii Patribus.

At verò, ſi generale eſt, quod, ceſſante tùm
extrinſecâ, tum intrinſecâ ratione diſpoſitionis 225
alicujus, ipſa quoque ceſſet, certiùs, ſi ſuperveniat contraria ratio, & contrarius rerum ſtatus, qui cauſam dedit dictæ diſpoſitioni; Potiori quidem Jure hæc locum ſibi vindicabunt in noſtra hypotheſi, in qua nedùm ceſſavit cauſa, ratio, titulus, & rerum ſtatus, ob quem Reverendiſſimis Patribus Jus, de quo agitur, tributum fuit, ſed nova ſupervenit cauſa, & titulus, ex quo Idem reſtitutum reperitur Patribus Principalibus noſtris, quibus anteà illud competebat, ampliſſima videlicet reſtitutio ad primævum ſtatum regularitatis, cujus primùm initia poſuit ſan. mem. Alexander VII.; plenè autem deindè perfecit ſan. mem Clemens IX., ut conſtat ex ejus Brevi edito die 28. menſis Octobris anni 1669., in quo, relato ſimili Breve dicti Prædeceſſoris ſui, pleniſsimè *Congregationem ſecularem Clericorum Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum ad ſtatum regularem, & titulum Religionis reduxit, reſtituit, atque reintegravit*, &, confirmatis, atque innovatis Privilegiis omnibus, quæ vigore Conſtitutionum, à ſuis Prædeceſſoribus conditarum, vel quocumque alio titulo competebant, ampliſſime derogavit Conſtitutioni Innocentii X.

Eaque ſanè plenaria reſtitutio Ordinis Patrum Scholarum Piarum, auctoritate Summi Pontificis facta primævo ſtatui regularitatis,
tantæ eſt efficaciæ, ut illius virtute recuperaſſe 226
cenſendus ſit ea omnia, quæ anteà ipſi competebant, uti aliàs demonſtravimus ex certiſſimis Juris noſtri regulis, quod, ſi reſtitutio facta à Principe, utpotè omnia reponens in priſtinum
ſtatum, tantum reddere ipſa debet, quantum 227
abſtulit læſio, ſuppreſſio nempè prioris ſtatus:
præſertim verò, quando illa plenaria eſt, & non 228
dat aliter eſſe, quàm primum, nec dat priſtinam faciem, ac naturam rei immutat, agiturque de iis, quæ ſequuntur ipſius naturam; hinc ſequitur, nullo modo Reverendiſsimos Patres poſt omnimodam iſtam, atque plenariam reſtitutionem aſſerere ſibi poſſe Jus illud, quod occaſionaliter, ob mutationem nempè ſtatus, conceſſum ipſis fuerat.

Quamobrem nil turbant ea, quæ in oppoſitum adducuntur, quod ſubſecuta iſta reintegratio conceſſa à ſan. mem. Clemente IX., reſtituens ſolummodò Patres Scholarum Piarum ad priſtinum ſtatum regularitatis; quod attinet ad regimen, & gubernium Collegii Nazareni ab Innocentio X. relictum omnimodæ diſpoſitioni Sacræ Rotæ, nihil de eo diſponat, illudque non reſtituat P. Generali, ejuſque Ordini, penès quem anteà exiſtere contendebatur, indè arguentibus contrariis Defenſoribus, quod, ſi id ſatis eſſet, ut ex mente Juris dictum Collegium reli-

relictum cenſendum eſſet, ſub omnimodâ di-
ſpoſitione Sacri Auditorii, ob illam Juris regu-
lam, quâ traditur, quod revocatio quoad unum,
eſt confirmatio, & non revocatio quoad alte-
rum ex diſpoſitis in præcedenti Conſtitutione,
quantò potiori jure in noſtro caſu dicendum
erit, non revocatam, ſed confirmatam fuiſſe In-
nocentianam Conſtitutionem ea ex parte, qua
gubernium, & regimen Collegii Nazareni per-
mittebatur omnimodæ diſpoſitioni Sacri Audi-
torii, cum Summus Pontifex Clemens IX. de-
rogans Literis Innocentii X. non in totum, ſed
illa tantum ex parte, qua Congregationem
Patrum Scholarum Piarum reduxerat ad ſtatum
ſecularem, reliqua in ſuo robore permanſura
fore, declaraverat, per ea verba = *Eandem Con-
gregationem &c. ad ſtatum regularem, & titu-
lum Religionis reducimus, reſtituimus, & rein-
tegramus &c., non obſtantibus prædictis Innocen-
tii &c. Literis &c., quibus &c., illorum teno-
rem pro pené, & ſufficienter expreſſis, & ad
verbum inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore
permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice
dumtaxat ſpecialiter derogamus* = ex quibus ver-
bis DD. exadverſo Scribentes inferunt, fruſtrà
prætendi, *Conſtitutionem poſteriorem derogaſſe
priori circa regimen, & gubernium Collegii reli-
ctum omnimodæ diſpoſitioni Sacræ Rotæ, ſuper
quo Clemens neque diſpoſuit, neque diſponere vo-
luit, ſed imò Literas Innocentii in ſuo robore
permanere in reliquis declaravit, & tamen, etiam
ſeclusâ tali præſervativâ, de Jure eſt, quod ſub
generali Conſtitutione poſteriori non veniant ea,
quæ ſpecialiter alicui conceſſa extiterunt, nàm
ſpecialis conceſſio uni facto, ut ſublata cenſeatur,
requirit ſpecialem ademptionem, ſeù revocatio-
nem, neque reintegratio Congregationis quoad
unum operatur in reliquis ſpecialiter non expreſ-
ſis* = concluduntque, quod Patres Scholarum
Piarum, ſivè eſſent de Congregatione ſeculari,
vel Regulari, *id nihil inſluebat ad punctum Col-
legii Nazareni, dum ſtatus ſecularis, ad inſtar
Congregationis Sancti Philippi Nerii, non tol-
lebat eis Inſtitutum faciendi ſcholas, & ſic illam
profeſſionem, cujus intuitu Cardinalis fundator
in hoc Collegio vocavit eoſdem Patres ad diſci-
plinandos Adoleſcentulos, undè ſtatus regularis,
deindè reſtitutus in Conſtitutione Clementis, ni-
hil commune habebat cum diſpoſitis per Innocen-
tium ſuper regimine, & gubernio Collegii &c.,
& propterea, cum unum non ſit ſequela neceſſaria
alterius, reſtitutio regularitatis nihil infert ad
abrogationem diſpoſitionis Innocentianæ ſuper re-
gimine Collegii*.

Verùm enim verò contrarius iſte diſcurſus
nulla ex parte ſubſiſtit. Ut enim vigore plena-
riæ reſtitutionis; atque reintegrationis Ordinis
Patrum Scholarum Piarum, à ſan. mem. Cle-
mente IX. factæ ad primævum ſtatum regulari-
tatis, idem reintegratus cenſendus eſſet ad Jus
eligendi Rectorem, ceteroſque Religioſos, dicti
Collegii regimini, & curæ præponendos, non
requirebatur, quod Summus Pontifex ſpecia-
lem ullam mentionem de hoc faceret; nàm,
ut demonſtratum fuit, cum Summus Pontifex
Innocentius X. regimen, & gubernium Colle- 229
gii Nazareni reliquiſſet omnimodæ diſpoſitioni
Sacri Auditorii, ob eam dumtaxat cauſam,
quia, ſublatâ regularitate Ordinis Patrum Scho-
larum Piarum, mutabatur primævus ſtatus re-
rum, & re deveniente ad eum caſum, à quo in-
cipere, ac mens Teſtatoris executioni deman-
dari amplius nequibat eo modo, & formâ,
quam ipſe præſcripſerat, proindeque, ut, quan-
tum fieri poterat, eadem adimpleretur, conſen-
taneum eſſe cenſuit illius voluntati, quod Jus
eligendi Rectorem conſolidaretur cum aliis
prærogativis, & juribus à Fundatore conceſſis
Reverendiſſimis DD. Sacri Auditorii Patribus,
hinc ſequitur, quod conceſſio, non voluntariè,
ſed coactè facta à Summo Pontifice, ex cauſâ
nimirum in conſtitutione expreſſâ, eâ ceſſan-
te, reſoluta fuerit; Certius, quia per reverſio-
nem Ordinis ad primævum ſtatum regularitatis
deficiebat ratio tùm intrinſeca, tùm extrinſeca,
quâ Summus Pontifex Innocentius X. motus
fuerat ad regimen Collegii Nazareni omnimo-
dæ diſpoſitioni Rmorum Patrum relinquen-
dum.

Cum itaque ſuperveniens reintegratio, atque
reſtitutio Ordinis ad primævum ſtatum regula-
ritatis, vel Legis miniſterio, vel ex ratione
correſpectivitatis, quæ intrinſecè inerat Innoc-
centianæ conſtitutioni, ſublatum repererit illius
impedimentum; & titulus, favore Reverendiſ-
ſimorum Patrum ex ea promanans, veluti corre-
ſpectivus certæ cauſæ, quæ ſi non adfuiſſet,
conceſſus certè non fuiſſet, illâ ſublatâ, ſuâpte
naturâ reſolutus remanſerit, & redactus fuerit
ad non titulum, Patres Scholarum Piarum re-
ſtituti cenſerentur ad Jus etiam faciendi electio-
nem Rectoris, & Religioſorum, præponendorum
curæ, & regimini Collegii Nazareni, non re- 230
quirebatur ſpecialis iſtiuſmodi Juris expreſſio,
maximè, quia agebatur de reſtitutione, atque
reintegratione plenaria, utpotè facta ex illis
verbis = *ad fruitionem omnium, & ſingulorum
privilegiorum, Immunitatum, facultatum, exem-
ptionum, aliarumque gratiarum, & Indulto-
rum &c. in omnibus, & per omnia ad limites
ſupradictarum binarum Gregorii Prædeceſſoris
Literarum, & juxtà illarum ſeriem &c. auctori-
tate Apoſtolicâ tenore præſentium reducimus,
reſtituimus, & reintegramus* =; quæ ſanè verba
amplitudine ſuâ reſtituentia omnia ea, quibus 231
nedùm de Juris communis cenſura, ſed vigore
ſpecialis gratiæ, & Indulti antè ſuppreſſionem
regularitatis Patres Scholarum Piarum frue-
bantur, potiori Jure reddidiſſe dicenda ſunt
Jus etiam electionis, de quo eſt controverſia,
etiamſi illud ſpeciatim expreſſum non fuerit;
quippè hanc expreſſam mentionem, ſi cetera 232
deeſſent, virtute ſuâ ſupplet ſola illa clauſula
in omnibus, & per omnia, quæ, tamquàm gene-
raliſſima, totum comprehendit, & nihil exclu-
dit, ut docuit *Roman. conſul.* 82. *num.* 3., ibique
in addit. Mandoſ. lit.B., Spad. conſil. 72. *n.* 16.
& 17. *lib.*1., *Cyriac. contr.* 11. *nu.* 19., ubi, quod
im-

Digitized by Google

importat omnimodam totalitatem, & integri-
tatem, perindè ac ſi ſingula ſpecificata fuiſſent,
idemque repetit *contr.292. n.49.*, *& contr.452.*
num.64., ubi, quod efficit, ut comprehendautur
illa, quæ alioquin non comprehenderentur,
Borgnin. deciſ.35. num.3. part.1., *Rot. in recent.*
deciſ.185. num.3. part.8., *& deciſ. 459. num.7.*
part.9., *coram Buratto deciſ.193. num.1. & 2.*,
coram Manzaned. deciſ.831. num.4., *coram Coc-*
cino deciſ.1469. num.7., ubi propiùs ad rem no-
ſtram ait, quod, vigore ſimilis clauſulæ, com-
prehenſa dicenda ſint ea omnia, quæ compete-
bant antè ſecularizationem, perindè ac ſi hæc
facta minimè fuiſſet.

Et ſanè, ſi in dubium venire nequit, quin, ex-
cluſo Jure Ordinariorum, de quibus tamen nulla
in Breve reſtitutionis mentio fit, præfatis Pa-
tribus reſtitutum fuerit Jus præficiendi Rectores,
& deſtinandi Religioſos, qui in ceteris domi-
bus regularibus dicti Ordinis manſuri erant, cur
233 etiam reſtituta dicenda non erit poteſtas eligen-
di Rectorem, & deputandi Religioſos, in Col-
gio Nazareno, Alumnorum regimini, & curæ
preponendos? quippè tale Collegium antè ſe-
cularizationem erat domus conventualis, &
religioſa, & ad talem regularitatem, ſecutâ re-
ſtitutione Ordinis, ipſa quoque reſtituebatur,
& tàm antè, quàm poſt nedum ex diſpoſitione
Juris, & Conſtitutionibus municipalibus Ordinis,
verùm etiam ex voluntate Fundatoris, Religioſi
noſtri Ordinis, juxtà ſui Inſtituti regulas, in dicta
domo permanſerunt; Inſpectâ igitur remotione
impedimenti, quod præſtabat Innocentiana
Conſtitutio, cauſativa, & correſpectiva ad cer-
234 tam cauſam, certumque rerum ſtatum jam
ſublatum, &, conſideratâ amplitudine reſti-
tutionis, ſuâptè naturâ reddere valentis Jura
quoque illa, quæ ex ſpeciali Indulto, & gratia
antè ſecularizationem Ordini Patrum Schola-
rum Piarum competiiſſent, magis verò ea om-
235 nia, quæ illi competebant de Juris communis
cenſura, & quæ, veluti conſectaria erant ipſius
reintegrationi, qualis eſt electio Rectoris, &
deputatio Religioſorum, qui in domo regulari
manſuri erant, his, inquam, inſpectis, tàm longè
abeſt, quod Patribus Principalibus noſtris obeſſe
queat, quod in generali illorum reintegratione
236 ad ſtatum regularitatis facta non fuerit ſpecifica
mentio Collegii Nazareni, ut potius aſſerendum
ſit, quod, ſi mens Summi Pontificis ea fuerit,
ut Jus celebrandæ electionis, de quo agitur,
etiam poſt gratiam reintegrationis permanere
deberet penes Reverendiſſimos DD. Sacri Au-
ditorii Patres, illud expreſsè excipere debuiſ-
ſet, cum alioquin comprehenſum cenſendum
237 eſſet ſub generali reſtitutione; Neminem quip-
pè latet, Summos Pontifices, generalitèr in eo-
rum Conſtitutionibus loquentes, ſpecialiter ex-
cipere ſemper conſueviſſe ea, quæ ſub illâ com-
prehendere non intenderunt.

Nec obeſſe poteſt ratio præjudicii, quod illa-
tum diceretur Reverendiſſimis DD. Sacri Au-
ditorii Patribus; Nam, ſi plenaria reſtitutio di-
citur talis efficaciæ, & virtutis, ut reſtituat ea
omnia, quæ, juxta primævum ſtatum compe-
tebant, nulla habenda videtur ratio iſtiuſmodi 238
præjudicii, præſertim verò, quia in tali gratia
caſſatur, & aboletur titulus ille, Literæ nempè
Innocentii X., quarum vigore, veluti ex imme-
diata cauſa, Jus omne ſuum Reverendiſſimi Pa-
tres adquiſiverunt, proindeque, ſublatâ dictâ
causâ, & titulo, Ordo Principalis noſter vigore
reſtitutionis recuperat omnia Jura, quæ in alium 239
translata fuerant; *Spad. d. conſ.72. n.16. lib.1.*,
Tondut.reſol.civil.49. n.9., *Torr. var. Jur. quæſt.*
tom.1. quæſt. 37. num. 20. & 25., quæ potiori
Jure procedunt, quoties, ut in caſu noſtro, agi-
tur de Jure quæſito ex titolo merè lucrativo, 240
clar. mem. Card. de Luc. de regal. diſc.160. ſub
num.37. verſ. haud verò.

Submotâ primâ contrarii diſcurſus parte, mi-
nùs urget ſecunda, quâ excludi contenditur
amplitudo noſtræ gratiæ reſtitutionis eo ſub ob-
tentu, quod illa, utpotè reſtricta ad reſtitutio-
nem dumtaxat regularitatis, quoad alia, in ſuo
robore permanere voluerit præcedentes Literas
Innocentii X.; Facilè ſiquidem ab hac objectio-
ne liberamur referendo ſeriem, & ſtatum re-
rum, qui poſt ſecularizationem noſtri Ordinis,
ab Innocentio X. factam, ſupervenit; Eo enim
redacto in Congregationem Clericorum ſecula-
rium, ſan.mem. Alexander VII. plura pro recto,
& fœlici iſtiuſmodi Congregationis regimine
conſtituit; quippè declaravit, quod illius Præ-
poſitus Generalis, & quatuor Aſſiſtentes *in ele-*
ctionibus, & mutationibus quorumcumque Supe-
riorum votum deciſivum haberent, in reliquis,
nonniſi conſultivum daturi, quodque demum
unâ cum Præpoſito Generali reſiderent in domo
Sancti Pantaleonis de Urbe.

At, cum tandem affulſiſſet ille dies, quo
ſan. mem. Clemens IX. ſalubriter providere
volens publico bono, ad ſuum primæum ſtatum
regularitatis Ordinem noſtrum reſtituere deli-
beravit, &, abrogatis Prædeceſſorum ſuorum
Literis, talem reintegrationem conceſſit, ani-
madvertens idem Pontifex, ſapientèr, atque uti-
litèr in Literis Alexandri VII. diſpoſita fuiſſe ea,
quæ reſpiciebant auctoritatem, & tempus dura-
tionis in Officio Præpoſiti Generalis, & Aſſi-
ſtentium, illaque immota manere volens, ex-
preſsè eadem præſervavit, ut legitur in dicta no-
ſtra Conſtitutione; at verò, ut elegantèr ait *Ci-*
cero in Oratione prò Balbo, *ſi exceptio facit ne* 241
liceat, ibi neceſſe eſt licere ubi non eſt exceptio,
undè tritum illud: exceptio firmat regulam, hinc
ſequitur, quod, ſi ſan. mem. Clemens IX. in
ſuis Literis referens illas tùm Innocenti X., tùm
Alexandri VII., has poſteriores à generali dero-
gatione excepit ea ex parte, quæ reſpiciebat au-
ctoritatem, & durationem Officii P. Præpoſiti
Generalis, & Aſſiſtentium; hinc ſequitur, in-
quam, quod, ſi idem Summus Pontifex in hac
generali derogatione præcedentium Conſtitu-
tionum excipere etiam, ac præſervare voluiſſet
ea, quæ ab Innoc. X. favore Sac. Auditorii diſpo-
ſita fuerant quoad gubernium, & regimmen Col-
legii Nazareni, id expreſſis verbis præſervaſſet.

Quæ

Quæ porrò præſervatio potiori Jure require-
batur, quia ſan. mem. Clemens IX. noverat,
Collegium Nazarenum eſſe domum regularem,
ut ceteræ domus ejuſdem Ordinis, juxtà ejuſ-
dem Inſtituti regulas regendam à Superioribus,
qui ad formam Alexandrinæ Conſtitutionis,
quam hac ex parte præſervabat, eligendi erant
à P. Præpoſito Generali cum voto deciſivo Aſ-
ſiſtentium. Expreſsè igitur declarare debuiſſet,
ſe præſervare velle illud qualecumque Jus, ex
Innocentiana Conſtitutione Sacro Auditorio
competens; Præſertim, quia tempore, quo
dictus Ordo manebat in ſtatu ſecularitatis,
menti Sacrorum Canonum non adverſabatur,
quod Rector, præficiendus regimini Collegii,
eligeretur à Sacro Auditorio, vice autem verſâ
id abſurdum erat, poſtquam Patres Scholarum
Piarum, omneſque eorum Ordinis domus re-
ſtitutæ fuerant ad priſtinum ſtatum regularita-
tis; in hoc namque novo rerum ſtatu Juris ratio
expoſcebat, quod, quemadmodum, ſubmotâ
omni Ordinariorum Juriſdictione, atque au-
ctoritate; ceteræ domus regulares reincidebant
ſub poteſtatem P. Generalis, ſic etiam eidem
ſubjiceretur Collegium Nazarenum, ut imple-
retur mens Fundatoris, qui illud regi voluerat,
juxtà regulas Inſtituti dicti Ordinis, cujus ſanè
voluntati Clemens IX., noverat, Innocen-
tium X. derogaſſe occaſionaliter dumtaxat, &
ex correſpectiva cauſa ſecularizationis dicti Or-
dinis, &, ut, eâ durante, quantum fieri pote-
rat, ſatisfaceret menti Fundatoris Collegii,
illius regimen reliquerat omnimodæ diſpoſitio-
ni RR. Patrum.

242 Ex his patet etiam, fruſtrà pro excludenda ple-
nitudine gratiæ obtendi, in Literis Clementis IX.
non fuiſſe plenariè derogatum Literis Innocen-
tii X., ſed, abrogatâ dumtaxat ſecularitate,
quoad cetera cautum fuiſſe, illas in ſuo robore
permanſuras fore = *illis aliàs in ſuo robore per-
manſuris* =; Objectio namque iſta ſublata re-
manet ex eodem Clementinæ Conſtitutionis
loco, unde ſumpta eſt; Summus enim Ponti-
fex locutus minimè fuit breviloquis illis verbis,
quæ, ſi ità conciſa eſſent, ut ibi leguntur, juſto
aliquo colore referri fortè poſſent ad Innocen-
tianam Conſtitutionem, ſed integer Clemen-
tinæ Conſtitutionis locus ità ſe habet = *Non ob-
ſtantibus prædicti Innocentii, & Alexandri
Prædeceſſorum Literis, aliiſque Conſtitutionibus,
& Ordinationibus Apoſtolicis, ac, quatenùs opus
ſit, dictæ Congregationis, aliiſque quibuſvis, etiam
juramento, confirmatione Apoſtolicâ, vel aliâ
quàvis firmitate roboratis Statutis, & conſuetu-
dinibus; privilegiis quoque, indultis, & Literis
Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodo-
libet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus
omnibus, & ſingulis, illorum tenores præſentibus
pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum
inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore per-
manſuris, ad præmiſſorum effectum hâc vice dum-
taxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus*, = ex
toto itaque Conſtitutionis contextu perſpicuum
243 reddi videtur, clauſulam illam = *illis aliàs in ſuo
robore permanſuris* = referri non poſſe ad præ-
ſervandas, atque in ſuo robore relinquendas
Literas Innocentii X., ſed adpoſitam fuiſſe ad
generaliter præſervandas Conſtitutiones, & Or-
dinationes Apoſtolicas, ac alias quaſcumque
conſuetudines, nè videlicet eædem, quoad
omnes effectus, contra mentem Summi Pontifi-
cis comprehenderentur ſub generali deroga-
tione, quando illis derogare voluit ea dumta-
xat ex parte, & quoad eum dumtaxat effectum,
quatenus videlicet obſtaculum præbuiſſent re-
ſtitutioni ad regularitatem, ad quam Summus
Pontifex Clemens IX. dictum Ordinem reſti-
tuere intendebat: in quibus Conſtitutionis ver-
bis cum nulla ambiguitas ſit, nulla eſſe poſſet
voluntatis quæſtio, ad mentem famigerati *Text.
in leg. Ille, aut ille ff. de legat.* 2.

Verumtamen, ſi ſenſui Conſtitutionis, alio-
quin claro, ſubtiliori interpretatione dubietas
aliqua offundi contenderetur, hæc, veluti ab ipſa
rei evidentia, ſublata remaneret ex communi
praxi, quâ in omnibus Literis Apoſtolicis, conti-
nentibus derogationem alicujus præcedentis 244
Conſtitutionis, clauſulis derogatoriis adjici
ſemper conſueverunt ſuperiùs relata verba,
nempè = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris* =. Sex-
centa hic adferre poſſemus loca, imò conſtan-
ter adfirmare valeremus, nullam tàm inter il-
las, in univerſo Bullario evulgatas, quàm inter
alias extravagantes reperiri Conſtitutionem,
aliarum derogatoriam, cuì inſerta non repe-
riatur dicta clauſula = *illis aliàs in ſuo robore
permanſuris* =; at illis omiſſis, ſatis erit ad rem
noſtram adferre exemplum, petitum ex ipſa
Conſtitutione Innocentii X.. Cum enim Sum-
mus Pontifex deliberaſſet, ſolutâ regularitate,
redigere Ordinem Patrum Scholarum Piarum
ad Congregationem Clericorum ſecularium,
cumque, ut id perficeret, ſibi oporteret deroga-
re Conſtitutioni ſan. mem. Gregorii XV., cu- 245
jus virtute dicta Religio conſtituta fuerat in
ſtatu regularitatis; Summus Pontifex, licèt
ampliſſimè eidem derogaverit, attamen in ge-
nerali derogatoria complicavit ſuperiùs rela-
tam clauſulam, ibi = *Quibus omnibus, & ſingu-
lis, illorum tenores præſentibus pro plenè, &
ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo
robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum ſpe-
cialiter, & expreſsè derogamus* =; Nemo autem
juſto colore adfirmare unquam poterit, dictâ
clauſulâ = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris* =,
Innocentium X. præſervare voluiſſe Conſtitu-
tionem Gregorianam, quâ ſolummodò regulari-
tatis forma, & præter hanc nihil aliud datum
fuerat Ordini, quem ipſe in ſtatum ſecularem
redigebat; hinc igitur perſpicuum fit, ſimilem 246
clauſulam ſuâpte naturâ referendam minimè eſ-
ſe ad Conſtitutionem, ſive Ordinationem illam,
cui ſpecialiter derogatur, ſed ad alias Conſti-
tutiones, & Ordinationes, per viam generalis
Legis editas, & in amplitudine derogatoriæ
enunciatas, quæ adverſari, vel impedimento
eſſent ſpeciali derogationi, à Summo Pontifice
faciendæ.

Dicta itaque clauſula, cui tantoperè exadversò 247
inſiſtitur, ſi tantæ non eſt efficaciæ, ut, reſtrin-
gen-

gendo generalem derogationem, efficere valeat, nè ſub illâ comprehendantur ea omnia, quæ, veluti conſectaria, ſub illâ venire poſſent, quantò minùs id operari poterit, ſpeciali aliquâ ur-
248 gente ratione, ob quam ſub clauſulâ illâ = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris* = præſervatum cenſeri nequeat aliquid, in Conſtitutione jam abrogata contentum; prout certè contingeret in caſu noſtro, in quo, ut pluriès, pluriesque dictum fuit, licèt tempore, quo Ordo Patrum Scholarum Piarum in ſtatu ſecularitatis manſurus erat, menti Sacrorum Canonum non adverſaretur, quod electio Rectoris, & deputatio Religioſorum, qui in Collegio Nazareno manere debebant, celebraretur judicio, & auctoritate Reverendiſſimorum Patrum Sacri Auditorii, quorum prudentiæ, atque integritati tantoperè confiderat illius Fundator, contraria profectò urgebat ratio, quum, unà cum Conſtitutione Innocentiana, abrogatâ jam ſecularitate dicti Ordinis, idem reſtituebatur primævæ regularitati, ob quam reſtitutionem, vigore hujus clauſulæ, dicta Conſtitutio præſervata cenſeri non poterat ea ex parte, quæ reſpiciebat regimen, & gubernium Collegii commiſ-
249 ſum Sacro Auditorio; Id enim adverſabatur menti Juris, extraneos Prælatos, cujuſcumque ſint dignitatis, prohibentis, nè ſe immiſceant electioni Superiorum religioſarum domuum, & aberrabat etiam à voluntate Teſtatoris, qui regimen, & curam Collegii permanere voluerat penès Religioſos, juxtà Regulas Inſtituti Ordinis noſtri eligendos, ut alias demonſtavimus enumerantes graviſſima incommoda, atque abſurda, quæ in perniciem Collegii, atque Ordinis oriri poſſent, ſi libero Reverendiſſimorum DD. Patrum arbitrio relinqueretur poteſtas eligendi Rectores, & Religioſos, Collegii re-
250 gimini, ac curæ præponendos. Quamobrem, ſi ſemper verba Legum, & Conſtitutionum, & clauſulæ, eiſdem inſertæ, ità interpretandæ ſunt, ut numquam trahantur ad ſenſum aliquem abſonum, & abſurdum, ſed conformentur menti juris, & æqui, bonique rationi; inde ſequitur, quod ſæpius memorata clauſula = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris* = accipi nequeat in ſenſu illo, in quo eadem redderetur contraria menti Legis, voluntati Fundatoris, & induceret abſurda contraria fini, ad quem opus, de quo agitur, ordinatum fuit.

Id quod agnoviſſe dicendi ſunt ipſi etiam ſapientiſsimi, juriſque peritiſsimi Sacri Auditorii Patres, qui, dùm in ſuo robore manebat Conſtitutio Innocentiana, & Ordo Patrum Scholarum Piarum durabat in ſtatu ſecularitatis, actus omnes, quos adferunt, ab anno videlicet *1646.* uſque ad annum *1669.*, quo ſecuta fuit reſtitutio regularitatis, celebrare profeſsi ſunt vigore facultatis, in Conſtitutione Innocentiana ipſis conceſſæ, deindè verò ſecutâ reintegratione noſtri Ordinis, ab anno nempè *1669.* electiones illas, quas feciſſe, dicunt, celebrarunt non ampliùs vigore dictæ Conſtitutionis, ſed titulum deſumere curarunt ex teſtamento clar. mem. Cardinalis Tonti. Ut autem alibi notavimus, cum nè mente quidem cogitari poſsit, in agnoſcendo, atque enuntiando ſui juris titulum, errare potuiſſe cœtum il- 251
lum, penès quem ſanctimonia, & reverentia Legum, tamquàm in ſua ſede cuſtoditur, & ex quo veluti perenni fonte ſanioris juriſprudentiæ reſponſa, ac judicia promanant; profectò pro definienda hodierna controverſia exuberare poſſe viderentur tot, tantique ſolemnes actus collegialiter celebrati ab univerſo Sacro Auditorio, omniumque Reverendiſsimorum Patrum conſenſu, & ſubſcriptione confirmati, quibus ipſi expreſsè profeſsi ſunt, ſe Jus omne eligendi Rectorem, veluti ex ſua cauſa, & titulo, derivare ex voluntate Cardinalis Fundatoris, non autem ex Conſtitutione Innocentiana, quam, reſoluto ſtatu, cui illa providere voluerat, ipſam quoque, veluti ceſſante cauſâ, reſolutam fuiſſe oportebat; vel certè id nobis dandum erit, quod obſervantia ſaltèm interpretativa reſultans ex ſimilibus actibus rem dubiam reddere valeat, an ſcilicèt Innocentiana, poſteriore Clementis IX. Conſtitutione abrogata fuerit, illa etiam ex parte, quà regimen Collegii Nazareni relinquebatur omnimodæ diſpoſitioni Reverendiſsimorum Patrum. In dubio autem ea ſequenda erit interpretatio, quæ magis conformis eſt menti juris, voluntati Teſtatoris, & quæ ea gignere nequit incommoda, & abſurda, quæ ex contraria interpretatione promanarent.

Supereſt poſtrema pars contrariæ objectionis, quâ dicitur, nihil influere ad punctum Collegii Nazareni, an Patres Principales noſtri eſſent in
ſtatu Congregationis ſecularis, vel veræ Reli- 252
gionis; id enim adverſatur menti Fundatoris, qui ex tot Ordinibus ſive Regularibus, ſivè Secularibus, qui Adoleſcentulos bonis moribus inſtituere, & liberalibus diſciplinis erudiendis incumbunt, Ordinem Patrum Principalium noſtrorum præcipuè elegit, quia juxta ſuas Regulas quarto voto huic Inſtituto illos addictos noverat. Quamobrem, ſtatim ac Ordo iſte cum regularitate ad primævi Inſtituti ſui vigorem reſtitutus fuit, ratio juris, & mens Teſtatoris efflagitare videbantur, quod electio Rectoris, & Religioſorum, gubernio, & curæ Collegii præeſſe debentium, perageretur ſervatâ formâ, quam Teſtator præ oculis habuerat, dùm mandaverat, fundari Collegium hoc regendum à Patribus Principalibus noſtris, juxta eorum Inſtituti Regulas in eo manere debentibus.

Die 16. Martii 1717. Sacr. Congregatio particularis à ſan.mem. Clemen XI. deputata Eminentiſſimorum Card. Caſoni, Ruffi, & Grimaldi.

Ad primum reſpondit = *Spectare ad P. Generalem, & Superiores Religionis*.

Ad ſecundum = *Spectare ad Rectorem, & Superiores Religionis* =.

Ad tertium = *Competere Rectori Collegii Nazareni* =.

Ad quartum = *Affirmativè ad formã Teſtamẽti* =.

Ad quintum = *Servari ſolitum* =.

Ad ſextum = *Negativè* =.

Ad ſeptimum = *Affirmativè* =.

Par-

Parmen. , ſeù Nullius prætenſæ Penſionis .

Peuſionis transferendæ facultate non gaudet, ex privilegio Cooclaviſtarum , Bigamus, quamvis anteà peculiari donatus jam fuiſſet indulto obtinendi , ac retinendi Penſiones in ſtatu etiam bigamiæ .

DISCEPTATIO III.

1 *Matrimonium contrahens cum Vidua , bigamus , & irregularis efficitur .*

2 *Penſio æquè , ac Beneficium Penſionarii morte extinguitur .*

3 *Penſionis extinctionem impedire nequit translatio facta , abſque legitimâ facultate .*

4 *Penſionis transferendæ facultas certò probanda eſt à Translatario .*

5 *A facultate retinendi penſionem in ſtatu bigamiæ colligi nequit facultas eam transferendi* , & num. 15.

6 *Conclaviſtæ etiam laici facultatem habent transferendi penſionem, modò Matrimonium contraxerint cum unica , & virgine* , & num. 29.

7 *Gratia transferendi penſionem , prout expreſſa legitur , interpretanda eſt .*

8 *Indultum Conclaviſtarum transferendi penſionem , modò Matrimonium contraxerint cum unica , & virgine , non ſuffragatur Bigamo, etiamſi antea obtinuiſſet indultum retinendi penſiones in ſtatu bigamiæ* , & num. 73. , 109. , & 126.

9 *Indulta retinendi , & transferendi penſiones entendi non debent ultra eorum limites* , & num. 65.

10 *Obtinens per unicum libellum ſub eadem die duplex indultum, retinendi penſiones in ſtatu etiam conjugali , & eas transferendi , non poteſt frui hoc poſteriori indulto , in quo nulla facta fuit mentio ſtatus conjugalis .*

11 *Penſionis retentio in ſtatu laicali , ac multò magis conjugali improbatur .*

12 *Penſionis legitimè conſtitutæ retentio in ſtatu laicali faciliùs conceditur .*

13 *Facultas transferendi penſiones eſt odioſiſſima*, & num. 27. , & 121.

14 *Et eſt contra naturam penſionis* , & num. 43. , & 121.

16 *Et maximum præjudicium parit Eccleſiæ , & Titulari .*

17 *Penſionis translatio difficillimè ſolet , ac debet concedi .*

18 *Nec , niſi Cardinalibus , aut aliis perſonis de Apoſtolica Sede benemeritis .*

19 *Nec unquam conceſſa cenſetur , niſi fuerit expreſſa* , & num. 44. , & 63.

20 *In odioſis , quidquid omiſſum eſt , cenſetur conſultò omiſſum .*

21 *Clerici uxorati cum unica , & virgine , modò impleant conditiones , à Tridentino Concilio præſcriptas , retinent privilegium Canonis .*

22 *Non autem Bigami .*

23 *Irregularitas ex bigamia æquiparatur illi , quæ ex homicidio voluntario contrahitur .*

24 *Ab irregularitate ex bigamia difficilior eſt diſpenſatio , quàm ſuper crimine .*

25 *Irregularitatis macula ex bigamia contracta, non eluitur per Baptiſmum* , & num. 112.

26 *Veteres pœnæ Canonicæ in Bigamos .*

28 *Bigami omnibus Clericorum privilegiis exuuntur* , & num. 97.

30 *Conclaviſtæ ante S. Pium V. , etſi laici , uxorati , & bigami , donabantur facultate retinendi , & transferendi penſiones .*

31 *Immoderatæ de rebus dominicis extrà ordinem Eccleſiaſticum largitiones improbantur .*

32 *Conclaviſtis laicis , & uxoratis S. Pius V. prohibuit facultatem retinendi , ac transferendi penſiones .*

33 *Immò , tàm Clericis , quàm Laicis Conclaviſtis ademit facultatem transferendi penſiones .*

34 *Quod Summi Pontifices ſibi licere non patiuntur , eorum Succeſſoribus indicant .*

35 *Paulus V. Conclaviſtis tàm Clericis , quàm Laicis , modò Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine, privilegium reſtituit retinendi , & transferendi penſiones .*

36 *Dictio* = tamen = *adverſativa eſt , & omne aliud excludit .*

37 *Privilegia Conclaviſtis conceſſa à Succeſſoribus Pauli V. quoad retentionem , & translationem penſionum , ſemper excludunt Bigamos* , & num. 41. , 49. 53. , 115. , & 136.

38 *Lex ea in parte , quæ abrogata non eſt , adhuc firma perſeverat .*

39 *Indultum conceſſum habentibus certam qualitatem , alios excludit .*

40 *Dictio* = tantum *includit ſolummodò expreſſa , & reliqua excludit .*

42 *Privilegia Conclaviſtarum , quæ in priori parte facultatis obtinendi , ac retinendi penſiones excludunt Bigamos , multò magis eos excludere cenſentur in poſteriori parte à facultate transferendi penſiones* , & num. 47.

44 *Quæ inſolita , & ardua ſunt , numquam intelliguntur conceſſa , niſi nominatim exprimantur .*

46 *Conclaviſtis uxoratis cum unica , & virgine , Innocentius XII. , conceſſit facultatem obtinendi , & retinendi penſiones uſque ad ſummam 200. ducat. auri de Camera, transferendi verò uſque ad ſummam 100. ducat.*

48 *Facultas transferendi penſiones ſupponit facultatem retinendi .*

49 *Conclaviſtæ habiles effecti ad obtinendas , & retinendas penſiones , comprehenduntur ſub Indulto eas transferendi .*

50 *Incapaces obtinendi, & retinendi penſionem, incapaces etiam ſunt illam transferendi .*

51 *Dictionis* = ac = *natura eſt augere .*

52 *Indultum transferendi penſiones ampliativè*

conceditur habentibus jam facultatem eas retinendi.

54 *Verba* = & inſuper Conclaviſtis præfatis = *intelligenda ſunt de Conclaviſtis, in priori oratione nominatis.*

55 *Continuatio, & repetitio ſermonis intelligenda eſt cum omnibus ſuis qualitatibus.*

56 *Dictio* = & = *ſatis eſt ad inducendam repetitionem cum omnibus ſuis qualitatibus.*

57 *Dictio* = inſuper = *ſequentia conjungit cum præcedentibus.*

58 *Dictio* = præfatis = *repetit perſonas, antea expreſſas, cum omnibus qualitatibus.*

59 *Bigami, ne comprehendantur ſub Indulto transferendi penſiones, interpretatio capienda eſt.*

60 *Facultas transferendi penſiones, etiam quando conceditur Clericis non conjugatis, expreſſam mentionem requirit.*

61 *Diſpenſatio à bigamia improbatur.*

62 *Nec comprehenditur ſub verbis generalibus.*

64 *Diſpenſationes odioſæ ſunt, ac ſtrictè intelligendæ.*

66 *Indulta retinendi, ac transferendi penſiones in uno ſtatu conceſſa, non ſuffragantur pro alio ſtatu non expreſſo.*

67 *In ea, quod competit, quatenus à Lege, vel ab homine datum eſt, non valet argumentum ab identitate, vel majoritate rationis.*

68 *In diſpenſationibus non valet argumentum ab eadem, vel majori ratione*, & num.117.

69 *Diſpenſatio ab irregularitate Conclaviſtis conceſſa quoad unum effectum, non prodeſt quoad alium*, & num. 81.

70 *Indulta retinendi, ac transferendi penſiones non recipiunt extenſionem ab una ad alterum caſum.*

71 *Exemptio à bigamiæ labe nativa eſſe non poteſt, ſed dativa ex Apoſtolicâ gratiâ.*

72 *Diſpenſatio à bigamia quoad omnes juris effectus concedi non ſolet.*

74 *Facultas, tametſi præventiva, retinendi penſiones in ſtatu bigamiæ, vera eſt diſpenſatio.*

75 *Diſpenſatio antecedens, præſervat; ſubſequens tollit.*

76 *Diſpenſatio, ſive antecedens, ſive ſubſequens ad certos effectus, non prodeſt quoad alios*, & num. 106.

77 *Diſpenſatio nulla ultra concedentis mentem operatur.*

78 *Privilegia, & diſpenſationes tantum valent, quantum ſonant*, & num. 108., & 110.

79 *Præſertim, ne trahantur ad difficiliorem caſum, in gratia non expreſſum.*

80 *Card. Albitius, quamvis jam obtinuiſſet diſpenſationem à bigamia pro conſequendis, ac retinendis Beneficiis, alteram peculiarem diſpenſationem obtinuit pro Cardinalatus dignitate.*

82 *Diſpenſatio à bigamia pro retinenda penſione non continet aliam, ut quis Clericum bigamum agat, & nullum Eccleſiæ ſervitium exhibeat.*

83 *Quot ſunt impedimenta, tot diſpenſationes requiruntur*, & num. 128.

84 *Diſpenſatio, ut abſque habitu, & tonſurâ quis incedat, non continet exemptionem ab Eccleſiæ ſervitio.*

85 *Diſpenſatio ab illegitimitate prodeſt tantùm quoad effectus expreſſos.*

86 *Diſpenſatio a bigamia quoad retentionem penſionis non prodeſt quoad ejus tranſlationem*, & num.99. & 105.

87 *Sublato obſtaculo Matrimonii pro obtinenda penſione, non tollitur illud defectus Clericatus.*

88 *Duo impedimenta, Matrimonii, & bigamiæ, duas requirunt diſpenſationes.*

89 *Privilegium Conclaviſtarum teſtandi de reditibus Eccleſiaſticis non prodeſt militi.*

90 *Habilitas teſtandi de Bonis Eccleſiaſticis non prodeſt perſonæ incapaci ad teſtandum.*

91 *Penſionis retentio difficiliùs Bigamis, quàm aliis uxoratis conceditur*, & num.134.

92 *Facultas transferendi penſionem Bigamis concedi non ſolet*, & num.113.

93 *Et, ſi conceditur, expeditur per Secretariam Brevium ſecretorum.*

94 *Et expediuntur duo Brevia ſeparata, alterum retinendi penſionem, & alterum transferendi.*

95 *Derogatio Conciliis generalibus, & Bullæ S. Pii non requiritur, ut Indultorius, non obſtante bigamiâ, penſiones conſequi, & retinere valeat*, & num.98.

96 *Indulta, quæ conceduntur nepotibus & conſanguineis Summorum Pontificum, eximia, & inſignia eſſe conſueverunt.*

100 *Bigamus Clericus quoad id, in quo eſt diſpenſatus, retinet privilegium Clericatus*, & num.104.

101 *Ut dicatur perſona eccleſiaſtica, non requiritur, quod poſſit frui omnibus privilegiis Clericorum, ſed ſufficit, quod fruatur aliquibus eorum privilegiis ad quoſdam effectus.*

102 *Diſpenſatus omnino à bigamia gaudet omnibus privilegiis Clericorum, diſpenſatus verò quoad certos effectus, gaudet privilegiis Clericorum quoad illos tantùm*, & num.111.

103 *Diſpenſatio à bigamia præſervat privilegia Clericatus quoad effectum in diſpenſatione expreſſum*, & num.125.

107 *Diſpenſatio à bigamia, ſive antecedens, ſive ſubſequens eſt odioſa, & ſtrictè intelligenda.*

114 *Privilegia Conclaviſtarum, & aliorum, qui eſſent uxorati, laici, vel bigami, obtinendi, vel transferendi penſiones, etiam ob quæcumque merita, & per contractum quæſita S. Pius V. revocavit.*

116 *Privilegia Conclaviſtarum non proſunt Bigamis pro obtinendis, vel retinendis penſionibus*, & num.127.

118 *Et prodeſſe Bigamo pro transferendis penſionibus; quas retinendi facultatem jam anteà obtinuerat, an ſenſerit* Card. Deluca?

119 *Additionatorum authoritas parvi facienda.*

120 *Ad-*

120 *Additionum ad Deciſiones Pamphilii quis author fuerit?*

122 *Facultas transferendi penſionem non eſt illi acceſſoria, ſed extrinſeca, & ſpeciali notâ digna.*

123 *Bigamiæ exceptio non obſtat Penſionario, Matrimonium contrahenti cum vidua, quæ poſt duos menſes deceſſit, & erat inhabilis ad copulam.*

124 *Bigamia non contrahitur, niſi ſubſequatur copula, & conſummatio.*

125 *Indulta retinendi, ac transferendi Penſiones, conceſſa Dapiferis, an competant etiam uxoratis?*

130 *Non Doctorum dicta, ſed rationum, & rerum judicatarum authoritas perpendenda eſt.*

131 *Penſionis reſervatio ſuâpte naturâ odioſa eſt.*

132 *Beneficia diviſionem non recipiunt.*

233 *Penſionis, alioquin extinguendæ, retentio odioſa eſt.*

235 *Sixtus V. derogans Pianæ Conſtitutioni, Clericos Conclaviſtas, in cælibatu viventes, capaces reddidit transferendi Penſiones.*

Dubium = *An ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis quoad medietatem ducatorum 175. in caſu &c.*

DUæ editæ fuererunt Sententiæ; prima videlicet ab Illuſtriſſimo Domino Theſaurario in prima inſtantia, & altera ab Eminentiſſimo Domino Cardinali Joanne Baptiſta de Alteriis, dùm erat iſtius Supremi Tribunalis Decanus, quibus Eminentiſſimus Dominus Cardinalis Oliverius abſolvebatur à ſolutione terminorum tùm decurſorum, & non ſolutorum, tùm in poſterum decurrendorum integræ Penſionis, à bon. mem. Marchione Alexandro Capponi nullitèr translatæ favore Domini Marchionis Franciſci Petri Mariæ ejus filii, & Eminentiſſimi Domini Principalis Adverſarii: quo ab his Sententiis appellante, Cauſâque commiſsâ Illuſtriſſimo Domino Ponenti, cum eadem die 4. menſis Decembris anni 1724. propoſita fuiſſet ſub conſueto Dubio = *An Sententia Eminentiſſimi de Alteriis eſſet confirmanda, vel infirmanda?* = reſponſum fuit = *Quoad medietatem ducatorum 175. non liquet; in reliquis, Sententiam eſſe confirmandam* =; Quapropter die 26. menſis Februarii ſuperioris anni, revocatâ Causâ ad examen quoad dictam medietatem, de qua dictum fuerat = *Non liquet* = Illuſtriſſimi Patres reſcripſerunt, = *Sententiam Eminentiſſimi de Alteriis quoad medietatem ducatorum 175. eſſe infirmandam.* =

Facilè, immò etiam ipsâ parte adversâ conſenſiente, conceſſa fuit nova audientia adversùs poſtremam hanc reſolutionem, non ſinè ſuffragiorum ſciſſurâ editam; utpotè quæ minùs ſolidis innitebatur fundamentis; Concordato itaquæ præinſerto Dubio, eoque propoſito in Camera diei 4. præteriti menſis Julii, idem ob ſuffragiorum paritatem reſolutum non fuit, ſed iterùm reſcriptum = *Non liquet* =: Cum itaque illud hodiè novo examini ſubjiciatur, reſpondendum fore, ſperamus, prævio receſſu ab ultimo loco deciſis *Sententiam Eminentiſſimi de Alteriis quoad dictam medietatem ducatorum 175. eſſe confirmandam*, proùt reverentèr ſupplicamus.

Juſtâ autem ratione voti compotes effici confidimus: Nam, ut demonſtrabimus, ſicuti ambigi minimè poteſt de Juſtitia Sententiæ Eminentiſſimi de Alteriis, confirmantis alteram, in prima inſtantia editam ab Illuſtriſſimo Domino Theſaurario, ità viceversâ evidens inde, & aperta redditur injuſtitia poſtremæ reſolutionis, unicè fundatæ ſuper eo ſuppoſito, quod nimirùm Marchio Alexander, licèt bigamus eſſet, ideoque irregularis, eò quod Matrimonium contraxerat cum vidua, ut, rejectâ diſtinctione 1
inter veram, & interpretativam bigamiam, diſponitur in *Canon. Si quis Viduam 13. diſtinct. 34., & Can. Quiſquis 5. diſtinct. 84. in Cap. debitum 5., & cap. final.*, ubi latè *Fagnan. num. 12. & ſeqq., de bigam. non ordinand. tom. 2. in 2. part. primi Decretal. fol. 367., Thomaſin. de re benefic. tom. 2. part. 2. lib. 1. cap. 78. num. 9.*, & pluriès alibi, *Van: Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 1. par. 2. titul. 10. cap. 2. num. 6. fol. 605., & nn. 22. ac 24. fol. 608.*, & frequenter apud alios: Attamen ex Indulto Ven. Servi Dei *Innocentii XI.* obtentâ per eum diſpenſatione pro retinenda in ſtatu bigamiæ dictâ Penſione ducatorum 175., vigore deindè Privilegiorum Conclaviſtarum, de quorum numero fuerat in Conclavibus ipſius *Innocentii XI.*, *Alexandri VIII.*, *Innoc. XII.*, & *Clementis XI.*, dictæ Penſionis medietatem transferre valuerit in præfatum Dominum Marchionem Franciſcum Petrum Mariam ejus filium; Verùm facilè evinci poſſe, credimus, tale ſuppoſitum, ac fundamentum inſubſiſtens prorsus eſſe, ſuoque loco movere elementares regulas, ex mente Sacrorum Canonum, Pontificiiſque Conſtitutionibus conſtabilitas, atque inconcuſſo Romanæ Curiæ, ſeù veriùs S. Sedis ſtylo, & praxi obſervatas.

Exploratiſſimi namque Juris eſt, quod, tametſi Marchio Alexander donatus reperiretur
Indulto retinendi controverſam Penſionem, 2
illud tamen efficere nequibat, quin eadem per ejus obitum minimè extingueretur; id enim Penſio commune habet cum ipſo Beneficio, *Gigaſ. de Penſion. quæſt. 1. num. 5.*, *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 5. §. 5. num. 37.*, *clar. mem. Card. de Luca de Penſion. diſcurſ. 68. ſub num. 19., & diſcurſ. 73. nn. 2. 10. & 17.*, *Rocc. diſputat. Jur. ſelect. cap. 49. num. 89.*, *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 2. part. 2. titul. 28. cap. 9. num. 1.*; Neque verò prorogata
cenſeri valebat per illius translationem in alium, 3
quia, tamquam facta abſque legitimâ facultate, ideoque irrita, & invalida, impedire non potuit ejuſdem extinctionem, *Gigaſ. de Penſion. quæſt. 88. num. 3. verſic. Pro contraria parte*, *Rota coram Priolo deciſ. 101. num. 30.*,

& in Recen. deciſ.485. num.5. & ſeqq. part.4. tom.1.

Dubitari autem nequit, Marchionem Alexandrum caruiſſe prorsus facultate quacumque transferendi dictam Penſionem; Nam, cum de ea, certis probationibus docendum ſit à
4 Translatario, intentionem ſuam fundante in validitate translationis; his profectò probationibus, in præſenti Cauſa, ipſe omninò deſtituitur: quippè Penſionarius, tali facultate transferendi impartitus dici non poterat in aſſignatione Penſionis, quia in hac, illa expreſſe non legitur, *Rota coram Verall. deciſion.303. num.2. part.2.*, ut etiam tradita eidem dici nequibat in Indulto permittente retentionem Penſionis in ſtatu bigamiæ, ex regula, quod ab Indulto,
5 ſeù facultate retinendi argui nequeat ad translationem Penſionis, ob majoris nempè odii rationem, quæ, ut dicetur, contra alteram urget, *Pariſ. de Reſignat. lib.6. quæſt.4. num.29. & ſeqq., Pirr. Corrad in prax. beneſic. lib.5. cap. 6. num. 68. verſic. Hæc autem, Gratian diſceptat.551. num.32. & duobus ſeqq., Germon. de Indult. Cardinal. §. Si verò illa num.52. cum tribus ſeqq., Lotter de re beneſic. lib.1. quæſt.40. num.172., Adden. ad Buratt. deciſ.464. nu.12., Tondut. de Penſion. diſcurſ.58. num.9. diſcurſ. 62. num. 3., & diſcurſ.78. num.2., bon. mem. R.P.D. Fattinell. de translation. Penſion.cap.14. num.3.*, & eſt conſtans Sacræ Rotæ opinio, ut *coram Verallo deciſ. 303. & 319. part. 2., deciſ. 99., & deciſ.100. part.3., & diverſ. deciſ.303. num.4. & ſeqq. part.2., ac in Recent. deciſ.143. num.1. part.2.*, & melius *deciſ.485. nu.7. part.4. tom.1., deciſ.126. num.1. & ſeqq., & deciſ.287. num.4. cum ſeqq., & num.13. & ſeqq. part.18., coram Cavalerio deciſ.148. num.6., coram bon. mem. Emerix Jun. deciſ.516. num.2. & ſeqq., ac deciſ.671. num.11., & ad ornat. clar. mem. Card. de Luca in Mantiſs. titul. de Jurepatron. deciſ. 74. num.15. & ſeqq.*

Hac verò eâdem ratione odii, quà demonſtratur, ex Indulto retinendi Penſionem in ſtatu bigamiæ, induci non poſſe facultatem etiam transferendi, quoties hæc in illo expreſsè conceſſa non legitur: demonſtratum etiam dici poſſet, Marchioni Alexandro dictam facultatem quæſitam dici nequiviſſe ex Privilegio
6 Conclaviſtarum, deindè ab ipſo adepto; quia tale privilegium loquitur quidem, & comprehendit Laicos, tametſi uxoratos, modò tamen Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine: At non etiam porrigi poteſt ad Bigamos, magis ſpeciali, longèque difficiliori gratiâ, ſivè diſpenſatione ab irregularitate, ex bigamia contracta, egentes, & de quibus nulla prorsùs mentio fit in præfato Conclaviſtarum privilegio: cum enim res non ſit de inveſtiganda, faciendave benigniori interpretatione
7 iſtius privilegii, in præjudicium ſolius concedentis, ſed, ut jam jam dicturi ſumus, agatur de re, ob alterius præjudicium, odioſiſſima, & contraria Sacrorum Canonum regulis, ſequi omninò oportet verba gratiæ, minimè excedendo illius fines; quippè eos abſque novâ gratiâ prætergredi non licet, ut generaliter traditur per *Tondut. de Penſion. cap. 28. num. 41., Cyrill. Epiſcop. Neocoſtren. quæſt. Jur. cap. 70. num.6., & ſeqq.*, & paſſim per alios allegandos *§. 35., & ſeqq.*, & benè de privilegio Conclaviſtarum animadvertit *D. Advocat. Piton. diſceptat. Eccleſiaſt. tom. 1. diſceptat. 30. num. 6.*

Idque probè agnoſcens Pars Adverſa, ſentienſque, quod, poſito impedimento bigamiæ, Marchio Alexander Penſionarius juvari nequibat privilegio Conclaviſtarum, nec in verbis, nec in ratione ullo pacto comprehendente Biga-
mos; ſtatuere conatur aliud abſurdum, atque 8
prorsùs inſubſiſtens ſuppoſitum; quòd videlicet ille, obtinendo præventivum Indultum retinendi Penſiones etiam in ſtatu bigamiæ, ejuſdem vigore, adeò, ad effectum ſaltem, de quo agitur, præſervatus fuerit in primævo ſtatu, & retentione privilegii Clericatus, ut, remoto impedimento bigamiæ, ex alio diverſo Jure, ex ſuperveniente videlicet privilegio Conclaviſtarum capax fieri potuerit transferendi Penſionem, quam vigore præambuli Indulti, tametſi Bigamus, validè retinebat.

Hæc argumentandi ratio, quam innuiſſe modò libuit, quæque ſuo loco validiſſimis rationibus refellenda erit, obiter hic eo ſolo nomine rejici poſſet, quod ſupponat, præventivum Indultum retinendi Penſionem etiam in ſtatu bigamo adeò indultarium exemiſſe ab irregularitate ex bigamia, ut capacem illum effecerit privilegiorum omnium, conceſſorum Conclaviſtis, bigamiæ tamen maculâ minimè aſperſis; Super hoc autem cum præcipua, imò tota hodierna quæſtio vertatur; iſtiuſmodi idcirco argumentorum genus, utpotè peccans vitio petitionis principii, rectè improbatur *à Caſanate conſ. 50. num. 22., & à Rota in Romana, ſeù Reatina Fideicommiſſi 2. Decembris 1697. §. Hæc enim argumenta cor. clar. mem. Card. de la Tremoille*: Ecquid enim aliud id eſſet, quàm conjungere duo Indulta, alioquin per ſe ſpectata, inſufficientia ad translationem Penſionis? Ex qua porrò conjunctione vel efficeretur illud, quod, totaliter non ſublato impedimento bigamiæ (ut probabitur, penè dixerimus, indelebili) extrema prorsùs inhabilia conjungantur, contra regulam, de qua apud *Tuſch. practic. concluſ. litt. E. concluſ. 684.*, vel ſequeretur illud aliud gravius abſurdum, quod ex tali conjunctione duorum Indultorum, quorum tamen neutro, Pontifices, per quos illa conceſſa fuere, voluerunt Bigamo conferre extraordinariam hanc facultatem transferendi Penſiones, producatur nihilominùs translationis effectus, in neutrius Indulti conceſſione volitus, aut à concedente permiſſus, contra illam aliam re-
gulam, quà edocemur, quod (præſertim quan- 9
do, ut in caſu noſtro, agitur de materia odioſa) utrumque Indultum, & facultas in illis conceſſa, intelligenda eſt intra ſuos limites, nec ulteriùs extendenda, ut rectè per *Rot. cor. bon. mem. Emerix deciſ.516., & 543.*, in quarum deciſionum

Digitized by Google

num hypotheſi licèt ageretur de Indultario, qui per unicum ſimplicem Libellum, ſub unâ,
10 eâdemque die, obtinuerat duplex Indultum, illud nempè de retinendo Penſiones in ſtatu quoque conjugali, & aliud de transferendo in quoſcumque Clericos, quocumque conſanguinitatis, vel affinitatis gradu conjunctos: Attamen, quia in hoc ſecundo Indulto facta non fuerat mentio ſtatus conjugalis, quam continebat aliud contemporaneum Indultum retinendi, cenſuit *Sac. Rota*, haudquaquam ſuffragari pro translatione Penſionis in ſtatu conjugali.

Quapropter, licèt, ut perficiemus, facilè demonſtrari poſſe, credamus, præventivum Indultum retinendi Penſionem in ſtatu bigamo conceſſum Marchioni Alexandro, nec in litera, nec in ratione, irregularitatis ex bigamia incurſum impediviſſe quoad omnes Juris effectus, & præſertim illum odioſiſſimum transferendi Penſiones; ideoque eundem hanc facultatem adquirere nequiviſſe vigore privilegii Conclaviſtarum, quod, utpotè nullibi loquens de Bigamis, eoſdem obnoxios relinquebat cenſuræ aliarum Pontificiarum Conſtitutionum, id prohibentium. Attamen venia nobis detur, ſi plura in hanc rem præfati fuerimus; non ſanè quia ea Sapientiſsimis, atque Juriſconſultiſsimis Patribus præmonſtraſſe neceſſum habeamus: Sed ut Cauſæ hujus Inſtituto, & ſcribendi, dicendique rationi, ac ordini ſerviamus. Eâ itaque majori brevitate, quâ poterimus, veluti præliminaliter oſtendemus, quàm Sacris Canonibus, & Pontificiis Conſtitutionibus exoſæ ſint Penſionum translationes, & Bigamorum perſonæ: ex his enim illicò dignoſcetur, commentitiam prorsùs eſſe præventivam iſtam præſervationem ab incurſu bigamiæ, cujus vigore contenditur, Marchionem Alexandrum contra omnes Eccleſiaſtici juris regulas, ac praxim retinere, ac conſequi etiam valuiſſe privilegia illa, quibus hac in re impartiti fuerunt ii, qui ejuſcemodi maculâ fœdati minimè reperiuntur.

Porrò, quod attinet primam noſtri aſſumpti
11 partem, licèt retentio Penſionis in ſtatu laicali, magis verò in ſtatu conjugali, improbetur, ut per *Rotam coram bon. mem. Anſaldo deciſ. 30. num. 11., & num. 27., & ſeqq.*; nihilominùs tamen, cum talis retentio, quoties Penſio legitimè conſtituta reperitur, favorabilior dicatur,
12 *Rot. in rec. deciſ. 50. num. 25. par. 5. tom. 1.*, &, tamquam non egrediens perſonam Penſionarii, nec prorogans onus, & ſervitutem Beneficii, faciliùs, & frequentiùs à Summis Pontificibus indulgeri conſueverit, ad *Text. in cap. Dudum il 2. in fin., & ibi Abb. num. 16., idem in cap. Eccleſia veſtra num. 3. de elect. in fin.*, & notarunt *Pariſ. de reſignat. lib. 3. quæſt. 1. num. 84., & 86., bon. mem. R. P. D. Fattinell. de translation. Penſion. cap. 2. num. 42.*; Aliter tamen res
13 ſe habet, cum agatur de translatione Penſionis, quam *eſſe odioſiſſimam, fatentur omnes, cùm nec*
14 *ſit de jure, nec de ipſius Penſionis natura, quinimò contra naturam: quandoquidem Penſio reſervatur ad tempus, & ſic extinguitur morte Penſionarii; translatio verò cum ſit obligatio eandem ſolvendi de una ad aliam perſonam, operatur perpetuitatem Penſionis poſt mortem Penſionarii; atque ità ſervitutem, Beneficiis impoſitam, quodammodò perpetuam efficit: præſertim, quia, qui habent poteſtatem transferendi, poſſunt eam transferre non modò in unam perſonam, ſed etiam in plures*, ut benè ait *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 2. cap. 9. tit. 28. num. 6. fol. 1004.*, & retentionem à translatione Penſionis diſtinguens, optimè ratiocinatur *Rota coram Veralla deciſ. 303. num. 10. par. 2., & d. deciſ. 100. à num. 1. ad 9.*, & probant alii relati in *§. Dubitari*.

Cum igitur controverti nequeat, ab Indulto,
ſeu facultate retinendi argui minimè poſſe ad 15
translationem Penſionis, ob maximam odii rationem, quæ inter utramque intercedit, indè fit, quod facultas transferendi intelligenda ſit, ſtrictiſſimâ illâ interpretatione, quam efflagitat natura rei odioſiſſimæ, ex regula, de qua *in cap. odia 15. de regul. Jur. in 6.*, quaque in ſubjecta materia utitur *Rota coram Verallo d. deciſ. 303. num. 7., & ſeq. par. 2.*, & latius habetur *§. 34.*,
& ſeqq.; Innegabile namque eſt maximum 16
præjudicium, quod Eccleſiæ, & Tertio, Titulari nempè Beneficii irrogatur, per ejuſcemodi oneris prorogationem, ut mox dictum eſt, & communiter traditur per antiquiores, relatos apud *Gigan. conſ. 121. num. 8.*; *Spad. conſ. 74. num. 1., & ſeqq., & conſ. 79. num. 7. lib. 3., Rebuff. de diſpenſat. ſuper defectu natalium num. 47., Pariſ. de reſignat. lib. 6. quæſt. 4. num. 29., & 31., Gratian diſcept. 397. num. 8., Gonzal. ad regul. 8. gloſſ. 4. num. 38., & ſeqq., & gloſſ. 12. num. 88., & gloſſ. 13. num. 97., Tondut. de Penſionib. cap. 113. num. 6., & ſeqq., Capon. diſcept. 125. num. 12., & ſeq., clar. mem. Card. de Luc. de Penſion. diſc. 51. num. 11., Torr. de pact. futur. ſucceſſ. lib. 3. cap. 8. num. 4.*, latè *Adden. ad Pamphil. deciſ. 719. num. 13., & ſeqq., Rot. coram bon. mem. Emerix jun. dec. 85. num. 3.*, cum aliis in una *Foroſempronien. Penſionis 29. Maji 1693. §. Quoniam in fin. cor. bon. mem. d. Hervault Archiepiſcopo Turonen.*

Nil itaque mirùm, quod translatio Penſio-
nis, tamquam odioſiſſima, magiſque exorbi- 17
tans, quàm retentio, difficillimè ſoleat, ac debeat concedi, *Gomez ad regul. de infirmis quæſt. 16. §. Prædictis tamen antè med.*, inquiens, quod *non ſolet, vel ſaltem de raro concedi*, *Gigas de Penſion. quæſt. 12. num. 3., & quæſt. 19.*, ubi teſtatur, non conſueviſſe omnes paſſim *Pontifices ſæpè numero concedere hujuſmodi facultatem*, &, ſi quando aliquis id *faciebat, utens multùm Pontificiâ auctoritate, & abſolutâ poteſtate, ejus Succeſſores tale exemplum non ſequebantur*, & de *Clemente VII.*, & *Paulo IV.* refert, admodum ſe difficiles reddidiſſe in concedendo talem facultatem, etiam cum conſenſu Titularis; quod eò magis locum ſibi vindicavit poſt Conſtitutionem Pianam, itaut *Pariſ. de reſignat. lib. 6. quæſt. 4. num. 24.* referat, quod *tempore fel. record. Gregorii XIII., & S. D. N. Sixti V.* vidit, *obſervari, ut nemini concedatur hujuſmodi* fa-

Digitized by Google

18 facultas transferendi Penſionem, niſi Cardinali-
bus, aut aliis perſonis benemeritis de Sede Apo-
ſtolica = & lib. 9. quæſt. 17. num. 142., & ſeq.,
habet, quod = clauſula transferendi ſolet omni-
bus denegari, & non conceditur, niſi magnatibus,
undè reputatur impoſſibilis = idque pariter nota-
vit Gonzal. ad regul. 8. gloſſ. 12. num. 88., &
ſeqq., Gratian. diſceptat. 397. num. 8., & di-
ſcept. 551. num. 33., & ſeqq., Tondut. de Pen-
ſion. cap. 31. num. 31., & ſeqq., Rot. coram Pu-
teo deciſ. 512. num. 1., & ſeq. lib. 2., &, millis
aliis, Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. tom. 2.
par. 2. tit. 28. d. cap. 9. num. 7., & ſeqq.: Jure igi-
tur, meritòque, ut probabitur §. Optabat, & ſeqq.,
19 hujuſmodi transferendi Penſiones facultas in
nulla unquam gratia, aut Indulto conceſſa cen-
ſetur, niſi de ea ſpecialis, & expreſſa mentio
fiat.

Quapropter ejuſcemodi facultas transferendi
Penſiones, utpotè certè odioſa; ideoque indi-
gens ſpeciali mentione, comprehenditur ſub re-
20 gulâ, quod in odioſis quidquid eſt omiſſum, ha-
beatur pro conſultò omiſſo, atque denegato
Gratian. dicta diſcept. 551. loc. mox citat., Ton-
dut. de Penſion. dicto pariter loc., clar. mem. Card.
de Luc. eodem tract. diſc. 58. num. 9., Adden. ad
Pamphil. deciſ. 719. num. 14., Rot. coram Ve-
rall. deciſ. 303. num. 3., & ſeqq., & num. 15.
par. 2. deciſ. 99.; & deciſ. 100. per tot. par. 3., in
recent. deciſ. 143. num. 1. in fin. par. 2., & co-
ram bon. mem. Emerix jun. deciſ. 516. num. 3.,
& ſeqq., & deciſ. 671. num. 4., & ſeqq.; Satis
itaque, ſuperque his demonſtratum eſt diſcri-
men intercedens inter retentionem Penſionis,
& illius translationem, quantoque hæc in odio
ſit Sacris Canonibus, atque Eccleſiaſticæ diſci-
plinæ.

At, juxtà alteram noſtri aſſumpti partem,
æquè palmaris, & patens eſt differentia, quâ
uxorati cum unica, & virgine, ſecernuntur à
Bigamis, Sacris Canonibus, ſummoperè exoſis:
primi namque, licèt ceteris omnibus privilegiis
Clericalibus orbentur, retinent tamen (modo
21 pareant diſpoſitis à Sacroſancta Tridentina Sy-
nodo ſeſſ. 23. de reformat. cap. 6., de quibus ibi
Barbat. num. 41., & ſeqq., & Clarlin. contr.
tom. 1. cap. 53. num. 11., & ſeqq.) illud Canonis
ſi quis ſuadente 29. cauſ. 17. quæſt. 4., & illud
22 aliud in cap. Clerici de Clericis conjugatis in 6.,
pluribuſque relatis, tradit Rota deciſ. 207. nu. 1.
par. 15. recent.; At bigami, è Clericali Ordine
penitus dejecti, hiſque etiam duobus privilegiis
denudati, in laicorum ſtatum detruduntur,
prohibitâ inſuper eiſdem tonſurâ, & Clericalis
habitus delatione, ex Decreto Concilii Lugdu-
nenſis ſub Gregorio X., relato in cap. unic. de bi-
gam. in 6., quo his verbis ſancitur = Bigamos om-
ni privilegio Clericali declaramus eſſe nudatos,
& coercitioni fori ſecularis addictos, conſuetudi-
ne contrariâ non obſtante: idcircoque ſub anathe-
mate prohibemus deferre tonſuram, vel habitum
Clericalem = & ibi Gloſſa, Spad. conſ. 110.
num. 12. lib. 2., Marant. reſponſ. 76. num. 38.
par. 4., Joan. Montaigne de Bigamia quæſt. 5.
effect. 4. num. 12. tract. magn. tom. 9. fol. 127. à
terg., Pariſ. de reſignat. lib. 4. quæſt. 4. num. 17.,
& ſeqq., Garz. de Benefic. par. 1. cap. 5. nu. 140.,
Pirr. Corrad. in prax. diſpenſat. lib. 2. cap. 1.
num. 5. 10., & 22., Lotter. de re benefic. 1.
quæſt. 40. num. 150., & ſeqq., Thomaſſin. de re
benefic. tom. 2. lib. 1. cap. 83. num. 3. in fine, Van.
Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 1. par. 1. tit. 10.
cap. 2. num. 23. fol. 608., Eminentiſſimus Petra
in ſuis Commentar. ad Conſtit. Apoſtol. tom. 2. ad
Conſtitut. 5. Alexandri IV. ſect. unic. num. 24.
fol. 129.; Non minùs autem Concilio Lugdu-
nenſe, Sacroſanctam Tridentinam Synodum
ſeſſ. 23. de reformat. cap. 17. Bigamos abomi-
natam eſſe, benè notarunt Thomaſſin. d. num. 3.
verſ. ut ergo, & Van. Eſpen. d. cap. 2. num. 24.
verſ. neque hodierna.

Jure quidèm Eccleſia abhorret Bigamos, quia 23
bigamia irrogat irregularitatem, æquiparatam
illi contractæ ex graviſſimo crimine homicidii
voluntarii, Barboſ. de offic., & poteſt. Epiſcop.
part. 2. allegat. 49. num. 30., illiuſque diſpenſa-
tio difficilior eſt, quàm diſpenſatio ſuper cri- 24
mine, Joan. de Montaigne de Bigamia quæſt. 7.
num. 19. tract. magn. tom. 9. fol. 132., Rota co-
ram Coccin. deciſ. 1627. num. 13., & ſeqq.,
quia, ut ibi dicitur, diſpenſare adverſus biga-
miam, eſt diſpenſare ſuper defectu Sacramenti,
in quo fundatur bigamia, ex ratione, quam ex
Divo Thoma deſumpſit Fagnan. in cap. nuper à
nobis num. 13. de Bigam. tom. 2. in ſecundam
part. 1. Decretal. fol. 367., & ex ſententia Divi
Auguſtini definitum legitur in Canon. Acutius
diſtinct. 26., & in cap. debitum 5. de Bigam. non
ordinand., Gloſſ. in cap. 2. verb. diſpenſare eod.
tit., Jo. Montaigne de Bigam. quæſt. 1. num. 1.
tract. magn. d. tom. 9. fol. 122. à terg., Sebaſtian.
Medic. de definition. definit. 73. num. 1. tract.
magn. tom. 18. fol. 311., Suarez de Cenſur. di-
ſput. 49. ſect. 6. num. 2., Pariſ. de Reſignat. lib. 5.
quæſt. 3. num. 186., Pirr. Corrad. in prax. di-
ſpenſat. lib. 2. cap. 1. num. 2., Cherubin. in Com-
pend. Bullar. tom. 2. ad Conſtit. 7. Pii IV. ſchol. 2.
fol. 3. col. 1., Bonaccin. tom. 1. tit. de Irregularit.
diſput. 7. quæſt. 2. punct. 5. num. 14., Dian in
Summ. in verb. irregularitas in genere num. 7.,
& latè, ac doctè more ſuo docuerunt Thomaſſin.
de Re Benefic. tom. 2. part. 2. lib. 1. cap. 78. n. 19.,
& 21., & cap. 83. nu. 1., & ſeqq., Van. Eſpen.
in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 1. part. 2. cap. 2.
tit. 10. num. 10. fol. 606.

Quinimmò adeò altè infigi maculam, ex biga- 25
mia inuſtam, ut illam, nec etiam Sacri Bapti
ſmi lavacro elui poſſe, Innocentius I., reſcripſerit
in epiſtola ad Victricium Rothomagenſem, lo-
quens = Ac ne ab aliquibus exiſtimetur, ante
Baptiſmum, ſi fortè quis accepit uxorem, &, eâ
de ſeculo recedente, alteram duxit, in Baptiſmo
eſſe dimiſſum, ſatis errat à regula, quia in Ba-
ptiſmo peccata remittuntur, non acceptarum
uxorum numerus aboletur = cujus Epiſtolæ verba
relata in Canon. Si quis viduam 13. diſtinct. 34.,
latiùs habentur apud Van. Eſpen. d. cap. 2. nu. 8.
fol. 606., Thomaſſin. in d. cap. 78. num. 13., &
num. 19.,

num.19., *Honor. in compend. Jur. Canon. lib.5.*
tit.39. num.3., *Dian. in Summ. d. verb. irregu-*
laritas in genera num.7., *Bonaccin. tom.1. tit. de*
irregularitat. diſput.7. quæſt.2. punct.5. num.13.,
Marant. in Medull. Decretor. lit.B. verb. Biga-
mus, atque etiam apud alios ; Neque verò ſolis
pœnis, quibus hodiè ſubjiciuntur, ſed aliis quo-
26 que Bigami perſtringebantur ; Nam canonica
pœniteutia illis imponebatur, & Presbyteri
prohibebantur interveoire conviviis ſecunda-
rum ouptiarum, quibus, nec etiam ab Eccleſia
impartitur benedictio, ut apud *Thomaſin. dict.*
cap. 78. num.10., & *num.22.*, *ac cap.81. nu.8.*,
Van. Eſpen. d. cap. 2. num.4. fol.604., & *n.25.*,
& *ſeqq. fol.608.*
27 At verò, ſi translatio Penſionum odioſiſſima
eſt, *cum nec ſit de Jure, nec de ipſius Penſionis*
natura, quinimmò contra naturam, ſi tanta de-
formitas ex bigamia contrahitur, ut ejuſcemo-
28 di maculâ aſperſi, nedum omnibus clericalibus
privilegiis denudentur, ſed penitùs arceantur
ab illis etiam miniſteriis, in quibus Laici, ta-
metſi uxorati cum unica, & virgine, deſervire
quandoque permittuntur, ut apud *Van. Eſpen.*
in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 1. part. 2. tit. 10.
cap.2. num.24. verſ. neque hodierna ; Jure, me-
29 ritòque iidem, tamquam certè prohibiti retine-
nere, & aſſequi Penſiones, multò magis repu-
tandi erunt incapaces facultatis illas transferen-
di, tametſi donati reperiantur privilegio Con-
claviſtarum, ut manifeſtè patebit, ſuo ordine
referendo ea, quæ in ſubjecta materia Pontificiis
ſanctionibus conſtituta fuerunt.

Ante oculos Sanctiſſimi Pontificis Pii V. ob-
verſabantur graviſſima illa mala, & incommo-
da, quæ manabant ex ampliſſimis, atque effu-
ſiſſimis privilegiis, quæ ejus Anteceſſores elar-
giti fuerant pluribus militaribus Ordinibus, &
30 diverſarum perſonarum Collegiis, nec non
etiam Conclaviſtis, qui omnes, tametſi laici,
& nedum uxorati, ſed etiam, quod longè de-
formius erat, bigami eſſent, potiebantur indul-
to, tum retinendi, tum etiam transferendi
31 Penſiones. Quapropter Sanctus Pontifex colla-
crymaus immoderatas de rebus dominicis, ex-
tra Ordinem Eccleſiaſticum largitiones, per
quas multitudo Laicorum præripiebat optima
quæque, quibus Eccleſia ſummoperè indige-
bat, ut declarat in §. 1. *Conſtitutionis inter ejus*
impreſſas la 73. Bullar. nov. tom.2., idcircò, ex-
ploſo penitùs iſto Eccleſiaſticorum redituum
abuſu, ac profuſione in Laicos, & re ad Juris
regulas, & Sacrorum Canonum diſciplinam
32 reſtitutâ, generaliter revocavit, ac abolevit
privilegia omnia, ac indulta, tùm aliis, tùm
etiam Conclaviſtis conceſſa, prohibitâ eiſdem
impoſterum facultate obtinendi, retinendi, ac
transferendi Penſiones, non ſolùm in ſtatu bi-
gamo, ſed etiam in ſtatu laicali, & conjugali,
licèt cum unica, & virgine contracti.

In §. 2. dictæ Conſtitutionis ſancitum id le-
gitur verbis illis = *Itaque de nobis attributæ po-*
teſtatis plenitudine, revocamus, & abolemus
omnia, & quæcumque privilegia, facultates, di-
ſpenſationes, & indulta militum S. Pauli &c.,
necnon Conclaviſtis de Penſionibus &c., fructi-
bus &c., & aliis rebus Eccleſiaſticis, etiam ad
certam, & determinatam ſummam, & quantita-
tem conſtitutis, per Clericos conjugatos, Biga-
mos, & alios Laicos obtinendis, & eiſdem per
ipſos ac aliis ſimilibus per alios Clericos in alium,
vel alios transferendis, per quoſcumque Romanos
Pontifices prædeceſſores noſtros, ac nos, & præ-
dictam Sedem tàm in officiorum inſtitutione,
quàm deinceps quandocumque, & quotieſcumque,
etiam per modum Statuti perpetui, ac initi, &
ſtipulati contractus, & aliàs ſub quibuſcumque
tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis &c effi-
caciſſimis, & inſolitis clauſulis, necnon irritan-
tibus, & aliis Decretis, etiam motu proprio &c.,
deque ſimilis poteſtatis plenitudine, etiam pro de-
fenſione Fidei Catholicæ, aut Sanctæ Sedis, &
quibuslibet aliis cauſis quantumlibet gravibus &c,
ac etiam conſideratione, intuitu &c., vel ad in-
ſtantiam Imperatoris, Regum &c., necnon S.R.E.
Cardinalium, deque illorum conſilio &c., ità
quod deinceps illorum ſic revocatorum, prætextu,
Laici etiam, extrà conjugium, & in cælibatu
viventes, ac Bigami, & Clerici conjugati nullas
novas Penſiones, aut fructus, aut omninò alias
res Eccleſiaſticas habere, nec ipſi etiam, qui con-
jugati non ſunt, ſi ad primas, aut alias nuptias
tranſiverint, antiquas deinde percipere, Clerici
verò, & alii Matrimonium etiam cum unica, &
virgine contracturi, poſtquam illud contraxerint,
nec antiquas retinere, nec novas aſſequi poſſint,
ſed nec ulli Laici, nec Clerici privilegio transfe- 33
rendi Penſiones, fructus, aut alias res hujuſmodi,
de cetero potiantur, decernentes, omnes transfe-
rendi facultates ex nunc, antiquas verò Penſio-
nes, & alias reſervationes tàm Laicis, quàm
Clericis conceſſas, & quas ipſos Clericos habere
contigerit, per futurum contractum Matrimo-
nium hujuſmodi extinctas eſſe. =

Optabat Summus Pontifex, immotam per-
petuò manere, ſanctiſſimam Legem, quâ com-
muni Eccleſiæ ſaluti conſulere profeſſus fue-
rat. Verum ſciens, Legem imponere non poſſe
Succeſſoribus ſuis, *pari poſt eum, immò eâdem*
poteſtate functuris, ut admonebatur ab Inno-
centio III. *in cap. Innotuit 20. §. Quamvis au-*
tem de elect., haud tamen omiſit, emendare
præterita, &, quantum poterat, adversùs futu-
ra cavere ; Quamobrem, licèt Succeſſores ſuos
coactivâ Lege obſtringere nequiret ; nihilomi-
nus, ut eâ, quâ valebat, ratione, ad ſaluberri-
mam Conſtitutionem, ab ipſo editam, ſuſcipien-
dam, retinendamque illos alliceret, exemplo
Bonifacii VIII. *in cap. final. de reſcript.* ; ſicu-
ti Summus ille Pontifex de ſe loquens dixerat
= *Nos volentes emendare præterita, &, quantum*
poſſumus, adversùs futura cavere = ſubdendo
præclaram illam ſententiam = *quodque nobis li-* 34
cere non patimur, noſtris Succeſſoribus indica-
mus =, ſic etiam ipſe in §.9. dictæ ſuæ Conſtitu-
tionis, uſus iiſdem Bonifacii verbis, Succeſſo-
res ſuos monuit, ut ipſi quoque deinceps facul-
tates, privilegia, & indulta ejuſcemodi explo-
de-

derent ; ait enim = *Volumus autem, ſimilium privilegiorum, diſpenſationum, facultatum, & indultorum conceſſionem noſtris explodi temporibus, &, quod nobis licere non patimur, noſtris Succeſſoribus indicamus*. =

Vis directiva, quâ Sanctus Pontifex Succeſſores ſuos invitavit ad hanc Conſtitutionem obſervandam, apud eorum nonnullos plurimùm valuit, nàm, ut patet ex indulto, à Sixto V. conceſſo ſuis Conclaviſtis, & ex altero ſimili, ſuis pariter Conclaviſtis à Clemente VIII. conceſſo, quodque legitur *Bullar. nov. tom.3. inter ejus Conſtitutiones la 16.*, in eiſdem Conclaviſtæ Laici, ac uxorati, Pianæ Conſtitutionis cenſuræ obnoxii relicti fuerunt.

35 Etſi autem Paulus V., unus, & primus omnium, moderando Pianam Conſtitutionem,
privilegii aliquid Conclaviſtis reſtituerit, de-
clarando, quòd Penſiones imposterum retine-
re, & in alios transferre poſſent, tametſi Laici,
immò etiamſi Matrimonium contraxiſſe re-
perirentur cum unica tamen, & virgine ; nihi-
lominus præfatus Summus Pontifex in hac ſua
moderatoria Conſtitutione, non ſolum compre-
hendiſſe dici nequit Bigamos, de quibus in ea
36 nuſquam locutus fuit ; verum eos apertè exclu-
ſit dictione illâ = *tamen* =, quæ nedum limitativa,
& reſtrictiva, ſed ſuâpte naturâ, adeò adver-
ſativa eſt, ut unum caſum ſeparando, ac diſtin-
guendo ab alio, & includendo id dumtaxat,
quod terminat, omne aliud excludat, ex *Barboſ. de Dict. uſufreq. dict.401.*, *Rota cor. bo. mem. Emerix jun. deciſ.403. num.12.* ; Bigami igitur
juvari nullo pacto valent privilegio, hâc poſte-
riori Conſtitutione reſtituto Conclaviſtis, ſed
ipſorum reſpectu immota, atque incorrecta re-
manent contrà eoſdem tum diſpoſitio Juris, &
SS. Canonum, tùm ſancita in priori Conſtitu-
tione S. Pii, *quod enim non mutatur, quare ſtare probibetur?* ut Imperator Juſtinianus reſcri-
pſit Juliano Præfecto Prætorio *in leg. Sancimus 27. Cod. de Teſtament.* ; quippè quidquid
novâ Lege ſpecialiter non fuit expreſſum, *id veterum Legum, Conſtitutionumque regulis, omne relictum intelligunt*, cum aliis apud *Thabor. axiomat. Jur. lib. 3. cap.98. axiom. 10.* ; Eòque
certius in caſu noſtro, quia agitur de Conſtitu-
tione, quâ per modum Legis generalis Sanctus
illius Conditor, communi Eccleſiæ ſaluti, at-
que incolumitati providere velle declarans,
eamdem munivit ſolemni illâ ſuperiùs relatâ
formulâ, videlicet = *Et quod nobis licere non patimur, noſtris Succeſſoribus indicamus* =.

Nec amplioribus privilegiis à Pauli V. Suc-
ceſſoribus, Conclaviſtæ cumulati reperiuntur,
ſed, quoties illi cum Conclaviſtis uxoratis di-
37 ſpenſarunt, vel quoad retentionem, & trans-
lationem Penſionum, vel quoad non geſtatio-
nem habitus, & Tonſuræ Clericalis, locuti
ſemper taxativè fuerunt de uxoratis cum unica
tantum, & virgine ; ut, omiſſis aliis, expreſsè
legitur in privilegio, à ſan. mem. Innocentio XII.
illorum favore edito, quodque refertur in ejus
Bullario Conſtitut. 10. num. 11., & ſeqq. ; At
verò, ſi poſt Pianam Conſtitutionem, Summi
Summi Pontifices ſucceſſores in diſpenſationi-
bus, atque privilegiis, conceſſis Laicis, licèt
uxoratis cum unica tantum, & virgine, nun-
quam nominarunt Bigamos, quibus jura omnia
potentius reſiſtebant, ideòque egebant magis
ſpeciali, & expreſsâ gratiâ, ſeù veriùs exorbi-
tanti privilegio, per ea, quæ tradit *Rota coram bon. mem. Anſaldo deciſ.20. num. 27., & ſeq.* ;
Inde ſequitur, quod, dum illos omiſerunt, 38
eoſdemque ſub tali privilegio, unà cum aliis,
ibidem nominatis, expreſsè non comprehende-
runt, obnoxios eſſe voluerint cenſuræ prioris
Legis, Pianæ nempè Conſtitutionis, poſterior
namque Lex, detrahendo ſolummodò partem
prioris Legis, quam prorsùs non abrogat, eam-
dem in parte non abrogata immotam relin-
quit, ex *Modeſtini* ſententia in *lib.7. regular. relat. in leg. Derogatur 102. ff. de verbor. ſignif.*,
ibi loquentis his verbis = *Derogatur Legi, aut abrogatur. Derogatur Legi, cùm Pars detrabitur, abrogatur Legi, cùm prorsùs tollitur* = &
confert *Text. in leg.5. §. Sin autem Cod. de Caduc. tollen.*, & *leg. Maritus in fin. Cod. de Procurator.*, *Soccin. conſ. 131. ſub num. 9. verſ. quia qui unum lib.1.*, *R.P.D. Calcagnin. Obſervat. practic. legal. obſerv. 3. num.39.*, *Rota cor. Bich. deciſ.352.*, & *coram clar. mem. Cardinal. Caprara deciſ.688. utrobique num.12.*

Legalis, veraque interpretatio ejuſcemodi
privilegiorum deſumpta ex hac *Modeſtini* ſen-
tentia, potiori jure locum ſibi vindicat in no-
ſtra hypotheſi, quia, ſi Bigami in Piana Con-
ſtitutione, apertiſſimis verbis, excluſi repe-
riuntur à facultate retinendi, magis verò ab il-
la transferendi Penſiones ; quonam pacto juva-
ri poterunt privilegio, poſterioribus Conſtitu-
tionibus conceſſo Conclaviſtis uxoratis, quan-
do, ut frui poſſint dictâ facultate retinendi, ac
transferendi Penſiones, juxtà apertum d. pri-
vilegii tenorem, & literam, in eiſdem requi-
ritur certa qualitas, quod nempè conjugium
contraxerint cum unicâ, & virgine, ideòque
illorum comprehenſio, & admiſſio taxa-
tivè facta ſub iſtâ qualitate eſt excluſio alio-
rum, tali qualitate carentium, ducto argu- 39
mento *à Textu in leg. In teſtamento 6.*, ibi = *In eum ſolum caſum eam locum habere ſententiis prudentum Virorum, & Conſtitutionibus Divorum Parentum meorum, placet* = *ff. de militar. Teſtament.*, & ex deductis per *Barthol. in leg.2. §. Videndum ſub num.2. ff. ad Tertyllian.*, *Gulielm. de Benedict. in cap. Raynutius de Teſtam. num. 27.*, *Bald. conſ. 473. ſub num.1.*, *Cyriac. contr. 9. num. 39.*, & *contr. 13. num. 74.*, & *ſeq.*, *D. Advoc. Piton. diſcept. Eccleſ.33. n.9.*, & latè *Ciarlin. lib.2. cap.159. num.14.*, & *trib. ſeqq.*

Eòque certiùs hæc poſteriorum Conſtitutio-
num intelligentia recipienda videtur, quia non
ex mera interpretatione, ſed per apertam di-
ſpoſitionem, & per concepta verba qualitas
Matrimonii contracti cum unica, & virgine,
requiſita legitur. In Conſtitutione namque
mo-

moderatoria Pauli V., efflagitatur cum dictione adverſativa =*tamen*=, ſatis, ſuperque, ut dictum eſt §. 22., excludente Bigamos; iu illa verò ſan. mem. Innocentii XII. §. 11., expoſcitur
40 cum dictione taxativa = *tantùm* = ſuâpte naturâ includente ſolummodò expreſſa, & reliqua excludente, cum rejectione cujuſcumque extenſionis ad non expreſſa, per *Text. in leg. Qui alieua §. Libertas ff. de negoc. geſt.*, *Abb in cap. Cùm Eccleſia Sutrina num. 9. de cauſ. poſſeſſ.*, *& proprietat.*, *Barboſ. dict. 402. num. 2.*, *& ſeq.*, *Ciarlin. d. cap. 159. num. 10.*, *Rot. in rec. dec. 256. num. 2. part. 16.*, *cor. bon. mem. Emerix jun. deciſ. 788. num. 3.*, *in Rhegien. Fideicommiſſi 27. Junii 1698. §. Minùſque coram bon. mem. Anſaldo*. Jure igitur, meritòque Doctores, & Sacra Rota hanc ſequentes interpretationem, ſub hujuſmodi privilegiis Bigamos minimè com-
41 prehendi, docuerunt, ut apud *Pariſ. de Reſignat. lib. 7. quæſt. 7. num. 4.*, *& ſeq.*, *Lotter. de Re Beneſic. lib. 1. quæſt. 40. num. 205.*, *& plurib. ſeqq.*, *Pirr. Corrad. in Prax. Beneficiar. lib. 5. cap. 5. num. 14. verſ. necnon Milites*, *Garz. de Benef. part. 1. cap. 5. num. 253.*, *bon. mem R.P.D. Fattinell. de Tranſl. Penſion. cap. 1. num. 15.*, *& cap. 2. num. 25.*, & demum, veluti certi, atque exploratiſſimi Juris principium, poſitum, atque deciſum fuit per Sacram *Rotam deciſ. 485. num. 6. part. 4. tom. 1. Rec.*, ibi = *Non obſtat privilegium Conclaviſtarum, quia de Bigamis non loquitur, & ideò non poteſt Jacobo ſuffragari* =, quam, ad rem noſtram, ſpecialem dixit *clar. me. Card. de Luc. de Penſion. diſc. 78. num. 12.*

Jam verò, conſtabitâ his omnibus incapacitate aſſequendi, retinendi, ac transferendi Penſiones, in Piana Conſtitutione generaliter ſancita contra omnes laicos, omneſque uxoratos, magis verò contra Bigamos, Sacriſque Canonibus tantoperè odioſos quoad omnes Juris effectus, & præſertim, ut probabitur *§. Quamquam verò & ſeqq.*, quoad illum translationis Penſionum, quam eſſe odioſiſſimam, ut dictum eſt *§. 10. Porrò quod attinet & ſeqq.*, fatentur omnes: &, demonſtrato etiam, quod, licèt Indulta tum Pauli V., tum aliorum Summorum Pontificum, derogando Pianæ Conſtitutioni, Conclaviſtas laicos, immò etiam uxoratos cum unica tantùm, & virginè, iterum donaverunt privilegio, nedum aſſequendi, & retinendi, ſed transferendi etiam Penſiones; nihilominùs tali privilegio juvari nequeant bigami, non ſolùm nunquam in dictis Indultis nominati, ſed, ut dictum eſt *§. Legalis*, & plurièS alibi, apertè excluſi. His, ut dicebamus, planè, ſolidèque conſtabilitis, ideòque rationibus luce clarioribus, cum demonſtrata videri poſſit nullitas, & invaliditas translationis Penſionis, de qua agitur; perſpicuum ſanè redditur, quàm futilis ſit interpretatio illa, quâ Pars adverſa, vim faciendo literæ, & germano ſenſui, ac menti privilegiorum, conceſſorum Conclaviſtis, illis ſe quoque juvari poſſe contendit.

Inquiunt enim ejus Defenſores, quod, licèt Privilegia Conclaviſtarum in ea parte, quâ nominatim, conjugatis *cum unica, & virgine*, tribuitur capacitas aſſequendi, & retinendi Penſiones, Bigami, tamquam nullo pacto ibi nominati, relicti cenſeri poſſent ſub veteri Juris cenſura; nihilominùs tamen in altera dd. Indultorum parte, in qua per caput ſeparatum Conclaviſtis conceditur facultas transferendi Penſiones, cum, nullâ factâ mentione aut conjugatorum *cum unica tantùm, & virgine*, aut Bigamorum, facultas iſthæc, generalibus verbis concepta, Conclaviſtis omnibus tributa reperiatur, propterea, ut illa ſuffragari poſſet March. Alexandro, ſatis eſſet, quod idem ex alio Jure præventivo, videlicet Indulto, legitimè jam gauderet Penſione, ab ipſo favore filii tranſlata.

Potiori verò Jure interpretationem iſtam recipiendam eſſe, contendunt in noſtra hypotheſi, quia Cauſa, de qua agitur, definienda minimè videtur cum conſuetis regulis diſpenſationis conceſſæ Bigamo poſt jam bigamiam contractam, quæ certè, strictè eſt interpretanda, rejectâ quacumque extenſione ad quemlibet alium caſum, in verbis, & litera diſpenſationis expreſsè non comprehenſum, ſed, ut innuebamus *§. Idque probè*, præfatus D. Marchio antequam bigamiam incurreret, jam munitus præventivo Indulto, quo capax reddebatur retinendi controverſam Penſionem, ideòque, tamquam præambulâ præſervatione, ab illa effectus exemptus, reputandus erat perindè, ac ſi bigamiæ maculâ contaminatus nunquam fuiſſet, ac per conſequens, inſtar aliorum omnium Conclaviſtarum, gaudere poterat privilegio transferendi Penſiones, generaliter elargito Conclaviſtis omnibus, quas ratiocinationes confirmant nonnullis etiam auctoritatibus, in præteritis propoſitionibus adductis, nempè *clar. mem. Card. de Luca de Penſion. diſc. 62.*, *Bertachin. vot. 171.*, *Rot. coram Ninot. deciſ. 61. & deciſ. 89.*, *in Rec. deciſ. 369. num. 3. part. 14.*, *in Romana Penſionis 4. Maii 1696. coram clar. mem. Card. Priolo*, &, veluti quæſtionem hanc finaliter decidentem, afferunt *Adden. ad Pamphil. deciſ. 427. n. 14.*; His prætereà omnibus ſpecioſum dando colorem quæſitum ex Conclaviſtarum eximiis meritis, Bigamis æquè, ac conjugatis cum unica, & virgiue, commuuibus; Verùm contrariæ iſtæ inductiones nulla ex parte ſubſiſtunt.

Porrò, quod attinet primam earum partem, nullâ juſtâ ratione ſuſtineri poſſe videtur, quod in illa privilegiorum parte, qua Conclaviſtis, retinentibus Penſiones, generalitèr conceditur facultas eas transferendi, Bigami etiam, licèt ibidem minimè nominati, comprehendantur; Nàm, ſi verum eſt, quod nemo dubitat, & Pars ipſa adverſa fateri cogitur, quia convicta tùm literâ, & aperto tenore dd. Privilegiorum, tùm etiam Supremi iſtius Tribunalis Judicatis, favore tàm Rev. Cameræ, quàm etiam Eminentiſſimi Principalis editis, ut dicebamus, ſi verum
eſt, quod in prima Privilegiorum parte, qua 42
Conclaviſtis conjugatis cum unica, & virgine indulgetur facultas aſſequendi, & retinendi Penſiones, Bigami nullo pacto comprehendun-

Digitized by Google

tur ; dicendum profectò eſt, poſteriorem quo-
que Privilegiorum partem, quâ eiſdem Concla-
viſtis, ampliativè, & cumulativè conceditur
facultas etiam transferendi Penſiones, iotelli-
gendam omninò eſſe de illis ſolummodò perſo-
nis uxoratis *cum unica*, *& virgine*, quibus no-
minatim, & taxative permiſſa fuerat cooſecu-
tio, & retentio Penſionum, ut ſatis probatum
videri poſſet eâ ſolâ ratione, quod nullo pacto
percipi, oulloque colore ſuaderi queat, Sum-
mos Pontifices, qui ea parte Indulti, qua con-
cedebat ſimplicem facultatem retinendi Pen-
ſionem (quæ nec Juris regulis, oec naturæ
Penſionis adeò adverſatur) excluſere Bigamos,
eoſdem, licèt tantoperè Sacris Canonibus, &
Pontificiis Conſtitutionibus exoſos, & cum
quibus difficilius diſpenſatur, quàm cum gra-
vium delictorum reatu irretitis, comprehen-
dere deiodè voluiſſe in poſteriori parte, qua
43 concedebatur facultas illam transferendi, quæ,
ut pluries dictum eſt, tamquam contraria na-
turæ Penſiouis, improbatur Juris noſtri regulis,
& S. Sedis praxi, ideoque, vel noo ſolet, vel
ſaltem raro concedi conſuevit: quamobrem, ſi
eorum favore, eadem expreſsè, & oominatim
44 conceſſa minimè legitur, utique de illa à Papa
cogitatum minimè præſumitur, cum ea, quæ
ioſolita ſunt, & perardua, non veniant in ejuſ-
cemodi Indultis, ut, poſt *Puteum lib.2. in ulibi
citat. deciſ.512. num.2.*, in ſpecie Indulti tran-
ſfereodi Penſiones pro certo habuit *Rota in
Nolann Penſionis coram Sacrata penès Mar-
cheſan. de commiſſ. part.1. fol.622. num.2. & 3.*,
quam ſequitur *Rota coram bon. mem. Emerix
Jun. dec.85. num.7.*

Certòque certius hæc locum ſibi vendicant
iu noſtro caſu ; quia, præter rationem odii, quo
tum Bigamos, tum Penſionum translationes
Eccleſiaſtica diſciplioa proſequitur, litera ipſa
Indulti Pauli V., magis verò illius conceſſi à
ſan. mem. Innocentio XII., apertè demonſtrat,
45 hac ſpeciali facultate transferendi Penſiones,
donatos fuiſſe uxoratos dumtaxat cum *unica*, *&
virgine*, numquam verò cogitatum fuiſſe de
Bigamis: Ut enim perſpicuè legitur in Indulto
Innocentiano, dictis conjugatis *cum unica*, *&
virgine tantùm* conceditur facultas non ſolùm
retinendi Penſiones tum ad eorum favorem re-
ſervatas, ſed etiam aſſequendi alias, eis impo-
46 ſterum reſervandas, & aſſignandas, non tamen
ultrà ſummam ducentorum ducatorum auri de
Camera pro quolibet eorum. deindè verò,
progrediendo ad facultatem transferendi, hæc
quoad Penſiones ſivè jam *reſervatas*, *ſeù re-
ſervandas*, *ſeù fructus &c. hujuſmodi Benefi-
ciorum reſervatos*, *ſeù reſervandos* data legi-
tur *uſque ad ſummam centum ducatorum aurè
de Camera ſimilium* = quæ eſt medietas dd. du-
catorum biscentum ; Quo ſanè perſpicuum fit,
quod, ſicuti in priori parte hujus privilegii (ex-
47 cluſis prorſus Bigamis) ſolummodò conjugati
cum unica, *& virgine tantùm* habiles redde-
bantur ad retinendas Penſiones obtentas, oo-
vaſque obtinendas, ità etiam dicendum eſt,
quod in poſteriori parte, quà indulgetur facul-
tas transferendi Penſiones *reſervatas*, ſeu *re-
ſervandas*, Bigami excludantur, cum enim,
juxtà tenorem Indulti, de iſtis, veluti incapaci-
bus non minùs antiquas retinendi, quàm novas
adquireodi Penſiones, verificari nequeat facul- 48
tas illas transfereudi, tamquam neceſſarium
antecedens, ſupponens in transferente legiti-
mam illarum retentionem, & aſſecutionem,
clar. mem. Card. de Luc. de Penſion. diſc.78.n.4.,
ambigi profectò minimè poſſe videtur, eam
Papæ mentem fuiſſe, quod illi ſoli transferre
valeant Penſiones, qui io antecedente parte
Indulti habilitabantur ad eaſdem recipiendas,
& retinendas, excluſis illis, qui tàm de Jure,
quàm ex litera Indulti, incapaces erant tum
conſecutionis, tum retentionis Penſionum, qua-
les erant Bigami, in Pontificiis Privilegiis nuſ-
quam nominati, quique, nec de Jure, nec il-
lorum vigore Penſiooes recipere, aut retinere
valentes, certè eas transferre non poterant.

Et hæc quidem omnia optime confirmantur
ex *Rotæ Deciſionibus*, in contrarium allegari
ſolitis ; illa nempè *coram Ninot. la 61. ſub.n.4.*,
loquitur his verbis = *Dicebant DD.*, *quod eo
ipſo*, *quod uxorati* (videlicèt cum unica, & vir- 49
gioe, de quibus agebatur in d. Deciſione) *per
Pontificem habilitantur ad obtinendas*, *& reti-
nendas Penſiones*, *illicò*, *& incontinenti cade-
bant ſub Indulta*, *& conſequebantur facultatem
transferendi* = Si igitur Sacra Rota cenſuit, con-
jugatos cum unica, & virgioe, comprehenſos
eſſe in poſteriori Indulto transferendi Penſio-
nes, ob eam rationem, quod illi per Pontifi-
cem habilitabantur ad obtinendas, & retinen-
das Penſiones ; indè juſtâ ratione ; in noſtra
hypotheſi infertur, quod Bigami, minimè ha-
bilitati ad eas obtinendas, & retinendas, nec 50
etiam capaces effecti fuerint illas transferendi;
quomodò enim transferre poterant, ſi eas, nec
obtinere, nec retinere valebant? Et quo pacto
præſumi poteſt, mentem Summi Pontificis fuiſſe
eis concedere facultatem transferendi Penſio-
nes reſervatas, & reſervandas, quos ab Indul-
to retinendi, & aſſequendi eaſdem Penſiones
manifeſtè excluſerat? Præterea, ſi, ut proſequitur
Sac. Rota coram eodem Ninot. deciſ.89. num.1.,
alii ex Dominis aſſerebant, *Utramque Indul-
tum*, *& transferendi*, *& retinendi æquè princi-* 51
palitèr omnibus Dapiferis concedi, *& aliud venire
cumulativè*, *ſeù ampliativè ad aliud*, *ut deno-
tat dictio illa = ac =*, *de cujus natura eſt augere*, *leg.
Ea tamen adjecto ff. de legib.*, *Gregor. deciſ.21.
num.3.*, *& in Rec. deciſ.59. num.11. part.7.*, *&
illa dictio = etiam =*, *quæ pariter præcedentia repetit
cum eiſdem qualitatibus*, *Decian. conſ.17. n.9.
lib.1.*, *Rota deciſ.415. num.18. part.4. tom.2.*,
& deciſ.47. nu.8., *quaſi quod cum eodem Indulto
transferendi retentio indulgeatur* =, dicendum
profectò eſt, quod Bigami, excluſi prorſùs à pri-
vilegio retinendi, & conſequendi Penſionem,
excluſi paritèr cenſendi ſint à Privilegio tran-
ſferendi, quod ampliativè, & cumulativè con-
ceditur perſonis, jam habentibus illud aliud, im-
parti-

52 partitum pro retinendis, & conſequendis Pen-
ſionibus, cui, veluti neceſſario, & jam præ-
xiſtenti ſubjecto, accedere debebat facultas illas
transferendi, ex *Card. de Luc.*, ſuperiori *§.* al-
legato.

At cur his utimur argumentis, quaſi res
dubia ſit, & obſcura, quando illam perſpi-
cuam reddit litera, & tenor Indulti ſan. mem.
Innocentii XII.? Is enim, poſtquam conju-
gatis *cum unica, & virgine tantùm*, conceſ-
ſerat facultatem conſequendi, & retinendi Pen-
53 ſiones jam obtentas; quam deindè exemplo
Pauli V. confirmare voluit, poteſtatem illas
transferendi, quam eiſdem tribuebat, eam
explicavit his verbis = *Et inſuper conclaviſtis
præfatis* =; Clariori profectò Sermone decla-
rare non poterat, quod, excluſis prorſus Bigamis
nullibi nominatis, minimèque comprehenſis in
priori parte, quâ ſoli uxorati *cum unica, &
virgine tantùm*, capaces efficiebantur obtinendi,
ac retinendi Penſiones; ad eoſdem paritèr dum-
54 taxat referre, ac reſtringere voluerit faculta-
tem illas transferendi; quippè verba, quibus
hæc concepta legitur, cum ſuâpte naturâ con-
tinuativa ſint, atque repetitiva, & relativa
Conclaviſtarum, in priori Privilegii parte no-
minatorum, juxtà ea, quæ de privilegio Con-
claviſtarum benè conſiderat *D. Advocat. Piton.
diſcept. Eccleſ. tom.1. diſcept. 30. num. 6.*, indè
ſequitur, quod continuatio hæc, & repetitio,
facta intelligenda ſit, cum omnibus ſuis quali-
55 tatibus, ut, omiſſis generalibus, in noſtra ſpecie
de relatione facienda ad præcedenter expreſſa
traditur per *Rot. coram Ninot. locis ſuperiori
§. relatis, & in rec. dec.287. num.21. part.18.*
. In ſubſequenti namque oratione, eamdem
Penſionum materiam proſequente illis, modò
relatis verbis, *& inſuper conclaviſtis præfatis*,
56 ad ejuſcemodi continuationem, ac perſonarum,
atque qualitatum, ſuperiùs expreſſarum, repeti-
tionem inducendam ſi ſatis eſſet dictio = & =,
ut per *Natt. conſ.573. num.14.*, *Pariſ. de reſi-
gnat. lib.12. quæſt.11. num.25.*, aliiſque relatis,
Barboſ. dict.110. num.3. & n.29., multò magis,
eadem dictio operabitur conjuncta cum illa alia
57 *inſuper*, ex qua pariter ſequentia dicuntur con-
jungi cum præcedentibus, & continuativè adjici
ad ſuperiora, retentis ſemper eiſdem terminis,
Mareſcott. variar. reſol. lib.1. cap.51., ibi = *dictio
inſuper = intelligitur circa ſuperiora, ut addat
ſuperiori diſpoſitioni, retentis eiſdem terminis* =
Pariſ. d. quæſt.11. num.24., *Barboſa dict.166.
num.3. & ſeqq.*, *Rota in recen. dec.348. num.4.
part.4. tom.1.*, *& dec.356. num.9. part.13.*, ibi =
*deindè conſideratâ d. particulâ = inſuper = viſum
eſt, ex ea conjungi ſequentia præcedentibus, ea-
demque venire continuativè, addendo ad ſupe-
riora, & ſuperiori diſpoſitioni, eiſdem reten-
tis terminis* = Certiùs denique, ſpectatâ dictio-
58 ne, = *præfatis* = quæ ſi ambigi nequit, quin, veluti,
ut dicitur, demonſtrativa ad oculum, repetat
perſonas, ſuperiùs nominatas cum omnibus ſuis
qualitatibus, *Altograd. conſ.54. num.17. lib.1.*,
Gratian. diſcept. forenſ. cap.629. num.20., *Bar-
boſ. dict.276. per tot.*, *Urceol. conſult.79. nu.21.
& ſeqq.*, *Adden. ad Burat. deciſ.742. num.12.*,
Rot. diverſ. deciſ.713. num.1. part.1., *& deciſ.
191. n.7. part.2.*, *in rec. dec.7. num.41. part.10.*,
& deciſ. 296. num.1. & 9. part.13., quanam
ratione referri, aut intelligi poterit de Biga-
mis, in nulla Indulti parte præcedentèr nomina-
tis? abſurdum namque id eſſe, notant *Honded.
conſ.72. nu.24. lib.1.*, *Urceol. d. conſult. forenſ.
79. num.19. & ſeqq.*, *Rota in recen. deciſ.110.
num.22. & ſeq. part.7.*

Quamquam verò clariſſima ſint verba,
per quæ, rejectis Bigamis, facultas transferendi
Penſiones, in hac poſteriori Indulti parte re-
ſtringitur ad ſolos conjugatos *cum unica, & vir-
gine tantùm*; Nihilominus tamen, etſi colora-
tà aliquâ interpretatione induci poſſet illorum 59
extenſio: talis interpretatio, extenſiva etiam
ad Bigamos, rejicienda prorſùs eſſet, ex illa,
ſuperioribus locis pluries, pluriesque inculcata
ratione, qua admonemur, translationem Pen-
ſionis, tamquam odioſiſſimam, difficillimè
concedi, eamdemque, etiam quando indulge-
tur Clericis non conjugatis, requirere expreſ- 60
ſam mentionem, minimèque poſſe comprehen-
di ſub verbis, & clauſulis generalibus, *Rot. coram
Puteo deciſ.512. nu.1. & 2. lib.2.*, *coram Verall.
dec.100. per tot. part.3.*; Quanto itaque potiori
jure id procedat in caſu noſtro, in quo require- 61
batur diſpenſatio à bigamia, quæ, tamquam ge-
neraliter improbata in *Cap.2. de bigam. non ordi-
nand.*, quo ſtatuitur = *in bigamis contra Apoſto-
lum diſpenſare non licet* = nullo certè pacto com-
prehendi poterat verbis, & clauſulis generali- 62
bus, ut, omiſſâ regulâ, de qua apud *Doctores
in Leg.1. ff. de legib.*, de diſpenſatione ſuper bi-
gamia tradit *Marcheſan. de Commiſſ. appellation.
in cauſ. Penſion. part.1. §. 2. num.153.*, ibi = *&
talis diſpenſatio ſuper bigamia, difficilis conceſſio-
nis, non comprehenditur ſub clauſulis generalibus*,
fol.600., *Gigas de Penſion. quæſt.19. nu.5.*, *Bar-
boſ. de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.2. allegat.
49. nu.30.*, ut alibi animadvertimus, illam æqui-
parans irregularitati contractæ ex homicidio vo-
luntario, *Bordon. variar. reſol. cap 8. de privileg.
Clericor. bigamor. ſub num.72. §. Illud Privile-
gium, & ſub num.73. & ſeqq. tom.7.*; propterea-
que, multò magis requirebatur ſpecialis illius
mentio in diſpenſatione ad effectum translatio- 63
nis Penſionis, quæ, præter odium perſonæ, con-
traria erat ipſius naturæ, *bon. mem. R.P.D. Fat-
tinell. de translat. Penſion. cap.14. num.2.*, *Rot.
coram Veralla deciſ. 303. num.15. part.2.*, *&
dec.99. num.2. ac ſeqq.*, *& dec.100. num.3.*, id
firmans, etiamſi retentio concederetur illi,
qui Penſionem jam obtinuerat cum facultate
eandem transferendi aliis, *Adden ad Burat. de-
ciſ.465. num.12.*

Enim verò, ſi immota ubique manere debet
elementaris regula, præcipiens, diſpenſationes,
tamquam ſemper odioſas, ſtrictè paritèr intelli-
gendas ſemper eſſe, rejectâ quacumque exten-
ſivâ interpretatione verborum, quibus conce- 64
ptæ reperiuntur, plenè *Barboſ. vot. deciſ. lib.2.*

vot.31. num.62: & ſeqq., & vot.58. num.1. &
plurib.ſeqq., Rota coram Veralla d. deciſ. 303.
num.6. & ſeqq., coram Pen. dec.488. num.1. 8.
& 9., in rec. deciſ.11. num.27. part.6., & dec.
18. num.15. part.19.: profectò in noſtro caſu,
inſpecto odio, quo habentur tum translatio
65 Penſionis, tum perſona Bigami, in dubium
venire nequibit, quin adeò ſervandi ſint fines
gratiæ, ut illos nullo pacto prætergredi liceat,
ſicuti, præter firmata in §. Dubitari, traditur per
Pirr. Corrad. in prax. diſpenſat. lib.1. cap.5. n.3.
& ſeqq., Rocca diſput. Jur. ſelect. cap. 191.
num.21. & ſeqq., Cerill. Epiſcop. Neocaſtrenſ.
quæſt. Jur. cap.70. num.6. & ſeqq., D. Advocat.
Piton. diſcept. Eccleſiaſt. part.1. diſcept.30. n.5.
ſeqq., ubi loquens de Privileg. Conclaviſtarum,
diſertè per Juris principia probat, adeò inſpi-
ciendum eſſe tenorem gratiæ, ut quælibet om-
ninò extenſio rejicienda ſit, quibus addimus
Capon. diſcept. forenſ.125. num.14. & ſeqq., &
Rot. coram Verall. in pluries citata deciſ.99., &
deciſ.100. part.3., & ad arnat. clar. mem. Card.
de Luca de Jurepatronat. in Mantiſ. deciſ.74.
num.15., coram Celſ. deciſ.69. nu.27., poſt Torr.
de pact. futur. ſucceſſ. deciſ.17. num 11. & ſeqq.,
& deciſ.212. num.7., coram bon. mem. Emerix
Jun. deciſ.516., & dec.671., & in rec. dec.126.
num.5. & ſeqq., ubi, quod amplitudo verborum
ſecundum ſubjectam materiam, intelligi debet
de ea ſpecie, quæ remanet ſub eodem genere,
non autem de diſſimili, & deciſ.287. num.20.
& ſeqq. part.18., in quibus omnibus deciſioni-
66 bus conſideratâ naturâ odioſâ ſimilium gratia-
rum, latiſſimè firmatur, privilegia, & Indulta
prò retinendis, ſive transferendis Penſionibus
in uno ſtatu conceſſa, non ſuffragari pro alio
ſtatu, in illis minimè expreſſo.

Imò verò, ſi in eo, quod competere nequit,
niſi quatenùs à Lege, vel ab homine datum eſt,
67 nullum valet argumentum à majori ad minus,
neque illud ab identitate, ſivè majoritate ra-
tionis, ſed nemo arrogare ſibi poteſt plus eo,
quod expreſsè conceſſum reperitur, ut, rem plu-
ribus exornando, generalitèr admonet Cuiac. ad
tit.16. de diverſ. regul. jur. fol. mihi 721. lit.A.
& ſeqq. tom.4. oper. poſthum. part.2., & in ap-
pendic. ad lib.4. Cod. fol.767. lit.D. & ſeq.; Cer-
68 tiùs id, ob naturam odii, illis inſitam, proce-
det in omnibus diſpenſationibus, ut, præter di-
cta §. Enim verò, docuit Abb. in cap. ad aures 8.
n.7., inquiens = in gratiis, & diſpenſationibus non
arguitur ex paritate, vel majoritate rationis =
tit. de reſcript., Pax. Jordan. tom.2. lucubrat.
lib.9. tit.1. num.34., Rocca diſput. Jur. ſelect.
cap.191. num.21., Rot. deciſ.213. num.7. poſt
Torr. de pact. fut. ſucceſſ. & in materia Penſio-
num idem Rocca d. num.21. & ſeqq., Rot. coram
Celſo deciſ.69. num.27. & ſeqq., & deciſ.216.
num. final., poſt Torr. de pact. futur. ſucceſſ. dec.
27. num.11., coram bon. mem. Emerix Jun. dec.
681. num.6., & ad ornat. clar. mem. Card. de
Luc. de Jurepatron. in Mantiſſ. deciſ.74. n.15.,
ibi = datâ autem patenti reſtrictione Indulti ad
dictas Penſiones reſervandas, ſubintrant notæ
regulæ, quod diſpenſationes hujuſmodi, uti valdè
odioſæ, ſtrictè interpretari debent, & ſinè ullâ
extenſione de caſu ad caſum, nec ex veriſimili
mente concedentis, nec ex identitate, vel majori-
tate rationis = quibus denique addimus D. Advoc.
Piton. d. diſcept. 30., qui præcisè loquens de 69
privilegio Conclaviſtarum, optimè probat, quod
illud, tametſi favorabile dici mereretur; at-
tamen diſpenſando ab irregularitate ad effectum,
de quo ibi agebatur, non etiam ab ea diſpenſaſſe
cenſebatur ad alium effectum, de quo Indul-
tum non fuit locutum, & de Indulto pariter
Conclaviſtarum id ipſum firmat Rota in Man-
tiſſ. ad clar. mem. Card. de Luc. dec.75. num.20.
tit. de Jurepatronat. lib.13.

Satis ſuperque cum demonſtratum ſit, ſimi-
lia Indulta, diſpenſationes, atque Privilegia,
quæ in ſubjecta materia Penſionum à Summis
Pontificibus concedi conſueverunt, adeò ſtri- 70
ctè intelligenda eſſe, ut ſivè agatur de reten-
tione, ſive translatione Penſionis de uno ad
alium caſum, nec etiam ex identitate, aut ma-
joritate rationis, illatio ulla fieri poſſit; Pro-
fectò immorandum minimè videretur iis, quæ,
ut ſuperiùs notavimus, à DD. contrariis Defen-
ſoribus dicuntur, quod videlicet regulæ hacte-
nùs allatæ, utpote loquentes de diſpenſatione
conceſſa illi, qui bigamiæ irregularitate, aut
alio ſimili obſtaculo impediretur conſequi, re-
tinere, aut transferre Penſiones, locum habere
nequeant in caſu noſtro, in quo Marchio Ale-
xander, vigore præambuli, ac præventivi In-
dulti, præſervatus ab incurſu bigamiæ, adeò
ſuum primævum ſtatum retinuiſſe dicebatur, ut
perindè ac ſi nunquam bigamiam contraxiſſet,
reputandus eſſet capax privilegiorum omnium,
quæ à Summis Pontificibus conceſſa reperiun-
tur ſimplicibus conjugatis cum unica, & vir-
gine tantùm; Verumtamen, non ut Cauſæ,
quæ ex jam dictis planè confecta videri poteſt,
ſed ut Parti adverſæ ſatisfaciamus, non pigebit
argumentis, luce clarioribus, demonſtrare, com-
mentitiam prorsùs eſſe præventivam iſtam abo-
litionem labis bigamiæ, cujus vigore præfatum
Marchionem Alexandrum, ad effectum ſaltem,
de quo agitur, nulli amplius irregularitati ob-
noxium remanſiſſe, contenditur.

Ambigi enim nequit, quod exemptio, ſive
præſervatio iſthæc à bigamiæ labe, nativa certè 71
non eſt, nec eſſe poteſt; ideoque, cum neceſ-
ſariò dativa ſit, veluti, nonniſi ex Apoſtolica
gratia competere valens, nemo, ex illa arro-
gare ſibi poteſt plus eo, quod expreſsè conceſ-
ſum reperitur: Cumque præterea exploratiſſi- 72
mum etiam ſit, Indultum, veluti in radice,
& ad omnes Juris effectus omnino tollens impe-
dimentum bigamiæ, juxtà praxim, & ſtylum
concedi non ſolere, ut teſtantur Pirr. Corrad.
in prax. diſpenſat. lib.5. cap.12. num.11., Amay-
den. de ſtyl. Datar. lib.1. cap.16. §. 3. num. 3.,
ideoque ejuſcemodi Indultum, Marchioni Ale-
xandro conceſſum, exhiberi nequeat, ex his, ve- 73
luti ex neceſſario antecedente, ſequitur, illud,
ab ipſo obtentum ad effectum retinendi Penſio-
nem,

Digitized by Google

nem, prodeſſe non poſſe ad effectum acquirendi
privilegium eandem transferendi, Bigamis
minime conceſſum: tale namque Indultum,
tametſi præventivum, reverà nihil aliud eſt,
74 quàm diſpenſatio, ut benè advertit *Rota dec.
50. num.21.*, dicens = *Doctores diſtinguunt tan-
tùm inter diſpenſationem antecedentem, & ſub-
ſequentem, nam antecedens præſervat, ſubſe-*
75 *quens tollit* =, *part.5. tom.1. rec.*, quamobrem
ſive antecedens ſit, ſive ſubſequens, utraque
in hoc convenit, quod, ut priùs dixerat eadem
deciſio *num.11. & ſeqq.*, diſpenſatus per illam,
76 *ſi quidem impedimentum omnino tollatur, tunc
gaudebit omnibus privilegiis Clericorum, ſi verò
omninò non tollatur, ſed ad certos tantùm effe-
ctus, tunc gaudebit privilegio Clericorum, quoad
illos effectus, & quoad illos effectus erit, & re-
putabitur perſona Eccleſiaſtica, etiam quod,
quoad alios effectus habeatur pro laico;* Nam, ut
præcipit tum naturalis, tum legalis rationis di-
77 ctamen, Indultum nullum, nullaque diſpen-
ſatio ultra concedentis mentem operari valet,
ut benè admonet *Rota coram Ninot. d. dec. 61.
num.7.*, inquiens = *Cum diſpenſatio ſive ſit præ-
ventiva, & præſervativa; ſive ſubſequens, &
reintegrativa, non operetur ultrà mentem di-
ſpenſantis, & ad unum effectum conceſſa, non tra-
hatur ad diverſum* =.

Proptereaque, reſpectu etiam hujus præam-
bulæ diſpenſationis, retinenda erit regula, præ-
cipiens, ſimiles gratias, & privilegia ſuffragari
78 ſolummodò quantum ſonant, ut monent *Innocent.
in cap. dilecto de offic. Archidiacon. & Fe-
lin. in cap. aud tis num.10. de præſcript.*, *Rot. in
rec. deciſ.8. num.7. part.8.*, *deciſ.287. num.23.
part.18.*, *in Leodien. Canonicatus 1. Junii 1707.
§. Non attento coram Eminentiſſimo Scotto*, &
de Conclaviſta *benè D. Advocat. Piton. diſcept.
Eccleſ.30. tom.1.*, ex eiſdemque illud dum-
taxat tribui, quod in ipſis exprimitur, illas ſem-
per intelligendo juxtà rigoroſam, & practicam
ſignificationem verborum, deſumendam ex na-
tura, & terminis conceſſionis, *Felin. in cap.
final. limit.1. in fin. de Simon, Fermoſin. tom.2. ad
cap. final. de fil. illegitimor. quæſt.5. num.24. &
ſeqq. fol.299.*, *Gambar. de auct. legat. lib.10.
num.103.*, *Rota coram Dunoz. Jun. deciſ.632.
num.20.*, *in rec. deciſ.262. num.6. part.15.*, &
deciſ.12. num.10. part.16.; Præſertim quando
79 agitur de extendendo tali Indulto ad difficilio-
rem caſum, & longè duriorem effectum, in illo
minimè expreſſum, nam, ut loquitur *Bonifa-
cius VIII. in cap.1. in fin. de fil. Preſbyter.* = *præ-
textu diſpenſationis hujuſmodi, quam exorbitan-
tem à jure, oportet, veluti odioſam, reſtringi* = &,
præter notata in *§. Hac verò*, & in *§. Enim ve-
rò*, tradunt *Sanchez de matrimon.l.8.diſp.1.n.32.*,
Gratian. diſcept.397.n.38., *Pax.Jordan. variar.
lucubrat. tom.2. lib.9. tit. de diſpenſat. num.34.*,
*latè Pignatell. conſult. canon. tom.3. conſult.19.
num.1.*, Id denique confirmando exemplo clar.
80 mem. Card. Albitii, de quo alibi ſermo habe-
bitur, qui, quamvis obtinuiſſet diſpenſationem
à bigamia pro conſequendis, ac retinendis
Beneficiis, attamen, ut promoveri poſſet ad Su-
premam Cardinalatus dignitatem, donatus fuit
peculiari diſpenſatione.

Quæ profectò regula eò firmiùs, ac religio-
ſiùs ſervanda erit in caſu noſtro, inſpectà qua-
litate Indulti, de quo agitur, quod non ſolum
generale non eſt, ſed apertis verbis reſtrictum
legitur ad ſolam retentionem Penſionis, & qui-
dem limitatam ad certam dumtaxat quantita-
tem, proptereàque, cum illius vigore, totali-
ter abolita cenſeri certè non poſſet bigamiæ ir-
regularitas, ſed Marchio Alexander denuda-
tus adhuc eſſet omni privilegio clericali, ideò-
que, ut exadversò non controvertitur, incapax
etiam remanens conſequendi novas Penſiones,
quas alioquin ceteri Conclaviſtæ non bigami
obtinere poterant; quonam pacto, ex alio jure,
& titulo, expreſsè non removente irregularita-
tem ex bigamia, quam ſanè non tollebat privi-
legium Conclaviſtarum, adquirere potuit fa-
cultatem transferendi Penſionem, quando, ut 81
jamjam dictum eſt, ejuſcemodi diſpenſatio-
num, & indultorum indoles, & natura ea eſt,
ut tantum capiant, quantum ſonant, ut benè de
diſpenſatione à bigamia, obtenta quoad unum
effectum, quod non ſuffragetur quoad alium,
tradit *Capon. diſcept. tom.5. diſceptat. 401. con-
cluſ.4. per tot.*, & *præſertim num.4.*, ibi = *In
uno eorum diſpenſavit Urbanus VIII.*, *nempè*, 82
*ut retineret Penſionem, etiamſi tonſuram, & ha-
bitum Clericalem non aſportaret; non utique in
altero, ut Clericum bigamum ageret, & nullum
Eccleſiæ ſervitium exhiberet, ut conſtat ex di-
ctis Brevibus, ſed, quot ſunt impedimenta, tot
diſpenſationes requiruntur; aliàs, uno remoto, aliud* 83
*remanet, cap. Ex tuarum &c. ergo, & ſi Clerica-
tum habuiſſet Illuſtris Princeps, cum eum per
Matrimonium amiſerit; quantumvis diſpenſa-
tum cum eo fuerit, ut Penſionem retineret, Ma-
trimonio non obſtante, etiam cum vidua: Non
autem fuit diſpenſatum, ut Clericum ageret con-
jugatum cum Vidua. Et rursùs, quamvis di-* 84
*ſpenſatum cum eo fuit, ut abſque habitu, & ton-
ſura incederet, minimè fuit diſpenſatum, ut ab
alicujus Eccleſiæ ſervitio eximeretur* =, ut etiam
Bigamus diſpenſatus ad tonſuram, quod non
cenſeatur diſpenſatus ad Beneficium, *Petr. Re-
buff. de Pacific. Poſſeſſor. inter tract. magn.
tom.15. part.2. num.232. fol.549. à terg.*
Idque licet confirmare poſſemus pluribus ſimi- 85
libus, ſatis erit afferre illud diſpenſationis ille-
gitimitatis, quæ non eluit talem maculam in
genere, & quoad omnes effectus, ſed tantùm
tollit defectum quoad quid, vel in certo caſu,
in reliquis verò, diſpenſatus, illegitimus rema-
net, ut loquitur *Rota cor. Gregor. deciſ.353.
num.14.*, & paſſim apud alios; Licèt igitur ex
Indulto, obtento à Marchione Alexandro,
ſublatum eſſet impedimentum bigamiæ quoad
retentionem Penſionis, & quidèm limitatè ad 86
certam dumtaxat quantitatem, ſubmotum ta-
men non erat quoad facultatem transferendi;
Sed, ut ea validè transferri poſſet, tot require-
bantur diſpenſationes, quot erant impedimen-
ta,

Digitized by Google

ta, & obſtacula, id prohibentia, ex nota regula,
de qua generaliter apud *Caſſador. deciſ.9.num.4.
de Prabend.*, *Menoch. de arbitrar.caſ.203.n.13.
Pirr. Corrad. in Prax. Diſpenſation. lib.5.cap.5.
num.15.*, *& lib.5. cap.12. num.11.*, & in tèr-
minis Penſionis *Rocc. d. cap. 191. num. 21.*, *&
ſeqq.*, *Fattinell. de Translat. Penſion. cap. 14.
num.12.*, *Rota coram Penia deciſ. 619. num.2.*,
87 *& ſeqq.*, ubi, quod, ſublato obſtaculo Matrimo-
nii, non tollitur illud defectus Clericatus requi-
ſiti pro Penſione obtinenda, *Rot. poſt Torr. de
pact. futur. ſucceſſ. deciſ.17. num.12.*, & in ter-
minis impedimenti ex bigamia *Capon. rel. in
§. præcedenti*, *Tondut. de Penſionib. cap. 78.*
88 *num.36.*, ibi = *Quia duo hìc concurrunt impedi-
menta, unum ex parte Matrimonii, aliud ex
parte bigamiæ, &, uno ſublato, ſemper remanet
aliud* =, & benè de Conclaviſtarum privilegio
Rota cor. Ludoviſ. deciſ.87.num.5., ſic inquiens
= *Non obſtat privilegium Conclaviſtarum, quia
habilitat tantùm ad teſtandum, reſpectu Bonorum
adquiſitorum intuitu Eccleſiæ, & de reditibus*
89 *Eccleſiaſticis, nihil autem diſponit circa inhabi-
litatem perſonæ, & propterea non ſuffragatur
militi, in quo concurrit duplex prohibitio, &
ratione Bonorum, & ratione perſonæ, ubi enim
plura obſtant, ſi unum removeatur, alia rema-
nent* = *& deciſ.109. num.5.*, *& 6.*, ibi = *ſtante*
90 *autem inhabilitate perſonæ fratris Ludovici ad
teſtandum, non juvatur privilegio, quod tantùm
habilitat ad diſponendum de reditibus eccleſia-
ſticis, & nihil diſponit ſuper incapacitate perſo-
nx, & tamen tot requiruntur habilitationes, quot
obſtacula*, = & haſce Gregorii deciſiones ad rem
ſequitur *Rota cor. Card.Celſo deciſ.69. num.29.*,
& Rocca diſput.191. num.23., *D. Advocat.Pi-
ton. d. diſcept.30. ex num.5. ad finem*.

91 Etſi hæc certa videantur, & adhuc certiora
etiam reddi poſſent, ex modo, quo de ſtylo
Datariæ, non ſolum ſemper difficiliùs Bigamis,
quàm uxoratis cum unica, & virgine, conce-
ditur retentio Penſionis; Verùm, quando agi-
tur de Indulto illam transferendi per Bigamos,
92 iſtud, veluti continens extraordinariam gratiam,
& concedi minimè ſolitam, expeditur per Se-
93 cretariam Brevium ſecretorum, non autem
per organum Datariæ, quemadmodum fit,
quando agitur cum uxoratis cum unica & vir-
gine; quodque magis eſt, primò per Breve
94 ſeparatum expeditur illud retinendi Penſio-
nem, etiam in ſtatu bigamo, deindèque, factâ
mentione iſtius primi Brevis, expeditur aliud
transferendi; Quæ omnia confirmantur ex ipſiſ-
met, quæ in contrarium allegari conſueverunt,
Deciſionibus la *95.* poſt *Vivian. de Jurepatr.*,
& la 12., *ac la 50. part.5. rec.*, in una, eadem-
que Cauſa editis. Ex ſerie facti, in eiſdem, &
præſertim *la 50.* ſub initium *§. Idem quoque*,
expoſita, habetur, quod Princeps Perettus Pro-
nepos Sixti V. in ſtatu etiam bigamiæ diſpenſa-
tus fuerat ad recipiendas, & retinendas quaſ-
cumque Penſiones, tùm reſervatas, tùm re-
ſervandas, tali impedimento præventivè remo-
to, ex ampliſſimo Indulto, munito ampliſſimâ
quoque derogatione Conciliis generalibus, &
Bullæ S. Pii; licèt hæc alioquin minimè requi-
rerentur, ut Indultarius, non obſtante bigamiâ, 95
Penſiones retinere, aut conſequi valeret, ut
benè per *Rotam cor. Coccin. deciſ.1627. ex n.7.*,
& plurib. ſeqq.; Quiſque autem, ipſo primo
oculorum conjectu, animadvertere poterit,
Indultum, de quo diſceptabatur in dd. Deciſio-
nibus, longè diverſum eſſe ab eo, ſuper quo
vertitur hodierna controverſia: Illud enim,
qualia eſſe ſemper conſueverunt, & ſolent ſimi- 96
lia Indulta, quæ conceduntur Nepotibus, &
Conſanguineis Summorum Pontificum, exi-
mium, ac inſigne erat: At illud, de quo agi-
tur, nedùm caret hâc derogatione Conciliis ge-
neralibus, & Conſtitutioni Pianæ, ſed continet
nudam diſpenſationem, conceſſam pro mera,
ac ſimplici dumtaxat retentione Penſionis in
ſtatu bigamo, reſtricta ad ratam ſolummodò
ducatorum 176., excluſâ facultate omni novas
Penſiones adquirendi.

Virtute ejuſcemodi Indulti, Princeps Peret-
tus poſſidebat Penſionem, ſuper fructibus Eccle-
ſiæ Ferrarienſis, in ipſum translatam à Cardi-
nali Peretto Patruo ſuo: hanc translationem,
tamquam factam favore Bigami, impugnabat
Cardinalis Lenius, d. Eccleſiæ Epiſcopus, eam-
demque ſuſtineri non poſſe, contendebat, virtu-
te Indulti, tùm Principi, tum Cardinali Peret-
to conceſſi, quia illis facultas iſthæc conſequen-
di, & transferendi Penſiones tribuebatur favore
dumtaxat perſonæ Eccleſiaſticæ, qualis tempo-
re translationis, in eum factæ, Princeps Perettus
eſſe deſierat, nam, licèt initiatus reperiretur
primâ Tonſurâ; nihilominus tamen, ob biga-
miam, deinceps contractam, denudatus fuerat 97
privilegiis omnibus clericalibus, juxtà pluries
memoratum Decretum Concilii Lugdunenſis
in cap. unic. de Bigam. in 6.; Verum *Sacra Ro-
ta* animadvertens, characterem clericalem im-
preſſum ex prima Tonſura, eſſe indelebilem, &
diſpenſationem, à Principe Peretto præventivè
obtentam pro retinendis Penſionibus, ampliſſi- 98
mam eſſe, atque inſuper continere derogatio-
nem, non neceſſariam Conciliis Generalibus,
& Conſtitutioni S. Pii, reſpondit, Penſiones
ſuſtineri vigore d. præventivæ diſpenſationis:
Eâ namque efficiebatur, quod, ſuperveniente
bigamiâ, extinctus minimè cenſendus foret
Clericalis character. Attamen non idcircò ea- 99
dem Sacra Rota cenſuit, illius virtute, illæſo un-
dequaque manente Clericatu, ejuſque privile-
giis, & effectibus, induci potuiſſe totalem di-
ſpenſationem ab incurſu bigamiæ, ſed partialem
tantummodò, ad effectum videlicet dumtaxat
impediendi extinctionem Penſionum jam ob-
tentarum, & tollendi incapacitatem novas
conſequendi: *Deciſionum* verba etſi clara ſint;
nihilominùs abs re non erit nonnulla illarum
loca exſcribere, ut apertiùs ex iiſdem eluce-
ſcat, quod ex conſtanti ſententia Sacræ Rotæ,
per haſce, tametſi præventivas diſpenſationes,
illud jus tantum tribuitur, quantum exprimitur.

In prima enim dictarum Deciſionum, quæ
eſt

eſt la 95. *coram Remboldo poſt Vivian. num.* 8.,
& 9., ità legitur = *Verùm id locum minimè obti-*
nes in Bigamo diſpenſato, quia in eo, in quo eſt
diſpenſatus verus Clericus, quia habet characte-
100 *rem, & gaudet privilegio, ſuper quo eſt diſpen-*
ſatus, & quoad d. effectum retinet Clericatum
penitùs illæſum, ut benè per Turrecremat &c.,
ac propterea d. Princeps, qui erat diſpenſatus ad
obtinendum Penſiones, non obſtante bigamiâ,
fuit diſpenſatus ad retinendum privilegium, ſeù
exercitium characteris clericalis ad effectum &c. =
En igitur, quod, licet in d. caſu ageretur de
adeò eximio Indulto, ſive præventivâ diſpen-
ſatione ab incurſu bigamiæ, attamen Sacra Ro-
ta cenſuit, talem diſpenſationem, non indefi-
nitè, & generaliter, ſed præcisè, & taxativè,
ad effectum, de quo agebatur, præventivè di-
ſpenſato præſervatum fuiſſe privilegium cleri-
cale.

Clariùs id habetur in alia Deciſione *cor. eod.*
Remboldo, relata part. 5. *rec. la* 12., quæ pariter
præventivam hanc diſpenſationem, nonniſi ad
certum effectum impartitam, agnovit, cùm
enim objiceretur, Principem Perettum, nec
potentiâ quidèm frui potuiſſe privilegio, & ef-
fectibus Clericatus, *num.* 10. reſpondit his ver-
101 bis = *Quia imprimis pro reſponſione eſt adverten-*
dum, quod non requiritur ad hoc, ut quis dica-
tur perſona eccleſiaſtica, quod in potentia ſit ta-
lis, ut poſſit gaudere omnibus privilegiis Clerico-
rum, ſed ſufficit, quod poſſit gaudere etiam aliquo
privilegio, ad illum enim effectum dicitur perſona
Eccleſiaſtica (quidquid ſit quoad alios effectus)
quia concurrit in eo Clericatus, & potentia gau-
dendi aliquo privilegio Clericatus, & ſic ad il-
lum effectum non poteſt dici Laicus = & poſtquam
num. 11., *& ſeqq.*, illis alibi relatis verbis, non
tamen abs re hic repetendis, diſpenſationem to-
talem à particulari diſtinxerat, dicendo = *Et,*
102 *ſi quidem impedimentum omninò tollatur, tunc*
gaudebit omnibus privilegiis Clericorum, ſi verò
omninò non tollatur, ſed ad certos tantùm effectus,
tunc gaudebit privilegio Clericorum quoad illos
effectus, & quoad illos effectus erit, & reputabi-
tur perſona Eccleſiaſtica, etiam quod quoad alios
effectus habeatur pro Laico = rediens deinde ad
d. præventivam diſpenſationem, *num.* 15. hæc
habet = *Nec obſtat, quod D. Princeps tunc non*
gaudebat omnibus privilegiis Clericorum, quia
ſufficit, quod gauderet aliquo privilegio, ad illum
enim effectum erat verus Clericus, & per conſe-
quens ad illum effectum erat perſona eccleſiaſtica,
& ſic potuit in eum, tamquam in Clericum, &
perſonam Eccleſiaſticam ad effectum transferri
d. Penſio = & rursùs firmans *num.* 18., ejuſcemo-
di diſpenſationes quoad certos dumtaxat effectus
operari poſſe, quod quis cenſeatur perſona ec-
cleſiaſtica, & quod in aliis habeatur pro Laico,
nec ullo gaudens privilegio Clericatus, *nu.* 30.,
& ſeqq. ait = *Quod D. Princeps Perettus fuit in*
effectu diſpenſatus ad retinendum privilegium
Clericale quoad Penſiones, per eum obtinendas,
quia ſcilicet, ſtante d. diſpenſatione, ei poterant
conferri, ſeù aſſignari Penſiones tamquam Cleri-
co, licèt quoad alios effectus eſſet Laicus, & omni
alio privilegio Clericorum denudatus = & deni-
que efficaciam d. præventivæ habilitationis, re-
ſtrictivis illis verbis = *quoad d. effectum* =, capa-
citatis nempè Penſionis, in eum transferendæ,
ſuffragari poſſe diſpenſato, confirmat *num.* 32.,
& 36.

Copiosè hæc omnia confirmata leguntur in
poſtrema hujus Cauſæ deciſione, edita à *Cardi-*
nali Virili in rec. d. p. 5. *la* 50.: In ea enim di-
cta præventiva diſpenſatio Principis Peretti
ſemper reſtringitur ad præciſum, & limitatum
effectum retinendi, & adquirendi Penſiones,
ità quidem, ut, licet ille, quoad alios effectus,
non obſtante derogatione Conciliis Generali-
bus, denudatus remaneret privilegio omni
clericali, illo tamen cum ejus exercitio adhuc
frueretur pro retinendis, & conſequendis Pen-
ſionibus, ut expreſsè habetur *num.* 10., *& ſeqq.*,
ibi = *Quia, cum Sixtus V. ad effectum Penſionis,* 103
ut ſupra relatum eſt, diſpenſaverit Principem
ante incurſum bigamiæ, verſamur in diſpenſatione
præventiva, & præſervativa, quæ, removendo de
medio obſtaculum Canonis inductivi bigamiæ,
impedit incurſum bigamiæ, & efficit, ut rema-
neat non ſolùm præſervatus Clericatus, habitu
indelebilis, ſed etiam exercitium ad effectum di-
ſpenſatum, reſpectu Penſionum, juxtà tenorem
diſpenſationis præventivæ. = Sacra itaque Rota,
ſtatuens, minimè excedendum eſſe fines, in litera
præventivæ habilitationis præſcriptos, eamdem,
juxtà illius tenorem, ſuffragari poſſe, firmat quo-
ad effectum dumtaxat expreſſum., & ubique
ſemper intelligendo d. præventivam habilita-
tionem = *taxativè* =, quoad effectum retinendi, 104
& conſequendi Penſiones, dum *num.* 19. re-
ſpondet ſæpiùs inculcatæ objectioni, quod
Princeps denudatus reperiretur privilegiis, &
effectibus Clericatus, ſicuti ex *Turrecremata,*
aliiſque reſponſum fuerat *in d. deciſ.* 95. *num.* 9.,
inquit = *Non obſtat, quod Princeps non gaudeat*
privilegio Fori, & aliis privilegiis, ſeù effecti-
bus Clericatus, quia ſufficit, quod ſit diſpenſatus
pro Penſionibus, nam in hoc caſu diſpenſationis
retinet Princeps Clericatum illæſum =, & *nu.* 39.
ſimiliter dicitur, quod = *ob derogationem cap.* 1.
de Bigam. in 6., *eſt obviatum denudationi exer-*
citii Clericatus, ad effectum Penſionis. =

Juxtà igitur Sacræ Rotæ judicium, poſt adeò
maturum examen ſimilis præventivæ diſpenſa-
tionis, ſive habilitationis in dd. tribus deciſio-
nibus editum, ambigi nequit, quod, licèt ob
characterem Clericatus indelebilem, Bigamus
quoque effici valeat capax retentionis privile-
giorum Clericatus cum illorum exercitio; ni-
hilominùs tamen talis diſpenſatio, ſive habi-
litatio, non ex eo, quod præventiva, atque præ-
ſervativa ſit (quotiès generalis non eſt, ſed
partialis, & ad certum dumtaxat effectum in-
dulta) juvare valebit quoad alios effectus, in
ſimili limitata diſpenſatione non expreſſos, *Rot.*
cor. bon. mem. Emerix jun. deciſ. 334. *num.* 1., *re-*
petita in rec. deciſ. 88. *num.* 3. *part.* 19.; Quo-
nam itaque pacto ſuſtineri poterit, Indultum, 105
Mar-

Digitized by Google

Marchioni Alexandro, antequam bigamus efficeretur, impartitum nominatim ad effectum retinendi Penſionem in limitata quantitate ſcutorum 175. auri, abſque ullâ generali derogatione Conciliis, & *cap. unic. de Bigam. in 6.*, prodeſſe eidem potuiſſe ad effectum quoque translationis Penſionis; docuiſſe namque oporteret, unum, eumdemque eſſe effectum retentionis, & illum translationis Penſionis, quales certè non ſunt; ideoque agendo de translatione, tamquam longè diverſa à retentione, atque etiam odioſiſſima, & indigente ſpeciali gratiâ, maximè, quando talem facultatem ſibi arrogat Bigamus, cum in Indulto nulla fiat meotio, quoad d. effectum Indultarius relictus dicebatur in ſtatu bigamiæ.

Quamquam verò ex iis, quæ magiſtralitèr firmata fuerunt in dictis tribus deciſionibus, evidens, & apertum reddatur, ejuſcemodi
106 præventivas habilitationes, quando juxtà earum expreſſum tenorem, & verba, generales, & totales non ſunt, ſed partiales, opitulari poſſe pro illo dumtaxat effectu, pro quo conceduntur: attamen id confirmatur tùm aliis auctoritatibus, ex *Capomo* nempè, cujus verba jam exſcripſimus, in ſpecie loquente in ſubjecta materia Penſionum, & ex *Rebuffo*, aliiſque ſuperiùs relatis, quibus additur *Fermoſin. de offic.*, *& Sacr. Eccleſ. tom. 2. tract. 2. ad cap. 2. de Bigam. non ordinand. quæſt. 3. num. 1., & ſeqq. fol. 364.*, ubi, quod, licet præventiva diſpenſatio impediat incurſum bigamiæ, id tamèn juxtà tenorem diſpenſationis operetur quoad ſolum effectum diſpenſatum, benè *Rot. coram Ninot. deciſ. 61. num. 6., & ſequen., & poſt Torr. de pact. futur. ſucceſſ. deciſ. 17. num. 11., & ſeqq.*, & optimè *eadem Sacra Rota in Mantiſ. ad ornat. clar. mem. Cardin. de Luca de Jurepatron. deciſ. 74. num. 17.*, ibi = *Quapropter ſivè præce-*
107 *dat, ſivè ſubſequatur, ſemper Sacris Canonibus, & Eccleſiis eſt odioſa, & exorbitans, rejiciens proindè omnem ampliationem, & ſubauditum intellectum extenſivum* =, cum ibi plenè cumulatis, tum etiam ex aliis ſimilibus diſpenſationi-
108 bus, ſemper juxtà earum tenorem reſtringendis ad certum illum effectum, & caſum, de quo loquuntur, ut de præventivis præſervationibus, datis Judicibus ab incurſu irregularitatis, aliaque ſimili diſpenſatione conceſſa ad dandum nomen militiæ, tradunt *Molin. de juſtit., & jur. tom. 2. tract. 2. diſput. 108.*, *Avila de Cenſur. par. 7. de homicid. in bell. diſput. 6. dubitat. 2. in ſecunda concluſ.*, *Sayr. de Cenſur. lib. 6. cap. 18.*, *Fermoſin. d. quæſt. 3. num. 1., & ſeqq.*, & de illegitimo diſpenſato ad Ordines latè idem *Fermoſin. dicto tom. 2. ad cap. final. de illegitim. quæſt. 5. num. 24., & ſeq. fol. 199.*, *& dictum eſt §. Idque licet*.

Hæc igitur cum ità ſe habeant, & plenè jam demonſtratum dici poſſe, videatur, quod diſpenſatio à bigamia, ex Indulto Innocentiano, impar-
109 tita Marchioni Alexandro, licèt præventiva; Nihilominùs tamen, utpotè limitatè tributa ad præciſum, nominatum effectum retinendi certam Penſionis ratam, nullo pacto ei prodeſſe queat prò eadem Penſione valide transferenda: fruſtrà hæc facultas eidem quæſita dicitur ex alio diverſo jure, ex ſuperveniente videlicet privilegio Conclaviſtarum, quaſi iſtud, prò valida translatione Penſionis nihil aliud requiſiverit, quàm quod Conclaviſta legitimè illam obtineret, deſcriptuſque eſſet in albo Conclaviſtarum, ut ſic conſequi poſſet talem facultatem, quâ in remunerationem laborum, Conclaviſtæ generaliter donantur.

Nàm, ex hactenùs fuſiſſimè deductis, cùm ambigi nequeat, ſimilia privilegia, juxtà eorum tenorem, ſuâpte naturâ intelligenda eſſe taxativè, de caſu, & effectu, ad quem conceduntur; 110
ità quidem, ut diſpenſatio, vel indulgentia omnis, *ſivè ſit præventiva, & præſervativa, ſivè ſubſequens, & reintegrativa, non operetur ultrà mentem diſpenſantis, & ad unum effectum conceſſa, non trahatur ad diverſum*, ut alibi diximus; Indè ſequitur, rejiciendam prorsùs eſſe illam dicti privilegii interpretationem, quà ſupponitur, quod prò conſequenda facultate transferendi Penſionem Conclaviſtæ, tametſi bigamo, ſatis ſit, quod eam legitimè obtineat; quippè, cum id in privilegio Conclaviſtarum expreſsè conceſſum non legatur, ea ſequenda erit interpretatio, quæ ſit conformis juris diſpoſitioni, juxtà quam facultas transferendi Penſionem regulanda non eſt ex ſolo facto poſſeſſionis, ſed ex capacitate perſonæ, ad adquirendam talem facultatem: quapropter, licèt per Innocentianum Indultum, incapacitas perſonæ, ex impedimento irregularitatis ob bigamiam allato Marchioni Alexandro, ſublata 111
reperiretur pro effectu retinendi Penſionem, attamen quoad omnes alios juris effectus cùm verè Bigamus remaneret; dicendum idcircò eſt, quod ſuperveniens privilegium Conclaviſtarum, utpotè illum reperiens in vero ſtatu Bigamiæ, opitulari eidem nequibat; quia tale privilegium, nihil diſponendo circà inhabilitatem perſonæ, illamque non totaliter, imò nec etiam partialiter quoad bigamiam ſubmovendo, Bigamum generaliter relinquebat obnoxium diſpoſitioni juris, exceptâ ſolâ retentione Penſionis, ex alio ſpeciali jure illi permiſſa: Bigamiæ namque labes, cum ſit adeò indelebilis,
ut nec etiam Sacro Fonte ablui queat, procul 112
dubio effectus irregularitatis, ex illa proficiſcentes, nonniſi expreſsâ Summi Pontificis diſpenſatione impediri poterant; multòque magis in caſu noſtro, quia, ſi Bigamus, ut alibi inſinuatum eſt, & inferiùs etiam dicetur, vigore hujuſmodi privilegii Conclaviſtarum, effici nequibat capax conſequendi, vel retinendi Pen-
ſionem, ante bigamiam, adeptam: multò ſanè 113
minùs adquirere valuit privilegium illam transferendi, quod longè difficiliùs, Bigamo præſertim, conceditur: Dùm igitur Conclaviſtarum privilegium de Bigamis expreſsè non loquitur, quinimò, ut ſupra oſtendimus, alios nominatim comprehendendo, illos excluſiſſe cenſetur, ſervandus erit illius tenor, ejuſdem me-

tam

tam minimè transgrediendo, ut, præter aliàs
deducta, eſt ex mente *Text. in cap. porrò 7. de
privileg., Fajard. allegat. fiſcal. par. 1. allegat. 32.
num. 122., & par. 2. allegat. 33. artic. 8. n. 2158.,
& ſequen., Ciarlin. contr. 159. num. 13. lib. 2.,
Pignatell. conſult. tom. 2. conſultat. 34. num. 23.,
& tom. 3., conſult. 19. num. 6., D. Advoc. Piton.
diſceptat. Eccleſ. 33. num. 9., Rot. poſt Antonell.
de jurib., & onerib. Cleric. deciſ. 26. num. 50.,
& in recent. deciſ. 183. num. 11., & ſequen. par. 12.*

Nec eſt, cur obtendantur merita, ob quæ
Conclaviſtarum privilegium, veluti reale, latiſ-
ſimam recipere queat interpretationem: Nam
pro illa excludenda ſatis eſt ad ſapientiſſimo-
114 rum Patrum memoriam revocare, quod S. Pius
§. 2. dictæ ſuæ Conſtitutionis adeò exploſa vo-
luit ejuſcemodi privilegia, ut eadem aboleve-
rit; etiamſi, nedùm per contractum quæſita di-
cerentur; verùm etiam, quod maximâ notâ di-
gnum eſt, *licèt motu proprio, & ex certa ſcien-
tia, deque ſimilis poteſtatis plenitudine etiam pro
defenſione Fidei Catholicæ, aut dictæ Sedis, &
quibuslibet aliis cauſis, quantumlibet gravibus,
urgentibus, neceſſariis, & onerofis* elargita re-
perirentur: At verò, ſi S. Pontifex ſancivit, quod
nec etiam maxima, ac immortalia ex defenſio-
ne Fidei Catholicæ, & S. Sedis parta merita
neris Laicis, multò verò minùs uxoratis, & Bi-
115 gamis ſuffragari poſſent pro retinendis ſimilibus
privilegiis, dicendum ſanè erit, quod, licèt
Summi Pontifices ſucceſſores, hac ex parte, de-
rogaverint Pianæ Conſtitutioni favore conju-
gatorum *cum unica, & virgine tantùm*, atque
his facultatem retinendi, & transferendi Pen-
ſiones conceſſerint in remunerationem labo-
rum, hæc tamen ratio efficere quidem valeat,
quod privilegium ſit perpetuum, & per mor-
tem concedentis minimè expiret, quodque
adverſus illud admitti nequeat exceptio ulla
obreptionis, aut ſubreptionis, at non etiam ope-
retur, quod gratia, ultra intentionem conceden-
tis, extendatur ad caſum omiſſum, optime *Rota
cor. bon. mem. Emerix jun. deciſ. 671. num. 9.,
& 10.*, propterea que privilegium Conclavi-
ſtarum; opitulari nullo pacto poteſt Bigamis,
de quibus Summi Pontifices non cogitarunt,
nec unquam locuti fuerunt: Imò verò, ſi talis
ratio laborum, talis tantaque non fuit, ut nec
Summum Pontificem Paulum V., qui primus
omnium moderatus fuit Pianam Conſtitutio-
nem, nec alios ejus Succeſſores inducere value-
116 rit ad indulgendam Bigamis facultatem conſe-
quendi, vel retinendi Penſiones, ad quem ef-
fectum, ut etiam à Parte adverſa admiſſum
fuit, requirebatur aliud ſpeciale Indultum po-
tentiùs illo Conclaviſtarum, quonam pacto ta-
lis ratio Bigamis prodeſſe poterit ad effectum
translationis Penſionis, quæ longè magis odio-
ſa, & exorbitans eſt, quàm illius retentio
117 quando explorati alioquin juris eſt, quod in iis,
quæ, nonniſi ex diſpenſatione Apoſtolica com-
petere poſſunt, nec etiam valeat argumentum
à majori ad minus, aut illud ab identitate, ſivè
majoritate rationis?

Reliquum eſt, ut modò refellamus, atque
explicemus auctoritates, quibus Pars adverſa in
poſtremis Cauſæ hujus diſceptationibus conſta-
bilire conata eſt, quod præventiva diſpenſatio,
antè contractam bigamiam conceſſa Marchioni
Alexandro, ſaltem quod attinet materiam Pen-
ſionis, adeo aboluerit maculam dictæ irregula-
ritatis, ut eidem obſtaculum nullum præbuerit,
quin illam ex alio ſuperveniente jure validè
transferre poſſet: Profectò, ſi perpendamus Sa-
cræ Rotæ deciſiones, in contrarium allegari ſo- 118
litas, ſi ſpectemus auctoritatem *Card. de Luc.
diſc. 62. de penſion.*; licèt præclariſſimus ille no-
ſtri ævi Juriſconſultus, & ob diuturnam in Foro
exercitationem, jurium, & morum, quibus
Romæ vivitur, peritiſſimus, ut de eo dixit *Ro-
ta deciſ. 46. num. 38. poſt Antonell. de jurib., &
oner. Clericor.*, licèt, ut dicebamus, ſummus
ille juris vertex *dict. diſc.* id incidenter de Bi-
gamo innuiſſe videatur, attamen vel revocavit,
vel ſuper hoc articulo judicium ſuum ſuſpendit
diſc. 78. eodem tit. de penſion. num. 12, inquiens=
*major autem difficultas cadit in caſu, de quo ſupra
dicto diſc. 62., ubi ſcilicet concurrat cum Matri-
monio etiam qualitas bigamiæ ex Conſtitutione
S. Pii V., ut advertitur dictâ deciſ. 485. num. 5.,
& ſeqq. par. 5. rec., quæ videtur ſpecialis, quo-
niam urgere videtur dictâ ratio, ut, poſitâ non
ceſſatione Penſionis ex dicto remedio præſervati-
vo, intret facultas, quæ competat alio jure, quàm
ex ipſa diſpenſatione, conceſſa ad retinendum,
quoniam concluſio procedit, ut eadem diſpenſatio
conceſſa pro retentione, non competat pro transla-
tione, non autem, ut alia diverſa facultas, ex di-
verſa fonte manans, non ſuffragetur, adhuc ta-
men deſuper in uno, vel altero caſu omninò matu-
rum judicium efformare non potui, dum iſtud non
ſolet efformari, niſi præviâ formali diſputatio-
ne*=.

Articulus hic, quem firmo judicio definire
minimè auſus tantus vir, audacter determina-
tus reperitur *ab Addente ad Pamphilium de-
ciſ. 427.*, at, quoniam Additionatoris nomen 119
multum detraheret illius opinioni, in dicta ad-
ditione traditæ; Parum namque de ejuſcemodi
Additionatorum opere, & labore curandum eſ-
ſe, poſt *Ruin. conſ. 83. num. 6. lib. 1., & Ga-
briel. comm. opinion.*, animadvertit *Lancellott.
Gall. conſ. 106. num. 3. verſ. ut parum*, ubi nul-
lo numero habendam, ait, additionem *Urſilli* ad
Afflicti deciſiones, hiſque addimus *Conciol. al-
leg. 32, num. 16.*; Idcirco DD. contrarii Defen-
ſores, auctoritatem illi conciliare conantur, in-
ferendo præclarum nomen, doctrinâ, & digni- 120
tate præclariſſimi viri, Cardinalis nempè Al-
bitii: verùm commentum iſtud illicò detegitur
ex epiſtola dedicatoria, in qua *verſ. cum igitur*,
tanuir vir profitetur, ſe prælo ſolummodo com-
miſiſſe Innocentii X. deciſiones, quorum ori-
ginalia penes ſe retinebat; quis verò exaraverit
dictas additiones, quærendum hodie ampliùs
non eſt, nam fuit bon. mem. Philippus Luca-
tellus, qui tunc juvenis erat à ſtudiis dicti Emi-
nentiſſimi Cardinalis, ut ipſemet ad Lectorem

modeſtè aſſerit verbis illis = *In additionibus verò*
compoſitoris audaciam non arguas = .

Omiſsa igitur Additionatoris dignitate, ſpe-
ctanda ſolummodò erit gravitas rationum, &
auctoritatum, quibus ille ſententiam ſuam ful-
cire conatur, his addendo quoddam judicatum.
Porrò, quod attinct rationes, earum prima ab
illo explicatur his verbis = *facultas transferendi*
reputatur tamquam accidens, quod eſt applicabi-
le ubicumque ſubjecta materia capax reperitur,
quæ in propoſito eſt habilitas retinendi; dum ita-
que iſte Bigamus Penſionem retinere poterat, &
ſic ex ſui parte erat capax ſubſtantiæ principalis,
erat quoque capax accidentis, ſeù acceſſorii, prout
eſt facultas transferendi = & ad id probandum
allegat *Tondut. de Penſion. cap. 78., & Card. de*
Luc. eodem tract. dicto diſc.78.; Altera, quæ ab
eodem affertur, ratio, ea eſt, quod *Bigamus di-*
ſpenſatus ad retinendum Penſionem, non dicitur
amplius Bigamus, cum diſpenſatio præventiva
occurrat incurſui bigamiæ, ideoque non erat, cur
in facultate transferendi exprimeretur impedi-
mentum bigamiæ, quod realiter non ſubſiſtebat,
ad tradita per Celſ. deciſ. 355., & deciſ. 395.,
verum utraque hæc ratio penitus inſubſiſtens
dignoſcitur.

Si namque de prima quæratur, illa procul
dubio peccat contrà omnia juris principia, quia
Doctores omnes, qui tradunt, facultatem trans-
ferendi requirere ſpecialem gratiam, & indul-
tum, illamque non comprehendi ſub diſpenſa-
121 tione eam retinendi, moventur ex ratione, quod
translatio Penſionis, tamquàm odioſiſſima, non
eſt quid intrinſecum Penſioni, ſed extrinſecum,
nec eſt de jure, & natura ipſius Penſionis, ſed
contrà ejuſdem naturam, & indigens ſpeciali no-
tâ, ut, præter latè deducta *§.10. Porrò quod attinet*,
tradunt *Spada conſ.74. verſ. primò quia iſte lib.3.*,
Pariſ. de reſignat. lib.6. quæſt.4. num.29., ubi ex
facultate retinendi Penſionem argui non poſſe
facultatem eandem transferendi, probat ratione
122 illâ = *quia facultas transferendi non eſt quid ac-*
ceſſorium ad Penſionem, ſed eſt quid extrinſecum,
nec eſt de eſſe, & natura Penſionis, ideò erat ſpe-
ciali notâ digna = idque confirmat *num.31., Gra-*
tian. diſcept. 296. num. 67., inquiens = *cum de*
ea (translatione videlicèt Penſionis) *tamquàm*
odioſa, deberet fieri ſpecialis mentio, præſertim
quia dicta facultas transferendi non eſt acceſſoria
ad Penſionem, ſed eſt quid extrinſecum, & nihil
habet de eſſe, & natura Penſionis =, bon.memor.
R. P. D. Fattinell. de translat. Penſion. cap. 14.
num. 2., Capon. diſcept. 10. num. 35. tom. 1.,
Tartaglia quæſt. commun. Penſion. poſt tractat. de
reſervat. ſtatutar. §. 2. num. 55., & num. 254.,
Rota coram Verallo deciſ.303. num.11., & ſeqq.,
& deciſ. 319. par.2., & par.3., deciſ.99. num.2.,
ibi = *& ratio eſt, quia facultas transferendi non*
eſt quid acceſſorium ad Penſionem, ſed eſt quid
extrinſecum, nec eſt de eſſe, & natura Penſionis,
ideò erat digna ſpeciali notâ = *& deciſ. 100.*
num. 7., & 8., dicens, translationem Penſionis
eſſe *contra naturam ipſius, quia Penſio eſt ad*
tempus, & morte Penſionarii extinguitur, ſicut
uſusfructus = *& in rec. deciſ.287. nu. 12. par. 18.*;
Quonam itaque colore, aut quà juris ratione
præfatus *Addens* firmare potuit, facultatem
transferendi reputandam eſſe tamquàm acci-
dens, & quid acceſſorium Penſioni, quando il-
la, juxtà firmata pluribus locis, tamquàm con-
traria naturæ Penſionis, difficillimè ſemper uxo-
ratis, & præſertim Bigamis, nonniſi ex ſpeciali
gratia concedi conſuevit?

Haud verò immorandum auctoritatibus,
quas Additionator affert pro ſuo aſſumpto con-
firmando; nàm quo ſenſu loquutus fuerit *clar.*
mem. Card. de Luc. dicto diſc.78., jam expoſui-
mus, *Tondutus verò de Penſion. cap.78.*, loqui-
tur in hypotheſi longe diverſa à noſtra, illam-
que *num. 6.* explicat his verbis = *cum aliàs fuiſ-*
ſet diſputatum, utrum ſolutio Penſionis retardari
poſſet ſub prætextu Bigamiæ contractæ per Pen-
ſionarium propter Matrimonium, cum vidua cele-
bratum; fuit nihilominùs reſolutum, Penſionem 123
deberi, non obſtante illo Matrimonio, cum vidae
celebrato, quia non fuerat probatum, copulam fuiſ-
ſe ſubſequutam, imò uxorem mortuam fuiſſe poſt
duos menſes à tempore Matrimonii, ſemperque
fuiſſe infirmam, & inhabilem ad copulam, ideo-
que non obſtare bigamiam, quæ non contrahitur, 124
niſi ſubſequatur copula, & conſumatio = Auctor
itaque iſte, tamquàm expreſsè loquens de ſola
retentione Penſionis, & in caſu, quo bigamia,
ob defectum conſumationis Matrimonii non-
dum incurſa dici poterat, ex *Text. in Can. final.*
diſtin. 34., & cap. debitum 5. de Bigam., *Van*
Eſpen. in jus Eccleſ. univ. tom. 1. par. 2. tit. 10.
num. 14. fol. 607., *Rot. coram Pamphil. dicta*
deciſ. 427., afferri certè nequit ad deciſionem
caſus noſtri, in quo nedum per conſummatio-
nem Matrimonii, ſed per filiorum procrea-
tionem bigamiæ irregularitas contracta certè
fuit.

Minùs verò urget alia ratio deſumpta ex qua-
litate diſpenſationis præventivæ, quaſi hæc im-
pediendo incurſum bigamiæ effecerit, quod
diſpenſatus dici amplius nequiverit Bigamus: 125
quia, ut copioſè probavimus, quoties talis di-
ſpenſatio totalis non eſt, ſed ad certum dumta-
xat effectum limitatè conceditur, impedimen-
tum bigamiæ partialiter ſolummodò tollitur,
videlicet taxativè quoad illum effectum, pro
quo tributa reperitur; Quapropter, ut pluriès
dictum eſt, ſive inſpiciatur præventiva diſpen-
ſatio impartita Marchioni Alexandro, hæc re-
ſtricta nominatim legitur ad ſolam retentio-
nem Penſionis in limitata quantitate ſcut. 175.
auri, ſivè etiam intueamur Indultum transfe- 126
rendi Penſiones conceſſum Conclaviſtis, & ex
illo pariter ſtatim perſpicitur, quod, nullâ fa-
ctâ mentione Bigamorum, talem facultatem
elargitur tantummodò uxoratis *cum unica, &*
virgine. Cum itaque tale ſuperveniens Indul-
tum verè repererit Marchionem Alexandrum
in non dubitabili ſtatu bigamiæ, à qua non to-
taliter, ſed partialiter, & præciſè ad certum ef-
fectum alio ſpeciali jure præventivè diſpenſa-
tus fuerat; quonam pacto illum capacem red-
de-

Digitized by Google

127 dere potuit transferendi Penſionem, quandò, ſi defeciſſet præventiva gratia, pro retinenda Peuſione, jam obtenta in ſtatu clericali, & antè bigamiam, illam vigore ejuſcemodi geoeràralis privilegii Conclaviſtarum retinere nullo pacto potuiſſet? Illo eoim, ob non plenariè, & totaliter abolitam labem bigamiæ, ſublata dici non poterat incapacitas perſonalis, quæ adhuc etiam poſt conclaviſtatum vigebat, ex regula
128 illa, quod, ubi impedimenta *plura obſtant, ſi unum removeatur, alia remanent*. Evidens itaque, & apertum eſt, quod jus ſuperveniens ex Conclaviſtarum privilegio, tamquàm inveniens impedimentum bigamiæ, nihil novi juris tribuere valuerit: ex eo enim, quod alio præventivo Indulto conceſſa eſſet Marchioni Alexandro facultas retinendi Peuſionem, communicari eidem non potuit facultas illam transferendi, conjungendo nimirum utrumque Indultum, quia talis conjunctio, ad effectum, de quo agitur, nullò pacto, nulloque jure fieri poteſt, quandò Summi Pontifices, qui talia Indulta conceſſere, nunquam voluerunt, imò nec etiam cogitarunt Bigamo conferre extraordinariam hanc facultatem.

Verba facere omittimus de judicato, quo præfatus *Adden. ad Pamphil.* opinionem ſuam confirmari, ait, dùm minimè innuit, à quo Judice, & iu quo Tribunali editum fuerit, juſtàque ratione affirmare poſſe credimus, illud non adfuiſſe tempore, quo ſcripſit *clar. mem. Card. de Luc.*; quippè qui dicto *diſc.* 78. in hac quæſtione judicium ſuum ſuſpendit, inquiens, illud efformari ab eo nequiviſſe, quià ejuſcemodi quæſtio formali diſputatione diſceptata, ac deſinita noudùm fuerat.

Nec pariter eſt, cur immoremur contrariis auctoritatibus, uam, quod attinet *deciſiones cor. Ninot. la 61., & 89.*, præterquamquod loquuntur de Indulto, ab Urbaoo VIII. conceſſo Dapiferis, quod ſaue diverſum eſt ab illo, quod Iuuocentius XII., ejuſque Prædeceſſores elar-
129 giti fuerunt Conclaviſtis; illud etiam præcipuè animadvertendum eſt, quod dictum quoque Iudultum Urbanum, licèt nullam alioquin faciat diſtinctionem inter non uxoratos, & uxoratos, attamen, quum loquitur de uxoratis, nomioatim deſignat conjugatos cum unica tantum, & virgine, ut in fine §.13. dicti Indulti: proptereàque rectè Sacra Rota in dd. deciſionibus defiuire potuit, quod, ſi vigore Indulti Urbaoi tales uxorati conſequebantur facultatem retinendi Penſiones, conſequi etiam valuerint poteſtatem illas transferendi, eiſdem cumulativè conceſſam; Rogando denique Illuſtriſſimos Patres, ut perpendere dignentur dictam deciſionem 89., in qua, licèt non ageretur de extendenda ad Bigamos facultate transferendi; nihilominùs, ſemel, atque iterùm, abſque ullâ reſolutione, diſcuſsâ Causâ, valdè dubitatum fuit, an facultas transfereudi Penſiones indulta Dapiferis, compreheudere poſſet etiam uxoratos; & Domini de Rota, moti tamen ex diverſis rationibus, nonniſi in tertia propoſitione ſteterunt in deciſis, quoad tamen uxoratus cum uoica, & virgine, oam reſpectu Bigamorum, de quibus in dicta Cauſa coram *Ninot*, actum non fuit, urgere diverſum Juris impedimentum, agnovit, & profeſſus fuit *Card.* etiam *de Luc. d. diſc.*78. *num.*12.

Ad rem denique noſtram non pertinent *Deciſiones coram Celſo la 356., & 395.*, ab *Addente* allegatæ, præcipuè pro confirmauda ſecunda ſententiæ ſuæ ratione; quia in earum prima *num.* 4., & io altera *num.* 2. referuntur, à nobis ſuperiùs citatæ *deciſiones la* 12., *& la* 50. *part*, 5., ad effectum nempè probandi, Principem Pamphilium, vigore præventivi Indulti, fuiſſe præſervatum ab extinctione Penſionum, in quam incidiſſet ob bigamiam, ab ipſo contractam; Quam præventivam præſervationem ab extinctione Penſionis, quoad ſimplicem retentionis effectum, ſuffragari quoque potuiſſe Marchioni Alexandro, admittimus; At non etiam prodeſſe valuiſſe pro transferenda Penſione, licèt per bigamiam non extinctâ. Non eſt autem, cur loquamur de ceteris auctoritatibus, quia, ut illuſtriſſimis Patribus patebit ex earum inſpectione, longè aberrant ab hodiernæ quæſtionis hypotheſi.

Improperari fortè nobis poterit, quod pluſquam rei ratio expoſceret, immorati ſimus in refellenda opinione dicti *Addentis*; Sed à ſapientiſſimis Patribus oobis ignoſcendum fore, ſperamus, quia id egimus, non ut Cauſæ, ſed ut Parti adverſæ ſatisfaceremus: Probè eoim alioquio novimus, quod, cum Cauſa hæc verſetur io ſupremo Tribunali, & quidèm collegialiter judicante, parvi faciendum ſit dictum ali-
cujus, & quidem non magni nominis Doctoris, 130
cùm in ſimilibus Tribunalibus, non Doctorum dicta, ſed rationes, & rerum judicatarum auctoritas perpendantur, ut rectè admonent *clar. mem. Card. de Luc. de Uſur. diſc.* 22. *nu.*2., *& ſeqq., de Emphyt. diſc.* 3. *num.* 8., *Torr. de pact. futur ſucceſſ. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 337., & *ſeqq.*, *Sacra Rota deciſ.* 501. *num.* 1. *part.* 1. *diverſ.*, *& in recent. deciſ.* 163. *num.* 7. *part.* 7.; Certiùs in caſu noſtro, quia pro adſtruenda incapacitate transferendi Penſiones, reſpectu Bigamorum, tametſi privilegio Conclaviſtarum donati reperirentur, attulimus claſſicorum Beneficialiſtarum ſententiam, & Sacræ Rotæ auctoritatem, à quibus id firmatur tùm ex Piana Conſtitutione, tùm ex rationibus deſumptis ab intrinſeca natura, & eſſentia Penſiooum, atque inſuperabili impedimeoto bigamiæ.

Id unum modò ſupereſt, videlicet, ut enodemus oonoulla æquivoca, in poſtrema Cauſæ propoſitione à Parte adverſa inſinuata. Ajebat enim, quod prohibitio iu Piana Conſtitutione realis ſit, non autem perſonalis, ideòque Sanctus ille Pontifex prohibere ſolummodò intenderit actum ipſum translationis, non conſideratà qualitate, & conditione perſonæ, Penſionem
transferentis; At reſpondemus, quod, ſi Penſionis 131
reſervatio re ipsâ, ſuâpte nempe natura odio-

ſa eſt, *Gomeſ. de regul. de infirmis quæſt. 16.*,
Gigoſ. de Penſion. quæſt.96., *Pirr. Corrad. in
Prax.Benefic. lib. 5. cap. 5. num. 1.*, *Rot. coram
Verall. deciſ.* 303. *num.* 8. *part.* 2., ex ratione,
quod ob diviſionem fructuum Beneficii adver-
132 ſetur Juris communis regulæ, præcipienti, nul-
lam in Beneficia cadere diviſionem, ideòque
neceſſe fuerit interponi ſupremam auctorita-
tem, quâ dictæ regulæ rigor relaxaretur, *Tho-
maſin. de Re Benefic. tom.3. part.3. lib.2. cap. 29.
num.9.*, *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univ. tom.2.
part.2. tit.28. cap.1. fol.977.*, *& ſeqq.*, ubi latè
de natura, & origine Penſionum, & meliùs
133 *cap.2. fol.982.*; Si magis odioſa eſt illius reten-
tio, impediens ejuſdem extinctionem, cetero-
quin inducendam per mutationem ſtatus, *Rot.
in mox citata deciſ. 333. num. 5.*, *& ſeqq.*; Si
denique, ut pluriès dictum eſt, odioſiſſima eſt
illius translatio, prorogans ſervitutem Eccleſiæ,
maximumque irrogans præjudicium Titulari.
134 Profectò quantò majorem odii rationem hæc
habebunt, ſi accedat odium quoque perſonæ,
illa omnia concedendo uedum Laicis, ſed uxo-
ratis quoque, immò etiam Bigamis. Quamob-
rem Sanctus Pontifex Pius, ut declaravit *§. 1.*
ſuæ Conſtitutionis, cùm providere voluerit,
nè deinceps optima quæque, quibus Eccleſia
ſummoperè indigebat, multitudo præriperet
Laicorum, ideòque communi Eccleſiæ ſaluti
conſulendo, hanc eorum indomitam cupidita-
tem reprimendam eſſe, cenſuerit; ut perſpici
poteſt *ex §. 1. & 2. dictæ Conſtitutionis*, am-
bigi certè nequit, quin reſpectu illorum indu-
xerit perſonalem incapacitatem quoad Biga-
mos, privilegio Conclaviſtarum minimè ſub-
motam.

Malè enim exadverſo aſſeritur, Sixtum V.,
derogando Pianæ Conſtitutioni, Conclaviſtas
bigamos reintegraſſe ad facultatem transferen-
di Penſiones, ad id allegando *Poriſ. de reſignat.
lib.7. quæſt.7. num.4. & 11.*; quàm palmaris eſt
error, & æquivocum, quo Pars Adverſa lapſa
eſt, ut perſpicuum ſit ad memoriam revocando,
S. Pium dictâ ſuâ Conſtitutione *§. 2.*, cujus
verba retulimus *§. 19.*, permiſsâ Clericis dum-
taxat retentione Penſionum, facultatem,
tàm retinendi, quàm eaſdem transferendi non
ſolùm Bigamis, ſed uxoratis cum unica, &
virgine, imò Laicis omnibus ademiſſe; Sixtus
autem V. generaliter non abrogavit hanc Pia-
135 nam Conſtitutionem, ſed Clericos, in cœlibatu
viventes, capaces reddidit transferendi Penſio-
nes, & in hoc ſenſu de hac Sixti Conſtitutione,
per ipſum relata *in 32.*, loquitur *Pariſius*; Ex
hoc autem, apertum redditur, vigore talis po-
ſterioris Conſtitutionis Conclaviſtas uxoratos
cum unica, & virgine, minus verò Bigamos,
donatos neutiquam fuiſſe privilegio transferen-
136 di Penſiones, quià de his nullibi dictus Pontifex
loquutus fuit; Et ſanè ſi Conclaviſtæ bigami,
hac gratiâ impartiti dici potuiſſent, Paulus V.,
& ceteri Summi Pontifices ejus ſucceſſores re-
ſtrinxiſſe dicerentur privilegia, jàm jàm ipſis
elargita per Sixtum V., quando alioquin mo-
derando Pianam Conſtitutionem, verbis amplia-
tivis talia privilegia extendere profeſſi fuerunt
ad uxoratos *cum unica*, *& virgine tantùm*, nullâ
unquam mentione factâ Bigamorum, qui, ut
pluriès dictum eſt, ſpeciali, & difficillimâ di-
ſpenſatione indigebant.

Pariterque non eſt, cur obtendatur, quod in *Conſtitutione 10. ſan.mem. Innocentii XII.* derogetur Pianæ Conſtitutiooi, quia, ut legitur *§. 25. & 27.* ejuſdem Conſtitutionis, non derogatur Conſtitutioni 73., ſed alteri contrà illegitimos, ibi = *Ac Pii V. Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum contra illegitimos* = quæ poſtrema verba in dicta contraria reſponſione omiſſa fuerunt: Nil itaque mirum, quod in omnibus poſteriorum Summorum Pontificum Indultis, nuſquam loquendo de Bigamis, uxorati dumtaxat cum unica, & virgine declarati fuerint capaces aſſequendi, retinendi, ac transferendi Penſiooes.

In plena Camera diei 11. Februarii anni 1726. repropoſitâ Cauſâ ſub præinſerto Dubio, nullâque iterum ob ſuffragiorum paritatem captâ reſolutione, Illmi Patres præcedenti Reſcripto = Non liquet = *juxta ſtylum addiderunt* = Et accedat votum DD. Cameralium =.

In eadem Cauſa.

Ex privilegio Conclaviſtarum Penſiones à Bigamo transferri non poſſe, quamvis antea donatus, jam fuiſſet indulto obtinendi, ac retinendi Penſiones in ſtatu etiam bigamiæ, rurſus oſtenditur.

SEQUITUR EADEM DISCEPTATIO.

136 *Penſionis translatio, ut valeat, docendum eſt à translatario de legitima transferendi facultate.*

137 *A facultate retinendi Penſionem colligi nequit facultas transferendi.*

138 *Privilegia Conclaviſtarum tribuunt facultatem transferendi Penſiones uxoratis cum unica, & virgine.*

139 *Indultum præcedens retinendi Penſiones in in ſtatu bigamiæ, & alterum ſubſequens datum Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine transferendi eaſdem Penſiones, conjungi nequeunt, ut Bigamus Penſiones transferre poſſit*, & num. 143. & 178.

140 *Medium inhabile, per quod transeundum eſt, impedit, ne conjungantur extrema, alioquin habilia.*

141 *Indulta extendi non debent ultra ſuos limites, præſertim in alterius damnum*, & n. 191. & 212.

142 *Duo indulta, per unicum libellum, uno & eodem contextu expreſſa, alterum retinendi Penſiones in ſtatu conjugali, & alterum transferendi, nullâ factâ mentione ſtatus conjugalis, non tribuunt uxorato facultatem transferendi.*

144 *Penſionis translatio eſt odioſiſſima, & contra Penſionis naturam.*

145 *Et ſtrictiſſimè intelligenda facultas eam transferendi.*

146 *Atque hæc facultas, utpotè difficiilimè concedi ſolita, expreſſam mentionem requirit*, & num. 149. 171. & 195.

147 *Facultas transferendi Penſionem non eſt illi acceſſoria, ſed extrinſeca*, & num. 181.

148 *In odioſis, quidquid eſt omiſſum, conſultò omiſſum cenſetur.*

150 *Bigamiæ labes Sacris Canonibus exoſa*, & num. 196.

151 *Bigami omnibus Clericorum privilegiis carent*, & num. 166. & 215.

152 *Bigami arcentur etiam ab illis miniſteriis, ad quæ uxorati cum unica, & virgine quandoque admittuntur.*

153 *Bigamiæ labes Baptiſmo non eluitur.*

154 *Privilegia Conclaviſtis, aliiſque perſonis laicis uxoratis, vel Bigamis conceſſa quoad largitiones rerum eccleſiaſticarum, abrogavit S. Pius V.*

155 *Ac præſertim facultatem obtinendi, retinendi, ac transferendi Eccleſiaſticas Penſiones.*

156 *Lex non abrogata, firma eſſe debet.*

157 *Præſertim, ſi agatur de Lege latâ pro communi Eccleſiæ ſalute, & munita clauſulis* ſublatâ, & decreto irritanti.

158 *Conclaviſtas laicos, & uxoratas Sixtus V. & Clemens VIII. Pianæ Conſtitutioni obnoxios reliquerunt.*

159 *Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine, non autem Bigamis Paulus V. reſtituit facultatem obtinendi, retinendi, ac transferendi Penſiones.*

160 *Bigami egent ſpeciali mentione, ut comprehendantur ſub Indulto retinendi, ac transferendi Penſiones.*

161 *Indultum concedens uxoratis* cum unica tamen, & virgine, *Bigamos excludit.*

162 *Dictio* = tamen = *ita aliquid comprehendit ut omne aliud excludat.*

163 *Indulta retinendi, ac transferendi Penſiones à Succeſſoribus Pauli V. reſtricta fuerunt ad uxoratos* cum unica, & virgine, & num. 165., 167., 230., 236., &. 242.

164 *Dictio* = tantùm = *includit expreſſa, & reliqua excludit.*

168 *Bigami, qui non gaudent privilegiis Conclaviſtarum pro retinendis Penſionibus, multò minùs gaudere debent pro iis transferendis.*

169 *Facultas retinendi Penſiones minùs odioſa eſt facultate transferendi.*

170 *Clerici etiam cœlibes à Piana Conſtitutione exati fuerunt facultate transferendi Penſiones.*

172 *Inſolita concedi, & ardua, Papa, cogitaſſe non præſumitur.*

173 *Facultas transferendi Penſiones ſupponit legitimam earum aſſecutionem, & retentionem*, & num. 180.

174 *Et ampliativè conceſſa dicitur perſonis jam habilibus ad retinendas Penſiones.*

175 *Verba* = & inſuper Conclaviſtis præfatis = *referenda ſunt ad Conclaviſtas antea nominatos*, & num. 234.

176 *Dictio* = & = *repetitionem inducit.*

177 *Dictio* = inſuper = *continuat ſequentia cum præcedentibus, retentis iiſdem terminis.*

179 *Facultas transferendi Penſiones metienda eſt ab habilitate transferentis, & poteſtate, illi tributa*, & num. 182.

183 *Facultate transferendi Penſiones non gaudet, qui non docet, omnia obſtacula transferendi per diſpenſationem ſublata fuiſſe.*

184 *Tot requiruntur diſpenſationes, quot ſunt impedimenta*, & num. 213.

185 *Diſpenſatio à bigamia, pro retinenda Penſione, non prodeſt quoad alios Juris effectus*, & nu. 206., 210., & 117.

186 *Privilegia Conclaviſtarum non proſunt Bigamis pro novis adquirendis Penſionibus.*

187 *Privilegia Conclaviſtarum non tollunt perſonalia impedimenta, de quibus non diſponunt.*

188 *Privilegia Conclaviſtarum teſtandi de redditibus eccleſiaſticis non proſunt perſonæ, aliàs ad teſtandum inhabili.*

189 *Diſpenſatio ad unum effectum non prodeſt quoad alium*, & num. 111., & 222.

190 *Diſpenſatio ab irregularitate, contractâ ex bigamia, ſpecialem mentionem requirit.*

192 *Privilegia Conclaviſtarum pro obtinendis Penſionibus non proſunt Bigamo, etiamſi antea obtinuerit præventivum indultum retinendi Penſiones, etiam in ſtatu bigamiæ*, & num. 224.

193 *Nec etiam proſunt pro transferendis Penſionibus*, & num. 224.

194 *Diſpenſatio à bigamia quoad omnes Juris effectus concedi non ſolet*, & num. 205.

197 *Facultas transferendi Penſiones, juſtâ ex cauſſa quandoque concedi ſolet Laicis uxoratis cum unica, & virgine.*

198 *Bigamis vix, ac rarò indulgetur Penſionis retentio, ac longè difficiliùs translatio.*

199 *Diſpenſatio à futura bigamiæ labe quoad effectum transferendi Penſiones, nonniſi Nepotibus, & Conſanguineis Summi Pontificis, aut Magnatibus concedi ſolet.*

200 *Indultum retinendi Penſiones, in ſtatu etiam bigamiæ, expediri ſolet per organum Datariæ.*

201 *Indultum verò transferendi Penſiones in ſtatu Bigamiæ expediri ſolet per organum Secretariæ Brevium ſecretarum.*

202 *Et quomodo expediri ſoleat?*

203 *Gratiarum qualitas dignoſcitur ex modo, quo illæ concedi ſolent.*

204 *Officialibus Datariæ, de ejus praxi teſtantibus, deferendum eſt.*

207 *Indultum præventivum retinendi Penſiones in ſtatu bigamiæ vera eſt diſpenſatio.*

208 *Diſpenſatio antecedens præſervat, ſubſequens tollit.*

209 *Bi-*

Digitized by Google

209 *Bigamus diſpenſatus à bigamia, gaudet privilegiis Clericorum ad illos tantùm effectus, ad quos eſt diſpenſatus*, & num. 219.

214 *Indulta, quæ conceduntur Nepotibus, & Conſanguineis Summorum Pontificum, eximia, & inſignia eſſe conſueverunt.*

216 *Bigamia impedit ſolum effectum Clericatus, non autem tollit ejus characterem.*

218 *Ut quis dicatur perſona eccleſiaſtica, ſatis eſt, quod gaudeat aliquo privilegio Clericorum.*

220 *Diſpenſatus à geſtatione habitus clericalis pro retinenda Penſione, non cenſetur diſpenſatus, ut Clericum bigamum agat, & nullum Eccleſiæ ſervitium exhibeat.*

221 *Diſpenſatio à bigamia, ſivè præcedat, ſivè ſubſequatur, ſemper odioſa eſt.*

225 *Ordo militaris S. Mauritii, & Lazari permittit dumtaxat Matrimonium cum unica, & virgine.*

226 *Diſpenſatus à bigamia pro retinenda Penſione, ſi profiteatur in Ordine militari, in quo permittitur Matrimonium cum unica, & virgine, non poteſt in eo Ordine Penſionem retinere, Matrimonio cum vidua contracto.*

227 *Privilegia Conclaviſtarum, nec etiam ob rationem meritorum extendi poſſunt ad Bigamos.*

228 *Diſpenſationes non extenduntur ob eandem, vel majorem rationem.*

229 *Eximia Laicorum merita tueri nequeunt antiquas eorum facultates, & privilegia retinendi, & transferendi Penſiones.*

231 *Privilegia Conclaviſtarum de transferendis Penſionibus prodeſſe Bigamo, jam antea peculiare Indultum pro retinendis Penſionibus nacto, an ſenſerit* Card. de Luca? & n. 237.

232 *Diverſa ſunt Conclaviſtarum, ac Dapiferorum privilegia.*

233 *Etiam quoad facultatem retinendi, ac transferendi Penſiones.*

235 *Privilegia Dapiferorum transferendi Penſiones an extendantur ad Bigamos?*

238 *Privilegia Cubiculariorum, ac Conclaviſtarum diverſa ſunt quoad retinendas, vel transferendas Penſiones.*

239 *Privilegia Cubiculariorum pro transferendis Penſionibus non proſunt uxorato, licèt antè Matrimonium effectus fuerit Miles Lauretanus, atque ideò capax retinendi Penſiones in ſtatu conjugii.*

240 *Miles Ordinis S. Stephani retinere poteſt Penſiones etiam bigamus.*

241 *Privilegia Cubiculariorum longè ampliora ſunt illis Conclaviſtarum.*

DUabus ſententiis, alterâ videlicet in prima inſtantia ab Illuſtriſſimo Theſaurario; alterâ verò in ſecunda inſtantia editis ab Eminentiſſimo D. Cardinali Joanne Baptiſta de Alteriis, tunc ſupremi iſtius Tribunalis Decano, Eminentiſſimus D. Cardinalis Oliverius abſolutus fuit à ſolutione terminorum tùm decurſorum, & non ſolutorum, tùm deinceps decurrendorum integræ Penſionis, à bon. mem. Marchione Alexandro Capponi nulliter translatæ favore D. Marchionis Franciſci Petri Mariæ ejus filii, & Eminentiſſimi D. Principalis Adverſarii: at per appellationem ab iſto interpoſitam, commiſſa Causâ Illuſtriſſimo D. Ponenti, eâque die 4. menſis Decembris anni 1724. propoſitâ ſub conſueto Dubio = *An Sententia Eminentiſſimi de Alteriis eſſet confirmanda, vel infirmanda?* =, reſponſum fuit = *Quoad medietatem ducatorum 175. non liquet, in reliquis Sententiam eſſe confirmandam* =; quapropter die 26. menſis februarii ſequentis anni revocatâ Causâ ad examen quoad medietatem illam, de qua dictum fuerat = *Non liquet* =, Illuſtriſſimi Patres reſcripſerunt = *Sententiam Eminentiſſimi de Alteriis quoad medietatem ducatorum 175. eſſe infirmandam* =.

Beneficio novæ audientiæ ad novum examen redeunte Causâ, die 4. menſis Julii dicti anni 1725., ob ſuffragiorum paritatem, iterùm reſcriptum fuit, = *Non liquet*, =, ut etiam die 11. menſis Februarii currentis anni, repropoſito eodem Dubio, nullâque ob ſimilem ſuffragiorum paritatem captâ reſolutione, Illuſtriſſimi Patres Reſcripto = *Non liquet* = addiderunt = *Et accedat votum DD. Cameralium* =, quibus ad Cauſæ examen hodiè aſcitis, reſpondendum fore confidimus, prævio receſſu ab ultimo loco deciſis = *Sententiam Eminentiſſimi de Alteriis quoad dictam medietatem ducatorum 175. eſſe confirmandam* =, innixi validitate, & juſtitiâ duarum ſententiarum conformium, quæ, ut diximus, latæ fuerunt favore Eminentiſſimi Principalis, quæque perſpicuam reddunt injuſtitiam poſtremæ contrariæ reſolutionis, prævalidis ſanè rationibus antea jam demonſtratam. In hodiernis autem ſcriptis, eâ majori, quâ valebimus, brevitate indicando, & nos referendo ad copioſè in illis deducta, pauca quædam ſuperaddemus, quibus re meliùs enucleatâ, contraria argumenta, & ratiocinationes penitùs explodantur.

Itaque Marchio Alexander, licèt vigore Indulti, eidem impartiti à Ven. Servo Dei Innocentio XI., retinere juſtè poſſet in ſtatu conjugali, & bigamo dictam Penſionem ducatorum 175., attamen per ejus obitum eadem illicò extinguenda erat, nec per ejuſdem transla- 136
tionem prorogata cenſeri poterat favore D. Adverſarii, niſi ab eo doceatur, Transferentem legitimâ facultate donatum fuiſſe, quâ deficiente, ſubſequuta translatio, tamquàm irrita, & invalida impedire nequivit ejuſdem extinctionem; cumque hæc tributa dici non poſſit,
ex dicto Innocentiano Indulto permittente ſo- 137
lummodò retentionem Penſionis in ſtatu bigamiæ, eò quod à facultate retinendi argui nequeat ad facultatem transferendi Penſionem, aliundè idcircò, & quidem concludentibus probationibus, de ea docendum eſt à Translatario, intentionem ſuam fundante in dictæ translationis validitate.

Fru-

Fruſtrà verò facultas iſthæc transferendi deſumi contenditur ex eo, quod Marchio Alexander, validè alioquin retinens dictam Penſionem, tamquàm unus ex Conclaviſtis in Conclavibus ipſius Innocentii XI., Alexandri VIII., Innocentii XII., & Clementis XI., illius medietatem transferre valuerit in D. Ad-
138 verſarium ejus filium, vigore Privilegiorum Conclaviſtarum, hanc facultatem eiſdem tribuentium: Eadem enim, licèt de Bigamis non loquantur, ſed comprehendant quidem Uxoratos, modò tamen Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine: attamen Marchio Alexander, vigore Indulti Innocentiani, ſublato impedimento bigamiæ, validè alioquin retinens controverſam Penſionem, virtute alterius Indulti, per ipſum deindè, tamquàm Conclaviſtam, quæſiti ex alio diverſo jure, ex dicto videlicet ſuperveniente privilegio Conclaviſtarum, capax fieri potuerit transferendi Penſionem, valide ab ipſo retentam, conjungendo hæc duo Indulta, ſivè privilegia, & ex hac conjunctione aſſequendo id, quod ex eorum neutro ipſi competebat.

Profectò ipſo primo oculorum conjectu, ejuſcemodi argumentandi ratio inſubſiſtens prorsùs dignoſcetur, ſi animadvertatur, quod, dum neutrum ex dictis Indultis, bigamiæ impedimentum penitùs, & quoad omnes Juris effectus ſuſtulit, ideòque eadem, ſeorſim ſumpta, inſufficientia proculdubio erant ad facultatem
139 transferendi Penſiones Bigamis tribuendam, nullo certè pacto effici poterit, ut ad effectum, de quo agitur, conjungantur; Minimè namque ſubmoto impedimento bigamiæ, & ſic manente adhuc medio inhabili, extrema quoque remanent inhabilia ad hoc, ut conjungi poſſint, *Tuſch. practic. concluſ. lit. E. concluſ. 604. n. 4.*,
140 *Thabor. axiom. Jur. lib. 5. cap. 50. axiom. 8.*, dicens *ex Caſtrenſ. conſ. 422. num. 3. lib. 1.*, medium inhabile, per quod tranſeundum eſt, impedire, extrema, tametſi alioquin habilia, poſſe conjungi: nemo quippè non videt, per abſurdum certè eſſe, quod ex conjunctione duorum Indultorum, quorum nullo Summi Pontifices declararunt concedere velle Bigamo extraordinariam, & odioſam hanc facultatem transferendi Penſiones, produci valeat translationis effectus, in illorum conceſſione nec volitus, immò nec à Concedente cogitatus.

141 Utrumque idcircò Indultum (præſertim, quando non agitur de illo interpretando in præjudicium ſolius Concedentis, ſed Tertii) intelligendum eſt intrà ſuos limites, quos, abſque novâ gratiâ, prætergredi non licet, ut traditur per *Tondut. de Penſion. cap. 28. num. 41.*, *Cyrill. Epiſcop. Neocaſtrenſ. quæſtion. Jur. cap. 70. num. 6., & ſeq.*, *D. Advoc. Piton. Diſcept. Eccleſ. diſcept. 30. num. 6., & ſeq.*, & rectè per *Rot. coram Emerix jun. deciſ. 516., & 543.*, in
142 quarum hypotheſi agebatur de Indultario, qui unicum libellum, & uno, eodemque contextu obtinuerat duplex Indultum, alterum videlicet pro retinenda Penſione in ſtatu quoque conjugali, & alterum pro eadem transferenda in quoſcumque Clericos, quocumque conſanguinitatis, vel affinitatis gradu conjunctos: verum, quia in hoc ſecundo Indulto omiſſa fuerat mentio ſtatus conjugalis, expreſſi in alio, *cenſuit Sacra Rota*, dicta duo Indulta, tametſi contemporanea, & ſub unico ſimplici libello petita, & ab uno, eodemque Summo Pontifice conceſſa, conjungi non poſſe pro facienda translatione Penſionis in ſtatu conjugali, licèt in tali ſtatu eadem jam validè retineretur.
Multò itaque potiori jure, in noſtro caſu, in 143
quo non agitur de contemporaneis Indultis, ab eodem Pontifice, ſed diverſo tempore, & à diverſis Summis Pontificibus conceſſis, dicendum erit, quod, licèt vigore Indulti Innocentiani à Marchione Alexandro Penſio validè retineretur in ſtatu bigamiæ, attamen ab eodem transferri nequiverit vigore Privilegii Conclaviſtarum, deinde quæſiti, quod, utporè nullibi loquens de Bigamis, relinquebat eoſdem obnoxios tùm cenſuræ Juris, tùm diſpoſitioni aliarum Pontificiarum Conſtitutionum, Penſionum translationem abſolutè prohibentium, ideòque figuratam, ac imaginariam hanc Indultorum conjunctionem impedientium; præſertim verò, quando vigore iſtiuſmodi conjunctionis, hanc facultatem ſibi arrogat Bigamus, cui tantoperè Sacri Canones reſiſtunt.

Et rem ordiendo à diſpoſitione Juris, transla- 144
tionem Penſionis *eſſe odioſiſſimam, fatentur omnes, cùm nec ſit de jure, nec de ipſius Penſionis natura, quinimmò contra naturam; quandoquidem Penſio reſervatur ad tempus, & ſic extinguitur morte Penſionarii; translatio verò cùm ſit obligatio eamdem ſolvendi de una ad aliam perſonam, operatur perpetuitatem Penſionis poſt mortem Penſionarii, atque ità ſervitutem Beneficiis impoſitam, quodammodò perpetuam efficit: præſertim, quia qui habent poteſtatem transferendi, poſſunt eam transferre, non modò in unum, ſed etiam in plures* =, ut benè *apud Van. Eſpen. in Jur Eccleſ. univerſ. tom. 2. cap. 9. tit. 28. num. 6.*
fol. 1004.; proptereàque talis facultas transfe- 145
rendi non ſolùm intelligenda ſemper eſt ſtrictiſſimâ illâ interpretatione, quam efflagitat natura rei odioſiſſimæ, ſed eadem, utporè dif-
ficillimè concedi ſolita, ſpecialem, & expreſ- 146
ſam mentionem requirit, ut conceſſa dici poſſit, cùm non ſit quid intrinſecum, ſed extrinſecum, & contrà naturam ipſius Penſionis, *Spad. conſ. 74. verſ. primo quia iſte lib. 3.*, *Pariſ. de Reſign. lib. 6. quæſt. 4. num. 29.*, ibi = *Quia fa-*
cultas transferendi non eſt quid acceſſorium ad 147
Penſionem, ſed eſt quid extrinſecum, nec eſt de eſſe, & natura Penſionis, ideò erat ſpeciali notâ digna =, idque confirmat *num. 31.*, *Gratian. diſcept. 296. num. 67.*, *bon. mem. R. P. D. Fattinell. de Translation. Penſion. cap. 14. num. 2.*, *Capon. diſcept. 10. num. 35. tom. 1.*, *Tartagl. quæſtion. commun. Penſion. poſt tract. de Reſervat. Statut. §. 2. num. 55., & num. 254.*, *Rota coram Verall. deciſ. 303. num. 11., & ſeqq., & deciſ. 319. part. 2., & part. 3, deciſ. 99. num. 2.*, ibi = *Et ratio*

tio eſt , quia facultas transferendi non eſt quid ac-
ceſſorium ad Penſionem, ſed eſt quid extrinſecum,
nec eſt de eſſe , & natura Penſionis , ideò erat di-
gna ſpeciali notâ , = & deciſ. 100. num. 7., &
ſeq. , & in recent. deciſ. 287. num. 10. , & ſeqq.
part. 18. , ideòque, ſi deficiat ſpecialis hæc
mentio , & expreſſa conceſſio facultatis , ſeù
148 privilegii transferendi , fit locus regulæ , quâ
traditur, quod in odioſis quidquid eſt omiſſum,
habetur pro conſulto omiſſo , atque denegato ,
Gratian. diſcept. 551. num.33., & ſeqq., Ton-
dut. de Penſion. cap.31.num.32., & ſeqq., Card.
de Luc. eod. tract. diſc. 58. num. 9., Adden. ad
Pamphil. deciſ.719. num.14., Rota cor. Verall.
deciſ. 303. num.3., & ſeqq., & num.15. part.2.
deciſ.99. , & deciſ.100. per tot. part.3., in re-
cent. deciſ. 143. num.1. in fin. part.2., cor. Eme-
rix. jun. deciſ.516. num.3., & ſeqq., & dec.671.
num.3. , & ſeqq.

At verò , ſi Jura noſtra adeò abhorrent tran-
slationem Penſionis , ut, niſi ſpeciali, & expreſ-
ſo privilegio conceſſa reperiatur , eidem locus
149 eſſe nequeat ; quantò potiori jure hac ſpeciali ,
individuàque conceſſione egebit Bigamus , cui,
præter naturam rei odioſæ , & à Jure impro-
batæ, reſiſtit perſonalis deformitas, & irregula-
150 ritas contracta ex làbe bigamiæ, tantoperè Sacris
Canonibus exoſæ , ut ob ejuſcemodi labis tur-
pitudinem, nedum ſecernantur ab uxoratis *cum*
unica, & virgine , aliquas retinentibus reliquias
privilegiorum clericalium ; ſed à clericali Or-
dine penitùs dejecti , omnibuſque illius pri-
vilegiis denudati , in Laicorum ſtatum detru-
151 dantur ex Decreto Concilii Lugdunenſis ſub
Gregorio X. relato *in cap. Unico de Bigamis in 6.*,
quod loquitur his verbis = *Bigamos omni pri-*
vilegio clericali declaramus eſſe nudatos , &
coertioni Fori ſecularis addictos , conſuetudine
contrariâ non obſtante : ipſis quoque ſub anathe-
mate prohibemus deſerre Tonſuram , vel habitum
clericalem = ut etiam Sacram quoque Triden-
tinam Synodum *ſeſſ.23. de Reformat. cap.17.*,
Bigamos abominatam fuiſſe , benè notarunt
Thomaſſin. de Re Benefic. tom. 2. lib. 1. cap. 83.
num.3. verſ. ut ergo, Van. Eſpen. in Jus Eccleſ.
univ. tom.1. part.1. tit.10. cap.2. num.24. verſ.,
Neque hodierna , ubi ait , Bigamos non ſolùm
orbari privilegiis omnibus clericalibus , ſed
arceri ab illis etiam miniſteriis , ad quæ Laici ,
152 quamvis uxorati cum unica , & virgine , quan-
doque admittuntur.

Quonam igitur pacto bigamiæ macula , quæ ,
veluti quodammodò indelebilis , neque etiam
153 Sacri Baptiſmatis lavacro elui poſſe , dicitur ,
deleta cenſeri poterit privilegiis Conclaviſta-
rum , quæ tantum abeſt illam ſuſtuliſſe , ut
potiùs talia privilegia per Pontificias Conſtitu-
tiones vel fuerint abrogata , vel Bigami effecti
prorsùs inhabiles ad eadem aſſequenda . Utque
id demonſtremus , ſatis eſt, ad Illuſtriſſimorum
Patrum memoriam revocare ſolemnem San-
ctiſſimi Pontificis Pii V. Conſtitutionem *inter*
ejus impreſſas in 73. Bullar. nov. tom.2., quà San-
ctus ille Pontifex collacrymans eccleſiaſtico-
rum redituum abuſum , ac profuſionem , & im-
moderatas extrà Ordinem eccleſiaſticum de 154
rebus dominicis largitiones, quæ ſuis tempori-
bus fiebant ob ampliſſima , atque effuſiſſima
privilegia , quibus plures Militares Ordines,
diverſarum perſonarum Collegia , necnon
etiam *Conclaviſtæ* , tametſi laici , & nedum
uxorati , ſed etiam bigami eſſent , impartiri
paſſim reperiebantur ; ejuſcemodi propterea
privilegiis generaliter infirmatis, rem ad Juris
regulas , & ad Sacrorum Canonum diſciplinam
reſtituit, verbis, & ſententiis, Sancto , tantoque
Pontifice dignis , quæ jam alibi retulimus.

At verò , ſi , ut Sanctus ille Pontifex præfatur
in ſua Conſtitutione , Legem hanc condidit pro
communi Bono Eccleſiæ , profeſſuſque fuit,
Lege haud quidem novâ , ſed conformi Sacro-
rum Canonum diſpoſitioni , ac eccleſiaſticæ
diſciplinæ , prohibere velle , nè multitudo Lai-
corum præriperet optima quæque , quibus Ec-
cleſia ſummoperè indigebat , ideoque hâc in-
domitâ cupiditate repreſsâ , ut de communi
Eccleſiæ ſalute conſuleret , univerſalitèr Laicos
omnes , & uxoratos , multò verò magis Biga-
mos incapaces declaravit nedum transferendi ,
ſed eccleſiaſticas Penſiones aſſequendi , ac reti- 155
nendi , nominatim abolitis privilegiis *Concla-*
viſtarum , ejuſcemodi profectò lex , adeò ſalu-
bris , utilis , rectæque diſciplinæ , ac Canonicis
Sanctionibus conſentanea , ſanctè quoque , &,
donec exadverſo afferatur alia poſterior lex,
quà prior expreſſè abrogata fuerit , vel nova 156
aliqua indigitetur Conſtitutio, cum illa omninò
incompatibilis, immota, firma, atque incorrecta
manere debet = *quod enim non mutatur , quarè*
ſtare prohibetur = ? ut reſcripſit Imperator Juſti-
nianus *in leg. Sancimus 27. Cod. Teſtament.*,
quippè quidquid novâ Lege ſpeciliter non fuit
expreſſum, *Id veterum Legum , Conſtitutionum-*
que regulis omne relictum intelligunt , cum aliis
apud *Thabor. axiomat. Jur. l.3. cap.98. axiom.10.*

Idque potiori jure locum obtinet in caſu no-
ſtro , quia agitur de Conſtitutione , quà , ut di-
ctum eſt, Summus Pontifex communi Eccleſiæ
ſaluti , atque incolumitati perpetuò conſulere 157
velle declarans , eandem nedum munivit clau-
ſulâ *ſublata , ac Decreto irritante* , quibus, juxta
vulgatas regulas Judicibus adimitur poteſtas
omnis aliter judicandi , aut interpretatione ullâ
contrariâ menti Sancti Legislatoris , & verbis,
ac ſententiæ ſaluberrimæ Legis , eandem inter-
vertendi : verùm ſucceſſores etiam ſuos horta-
tus , ne poteſtate , quâ pollebant , ab illa diſce-
derent , eoſdem ſapientèr , graviterque admo-
nuit, ajendo = *Volumus autem ſimilium privile-*
giorum , diſpenſationum , facultatem , & Indul-
torum conceſſionem noſtris explodi temporibus , &
quod nobis licere non patimur , noſtris ſucceſſori-
bus indicamus = .

Monitum hoc , & vota dicti Sancti Pontifi-
cis obſecundarunt plures illius Succeſſores , vi-
delicet tùm Sixtus V. in Indulto ab eo conceſſo
ſuis Conclaviſtis , tùm etiam Clemens VIII. ,
ejus Indultum habetur *Bullar. nov. tom.3. inter*
ejus

Digitized by Google

ejus Conſtitutione la 56.; Uterque enim Con-
158 claviſtas omnes laicos, ac uxoratos Pianæ Con-
ſtitutionis cenſuræ obnoxios reliquit, &, noniſi
Paulus V., unus, & primus omnium, mode-
rando ex parte Pianam Conſtitutionem, privi-
legii aliquid Conclaviſtis reſtituit, *ut ex ejus
Conſtitutione in ordine la 3. Bullar. nov. tom.3.*;
Veruntamen, licet in ea declaraverit, quod
159 illi Penſiones impoſterum aſſequi, & retinere,
ac in alios transferre poſſent, tametſi Matri-
monium contraxiſſe reperirentur, nihilominùs
tamen præfatus Summus Pontifex in hac ſua
160 Conſtitutione comprehendere certè noluit Bi-
gamos, tùm quia nuſquam de illis in eadem
loquutus fuit, licèt ſpeciali mentione, ac di-
ſpenſatione, ſeù verius exorbitanti privilegio
indigerent, *ad tradita per Rotam coram bon.
mem. Anſaldo deciſ.20.num.27. & ſeqq.*, verum,
quod magis eſt, apertè eoſdem excluſiſſe vi-
detur, dum uxoratos tanto privilegio donavit
161 non quidem abſolutè, ſed dummodò Matri-
monium contraxiſſe reperirentur *cum unica
tamen, & virgine*, dictio namque illa *tamen*
adeò reſtrictiva, atque adverſativa eſt, ut unum
caſum ſeparando, ac diſtinguendo ab alio, & in-
162 cludendo id dumtaxat, quod terminat, omne
aliud excludat, *Barboſ. de diction. uſufreq. diction.*
401., *Rota coram Emerix. Jun. deciſ.403. n.12.*
Pauli V. exemplo ſucceſſores ejus inſiſtentes,
permiſerunt quidem, Conclaviſtas gaudere pri-
163 vilegio, quo ab illo donati fuerunt; At tantùm
abeſt, illa ampliaſſe, ut potiùs magis apertè de-
claraſſe videantur, eadem intelligenda, inter-
pretandaque eſſe cum ea reſtrictione, cum qua
conceſſa fuerant à præfato Summo Pontifice;
nam, quoties cum Conclaviſtis uxoratis diſpen-
ſarunt vel quoad retentionem, & translatio-
nem Penſionum, vel quoad non geſtationem
habitus, & Tonſuræ Clericalis, *taxativè* loquuti
ſemper fuerunt de uxoratis *cum unica, & vir-
gine*: quinimmò qualitatem hanc, à Paulo V.
deſignatam cum dictione adverſativa *tamen*,
præſcripſerunt, atque efflagitarunt cum dictio-
ne taxativa *tantùm*, ut patet ex Indultis *Vener.
Servi Dei Innocentii XI., & Alexandri VIII.*
& legitur in privilegio, à ſan. mem. Innocen-
tio XII. Conclaviſtarum favore edito, quodque
refertur in ejus *Bullar. Conſtit.10. num.11. &
ſeqq.*, quibus abſimile non eſt illud ſan. mem.
Clementis XI.; Certi autem Juris eſt, quod
164 dictio illa *tantùm*, veluti ſuâpte naturâ reſtri-
ctiva, taxativa, atque exceptiva, includit
ſolummodò expreſſa, & reliqua omnia exclu-
dit, cum rejectione cujuſcumque extenſionis
ad non expreſſa, per *Text. in leg. Qui aliena ff. de
negot. geſt., Abb. in cap. Cum Eccleſia Sutrina
num.9. de cauſ. poſſeſſ. & proprietat., Barboſ.
diction.402. n.2. & ſeqq., Ciarlin. lib.2. cap.159.
n.10., Rot. in Recent. deciſ.256. num.2. par.16.,
coram Emerix Jun. deciſ.788. n.3., coram bon.
mem. Anſaldo deciſ.57. num.7.*, & latiùs proba-
tum fuit *in dicto poſtremo Reſtrictu §.23. & ſeq.*
Quod igitur attinet privilegia Conclaviſta-
rum, cum illa (reſpectu præſertim Bigamo-
rum) abolita fuerint Pianâ Conſtitutione, ut
patet ex ejus litera, & notarunt *Flavius Che-
rubin. ad d. Conſtit. la 73. tom.2. fol.56., aliique
mox referendi*; dictaque Conſtitutio abrogata, 165
prorſuſque ſublata minimè extiterit ullâ aliâ po-
ſteriori Conſtitutione, quâ Bigamis commu-
nicata fuerint cuncta Conclaviſtarum privilegia;
indè fit, quod Bigami ab eis juxta Pianam
Conſtitutionem excluſi remanſerunt, ac proin-
dè Marchio Alexander, tamquam bigamiæ
labe infectus, nullo pacto conſequi valuit pe-
culiarem illam, & extraordinariam facultatem
transferendi Penſiones, quà Summi Pontifices
moderando dictam priorem Conſtitutionem,
potiri deindè poſſe voluerunt Conclaviſtas, non
aliter uxoratos, quàm *cum unica, & virgine
tantùm*. Quapropter, cum habeamus Legem
undique claram, ac literaliter arcentem Biga-
mos à conſecutione, retentione, ac translatio-
ne Penſionum Eccleſiaſticarum, cui ſucceſſores
Pontifices in hac parte, reſpiciente Bigamos, non
ſolùm non derogarunt, ſed adhæſerunt, eam-
que amplexi, & ſecuti fuerunt, rectè Doctores,
& Sacra Rota, ita interpretando mentem Sum-
morum Pontificum, concedentium privilegia
Conclaviſtarum, eiſdem Bigamos, de quibus
non loquuntur, juvari minimè poſſe, ſtatuerunt,
juxtà ea, quæ tradunt *Pariſ. de Reſignat. lib.7.
num.4. & ſeqq.*, referens, ita judicatum fuiſſe per
Sacram Rotam, *Garz. de Benefic. part.1. cap.5.
num.153., Lotter. de Re Benefic. lib.5. quæſt.40.
nu.205. & plurib. ſeqq., Pirr. Corrad. in prax.
benefic. lib.5. cap.5. num.14. verſic. Nec non
milites, & in prax. diſpenſat. lib.2. cap.7. n.23.,
bon. mem. R. P. D. Fattinell. de translat. Pen-
ſion. cap.1. num.14., & cap.2. num.25.*; Et de-
nique tamquam res non dubia, ſed exploratiſ-
ſimi Juris, ita ſuppoſita, atque deciſa fuit per
*Sacram Rotam deciſ.485. num.6. part.4. tom.1.
Recentior.*, ibi = *Non obſtat privilegium Con-
claviſtarum, quia de Bigamis non loquitur, &
ideo non poteſt Jacobo ſuffragari* =.
Notâ autem dignum eſt, quod dicta Deciſio
edita *anno 1617.*, vivente nimirum adhùc Pau-
lo V., loquitur de privilegio transferendi Pen-
ſiones, à Clemente VIII. conceſſo Conclaviſtis,
quod, licèt conceptum ſimilitèr eſſet generalibus
illis, & indefinitis verbis, quibus Paulus V. *an-
no 1605.* moderando ex parte Pianam Conſti-
tutionem, privilegia, quorum meminimus,
jam reſtituerat Conclaviſtis; nihilominùs tamen
nullo numero habitâ ſimili verborum generali-
tate, cenſuit Sacra Rota, tale privilegium, ad
effectum translationis Penſionis nullo pacto ſuf-
fragari poſſe Conclaviſtis bigamis, quia de illis
non loquebatur; ita agnoſcendo, atque, veluti
rem non dubiam, ſupponendo, quod, cum Piana
Conſtitutio non penitùs abrogata, ſed illius
tantùm parti derogatum eſſet, neceſſariò requi-
reretur ſpecialis, & expreſſa diſpenſatio, nomi-
natim tollens incapacitatem, & impedimen-
tum, ab illa oppoſitum Bigamis: quamobrem
jure, meritòque, quod attinet præſentem contro-
verſiam, dictam Deciſionem ſpecialem dixit *clar.*

mem. Card. de Luc. de Penſion. dicto diſc. 78.
*num.*12.
Quamquam verò ſive ſpectemus rem ipſam,
translationem nempè Penſionis, ob ſui odium
univerſis Juris noſtri regulis contrariam; ſive
intueamur bigamiæ deformitatem, inſigentem
166 perſonalem incapacitatem, quâ Bigami arcen-
tur à prærogativa, & privilegio omni Cleri-
cali, iidem conſequenter inhabiles omninò
ſint ad conſequenda privilegia adquirendi, re-
tinendi, ac transferendi Penſiones; & hæc de-
mum deformitas, atque incapacitas agnita
quoque fuerit, atque improbata à Doctoribus,
& Tribunalibus: fruſtrà Pars adverſa, vim fa-
ciendo literæ, ac germano ſenſui, & menti
privilegiorum, quibus Conclaviſtæ impartiti
fuerunt, eadem Bigamis etiam prodeſſe poſſe,
contendit.
Inſinuare enim conatur, rectè dici, quod pri-
vilegia Conclaviſtarum in ea parte, qua, verbis
& oratione taxativâ, conjugatis *cum unica tan-
tùm, & virgine* tribuitur capacitas aſſequendi,
& retinendi Penſiones, Bigamos reliquerint
ſub veteris Juris cenſurâ: at aliam Juris ratio-
nem, Interpretationemque ſequendam eſſe re-
ſpectu facultatis eas transferendi, quâ per caput
omninò ſeparatum Conclaviſtæ omnes genera-
litèr, & indefinitè donantur; ibi enim, cum illa,
non adhibitis ampliùs verbis taxativis, nullâ-
que ampliùs ibidem factâ repetitione, & men-
tione aut conjugatorum *cum unica tantùm,
& virgine*, aut *Bigamorum*, indiſtinctè Con-
claviſtis omnibus tribuatur, inde fiat, quod
talis facultas, veluti generalibus verbis conce-
pta, æquè omnibus conceſſa cenſenda ſit, mi-
nimè excluſis Bigamis, veluti ſub dictâ gene-
ralium verborum amplitudine comprehenſis,
dummodò ex valido titulo Penſionem aliquam
retinere reperiantur, quaſi nimirùm Summi
Pontifices reſpexiſſe cenſendi ſint ſolùm fa-
ctum validæ retentionis, ut indefinitè Concla-
viſtis omnibus permittere voluiſſe, dicantur,
liberam Penſionis, legittimè retentæ, transla-
tionem.
Nec ſinè juſtâ ratione factum, ajebant, quod
Bigami etiam privilegio hoc, licèt eximio, &
extraordinario, ut ceteri Conclaviſtæ, parti-
cipes effecti fuerint, quippè ipſi, non minùs,
ac alii, ſocii laborum ſuſceptorum in Conclavi,
conſequi idcircò debeant præmia, ac privilegia,
quæ talium laborum contemplatione genera-
litèr Conclaviſtis omnibus rependuntur.
Quæ profectò rationes multò magis valere
dicebantur in noſtra hypoteſi, quia non agitur
de diſpenſatione conceſſa Bigamo poſt biga-
miam jam contractam, ideoque interpretanda
rigidioribus illis regulis, ſub quibus cadunt di-
ſpenſationes, quæ, utpotè odioſæ, ac contra-
riæ Juri, ſtrictè ſemper intelligendæ ſunt, reje-
ctâ quacumque extenſione, ſed præfatus Do-
minus Marchio, antequam bigamiæ labe inſi-
ceretur, præventivo Indulto effectus fuerat
capax retinendi controverſam Penſionem, ideo-
que hujuſmodi praeambulâ præſervatione, im-
pedito incurſu bigamiæ, repùtandus erat, per-
inde ac ſi tali perſonali maculâ contaminatus
nunquam fuiſſet, & conſequenter, ut alii om-
nes Conclaviſtæ, frui poterat privilegio tran-
ſferendi Penſiones, generaliter eiſdem elargito.
His denique addendo, nos carere punctualibus
auctoritatibus; contrà verò Domini contrarii
Defenſores plures ad ſuum aſſumptum proban-
dum ſeſe afferre, jactant, nempè *clar. mem. Card.
de Luc. de Penſion. diſc.* 62., *Bertacchin. vot.* 171.,
Rot. cor. Ninot. deciſ. 61., *& deciſ.* 89., *in Re-
cent. deciſ.* 369. *num.* 3. *part.* 14.; *in Romana
Penſionis* 4. *Maii* 1696. *cor. clar. mem. Card.
Priolo*; ſed, veluti quæſtionem hanc planè defi-
nientem, allegant *Adden. ad Pamphil. dec.* 427.
num. 14., qui prætereà ad id confirmandum
meminit cujuſdam judicati; Verùm, nec
contrariæ ratiocinationes, atque inductio-
nes ullâ ex parte ſubſiſtunt, nec mox
allegatæ auctoritates pertinent ad rem no-
ſtram.
Initium autem facientes à prima contraria- 167
rum rationum, ſi, ut Pars ipſa adverſa fatetur,
in ea privilegiorum parte, quâ Conclaviſtis
conjugatis *cum unica, & virgine* conceditur fa-
cultas aſſequendi, ac retinendi penſiones, Bi-
gami, tamquam ibi non nominati, nullo pacto
comprehenduntur, ideòque, manente adhuc
bigamiæ impedimento, prohibentur fieri par-
ticipes privilegii novas conſequendi, & antiquas
retinendi Penſiones, inde certè fit, ipſos com- 168
prehenſos cenſeri non poſſe in poſteriori privi-
legiorum parte, quâ eiſdem ampliativè, &
cumulativè conceditur facultas illas transfe-
rendi.
Et apertum reddi videtur eâ prævalidâ, ac pa- 169
tenti ratione, videlicet nullo pacto percipi, nul-
loque colore ſuaderi poſſe, quod Summi Pon-
tifices, qui à ſimplici facultate retinendi Pen-
ſionem, quæ nec Juris regulis, nec naturæ Pen-
ſionis adeò adverſatur, excluſere Bigamos, ni-
hili, quoad hunc faciliorem effectum, faciendo
merita, quæſita ex laboribus, ab ipſis in Concla-
vi ſuſceptis, atque impenſis; eoſdem, licèt
tantoperè Sacris Canonibus, & Pontificiis Con-
ſtitutionibus exoſos, in præmium talium meri-
torum, comprehendere deindè voluerint in po-
ſteriori parte Indulti, quâ concedebatur exor-
bitans, & prorsùs extraordinaria facultas trans- 170
ferendi Penſiones, cùm ab ea excluſi remane-
rent etiam Clerici cælibes per memoratam
Conſtitutionem Pianam, ut liquet ex ejus lectu-
ra, ac quæ vel non ſolet, vel ſaltem perrarò 171
concedi conſuevit, ideòque, tamquam de in-
ſolitis, & perarduis, de quibus Papa cogitaſſe 172
non præſumitur, venire non potuit ſub ſimili
Indulto, ſeù privilegio, ut, poſt *Puteum deciſ.*
512. *num.* 2., in ſpecie Indulti transferendi Pen-
ſiones firmavit *Rota in Nolana Penſionis coram
Sacrato penes Marcheſan. de commiſ. part.* 1. *fol.*
622. *num.* 2., *&* 3., quam ſequitur *Rota coram
bon. mem. Emerix jun. deciſ.* 85. *num.* 7.
Hæc ratio, uberius aliàs explicata, confir-
matur etiam ex eo, quod, ut benè notavit
clar.

Digitized by Google

*clar. mem. Card. de Luc. de Penſion. d. diſc.*78.
173 *num.*4., facultas transferendi Penſiones, cùm
tamquam neceſſarium antecedens ſupponat le-
gitimam illarum aſſecutionem, & retentionem,
dicendum profectò eſt, quod, ſi Bigamis dene-
gatum omninò reperiebatur privilegium reti-
nendi, & conſequendi Penſionem, eiſdem,
tamquam non habentibus, quod transferre poſ-
174 ſent, denegatum quoque fuerit privilegium il-
lam transferendi, quod, ut probavimus ex *Ro-
ta coram Ninot. deciſ.*61. *ſub num.*4., *& deciſ.*
89. *ſub num.* 1., cumulativè, & ampliativè
conceſſum dicitur perſonis illis, quibus tribue-
batur correſpectiva capacitas conſequendi, &
retinendi Penſiones, quæ perſonæ aliæ certè
non ſunt, quàm conjugati *cum unica tantùm*, *&
virgine*, quibus quemadmodum concedebatur
capacitas illas adquirendi, ac retinendi uſque
ad ſummam ducatorum biſcentum, ità etiam
correſpectivè tribuebatur facultas transferendi
earum medietatem, ducatos nempè centum
dumtaxat ex Penſionibus, quas dicti conjugati
cum unica, *& virgine* obtinebant, ſeu obtinere
poterant.

Eòque magis urgeot hæ rationes, quia pro-
manant ex litera, & verbis ipſis privilegii Con-
claviſtarum, ea quibus perſpicuum fit, quod,
nonniſi ad conjugatos *cum unica*, *& virgine*,
qui, tali privilegio, capaces efficiebantur retioen-
di, ac conſequendi Penſiones, referri valeat fa-
175 cultas illas transferendi, cumulativè, & am-
pliativè eiſdem deinde conceſſa, ut probatur ex
verbis, quibus eadem facultas explicata fuit,
ibi = *& inſuper Concaviſtis præfatis &c.* = ; cùm
enim verba hæc ſuâpte naturâ continuativa,
repetitiva, & relativa ſint Conclaviſtarum, in
priori parte privilegii nominatorum, ut benè
ad rem noſtram conſiderat *D. Advoc. Piton.
d. diſcept.*30. *num.*6., hæc continuatio facta in-
telligenda eſt cum omnibus ſuis qualitatibus,
ut, omiſſis generalibus, traditur per *Rotam cor.*
176 *Ninot. locis ſuperiori §. relatis*, *& in rec. deciſ.*
287. *num.*21. *part.*18.: quinimmò, ſi ſola di-
ctio = *&* = repetitionem induceret, & quidèm
multò magis, ſi conjuncta reperiatur cum di-
177 ctione = *inſuper* =, quæ continuat ſequentia
cum præcedentibus, retentis tamen ſemper eiſ-
dem terminis; ambigi profectò nequibit, quin,
excluſis prorsùs Bigamis, in nulla parte Indulti,
ſive præcedente, ſive ſubſequente unquam
nominatis, privilegium transferendi Penſiones
referendum, atque reſtringendum ſit ad Con-
claviſtas uxoratos *cum unica tantùm*, *& virgi-
ne*, in priori privilegii parte, quà tribuebatur
capacitas adquirendi, & retinendi Penſiones
nedum nominatim expreſſos, ſed, quod magis
eſt, connotatos illâ etiam aliâ dictione = *præ-
fatis* =, quæ, veluti demonſtrativa ad oculum,
intelligi nequit, niſi de perſonis ſupra nomina-
tis, atque deſignatis cum certis illis qualitatibus,
ibi expreſſis.

Inſpectâ igitur tum ratione, Juriſque regulis,
tùm etiam literâ, & tenore Indulti, ac privi-
178 legii Conclaviſtarum, quod attinet tàm reten-
tionem, quàm etiam translationem Penſionis,
compertum inde fit, illud, tamquam imparti-
tum ſolummodò conjugatis *cum unica*, *& vir-
gine*, ſuffragari certè nullo pacto poſſe Bigamo,
tametſi ex Indulto aliquo peculiari Penſionem
legitimè retinenti. Ac clariùs res eluceſcet, ſi
quæratur ratio, & cauſa, ob quam Penſio ſit 179
transferibilis; ejus namque transferibilitas me-
tienda, & conſideranda non eſt reſpectu ipſius
Penſionis; Sed, tamquam a ſua cauſa, unicè pen-
det à perſonali habilitate Transferentis, atque
à poteſtate, eidem tributa; etſi enim verum ſit,
quod paſſiva transferibilitas, veluti ſuum ſub-
jectum, reſpicit ipſam Penſionem, &, ut alibi
diximus ex *Cardinali de Luc. de Penſion. d. diſc.*
78. *num.* 4., translatio, tamquam neceſſarium 180
antecedens, ſupponit retentionem Penſionis: At-
tamen talis paſſiva transferibilitas ità circa il-
lam, tamquam ſuum ſubjectum, verſatur, ut *nec
ſit de jure, nec de ipſius Penſionis natura, quinim-
mò contrà naturam*, ideòque conſideratur non 181
veluti quid intrinſecum Penſioni, ſed veluti
quid extrinſecum, & accidens contrarium
ipſius naturæ.

Penſio itaque ſive à Clerico, ſive etiam à
Laico, & uxorato, ſive demùm à Bigamo obti-
neatur; habebit quidèm paſſivam transferibili-
tatem: at, quod attinet activam habilitatem, 182
nimirùm illam transferendi, hæc deſumenda
erit, non ex ſubjecto Penſionis, ſed ex faculta-
te, & poteſtate, conceſſa perſonæ transferenti,
& ex perſonali habilitate, atque capacitate ta-
lem facultatem activè adquirendi; ità ſanè, ut, 183
ſi quis pluribus perſonalibus impedimentis red-
datur incapax eam adquirendi; niſi doceatur,
omnia obſtacula per diſpenſationem ſublata pe-
nitùs fuiſſe, uno dumtaxat eorum manente,
tametſi alia ſubmota reperirentur, dictam fa-
cultatem exercere certè non poſſet, ex nota re-
gula, quod tot requirantur diſpenſationes, quot
ſunt impedimenta, & in terminis impedimen- 184
ti ex bigamia tradit *Capon. diſcept. tom.* 5. *di-
ſcept.*401. *concluſ.*4. *per tot.*, *& præſertim n.*4.,
*Tondut. de Penſion. cap.*78. *num.*36., ibi = *Quia
duo hic concurrunt impedimenta, unum ex parte
Matrimonii, aliud ex parte bigamiæ.* =

Quamobrem Marchio Alexander, utpotè, non- 185
niſi ad certum effectum, retinendi videlicet
Penſionem, diſpenſatus à bigamia, quoad ce-
teros Juris effectus cùm reverà Bigamus ſem-
per remanſerit, &, ut talis conſiderandus fue-
rit, indè fit, quod, quemadmodum ob irregu-
laritatem ea bigamia, tametſi Conclaviſta, in- 186
capax erat novas adquirendi Penſiones, ità
etiam multò minùs adquirere valuerit privile-
gium, tribuens Conclaviſtis activam faculta-
tem illas transferendi, eò quod idem privile-
gium, tamquam nullibi loquens de Bigamis,
minimè ſubſtulerit perſonale obſtaculum, ex bi-
gamia proficiſcens, benè per *Rotam coram Lu-
dovis. deciſ.* 87. *num.* 5., quæ rectè animadver- 187
tens, Conclaviſtarum privilegiis non tolli perſo-
nalia impedimenta, de quibus non diſponunt,
habet hæc = *Non obſtat privilegium Conclavi-*

ſturum, quia habilitat tantùm ad teſtandum re-
ſpectu Bonorum adquiſitorum intuitu Eccleſiæ
& de reditibus eccleſiaſticis, nihil autem diſpo-
188 *nit circa inhabilitatem perſonæ. & propterea*
non ſuffragatur militi, in quo concurrit duplex
prohibitio, & ratione Bonorum, & ratione per-
ſonæ, ubi enim plura obſtant, ſi unum removea-
tur, alia remanent = & idipſum confirmatur
deciſ. 109. num. 5., & 6., ibi = *Stante autem*
inhabilitate perſonæ fratris Ludovici ad teſtan-
dum, non juvatur privilegio, quod tantùm habili-
tat ad diſponendum de reditibus eccleſiaſticis, &
nihil diſponit ſuper incapacitate perſonæ, & ta-
men tot requiruntur habilitationes, quot obſta-
cula. =

Quas *Gregorii* deciſiones ad rem ſequitur
Rota coram Cardinali Celſo deciſ. 69. num. 29.,
Rocca diſput. Jur. ſelect. diſputat. 191. num. 23.,
D. Advoc. Piton. d. diſcept. 30., qui pariter lo-
189 quens de Indulto Conclaviſtarum, per Juris
principia optimè probat, quod, quando etiam
idem favorabile dici mereretur; Nihilominùs
tamen diſpenſando ab irregularitate ad effe-
ctum, de quo ibi agebatur, non idcircò diſ-
penſaſſe dici poterat ad alium effectum, de quo
dictum Indultum non fuit locutum. Et huc
redeunt ea, quæ latiùs alibi dicta ſunt, de diſ-
penſatione nimirùm ab irregularitate, contracta
190 ex bigamia, quæ, ſi, tamquam difficilis conceſ-
ſionis, ſemper requirit ſpecialem, & expreſ-
ſam mentionem; quonam pacto eadem ſub-
intelligi poterit in Indulto Conclaviſtarum, de
illa nuſquam loquente? præſertim verò ad ef-
191 fectum odioſiſſimum translationis Penſionis,
ideòque inſpecto odio, quo habentur tum tranſ-
latio Penſionis, tùm perſona Bigami, adeò
ſervandi erunt fines gratiæ, ejuſque tenor inſpi-
ciendus, ut quælibet omninò extenſio rejicien-
da ſit, tametſi illa induci contenderetur ab
identitate, ſive majoritate rationis.

Nec eſt, cur obtendatur, per Innocentianum
Indultum impedimentum bigamiæ, ad effe-
ctum, de quo agitur, ſublatum cenſeri poſſe,
ex ratione illa, quod non verſemur in diſpen-
ſatione à bigamia, conceſſa poſt illam contra-
ctam, ideòque ſtrictè intelligenda, ſed agatur
de Indulto, à Marchione Alexandro obtento,
antequam ipſe Bigamus efficeretur; propterea-
que eumdem, veluti illius virtute præventivè
præſervatum ab incurſu bigamiæ, adeo ſuum
primævum ſtatum retinuiſſe, ut, perindè, ac ſi
perſonali hâc maculâ nunquam aſperſus fuiſſet,
capax effectus foret privilegiorum omnium,
quæ Summi Pontifices elargiti fuerunt conju-
gatis ſimpliciter *cum unica tantùm, & virgine.*

Antequam contrariam hanc objectionem re-
jiciamus, fas nobis ſit, repetendo id, quod
pluriès alibi innuebamus, quærere à Parte ad-
192 verſa, num Marchio Alexander vigore ejuſce-
modi præventivi Indulti adeò à bigamiæ irre-
gularitate præſervatus, adeòque ſuum primæ-
vum ſtatum retinuiſſe cenſendus eſſet, ut no-
vam ullam Penſionem ex privilegio Conclavi-
ſtarum conſequi valuiſſet? certè quod non, id-
que numquam exadverſò in dubium revocatum
fuit; quonam itaque pacto tale præventivum 193
Indultum eidem ſuffragari potuit ad magis
exorbitantem, & difficiliorem effectum trans-
ferendi Penſionem, quam retinebat? Dum
enim privilegium Conclaviſtarum removere
nequibat perſonalem inhabilitatem retinendi
Penſiones, contractam ex bigamia, ſed opus
fuit præventivè obtinere aliud ſpeciale, & ex-
traordinarium Indultum, nullâ certè ratione
idem privilegium prodeſſe potuit pro conſe-
quenda capacitate transferendi Penſionem, cui
obſtabat impedimentum bigamiæ. Hàc itàque
ſolâ animadverſione ſatis demonſtratum dici
poſſe, videtur, quam parvifacienda ſit ratio
deſumpta ex qualitate præventivæ præſerva-
tionis à bigamia: Verùm quàm inſtabili loco
poſitum ſit fundamentum iſtud, cui, tamquam
præcipuo, & firmiori, Pars adverſa innititur,
nunc rursùs attingemus.

Exploratiſſimi Juris eſt, hujuſmodi præventi- 194
va Indulta, veluti in radice, & quoad omnes
Juris effectus, impedimentum bigamiæ tollen-
tia, concedi non conſueviſſe, ut de communi
praxi, & ſtylo teſtantur *Pirr. Corrad. in Prax.*
diſpenſat. lib. 5. cap. 12. num. 11., Amayden. de
ſtyl. Datar. lib. 1. cap. 16. §. 3. num. 3., quæ pra-
xis, ſi eò religioſius, firmiùſque retinenda eſ- 195
ſet, quando ageretur de concedenda facultate
transferendi Penſiones, tamquam nimirùm
odioſiſſima, & magis exorbitante, quàm ſit
retentio, ideòque, nonniſi difficillimè concedi
ſolita; quantò difficiliùs eadem conceſſa cen-
ſenda erit Bigamo, cujus perſonam Sacri Ca- 196
nones tantoperè abhorrent, ut diſertè teſtantur
Officiales, & Expeditores Datariæ.

Digredi paululum ad hæc liceat, ut magis,
magiſque indè compertum fiat, quod in noſtra
hypotheſi, qua agitur de transferenda Penſio-
ne, à Bigamo retenta, figurari nullo pacto queat
totalis hæc præſervatio à bigamia, deſumpta ex
præventivo Indulto illam retinendi: quodque
etiam idem adeptus dici nequeat facultatem
eam transferendi vigore privilegii, conceſſi
Conclaviſtis conjugatis *cum unica, & virgine*,
nullâ in eo factâ mentione Bigamorum indi-
gentium ſingulari, & extraordinario Indulto.
Dicunt enim dd. Officiales, & Expeditores, 197
quod, licèt aliquando relaxato tùm juris, tùm
Pianæ Conſtitutionis rigore, juſta de cauſa Lai-
cis, atque etiam uxoratis cum unica, & virgi-
ne, nedùm concedatur retentio Penſionis, ve-
rùm etiam tribuatur facultas illam transferen-
di: nihilominùs, quum agitur de Bigamis, ſi eiſ-
dem vix, ac rarò indulgetur ſola retentio, ex 198
Pirr. Corrad. in prax. diſpenſation. lib. 2. cap. 8.,
loquente verbis illis, *ſicut omnes ſciunt Curia-*
les: longè ſanè difficiliùs eis concedi conſuevit
translatio; & explicantes maximam differen-
tiam intercedentem inter Indultum retinendi,
& illud transferendi Penſiones, concedendum
pro futuro caſu, quo contrahatur bigamia;
quod attinet hoc ſecundum Indultum, minimè 199
loquendo de figurata exadverſo præſervatione
in

in primævo ſtatu; teſtantur, quod, ſi aliquan-
do à Clericis pro futura bigamia illud obtinea-
tur, nihilominus nedum raró, ſed, nonniſi ne-
potibus, aut Conſanguioeis, vel Magnatibus,
idem à Summis Poutificibus impartiri conſue-
vit, ſervatâ inſuper diversâ formâ, & praxi in
expediendis eiſdem Indultis, quibus ſolummo-
do removetur obſtaculum, & impeditur effe-
ctus, ex bigamiæ irregularitate proficiſcens.

Quum enim agitur de ſolo, ac ſimplici In-
dulto retinendi Penſiones in ſtatu etiam biga-
200 miæ, idem expediri ſolet per organum Data-
riæ, prout expeditum fuit illud Marchionis Ale-
xandri: At, ſi res ſit de Indulto transferendi quo-
que Penſiones, Bigamis concedendo, iſtud, tam-
201 quam continens gratiam exorbitantem, & inſo-
litam, expeditur per organum Secretariæ Bre-
vium Secretorum: rèferendo autem ordinem,
quo fit talis expeditio, inquiunt, quod per ean-
dem Secretariam primò per Breve ſeparatum
202 expeditur Indultum retinendi Penſionem etiam
in ſtatu bigamo, deindeque expeditur illud
transferendi, in quo tamen, tamquam conti-
nente gratiam diſtinctam, & multò majorem,
fit mentio, & ampliatio præcedentis Brevis, ſeu
Indulti conceſſi pro retentione, cujus rei exem-
plum attulimus in *Summario* dicti noſtri tertii
Reſtrictus *num. 2.*

Nemo autem non ſcit, quanti, pro dignoſcen-
203 da qualitate, & differentia gratiarum, facienda
ſit praxis, quæ io illarum conceſſione, atque
expeditione ſervari ſolet, *Felin. in cap. ſuper li-
teris num. 8. de reſcript.*, *Lotter. de re benefic.
lib. 2. quæſt. 40. num. 68., & ſeq.*, *Amayden. de
ſtyl. Datar. lib. 1. cap. 38. ante num. 45.*, *Caſſa-
dor. deciſ. 2. num. 4. verſ. & iſte ſtylus*, *& de-
ciſ. 3. ſub num. 3. verſic. pro qua interpretatione
de reſervat.*, *& in rec. deciſ. 70. num. 22. par. 8.*;
Ut etiam quiſque novit, quanta fides adhibenda
204 ſit probis, ſummèque peritis Officialibus Data-
riæ, de ſimili praxi teſtantibus, *Lotter. de re be-
nefic. d. quæſt. 40. num. 69.*, *Rot. coram Sera-
phin. deciſ. 792. num. 3.*, *coram Comitul. dec. 119.
num. 5.*, *d. deciſ. 70. num. 19., & ſeq. par. 8.*, *&
deciſ. 322. num. 23. par. 11. rec.*, proindeque ex
205 his manifeſtum nedum ſit, quale requiratur In-
dultum, ut Bigamus Penſionem validè transfer-
re queat; verùm etiam in praxi ignota quodam-
modo eſſe præventiva iſthæc Indulta: quibus to-
taliter, &, veluti in radice, ſublatâ bigamiæ irre-
gularitate, indultarius primævum ſtatum reti-
nuiſſe dicatur.

Redeundo modò undè digreſſi ſumus, ad
Indultum videlicet præventivum retinendi Pen-
ſionem, conceſſum præfato Marchioni Ale-
xandro, illud, tametſi conjungatur cum privile-
gio Conclaviſtarum, ſuffragari oullo pacto poſſe
pro ſuſtinenda controverſæ Penſionis transla-
tione, ſatis ſuperque dignoſci valeret ex mox
relata praxi, & ſolemni forma, ſervari ſolita,
quando Summi Pontifices ad ejuſcemodi facul-
tatem, Bigamis elargiendam, gravi aliqua ex
cauſa inclinantur: ſed propiùs ad illud acceden-
do, ejuſdemque qualitatem, & intrinſecam ef-
ficaciam ſpectando, tantum abeſt, quod contra
ea, quæ hactenus probavimus, generaliter, &
præventivè quoad omnes juris effectus, præſer-
tim verò illum translationis Penſionis præſer-
vaverit ab incurſu bigamiæ, ut apertis verbis 206
reſtrictum legatur ad ſolum effectum retinendi
Penſionem, & quidem limitatum ad certam ſo-
lummodo quantitatem, ibi = *quoad reliquos du-
catos 175. auri* = & pauló poſt ſubditur = *Penſio-
nem prædictam, quoad vixeris, retinere, & Pen-
ſionem prædictam ceſſare, nec extinctam eſſe* =
ideoque, eum oon fuerit abſolutè, & abſque ullâ
limitatione, ſed partialiter dumtaxat, & quoad
actum determinatum, & reſpectu determinatæ
rei, atque effectus conceſſum, ut, diſpenſatio-
nem totalem à partiali diſtinguendo, tradunt
Sanchez de Matrimon. lib. 8. diſput. 30. num. 7.,
Salas de legib. diſput. 20. ſect. 2. num. 7., *Vin-
cent. de Juſtis de diſpenſat. Matrim. lib. 1. cap. 1.
num. 40., & ſeqq.*, parvi refert, quod aote in-
curſum bigamiæ obtentum fuerit.

Quippè illud, tametſi præventivum, attamen
reverâ oihil aliud eſt, quàm diſpenſatio; nullâ 207
aliâ, inter præventivam hanc, & ſubſequentem
diſpenſationem, ex mente Doctorum, factâ dif-
ferentiâ, quàm illâ, de qua in noſtris terminis
diſpenſationis à bigamia per *Rotam in ſæpiùs
allegandâ deciſ. 50. num. 21. par. 5. tom. 1. rec.*,
ajentem = *& propterea ſupradicti Doctores di-
ſtinguunt tantùm inter diſpenſationem anteceden-
tem, & ſubſequentem, nàm antecedens præſer- 208
vat, ſubſequens tollit* = eamque ſequitur *de Ju-
ſtis d. cap. 1. num. 13., & ſeqq.*; Verumtamen,
ut in eadem Cauſa (de qua *d. dec. 50.*) prius di-
xerat *Sacra Rota deciſ. 12. num. 11., & ſeqq. d.
par. 5.*, per ſimilem præſervativam diſpenſa-
tionem *ſi quidem impedimentum omninò tollatur*, 209
*tunc gaudebit omnibus privilegiis Clericorum, ſi
verò omninò non tollatur, ſed ad certos tantùm ef-
fectus, tunc gaudebit privilegio Clericorum quoad
illos effectus, & quoad illos effectus erit, & repu-
tabitur perſona eccleſiaſtica, etiam quod quoad
alios effectus habeatur pro laico* = & pluribus in
locis id confirmat *d. dec. 50.*, operationem ejuſce-
modi præventivæ diſpenſationis reſtringens ad
præciſum illum effectum, ad quem fuit obten-
ta: dum igitur Marchio Alexander præcedenti 210
Indulto à bigamiæ incurſu præveotivè diſpenſa-
tos fuit ad effectum ſolummodo retinendi Pen-
ſionem, & quidem in certa, & limitata quan-
titate, talis præventiva diſpenſatio quoad alios
juris effectus, præſertim verò illum exorbitan-
tem transferendi Penſiones ſubſtuliſſe dici ne-
quit tale higamiæ impedimentum; eò quod
juxtà tum naturalis, tum legalis rationis dicta-
men diſpenſatio nulla ultra concedentis men-
tem operari valeat, ut in propoſito admonet
Rota coram Nirot. deciſ. 61. num. 7., hæc ha-
bens = *cum diſpenſatio ſive ſit præventiva, &
præſervativa, ſive ſubſequens, & reintegrativa,
non operetur ultra mentem diſpenſantis, &, ad 211
unum effectum conceſſa, non trahatur ad diver-
ſum* =.

Quod profectò confirmare poſſemus uoiver-

Digitized by Google

ſis juris noſtri regulis, aliàs latè deductis, quod
videlicet diſpenſatio conceſſa ad unum effe-
ctum, ad alios trahi nequeat, & ejuſmodi gra-
tiæ, & privilegia prodeſſe ſolùm poſſint, quan-
tum ſonant; illaque intelligendo juxta rigoro-
ſam, & practicam ſignificationem verborum,
eiſdem id dumtaxat tribui, quod in ipſis expri-
212 mitur, excluſâ ſemper quâcumque extenſione,
præſertim verò ad duriores effectus, in illis mini-
mè expreſſos, plurima afferendo exempla, pro-
bant etiam *Pirr. Corrad. in prax. diſpenſation.
lib. 2. cap. 5. num. 24., & ſeqq., & cap. 6. nu. 1.,
num. 8., & per tot., de Juſtis in prax. diſpenſat.
cap. 2. num. 41., & ſeqq.*, indeque etiam fit,
213 quod, ſi plura concurrant impedimenta, & ob-
ſtacula, aliquid prohibentia, tot requirantur
diſpenſationes, quot illa ſunt; Quodque regulæ
iſtæ, certiſſimaque juris præcepta religiosè ſer-
vanda, firmiterque, ut dictum eſt, retinenda
etiam ſint, quum agitur de præventivis hiſce
Indultis, & diſpenſationibus. Ad quæ omnia
perpenſæ fuerunt *Deciſiones* editæ in celebri
Ferrarien. Penſionis; hæ verò *Deciſiones* ſunt
la 95. poſt Vivian. de Jurepatronat., & illæ
mox allegatæ, videlicet *la 12., & la 50. par. 5.
tom. 1. rec.*

Ex quibus deciſionibus ad noſtrum aſſum-
ptum planè confirmandum liceat breviter reaſ-
ſumere ſeriem facti, in eiſdem expoſiti, ex quo
habetur, quod Princeps Perettus pronepos
Sixti V., præventivè remoto impedimento bi-
gamiæ, habilitatu, & diſpenſatus fuerat, tùm
ad recipiendas, tùm etiam ad retinendas quaſ-
cumque Penſiones, tàm reſervatas, quàm re-
ſervandas, etiamſi illum Bigamum effici con-
tingeret; utque tale Indultum majoris firmita-
tis robur obtineret, munitum reperiebatur am-
pliſſimâ derogatione *Conciliis generalibus, &
Bulla S. Pii V.*; Ambigi verò nequit, quin il-
lud longè amplius, & potentius eſſet ſimplici
214 Indulto, ſuper quo vertitur hodierna contro-
verſia; Idem enim, qualia eſſe ſemper conſue-
verunt Indulta, quæ conceduntur nepotibus,
& conſanguineis Summorum Pontificum, exi-
mium ſanè, ac inſigne erat, atque ad nullam
certam Penſionum quantitatem limitatum,
quale eſt illud, de quo agitur, conceſſum pro
mera, ac ſimplici dumtaxat retentione Penſio-
nis in ſtatu bigamo, reſtricta ad ratam ſolum-
modo ducatorum 175., excluſâ prorſus facultate
omni novas Penſiones adquirendi.

Vigore dicti Indulti Princeps Perettus cum
obtineret Penſionem quandam reſervatam ſu-
per fructibus Eccleſiæ Ferrarienſis, in ipſum
translatam à Cardinali Peretto ejus Patruo, ex
alio Indulto, huic tributo, hanc translationem
impugnabat Cardinalis Lenius, dictæ Eccleſiæ
Epiſcopus, eandem ſuſtineri non poſſe conten-
dens virtute dictorum Indultorum, quia in illis
facultas conſequendi, & transferendi Penſiones
concedebatur favore tantummodo perſonæ ec-
cleſiaſticæ, qualis, tempore translationis, in
eum factæ, Princeps Perettus eſſe deſierat: quip-
215 pè, quamvis initiatus fuiſſet primâ tonſurâ, atta-
men ob bigamiam deinceps contractam, denu-
datus cenſendus erat univerſis privilegiis cleri-
calibus, ex ſæpiùs memorato Decreto Concilii
Lugdunenſis in *cap. unic. de Bigam. in 6.*; Ve-
rùm Sacra Rota animadvertens, characterem
clericalem impreſſum ex prima tonſura, eſſe in- 216
delebilem, & per bigamiam impediri ſolum-
modò ejus effectus, & privilegiorum, ex Cleri-
catu competentium, exercitium: contra verò
præventivum Indultum, atque diſpenſationem
pro conſequendis, & retinendis Penſionibus
ampliſſimam eſſe; reſpondit, illas ſuſtineri vir-
tute dictæ præventivæ diſpenſationis, quæ ope-
rabatur, quod ex ſuperveniente bigamia ad *di-
ctum effectum* deletus minimè cenſendus eſſet
Clericalis character. At non idcircò eadem Sa-
cra Rota cenſuit, virtute adeo eximii Indulti,
illæſis undequaque manentibus privilegiis cle-
ricalibus, eorumque effectibus, induci potuiſſe
totalem diſpenſationem ab incurſu bigamiæ,
ſed illam partialem eſſe, agnovit, ſuffragantem 217
videlicet ad effectum ſolummodò impediendi
extinctionem Penſionum, jam obtentarum, &
tollendi incapacitatem novas conſequendi.

At nihilominùs, cum à Defenſoribus Cardi-
nalis Lenii acriter inculcaretur, Principem Pe-
rettum, adeò ob bigamiam decidiſſe privilegiis
Clericatus, ejuſque effectibus, ut idem, nec po-
tentiâ quidem illis frui valens, cenſeri non poſ-
ſet perſona eccleſiaſtica ad effectum conſequen-
di, & retinendi Penſiones, Sacra Rota in om-
nibus dictis Deciſionibus conſtanti ſemper ſen-
tentia reſpondit, quod, ut quis diceretur perſo- 218
na eccleſiaſtica, non requirebatur, eundem in
potentia talem eſſe, ut poſſet gaudere omnibus
privilegiis Clericorum, ſed ſufficere, quod vi-
gore præventivi Indulti, impedito effectu biga-
miæ, frui valeret aliquo privilegio Clericatus;
Licèt enim totaliter, & omninò bigamiæ ma-
cula eluta non eſſet; attamen, cum impedimen-
tum, ex illa proveniens, præventivè remotum
reperiretur, ***non quidem quoad omnes effectus, ſed
ad illum dumtaxat aſſequendi, & retinendi Pen-
ſiones***, quoad dictum effectum ſublato dicto
obſtaculo, Princeps Perettus tamquàm Clericus
habendus erat; & Illuſtriſſimis Patribus ex ea-
rum Deciſionum lectura, meliùs, quàm nos di-
cendo verbis explicare poſſimus, patebit, quod
ex judicio Sacræ Rotæ, poſt maturum graviſſi-
mæ illius Cauſæ examen edito, licèt Bigamus 219
quoque per diſpenſationem effici valeat capax
retentionis privilegiorum Clericatus cum illo-
rum exercitio; attamen, ſi illa generalis non eſt,
ſed partialis, & ad certum tantummodò effe-
ctum impartita, ex eo quod præventiva, ſeu
præſervativa ſit; non idcircò ſuffragari valeat,
quoad alios effectus, in iſtiuſmodi limitata di-
ſpenſatione minimè expreſſos, *Rota coram bon.
mem. Emerix jun. deciſ. 334. num. 1.*, repetita
in rec. deciſ. 88. num. 3. par. 19.

Et hanc eſſe veram, & conſtantem tùm Sa-
cræ Rotæ, tùm Doctorum opinionem, quod
nimirùm diſpenſatio præventiva, impediat qui-
dem incurſum bigamiæ, ſed juxtà tenorem di-
ſpen-

ſpenſationis, id operetur, quoad ſolum effe-
ctum diſpenſatum, probatur etiam ex Fermoſin.
de Offic., & Sacr. Eccleſ. tom. 2. tract. 2. ad
cap. 2. de bigam. non ordinand. quæſt. 3. num.1.,
& ſeqq. fol. 364., Rebuff. de pacific. poſſeſſ. inter
tract. magn. tom. 15. part. 2. num. 232. fol.549.
à ter., Capon. Diſcept. tom. 5. diſcept. 401. con-
cluſ. 4. per tot, & præſertim num. 4., ibi = In
uno eorum diſpenſavit Urbanus VIII., nempè ut
retineret Penſionem, etiamſi tonſuram, & habi-
220 tum clericalem non adſportaret; non utique in
altero, ut Clericum bigamum ageret, & nullum
Eccleſiæ ſervitium exhiberet, ut conſtat ex dictis
Brevibus, ſed quot ſunt impedimenta, tot diſpen-
ſationes requiruntur; aliàs, uno remoto, aliud re-
manet &c., ergò, etſi Clericatum habaiſſet Illu-
ſtris Princeps, cum eum per Matrimonium ami-
ſerit; quantumvis diſpenſatum cum eo fuerit, ut
Penſionem retineret, Matrimonio non obſtante
etiam cum vidua, non autem fuit diſpenſatum,
ut Clericum ageret conjugatum cum vidua. Et
rurſùs, quamvis diſpenſatum cum eo fuit, ut abſque
habitu, & tonſura incederet, minimè fuit diſpen-
ſatum, ut ab alicujus Eccleſiæ ſervitio eximere-
tur = &, præter Rotam coram Ninot. deciſ.61.,
firmatur deciſ. 17. num. 11., & ſeq., loquente
in ſubjecta materia diſpenſationis ad effectum
gaudendi Penſionibus in ſtatu bigamiæ, poſt
Torr. de pact. futur. ſucceſſ., & in Mantiſſ. ad
cl. mem. Card. de Luc. de jurepatr. deciſ. 74.
num. 17., ubi loquens de ſimili diſpenſatione,
221 ait = quapropter ſive præcedat, ſive ſubſequatur,
ſemper Sacris Canonibus, & Eccleſiis eſt odioſa,
& exorbitans, rejiciens proindè omnem ampliatio-
nem, & ſubanditum intellectum extenſivum =,
cum ibi pleuè cumulatis.

Hoc igitur maneat in Cauſa, quod diſpenſa-
tio quævis, vel indulgentia omnis, ſive ſit præ-
222 ventiva, & præſervativa, ſive ſubſequens, &
reintegrativa, non operetur ultra mentem diſpen-
ſantis, &, ad unum effectum conceſſa, non traha-
tur ad diverſum, ut loquitur Rota coram Ninot.,
ubi relata; Proptereaque per Innocentianum
Indultum ſublata quidem fuit incapacitas perſo-
næ inducenda ex bigamia, ad effectum retinen-
di Penſionem limitatæ dumtaxat quantitatis, at
223 quoad omnes alios juris effectus cum Marchio
Alexander adeo bigamus remaneret, ut nec
vigore Innocentiani Indulti nec privilegii Con-
claviſtarum, ob hanc perſonalem inhabilitatem,
capax eſſet ullam novam adquirendi Penſio-
nem; ſuperveniens idcirco privilegium Con-
claviſtarum, utpotè illum reperiens in ſtatu bi-
gamiæ, & cum eadem inhabilitate perſonali,
224 ſuffragari ipſi nequibat ad longè diverſum,
extraordinarium, & exorbitantem effectum va-
lidè transferendi Penſionem; tale quippè privi-
legium non loquendo, nihilque diſponendo cir-
ca inhabilitatem perſonæ, orientem ex bigamiæ
irregularitate, Bigamum generaliter relinque-
bat obnoxium diſpoſitioni juris, exceptâ ſolâ
retentione Penſionis, ex alio ſpeciali jure illi
permiſsâ, ut ſuperioribus locis dictum eſt.

Et non diſcedendo à dicto Innocentiano In-
dulto, id confirmatur ex eo quod in illo eidem
Marchioni Alexandro permittebatur retentio
penſionis in dicta limitata quantitate, etiamſi
deinceps habitum alicujus Militiæ, cum Matrimo-
nio compatibilis, & à Sede Apoſtolica approbatæ
ſuſcipias, ac profeſſionem per illius Milites emitti
ſolitam, quam nondum emiſiſti, expreſſè emit-
tas &c.; ac Matrimonium cum una, vel pluribus
mulieribus virginibus, ſeù viduis, ſemel vel
pluries etiam diverſis viris ad præſens, ſeù
quandocumque vitâ functis, nuptis, ſucceſſivè
tamen, & legitimè contrahas, penſionem præ-
dictam, quoad vixeris, retinere &c. liberè, & licitè
valeas = Hoc poſito, ſi præfatus Marchio, poſt
contractum Matrimonium cum vidua ſuſce-
piſſet habitum, & profeſſionem emiſiſſet in
Militia S. Mauritii, & Lazari, juxtà cujus 225
regulas permittitur ſolummodò Matrimonium
cum unica, & virgine; profectò juxtà Partis
adverſæ ſuppoſitum, quod nempè vigore præ-
ventivæ diſpenſationis, ſive præſervationis à
bigamia, ille reputandus ampliùs non eſſet
tamquam bigamus, dicendum videretur, Pen-
ſionem non fuiſſe extinctam: at nihilominùs
contrarium veriuseſt, ut latè tradit Lotter. de
Re benefic. lib.1. quæſt.40. ex num.209. uſque ad
nu.225., ubi explicando clauſulam illam etiam
cum vidua, & reiteratis nuptiis, docuit, verba 226
gratiæ intelligenda eſſe, ſingula ſingulis con-
gruè referendo, ut videlicet ſi diſpenſatus pro-
fiteatur in Militia, in qua permittitur Matri-
monium cum unica, & virgine, poſſit in eo Or-
dine, & cum hujuſmodi Matrimonio retinere
Penſionem, at non etiam in Matrimonio cum
vidua, quia Papa non cenſetur generali ora-
tione, aut clauſulis voluiſſe diſpenſatum red-
dere habilem in ſtatu bigamiæ ad retinendam
Penſionem in Ordine, in quo talis ſtatus non
permittitur, ut doctè probat præfatus Auctor.

Haud verò immorandum eſſe, credimus, in
refellenda extenſione privilegii Concclaviſta-
rum ad Bigamos etiam, ob rationem merito- 227
rum, quæ ipſis quæſita dicuntur ex laboribus
impenſis in Conclavi: Nam ſi ob naturam odii,
ſemper inſitam omnibus diſpenſationibus, argui
nequit ex paritate, vel majoritate rationis, ut 228
docet etiam de Juſtis de diſpenſat. lib.1. d.cap.2.
num.19. & ſeqq., & num.47. & ſeqq., potiori
certè jure id locum habebit in caſu noſtro, in
quo extenſio ex identitate rationis fieri conten-
ditur ad caſum, cui ob odium, tum translatio-
nis Penſionis, tum etiam perſonæ Bigami,
ſummoperè jura noſtra reſiſtunt, magis verò 229
adverſatur Sanctiſſimi Pontificis Conſtitutio
ſtatuens, quod univerſim, Laicorum nulli,
ſuffragari valeant immortalia etiam merita, pro
defenſione Fidei Catholicæ, aut S. Sedis &c.
quæſita (ſunt verba d. Conſtitutionis)

Hæc igitur cum ita ſe habeant, & ſatis ſuper-
que demonſtratum dici poſſe videatur, quod
Marchio Alexander, licèt præventivo fruere-
tur Indulto, quo ipſi in ſtatu bigamiæ permit-
tebatur retentio Penſionis, attamen, quia ex
eodem totaliter, & quoad omnes Juris effectus
ſubla-

ſublata non fuerat irregularitas, ex bigamia
230 oriens, & inbabilitas perſonalis, illum reddens incapacem conſequendi privilegia, Conclaviſtis ſolummodò non bigamis conceſſa; ideoque obſtrictus reperiebatur cenſurâ, ac prohibitione Pianæ Conſtitutionis, cui favore Bigamorum derogatum non fuerat, ſupereſt ſolummodo quod explicemus contrarias auctoritates, *diſcurſum nempè cl. mem. Card. de Luc. de Penſion. il 62., Adden. ad Pamphil. deciſ. 427. & quoddam Judicatum A.C.*; Ut autem Illuſtriſſimi Patres facilius dignoſcere valeant, nec d. Judi-
231 catum, nec contrarias auctoritates caſui noſtro applicari, animadvertere ſupplicamus, quod in illis non agitur de privilegio Conclaviſtarum, ſed de illo Dapiferorum, ideoque, cum præſens Cauſa vertatur ſuper primo caſu, nobis, præter alias auctoritates, ſatis eſſet attuliſſe *Deciſionem Sacræ Rotæ la 485. num. 6. part. 4. tom. 1. Rec.*, noſtrum caſum decidentem; Ut enim Summarum Curiarum, ſic Rotæ Romanæ præjudicia ſequi convenit, ut, miſſis noſtris, qui plenâ manu allegari poſſent, tradit *Thabor. axiom. Jur. lib. 14. cap. 79. axiom. 1.*, eòque certiùs quia idem *clar. mem. Card. de Luc.* non inſiſtens iis, quæ firmaverat *d. diſc. 52.*, d. Deciſionem, tamquam ſpecialem, agnovit *d. diſc. 78.*, ideoque illius auctoritate permotus, parvique faciens quoddam judicatum *A.C.*, cujus meminerat præcedenti *diſc. 62.*, profeſſus fuit, quæſtionem hanc altiori examine indigere.

Sed, his omiſſis, dicimus, quod Pars adverſa contendens ex auctoritatibus, & Judicatis, loquentibus de Dapiferis, decidendam
232 eſſe hodiernam quæſtionem, id præcipuè probare teneretur, quod nimirum unum, & idem ſit privilegium Dapiferorum, ac illud Conclaviſtarum, quod certè perfici ab ipſa nequibit, quia ſunt diverſa, & ſeparatim expediuntur, ut patet ex *Bullar. ſan. mem. Innocenti XII., in qua utrumque per extenſum refertur*, illud nempè Dapiferorum in *Conſtitutione 1.*, & aliud Conclaviſtarum *Conſtit. 10.*

Juſtâque ratione ſeparatim expediuntur, ob diverſitatem, quæ inter illa intercedit, & præſertim in concreto caſus retentionis, & tran-
233 ſlationis Penſionum; In Indulto namque Dapiferorum, juxtà antiquum ſtylum, primò indifferentèr Dapiferis omnibus conceditur facultas transferendi Penſiones Eccleſiaſticas, deindè verò eiſdem tributa legitur facultas illas retinendi, *etiamſi Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine tantùm*, ut in dicta prima Conſtitutione *Innocentii XII.*; At in moderno Indulto Conclaviſtarum priùs conceditur facultas conſequendi, & retinendi Penſiones eccleſiaſticas reſervatas, & reſervandas uſque ad ſummam ducatorum biſcentum, *etiamſi Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine tantùm*, deindè verò illis alibi relatis verbis = *Et inſuper Conclaviſtis præfatis* = conceditur facultas transferendi dd. Penſiones reſervatas, ſeu reſervandas uſque ad quantitatem ducatorum centum, ut legitur in *Conſtitutione 10.*, in quà prætcrea facultas retinendi, impartita Conclaviſtis, noſcitur magis reſtricta illâ conceſſâ Dapiferis.

Hæc diverſitas, & variatio fieri primùm cæpta à ſan. mem. Innocentio XI., qui, ſicuti plura alia moderatus fuit, ita etiam in hac parte Indulto Conclaviſtarum hunc novum ordinem conſtituit, eundemque ordinem ſecuti deindè fuerunt Alexander VIII., & Innoc. XII. d. *Conſtit. 10.*; Antiqui autem ordinis variatio, & nova methodus, in hiſce Conclaviſtarum Indultis ſervatæ, utpotè, quemadmodum in ejuſcemodi Literis Apoſtolicis moris eſt, non ſinè cauſa facta, ſufficere poſſe videretur, nè, ſivè ex ſimilitudine, ſivè etiam ex paritate, & identitate rationis ab uno ad aliud Indultum illatio ulla fieri poſſet; Idque ſanè quiſque facilè perſpiciet, ſi animadvertat illam, notâ dignam, circumſtantiam, quod nimirum poſt conceſſam
Conclaviſtis facultatem conſequendi, & reti- 234
nendi Penſiones, modò tamen Bigami non ſint, ſed *Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine tantùm*, dum eiſdem immediatè tribuitur facultas, etiam transferendi medietatem dd. Penſionum, eadem conceditur illis mox relatis verbis = *& inſuper Conclaviſtis præfatis* = quæ profectò verba, ſuâpte naturâ repetitiva, continuativa, atque relativa, adhibita cenſenda ſunt, ut ex eiſdem perſpicuum redderetur, d. novum ordinem, & variationem factam fuiſſe, ut ambigi amplius deindè non poſſet, quod, quemadmodum in præcedenti §. facultas retinendi Penſiones concedebatur Conclaviſtis nuptis *cum unica, & virgine tantùm*, ità etiam taxativè de eiſdem intelligenda ſit facultas transferendi Penſiones, ut apertè præſeferunt dicta mox relata verba.

Inſpectâ hâc Indultorum diverſitate, ex ea proculdubio ſola dignoſci poſſe videretur, quod, tametſi colore ullo, aut aliquâ veriſimili ratione, juxtà deducta *à clar. mem. Card. de Luc. d. diſc. 62., & ab Adden. ad Pamphil.*, ut reſpectu Dapiferorum impartita cenſeri poſſet li-
bera facultas transferendi Penſiones, ſatis eſſet, 235
quod illas legitimè retinerent, eò quod ejuſcemodi facultas in prima Indulti parte Dapiferis omnibus generaliter, atque indefinitè elargita, nullâ factâ deſignatione, aut reſtrictione ad conjugatos *cum unica, & virgine tantùm*, locum fortè faceret largiori interpretationi, atque extenſioni ad Bigamos etiam: hæc tamen latior interpretatio locum habere nequit in Indulto Conclaviſtarum, quorum reſpectu, variando antiquum ordinem, moderni Pontifices clariùs, & magis expreſsè declararunt eorum mentem, quod videlicet, ſicuti non intende-
bant concedere Conclaviſtis bigamis Indultum 236
retinendi Penſiones, ità etiam multò minùs eiſdem indulgere volebant facultatem illas transferendi, utpotè quæ per orationem continuativam, relativam, atque repetitivam, tùm perſonarum, tùm qualitatum, immediatè antè nominatarum, referebatur ad conjugatos *cum unica tantùm, & virgine*.

Satis

237 Satis itaque, ut dicebamus, eſſet iſta Indulto-
rum diverſitas, ut ſatisſactum dici poſſet con-
trariis auctoritatibus, quibus refellendis immo-
randum non videtur, quia, quod attinet *cl.mem.
Card. de Luc.*, ſi ſpectemus ea, quæ ab illo fir-
mata fuerunt *diſc.62.*, eadem profectò afferen-
da minimè ſunt ad præſentis Cauſæ deciſio-
nem, quando idem ubique, & ſemper veritatis
amantiſſimus, *in poſteriori diſc.78. num.12.* fa-
tetur, in contrarium urgere ſpecialem auctori-
tatem Sacræ Rotæ, & ſuper iis, quæ ipſe ratio-
cinando ſcripſerat in præcedenti *diſc. 62.*,
majorem cadere difficultatem, ingenuè fatetur,
dicens = *Major autem difficultas cadit in caſu,
de quo ſupra d. diſc.62., ubi ſcilicet concurrat
cum Matrimonio qualitas bigamiæ ex Conſtitutio-
ne S. Pii V., ut advertitur deciſ. 485. num.5.,
& ſeqq. part.4. rec., quæ videtur ſpecialis, quo-
niam urgere videtur dicta ratio, ut, poſitâ non
ceſſatione Penſionis ex dicto remedio præſervati-
vo, intrat facultas, quæ competat alio jure,
quàm ex ipſa diſpenſatione, conceſſa ad retinen-
dum, quoniam concluſio procedit, ut eadem diſ-
penſatio conceſſa pro retentione, non competat
pro translatione, non autem, ut alia diverſa fa-
cultas, ex diverſo fonte manans, non ſuffragetur;
adhuc tamen deſuper in uno, vel altero caſu om-
nino maturum judicium efformare non potui, dum
iſtud non ſolet efformari, niſi præviâ formali di-
ſputatione* =.

Minùs verò urgent ea, quæ à præfato *Adden-
te ad Pamphil.* traduntur, quia latiſſime aliàs
probatum fuit, ipſum loqui contra certiſſimas
Juris noſtri regulas, & principia, cum quibus
Doctores, & Tribunalia in hiſce Cauſis proce-
dunt, quodque magis eſt, nimis ſupinè, & indi-
ligenter verba facere omittens de Conſtitutione
S. Pii V., excludente Bigamos ab aſſecutione,
& retentione, magis verò à translatione Pen-
ſionum, allegat auctoritates, à caſu noſtro ex-
traneas, & quæſtionem hanc determinat aucto-
ritate *Card. de Luc. d. diſc.78.*, quando, ut di-
ctum eſt, idem quæſtionem hanc maturo judi-
cio definire minimè ſe poſſe profitetur.

Quod verò attinet judicatum, quo, in termi-
nis privilegii Conclaviſtarum, Bigamo quoad
translationem Penſionis ſuffragari privilegium
Conclaviſtarum, pronunciatum fuiſſe, ait; pro-
fectò ignoratur, quale ſit iſtud judicatum, non
enim eſt illud, cujus meminit *Card. de Luc.
diſc.62.*, quia in Tribunali A. C. emanavit in
terminis privilegii Dapiferorum, & præterea
quanti faciendum ſit tale Judicatum, plenè
demonſtratum alibi à nobis fuit, ideòque di-
cendum videtur, quod ille ſe retulit *ad d. de-
ciſ.78.* allegando illaſmet *deciſiones la 355., &
395. coram Card. Celſo*, in eodem diſcurſu al-
legatas; At, ſi ſe retulit ad dictum diſcurſum,
præterquamquod in eo agitur de privilegio Cu-
238 biculariorum Summi Pontificis, longè magis,
quàm illud Dapiferorum, diverſo à noſtro; di-
cimus, quod ex illo Judicatum nullum alle-
gari poteſt, quia contrà ea, quæ pro veritate
ſcripta leguntur in dicto diſcurſu, emanarunt
tria Judicata conformia ſuper nullitate transla-
tionis Penſionis factæ vigore dicti privilegii, *ut
patet ex deciſione 126. & 287. part.18. recent.*,
in quibus diſertè firmatum fuit, quod, licèt
Hieronymus Purarellus, tamquam Cubicularius
ſan. mem. Urbani VIII., gauderet privilegio 239
transferendi Penſiones uſque ad ſummam duca-
torum 300., etiamſi ſtatum perſonæ ipſum
mutare contigiſſet, idemque deindè meditans
contrahere Matrimonium, nè illæ extingueren-
tur, tale obſtaculum tollere curaſſet, præventivè
emendo plures Militias Lauretanas, quarum
Militibus tribuitur facultas retinendi Penſio-
nes, & in hoc ſtatu Penſionem tranſtuliſſet fa-
vore filii ſui; attamen *Sac. Rota* inſufficientia
declaravit ejuſcemodi præventiva remedia,
minimèque eadem ſuffragari poſſe, conjun-
gendo videlicèt diſpenſationem, conceſſam pro
retentione, cum privilegio transferendi prove-
niente ex alio diverſo jure, privilegio ſcilicèt
Cubiculariorum.

Quibus demùm addimus, quod, ſi præſens
quæſtio decidenda ſit exemplis, & Judicatis,
nos, præter illud *Sacræ Rotæ dicta deciſ.485.
part.4.rec.*, in præciſis noſtris terminis Conclavi-
ſtarum, afferre poſſumus recens Judicatum,
poſt longum, ac maturum Cauſæ examen edi-
tum ab R. P. D. A. C. de Gentilibus; In eo
enim agebatur de Penſione obtenta à Comite
Bernardino Lactantio Milite Ordinis S. Stepha-
ni, qui pariter fuerat Cubicularius Innocentii X.,
ideoque, antequam Matrimonium cum vidua
contraheret, fruebatur utroque Indulto, reti-
nendi ſcilicet, & transferendi Penſionem; cum
autem poſt Matrimonium cum vidua, Penſio-
nem tranſtuliſſet favore D. Equitis Dominici
Lactantii ejus filii, licèt pro ſuſtinenda tran-
slatione ſcripſerint præcipui Romanæ Curiæ
Advocati, DD. nempè Pitonius, & Scaramuccia;
nihilominus pronunciatum fuit pro nullitate d.
translationis.

Judicatum autem, in hac Cauſa editum, benè à
nobis affertur, quia caſus, de quo in eo age-
batur, perſimile noſtro videtur, ſi animadver-
tatur, quod præfatus Eques Bernardinus, tam- 240
quam adſcriptus Militari Ordini S. Stephani,
retinere poterat Penſiones etiam in ſtatu biga-
mo, ut etiam, tamquam intimus familiaris
Summi Pontificis, eaſdem transferre valebat
uſque ad quantitatem ducatorum 300., juxtà
privilegia relata in *Conſtitutione 7. Innoc. XII.*;
Veruntamen Sapientiſſimus Judex, poſt rem
diu, maturèque diſcuſſam, cenſuit, hujuſmodi
privilegia conjungi non poſſe, Penſionem vi-
delicèt vigore privilegiorum Militiæ S. Stepha-
ni in ſtatu bigamiæ validè retentam transferen-
do ex alio jure, proveniente ex diverſo fonte,
privilegio nimirum impartito Cubiculariis, & 241
familiaribus Summi Pontificis, tametſi eorum
privilegia longè ampliora ſint illis, quæ Sum-
mi Pontifices elargiuntur Conclaviſtis; Et rectè
quidem ità pronunciatum fuit, quia Indultum
transferendi Penſiones competens familiaribus,
cum non loquatur de Bigamis, pro validitate

tranſlationis ſuffragari nequibat privilegium impartitum Militibus S. Stephani, quia illud, tamquam concedens meram retentionem in ſtatu bigamiæ, eandem transferibilem oon reddebat ex alio privilegio, quod de Bigamis non loquebatur.

Cum igitur ad Sacrorum Canonum mentem, magis verò juxtà Pianam Conſtitutionem, munitam ampliſſimis clauſulis, majoris firmitatis
242 robur illi tribuentibus, Bigami omoinò incapaces ſint retinendi, ac transferendi Penſiones, & hæc incapacitas ſublata minimè fuerit poſterioribus Summorum Pontificum Conſtitutionibus, per quas, hac ex parte derogatum minimè fuit Pianæ Conſtitutioni, prout etiam eidem derogatum non fuit Indulto Innocentiano, quo bon. mem. Marchioni Alexaudro conceſſa ſolummodò fuit retentio Penſionis in ſtatu bigamiæ, jure, meritòque reſcribendum ſperamus, *prævio receſſu ab ultimo loco deciſis, Sententiam Eminentiſſimi de Alteriis quoad medietatem ducatorum 175. eſſe confirmandam*, prout iterùm reverenter ſupplicamus.

In plena Camera diei 26. Junii 1726. repropoſitâ Causâ cum voto Cameralium, reſcriptum fuit, Prævio receſſu à deciſis, Seotentiam Emi de Alteriis eſſe confirmandam, *& poſtmodum die 1. Julii ejuſdem anni in propoſitione pro nova audientia Illmi Patres mandarunt, Cauſam* expediri, & tradi votum, *qua demum expeditâ, Marchio Franciſcus Petrus Maria de Capponis ſolvit litis expenſas.*

Leodien.

Abbas pleniſſimam poteſtatem habet Officiales, non conventuales, aut electivos, ſed merè obedientiarios, & maouales removendi à ſuis officiis, etiam ſinè cauſsâ: Eorum autem remotio, non dolo, aut malitià facta, ſuſtinetur. Juſtis itidem ex cauſſis ſuſtinetur præceptum de obſervando ſilentio iu Calefactorio, ab Abbate factum.

DISCEPTATIO IV.

1 *Abbati Monaſterii S. Jacobi Ordinis S. Benedicti plena competit poteſtas pro libito, ac etiam ſinè cauſsâ removendi Religioſos ab eorum officiis*, & num.6. & ſeqq.

2 *Ex Regula S. Benedicti* cap.65. *Monaſterii ordinatio pendet ab Abbatis arbitrio.*

3 *Et Præpoſitus, aliique Officiales ab Abbate eligi debent.*

Ejuſdemque omnimodæ poteſtati ſubſunt, ibid. & num.8.

4 *Ejus eſt inſtituere, cujus eſt deſtituere.*

5 *In ejus arbitrio eſt revocare juriſdictionem, cujus eſt illam demandare*, & oum.31.

7 *Ex Regula S. Benedicti, Præpoſitus, antequam ab officio ſuo removeri poſſit, quater verbis admonendus eſt, &, ſi non emendaverit, correctio diſciplinæ regularis eſt eidem adhibenda.*

9 *Hic tamen modus non fuit à Regula præſcriptus pro forma, neceſſariò adimplenda.*

Nec deragat proinde Abbatis poteſtati pro libito removendi Præpoſitum, ibid. nu.10.

Vel intelligendus eſt de ſpeciali aliquo caſu, in quo Abbas in figura Judicis, & criminaliter procedit, num. 19.

10 *Juriſdictio pura quum data eſt, ſequens commiſſio cum certa qualitate, formam non inducit, niſi aliud exprimat.*

11 *Beneficiis, & Officiis tum ſecularibus, cùm regularibus, tamquam obedientiarii, & manuales, præpoſiti, ſinè ullâ cauſsâ, & pro libito præponentis removeri poſſunt*, & num. 26. & 31.

Hæcque eſt praxis toto Orbe Chriſtiano recepta, d. num. 31.

12 *Monitiones, & regularis diſciplinæ correctiones, quod præcedere debeant amotionem Officialis merè obedientialis, & manualis, adverſatur diſpoſitioni Juris*, & n.21.

13 *Abbas* Smaragdus *primus Regularum Ordinis* S. Benedicti *Commentator.*

Hujus interpretationem in ſuis Statutis amplexa fuerunt plura ejuſdem Ordinis Cœnobia, & Congregationes num.14.

14 *In Congregatione Caſſinenſi Ordinis S. Benedicti conſtans eſt, & perpetuum, Superiores pleniſſimam habere poteſtatem, abſque ullâ Cauſæ cognitione, Priores, alioſque Officiales removendi.*

Idem ſervatur in Abbatia S. Uberti in Ardenna, num.15.; *Idem aliis in Regionibus*, ut num.16. & 47.

Et declaratum fuit in Statutis Congregationis Burſfeldenſis in Germania, d. num.15.

Ac in Prioribus Congregationis Montis Virginis idem probavit S. Congregatio, ſpecialiter à Sanctiſſimo deputata, num.17.

17 *Ab Abbate alicui officio præpoſitus, expedit, ut nudâ illius voluntate, & ſinè cauſsâ, removeri poſſit*, & oum.48.

18 *Statutum, quod Monachus per Abbatem removeri nequeat ſinè conſenſu Conventus, non valet.*

20 *Emus* = Turrecremata = *Regularum Ordinis S. Benedicti Commentator.*

22 *Ad cenſuram extrajudicialiter infligendam monitio neceſſaria non eſt.*

23 *Officiales Conventuales, & obedientiarii in exercitio pares ſunt.*

Et in hoc ſolùm differunt, quod primi ſinè cauſsâ removeri nequeunt, alii verò etiam ſinè cauſsâ deſtituuntur, ibid.

24 *Diſpoſitio Regulæ ceſſat quoad perſonas, & caſus non expreſſos.*

Et cetera ſub Juris communis diſpoſitione reliquiſſe cenſetur, ibid.

25 *Quod in ſpeciali proviſione non dicitur, ſub regula generali remanet intactum.*

26 *Mo-*

Digitized by Google

26 *Monachalis obedientia propria eſt cujuſque Monachi.*
Præcipuè in Regula S. Benedicti, ibid.

27 *Regulæ Sancti Benedicti fundamentum unicum, & ſpiritus dicitur perfecta obedientia.*

28 *Statutum, quod Abbas nequeat pro libito Monachum removere, deſtructivum eſſet obedientiæ.*

29 *In Monaſteriis Ordinis S. Benedicti, ſubmotis Præpoſitis, aliiſque Officialibus Conventualibus, fuerunt, ex Regula ejuſdem Ordinis, relicti Officiales, merè obedientiarii.*

30 *Obſervantia derogans menti Regulæ, & apertæ Juris diſpoſitioni, communiter receptæ, concludenter omninò probanda eſt.*

31 *Teſtimonium alicujus, licet eximii Scriptoris, non ſufficit, ut conſtabilita obſervantia dici queat*, & num. 35.

32 *Conſuetudo circa deciſoria formiter, & concludenter probanda eſt.*

33 *In facultativis, ut ſunt remotiones Officialium, merè obedientiariorum, & manualium, nulla legitima quaſi poſſeſſio, aut conſuetudo obligatoria inducitur ex contrariis actibus*, & num. 34., & 35.

34 *Juri ſuo derogaſſe dici nequit, qui eo uti noluit.*

35 *Obſervontia derogans Abbatum poteſtati pro libito, & ſinè cauſſâ Superiores amovendi, ut probetur, requiritur, quod hi non acquieverint eorum remotioni, ſeſeque in ſuorum officiorum poſſeſſione conſervaverint, recurſu ad Superiorem habito.*
Obſervantia ejuſmodi, tametſi antiquiſſimorum Scriptorum auctoritate probata dici poſſet, eadem vel redigenda eſſet ad mentem Juris, ut ſcilicet procederet, quoties in Abbatibus urgeret ſuſpicio abuſus eorum poteſtatis, num. 37.
Vel intelligenda eſſet ſolùm de tempore, quo illam vigere iidem Scriptores teſtati ſunt, non autem de præſenti, niſi aliundè id probaretur, num. 39.

36 *Ex non uſu facultatis quantumcumque temporis effluxerit, nullum jus, & nulla poſſeſſio acquiritur.*

38 *Regula S. Benedicti abuſum eorum poteſtatis in Abbatibus deteſtatur.*

39 *Leges ſcriptæ, tametſi perpetuò manſuras eas eſſe deceat, adhuc mutantur, declarantur, & perſæpè etiam abrogantur.*
Faciliùs autem conſuetudines, ibid.

40 *Abbates, ceterique Prælati Regulares poſſunt Superiores non conventuales, ſed merè obedientiarios, ſinè cauſâ, & ipſorum arbitrio officiis ſuis deſtituere.*
Et hoc Jure ubique hodie vivitur, ibid.

41 *Vigore clauſulæ* = ſublatâ = *&* Decreti irritantis *quælibet conſuetudo, tàm præterita, quàm futura ſublata cenſetur.*
Etiamſi ageretur de conſuetudine plurium ſeculorum, ibid.

42 *Obſervantiam quood manualitatem Superiorum, ab Abbate deputatorum in Monaſteriis, ſub Regula S. Benedicti viventibus, quænam probent?*

43 *Contrariis ſolemnibus actibus conſuetudo interverſa remanet.*

44 *Fruſtrà allegatur conſuetudo, quæ fuit judicialiter reprobata, & habet contra ſe actum difformem.*

45 *Ad Juris aſſiſtentiam conſervandam quilibet actus, & quælibet non rigoroſa probatio ſufficit.*

46 *Obſervantia, magis conformis diſpoſitioni Juris, in conflictu prævalere debet.*

48 *Remotionis Officialium Regularium juſtam pateſieri cauſſam, pro decore Religionis non expedit.*

49 *Officialium Regularium deſtitutiones ut, tumquam irrationabiles, & ex odio, ac malitia factæ, retractari queant, id manifeſtè probandum eſt.*

50 *Superior Regularis quod illicitè, & cum delicto Officialem removere voluerit, præſumi nequit.*

51 *Actus æquè ad licitum, ac ad illicitum referri valens, potiùs ad licitum referendus eſt.*
Præcipuè in Religioſo, ibid.

52 *De Religioſo omnia benè Lex præſumit.*

53 *Pro Abbate corripiente Monachum Lex præſumit.*

54 *In quocumque actu ut dolus, & malitia excludatur, quævis cauſſa ſufficit, quamvis fatua, & beſtialis.*

55 *Pro ſuſtinenda remotione Officialium merè obedientiariorum exuberant cauſſæ, quæ Abbatis dolum, & malitiam excludant.*
Ad hanc autem excludendam ſatis eſſet, ſi eorum fama apud aliquos probos viros vacillaret, num. 57.

56 *Teſtimonia probitatis, ac idoneitatis nullo numero habenda ſunt, quoties vaga ſunt, & generica.*

58 *Rumor, & fama ipſa vindicat actum à ſuſpicione doli.*

59 *Sola diffamatio non rarò ab eccleſiaſticis repellit officiis, atque Beneficiis.*

60 *Regulares, tametſi canonicè electi, & inſtituti, levioribus ex cauſſis ab eorum officio removeri poſſunt; ratio* num. 61., & 62.

61 *Regulares perfectiores ceteris eſſe debent.*

62 *Monachus quod ab officio removeatur, non magnum eſt ſcandalum.*

63 *In Monacho nil præſtantius, quàm cæcâ obedientiâ parere, cauſſam præcepti non inquirere, & omnem honoris, & officiorum contentionem à ſe procul amovere.*

64 *Regula, & Conſtitutiones* S. Benedicti *ſummoperè commendant ſilentium, & taciturnitatem.*

65 *Juxta omnes monaſticas regulas ſilentio præcipuè conſervatur robur regularis diſciplinæ.*

66 *Silentium à Superiore, etiam ſub peccato*

mortali indici debet , quoties ex circumſtantiis neceſſarium id eſſe , judicaverit .

DUBIA.

Primò = *An Abbas Monaſterii S. Jacobi pro ſui libito , & ſinè legitimâ causâ poſſit removere Religioſos ab eorum officiis in caſu &c.* ? =

Secundò = *An remotiones Religioſorum ab officiis , per Abbatem factæ , ſubſtineantur , in caſu &c.* ? =

Tertiò = *An præceptum de obſervando ſilentio in calefactorio factum ab Abbate , ſubſtineatur , in caſu &c.* ? =

NOn ut negocio , quod planum eſt , præſidium aliquod adferatur , ſed ut ſummæ Eminentiſſimorum Judicantium dignitati , ea , quæ par eſt , exhibeatur reverentia, libuit hac in Causâ Abbati Monaſterii S. Jacobi Advocatorum operam adſcire ; Ideòque injuncto mihi muneri manum admovens , rem ordiar à primo Dubio , quod favore præfati Abbatis affirmativè reſolvendum videtur ; tùm enim ex Regula Sancti Benedicti , tùm etiam ex Sacrorum Canonum cenſura , Abbati plena
1 competit poteſtas pro ſuo libito , etiam abſque causâ , removendi Religioſos ab eorum officiis.

Porrò , ſi intueamur Regulam , illa *cap. 65.* in proemio , veluti cauſam finalem Legis , exponit gravia ſcandala , quibus Monaſteria perturbabantur ab Officialibus , Præpoſitis nempè , qui , ordinati ab iis , qui ipſos Abbates ordinabant , ſe , ſeque æſtimantes ſecundos Abbates , aſſumebant ſibi tyrannidem , diſſentiones faciendo in Congregatione , idcircò , ut tantum
2 malum depelleret , illis abolitis , conſtituit ; Primò , ut Monaſterii ordinatio ab Abbatis arbitrio penderet , Secundò , quòd Præpoſitus , ab ipſo Abbate eligi deinceps deberet ; Perſpicua ſunt verba Regulæ = *Ideòque nos prævidemus, expedire, propter pacis , charitatiſque cuſtodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monaſterii ſui , et ſi poteſt fieri , per Decanos ordinetur , ut ante diſpoſuimus , omnis utilitas Monaſterii , prout Abbas diſpoſuerit , ut , dum pluribus committitur , unus non ſuperbiat* = .

Quoniam verò Conditores Regulæ , qui ordinationem Monaſterii ab Abbatis arbitrio pendere, voluerunt , id aſſequi minimè potuiſſent , ſi Officiales , & ii , quos Abbates in partem curæ, ac ſollicitudinis regularis diſciplinæ, & Monaſteriorum regiminis aſſumere cogebantur , eorumdem poteſtati plenè ſubjecti non fuiſſent, ſubjunxerunt illam aliam Regulæ partem , quâ cautum fuit,quod = *ſi aut locus expetit, aut Congregatio petierit rationabiliter cum humilitate ,*
3 *& Abbas judicaverit expedire , quemcumque elegerit Abbas cum conſilio Fratrum , timentium Deum , ordinet ipſe ſibi Præpoſitum , qui tamen Præpoſitus illa agat cum reverentia, quæ ab Abbate ſuo ei injuncta fuerint , nihil contra Abbatis voluntatem , aut ordinationem faciens* = .

Cum itaque ex verbis , & toto contextu Regulæ evidens , & apertum reddatur , quod , exploſis Præpoſitis, aut iis Officialibus, qui prætextu electionis , aut alterius tituli in officii exercitio, ac retentione , ſe tueri poterant, omnes effecti fuerint obedientiarii , atque ſubditi omnimodæ Abbatis , à quo eligebantur , poteſtati , hinc ſequitur , quod illi non ſolùm ex mente , & clara diſpoſitione Regulæ , ſed etiam juxta Sacrorum Canonum cenſuram pro libito Abbatis removeri poſſint , omni prorsus ſubmotà exceptione ; Nàm , ſi , juxta illud in ſubjecta materia omnium ore tritum effatum : ejus eſt 4
deſtituere , cujus eſt inſtituere , *Cap. cùm ad Monaſterium §. Tales , ibique Gloſſ. verbo perpetuò , & Cap. Monachi , verb. non mutentur , Fagnan. in Cap. Qualiter il ſecondo num. 53. , & num. 102.* ; Si huic certiſſimo axiomati conſonat etiam illud aliud juris civilis præceptum: in 5
ejus arbitrio eſſe revocare juriſdictionem , ſivè adminiſtrationem , cujus eſt illam demandare, *leg. ſolent 6. §. Sicut autem , ff. de Offic. Proconſul. , & leg. prima §. Qui mandat ff. de offic. ejus, cui mandat. eſt juriſdict.* , cùm in noſtra Congregatione , & Monaſterio S. Jacobi, nulli amplius extent iſtiuſmodi Præpoſiti , ſivè alii Officiales Conventuales , aut electivi , ab alio videlicet , quàm ab Abbate , officio ſuo præpoſiti , 6
il procul dubio ad illius beneplacitum removeri poterunt , per *Text. in cap. Monachi 2. , & cap. cùm ad Monaſterium 6. de ſtat. Monach. §. Tales,* ubi optimè *Gloſſ.* , *& Doctores* communiter , *Card. , Anebaron. , & Imol. in Clement. 1. de ſupplend. neglig. Prælat. , & cap. ſi gratiosè,* cum ibi notatis per *Doctores de reſcript. in 6. , Gutierez practic. quæſt. lib. 3. quæſt. 11. num. 19. , Pignatell. conſult. canon. tom. 9. conſult. 143. num. 27. , Thomaſin. de veter. , & nov. Eccleſ. diſciplin. part. 1. lib. 3. cap. 69. ſub num. 12. ,* inquiens , *magni intereſt , unum in primis alucidari diſcrimen , videlicet Prioratuum Conventualium , & non Conventualium ; Conventuales electivi erant , & perpetui , ceteri in modum obedientiorium ab Abbatibus , vel Prioribus dabantur , vel adimebantur, cum ex re erat , Hoſtienſ. in Summ. rubr. de ſtat. Monach. num. 2. verſ. aliud in ſimplicibus Prioribus , Henric. Boich. in cap. Monach. in fin. Cod. tit. , & cap. qualiter , & quando num. 5. de accuſat. verſ. quando verò agitur , Fagnan. ibidem num. 53. , & num. 102. , Barboſ. in Collect. ad cap. cùm ad Monaſterium 6. de ſtat. Regular. in fin. , Silveſt. verb. Abbas num. 65. , Rota coram Pamphil. deciſ. 112. n. 3. , & ſeqq. ad fin. par. 4. rec. tom. 1.*

Nilque turbat , quod , licèt , ex cenſura mox relatæ Regulæ abolitis Præpoſitis , qui non ab Abbate , ſed ab alio ad ſuum officium inſtituebantur , omnes ad normam obedientialium redacti , liberæ Abbatis poteſtati ſubjecti fuerint , nihilominùs eidem Regulâ illi certus modus præſcriptus fuerit , videlicet *Quod Præpoſitus , ſi repertus fuerit vitioſus , aut elationa deceptus ſuperbiæ , aut contemptor Sanctæ Regulæ fuerit comprobatus , admoneatur verbis uſque quater ; ſi* 7
non emendaverit , adhibeatur eidem correctio di-

ſci-

ſciplinæ regularis, quod ſi neque ſic correxerit,
tunc dejiciatur de Ordine Præpoſituræ, & alius,
qui dignus eſt, in loco ejus ſubrogetur. Quod etſi
poſtea in Congregatione quietus, & obediens non
fuerit, etiam de Monaſterio expellatur. Cogitet
tamen Abbas, ſe de omnibus Judiciis ſuis Deo
redditurum rationem, ne fortè invidiæ, aut zeli
flammâ urat animum ſuam. Dùm igitur Regula,
præter tot monitiones, vult etiam, quod adhi-
beatur correctio diſciplinæ regularis, antequàm
Præpoſitus ab officio ſuo removeri poſſit, di-
cendum proculdubio eſt, quòd Abbati conce-
dere noluerit effrænatam poteſtatem deſtituen-
di Præpoſitum, etiam nullâ concurrente causâ,
de quà cum in noſtro caſu non doceatur, minùs
verò conſtet, in remotione Adverſariorum ſer-
vatam fuiſſe formam, à Regula præſcriptam,
illa idcircò, veluti inordinato arbitrio Abbatis
facta, ſuſtineri nequeat; Pluribus namque, &
quidem validiſſimis reſponſionibus nos expedi-
re poſſemus ab objectione iſta deſumpta ex mox
recitatis verbis Regulæ.

Earum prima eſt, quod vis, & auctoritas Re-
gulæ in eo conſiſtit, quod, abrogatis Præpoſitis
electivis, atque perpetuis, quorum deputatio-
ne ſummopere perturbabantur Monaſteria, cum
8 detrimento regularis obſervantiæ, voluit, illos
à ſolo Abbate deputari, illiuſque plenæ pote-
ſtati ſubjici, prout expoſcebat rigor diſciplinæ
regularis, veluti præcipuum, & unicum finem,
optantis, *ne aliqui aut labore diurno minimè con-*
ficiantur, aut rerum temporalium adminiſtratio-
ne inveterati, animæ ſuæ curam obliviſcantur,
& ſubjectionis, & ſpiritualium exercitiorum
fructu priventur, juxtà verba Ceremonialis Be-
nedictini, atque id eſt, quod Regula non ſo-
lùm directivè, ſed præceptivè, atque coactivè
diſponit; dum verò in poſtrema ejuſdem parte
Abbatibus inſinuatur modus, eum quo in hu-
juſmodi Præpoſitorum deſtitutionibus procede-
re debent, id non præſcribitur vi coactivâ, tra-
dendo formam, quam Abbates ſequi obligen-
tur, ſed ſolùm vi quadam directivâ, ſivè per
9 modum conſilii Abbati tradit modum, cum
quo in ſimilium Officialium deſtitutione pro-
cedere debeat, qui modus cùm à Regula non
fuerit pro forma, neceſſariò adimplenda, ſer-
vandaque, præſcriptus, ut ſatis innuere videtur
ſententia illa Regulæ, quà Abbas admonetur,
quod cogitet, ſe de omnibus judiciis ſuis Deo red-
diturum rationem, ne fortè invidia, aut zeli
flammà urat animam ſuam, non derogat ideireò,
nec limitat poteſtatem Abbatis pro libito remo-
10 vendi Præpoſitum, ex celebri doctrina *Gloſſ. in*
Clement. 1. verb. inhibentes de jurepatr., ubi do-
cet, quod, quando jam data eſt juriſdictio pu-
ra, commiſſio ſequens, cum certa qualitate,
non inducit formam, niſi aliud exprimat, quam
notat, & ſequitur *Felin. in cap. cùm dilect. 22.*
in verb. de formæ obſervantia col. 3. verſ. nonum
ſignum. Nec adeſt aliud ſignum pro formæ in-
ductione, juxta ea, quæ adducit ibi *Felinus, Hon-*
ded. lib. 1. conſil. 27. num. 28. verſ. & ut quid de
forma, Nevizan. conſ. 70. num. 34. verſ. quartò
ut ſit de forma, & conferunt tradita per *San-*
chez de Matrim. lib. 2. diſp. 34. num. 27.

Atque hunc eſſe germanum ſenſum Regulæ,
ſatis demonſtrari poſſe videtur ex eo, quod, ſi
Regula iſta intelligenda, interpretandaque eſt
ad mentem Juris, & Sacrorum Canonum, di-
cendum procul dubio eſt, quod, ſi tum in ſe-
cularibus, tum in regularibus Beneficiis, & of- 11
ficiis, ii, qui, tamquàm obedientiarii, & ma-
nuales, illorum adminiſtrationi præponuntur,
pro libito Præponentis removeri poſſunt, *Abb.,*
Dec., & alii in cap. ad noſtram de confirmat. util.,
vel inutil., Navarr. comment. 4. de regular.
num. 25., Barboſ. in cap. cum ad Monaſterium
num. 7. verb. nec alicui de ſtat. Monach., San-
chez in præcept. Decalog. lib. 7. cap. 29. nu. 104.,
Jo. Selva de Benefic. par. 3. quæſt. 67. num. 1.,
Mandoſ. in regal. 3. reſervat. quæſt. 11. num. 13.,
Garz. par. 1. cap. 2. num. 66., Flamin. de reſi-
gnat. lib. 11. quæſt. 3. num. 81., Gambar. de
auctorit. Legat. à Later. lib. 4. cap. 1. num. 15.,
Monet. de commut. ultim. volunt. cap. 11. nu. 100.,
Campanil. in diverſor. Jur. Canon. rubr. 12.
cap. 7. num. 21., Pyrr. Corrad. in prax. benefic.
lib. 1. cap. 6. num. 278., & ſeqq., dicendum,
inquam, eſt, quod pro libito etiam removeri
poſſe, voluerit Præpoſitos iſtos, alioquin non
eſſent obedientiales, quales illos effecit Regu-
la, cùm menti, ac diſpoſitioni Juris adverſe- 12
tur, quod cauſa, & ordo iſte plurium monitio-
num, & correctionum regularis diſciplinæ præ-
cedere debeat amotionem illius Officialis, qui
merè obedientialis eſt, atque manualis, ac
proindè, nullo ſervato Juris ordine, poteſt
amoveri, ut ait *Fagnan. in cap. qualiter, &*
quando ſub num. 102. de accuſat., ibi = *ſinè ullâ*
causâ, & nullo Juris ordine ſervato =, & poteſt
hodie mitti, & in craſtinum revocari, ut loqui-
tur *Hoſtienſ. in cap. Monach. num. 5., & cap.*
cùm ad Monaſterium num. 20. de ſtat. Monach. ſub
num. 28. verſic. dicens Priores.

Verùm longè magis hunc eſſe ſenſum dictæ
Regulæ, confirmant ſolemnes illius declaratio-
nes, pluries, plurieſque factæ, ac ſubſecutâ ob-
ſervantiâ confirmatæ: *Abbas* enim *Smaragdus*, 13
primus Regularum Ordinis Divi Benedicti
Commentator, in *d. cap. 65.* hæc ait = *Mos eo-*
rum tunc erat, ut, quando Abbas ordinabatur,
tunc ab eodem Epiſcopo, & ab aliis eorum adſtan-
tibus Abbatibus, & Præpoſitis ordinaretur, ſed
quia indè ſuperbiæ vitium naſcebatur, jam non ab
alio hodie apud nos ordinatur, ſed à proprio Ab-
bate Præpoſituræ illi injungitur obedientia, ut,
quandocumque Abbati viſum fuerit, ab ipſo mi-
niſterio Præpoſiti mutetur, ne fomes illi ſuper-
biæ naſcatur; Interpretationem antiquiſſimi
Commentatoris dictæ Regulæ in ſuis Statutis 14
amplexa fuerunt plura ejuſdem Ordinis Cœno-
bia, & Congregationes, illa nempè, totius Or-
dinis Benedictini primaria, Caſſinenſis, in qua
conſtans eſt, & perpetuum, Superiores pleniſſi-
mam habere poteſtatem, *ad nutum, & volunta-*
tis beneplacitum, Priores, alioſque Officiales
temporales, *abſque aliquâ cauſſæ cognitione,*
abſol-

Digitized by Google

abſolvendi, *&* amovendi à ſuis regimine, &
adminiſtratione, ut patet *ex Bullario ejuſdem
Congregationis conſtitut. 53 num. 6., conſtit. 54.
num. 7., conſtit. 57. numero 2.'3., conſtit. 110.
num. 6., conſtit. 139. num. 9., & 19., conſt. 245.
num. 2., & 3.*; illudque ſervatur in Abbatia San-
cti Uberti in Ardenna, Diœceſis itidem Leo-
dien., prout etiam idem declaratum fuit in Sta-
15 tutis Congregationis Burſfeldenſis, in Germa-
nia vigentis, & pluſquam centum, & quinqua-
ginta Monaſteria ſub ſe habentis, ut meminit
*Barboſ. in Decretal. lib. 3. de ſtat. Monachor. in
princip. num. 3.*, & denique ità obſervatum
fuiſſe, conſtat, in aliis Monaſteriis ejuſdem Ordi-
nis, & Diœceſis, in quibus Abbates iſtiuſmodi
Officiales, pro libito inſtituunt, ac deſtituunt:
16 agooverunt enim, quantum pro tuenda, reti-
nendaque regulari diſciplina expediat, ut alicui
officio ab Abbate præpoſiti, nudâ illius volunta-
te, & ſinè causâ poſſint ab eo removeri, *Fa-
gnan. in cap. cum ad Monaſterium ſub num. 33.
§. Sed his non obſtantibus de ſtat. Monach.*, ibi =
*Quia expedit, ut nudâ voluntate etiam ſinè cauſ-
sâ poſſit illos ad Clauſtram revocare* =, & in Prio-
ribus Congregationis Montis Virginis, qui mi-
litant ſub eadem Regulâ Benedictinâ, hanc
ſententiam, ſcilicet ſine ullâ causâ removeri
17 poſſe, probavit *Sacra Congregatio*, ſpecialiter à
Sanctiſſimo deputata ſuper ſtatu regulari *die 7.
Martii 1650.*, teſte *Fagnano dict. cap. cùm ad
Monaſterium de ſtat. Monach. ſub num. 36. verſ.
demum hanc ſententiam*, & in terminis ejuſdem
Ordinis Benedictini, ultra mox relatas Conſti-
tutiones Pontificias Congregationis Caſſinen.,
plenè habetur *per Rotam deciſ. 346., & ibi Ad-
den. coram Buratt.*, *Barboſ. in Collect. ſuper eo-
dem cap. num. 9. in verb. ſinè contradictione*, ubi,
quod Monachus Abbati contradicere non po-
teſt, ſi velit eum amovere, *Fr. Emanuel. quæſt.
regular. tom. 2. quæſt. 18. art. 2.*, *Tamburin. de
jur. Abbat. tom. 3. diſputat. 5. quæſt. 14. nu. 7.*,
ubi, quod neque valet Statutum, quod Monachus
18 per Abbatem removeri non poſſit ſinè conſen-
ſu Conventus, ex *Panormitan. d. cap. cùm ad
Monaſterium num. 11.*

Alia reſponſio, quâ iſtiuſmodi objectio eludi
poteſt, deſumitur ex eo quod ordo præſcriptus
in dicta Regula, referri debet ad eos caſus, in
quibus ratione alicujus ex delictis, in eadem re-
19 cenſitis, Abbates in figura Judicis, & crimina-
liter procedunt ad Præpoſiti, de exceſſu corre-
pti, & in contumacia, ac incorrigibilitate per-
ſiſtentis, depoſitionem, & expulſionem ab offi-
cio, huncque Regulæ intellectum dederunt
illius Commentatores, ſignanter Eminentiſſi-
20 mus *Turrecremata in ſæpedicto Capitulo 65. de
Præpoſito Monaſterii in principio*, *prælaudatus
Abbas Smaragdus in fine*, *Menad. de Concordia
Regularum Sancti Benedicti cap. 27. eod. tit. §. 9.
Regulæ Orientalis verſ. hi itaque*, &, ceteris
omiſſis, *diſertè Caramuel. Theolog. Regular. in
Commentar. ejuſdem Regulæ diſp. 135. nu. 1755.
de Priore incorrigibili*, ubi notat, hunc eſſe
caſum ſpecialem, in quo Abbates non ſolùm
poſſunt, ſed omninò compelluntur hujuſmodi
Priores deponere, & auctoritate Regulæ pro-
ſcribere, imò, creſcente contumaciâ, etiam de
ipſo Monaſterio expellere, ex depoſitione *dicti
cap. 65. in fine*; Verum, cum certi juris ſit, quod
extra hunc caſum nullâ ſervatâ formâ judiciariâ
extrajudicialiter, & ordinario uſu ſuæ auctori-
tatis procedere poſſint ad Officialium deſtitu-
tionem, tunc ſanè abſolutum eſt, quod nec mo-
nitionem ullam, nec correctionem regularis 21
diſciplinæ adhibere teneantur, *Fagnan. in cap.
cùm dilectus de conſecrat. num. 46. verſ. neque
verò dubitari*, *Aldan. lib. 3. Canon. reſol. cap. 4.
num. 15.*, *Barboſ. ſuper Concil. Trident. ſeſs. 14.
de reformat. cap. 1. in fin. verſ. Prælatis Regula-
ribus*, *Tondut. quæſt. benefic. tom. 1. cap. 41.
num. 25.*, *Rot. in recent. deciſ. 15. ſub num. 7.
verſ. hinc enim colligitur, Abbates, & deciſ. 17.
ſub num. 2. par. 1.*, ſi enim, etiam ad cenſuram
extrajudicialiter infligendam in caſu permiſſo, 22
monitio, alioquin præmittenda, non eſt neceſ-
ſaria, ut docent *Doctores in cap. dilect. de ſent.
excomm. in 6.*, *Fagnan. in cap. procuration. de
cenſib.*, *& cap. Sacr. num. 13. de ſentent. excomm.*,
Covar. in cap. alma mater par. 1. §. 9. num. 6.,
*Tamburin. de jur. Abbat. tom. 2. diſput. 14.
quæſt. 3. num. 4.*; multò minus pro remotione
ab officio, quæ eſt levioris præjudicii, alioquin
Abbates ſi antequàm ad Officialis deſtitutionem
devenire poſſent, non ſolum cauſam remotio-
nis inquirere, ſed præterâ, eâ detectâ, pluribus
monitionibus, & pœnâ aliquâ ſalutari impoſi-
tâ, illius proterviam in ordinem redigere co- 23
gerentur, jam nullum amplius diſcrimen eſſet
inter Officiales Conventuales, & obedientia-
rios, qui tamen cum in exercitio ſint pares, in
hoc ſolum differunt, quod primi ſine causâ re-
moveri nequeunt, alii verò etiam ſinè causâ
deſtituuntur, *Gloſs. in cap. Monach. ſecundo verb.
mutentur*, *& in cap. cùm ad Monaſterium verb.
perpetuò de Stat. Monach.*, *aliique in §. Cum ita-
que*, ſupra laudati.

Verum, his, aliiſque omiſſis reſponſionibus,
validiùs urget illa promanans ex ejuſdem Re-
gulæ mente, & litera, quod nempe, licèt illa
in deſtitutione, facienda ab Abbate, certum
præſcripſiſſet ordinem, & modum, in eâ ſervan-
dum, nihilominus, cum indefinitè non loqua-
tur de remotione cujuſcumque Officialis, ſed
præcisè diſponat de deſtitutione Præpoſiti, & in
caſu noſtro de ea non agatur, ſed de remotione
Superioris, Computatoris, & Æconomi, iſto- 24
rum reſpectu penitus ceſſet diſpoſitio Regulæ,
quæ, dùm expreſsè diſponit reſpectu certæ perſo-
næ, & caſus, cetera ſub juris communis diſpo-
ſitione reliquiſſe cenſetur, *ad Text. in leg. commo-
diſſimè, ubi Doctores communiter ff. de liber., &
poſth.*, *leg. Bebius Marcellus ff. de pact. dotal. cum
concordan.*, quidquid enim expreſſè non muta-
tur, ſtare non prohibetur, *Leg. ſancimus 27.
Cod. de teſtam.*, *Gloſſ. in cap. cum cauſam 37.
de Teſtib.*, & quod in ſpeciali proviſione non 25
dicitur, ſub regulâ generali remanet intactum,
Leg. præcipimus 32. Cod. de appellat., ibi = *Quid-*

quid

Digitized by Google

quid autem hac Lege non ſpecialiter videtur ex-
preſſum, id veterum Legum, Conſtitutionumque re-
gulis omnes relictum intelligant = & §. final.,
Auth. de adminiſtr. offic., Valenz. conſ. 5. n. 36.,
& conſ. 83. num. 90., ubi alios ; Juris autem
diſpoſitione, ac cenſurâ conſtitutum reperitur,
quod Superiores, atque Officiales, non Con-
26 ventuales, ſed merè obedientiarii, qui ſolâ Ab-
batis auctoritate, abſque canonicæ inſtitutionis
titulo, alicujus officii exercitio præponuntur,
pro libito deſtitui, ac removeri poſſint, ut ſu-
prà fuit ſatis probatum, ità nimirum exigente
monachali obedientiâ, quæ, ſi propria eſt cujuſ-
que Monachi, ut ait Turrecremat. in Canon. hac
autem diſtinct. 35. num. 7. verſ. virtus Religioſi,
præcipuè tamen in Regula Sancti Benedicti, cu-
27 jus fundamentum unicum, & ſpiritus dicitur
perfecta obedientia, ut advertit Petr. Damian.
opuſc. 13. cap. 6., & Benedict. Haſten. diſquiſit.
Monaſt. lib. 2. tract. 7. diſquiſ. 6. fol. 186., cum
ea de cauſa Divus Benedictus conſtituerit in ſuis
Cœnobiis regimen monarchicum, ut notat
idem Haſten. lib. 3. tract. 5. diſput. 6. in princ.,
qui etiam in Synopſ. doctrin. S. Benedict. ſive
Cathechiſm. Monaſt. par. 2. diſput. 12. fol. 277.
ſic eleganter ait = Sicut de Lege Dei dicitur,
plenitudo Legis eſt dilectio, ità de noſtra regula
uſurpare licebit : Regula tota in uno ſermone im-
pletur præceptis Abbatis in omnibus obedire, &
plenitudo Legis cœnobiticæ eſt obedientia = & hinc
promanat, quod neque per Statutum fieri poſ-
ſit, quominùs Abbas poſſit pro libito Mona-
28 chum removere, utpotè quia ejuſmodi Statu-
tum eſſet obedientiæ deſtructivum, & contra-
rium, ut docet Abb. in cap. cum inter 16. de
elect. ſub num. 2., & cap. cum ad Monaſterium
de Stat. Monach. num. 11. verſ. ex his infero,
Dec. in cap. ad noſtram de confirmat. util., vel
inutil. num. 19., Rebuff. de pacific. poſſeſſor.
num. 294., Sanchez in præcept. Decalog. lib. 7.
cap. 29. nu. 197., Roderic. quæſt. regular. tom. 3.
quæſt. 23. artic. 9., Tamburin. de jur. Abbat.
tom. 3. diſput. 9. quæſt. 14. num. 7., Rota coram
Buratto deciſ. 346. num. 5. verſ. nec etiam con-
ſuetudo, & coram Pamphilio impreſſ. par. 4. re-
cent. dec. 112. num. 5. verſ. minùs obſtare ; Proin-
deque, cùm tàm ex juris mente, quàm ex Re-
gulæ cenſura tales ſint illi, quos Abbas Princi-
palis noſter à ſuo officio removit, is ſinè causâ,
&, nullo ſervato ordine, juſtè removiſſe dici
debet.

Ex quibus præcluſum videri poteſt confu-
gium ad obſervantiam, quæ à Parte Adverſa
vigere ſupponitur penès Ultramontanos, juxtà
quam requiri dicitur juſta aliqua cauſa, ut Ab-
bates ad iſtiuſmodi Officialium deſtitutiones
procedere poſſint, cujus obſervantiæ apud Fa-
gnan. in d. cap. Cùm ad Monaſterium meminerunt
nonnulli antiquiores Canoniſtæ ; Verùm præterea
illam aggrediendo dicimus, quòd, ſi, juxtà ex-
preſſam cenſuram, & diſpoſitionem Regulæ
in Monaſteriis Ordinis Sancti Benedicti, illo-
rum ordinatio pendet ab arbitrio Abbatis, ſi,
29 nè in Monaſteriis diſſentiones, & ſcandala nu-
trirentur, ſubmotis Præpoſitis, aliiſque ſimilibus Officialibus Conventualibus, relicti in eiſdem fuerunt Officiales merè obedientiarii, in dubium venire nequit, quin iidem obnoxii facti fuerint diſpoſitioni Juris, & praxi, toto alioquin Chriſtiano Orbe receptæ, juxtà quam ii, qui ſinè collatione tituli præponuntur ſimplici, ac precariæ adminiſtrationi alicujus Beneficii, ſive officii, tàm ſecularis, quàm regularis, ſinè ullâ causâ, & prò libito Conſtituentis a ſui officii exercitio, atque adminiſtratione dimitti poſſunt, ut agendo promiſcuè de officiis, Beneficiiſque regularibus, ac ſecularibus, egregiè teſtantur Card. Zabarell. in Clement. 1. §. Præmiſſa num. 4. in fin., Dec. in cap. ad noſtram n. 23., de Confirmat. util., vel inutil., Imola num. 44. de ſuppl. neglig. Prælat., Joann. Andreas in cap. ſingula circa fin., Ancharan. num. 4., Franch. num. 5., Geminian. num 10. de Præbend. in 6., Vitalin. in Clementin. unic. num. 57., Abbas in cap. edocere num. 10. de Reſcript., Hoſtien. n. 8. de Præben., Paſſarin. in cap. licèt num. 7. de Offic. Vicariorum in 6., Geminian. conſil. 30. n. 3., & 4., Butr. conſ. 51. num. 7.

Ità etiam tradunt omnes moderniores tàm Ultramontani, quàm Citramontani, è quorum numero, rejectis contrariis, Gonzalez ad regul. 8. Gloſſ. 5. §. 6. à num. 40. uſque ad 50., ubi advertit, vix in praxi aliter ſervari poſſe, Garz. de Re Benefic. part. 1. cap. 2. num. 2., Guttierez lib. 3. quæſt. 11. ſub num. 18., Navarr. comment. 2. de Regularibus num. 65., Rodriguez quæſt. regular. tom. 1. quæſt. 34. art. 9., Perez de Anniverſar., & Cappellan. verſic. poteſt removere ad nutum, Barboſ. de Jur. Eccleſ. lib. 3. cap. 6. num. 65., Sanch. lib. 7. morel. cap. 19. num. 107., 111., 124., & ſeq., Pellizzar. de Regular. tom. 2. tractat. 8. cap. 4. ſect. 4. num. 109. fol. mihi 593., Card. de Luc. de Benefic. diſc. 97. num. 6., Pignattell. tom. 9. conſultat. 143. num. 24., Fraſſ. de Reg. Patron. Indiar. cap. 6. num. 24., Antonell. de Regim. Eccleſ. lib. 2. num. 92.

Ità perpetuò, & indiſcriminatim tenuit Sac. Rot. in Cauſis, tàm citrà, quàm Ultramontes, Rubeus in ſingular. part. 2. circà ſtylum, & obſervantiam §. 5. incipien. Rota ſequitur hanc opinionem, & ad deciſ. 2. num. 222. part. 3. recent., & ead. Sac. Rot. Rom. deciſ. 778. num. 2. part. 1. diverſor., & deciſ. 112. num. 3., & ſeq. part. 4. tom. 1. rec., cor. Carille deciſ. 96. per tot., cor. Cavaler. deciſ. 72. num. 5., in rec. deciſ. 325. num. 2. part. 2., in Hiſpalen. Juris amovendi Curatos deciſ. 15. num. 32., dec. 53. num. 82., deciſ. 85. num. 19. cum ſeq. cor. Peutinger., in Giennen. Juris mutandi cum cauſa, vel ſinè 11. Februarii 1704. §. Etenim cor. R.P.D. Lancetta, & noviſſimè in Nullius Provinciæ Hiſpalen. Juris amovendi Vicarium 21. Februarii 1707. §. Stabilito, ibi = Stabilito, quod Marchio de Eſtepa poſſit amovere Vicarium, & Judicem deputatum pro exercitio juriſdictionis eccleſiaſticæ, cenſuerunt Domini, ad eundem amotionem procedere poſſe, etiam ſinè causâ, quia agitur de officio, de ſui natura amovibili, & ad
be-

beneplacitum revocari poſſit, ex congeſtis per Paſſorin. = ; *& in confirmatoria 10. Junii 1707. §. Eo autem pacto cor. eodem*, ibi = *Agitur namque de Vicoriis, quæ non conferuntur in titulum, ſed providentur ad nutum Deputantis, unde eorum amotio fieri poteſt ex ſola voluntate Deputantis, etiam ſinè cauſâ, adinſtar illius liberæ remotionis, quæ fit de famulis, quorum loco deputantur* =, *& in alia ſubſequenti confirmatoria cor. R.P.D. Aldrovando 12. Decembris 1706.* ; Ità tandem tenent etiam hodie Germani, ut probat Juris ſeriptum prò veritate editum in hoc peculiari caſu per eximios Doctores celeberrimæ Univerſitatis Lovanienſis, quod diſtribuitur Eminentiſſimis Patribus.

Quamobrem, ut prætextu ſimilis obſervantiæ derogatum dici poſſet menti Regulæ, & apertæ Juris diſpoſitioni, communi totius Or-
30 bis praxi, ac conſenſu receptæ, ea probanda eſſet legitimis, atque omninò concludentibus probationibus, atque teſtimoniis, cujus ſanè generis non reputantur illæ, quæ deſumuntur ex enunciativis, atque aſſertionibus alicujus, licèt eximii Scriptoris, quippè illius teſtimonium tanti non valet, ut illo ſufficienter conſtabilita diei queat obſervantia, per ea, quæ
31 tradunt *Corn. conſ. 89. lib. 4.*, *Franc. Curt. conſ. 78. colum. final.*, *Dec. conſ. 142. colum. 3.*, *& in cap. ad audientiam colum. 2. de Reſcript.*, *Nevizan.*, qui plurimos adducit, *conſ. 45. n. 7. verſ. quidquid dicant*, *Burſat. conſ. 16. num. 32. lib. 1.*, quorum opinionem Rota ſemper probavit, *Rub. in ſingular. tom. 1. ad deciſ. Mobedan. fol. 355.*, *& tom. 2. circa ſtylum Rotæ verb. conſuetudo §. 2.*, *Rota coram Mobedan. deciſ. 209.*, *& deciſ. 276.*, *coram Ludoviſ. deciſ. 274. num. 5.*, *coram Seraphino deciſ. 1349. num. 5.*, *coram Coccino deciſ. 123.*, & eò magis circa deciſoria,
32 quæ debent formiter, & concludenter probari, *Rota in recentior. deciſ. 236. num. 5.*, *ubi concordan.* ; Prout etiam talis conſuetudo legitimè introducta dici nequit, ex eo, quod longiſſimi temporis ſpatio ita obſervatum fuerit, quia, cum verſemur in genere actuum facultativorum, quales dicuntur remotiones, ac deſtitutiones ſimilium Officialium, fit proinde locus
33 regulæ, quâ edocemur, quod in facultativis nulla legitima quaſi poſſeſſio quæſita, aut conſuetudo obligatoria conſtituta dici poteſt ex contrariis actibus, qui, ſi ex mero arbitrio permitti potuerunt ab eo, qui Jure ſuo uti noluit, eidem derogaſſe dici nequeunt, ut, omiſſis generalibus, in noſtris præciſis terminis remotionis, ac deſtitutionis iſtiuſmodi Officialium do-
34 cuerunt *Abb. in cap. ad notitiam de confirmat. util., vel inutil.*, quem ſequitur *Dec. eod. loc. num. 22.*, ibi = *Quia cum talis revocatio eſſet in facultate Abbatis, ſi non eſt uſus tali facultate, conſuetudo non inducitur, quia in actibus merè facultatis conſuetudo non inducitur* =, *Faguan. in cap. cum ad Monaſterium num. 37. verſ. ampliatur concluſio de ſtat. Monach.*, *Gonzal. ad Regul. 8. Cancellar. Gloſſ. 5. §. 6. num. 35. verſ. contrarium*, *Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 3. diſput. 9. quæſt. 14. ſub num. 6.*, *Pignatell. conſult. Canon. tom. 9. conſ. 143. ſub num. 31. verſ. idque etiam*, *Rota deciſ. 178. num. 5. part. 1. diverſ.*, *& in Legianen. confirmationis part. 4. rec. deciſ. 112. in fine.*

Rectè igitur in ſimilibus quæſtionibus Doctores cenſuerunt, quod, ut conſuetudo, aut obſervantia legitimè introducta diei queat, non ſufficit Scriptorum teſtimonium, quodque ità diù, & quidem uniformibus actibus, lon-
35 giſſimi temporis ſpatio continuatis, fuerit obſervatum, ſed probandum eſt, quod Abbates tentaverint iſtiuſmodi Superiores ſinè ullâ cauſâ, & pro mero eorum libito removere, quodque iidem tali remotioni minimè acquieſcentes, ſe in ſuorum officiorum poſſeſſione conſervaverint, non quidèm ex conniventia, aut indulgentia Abbatis, qui illos removerat, ſed auctoritate Superioris, ad quem recurſus habitus fuiſſet adversùs irrationabile judicium Abbatis, & gravamen ab eo illatum Subdito, injuſtè remoto, alioquin ex non uſu facultatis
36 quantumcumque temporis effluxerit, nullum Jus, & nulla poſſeſſio adquiritur, juxtà *Text. in leg. hac autem Jura cum ibi notat. ff. de ſervit. Urban. Prædior.*, *Abb. in cap. ex parte num. 7. de conceſſ. Præben.*, *& in cap. ſignificante 69. in prim. notab. de appellat.*, *Covar. in regul. poſſeſſor. part. 2. §. 4.*, *Gomez variar. cap 15. n. 28.*, *Gayll. practic. obſerv. lib. 2. cap. 69. num. 9.*, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 297. num. 10.*, *Card. de Luca de Juriſdict. diſc. 34. num. 30.*, *Racc. diſput. Jur. ſelect. cap. 84. num. 13.*, *Mareſcot. variar. reſol. lib. 1. cap. 3. num. 12.*, *Rot. part. 16. deciſ. 236. num. 12.*, ubi, quod conſuetudo non relevat, niſi probetur, quod quis invitus juxtà conſuetudinem agere fuiſſet adſtrictus, *part. 18. tom. 2. deciſ. 544. num. 20.*, *& deciſ. 820. num. 18.*, *ubi concordan.*, id autem non probatur in caſu noſtro, cum non afferantur ſimiles reclamationes Officialium deſtitutorum, qui contrario majoris auctoritatis imperio, invitis Abbatibus, in ſuis officiis manuteneri obtinuerint.

Certiùs verò hæ concludentiſſimæ probationes requiri videntur in noſtra hypotheſi, quia contraria iſta obſervantia, & conſuetudo probatur auctoritate *Innocent.*, *Joann. Andr.*, & aliorum antiquiſſimorum Scriptorum, à *Fa-
37 gnano* relatorum, ideòque, tametſi contrà mox firmatas regulas, ob eorum eximiam, omniumque maximam auctoritatem plenè ulla probata dici poſſet obſervantia, nihilominùs, vel eadem eſſet redigenda ad mentem Juris, ut videlicet procederet, quoties juſta urgeret ſuſpicio, quod Abbates ſuæ poteſtatis abuſu ex odio, & malitia, atque irrationabili judicio ad alicujus Officialis remotionem deveniſſent, ut non obſcuris verbis ſe in hoc ſenſu loqui innuunt *Innocent.*, *Joann. Andr.*, *& gloſſ.*, *à Fagnano relati in d. cap. cum ad Monaſterium* ; quo caſu juſta procul dubio eſſet talis conſuetudo, cum, exemplo omnium tùm Civilium, tùm Canonicarum Sanctionum, noſtra etiam Regula de-

te-

Digitized by Google

teſtetur in Abbatibus abuſum eorum poteſtatis
38 in præjudicium ionocentium, atque omni cul-
pâ vacantium Subditorum, ut patet ex illis, ali-
bi relatis verbis = *Quod cogites* (nempè Abbas)
*ſe de omnibus judiciis ſuis Deo redditurum ra-
tionem, nè fortè invidia, aut zeli flammâ urat
animam ſuam* = ; Vel, cum iidem præclari, ſed
antiquiſſimi Scriptores teſtes eſſe potuerint con-
ſuetudinis dumtaxat, quæ eorum tempore,
pluribus videlicet abhinc ſeculis vigebat, fru-
39 ſtrà illa aſſerretur ad deciſionem hodiernæ con-
troverſiæ; nam, quemadmodum Leges ſcriptæ,
quas alioquin perpetuò manſuras eſſe decet, ni-
hilominùs mutantur, declarantur, & perſæpè
etiam abrogantur, facilius Jus noo ſcriptum,
conſuetudines nempè, & obſervantiæ, utpotè
pendentes à Populi, ſive Univerſitatum mori-
bus, & conſenſu, faciliùs in dies mutari poſ-
ſunt, cootrariâque tolli conſuetudine, proban-
dum itaque exadversò eſſet, quod conſuetudo,
cujus illi meminerunt, hodièdum vigeret, ut
ad ejuſdem normam præſens controverſia de-
cidi poſſet.

Tantum verò abeſt, quod iſtiuſmodi con-
suetudo modernis etiam temporibus in Germa-
nia vigere dici poſſit, ut eadem argumentis, &
40 probationibus, luce clarioribus, penitùs ex-
cluſa videatur; nam, omiſſo, quod, ut dictum
eſt ſuperioribus locis, & lueulenter probant
auctoritates, inibi copiosè congeſtæ, contrariâ
quâvis poſthabitâ opinione, atque obſervantiâ,
hoc Jure hodiè ubique vivitur, ut nempè Ab-
bates, ceterique Prælati regulares, Superiores
non conventuales, ſed merè obedientiarios
ſinè causâ, & ipſorum arbitiro officio ſuo de-
ſtituere poſſint, ità quidem, ut Doctores, con-
trarium tenentes, jure, meritòque contrà com-
munem, loqui dixerit *Rota in Nullius, ſeù
Hiſpalen. Juris amovendi* 50. *Junii* 1707. *§. Eo
pacto cor. R̃mo Molines, apud quem concorden.*,
plurimùm urgere poſſe videretur Sacroſanctæ
Tridentinæ Synodi Decretum *ſeſſ.25. cap.2. de
Regular.*, ſtatuens, ſimiles Officiales *ad nutum
Superiorum amovibiles* eſſe, quibus verbis, in-
ſtauratâ veteri Eccleſiæ diſciplinâ, ſi reſtituta
fuit Abbatibus, & Prælatis regularibus omni-
moda poteſtas deſtituendi Officiales, ab ipſis
alicujus officii exercitio præpoſitos, non eſt,
cur exadversò allegari amplius valeat conſue-
tudo ulla, aut obſervantia; hæc enim, tam-
quam corruptela, ſublata jam fuiſſet Conciliari
45 Sanctione, quæ vigore *Bullæ fel. rec. Pii IV.*,
confirmatoriæ *Concilii*, utpotè munita clauſulâ
ſublatâ, & *Decreto irritante*, quamcumque
conſuetudinem tàm præteritam, quàm futu-
ram ſubſtuliſſe cenſetur, *Butr. in cap. cum tanto
11. num.53. circa med. de conſuetud.*, *Alexand.
conſ.*134. *ſub num. 33. lib. 6.*, *Farinacc. conſil.
202. num.8. lib. 3.*, *Gratian. deciſ. 16. num. 9.*,
Pignatell. conſult. Canon. 88. *num. 6. lib. 4.*,
plenè *Meroll. diſput. moral. de privileg. diſput. 5.
cap.2. diviſ.3. num.73., & plurib. ſeqq.*, etiamſi
ageretur de conſuetudine plurium ſeculorum,
quæ nihilominùs virtute Decreti irritantis per-
empta penitus fuiſſet, ut in terminis Decreto-
rum Concilii docuit *clar. mem. Card. de Luca
de Juriſdict. diſc.95. num.7., & ſeq.*, & gene-
raliter ſæpius firmavit *Rota coram Cavaler. de-
ciſ.111., coram Merlin. deciſ.814., coram Pen-
tinger. deciſ. 30. num. 8. verſ. nec obſtat, quod
Indulta, & verſ. quia ultrà quod, coram Card.
Cerro deciſ.572. num.9., & ſeq., in Majoricen.
Indultorum apud Dian. part. 6. fol. 211. §. Nec
applicari viſa eſt immemorabilis, & deciſ. 42.
num.22., & ſeq. poſt Novar. in Summ. Bullar.*

Sed propius accedendo ad rem noſtram, quo-
nam pacto affirmari poteſt, quod in Cœnobiis,
viventibus ſub Regulâ S. Benedicti, militet con-
ſuetudo, ſive obſervantia contraria diſpoſitioni
Juris, ac menti Sacroſanctæ Tridentinæ Synodi,
ſancientis, Superiores Regulares, deputatos ab
Abbate, eſſe merè manuales, quando contra- 42
rium evideos, & apertum redditur, non modò
ex Statutis, & declarationibus plurium Mona-
ſteriorum, Regulam S. Benedicti profitentium,
quorum mentio facta eſt ſuperioribus locis, ve-
rùm etiam Decretis viſitationis factæ a Reve-
rendiſſimo Nuntio Apoſtolico, quibus manua-
litas iſta confirmatur, hæc enim omnia procul-
dubio adverſantur ſuppoſitæ exadversò conſue-
tudini, atque obſervantiæ, quæ vel nulla un-
quam adfuit, vel penitùs interverſa remanſit 43
hiſce contrariis ſolemnibus actibus, *Bartol. in
leg. ſemper in ſtipulationibus, & ibi Cagnol.
num.12. ff. de regul. Jur.*, *Bero conſ.5. num. 23.
lib.1.*, *Surd. conſ.393. num.23., & 24. tom. 3.*,
Schrader de Feud. part. 10. ſect. 20. num. 157.,
*Rot. cor. Ludoviſ. deciſ.162. num.9., ibique Ad-
den. num. 15., cor. Ottbobon. deciſ. 45. num. 4.
part.16. Recentior., deciſ.206. num.17., & deciſ.
305. num. 13.*, ubi, quod fruſtrà allegatur con- 44
ſuetudo, quæ fuit judicialiter reprobata, & ha-
bet contrà ſe actum diſformem, *& part.18. deciſ.
820. num.21., & 22.*; Qui ſanè ultimi actus eò
fortiùs urgent in caſu noſtro, tùm quia ita fit
reditus ad diſpoſitionem Juris communis, ad
cujus aſſiſtentiam conſervandam quilibet actus,
& quælibet etiam non rigoroſa probatio ſufficit,
& attenditur, ut ait *Rebuff. de congr. port. num.* 45
*50., & ſeqq. poſt Innocent. in cap. auditis de præ-
ſcription. ſub num.4.*, *Rota cor. Seraph. deciſ.
1437. in princ.*, *deciſ.153. num.20. part.11. re-
centior., & deciſ.382. num.13., & 14. part.16.*,
ubi, quod hoc caſu ad deſtruendam contrariam
conſuetudinem unicus actus eſt ſufficiens, quam-
vis mille anteà pro conſuetudioe concurrerent,
ex regula, quod in conflictu prævalere debet ob-
ſervantia magis conformis Juris diſpoſitioni,
Rota in Romana Salviani 15. Junii 1693. §. Ne- 46
*que efficaciam cor. R̃mo D. Hervault. Archiepi-
ſcopo Turonen.*, tum etiam, quia iiſdem robur
addit Decretum Reverendiſſimi Nuntii Viſita-
toris Apoſtolici, qui id, quod plura particularia
Cœnobia, ac Congregationes declararunt, per
modum Legis obſervandum eſſe, conſtituit; Ju-
re proinde, meritòque Univerſitas Lovanienſis
hanc veritatem agnoſcens, illam confirmavit do-
cto Reſponſo, quo teſtatur, in eis Regionibus, 47

Abbatibus competere facultatem amoveudi Of-
ficiales ad nutum, & ſinè cauſâ.

Hæc igitur cùm ità ſe habeaut, & plenè his
omuibus conſtabilitum fuerit, quod vigore Re-
gulæ, penitùs ſubmotis Præpoſitis, & Officiali-
bus conveotualibus, omnes effecti fueriut merè
obedientiarii, quodque iidem, ſicuti ſolius
Abbatis auctoritate inſtituuntur, ſic etiam, in-
ſtar Officialium manualium, ejuſdem arbitrio
deſtitui queant, abſque eo quod prætextu Re-
gulæ, vel contrariæ conſuetudinis, cauſa ulla
pro dicta remotione facienda requiratur, quip-
pè Regula requirens præcedentes mooitiones,
& correctionem diſciplinæ regularis, ob plures
rationes, & præſertim ob illam, quod loquatur
de ſolo Præpoſito, & in caſu, quo contra eum
procedendum ſit judicialiter, applicari nequit
noſtræ hypotheſi; Conſuetudo verò contraria
nullo pacto vigere dici poſſet in Germania: ex
his, inquam, plana redditur reſolutio ſecundi
Dubii, videlicet remotiones Religioſorum ab
Officiis, per Abbatem factas, ſuſtineri, quippè
illi, utpotè nullo electionis, aut alio canoni-
co titulo fulciti, ſed ſolius Abbatis auctoritate
inſtituti, ab eo deſtitui etiam poterant, quam-
vis nulla eoſdem deſtituendi cauſa urgeret; Et
ſanè hæc cauſa ſi ex toto genere nunquam requi-
ritur in remotione Officialium, qui alterius
voluutate, atque auctoritate deputati, preca-
riam dumtaxat obtinent officii adminiſtratio-
nem; Potiori Jure requirenda non eſt iu deſti-
48 tutione ſimilium Officialium Regularium,
quos, ſi officio ſuo juſta aliqua ex cauſa deſti-
tui contingat, pro decore Religionis illam
patefieri non expedit, ut conſiderat *clar. mem.
Card. de Luc. de Regular. diſc. 15. num. 9. in fin.*;
ſi vero nulla culpæ, aut alia extrinſeca urgeat
cauſa eos removendi, nihilominus ſemper plu-
rimum valet intrinſeca ratio, quâ moventur
Sacri Canones, Officiales Regulares, obedien-
tiarios, & manuales eſſe, ſancientes, ne cupi-
ditate domioandi aliis, & ambitionis ſpiritu ab-
repti, tyrannidem ſibi aſſumant, ut ait Regula
d. cap. 65. in proem., vel rerum temporalium
curâ, atque adminiſtratione à Monaſticæ diſci-
plinæ, & Regulæ obſervantia penitus diſtra-
hantur, ut ex Ceremoniali Benedictino, prout
certè contingeret, ſi ſimiles Officiales contrà
ſuos Abbates in officii exercitio ſe confovere
poſſent, obtendendo defectum cauſæ, ex qua
removeaotur, ſic enim contumaces, & pro-
tervi, *& contrà Abbatis voluntatem, & ordina-
tionem facientes*, efficerentur melioris condi-
tionis illis, qui Abbatis dicto audientes eſſent,
ejuſque voluntati obſequerentur; *procul autem
abeſt à mente Patrum, ut Religioſis, dum ſibi
credunt aliquid durius imperatum, contradicen-
di, & etiam appellandi pateat facultas*, ut benè
ait *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. tom. 1.
tit. 28. cap. 4. num. 23.*, & in propoſito notanda
ſunt verba Papæ Innocentii III., *Abbat. Sabla-
cen. in ſuprad. cap. Cùm ad Monaſterium S. Tales
de Stat. Monach.*, ibi = *Sed cùm oportuerit amo-
veri, ſinè contradictione quolibet removeatur.* =

Neque verò juſto ullo colore remotio Offi-
cialium ab Abbate facta in noſtra hypotheſi im-
pugnari poterit ſub prætextu, quod idem ex ma-
litia, odio, & irrationabili judicio ad talem de-
ſtitutionem devenerit, quia, ſicut benè *Cicero*
in Oratione pro *Cluentio* Judices admonet, *cùm
illam judicandi causâ tabellam ſumpſerit, non ſe
putare eſſe ſolum, nec ſibi, quodcumque cupierit,
licere, ſed habere in conſilio legem, religionem,
æquitatem, fidem; Libidinem autem, odium, in-
vidiam, metus, cupiditateſque omnes amovere,
maximèque æſtimare conſcientiam mentis ſuæ,
quam à Diis immortalibus accepimus, quæ à nobis
divelli non poteſt*, quonam pacto odio, & mali-
tiâ motus cenſeri poterit Abbas, qui ſuper ſpe-
culâ poſitus, & prælectus, ut lux aliorum, Di-
ſciplinam, & Regulam ſarctam, tectamque
cuſtodiendam accepit, redditurus Deo diſtri-
ctam rationem, ut in *cap. cùm ad Monaſterium
S. Abbas de Stat. Monach.*, ibi = *Vigilem curam,
& diligentem ſollicitudinem de omnibus gerens,
ut de officio ſibi commiſſo dignam Deo poſſit red-
dere rationem* =; Quamobrem, ut ſimiles Offi-
cialium deſtitutiones, tamquàm irratiooabiles,
& ex odio, ac malitia factæ, retractari queant, 49
oportet, ut id manifeſtis probationibus demon-
ſtretur, alioquin nullâ unquam juſtâ ratione
præſumi poterit, quod Superior, qui licitè, &
utens Jure ſuo, Officialem removere poterat,
id cum crimine, & delicto perficere voluerit, 50
ut in propoſito tradunt *Faguan. in dicto cap. cùm
ad Monaſterium num. 42. verſ. in dubio tamen de
Stat. Monachor.*, *Pignatell. conſult. Canon. tom. 9.
conſult. 143. ſub num. 34. verſ. at verò regulari-
ter*, *Rota coram Peutinger. deciſ. 15. num. 41.,
& deciſ. 53. num. 92. verſ. quod attinet, & co-
ram Carill. deciſ. 96. in fin.*, moventurque re-
gulâ, deſumptâ ex *Textu in cap. eſtote de regul.
jur.*, videlicet, actum illum, qui æquè referri
poteſt ad licitum, quàm ad illicitum, referen- 51
dum potius eſſe ad cauſam licitam, *Leg. meritò
ff. prò ſocio, leg. ſi quis ſervum ff. de ſerv. corrupt.
ubi Gloſs. verb. cedere, leg. item apud Labeonem
§. Si communem ff. injur., cum concordan.*, *Alciat.
de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 1., & ſeqq.*;
præcipuè in Religioſo, de quo lex omnia benè 52
præſumit, *Canon. abſit 11. quæſt. 3.*, *Gloſſ. in
cap. cùm ex injuncto de oper. nov. nunc.*, *& in Ca-
non. præſentium in fin. 16. quæſt. 1., & in Can.
expedit. 2. quæſt. 1.*, *Tiraquell. in tract. de pœn.
temp. cauſ. 51. num. 109.*, *Alciat. regul. 3. præ-
ſumpt. 15. num. 2.*, ubi ſignanter de Abbate cor- 53
ripiente Monachum, quod lex præſumit pro eo.

Nec eſt, cur pro inducenda præſumptione
odii, & malitiæ opponatur, Abbatem, poſt de-
legatam Informationis Cauſam Reverendiſſimo
Nuncio, coram eo allegaſſe quaſdam cauſas fri-
volas, & emendicatas, quæ prætereà inſubſi-
ſtentes eſſe, probantur atteſtationibus, à Patribus
Adverſariis adductis. Objectio namque iſta fa-
cilè ſubmovetur: Nam, ſi quoties agitur de
Officialibus merè manualibus, atque obedien-
tiariis, illorum deſtitutio à Superiore fieri po-
teſt, etiam nullâ ſuppetente causâ, fruſtrà hodiè
quæ-

quæritur de relevantia cauſarum, quibus Abbas
Reverendiſſimo Nuncio expoſuit, ſe ad talem
remotionem permotum fuiſſe, eas enim non at-
tulit ad effectum ſuſtinendi remotionem Offi-
cialium, quos pro libito deſtituere poterat,
tametſi ſummæ integritatis, ac probitatis ſpeci-
men ſemper dediſſent, ſed eâ reverentiâ, &
obſequio, quod exhibendum eſſe, noverat Re-
verendiſſimo Nuncio Apoſtolico, eidem expo-
ſuit, ſe auctoritate, ac poteſtate deſtituendi
Officiales, ſibi ſubditos, abuſum minimè fuiſ-
ſe, dùm plures urgebant cauſæ ad illos à ſuo of-
ficio removendos. Exdem verò, an frivolæ, le-
veſque cenſendæ ſint, Eminentiſſimi Patres pro
eorum ſumma prudentia, ac religione dijudica-
re poterunt; perſpicient enim, vel illas graviſ-
ſimas, vel ſaltem tales eſſe, ut Abbatem vindi-
ceut à ſuſpicione doli, ac malitiæ, pro qua pe-
54 nitùs propulſanda, ſi, juxtà illud, omnium ore
tritum, effatum: in quocumque actu ſufficit quæ-
vis cauſa, quamvis fatua, & beſtialis, ut, omiſſis
generalibus, in ſpecie tradunt *Pignatell. dictæ*
conſult. 143. ſub num. 37. verſ. ſufficitque per
Text. in leg. igitur §. Generaliter ff. de liberal.
cauſ., & leg. ſed etſi lege §. Scire ff. de petit. he-
redit., Rota coram Carill. dicta deciſ. 95. n. 19.,
& in dicta Hiſpalen. Juris amovendi coram Pen-
sing. deciſ. 57. num. 44. verſ. & quamlibet cau-
ſam, & deciſ. 53. num. 155. verſ. cum certum ſit,
ubi latè concordan., profectò in dubium venire
nequibit, quin ſimiles cauſæ exuberent pro ſu-
ſtinenda remotione, quæ valida fuiſſet, tametſi
55 nulla urgeret juſta cauſa, quà Abbas ad illam fa-
ciendam motus dici poſſet, ut benè notat *Boich.*
in cap. Monachi de Stat. Monach. in fin., ibi =
Aliàs nulla eſſet differentia, an cum malitia, vel
ſinè malitia vellet eum removere, quia in nullo
caſu poſſet pro libito voluntatis, quod tamen eſt
falſum, ut dict. §. Tales =.

Quamobrèm fruſtrà Pars Adverſa pro de-
monſtranda inſubſiſtentia iſtiuſmodi cauſarum,
plures attulit emendicatas atteſtationes de eo-
rum probitate, ac idoneitate in ſibi commiſſis of-
ficiis gerendis, nemo quippè non ſcit, facilè ſimi-
56 lia teſtimonia comparari, illaque nullo nume-
ro habenda eſſe, quotiès vaga ſunt, & generica,
qualia eſſe comperiuntur illa, à Parte Adverſa
allata, proindèque in conflictu proculdubiò
prævalere debere teſtimonia Abbatis, ſpeciatim
indigitantia illorum exceſſus, tùm in ſuorum
officiorum exercitio, tùm in reliquis omnibus
ad regularem obſervantiam pertinentibus pa-
tratos; ſed, his omiſſis, iterùm, iterùmque di-
cimus, fruſtrà de his diſceptari; Nàm, cum
verſemur in actu, qui, ut ſuſtineatur, nullà
indiget probatione juſtæ cauſæ, ſed ſatis eſt, ut
purgetur à ſuſpicione malitiæ, & odii irratio-
nabilis, quis juſtâ ratione affirmare poterit,
quod Abbas, auditis tot factis, & actibus, qui-
bus Adverſarii notabantur, juſtâ ratione motus
non fuerit ad illos deſtituendos, ut tolleret
offenſionem, quam iidem afferebant probis, &
fide dignis viris, qui ipſorum vitia ad ipſum
57 detulerant; Profectò ut iidem juſtè, non autem
ex odio, & malitia ab officio removerentur,
ſatis erat, ut eorum fama apud aliquos probos
viros vacillaret, non enim in dolo eſt, qui
facit id, ad quod faciendum rumor, & fama
invitat, ut notat *Menoch. cum aliis præſumpt. 3.*
lib. 5. num. 26. & 27.; Ipſe enim rumor, & fa-
ma vindicat actum à ſuſpicione doli, *Bartol. in* 58
leg. cum quidam §. Quod dicitur ff. de acquir.
hered., Oldrad. conſ. 304. col. 3., Cravet. conſ.
359. num. 4., Guidopap. quæſt. 301. in 4. effect.,
ut enim notum eſt, non rarò ſola diffamatio
repellit ab eccleſiaſticis officiis, atque Benefi-
ciis, ex *Textu in cap. Omnipotens 4., & ibi Felin.* 59
de accuſat., cum grave ſit, ut notat in eodem
Text. Gregor., quod vir, de quo talia nuncian-
tur, honoretur, *& ibi Gloſſ. notat concordan.*,
quod faciliùs admittendum eſt in Regularibus,
qui, tametſi fuerint canonicè electi, & inſtitu- 60
ti, levioribus ex cauſis nihilominùs removeri
poſſunt, ut expreſſum habetur in *Cap. Per tuas*
22. §. Tales de Simon., Fagnan. in Cap. Qualiter,
& quando num. 51. de accuſat., ſivè quià ipſi
perfectiores ceteris eſſe debent, ut notum eſt, 61
ſivè quià non magnum eſt ſcandalum, quod
Monachus ab officio removeatur, & in ordi-
nem ſuum redigatur, ut ait *Gloſſ. in Cap. Per*
tuas verb. levioribus in fin., nullaque Monacho 62
dedecoris macula inuritur, quippè cui nil præ-
ſtantius eſſe debeat, quàm Superioris nutibus
cœcâ obedientiâ parere, cauſam præcepti non
inquirere, & omnem honoris, & officiorum
contentionem à ſe procul amovere: hæc enim
in Monacho vituperantur: undè *Bernard.* de
præcepto, & diſpenſatione ſic loquitur: *Im-* 63
perfecti cordis, & infirmæ voluntatis indicium
eſt, Statuta Seniorum ſtudioſiùs diſcutere, hæ-
rens ad ſingula, exigere rationem, & malè ſu-
ſpicari de omni præcepto, cujus cauſa lateat, &
D. Gregor. in 1. Reg. cap. 14., Vera inquit *obe-*
dientia nec Præpoſiti interiora diſcutit, nec præ-
cepta diſcernit, & hoc tantùm bonum putat, ſi
præceptis obediat.

Deveniendo denique ad tertium Dubium, ſi
Regula, & Conſtitutiones Sancti Benedicti
ſummoperè commendant ſilentium, & taci-
turnitatem, ut legitur apud *Tamburin. de Jur.* 64
Abbat. tom. 2. diſput. 24. quæſt. 5.: Si, juxtà om-
nes monaſticas Regulas, ſilentio præcipuè con-
ſervatur robur regularis diſciplinæ, juxtà eru-
ditè deducta per *Gonzal. Cap. Cum ad Monaſte-*
rium ſub n. 7., Eminentiſſimi, ac Sapientiſſimi 65
Patres, ex iis, quæ in facto habentur, dijudi-
care poterunt, an Abbas juſtâ ratione ſilentium
indixerit in calefactorio, in quo obliteratâ pror-
ſùs regulari obſervantiâ, atquæ diſciplinâ, Re-
ligioſi ſui adeò diſſolutè verſabantur? Et quam-
vis in *dicto Capit. Cum ad Monaſterium* nec
perpetuò, nec ubique Locorum ſilentium in-
dicatur, nihilominùs prudentèr, ac ſalubritèr 66
illud indici debet à Superiore, quotiès eſt ne-
ceſſaria taciturnitas, idque ſub peccato mortali,
ſi ità ex circumſtantiis judicaverit eſſe neceſſa-
rium, *Reginald. lib. 15. num. 43., Laym. lib. 1.*
tract. 4. cap. 13. num. 2. & ſeqq., Vaſq. part. 2.

diſput.158. cap.4., Bonaccin. de Leg. diſput.1. quæſt.1. punct.7. §. 4. num.21., ut nempè vitia linguæ & ſermonum temeritas reſecentur, juxtà egregiam Sâncti Baſilii Caciarienſis ſententiam *de Inſtit. Monach., impreſſ. poſt reg. S. Benedicti cap.72. de taciturnitate, vel ſilentio reſp.2.*

Reſponſio in eadem Cauſa.

Abbati omoimodam competere poteſtatem Officiales mere obedientiarios removendi, etiam ſinè cauſsâ; eorumque remotionem, non dolo aut malitiâ factam, ſuſtineri; Sic etiam juſtis ex cauſſis ſuſtineri Abbatis præceptum de obſervando ſilentio in calefactorio, pleniùs in hac eadem Cauſa demonſtratur.

SEQUITUR EADEM DISCEPTATIO.

67 *Homo naturaliter alterius imperium refugit. Et peſſimus quiſque aſperrimè Rectorem patitur*, ibid.

68 *Officio ſuo niſi Præpoſiti deeſſe velint, multorum odia evitare nequeunt.*

69 *Prælati, quaſi ſignum ad ſagittam poſiti ſunt; &, quia non poſſunt omnibus complacere, frequenter odium multorum incurrunt.*

70 *Præpoſitis ſuis, Subditi, tametſi Jure correcti, magna crimina objicere ſolent, ut moleſtiam eis exhibeant.*

71 *Criminationes Majorum fieri per alios non debent, niſi per illos, qui crimina intendunt, ſi tamen ipſi ſuſpicione careant.*

72 *Accuſatio Prælatorum nè facilè admittatur, providè SS. Patres ſtatuerunt.*

73 *Omnes lubi, ac peccare quà privatim, quà publicè, ait* Tnucidites.

74 *Hominem hypocritam quandoque Deus regnare facit propter peccata Populi; non tamen vult, eis debitam obedientiam à Subditis denegari.*

75 *Officiales, merè obedientiarii, & manuales, arbitrio Abbatis, modò abſit calumnia, & odium, ab officio ſuo, etiam ſinè cauſsâ, removeri poſſunt.*

76 *Contrarium de conventualibus, & electivis.*

77 *Obedientia religioſiùs ſervanda eſt ab iis, qui ſequuntur Regulam S. Benedicti.*

78 *Obedientia, ex* Div. Auguſtino *concordiam conſervat in Angelis, pacem in Monachis, tranquillitatem in Civibus.*

79 *Abbatum Benedictinorum regimen monarchicum eſt.*

80 *Beneficia ipſa, alioquin ſuâpte naturâ perpetua, in Monachis efficiuntur amovibilia ad nutum Abbatis.*

81 *Nec talem amovibilitatem tollit Summi Pontificis diſpenſatio.*

82 *Nec Abbatis arbitrium ligat confirmatio Summi Pontificis, etiam ex certa ſcientia. Minùs verò eadem amovibilitas abrogata cenſeri poteſt pacto, & promiſſione Abbatis de non revocando*, ibid.

83 *Remotio Officialium in iis Ordinibus, in quibus, ut in Ordine Benedictino, Superiores monarchicam juriſdictionem habent, valida eſt, etiam, ſi ſinè cauſsâ.*

84 *An verò, quoties præceſſit promiſſio de non revocando, Abbas peccet, ſi id faciat, certant Doctores; & negativa ſententia verior videtur, dummodo pravus abſit affectus, & malus animus.*

85 *Promiſſio officiali merè obedientiario facta ab Abbate, quod ejus arbitrio removeri nequeat, tanquam Juri communi contraria, nec naturaliter obligat.*

86 *Ex* Text. in Cap. ad Monaſterium §. Tales autem *cum facultas impartita fuerit Abbatibus Officiales removendi, verbis illis* = cum oportuerit =, *verba hæc, pro libito Abbatis intelligenda ſunt, non quod honeſta aliqua remotionis cauſſa requiratur*, & num.87.

88 *Quod nequit abſque legitimâ cauſsâ auferri, perpetuum dicitur.*

89 *Remotionis Officialium, merè obedientiariorum, extrinſeca, & honeſta aliqua cauſa ad ſummum requiritur in Foro conſcientiæ, at non etiam in Foro Fori.*

90 *Regula S. Benedicti trinam monitionem ad Officialis remotionem præcipiens, conciliandà omninò eſt cum* Decretali in cap. Cùm ad Monaſterium, *vel ab eadem abrogata cenſenda eſt*, & num. 91.

91 *Eadem Regula, licèt loquens de amotione Decanorum dumtaxat, & Præpoſiti, an etiam ad inferiores alios Officiales extendatur?* & num. 92., & ſeq.

92 Antonius Perez, *Regulæ S. Benedicti Commentator.*

93 *In remotione Decanorum, ac Præpoſiti, utpotè in majori gradu conſtitutorum, ex Regula S. Benedicti, trina monitio requiritur, quia majori cum maturitate corripiendi ſunt; quæ ratio ceſſat in remotione aliorum Officialium inferiorum.*

94 *Nomine* Decani *Computatorem, ſeù Oeconomum, nec Præpoſiti nomine Subpriorem venire poſſe, oſtenditur* num. 95., & ſeqq.

95 *Decani priſcis Eccleſiæ temporibus ſic vocabantur, quia denis eſſent præpoſiti; eorum autem cura non circa temporalia, ſed circa ſpiritualia verſabatur.* & num. 96.

96 *His non abſimiles erant Decani Ordinis Sancti Benedicti.*

97 *Computatoris, vel Oeconomi officium verſatur dumtaxat circa merè temporalia.*

98 *Regula Sancti Benedicti promiſcuè utitur Oeconomi, & Cellarii, ſeù Cellerarii nomine*, & num. 99.

Ac rei æconomicæ peritiam in eo requirit, d. num. 98.

99 *Oeconomus inferioribus Officialibus accenſetur.*

100 *Præpoſiti nomine Prior clauſtralis intelligitur.*

Et ad Priorem pertinet cura rerum ſpiritualium, ibid.

101 *Prio-*

101 *Prioris officium in Monaſteriis adhuc in uſu eſt .*

Prior apud Monachos olim Præpoſitus dicebatur , ibid.

102 *Subprior dicitur ille , qui Priori ſubeſt , & ſub illo curam Clauſtri agit .*

103 *Inferiores , & mere abedientiarii Officiales dicuntur , qui rerum temporalium adminiſtrationem gerunt .*

Et ſunt ad Abbatis nutum amovibiles , ibid.

104 *Officiales merè obedientiarii , licèt ſinè cauſsâ afficio ſubmoti , Judicis officium implorare nequeunt .*

Eorum recurſus , reclamationes , & appellationes à Jure damnantur , num. 105., 106., & 108.

Niſi remotio ſit ex odio , & malitia Superioris , d. num. 108.

105 *Monachus , reſpectu Prælati ſui , cenſetur ſervus , non habens velle , neque nolle .*

106 *Ordini Prædicatorum Indultum à Julio II. conceſſum fuit , quo , appellans , etiam prætextu gravaminis, à remotione ab officia Prioratus, ipſo facto ab eodem officio abſolvitur .*

107 *Officialium remotiones factas ab Abbatibus, præcipuè Ordinis Benedictini , validas ſemper declararunt Sacræ Congregationes .*

108 *Officialis remotio ex odia , & malitia Superioris nunquam præſumitur .*

Sed manifeſtè probanda eſt , & deducenda ex cauſſis , quæ delictum præſeferant .

109 *Odii , ac delicti præſumptionem excludit cauſſa quævis etiam fatua , & beſtialis .*

110 *Regulæ S. Benedicti plenitudo eſt obedientia omnibus Abbatis præceptis .*

111 *Monachi , abſque cauſsâ remoti , famæ , atque æſtimationi præjudicium irrogari dicitur .*

Ob idque coarctari , ac reſtringi debet Abbatis arbitrium , ibid.

Licet enim ſe hujus obedientiæ Monachus ſubjecerit , id tamen intelligitur , quatenus diſcretè , & rationabiliter tractetur , ibid.

Diſcurſus iſte à Juris regulis devians, & regulari diſciplinæ periculoſus oſtenditur , ex Card. de Luc. , ut num. 112., & 113.

113 *Superiorem Regularem juſtis ex cauſſis removere ſæpius congruit, quas pro decore Religionis pateſacere non expedit .*

114 *Priorum omnium Montis Virginis generalis amotia ; licèt ex factionaria diviſione , atque æmulatione profecta videretur , valida nihilominùs declarata fuit à Sacra Congregatione .*

115 *Religioſus , dummodò Superiori obediat , anxius eſſe non debet de judicio , & apinione hominum .*

Religioſum rebus omnibus mortuum eſſe oportet . ibid.

116 *Obedientia tanti eſt , ut propter illam etiam id , quod bonum eſt , omitti debeat .*

117 *Monacho nil glorioſius , quàm obedire .*

118 *Officialis ſecularis æſtimatio magis, quàm illa Religioſi , læditur ex remotione ab officio .*

119 *In actibus facultativis non datur præſcriptio,* & num. 121.

120 *Officium manuale nequit ex conſuetudine fieri perpetuum .*

Niſi poſſeſſio præſcriptiva inceperit ab actu poſitivo , quiſcentiæ , & reſiſtentiæ reſpectivè , ibid.

121 *Priores minores, quales ſunt clauſtrarii , & obedientiarii , aliique Monaſteriorum Officiales, ſunt ad nutum Abbatis removibiles , licèt revocari non conſueverint .*

122 *Actas facultativi , etiam ex poſt facto , voluntarii præſumuntur .*

123 *Officialis remotioni cauſſam ſi judicialiter Abbas præmiſerit , tunc judicialis proceſſus locum appellationi faceret ; ſecus, ſi cauſſam remotionis Rm̃o Nuntio expoſuerit poſt remotionem ipſam .*

124 *Silentium in calefactorio à Monachis Benedictinis ſervandum eſt .*

125 *Ciſtercienſes , & Theatini ſilentio in Calefactorio uſi ſunt .*

Caſſinenſes idem ſilentium præſcribunt , ibid.

Sic etiam in Monaſterio Claravallenſi idem ſilentium ſervabatur num. 126.

127 *Silentium in Calefactorio juſta ex cauſſa ab Abbate indici poteſt .*

CUm homo naturaliter alterius impe-
rium refugiat , &, ut dixit *Saluſtius* ad
Cæſarem , *peſſimus quiſque aſperrimè* 67
Rectorem patiatur , inde fit , ut Præpoſiti , niſi
velint nimiâ conniventiâ officio ſuo deeſſe ,
multorum odia evitare nequeant, quod commi-
ſerans *Cicero* pro Flacco , exclamat: *ob conditio-* 68
*nes miſeras adminiſtrandarum Provinciarum , in
quibus diligentia plena ſimultatum eſt , negligen-
tia vituperationum , ubi ſeveritas periculoſa , li-
beralitas ingrata : Sermo inſidioſus , aſſentatio
pernicioſa ; frons omnium familiaris , multorum
animus iratus ; iracundiæ occultæ, blanditiæ aper-
tæ !* Quamobrem Reverendiſſimus Abbas Mo-
naſterii Sancti Jacobi Leodienſis non miratur ,
Monachos ſuos , obedientiam abjicientes , &
rationi non parentes , contrà ipſum inſurgere
plurimis exquiſitis criminationibus, eorum qui-
dem pravitate confictis , non autem ex affectio-
ne charitatis ad Eminentiſſimos Patres perlatis;
quippè , ſi veræ eſſent , tamquàm prorsùs extra
Cauſam , parciùs objiciendæ fuiſſent , novit
enim, ex *Innocentio III. in cap. qualiter 24. de
accuſat, Prælatos , quaſi ſignum eſſe poſitos ad ſa-
gittam, &, quia non poſſunt omnibus complacere,* 69
*cum ex officio ſuo teneantur non ſolùm arguere ,
ſed etiam increpare, quin etiam interdùm ſuſpen-
dere , nonnunquam verò ligare, frequenter odium
multorum incurrunt , & inſidias patiuntur* , ut
etiam novit , Eminentiſſimos Patres aſſuetos
eſſe ſimilia de Superioribus audire ; jamdudùm
enim admonuit *Evariſtus Papa* , quod *ſunt non-
nulli , qui Præpoſitos ſuos perversè reprehendunt,
ſi vel parùm ipſis moleſti extiterint* , ut *in Canon.
ſunt nonnulli 21. cauſ. 2. quæſt. 7.* , quodque
Subditi , *tametſi Jure correcti, magnopere tamen* 70
eum

*eum odiſſe, & tamquam injuriâ affecti ſint, magna
illi crimina objicere ſolent, ut, quoquo pacto poſ-
ſint, ei moleſtiam exhibeant*, ut rectè animadver-
terunt Sapientiſſimi Sacroſanctæ Tridentinæ
Synodi Patres *cap.6. ſeſſ.13. de reformat.*, idcir-
cò *Hyginus Papa* edixit, quod *criminationes ma-*
71 *jorum nota per alios non fiant, niſi per ipſos, qui
crimina intendunt; ſi tamen ipſi digni, & irre-
prehenſibiles apparuerint, & actis publicis docue-
rint, omni ſe ſuſpicione carere, & inimicitiâ,
atque irreprehenſibilem fidem habere*, ut in *Canon.
criminationes 52. cauſ. 2. quæſt. 7.* Et SS. Patres
providè ſtatuerunt, *ut accuſatio Prælatorum non*
72 *facilè admittatur, ne, concuſſis columnis, corruat
ædificium: niſi diligens adhibeatur cautela, per
quam non ſolùm falſæ, ſed etiam malignæ crimi-
nationis Janua præcludatur*, ut proſequitur *In-
nocentius III. loco citat.*, & cautum reperitur
dicto cap.6. ſeſſ. 13. de reformat.

Monachi igitur Adverſarii cum Abbati ſuo
crimina objicere cœperint, poſtquàm ob exceſ-
ſus, ab ipſis patratos in ſuis officiis adminiſtran-
dis, ab illorum exercitio ſubmoti fuerunt, &
copioſè levia cum gravibus conglomerando,
quoquo pacto poſſunt, ei moleſtiam exhibere
curent, difficile non eſt conjicere, quod ipſi *non
affectione charitatis, ſed pravitate ſuæ actionis vi-
tam ejus diffamare, & reprehendere quærunt*,
juxtà *Evariſti verba in dicto Canon. ſunt nonnul-
li*, quâ de re præſentis temporis non erit, obje-
cta crimina diluere, ſed Eminentiſſimi Patres
pro ſumma ſua ſapientia, ac prudentia reputare
ſecum poterunt, an pro veris habendæ, ullaque
animadverſione dignæ ſint criminationes illæ,
quæ cum intemperanter, & immoderatè, tùm
etiam intempeſtivè, & contra ordinem Cauſæ,
ac Judicii, de quo agitur, præſcriptum, addu-
cuntur, nam, etſi Reverendiſſimus Abbas mo-
73 ribus reprehenſibilis, & culpabilis eſſet, quippè
omnes *labi, ac peccare, quà privatim, quà pu-
blicè, ait Thucitides lib. 3.*, non idcircò tamen
Monachi obedientiam objicere, & reverentiam
Abbati ſuo denegare poſſent. Deus enim, qui,
juxtà illud *Job. 34.*, inſcrutabili ſuo judicio
74 quandoque *regnare facit hominem hypocritam
propter peccata Populi*, non tamen vult, eis de-
bitam obedientiam à Subditis denegari, tametſi
opera illorum digna non ſint, quæ imitentur,
undè *Matth. cap. 33. num. 3.* dicitur = *omnia er-
gò quæcumque dixerint vobis, ſervate, & facite,
ſecundùm opera verò eorum nolite facere* =, & *Di-
vus Petrus Epiſt. prima cap. 2. ſubjectionem præ-
cipis Superioribus non tantùm bonis, & modeſtis,
ſed etiam diſcolis*; Et ſanè, ſi jus hoc valeret Su-
periores inſimulandi, ut, in quo ipſi peccant, ce-
teris imperare non poſſent, nemo non videt,
quanta Reipublicæ confuſio futura eſſet, &
quàm difficilè invenire, qui dignè aliis præeſſe
poſſet.

Miſſa igitur faciendo ea, quæ criminoſi, &
refractarii Monachi, prorsùs immemores Inſti-
tuti ſui, quo admonentur, quod *ſivè Deus, ſivè
homo Dei Vicarius aliquid jaſſerit, quodcumque
illud fuerit, pari obſequendum curâ, pari reve-
rentiâ deferendum, hoc uno excepto, ſi Deo con-
traria juberet*, juxta verba *Divi Bernardi in lib.
de præcept., & diſpenſat.*, vindictæ ſtimulis per-
citi, effundunt in Abbatem ſuum, vindicem re-
gularis diſciplinæ, quam illi in ſuorum mune-
rum adminiſtratione prorsùs abjecerunt, pro-
grediar ad ea, quæ exadverſo opponuntur con-
tra propoſita, atque concordata Dubia.

Et, quod attinet ad primum, firmiſſimis fun-
damentis, conſtitutis ſuper omnibus juris noſtri
præceptis, innixa eſt poteſtas Abbatis deſtituen-
di ſinè ullâ causâ Officiales omnes, alicujus
muneris adminiſtrationi ab ipſo præpoſitos,
nam, ſublato canonicæ electionis, aut alio ſimili
titulo, cujus vigore Officiales olim conven-
tuales, vel electivi independenter ab Abbate
ſuorum officiorum adminiſtrationi præpone-
bantur, cum hodiè omnes obedientiarii, atque
ſubditi effecti fuerint omnimodæ poteſtati Ab-
batis, à quo deputantur, hinc ſequitur, ejus ar- 75
bitrio, modò abſit calumnia, & odium, ab of-
ficio ſuo, etiam ſinè causâ removeri poſſe, ut
benè diſtinguendo inter utramque Officialium
ſpeciem, tradunt *Gloſſ. in cap. Monachi verb. mu-
tentur, & in cap. cum ad Monaſterium, §. Tales
verb. perpetuò de Stat. Monach., Hoſtienſ. in
Summ. rubric. de Stat. Monach. num. 2. verſic.
aliud in ſimplicibus, Card., Anchara., & Imol.
in Clementin. prima de ſupplend. negligent. Præ-
lator., Dec. in cap. ad noſtram num. 23. de confir-
mat. util., vel inutil., Franch. in cap. præſenti 9.
de offic. Ordin. in 6., Boich. in cap. qualiter, &
quando de accaſat.*, ubi etiam *Fagnan.*, idemque
latiùs *in dicto cap. cum ad Monaſterium num. 33.,
clar. memor. Cardinalis de Luca de Regular. di-
ſcurſ. 15. nu. 5. verſic. & quo caſu, Lezzan. Oper.
Moral., tom. 4. conſultat. 42. num. 21., & ſe-
quen., Pater Joſeph. de Sancta Maria in lib. cui
titulus eſt Tribunal. de Religioſis tractat. 5. cap. 6.
§. 5., Fragoſ. de Regimin. Reipubl. Chriſtian.
tom. 2. diſputat. 24. de Abbat. Regular. §. 3.
num. 8., Navarr. comment. 8. de Regular. nu. 22.,
& ſequen., Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſal.
tom. 1. tit. 31. de Superioribus Monaſter. cap. 2.
num. 17.*, ibi = *Ex his unanimi conſenſu conclu-
dunt Canoniſtæ, Priores minores, quales ſunt Clau-
ſtrales, & Obedientiarii, aliique Monaſteriorum
Officiales ad nutum, & beneplacitum Abbatum
eſſe amovibiles, & revocabiles, ut videre eſt apud
Fagnan.*, illoſque *num. ſequen.* ſecernit à Priori-
bus Conventualibus, & electivis, inquiens = 76
*Priores autem conventuales, qui ſunt Monaſte-
riorum Primarii, quique à Capitulo, ſivè Con-
gregatione eligi, & à Superiore confirmari ſolent,
nequaquam ſunt ad nutum amovibiles*, = & nota-
vit etiam *Thomaſin. allegatus in Informatione
§. 4., Renat. Coppin. in ſua Monaſt., ſeù de Jur.
Cœnobit. lib. 1. cap. 1. ſub num. 7.*

Iſtiuſmodi namque obedientiariorum Offi-
cialium remotioni ſuâpte naturâ ſemper ineſt
intrinſeca illa juſtæ cauſæ ratio, videlicet, ut
Monachus cœcâ fide obſequatur juſſionibus Ab-
batis, & ne in officio perpetuò ſuperbiat, diu-
que negotiis temporalibus implicatus, in chari-
ta-

Digitized by Google

tatis fervore frigeſcat, ab eaque, quâ nutritur,
77 rerum cœleſtium contemplatione penitùs abducatur. Quæ ſanè ratio religioſiùs obſervanda eſt ab iis, qui ſequuntur Regulam Sancti Benedicti: ille enim agnoſcens, quàm præſtans virtus ſit obedientia, quæ *concordiam conſervat in Angelis, pacem in Monachis, tranquillitatem in Civibus*, juxta *Divi Auguſtini* verba, relata à *Bar-*
78 *boſa in cap. illud de majoritat., & obedient. Monach.*, monarchicum eſſe, voluit Abbatum regimen, omniaque eorum concluſit arbitrio, illis Regulæ verbis = *Nos prævidemus expedire propter pacis, charitatiſque cuſtodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monaſterii ſui*, =
79 quæ affert *Heſten. lib. 3. tract. 5. diſquiſit. 6. in princip.*

Imo verò cenſent Doctores, amovibilitatem iſtam, veluti proficiſcentem ex voto obedientiæ, quo conſtituitur eſſentia ſtatus religioſi, adeò eſſe connaturalem, & veluti eſſentialiter
80 inſitam Monachorum officiis, ut natura ipſa Beneficii cedat regulari obedientiæ, Abbati præſtandæ, ita quidem, ut ipſa Beneficia, alioquin ſuàpte naturâ perpetua, in Monachis efficiantur amovibilia ad nutum Abbatis, *Canoniſtæ in d. cap. cum ad Monaſterium §. Tales de Stat. Monach. & in cap. ad noſtram de confirm. util. vel inutil., Garz. de Benef. par. 1. cap. 2. num. 66., Pirr. Corrad. in prax. Benefic. lib. 1. cap. 6. num. 278., Adden. ad Burat. deciſ. 346. verſ. 6. ampliatur, Pax Jord. tom. 2. lib. 10. tit. 2. n. 50., Gonzal. ad regul. 8. gloſſ. 5. §. 6. num. 28., &*
81 *ſeq.*, proindèque talem amovibilitatem non tollat confirmatio Summi Pontificis, *Fragoſ. de regim. Reip. Chriſtian. tom. 2. diſput. 24. de Abbatib. reg. §. 3. ſub num. 7. verſ. dixi ex certa ſcientia, Franch. in d. cap. præſenti ſub num. 3. de offic. ordin. in 6.*, inquiens, quod in Benedictinis etiam confirmatio ex certa ſcientia Ponti-
82 ficis non ligat arbitrium Abbatis; verba ejus ſunt = *Et prædicta procederent in quibuſcumque Religioſis, niſi in illis, in quibus eſt hodiè proviſum in extravag. rursùs Benedicti XII., ubi eſt diſpoſitum, quod habent Prioratus, & Beneficia in ordine Monachorum Nigrorum S. Benedicti, ex collatione, proviſione, vel ordine Sedis Apoſtolicæ, vel Legatorum, ſeu Executorum, vel Proviſorum ejuſdem Sanctæ Sedis, ſubſunt in omnibus, & per omnia ſuis Prælatis, & revocari poſſunt ab eis, prout alii, qui ea haberent à ſuis Prælatis, & ſicut alii ſubſunt* =, *Adden. ad Burat. deciſ. 346. verſ. 6. ampliatur*; Minùs verò eadem abrogata cenſeri poteſt pacto, & promiſſione Abbatis de non revocando, idem *Franch. in dict. cap. præſenti ſub num. 3. verſ. quid autem, & poſt Navarr. conſ. 14. de Stat. Monach. num. 10. part. 1. lib. 3.*, tradit *Fragoſ. de regim. Reipubl. Chriſt. tom. 2. diſput. 24. §. 3. num. 8. verſ. ex dictis ſequitur*; omneſque minimè dubitantes de validitate remotionis Officialium, tametſi facta ſinè causâ in iis Ordinibus Regularibus,
83 in quibus, ut in Ordine S. Benedicti, Superiores monarchicam habent juriſdictionem in Subditos, *Suarez de Religion. tom. 4. lib. 2. cap. 2. ſub num. 26. verſ. tertium autem verſus finem*, ibi = *Sinè causâ ſemper eſt valida, per ſe ſpectatâ hierarchicâ ſubordinatione harum poteſtatum, intelligendo in his, qui habent monarchicam juriſdictionem* = *& cum eo Pellizar. in Manual. regular. tract. 9. cap. 3. num. 64., Fragoſ. de Regim. Reipubl. Chriſtian. tom. 2. diſput. 24. §. 3. ſub num. 8. verſ. an verò Abbas, & in Manual. tom. 3. regular. quæſt. 29. art. 9.*, certant ſolum, an, quoties præceſſit promiſſio de non revocando, Abbas, utpotè illius virtute naturaliter ſaltem 84
obligatus, peccet, ſi id faciat, in quo tamen negativa ſententia verior videtur, dummodò peccatum non ſit in pravo effectu, & malo animo, *Joan. Andr. in cap. fin. num. 2. de offic. ordin., Federic. de ſen. conſ. 134. num. 1., Roſell. in Summ. verb. Abbas num. 10., Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 9. quæſt. 8.*; &, aliis relatis, *Fragoſ. de Regim. Reipub. Chriſtian. lo-* 85
co citato, inquiens = *Nihilominùs dicendum eſt, nec naturaliter ex tali promiſſione facta obligari, quia eſt juri communi contraria, ſtatuenti, nihil concedendum Religioſo, quod non poſſit ad nutum Superioris revocari* =.

Cùm itaque ex his omnibus pateat, quod, ſive ſpectemus Juris communis cenſuram, ſive, quod magis eſt, expendamus momenta rationum, ſive denique ſequamur numerum, & frequentiora Doctorum ſuffragia, quibus conſtabilita reperitur amovibilitas Superiorum Regularium, qui penitus deſtituti canonicæ electionis, aut alio ſimili titulo, merè obedientiarii effecti ſunt, officiaque ſua conſequuntur dependenter ab Abbatis arbitrio, fruſtrâ Pars adverſa in eorum amotione cauſam expoſcit, quaſi hæc requiſita dici queat ipſis verbis *Text. in d. cap. Cùm ad Monaſterium §. Tales autem*, quo loci dicitur, Innocentium III. conſtituiſſe 86
quidem, quod officia Monaſterii non conferantur ad vitam, ſed facultatem amovendi impartitum fuiſſe verbis illis = *cùm oportuerit* =, innuentibus, quod concurrere debeat cauſa aliqua ſaltèm honeſta, id confirmando auctoritate nonnullorum Doctorum, illam requirentium.

Nam, quod attinet ad verba *Textus*, perſpicua ſunt, & Canoniſtæ, ac Doctores omnes, quotquot docuerunt, Officiales Regulares, nutu Superioris, ſuis officiis deſtitui poſſe, ex eiſ- 87
dem deſumpſerunt illorum manualitatem, & liberam Officialium amovibilitatem, cui non adverſantur verba illa = *cùm oportuerit* =, quæ ex mente Canonis, & toto verborum contextu pro libito Abbatis intelligenda eſſe, docuit *Sanchez in Præcept. Decal. lib. 7. queſt. 29. num. 111.*, inquiens = *Ceterum, dicendum eſt, nullam exigi* 88
cauſam, ſed poſſe ad libitum Abbatis revocari, nam, quod nequit abſque legitimâ causâ auferri, dicitur perpetuum =, idque probans *ex Clement. prima de ſuppleud. negligen. Prælat, ibique Gloſſ. verb. liberè, ſubdit* = *Non enim poteſt aliquid liberè fieri, cum cauſa deſideratur* =, idemque poſt alios, quos refert, docuit, *Lezzan. tom. 4. conſult. 42. num. 21.*, expendens verbum illud = *cùm oportuerit* =. Adversùs autem Do-
cto-

Digitized by Google

ctores, qui in contrarium allegantur, urget na-
tura ſimilium officiorum, urget etiam ratio
Juris, urget communis Scribentium, & Tribu-
nalium ſententia, ut patet ex allegatis in Infor-
mationibus; Et denique iidem, dum dicunt,
cauſam ſaltem honeſtam requiri pro validitate
ſimilium amotionum, intelligendi ità ſunt, ut
cauſam iſtam requirant, quatenus excludit
odium, malitiam, & calumniam, non autem,
ut poſitivè concurrere oporteat extrinſecam ali-
quam cauſam, quæ locum faciat deſtitutioni
Officialis. Quamobrem concludunt Doctores,
quod cauſa iſta ad ſummum requiritur in Foro
conſcientiæ, at non etiam in Foro Fori, *San-*
89 *chez in Precept. Decal. lib.7. num. 125.*, *Ema-*
nuel quæſt. regular. tom.3. queſt.29. art.11.

Agnoſcentes igitur Domini contrarii Defen-
ſores, his omnibus firmitèr conſtabilitam di-
cendam eſſe liberam amovibilitatem dictorum
Officialium, inquiunt, quod diſpoſitioni gene-
rali Juris communis prævalere debent Conſti-
tutiones municipales Ordinum Regularium, à
quibus ſi pro remotione Officialium requira-
tur juſta aliqua, ſeù honeſta cauſa, fruſtrà ob-
tenditur diſpoſitio Juris communis; Quamob-
90 rem, cùm in Regula S. Benedicti *lib.1. cap.21.*,
& cap.65. diſponatur, quod, ſi Officialis, ali-
quâ forſan inflatus ſuperbiâ, fuerit reprehenſi-
bilis, correctus ſemel, & iterùm, atque tertiò,
ſe emendare noluerit, dejiciatur; ex hac for-
ma, præſcripta à Regula, perſpicuum reddi, di-
cebatur, quod permiſſa dici minimè queat libe-
ra illorum remotio, mero Abbatis arbitrio fa-
cienda, id confirmando etiam ex obſervantia,
vigente in noſtro Monaſterio, in quo nutu Ab-
batis Officiales removeri nunquam conſueve-
runt, quâ inſpectâ conſuetudine, cùm gravis
nota inuri, & quædam infamia irrogari videa-
tur iis, qui abſque causâ officio deſtituuntur,
ac removentur, ex hoc idcircò injuſta prorsus
reddatur ſimilis amotio.

Facilè nos expedire poſſemus ab iſtiuſmodi
contrario diſcurſu, reſpondendo, quod fami-
geratus *Textus in cap. Cùm ad Monaſterium*,
quo Abbatibus tribuitur plenaria poteſtas pro
libito, & ſinè causâ deſtituendi Officiales, edi-
tus fuit ab Innocentio III., dum peragebat viſi-
tationem Monaſterii Sublacenſis Ordinis S. Be-
nedicti, ejus namque decretalis epiſtola directa
apparet eidem Abbati, & Conventui, ut notat
Gonzal. ad d. Textum, commemorans, quod,
cùm hoc Monaſterium *præcipuum eſſet hujus*
præclaræ, & Inclytæ Religionis, & in quo ejus
Patriarcha priora fundamenta poſuerat, *valdè*
curarunt Summi Pontifices, ut accuratè priſtina
diſciplina monaſtica in eo ſervaretur; quarè In-
nocentius III., dum perſonaliter accederet ad
ipſum Monaſterium, & agnoviſſet lapſum diſci-
plinæ Regularis in aliquibus rebus, juſſit, obſer-
vari omnia, quæ in hoc Textu recenſentur, ut
notavit Tepes ubi ſup. fol. 27.; undè conſtat,
Reſcriptum hoc locale eſſe, ad Monachoſque Be-
nedictinos tantùm pertinere; ſicut ad ipſos tan-
tùm ſpectant Canones editi in Conventu Aquiſ-
gran.; Si igitur *Textus* nedum diſponit de Mo-
nachis Benedectinis, ſed ad eos dumtaxat pèr-
tinet, inque eo Abbates donantur plenariâ, &
abſolutâ poteſtate pro libito removendi Mona- 91
chos ab officio, quonam colore, aut quâ juſtâ
ratione opponi nobis poterunt Regulæ Ordinis
Sancti Benedicti, quæ cum dicto *Textu* vel
conciliandæ omninò ſunt, vel, ſi illi adverſen-
tur, abrogatæ cenſendæ eſſent Decretali iſtâ,
ab Innocentio III. conditâ pro reparanda Re-
gulari diſciplina, aliquâ ex parte labefactata.

Verùm, ut pleniùs Parti Adverſæ ſatisfacia-
mus, non pigebit, examinando oppoſita nobis
Regulæ capita, animadvertere, quod illa *cap.21.*
loquitur ſolùm de Decanis, & Præpoſito; ut 92
patet ex ejus verbis relatis à *Tambarino de Jur.*
Abb. tom.3. diſputat.2. quæſt.2. nu.3.; illa verò
cap.65. ſpecialiter loquitur de Præpoſito, utro-
bique autem diſponit, quod, antequam remo-
veantur, pluries admoneri debeant, ob eam ra-
tionem, quam affert *Anton. Perez*, Regulæ com-
mentator, exadversò allegatus, quia nempè cum 93
ſint in majori gradu, & ſublimiori officio, ma-
jori cum maturitate ſunt corripiendi; ex ratio-
ne autem iſta elicitur, quod ſolemnitas tot præ-
cedentium monitionum non requiratur in amo-
tione aliorum Officialium inferiorum, de qui-
bus ibi Regula non loquitur, & in quibus prædi-
cta ratio ceſſat; Quamobrem, cum in Mona-
ſterio noſtro nullus adſit Decanus, & Monachi,
qui à Reverendiſſimo Abbate à ſuo officio amo-
ti fuerunt, ſint Computator, & Œconomus,
ac Subprior, examinandum modò erit, an, prout
aſſerunt DD. exadversò ſcribentes, nomine De-
cani veniat Computator, & Oeconomus, no-
mine verò Præpoſiti Subprior? Profectò id pro- 94
bandum exadversò eſſet loco aliquo Regulæ,
vel ejuſdem reformatione, aut Gloſsâ, quâ
oſtenderetur, iſtiuſmodi nomina, & officia
promiſcuè accipienda, uſurpandaque eſſe, vel
unum loco alterius fuiſſe ſubrogatum; Verùm
tantum abeſt, quod id præſtet Pars Adverſa,
ut contrà nos doceamus, nec nomine Decani
Computatorem, & Oeconomum, nec nomine
Præpoſiti Subpriorem venire poſſe.

Si de Decano res ſit, quinam priſcis Eccleſiæ
temporibus hi fuerint apud Regulares, cogno-
ſcere licet à *Divo Augaſtino in Tract. de Mori-*
bus Eccleſ. lib. 1. cap. 31., ubi de Monachis ità 95
ait = *Opus ſuum tradunt eis, quos Decanos vocant,*
eò quod ſint denis præpoſiti =, & innuens qualita-
tem eorum officii, inquit = *Decani cum magna*
ſollicitudine omnia diſponentes = his non abſimi-
les erant Decani, de quibus loquitur Regula
S. Benedicti, anxiè diſponens, ad id munus eli-
gendos eſſe viros boni teſtimonii, & converſa-
tionis, quibus ſecurus Abbas omnia ſua poſſit
impartiri, mandatque, eos eligi non per ordi- 96
nem, ſed ſecundùm vitæ merita. Patet itaque,
quod Decanorum cura non verſabatur circa
temporalia, ſed in partem paſtoralis ſollicitu-
dinis ad ſpirituale regimen vocabantur, ipſis
enim per Decades Monachi, minùs perfecti, in-
ſtruendi, dirigendique committebantur, ideò-
que

que non mirum, ſi tanto cum delectu erant
eligendi. Noſtrum nòn eſt modò inquirere, an
illorum munus in Ordine Beuedictino abroga-
tum fuerit, nec ne; ſed ſatis nnbis erit demon-
ſtrare, quod Regula loquens de officio Decani,
ordinato dumtaxat ad ſpiritualium rerum, &
regularis diſciplinæ curam, intelligi nequeat
de Computatore, vel Oeconomo, cujus offi-
cium verſatur dumtaxat circà merè temporalia,
97 proindeque in eo eligendo ſola probitas, & vi-
tæ merita inquirenda non erant, ſed expoſcenda
peritia rei œconomicæ, quâ rem familiarem,
cujus adminiſtrationi præponebatur, diligenter
tueri poſſet, prout alio loco requirit Regula,
98 deſcribens qualitatem Oeconomi, promiſcue
Cellerarii nomine nuncupati, ut refert *Tambu-
rin. de Jur. Abbat. tom. 3. diſput. 2. quæſt. 2.
num.4.*, ibi = *Tertiò ordinare debet Abbas Cel-
larium, ſive Oeconomum Monaſterii, ſecundùm
Regulæ præſcriptum cap.31* =, ubi de Cellarii or-
dinatione hæc habentur = *Cellarius Monaſterii,
qui eligatur de Congregatione, ſapiens, maturus
moribus, ſobrius, non multùm edax, non elatus,
non turbulentus, non incurioſus, non tardus, non
prodigus, ſed timens Deum, qui in omni Con-
gregatione ſit ſicut Pater, curam gerat de omni-
bus; ſinè juſſione Abbatis nihil faciat; quæ ju-
bentur, cuſtodiat, fratres non contriſtet* =, ut
99 etiam hiſce inferioribus Officialibus, rerum
temporalium adminiſtrationi deputandis, Oeco-
nomum accenſeri, notat etiam *Van. Eſpen. in
Jus Eccleſ. tom.1. part.1.tit.31. cap.5.num.12.*,
ibi = *Inter hos præcipuus reputatur, qui in Re-
gula Benedictina dicitur Cellerarius, vel, ut
alii legant, Cellarius, atque idem eſt, qui hodiè
in quibuſdam Monaſteriis Oeconomus, Proviſor,
vel Procurator appellatur* =, ſubjunctiſque ver-
bis Regulæ, mox ex *Tamburino* exſcriptis, re-
fert Statutum Congregationis Burſfeldenſis,
quæ pariter ſub Divi Benedicti Regulâ militat;
ex eo autem Œconomi, & Cellerarii officium
circa temporalia verſari, perſpicitur, ibi = *Cel-
larius, quamvis exemplo Marthæ circa multa
ſollicitari, & turbari neceſſe habeat, non tamen
ſe protiùs à conventualibus alienare, aut ſilen-
tium, & quietem cellæ penitùs abjicere, & ab-
horrere, ſed potiùs, quantùm ſinit opportunitas,
& neceſſariis expeditis ad opus Dei, & Conven-
tuum, ſed & ad cellam, tamquam ad quietiſſimum,
& tutiſſimum portus ſinum recurrat, ut legendo,
orando, meditando, turbulentos animi ſui motus
ex cura, & diſpoſitione exteriore ſurgentes ſedare
poſſit, & ſpiritualibus conſolationibus refrige-
rari* =.

Si autem de Præpoſito agatur, illius nomine
100 intelligi Priorem clauſtralem, eſt pariter extra
dubium, ex *Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 3.
diſputat. 2. quæſt. 2. num.2.*; Ad Prioris autem
officium ſpiritualium rerum curam pertinere,
expreſsè ſancivit *Innocentius III. in cap. Cum ad
Monaſterium §. Prior autem de Stat. Monach.*,
qualem illum eſſe oporteat, explicans his ver-
bis = *Prior autem præ ceteris poſt Abbatem po-
tens ſit in opere, & ſermone, ut exemplo vitæ,
verboque doctrinæ fratres ſuos inſtruere poſſit in
bono, & à malo etiam revocare, zelum Religionis
habens, ſecundùm conſcientiam, ut delinquentes
corripiat, & caſtiget, & obedientes foveat, &
confortet* =, hoc officium in deſuetudinem mi- 101
nimè abiiſſe, edocemur ex eo, quod paſſim in
Cœnobiis, præter Abbatem, adeſt Prior, qui
olim apud Monachos Præpoſitus dicebatur,
Van. Eſpen. d. tom.1. cap. 2. num. 1., inquiens
= *Et qui primam, poſt Abbatem, curam Monacho-
rum agebat, olim Præpoſitus vocatus fuit, ità po-
ſterior ætas eum vocavit Priorem* =, *num.2.* ani-
madvertens, *hàc notione à tempore Petri Da-
miani Priorem dictum eſſe* =, *Gonzal. in cap.
Monachi num.5. de Stat. Monach.*; Superior verò
dicitur ille, qui Priori ſubeſt, & ſub illo curam 102
clauſtri agit, ut elucidat *Van. eſpen. d. cap. 2.
num.4. §. Notandum*.

At verò, ſi Decanus, & Præpoſitus ſpiritua-
lium tantum rerum, & Regularis diſciplinæ
curæ vacant, contrà verò Œconomi, Com-
putatoris, ſive Cellarii officium temporalium
rerum gerit adminiſtrationem, nec Decano-
rum, aut Præpoſitorum jure cenſeri, nec ſub-
rogati dici poterunt in illorum officio, tantum 103
à ſuo diverſo, quantum temporalia diſtant à
ſpiritualibus; proindeque, utpotè Officiales in-
feriores, & merè obedientiarii, quales ſunt ii,
qui obtinent adminiſtrationes omnes tempora-
les, nutu Abbatis deſtitui poterunt, *Thomaſin. de
Re Beneſic. tom. 1. lib. 3. cap. 69. ſub num. 12.*,
ibi = *Obedientiarum nomine complectuntur admi-
niſtrationes omnes temporales Clauſtri, vel Capi-
tuli, nempè quod omnes eſſent ad nutum amovi-
biles* =, & *Caramuel ad Regul. D. Benedicti diſ-
putat. 27. num. 1610.* de Cellerario loquens,
eum Vicarium Abbatis ait in temporalibus,
nullam juriſdictionem habentem, ſed delega-
tam tantùm participare, qualem, quantum, &
quandiù diſpoſuerit Abbas.

Proindeque eiſdem, licèt ſinè causâ deſtitu- 104
tis, ſubmotiſque officio, remedium aliquod ſu-
pereſſe non poterit, quo ſe in quaſi poſſeſſione
tueantur, implorando Judicis officium, quia,
ſicut ſervus non poteſt agere adverſus Domi-
num, ita nec Monachus contra Prælatum
ſuum, cujus reſpectu cenſetur ſervus non ha-
bens velle, neque nolle, totuſque pendet ab il-
lius arbitrio, quem habet loco Dei, *Abb. conſ.
88. lib.1.*; Quamobrem jure, meritòque Subdi-
tis præcluſi fuerunt recurſus, qui quam perni- 105
cioſi ſint, benè explicat Pater *Joſeph a Sancta
Maria* in ſuo *Lib. Tribunal de Religioſ. tract. 5.
cap.6. §.2.*, ibi = *Que quando convaniere ſer qui-
tando lo ſua ſin ningun genero de contradicion por
que de lo contrario ſi ſeguiria mil abſurdos, como lo
nota Rodriguez tom.2. quæſt.18., quales ſerian el
poter los Religioſos contradizir, litigar y andar
vagueando en ſeguimiento de ſu pleyto, y finel-
mente el opponerſi imprudentemente à la voluntad
del Prelato: y por eſſa via ſe refriaria, ò ſe aca-
beria la obedientia tan encargada da los Funda-
tores y tan encarezida en el Derecho cap. Nulla
18. quæſt.2.*, quem refert *Lezzan. tom.4.cap.42.*

*num.*12., & 23., eoſdemque recurſus deteſtatur etiam *Portel. in dub. regul. verb. appellare num.*2., ubi commemorans ſpeciale Induitum, à *Julio II.* conceſſum inclyto Prædicatorum Ordini, & relatum etiam à *Lezzan. loc. mox ci-*
106 *tat. num.*47., quo cavetur, quod, ſi quis frater, etiam prætextu gravaminis, appellaverit ab abſolutione ab officio Prioratus, &c., vel appellationi quoquo modo inhæſerit, ſit ipſo facto abſolutus ab hujuſmodi officio, pro quo appellatum eſt, ſic ait = *Ego non poſſum non laudare tantum Pontificis zelum pro ambitionis etiam umbra reſecanda, doleo verò è contra, videns alicubi tot appellationes aliquando interpoſitas pro juſta officiorum privatione, cum clamore Cœlum, & Terram implente, quaſi prædicta officia paternâ hereditate fuerint comparata* =, *Barboſ. vot. de-*
107 *ciſ.*4. *num.*122.; nil ergò mirum, ſi pluriès perlatis ad Sacr. Congregationes iſtiuſmodi controverſiis, validæ ſemper declaratæ fuèrunt remotiones Officialium factæ ab Abbatibus, ut, omiſſis generalibus, de Abbatibus Ordinis Benedictini teſtatur *Faguan. in d. cap. Cùm ad Monaſterium num.*36., *Sacra Rota coram Barat. deciſ.*346., *ubi Adden.*, & *deciſ.* 382. *num.*4., *Murg. Oper. Canon. tit. de appellation. part.* 2. *quæſt.*3. §.4. *diviſ.*2. *num.*11. *verſ. Nec valet in fin.*; Norunt enim, Pontificias Conſtitutiones, relatas in Bullario Caſſinenſi, ubique iſtiuſmodi poteſtatem tribuere Abbati, ut in *Conſtitutione* 53. *num.*6., *Conſtitut.* 54. *num.*7., *Conſtit.* 57. *num.*2., & *ſeq.*, *Conſtit.* 110. *num.*6., *Conſtit.* 129. *num.* 9., & *num.*19., *Conſtitut.* 245. *num.*2., & 3.

Hoc igitur maneat in Cauſa, recurſus, reclamationes, & appellationes adversùs remo-
108 tiones, à Jure proſcriptas, & damnatas, tamquam deſtructivas Regularis obedientiæ, tunc demùm permitti poſſe, quum remotio Officialis fit ex odio, & malitia Superioris, nunquam tamen præſumenda, ſed manifeſtè probanda, & deducenda ex cauſis, ex quibus, utpote apertè præſeferentibus delictum, eadem evidens reddatur; quales verò eſſe oporteat cauſas illas, ex quibus percipiatur odium, & malitia Superioris, rectè edocemur exemplo allato à *Sanchez in præcept. Decalog. lib.*7. *quæſt.* 29. *num.*115., ajente, quod remotus *tunc ſolùm poteſt officium implorare, quando ob malum animum removetur puta quando Prælatus, accuſatus à Monacho, pendente inquiſitione, illum removet* =, & rectè quidèm requiruntur evidentia indicia odii, quia Superior, qui deſtituendo Monachum ab officio, Jure ſuo uti dicitur, juvatur præſumptione Juris, quæ, ſicuti militat pro validitate actus, qui à Superiore licitè fieri potuit, ſic etiam excludit præſumptionem de-
109 licti, & odii, pro quà tollenda, juxtà vulgatum Pragmaticorum effatum, cauſa quævis, tametſi fatua, & beſtialis exuberat.

Fruſtra verò pro infringendis, convellendiſque firmiſſimis hiſce Juris noſtri regulis, quibus, ut inquit *Heſten. in Synopſ. doctrin S. Benedicti ſive Cathechiſm. Monaſt. part.*2. *diſput.* 12. *fol.*277., continetur plenitudo Legis cœnobiticæ, ibi = *Sicut de Lege Dei dicitur: Ple-* 110
nitudo Legis eſt dilectio, ità de noſtra Regula uſurpare licebit; Regula tota in uno Sermone impletur: Præceptis Abbatis in omnibus obedire, & plenitudo Legis cœnobiticæ eſt obedientia =; Fruſtrà, inquam, obtenditur præjudicium, quod Monachi, abſque causâ remoti, famæ,
atque æſtimationi irrogari dicitur, ideoque ob 111
tale præjudicium arbitrium Abbatis, quod alioquin liberum eſſèt, & abſolutum, coarctari, ac reſtringi debeat, quippè Religioſus, quamvis per votum obedientiæ, propriam abnegaverit voluntatem, ſe ſeque Superioris ſubjecerit obedientiæ, id tamen intelligitur, quatenus rationabiliter, diſcretè, & charitativè tractetur, allegando præ aliis *clar. mem. Card. de Luc. de Benefic. diſc.*97. *n.*12. & *ſeq.*, & *præſertim n.*17.

Quantum enim diſcurſus iſte deviet à Juris regulis, & periculoſus ſit regulari diſciplinæ,
edocemur ab eodem præclariſſimo Authore, qui 112
veritatis amantiſſimus, ea, quæ ad Cauſarum opportunitatem more Advocati perſæpè ſcripſerat, retractat, admonetque Lectorem, nè tamquam vera, & Juris regulis conformia, recipiat illa, quæ ſerviens Cauſæ, tradita ab eo fuèrunt; Quamobrem *diſc.*15. *de regular. n.*6. & *ſeqq.*, materiam hanc totam complectens, ità de his egregiè morè ſuo diſcurrit = *Utramque autem limitationem dicebam, ad rem applicari; Primam ſcilicet gravis præjudicii tùm ob diminutionem famæ, ſeù exiſtimationis, quæ reſultat ex remotione præter ſolitum, tùm fortiùs quia ex Conſtitutionibus hujus Congregationis, ad inſtar Caſſinenſium, ac aliarum ſimilium, vacantibus Abbatiis, quæ formalem prælaturam, ſaltem habitualiter, perpetuò importare dicuntur, illæ provideri debent Perſonis, in hoc Prioratus gradu conſtitutis, & conſequenter remotio à Prioratu cauſat hanc inhabilisationem* = & poſtquam meminit æmulationis, & aliarum cauſarum, ex quibus remotio injuſtè facta dicebatur, materiam re aſſumens, & non amplius loquens more Advocati, ait = *Quamvis autem iſtæ limitationes, quæ more Advocati, ſcribentis ad Cauſæ opportunitatem, latè exornabantur cum copioſis allegationibus tranſcriptis ex iis, quæ habentur inſinuata d. diſc.*80. & 97. *de Benefic.*, *ſint pariter in abſtracto veræ in ſui reſpectivè caſibus, attamen reflectendo ad veritatem, advertebam, quod periculoſum eſſet cum hac generalitate procedere, quodque, ubi ageretur de ſingularibus remotionibus, difficile videatur cum Regularibus, ubi agatur de hujuſmodi officiis, & prælaturis, eas ad praxim reducere, cum ita eſſet intervertere regimen regulare, ac regularem diſciplinam deſtruere, tollendo obedientiam, quæ eſt primum, ac potiſſimum vitæ regularis fundamentum* =; Potiori verò Jure id locum ſibi vindicare, ait, quando remotio non ſit contra Conſtitutionem, certum tempus durationi officii præfinientem, deindque *num.*9. agens de præjudicio exiſtimationis, ſivè famæ, ſubjungit illa, maximâ notâ digna, verba = *Neglectâ alterâ limitatione, quæ reſultat ratione præjudicii reſultantis ob diminutionem exiſtimationis, vel ob con-*

*contingentiam vacationis Abbatiæ, quoniam iſtu
videntur præjudicia connaturalia remotionis,
ejuſque conſecutiva*; *ideoque in hujuſmodi officiis
regularibus non de facili attendendo, quoniam,
ut dictum eſt, ità perverteretur ordo diſciplinæ
regularis, cum ſæpius congruat removere à loco
Superiorem localem ex juſtis cauſis occultis, quas
pro decore Religionis, aliiſque juſtis, vel pruden-*
113 *tialibus motivis patefacere non expedit* =; hacte-
nus præfatus Auctor, qui, licèt in caſu, de quo
ipſe agebat, irritare tentaverit amotionem Prio-
rum Montis Virginis, quia, utpotè facta non
de aliquo particulari Priore, ſed generaliter de
omnibus, ex factionaria diviſione, & æmula-
114 tione profecta videbatur; Nihilominùs con-
trarium deciſum fuit à Sacra Congregatione,
teſte *Fagnano in dicto cap. Cum ad Monaſterium
num.36. de ſtat. Monachor.*

Et ſanè, ſi Monachus anxius eſſe non debet de
hominum judicio, & opinione, dummodò
115 Superiori obediat, ſi, ut ait *Caſſian. lib.4.* = *Re-
ligioſum non ſolùm vitiis, & concupiſcentiis
oportet mortuum eſſe, ſed etiam Mundi hujus ele-
mentis, ac denique rebus omnibus* =. Si denique,
ut loquitur *Div. Bernard. Serm.7. Quadrag.*,
Religioſus uti mortuus, & crucifixus, ac alie-
nus ab actibus ſeculi *ſic vituperantes, que-
madmodum laudantes audit, imò non audit, quia
mortuus eſt, & quæ Mundus amat, crux ei ſunt*,
quis propitiis auribus illum audiet, feretque,
ſi delicatâ nimium opinionis ſuæ apud homines
ſollicitudine, ſe contumacem præbeat in obe-
dientia, quæ tanti eſt, ut propter illam, etiam
116 id, quod bonum eſt, omitti debeat, & cum
merito relinquatur, *Canon. quid ergo 97. cauſ.
11. quæſt.3. ubi Gloſs., & in Canon. duæ ſunt
cauſ.19. quæſt.2. in fin. lit. E.*; Quamquam, ſi
juſtè rem æſtimemus, vanus omninò eſt hic ti-
mor de æſtimatione propria imminuenda, quo-
niam cuique probo, cordatoque viro ſivè ſecu-
lari, ſivè religioſo tantam offenſionem non
117 afferet remotio, quantum ſcandalum excipiet
in reſiſtentia in obediendo, quippè norunt om-
nes, nil Monacho glorioſius, quàm obedire,
cum ſcilicet *repreſſâ arbitrii ſui ſuperbiâ, gladio
præcepti ſe immolat*, ut ait *Gregor. moral. lib.34.
cap.10.*; *ſapienterque proverb.21.* dictum fuit =
Vir obediens loquitur victorias, quod Gregorius
loco citato ſic explicat, *quia dum alienæ voci
humiliter ſubdimur, noſmet ipſos in corde ſupe-
ramus*, quale igitur detrimentum famæ, ac no-
mini Religioſi irrogatum dici poterit ex remo-
tione ab officio, quod omnes ſciunt pendere à
nutu Abbatis? timor hic, iſtaque propriæ fa-
mæ ſollicitudo magis juſtâ ratione urgere de-
beret Officialem ſecularem, cujus æſtimatio,
118 magis, quàm illa Religioſi læditur ex remo-
tione ab officio, ut notat *Gloſ. in cap. Per tuas
22. §. Tales igitur verb. levioribus de ſimonia*,
& nihilominùs, bis nullo numero habitis, juſtè
ſemper removentur nutu, & arbitrio Conſti-
tuentis, eidemque tunc demùm ſuccurritur,
quum evidenter conſtat, per calumniam, &
odium illius amotionem factam fuiſſe.

Nec eſt, cur exageretur, rationem præjudicii,
atque propriæ famæ diminutionis, graviorem
reddi in caſu noſtro ob obſervantiam, quæ in
Monaſterio Sancti Jacobi vigere dicitur, nun-
quam ſcilicet removendi Officiales ſinè causâ;
Pro illa namque penitùs elidenda ſatis eſſet di-
cere, quod contrarium eſt iis, quæ tradidit
Abbas Smaragdus, primus Regularum Ordinis
Sancti Benedicti Commentator, exploſa repe-
ritur Cônſtitutionibus, & Statutis editis, atque
vigentibus in omnibus Cœnobiis, & Congre-
gationibus, tota, quà latè patet, Germania, ſub
Regula Sancti Benedicti militantibus, & deni-
que confunditur contrariis actibus, ex quibus
patet, Abbates, ſimiles Officiales prò libito in-
ſtituiſſe, atque deſtituiſſe: At prætereà dici-
mus, quod nos verſamur in materia facultativa, 119
in quâ, ſicuti per non exercitium facultas non
deperditur, ità in actibus facultativis non datur
præſcriptio, exemplo officii manualis, quod
nequit ex conſuetudine fieri perpetuum, *Abb.*, 120
*& Dec. in cap. ad noſtram de confirm. util. vel
inutil., Rebuff. de pacific. poſſeſſ. num.277.*, latè
*Gonzal. ad regul. Cancellar. gloſſ.5. §.6. nu.34.
& ſeqq.*, ubi rejicit contrariam opinionem,
niſi poſſeſſio præſcriptiva incœperit ab actu po-
ſitivo reſiſtentiæ, & quieſcentiæ reſpectivè, &
*Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. d. part.1.
tit.31. cap.1. ſub num.17.*, ibi = *Ex his unanimi
conſenſu concludunt Canoniſtæ, Priores minores,
quales ſunt clauſtrarii, & obedientiarii, alioſ-
que Monaſteriorum Officiales ad nutum, & bene-
placitum Abbatis eſſe removibiles, & revoca-* 121
*biles, quemadmodum videre eſt apud Fagnan. ad
cap. Cum ad Monaſterium de ſtat. Monach. n.23.
& ſeqq.* =, ampliatque *num.37.* concluſionem,
ut locum habeat non obſtante, quod Priores
manuales *non conſueverint revocari, quia, cum
ſit in facultate Abbatis, ſi non ſit uſus tali fa-
cultate, conſuetudo non introducitur, cum in
actibus merè facultativis non inducatur conſuetu-
do*: Et rectè quidem, quia, ſi hæc procedunt
in omnibus illis actibus, qui, utpotè ex ſua
natura facultativi, non ſolùm habent initium 122
voluntarium, ſed ex poſt facto etiam tales præ-
ſumuntur, *Lagunez de fructibus part.1. cap.14.
§.4. num.64.*; Quanto potiori Jure locum ſibi
vindicabunt in noſtra ſpecie, in quâ nedùm
intrinſeca natura actus, ſed diſpoſitio Juris tùm
communis, tùm etiam municipalis, Regula-
rum nempè Sancti Benedicti talem facultatem,
& arbitrium adeò Abbati ſemper præſervarunt,
ut nec etiam contrario pacto, aut promiſſione
intercæptum cenſeri queat, ut ſuprà probatum
fuit *§. Imò verò cenſent Doctores*.

Conſultò omitto verba facere de cauſis re-
motionis, quæ ab Abbate aſſignatæ dicuntur,
hinc inferendo, quod renunciaſſe cenſendus ſit
Juri prò libito removendi ſubditos Officiales;
illatio enim iſta fortè admitti poſſet, ſi antè 123
remotionem, cauſæ fuiſſent appoſitæ, & judi-
cialiter deductæ; tunc enim judicialis proceſſus
locum faceret appellationi, *Fagnan. in cap. no-
ſtram n.11. & ſeqq. de appell.*, & innuit *Marga*,

exadverſo allegatus, at aliter res ſe habet in caſu noſtro, in quo Abbas cauſam remotioni non præmiſit, licèt poſt remotionem Reverendiſſimo Nuntio expoſuerit, ſe auctoritate ſuâ abuſum minimè fuiſſe, dùm non ſolum procùl abfuit quævis cauſa odii, & ſuſpicio calumniæ, ſed non deerant graviſſimæ cauſæ removeudi tales Officiales.

Denique deveniendo ad poſtremum Du-
bium, de ſilentio videlicet, ab Abbate indi-
124 cto in Calefactorio, licèt *Text. in cap. Cum*
ad Monaſterium, quum agit de ſilentio, non lo-
quatur de Calefactorio, nihilominùs *Heſte-*
nus Benedictiuus ibi quoque ſervandum eſſe, ait,
ut *lib.6. diſquiſit. Monaſtic. diſquiſit.9.*, verbis
illis = *Sed quod noſtros ſpectat, ad communem*
focum ſervandum ſilentium jam olim Benedictinis
noſtris præſcripſit Sanctus Dunſtanus Can. 2.,
quem audi: à Kalendis Novembris concedatur
Fratribus acceſſus ignis, dum neceſſitas compule-
rit, & frigoris nimietas incubuerit, quod tamen
ſub ſilentio fiat = Narrat deinceps, hoc ſilentio
125 uſos fuiſſe Ciſtercienſes, & Theatinos, ſub-
ditque, *ſed ut Pontifici huic Eugenio IV. alium*
ſubvectamus Paul.IV., ut refert Caracciol., eo lo-
co vel maximè ſervandum ſilentium ajebat, quod
Petrus, ad focum cum ancilla loquendo, Chriſtum
negaſſet, quare, & Caſſinenſes optimè præſcri-
bunt; Silentium ſervetur ad ignem communem
Fratrum; de Ciſtercienſibus, quorum meminit
P. Heſten., teſtatur *Angel. Manriquez cap.72.*,
& in Monaſterio Claravallenſi, in quo fuit Mo-
nachus *Eugenius III.*, antè Januam Calefacto-
126 rii appenſa erat tabella cum hac inſcriptione =
Hoc in Clauſtri Calefactorio, Monachus ſe ca-
lefaciat ſinè voce, ſed cum ſilentio, & decore;
talis fuit Papa Eugenius calefactor Claravallen-
ſium, quem præclaræ virtutis genus vexit ad
Pontificatum = Et quidem, ſi Monacho con-
venit illud *Hjeremiæ thren.3.* = *Sedebit ſolita-*
rius, & tacebit, qui levabit ſupra ſe, quà juſtà
ratione Patres Adverſarii conqueri poſſunt,
quod Reverendiſſimus Abbas in Calefactorio
edixerit præceptum de ſilentio, non ſolùm non
127 grave, ſed ex juſta cauſa impoſitum, ut ſcili-
cèt coerceret ipſorum irreligioſam licentiam,
quà Abbatem ipſum nedum ſcurrilibus, & jo-
coſis deridebant verbis, ſed maledictis impete-
bant, quod vehementibus verbis damnatur
Cap. 6. Regulæ, ut notat *Heſtenus tractat. 3.*
diſquiſit.4. num.1.

Reſolutio fuit favorabilis; Sacra etenim Congregatio Epiſcoporum, & Regularium in omnibus = affirmativè = *reſpondit, ut patet ex regeſtro authographo die 7. Julii 1713.*

Ravennaten.

Matrimonium, quod filius, inclyta, ac nobili ortus ex familia, cum ignobili, eaque vili muliere ſit contracturus; ejus Parentibus invitis, à Superioribus prohiberi poſſe, ac debère, ex præſcripto Sacri Tridentini Concilii, tùm SS. Patrum, & forenſium Doctorum auctoritate, tùm & univerſæ Eccleſiæ diſciplina, ac praxi perſpicuè hic demonſtratum vides.

DISCEPTATIO V.

1 *Matrimonia à filiis familias, abſque ſuorum Parentum conſenſu inita, irrita non ſunt, benè verò illicita.*

2 *Ac propterea, re integrâ, prohiberi poſſunt, ac debent.*

Intellige, quoties juſtiſſima adſit cauſſa, ibid., & num.53.

Et quando hæc adeſſe cenſeatur? num. 3. & ſeqq.

3 *Matrimonium à filio, ex nobili proſapia, cum Muliere vilis conditionis ſinè conſenſu Patris contrahi nequit abſque mortali peccato.*

4 *Et debet Judex eccleſiaſticus ejuſmodi Matrimonia impedire.*

5 *Nec Eccleſia, nec illius Parochi debent filiabus concedere facultatem nubendi contra voluntatem Parentum.*

Præſertim, cum tale connubium vergat in illorum dedecus, ibid.

6 *Pater juſta ex cauſâ jus habet probibendi Matrimonium filio.*

7 *Patris diſſenſus enumeratur inter juſtiſſimas probibendi Matrimonii cauſſas.*

8 *Matrimonia ineuntes filii cum dedecore familiæ, mortaliter peccant, & unà etiam Parentes, illis conſentientes*

Peccarent inſuper Parochi, ſi illis adſiſterent, num.9.

Et Prælati, ſi illa demandarent, vel non probiberent, num.10.

9 *Parochi ſpecialem in Sacramento Matrimonii diligentiam exbibere tenentur.*

11 *Ad Prælatos præcipuè ſpectat filiorum obedientiam erga Patrem promovere.*

12 *Matrimonium ſancta res eſt, & ſanctè tractandum.*

13 *Prælati ſuum munus non implerent, Matrimonium permittendo iis, quos conſtat non aliter contrahere, quàm ſagrilegè, & in mortali peccato.*

14 *Matrimonii, cum Parentum diſſenſu, & familiæ dedecore initi, quæ mala!*

15 *A Filiis familias, indignè nubentibus, commiſſum peccatum, eſt materia Fori dumtaxat pænitentialis.*

16 *At ad Forum quoque externum pertinet, quando Eccleſiæ notum eſt, & in Judicium deductum.*

Ideoque Judex, aut Prælatus, æquè ac Confeſſarius, pænam pro illo imponere poteſt, actumque probibere, ibid.

17 *Matrimonium ſinè diſpenſatione ne contrahatur ab eo, qui ſimplex caſtitatis votum priùs emiſit, Epiſcopus probibere tenetur.*

Idque non ratione invaliditatis Matrimonii, ſed contraventionis probibitioni Eccleſiæ in re gravi, ibid.

18 *In-*

18 *Indigna filiorum familias Matrimonia non ſunt ſolùm ad tempus, ſed perpetuò impedienda*, & num. 12.

19 *Excipe ſolùm in caſu, quo non dehonoraretur Patris familia, ſed alia de cauſa iſte tale Matrimonium reſpueret*.

20 *Tunc enim, requiſito priùs à filio Patris conſilio, non peccat, ſi Matrimonium ineat, etiam abſque illius licentiâ*.

Contrariæ auctoritates declarantur, n. 21., & 22.

21 *Filii, indecens Matrimonium contrahere volentis, carceratio non debet eſſe perpetua*.

22 *Doctori, teſtanti de praxi, non creditur*.

23 *Sponſalium diſſolutionis juſta cauſſa eſt ſuperveniens gravis Parentum indignatio*.

24 *Ex Matrimonio, à filio familias ineundo Parentibus invitis, totâque renuente familiâ, infelix ſemper exitus timendus eſt*, & num. 4. & 25.

25 *Inter infauſti Matrimonii cauſſas accenſetur conditionis diſparitas*.

26 *Sponſalia, ſinè Parentum conſenſu inita cum perſona indigna, tametſi jurata, non obligant*.

Immo Judex eccleſiaſticus talia Sponſalia; ſi magnum inde ſcandalum, vel alius malus exitus timeatur, irritare debet, & cavere, ne impleantur, num. 30.

Procedit, etiamſi cum Sponſalibus ipſis juratis concurrat copula, num. 31.

27 *Inter cauſſas reſiliendi à Sponſalibus, etiam juratis, adnumeratur periculum, ne lethales inimicitiæ oriantur*.

28 *Matrimonia ſinè Parentum conſenſu celebrata cum perſona indigna, valent, non item Sponſalia*.

29 *Non valet promiſſio, quæ impleri licitè non poteſt*.

32 *Matrimonium filii familias, Parentibus invitis contrahendum, Judex impedire poteſt, filium etiam in carcerem detrudendo*.

Matrimonia contra Parentum voluntatem permittenda non eſſe, Provincialibus omnium Nationum Conciliis, plurimiſque Synodalibus Epiſcoporum Conſtitutionibus cautum, oſtenditur, num. 33. ad 36.

37 Sacrum Concilium Tridentinum *infligens excommunicationis pœnam Dominis temporalibus, Subditos cogentibus ad certa contrahenda Matrimonia, non comprehendit privatas perſonas*.

38 *Et, quatenus comprehenderet, adhuc Patrem, aliumque Propinquum, vel etiam extraneum, juſta ex cauſſa contradicentem, non afficeret*.

39 *Matrimonii libertas non læderetur impedimento ei præſtito, ex juſto diſſenſu Patris*.

40 *Matrimonii libertas ſita in eo non eſt, quod fieri poſſit cum peccato, & cum Parentum injuria*.

41 *Ad hominis libertatem non pertinet poſſe peccare, ſed ad defectum illius*.

42 *Filius ad nuptias injurioſas Patri jus non habet*.

43 Sacrum Concilium Tridentinum *abſtulit quidem neceſſitatem conſenſus paterni in Matrimoniis filiorum familias, ſed cum ſuppoſito dignarum nuptiarum*.

Nec Patri vetuit, ſed potiùs præſervavit facultatem impediendi ex juſta cauſſa Matrimonium filio num. 44., & 53.

45 Sacrum Concilium Tridentinum *clandeſtina filiorum familias Matrimonia non vetuit, ſed tamen denunciationes juſſit fieri, ut à Parentibus impediri poſſent*.

Hiſtoriæ Ravennæ Scriptores Flaminius Vincentius Carrarius, Hieronymus Rubeus, P. Jaſolin *num.* 46., & P. Coronelli, *num.* 47.

46 *Familia Guicciola Ravennatenſis conſpicua*.

48 *Certo, ac determinato Matrimonio indigna, ut dicatur fœmina, non attenditur ſolùm an ſit concubina, vel meretrix; cum ex alio capite, inæqualitatis generis, familiæ, divitiarum, nobilitatis, & ſimilium indigna dici poſſit*.

49 *Vidua non conſervat, niſi impropriè, & fictè prærogativas viri prædefuncti*.

50 *Et tranſeundo ad ſecundas nuptias, prærogativas illas amittit, ac ſi nunquam habuiſſet*.

51 *Matrimonii impedimentum ex inæqualitate non aliud admittitur, quàm illud diſparitatis cultus, non autem illud diſparitatis natalium*.

Intellige, diſparitatem hanc obeſſe non poſſe Matrimonio jam facto; ſecus, quum nondum factum eſt, num. 53.

52 *In uxorem ducere publicam, & famoſam meretricem eſt inter pia, ac meritoria opera*.

54 *Hoc tamen procedit ſolùm quoad eos, qui ſunt ſui juris*.

Nec ad filios familias extendi debet, nu. 55., & num. 58.

55 *Filiusfamilias omni jure obedire tenetur Patri prohibenti, ne malè moratam, aut infamem in uxorem ducat*.

56 *Meretricibus antea Matrimonium prohibitum erat*.

57 Clemens *autem* III. *ſolùm conceſſit, ut, qui antea meretrices in ſchemate concubinatus retinebant, valerent poſtmodum illas in uxores habere*.

58 *Non tamen cenſendus eſt loqui intellexiſſe de iis, qui ſui juris non ſunt, ac præſertim de filiisfamilias*.

59 *Meretricem in uxorem duxit* Oſea, *ob præceptum, quod à Deo habuit*.

DOminus Fabius Guicciolus, vetuſti, nobiliſque generis immemor, Majorumque virtuti non correſpondens, nec horrens ignominiam, quam ſubit; non quidem juvenili temeritate percitus (agit enim quadrageſimum tertium annum) ſed quo furore correptus, neſcimus; turpe Matrimonium inire geſtit cum quadam viliſſima muliercula, Fauſtina nempè Jacobilli, imâ de plebe, terraque

que nata, quæque locandis ædibus, vitam, uti hoſpita, traducit; Optatius fuiſſet D. Gregorio decrepito Parenti oculos, diemque clauſiſſe extremum, ne audiret, videretque, à filio ſuo primogenito inhoneſtis hiſce nuptiis familiæ dignitatem pollui; idcircò nominis ſui, paternique ſibi conſcius officii, ut illas diſturbaret, recurſum hàbuit ad Sanctiſſimum, eidem enixè ſupplicando, ut providere dignaretur, ne filius inſani furore ductus, ſibimetipſi, & univerſæ familiæ, adeò gravem turpitudinis notam inureret; illaſque protrahi obtinuit mediante carceratione memoratæ Fauſtinæ in Conſervatorio D. Mariæ de Clementia propè Sanctum Onuphrium, de ſpeciali ordine Sanctitatis Suæ ſecutâ die 18. menſis Julii circa meridiem anni proximè præteriti.

Abindè verò citra motus fuit omnis lapis, omneſque excogitabiles adhibitæ fuerunt diligentiæ pro dimovendo tàm D. Fabio, quàm ipſa Fauſtina à propoſito contrahendi præfatas nuptias, ſed omnes contra omnium expectationem fruſtra impenſæ fuerunt; quamobrem, remiſsâ poſtmodum Cauſâ Eminentiſs. D. Cardinali Carpineo Urbis Vicario = *per giuſtizia* =, illi placuit particularem Congregationem deputare, quâ habitâ die 4. Decembris anni proximè præteriti, licèt major pars Votantium fuerit in ſenſu denegandi abſolutè, & ſimpliciter lacerationem = *nihil tranſeat* =, in actis pro hac parte appoſiti, & per conſequens licentiam celebrandi Matrimonium, attamen, attentâ exemplaritate Cauſæ, loco publicandi reſolutionem, nobis favorabilem, & jam captam, ferè omnes ſubindè ſatius exiſtimarunt in obſequium Sacræ Congregationis Concilii reſcribere = *ut Eminentiſſimus D. Cardinalis Vicarius ab eadem votum exquirere dignaretur, & interim non eſſe lacerandum nihil tranſeat* = Cumque in ſequelam hujus Reſcripti coram R. P. D. Secretario concordatum fuerit Dubium = *An ſit locus celebrationi Matrimonii prædicti* =, ſupplices inſtamus *pro negativa reſolutione*, quam, ex infra dicendis, ſpe haud dubiâ nobis pollicemur.

Et antequam operi manum admoveamus, operæ pretium duximus duo præmittere, alterum nempè, hic quæſtionem non eſſe de Matrimonio jam ſecuto, ſed ſolùm faciendo, cùm nec etiam probentur præceſſiſſe ſuppoſita Sponſalia *de futuro*; Et alterum, quod non contendimus probare, Matrimonia, à filiis familias abſque ſuorum Parentum conſenſu inita, eſſe
1 nulla, & Parentes ea rata, vel irrita facere poſſe; benè verò eſſe illicita, juxta reſponſum *Evariſti* Papæ ad Epiſcopos Africæ, relatum *in cap. aliter cauſ. 30. quæſt. 5.*, ibi = *Legitimum non fit conjugium, niſi &c. à Parentibus, & Propinquioribus ſponſetur &c.; aliter verò præſumpta, non conjugia, ſed adulteria, vel contubernia, vel ſtupra, aut fornicationes potiùs, quàm legitima conjugia eſſe, non dubitate* = *Cap. noſtrates cauſ. 30. quæſt. 5.*, & notavit *Tertull. lib. 2. ad Uxor. cap. 9.*; *Nam nec in terris filii ſinè conſenſu Parentum rectè, & jure nubunt*; Atque propterea totis viribus ſuſtinemus, ejuſcemodi Matrimonia poſſe, & debere re integrâ prohi-
beri; quemadmodum juſtiſſimis de cauſis illa 2
prohibet, & deteſtatur Œcumenica Tridentina Synodus *cap. 1. ſeſſ. 24. de reformat. Matrimonii*, ibi = *Tametſi dubitandum non ſit, clandeſtina Matrimonia libero contrahentium conſenſu facta, rata, & vera eſſe Matrimonia, quamdiu Eccleſia ea irrita non fecit, & proindè jure damnandi ſint illi, ut eos Sancta Synodus anathemate damnet, qui ea vera, & rata eſſe, negant, quippè falsò affirmant, Matrimonia, à filiis familias ſinè conſenſu Parentum contracta, irrita eſſe, & Parentes ea irrita, vel rata facere poſſe, nihilominùs Sancta Dei Eccleſia ex juſtiſſimis cauſis illa ſemper deteſtata eſt, atque prohibuit* = & idipſum obſervat *Fagnan. in cap. in tua num. 23. de deſponſat. Impuber.* per hæc verba = *Verùm, & ſi hæc ità ſe habeant quoad nullitatem Matrimonii, tamen, quod ſpectat ad rem præſentem, conſtat, ea Conjugia adeò eſſe Sacris Canonibus inviſa, & exoſa, ut appellet adulteria, fornicationes, & ſtupra, unde, cùm tàm Eccleſia, quàm civilis politia tantoperè ab illis abhorreant, non videtur annuendum, ut filia inire poſſit Matrimonium, cui Pater expreſsè, & ex legitima cauſa contradicit* =.

Hiſce itaque duobus præliminaribus principiis firmiter retentis, inquirendum dumtaxat ſupereſt, an adſit, in præſenti, cauſa juſtiſſima, aut legitima impediendi Matrimonium prædictum, itaut reſpondendum ſit, non eſſe locum illius celebrationi, juxta Dubium, quod diſce-
ptatur; & ſanè, quod cauſa pluſquam juſtiſſi- 3
ma, & legitima in noſtra hypotheſi concurrat, evidens, & apertum redditur ex eo, quod agitur, ut dictum eſt, de Matrimonio ineundo à filio familias; ex nobili proſapia orto, cum muliere vilis conditionis, & indigna, quod cùm ſequi non poſſit ſinè peccato mortali, quod dictus filius committeret, tum propter inobedientiam Patri in re gravi contra Præceptum Domini = *Honora Patrem, & Matrem tuam* =, quod eſt mandatum primum in promiſſione, ut ait *Apoſtolus ad Epheſes 6., & ad Coloſſ. cap. 3.* = *Filii obedite Parentibus per omnia*; = Tum propter irreparabile damnum, quod ipſi Patri, ſplendori, & dignitati familiæ, adeò conſpicuæ inferretur, ut docet *D. Bonaventura in 4. ſent. quæſt. 3. artic. 2. verſic. reſpondeo ad argumentum, Card. Tolet. lib. 5. inſtruct. Sacerdot. cap. 1. num. 6.*, ibi = *Rurſus ducere Uxorem indignam contra voluntatem Patris peccatum mortale eſt* =, *Card. Laurea in 4. ſentent. diſput. 13. art. 6. num. 89. tom. 3.*, *Dicaſtill. de Matrim. diſp. 4. lib. 17. num. 176.*, *Marc. Sezzius de 4. Decalog. præcept. diſc. 4. difficult. 1. quæſt. 4. num. 6.*, ibi = *Peccatum mortale erit contrahere Matrimonium abſque Patris conſenſu, ſi contra Patris voluntatem contrahat cum aliqua indigna, videlicet cum aliqua infra ſtatum ſuum notabiliter, quia ſit Parentibus injuria, & dehonoratur familia* = & proſequuntur *Baſſeus in*

Flor.

Digitized by Google

*Flor. Theolog. verb. filius num. 5., Duard. ſuper
cap. omnis utriuſque ſexus tom. 2. diſputat. 21.
ſect. 1. num. 46., Reginald. in prax. For. Pœni-
tent. tom. 2. lib. 2. num. 18., Boſſ. de Matrimon.
cap. 11. §. 8. num. 8.*

4 Hinc eſt, quod Judices eccleſiaſtici ſuâ, quâ
pollent, auctoritate adjuvare debent Patrem,
renuentem, ne talia Matrimonia ſequantur, il-
la poſitivè impediendo ad effectum etiam de
medio tollendi inimicitias, ſcandala, aliaque
gravia hujus generis mala, prudenter timenda,
quæque regulariter ſequi ſolent, *Layman. de
Sponſal. tract. 10. par. 1. cap. 1. ſub num. 3.*,
ibi = *Enimverò, ſi ex Matrimonio, quod filius, aut
filia contrahere cogitat ob diſparitatem Sponſo-
rum, vel ſimilem cauſam, timeatur familiæ de-
decus, ſcandala, diſcordiæ, ideoque tale Matri-
monium, tamquàm charitati, ac pietati repu-
gnans, ſinè peccato contrahi non poſſit, tunc Pa-
rentes illud impedire poſſunt, ac debent, implo-
ratâ etiam Judicis authoritate, ad cujus officium
pertinebit cavere, ne talia Matrimonia ſequan-
tur, ex quibus ſcandala, vel infelices exitus ſequi
ſolent* =, *Dicaſtill. de Sacrament. Matrim. diſput. 4.
dub. 19.*, ibi = *Poterit, imò debebit Prælatus
impedire, maximè cum etiam Parentes poſſint
impedire tale Matrimonium, & implorare Supe-
rioris auxilium, ergò Superior ipſe poteſt, & de-
bet tunc ſuam authoritatem interponere* =, *Adam
Opatov. de Sacram. tract. de Matrim. diſput. 2.
quæſt. 18. num. 158.*, ibi = *Proindè nec Eccleſia,
5 nec illius Parochi debent concedere facultatem
filiabus nubendi contra voluntatem Parentum,
præſertim, cum tale Connubium vergat in illo-
rum dedecus*; & uno ore proſequuntur *Thom. del
Bene de Immunit. par. 1. cap. 8. dub. 19. ſect. 9.
num. 43., Boſſ. de Matrim. cap. 11. num. 89.,
Henriquez in ſumma lib. 11. cap. 6. lit. H., Card.
de Laurea tom. 3. in 4. ſent. diſput. 22. art. 16.
num. 407., Pignattell. conſult. Canonic. 11. per
totam tom. 4.*, latiſſimè *D. Advocatus Piton.
diſcept. Eccleſiaſt. 52. ſub num. 84., & pluribus
ſeqq.*, optimè *Reverendiſs. de Zaulis Viceſgerens
emeritus, & in præſenti S. Officii Aſſeſſor in
ſuis obſervat. ad Statut. Faventin. ad rubric. 26.
lib. 4. num. 40., & ſeqq. tom. 1., Eſcobar. de pu-
rit., & nobilit. par. 1. quæſt. 487. num. 94., Pa-
ſchal. de patr. poteſt. par. 2. cap. 5. num. 22., &
ſeqq., Capiblanc. de Baron. cap. 657. num. 9.,
Donat. Anton. de Marin. lib. 2. reſol. quotid.
cap. 132. per tot., Baſil. Pont. de Matrim. lib. 2.
cap. 1. §. 2., Joannes Chapeaville de modo mini-
6 ſtrand. Sacram. cap. 6. quæſt. 19.*; Pater enim
ex juſta cauſa jus habet prohibendi Matrimo-
nium filio, exemplo Abraham, qui non permi-
ſit filio ſuo Iſac uxorem accipere de filiis Cana-
neorum, ut habetur *in Geneſi 24. num. 3.*, prout
etiam legimus *in Geneſi 28. num. 1.*, idem fe-
ciſſe Jacob filio ſuo, &, pluribus adductis, pro-
bat *Piton. diſcept. Eccleſ. obſervat. 52. num. 85.
tom. 2.*, & talis juſtus Patris diſſenſus enumera-
tur inter illas *juſtiſſimas cauſas*, ex quibus Sa-
crum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 24. cap. 1.
de reformat. Matrim.*, & Sancta Dei Eccleſia
Matrimonia, invitis Parentibus, contracta, 7
ſemper deteſtata eſt, atque prohibuit, *Zipeus
de juriſdict. Eccleſ. lib. 2. cap. 12. num. 20., Boſſ.
de Matrim. cap. 11. num. 79., Gibalin. de uſur.
lib. 4. cap. 5. artic. 9. num. 3., Sayr. in clav. Re-
gia lib. 7. cap. 5. num. 12., Molfeſ. in Comment.
ad conſuetud. Neap. par. 1. conſil. 12. num. 37.,
Fagaedez in Præcept. Decalog. lib. 4. cap. 3. n. 4.*

Hæcque omnia adeo vera ſunt, ut ob ejuſmo-
di exoſa, & ſemper Eccleſiæ, & Sacris Canoni- 8
bus invita Matrimonia inſuper mortaliter pec-
carent Parentes, ſi illa impedire non curarent,
*Raphael Averſa de Sacram. Matrim. quæſt. 3.
ſect. 7.*, ibi = *Si inirent indignum aliquod Matri-
monium cum notabili dedecore, & ignominia fa-
miliæ, quamvis cum conſenſu Parentum, pecca-
rent adhuc filii contrahendo, & Parentes conſen-
tiendo, quando Matrimonium eſſet cum dedecore
aliorum de familia* =, Parochi, ſi illis aſſiſterent,
cum ſpecialem in Sacramento Matrimonii dili-
gentiam adhibere teneantur, ut deprehendant, 9
an Contrahentes cum debita diſpoſitione illud
petant, ut docent *Suarez in tertiam partem
D. Thomæ ſuper quæſtione 65. art. 4. diſput. 18.
ſect. 2. circa medium*, & poſt ipſum *Dicaſtill. de
Sacrament. in gener. diſput. 3. dub. 12. nu. 271.*,
ibi = *Undè in aſſiſtendo contractui Matrimonii,
in quo quamvis non ſit Miniſter Sacramenti, Pa-
rochus in multis aſſimilatur Miniſtro, & non de-
bet aſſiſtere indignè petenti, ità præmittere debeat
Inquiſitiones de illorum vita, moribus, & de con-
ſenſu Parentum*, ut monent *Barboſ. de Paroch.
inſtruct. cap. 23. §. 2.*, latiſſimè *Serrar. tom. 2.
opuſc. de contrahen. Matrim. cum Hæretic. cap. 3.*;
& denique Prælati, ſi hujuſmodi Nuptias, adeò
Parentibus injurioſas, demandarent, aut non
prohiberent, ipſi quoque Rei evaderent peccati 10
mortalis, quod filius committeret nubendo mu-
lieri indignæ, *Boſſ. de Matrimon. cap. 11. n. 89.*,
ibi = *Certum videtur in omnibus caſibus, in qui-
bus filii peccant mortaliter, Parentibus invitis
contrahendo aliquod Matrimonium, Prælatum
peccaturum graviter, ſi filiis faveret, vel oppo-
nendo ſe Parentibus, volentibus impedire &c.* =
Rebell. de obligat. juſt. part. 2. quæſt. 14. ſect. 1.,
ibi = *Prælati non debent conjungere eos, quos con-
ſtat in contrahendo injuriam aliis facere, atque
adeò ſinè peccato Matrimonium inire non poſſunt* =,
& infra = *Si Prælati ejuſmodi nuptias, Paren-
tibus injurioſas, concilient, cooperabuntur pec-
cato Contrahentium* = & tandem concludit = *Ita-
que non debet ab Eccleſia, bonorum morum, &
probitatis magiſtra, concedi facultas ad contra-
hendum cum peccato, ſed potiùs diſſuaderi debent
talia Connubia, ad idque tenetur Prælatus non
ſolùm ex præcepto correctionis fraternæ, ſed etiam
ex proprio paſtorali officio* = *De poſſentib. ſingul.
185., Serrar. in Opuſc. de Chatalog. Matrim.
cum Hæretic. cap. 4.*

Et rectè quidem, ſivè quia ad Prælatos præ- 11
cipuè ſpectat filiorum obedientiam ergà Pa-
trem promovere, ejuſdemque familiæ, & Pro-
pinquorum ſplendorem, ac decus ſartum, &
tectum tueri, ſaluti ovium, ipſis commiſſarum,
con-

conſulere, & ſcandala impedire, *Bonaccin. de*
12 *Matrim. quæſt. 4. punct. 17. num. 26.*, ſive de-
mum, quia *Matrimonium ſancta res eſt, & ſan-
ctè tractandum*, ut nos monet *Sac. Concil. Tri-
dent. dict. ſeſſ. 24. cap. 10.*; Unde quo colore,
quâve juſtâ ratione Prælati ſuum munus imple-
13 rent, annuendo, ut Matrimonium contrahant
ii quos conſtat, non aliter contrahere, quàm
ſacrilegè, & in peccato mortali, quatenùs in
ipſo actu perficiendi Matrimonium cum indi-
gna, Parentibus, & familiæ dedecus, ac igno-
miniam ingerunt, ſic enim, ut concludit *Card.
Laurea tom. 3. in 4. ſentent. diſput. 22. art. 22.
num. 149.*, *Deus offenditur, ruina ſpiritualis pro-
14 ximi inducitur, fidelitas in miniſtrando non ob-
ſervatur, Sanctum Canibus datur (ideſt peccato-
ribus) & Sacramentum Matrimonii ſuá efficaciá
privatur* = Ad hæc autem auxilia præſtare, vel
ea non impedire, utrum lethalem culpam in-
ducant, EE. PP. relinquimus judicandum.

Nec ſubſiſtit, peccatum commiſſum à filiis
15 familias, indignè nubentibus, eſſe materiam
dumtaxat Fori Pœnitentialis, nam ad Forum
externum quoque pertinet, quando Eccleſiæ
notum eſt, & in judicium deductum, ideoque
Judex, aut Prælatus, æquè, ac Confeſſarius,
poteſt pro illo pœnam imponere, actumque
prohibere, qui abſque ſalutis æternæ detrimen-
16 to expleri non valet; ſic, ceteris omiſſis, vide-
mus accidere in illo caſu, in quo, ſi aliquis,
poſtquàm emiſit votum ſimplex caſtitatis, &
Religionis, vult contrahere Matrimonium
abſque diſpenſatione, nulli dubium eſt, quin
Epiſcopus, cui denunciatum ſit tale impedi-
17 mentum, Matrimonium impedire teneatur,
non ratione invaliditatis Matrimonii, quia, ſi
Matrimonium perficeretur, eſſet validum, ſed
ratione peccati mortalis, quòd taliter contra-
hens committeret, contraveniendo prohibitio-
ni Eccleſiæ in re gravi, ad literam *Textus in
cap. rursùs, qui Cleric. vel vovent.*, *Jor. de Ma-
trim. lib. 7. diſput. 71. ſub num. 1. §. 1., & nu. 6.*,
Tolet. in ſumma lib. 7. cap. 18., *Piſcll. in ſum.
par. 2. tract. 8. cap. 4. de Matrim.*

Minùſque relevat, quod Matrimonia iſta
filiorum familias impedienda ſint ſolùm ad
tempus; nam, cum peccatum mortale, quod
in illis intercedit, veluti intrinſecè malum, om-
ni tempore ſit malum, & nullo temporis mo-
18 mento unquam poſſit cohoneſtari, exindè ſe-
quitur, eſſe quoque perpetuò impedienda Matri-
monia prædicta, atque etiam quia, quoties
durat cauſa peccati, eadem durare debet prohi-
bitio, ut ultra Doctores ſupracitatos, punctua-
liſſima eſt deciſio *Aloyſii Ricc. Cur. Archie-
piſcop. Neapol. deciſ. 24. par. 3. num. 4. impreſſ.
Venet.*, ibi = *Replicabat quidam Reverendiſs.
Epiſcopus, non poſſe in tali caſu prohiberi ſimpli-
citer Matrimonium, ſed tantùm ad tempus, quod
quidem videbatur probabile, ſed, re maturius per-
penſâ, reſolvi, quod, ſtante dicto ſcandalo* (loqui-
tur de nuptiis indignis) *ſimpliciter poterat dictum
Matrimonium impediri, quouſque cauſa dicti
ſcandali duraverit, nam vitare ſcandalum in il-
lis rebus, quæ ſinè peccato omitti poſſunt, eſt Præ-
ceptum Divinum naturale, ex allegato loco Mat-
thæi 18. omittere Matrimonium non eſt peccatum,
quarè ſimpliciter poteſt prohiberi; nam omni tem-
pore ſcandalum eſt malum, & evitandum, & pon-
deretur id, quod dictum eſt ſupra de D. Paulo,
ſi ſcandalizavero fratrem meum, non comedam
carnes in æternum, & non dicit ad tempus aliquod
determinatum; Sed potiùs in æternum, quia in
æternum vitari debet ſcandalum, & non ad tem-
pus in iis, quæ ſinè peccato omitti poſſunt* = &
contraria ratio procedere poſſet in caſu dum-
taxat, quo alter ex contrahentibus non eſſet 19
perſona vilis, & indigna, per quam dehonora-
retur Patris familia, ſed alia de cauſa iſte tale
Matrimonium reſpueret, hoc enim caſu, cum
Pater non habeat juſtam cauſam prohibendi
filio Matrimonium, ultrò admittimus, illud
ad tempus, dumtaxat impediendum eſſe, do-
nec, & quouſque filius Patris conſilium re-
quirat, ratione gravis contemptus, & irreve-
rentiæ, quæ alioquin eidem fieret, ſi Matri-
monium, licèt honeſtum, ipſo inſcio, & in-
conſulto, contraheretur, ex quo reſultat culpa 20
mortalis, quæ poſteà excluditur, etiamſi nu-
ptiæ ſequantur, abſque ejus licentiâ, ut diſtin-
guendo caſum à caſu, obſervat *Panimoll. deciſ.
45. num. 14. 15. & 16.*, & cum hac diſtinctione
conciliandi ſunt nonnulli Doctores, in contra-
rium fortaſsè laudandi.

Neque vis fieri valet in authoritatibus *Ray-
naldi tom. 1. cap. 6. §. 3. 4. num. 73.*, *Oliv. de For.
Eccleſ. quæſt. 29. à nu. 20. ad 24.*, exadversò alle-
gari ſolitis; Quippè *Raynal.* rem agit incidenter
& intelligendus eſt de carceratione filii, inde-
cens Matrimonium contrahere volentis, quæ 21
licèt non debeat eſſe perpetua, alio non con-
currente delicto, non tamen excluditur, quod
alio modo à tali Matrimonio arcendus veniat;
Oliva verò in eo, quod proprio marte teſtatur
de praxi contraria, non prohibendi ſcilicèt filio
ſimilia Matrimonia, fidem non meretur, quia
Doctori teſtanti de praxi, non creditur, ut aliàs
reſpondit *Rot. deciſ. 318. num. 4. & 5. part. 18.
rec.*; neque ejus ſententia animadverſione digna 22
eſt, ſivè quia illam limitat, *quoties ſcanda-
lum* (ſunt ejus verba *num. 24.*) *aut rixæ inter
Parentes notabilitèr timentur*, Sivè quia eſt con-
traria Sacro concilio Tridentino, nec non om-
nibus Theologis, Canoniſtis, ceteriſque Juriſ-
peritis, ſuprà relatis, numero, & gravitate
majoribus, itaùt ejus doctrina, ut minus ſana,
proſcripta fuerit à *Sacra Congregatione Indicis
die 14. Aprilis 1682.*, ſivè demùm, quia quæ-
ſtionem tractat in caſu, à noſtro diverſo, quo
præceſſerint Sponſalia, quæ promittentem ob-
ligare pro certo ſupponit, etiamſi celebrata
ſint cum Indigna, ut patet ex lectura.

Sed, quantùm etiam in hac parte *Auctor*
ipſe allucinetur, facili negotio demonſtrari
poſſe, arbitramur, duplici æquè validâ ratio-
ne, quarum altera eſt, quod Sponſalia nec in 23
vim Juris jurandi cogunt, ut impleantur, ſi ſu-
pervenerit gravis Parentum indignatio: Hæc
enim

Digitized by Google

enim dicitur juſta cauſa, ob quam Prælatus tenetur Sponſalia jam facta reſcindere, & diſſolvere, *Boſſ. de Matrim. cap.11. n.97.*, *Card. de Luc. eodem tract. diſc.8. nu.10.*, *Rot.deciſ.1258. coram Seraph.*, *in rec. deciſ.10. num.53. par.10.*, *in Viennen. prætenſorum Sponſalium 12. Januarii 1705.* §. *Quinimò coram Reverendiſſimo Kaunitz Epiſcopo Labacen.*, *& in Comen. Sponſalium 10. Junii 1705.* §. *Hanc autem juſtam cauſam coram Reverendiſſimo D. Molines Decano*; Maximè, quando ex illis infelices exitus timeri poſſunt, *cap. ſi aliquid il primo cauſ.22. quæſt.4.*, *cap. ſi aliquid il ſecondo eadem*, *ibique Card. Turrecremat. num.5.*, *Felin. in cap. ſi verò de Jur. Jur. num.5.*, *S. Thom. 2.2. quæſt.89. art.7.*, *Jacob. de Graff. deciſ. aur. lib.2. cap.18. n.1.*, *Rota cor. Coccin. deciſ.473. n.3.*, *cor. Pamphil. dec.96. n.6.*, *deciſ.374.n.7. cor.Celſ.*, *in rec. deciſ.19. n.45.*, *& deciſ.207. num.9.part.1.*, *& in Albanen. Sponſalium ſuper Cenſuris 15. Decembris 1710.* §. *Quamobrem coram R. P. D. Anſaldo*, *confirmata 26. Junii 1711. coram Illuſtriſſimo R.P.D. Scotto*, & tunc ſemper urgere dicitur timor infelicis exitus, quando filius amore obcœcatus, ut in præſenti accidit, indignas nuptias
24 parare ſibi non erubeſcit, Parentibus inuitis, totâque familiâ renuente, ut in propoſito animadvertunt, & teſtantur *Ceued. in Collect. Jur. Canon. ad cap. veniens de Sponſal.*, *Barboſ. in Collect. ſuper cap. requiſivit. num.5.*, *Donat. Anton. de Marin. lib.2. reſol. quotid. cap.132. num.3.*, *Pignatell. conſult. Canon.11. tom.4.*, *Reverendiſſ. de Zaulis obſervat. ad Stat. Favent. lib.4. rubric.26. num.41. & ſeqq.*, *Sanchez lib.2. diſp.16. de Matrim.*, *Boſſ. de Matrim. cap.11. num.87.*, *Jacob. Marian. in Candel. Miſſ. tract. 8. litt. B.*, ibi = *Tertia cauſa infauſti Matrimonii eſt inæqualitas Viri, & Mulieris, undè fre-*
25 *quenter à Deo punitur eorum temeritas, qui cum ſint humiles, aut inopes, cum nobilibus, aut divitibus inire Matrimonia contendunt &c.*, *nam diſparitas conditionis frequenter inducit diſſentiones* =, *del Bene de Immunit. part.1.cap.8. dub.19. ſect.9. num.43.*, *Adam.Opatov. de Sacram. tract. de Matrim. diſput.1. quæſit.7. num.5.* = *ſi inter Parentes Contrahentium odia interveniant, ita quod ſe opponant contrahendo Matrimonio, propterea Sponſalia diſſolvi poſſunt, ac debent, ſiquidem timendi ſunt aliqui infelices exitus* = *Reginald. in prax. lib.31. num.24.*, *Michael Salon. in 2.2. Div. Thomæ quæſt.5. de Domin. art.5.*, *Rot. dec.19. num.59. part.10. rec.*

Altera verò ratio eſt, quod, ſi verum eſt, quod Sponſalia cum perſona indigna impleri
26 nequeant ſinè multiplici peccato mortali, ut ſupra probatum eſt, dubio procul ad ſui impletionem non obligant, tametſi ſint jurata, cum juramentum non ſit vinculum iniquitatis, *Layman. lib. 5. tract.10. cap.1. num.14. verſ. enim verò*, *Gabriel à S. Vincentio de Sacram. Matrimon. diſp.5. quæſt.5. num.5.*, ibi = *Sponſalia obligare non poſſunt ad actum, qui ſinè peccato poni non poteſt, undè, ſi notabiliter charitas læderetur, vel Parentum pietas diſſolveretur, contracta Sponſalia diſſolvi poſſent, etiamſi juramento firmata fuiſſent* = *Franciſc. Teneda tom.2. lib.4. tract.1. num.79.*, ibi = *Cum tanto dedecore Patris, & Propinquorum ſcandalo implere non tenetur promiſſionem, neque Matrimonium exequi, quia juſtitiæ virtus obligare nequit ad actum, qui ſinè peccato impleri non poteſt, qualiter intervenit, ſi Puella tàm nobilis cum viro tàm inæquali Matrimonium contrahat, cum propria ignominia, ac Patris mœrore* =, *Card. Laur. tom.3. in 4. ſent. diſput.37. artic.11. §.8. nu.458.* enumerans cauſas reſiliendi à Sponſalibus, *& ſcandala, quæ certò ſequi poſſunt, ſi fiat Matrimonium, ſunt cauſa ſufficiens ad diſſolvendum Sponſalia*, & *num 460.* addit, id procedere, *etiamſi Sponſalia ſint jurata*, *Ægid. Coninch. de Matrim. diſput.23. dub.8. num.68.*, inter cauſas non adimplendi Sponſalia etiam jurata, hanc enumerat = *ſi ulterius Partis Parentes obſtinatè contradicunt Matrimonio, ita ut ex eo contractu eſſet periculum, ne lethales inimicitiæ orirentur* 27
inter Partium Affines, aut inter Parentes, & ipſos Sponſos, aut alius malus exitus omninò timeretur, & totidem ferè verbis proſequuntur *Rebell. de oblig. juſt. part.2. lib.2. quæſt.14. ſect. 1.*, *Bonaccin. de Sacram Matrim. quæſt.4.punct. 17.*, *Averſa de Matrimon. quæſt. 8. ſect. 15. verſ. & quidem*, *del Bene de Immunit. tom.1. cap.8. dub.19. ſect.9. num.43.*, *Boſſ. de Matrim. cap.11. n.93.*, *Reginald. in prax. for. Pœnit. lib. 31.cap.35. n.264.*, *Caſtropal. de Sponſal. diſput.1. punct.27. num.7.*, *Salmaticen. tom.2. Theolog. Moral tract.9. cap.2. punct.6. num. 85.*, *Maſtr. in 4. ſentent. diſput.7. quæſt.9. art.3. num.275.* *Perez de Matrim. diſp.5. ſect.3.*, *Navar. in Manual. cap.16. nu.18.*, *Card. de Luca de Matrim. diſc.80. num.11. & ſeqq.*, *Pignatel. conſult.11. tom.4.*

Quamobrem nec valet argumentum, quo utitur *Oliva de foro Eccleſ. part.1. dicta quæſt. 29. num.24.* ad probandum ſuum aſſumptum, quod ſæpedicta Sponſalia valeant, & obligent
ſinè Parentis conſenſu, eo ſub obtentu, quod, 28
ſicuti valent Matrimonia, ſinè conſenſu Parentum celebrata cum perſona indigna, ita etiam valere debeant Sponſalia, obligarique promittens ad illa implenda; Quoniam, cum Sponſalia ſint promiſſio, ex juſtitia obligans ad Matrimonium futurum contrahendum, nulla illicita promiſſio poteſt Promiſſorem ex juſtitia ad ſervandum promiſſum obligare, quotieſcumque
Matrimonium eſt illicitum, etiamſi validum, 29
quia Sponſalia adhuc invalida erunt, quippè, qui nequit licitè contrahere, etiam nequit validè promittere, eò quia non valet promiſſio, quam, Promittens, implere licitè non poteſt, ut ponderat *Robert. Koning. ſuper 4. Decret. tit. de Sponſal. num.24.*, *Franc. Amic. tom.9. diſp. 31.n.1. in fine*, *Dicaſtill. de Sponſal. diſp.1. dub.31.*
Quinimò, quod Judex Eccleſiaſticus talia 30
Sponſalia irritare teneatur, & cavere ne impleantur, probant *Ludovic. Engel. in 4. Decret. tit. de Deſponſat. Impub. §.2. nu.10.*, ibi = *Unum adhuc notabile placet hic adſcribere, quod, licèt*

diſſenſus Patris non invalidet Matrimonium jam contractum, ſi tamen ſola ſponſalia jam contracta ſint, & inde ex diſſenſu Parentum, & Conſanguineorum, fortè propter inæqualitatem, aut aliam cauſam, magnam ſcandalum, vel alius malus exitus timeatur, poſſit Judex Eccleſiaſticus tale Matrimonium prohibere, & Sponſalia irritare, cum virtus Juſtitiæ non obliget ad actum peccaminoſum =, egregiè *Averſ. de Matrim. quæſt.8. ſect.15. §. Et quidem, del Bene de Immunit.tom.1. cap.4. dub.19. ſect.9. num.43., Dicaſtill. diſput.4. dubit.18. num.180.*

Idque verum eſt in caſu longè fortiori, quo concurreret ſtuprum cum Sponſalibus juratis, quia adhuc filius familias poteſt, & debet jure
31 compeſci, nè ducat virginem, quam violavit, quotieſcumque Pater juſtè diſſentit, propter ignominiam ex nuptiis ipſi, familiæque ſuæ, ac Conſaguineis irrogandam, & propter parum felices exitus juſte timendos, ut nos docet Sanctus Theologus Juris Doctor, & Epiſcopus *Antoninus part.2. tit.5. cap.6. §.1.*, ibi = *Etſi promiſiſſet eam ducere in uxorem, ut copulam ab ea extorqueret, ſervet promiſſum, & multò magis juramento firmatum* =; & illicò ſubjungit = *& hoc, niſi nimis diſtans eſſet eorum conditio, puta Mulier plebeja, vir Nobilis, vel etiam ſi magnum ſcandalum indè creditur proventurum* =, *Dicaſtill. in tract. de Sponſal. diſput. 1. dub.10. num.163.*, ubi firmat, Sponſalia non obligare, *ſi ex Matrimonio timeatur notabile ſcandalum, aliudve grave incommodum, quod indè oriri ſolet, & debere Judicem interdicere Matrimonium*, ſubdens =, *etiamſi ſecuta fuerit virginis defloratio; Hic enim quando promiſſio fuit non ficta, tenetur quis, ad evitanda talia ſcandala, non contrahere cum ea, quam ſub ſpe talis promiſſionis defloravit* =, *Card. Tolet. in Sum. lib.5. cap.11., Navarr. in Manual. cap.16. num.18., Coſm. Philiarc. de Offic. Sacerdot. tom. 1. lib.4. cap.17., Nald. in Sum. verb. Virgo n.3., Marc. ant. in Tribun. Sacram. tract.7. tit.1. quæſt. 2. dub.2. reſol.2., Tambur. in explicat. Decalog. lib.7. cap.5. §. 3. num.34., Reginald. in prax. for. Pænitent. lib.31. cap.35. num.255., Gregor. de Valentia tom. 3. Comment. Theolog. diſp.9. quæſt.3. punct.3. fol. mihi 1674., Lopez de Inſtruct. Conſcient. part.1. cap.76. quæſt.3., Cordub quæſt. Theolog.13., Sayr. in Clav. Reg. lib. 11. cap.20. num.23., Georg. Gobbat. in Theolog. experim. tract.10. cap.3. num.106., Jacob. de Graff. lib.2. dec. aur. cap.78. num.3.*

Præmiſſaque licèt clara ſint ad oſtendendum, quanto rigore prohibenda, atque impedienda ſint Matrimonia filiorum familias, ob juſtam
32 Patris, aliorumque Conſanguineorum contradictionem, adeoùt, quatenus opus ſit, valeat Judex tutâ conſcientiâ etiam detrudere filium rebellem in carcerem, *Pignatell. conſult. Canon.11. per totam tom.4., Reverendiſſimus de Zaal. in obſerv. ad d. rubric.26. lib.4. num.41. tom.1. ad Statut. Favent.*, Nihilominùs clariora eva-
33 dunt ex concordi, & nunquam interrupta Eccleſiæ diſciplina, quippè non ſolùm Concilia Provincialia omnium Nationum in hanc ſententiam abierunt, ut præſertim in Galliis Concilium Arelatenſe IV. celebratum anno 543. *Canon.22.*, pronunciat, *Matrimonium contra voluntatem Parentum impiè copulari* =, *Labbe* ad annum citat. in *Hiſpaniis Toletanum tertium Can.10.* = *Similis conditio de virginibus habeatur, ne contra voluntatem Parentum, vel ſuam cogantur Maritos accipere* =, apud *Card. de Aghir. annot.89. tom.2. pag.347.*; In *Germania Concilium Colonienſe* habitum anno 1536. *par.7. cap.43.* = *optandum, ut tollantur clandeſtina Matrimonia, quæ invitis Parentibus, & Propinquis, Veneris potiùs, quàm Dei gratiâ contrahuntur; Nam quanta ex his mala ſuboriantur, in aperto eſt: Intereà verò, ſi non irrita, prohibita ſaltem ſint &c.* =; Itidem in *Germania Synodus Provincialis Moguntina*, congregata anno 1549. *cap.37.*, ibi: *Volumus, Liberos ſedulò admoneri, ut Divini præcepti memores, velint in Parentum eſſe poteſtate, nec, illis inſciis, aut invitis, inire Matrimonia præſumant* =; Et denique in *Italia in Conſtitutionibus Provinciæ Mediolanen. lib.5. ſub tit. quæ ad Sacrament. Matrimon. ſpectant n.17.* ſic legitur: *ſi filii familias ſint, hos Parochus valdè cohortetur, ut Parentibus, in quorum poteſtate ſunt, eumdem honorem tribuant, ut illis ne inſciis quidem, nedùm invitis, rem tanti momenti ineant* =.

Verum prætereà quamplures docti, & Religioſi Epiſcopi, benè hujus obligationis ſibi conſcii, illud in primis in ſuis ſynodalibus *Conſti-* 34
tutionibus circa Matrimonii Sacramentum, Parochis præceperunt, nè ullo modo Matrimoniis filiorum familias aſſiſterent, niſi, Parentibus præſentibus, vel aliundè conſtito de illorum conſenſu; ſic, ab antiquioribus incipiendo, habetur in Conſtitutione *Eccleſiæ Veronenſis*, per Epiſcopum Joannem Matthæum Gibertum, tunc fungentem munere Legati Apoſtolici, per totam Diœceſim æditas anno 1642. tit.7. cap. 1., ibi = *Monemus, nè deinceps quiſque præſumat Matrimonium contrahere, niſi cum præſentia Sacerdotis proprii, ac Patris, & Matris, ſi habuerint* =.

In *Synodo Monopolitana* ſub Epiſcopo Antonio Portio, non longè poſt Concilium Tridenti-
num congregata an. 1585. cap.17. *de Sacramen.* 35
Matrimon. = *Licèt Matrimonia à filiis familias ſinè conſenſu Parentum contracta, ſi Canonicum aliud non obſiſtat impedimentum, valida reputentur, ac firma; Quia tamen Sancta Dei Eccleſia ex juſtiſſimis Cauſis illa ſemper deteſtata eſt, atque prohibuit, Parochi eorum priùs voluntatem explorent, ſivè Parentum, ſivè aliorum, ad quos futuri Sponſi vel Sponſæ tutela, vel cura dignoſcitur pertinere, qui, ſi non conſenſerint, paternè Sponſos admoneant, nè, ſuis invitis, aliquid deliberare velint, ſed Parentibus obediant; nec permittant, illos ultra progredi* =.

In *Synodo Auximana* ſub Cardinali Antonio 36
Maria Galli an. 1593. ſub tit. de Matrim. *cap.2.*, ibi = *Mandamus, ut nullus Parochus eos, quos ſciverit, invitis Parentibus, Matrimonium velle contrahere, Matrimonio jungat, ſed ea de re*

nos

Digitized by Google

nos reddat certiores, ut, quod ſit agendum, maturè poſſimus deliberare =, Gabriel Paleottus qui, uti jurium Doctor, interfuit Sacro *Concilio Tridentino*, poſteà S. R. E. Cardinalis, & Bononienſis Archiheiſcopus renunciatus, ſtatuit = *Che, occorrendo, che qualche figliuolo di famiglia voglia congiungerſi in Matrimonio, contradicendo, ed opponendoſi il Padre, non ſarà ammeſſo dal Curato ſenza participazione dell' Arciveſcovo* = Id ipſum diſponitur in *Synodo Panormitana*, de anno 1586. ſub Archiepiſcopo Cæſare Manello *part. 2. cap. 8.*; In *Synodo Catalenſi* habita anno 1625. ſub Epiſcopo Joanne de Oſorio *part. 2. num. 97.*; In *Synodo Faventina tit. 10. cap. 10.* celebrata anno 1647. à Cardinali Carolo Roſſetti Epiſcopo; in *Synodo Montis Regalis ſeſſ. 2. cap. 8.* facta ſub Cardinale Franciſco Peretti anno 1652.; Aliarum quoque *Synodorum* ejuſdem temporis Decreta refert *Ginettus tom. 5. Theolog. Moral. pag. 250., & ſeqq.*; quibus addi poſſunt *Synodus Placentina* anni 1589. ſub Epiſcopo Petro Bonaventura, *Synodus Veliterna* anni 1638. ſub clar. mem. Cardinali Franciſco Barberino Decano, & *Synodus Albanen.* ſub Cardinali Flavio Chiſio anni 1689.

37 Abſque eo quod his omnibus adverſetur diſpoſitio Sacri *Concilii Tridentini cap. 9. ſeſſ. 24. de reformat. Matrim.*; Etenim Concilium ibi infligit excommunicationis pœnam Dominis temporalibus, cujuſcumque gradus, dignitatis, & conditionis exiſtant, qui cogunt ſubditos ad Matrimonium contrahendum cum quibus illis placuerit; Undè nec comprehendit privatas perſonas, *Barboſ. ibidem ad Sac. Concil. num. 9.*, *Boſſ. de Matrim. cap. 11. §. 3. num. 21.*, & declaravit ſan. mem. *Gregorius Papa XIII.*, ut advertitur in declarationibus collectis à *Fari-*
38 *nac. cum deciſ. Concil. Trident. par. 4. d. ſeſſ. 24. cap. 9. de reform. Matrim.*; Minuſque Parentes, ut oſtendunt *Molin. de juſtit., & jur. diſput. 176. in verſ. ad ſecundam*, *Sanchez de Matrim. lib. 2. diſput. 17. num. 9.*, & quatenus etiam ſenſus Concilii extendendus eſſet ad privatas perſonas, & ad illos, qui certa, & determinata Matrimonia impediunt, adhuc Patrem, aliumve Propinquum, vel etiam extraneum, ex juxta cauſa contradicentem, non afficeret, *Bonacin. de iis, quæ pertinent ad uſum Matrimonii quæſt. 4. punct. 17. ſub num. 16.*, *Corint. de Matrim. diſput. 28. dub. 5. num. 48.*

39 Neque exindè verendum eſſet, ne ſublata remaneret libertas Matrimonii, ab eodem Sacro Concilio, & à Sacris Canonibus commendata in *cap. requiſivit, & in cap. gemma de Sponſal.*, ſi ex juſto Patris diſſenſu nuptiæ perfici nequirent à filio familias, quia libertas Matrimonii debet eſſe honeſta, & alteri non præjudicialis; ad Ma-
40 trimonii enim libertatem non ſpectat, quod cum peccato fiat, & cum maxima Parentum injuria; ſed Matrimonii libertas tunc maximè eſt, quando ſinè peccato eſt, ut totidem verbis docet *Gabriel. à S. Vincent. de Matrim. diſput. 3. quæſt. 6. num. 48.*; non enim poſſe peccare ad
41 hominis libertatem pertinet, ſed ad defectum illius, ut docet *D. Thomas par. 1. quæſt. 62. art. 8. ad tertium argumentum prope med.*, ibi = *Undè, quod liberum arbitrium diverſa eligere poſſit ſervato ordine finis, hoc pertinet ad perfectionem libertatis ejus, ſed quod eligat aliquid divertendo ab ordine finis (quod eſt peccare) hoc pertinet ad defectum libertatis, undè major libertas arbitrii eſt in Angelis, qui peccare non poſſunt, quàm in nobis, qui peccare poſſumus* =; Eademque ratione, maxima, & perfectiſſima in Deo eſt libertas, ut cum Magiſtro ſententiarum obſervat idem Angelicus Doctor in 2. *diſtinct. 25. art. 1.*, & notant *D. Anſelm. in Dialog. de liber. arbitr. cap. 1.*, ibi = *quoniam liberum arbitrium Divinum, & bonorum Angelorum peccare non poteſt, non pertinet ad diffinitionem libertatis arbitrii poſſe peccare; denique nec libertas, nec pars libertatis eſt peccandi poteſtas* =, & *D. Auguſtinus in Enchiridio ad Laurentinum cap. 30.* = *Ipſa eſt vera libertas propter rectè faciendi licentiam* =, & *lib. 14. de Civitate Dei cap. 15.* = *Arbitrium igitur voluntatis tunc eſt verè liberum, cum vitiis, peccatiſque non ſervit* =; & in noſtris præciſis terminis *Bonaccin. de Matrimon. dict. quæſt. 4. punct. 17. num. 25.*, ibi = *Neque obſtat impediri libertatem Matrimonii; tùm quia libertas Matrimonii non debet familiæ, aut proximo nocere; tum quia non dicitur libertas alicujus impediri, niſi ad id, ad quod ha-* 42
bet jus, ſed filius non habet jus ad nuptias injurioſas Patri &c. =, *Rebell. part. 2. lib. 2. quæſt. 14. ſect. 1.*, ibi = *At dices, eſſe contra libertatem Matrimonii; negandum eſt aſſumptum, nec enim minuitur libertas nubendi, ſed potiùs regulatur, & perficitur &c., eſſe enim liberum ad malum faciendum, potiùs eſt imperfectio libertatis, quàm conditio neceſſaria* =, *Jo. Marchion. tom. 2. de Sacram. diſput. 71. ſect. 9. num. 118.*, ibi = *Ita contrahere non eſt uti, ſed potiùs abuti ſuâ libertate, debetque libertas contrahendi eſſe juſta, & rationabilis* = *Anton. à Spiritu Sancto in direct. tractat. 11. diſput. 5. ſect. 7. num. 267.*, ibi = *Nec hæc deſtrictio eſt indirectè contra libertatem, quæ deſideratur in Matrimonio, nam libertas, quæ in Matrimonio deſideratur, eſt libertas honeſta, & rationabilis, hoc eſt quæ ſecundùm rationem, & debitum honeſtatis ſit* =, *Pignatell. conſult. Canonic. 11. tom. 4. num. 7.* = *Nec obſtat, ad Matrimonium liberam voluntatem Contrahentium requiri &c., quia libera voluntas ferri debet in objectum honeſtum, alioquin à Judice coercenda eſt, ſi in malum feratur, ut in hoc caſu* = & *num. 8.* = *Minùs obſtat, quemlibet poſſe nubere ad libitum, quia hoc quidem verum eſt, modò honeſtè contrahat, ſeu nubat, nempè, ſi Matrimonium cum aliqua certa contrahere nequit, hoc Matrimonium non eſt permittendum* = & latè probat Pater *Alexander Politi à S. Sigiſmundo*, Scholarum Piarum Theologus, in ſuo erudito tractatu de *patria in teſtamentis condendis poteſtate lib. 2. cap. 3.*, *impreſſ. Florentiæ anno* 1712. nuper elapſo.

Et jure quidem, meritòque: intentio enim 43
Juris Canonici, & *Sacri Concilii* numquam fuit, ob Matrimonii libertatem, permittere turpia, & criminoſa, prout eſt indignè nubere, ſolùmque

fuit de medio tollere neceſſitatem conſenſus
paterni, à Jure civili requiſiti in *S. Maſculi de
nupt. leg. in Sponſal. ff. de rit. nupt. C. ſi ut pro-*
44 *ponitur l. nec filium leg. in contractu Cod. de nupt.*,
ſed, cum ſuppoſito dignarum nuptiarum, cum
qualitas hæc æqualitatis, & dignitatis potius fa-
veat, & congruat Matrimonio, quàm adverſe-
tur, benè *Card. de Luc. diſc. 142. num. 12. de
Dot.*; Nunquam vero Patri vetitum fuit, ne ex
juxta cauſa poſſit impedire filio Matrimonium;
quin potius hæc facultas illi præſervata extitit,
ut apertè etiam reſultat ex ipſa mente *S. Conci-
lii*, dum pro abolendis Matrimoniis clandeſti-
nis, illa non quidem vetuit, ſicuti prohibuerant
45 antiqua Jura, ſed in *ſeſſ. 24. de Reformat. Ma-
trimon. cap. 1.* juſſit, fieri denunciationes, ut
tempore iſtarum Patres familias poſſent ſe op-
ponere Matrimoniis, à filio celebrandis, illaque
impedire; optimè *D. Advocatus Piton. diſcept.
eccleſ. obſerv. 52. num. 86. tom. 2.*

Hæc igitur cum ita ſe habeant, &, ex aucto-
ritate tum Sac. Concilii Tridentini, tum Sa-
crorum Canonum, & SS. Patrum, tum Theo-
logorum, tum Canoniſtarum, & Forenſium
Doctorum; tum denique ex univerſæ Eccleſiæ
diſciplina, ſeu praxi, cum firmiter conſtabili-
tum fuerit, Matrimonia filiorum familias, cum
perſona indigna contrahenda, poſſe, & debere
prohiberi; reliquum eſt demonſtrare, tale eſſe
Matrimonium, quod cum viliſſima muliercula
Fauſtina Jacobilli inire contendit Fabius, pro-
genitus ex familia, quæ, quoad longiſſimè po-
teſt mens noſtra reſpicere ſpatium præteriti
temporis, & antiquitatis monumenta prodere
ultima, indè uſque rem repetentes, quinque
jam ab hinc ſeculis aſſumpto cognomento *de
Guiccioli*, inter illas Optimatum Ravennæ ef-
fulget, ut locupletiſſimi teſtes ſunt *Flaminius*
46 *Vincentius Carrarius* Civis Ravennas in ſua Hi-
ſtoria Ravennæ *m. ſ. lib. 3. pag. 113. ad annum
1220.* = ibi = *All' uſcire d' Aprile nel pubblico
Conſiglio di Ravenna &c., dove anco furono Pie-
tro Villano, Giovanni Guizolo, i quali tutti die-
rono licenza a Peppo di Verde Maſſaro del Comu-
ne di eſtraere dalla Camera del Comun di Raven-
na il teſoro &c.* = Et egregius ille ſcriptor Hiſto-
riæ Ravennæ patriæ ſuæ *Hieronymus Rubeus
lib. 6. ad annum 1229. pag. 397.*, inquiens = *tunc
temporis coacto Senatu Reipublicæ Ravennatis,
Paulum Traverſarium Procuratorem, uno Sena-
torum omnium conſenſu, qui tum frequentes con-
venerant, creandum curavit; qui autem eo die
non Kalend. Auguſti venerunt in Senatum, cum
fuere multi, tum iis in primis eminebat Carneva-
lis Lambertanus, Arconus Saxus, Bonfilius Gui-
zolus* = cui concinit *P. Paſolin.*, alter diligens re-
rum Ravennæ ſcriptor *lib. 8. Luſtri Ravennati
par. 2. ad annum 1229.* = ibi = *La Repubblica
Ravennate queſt' anno creò per ſuo Procuratore
Paolo Traverſari, e trà Principali, che nel Con-
ſiglio intervennero, furono Carnevale Lamberta-
no, Arcono Saſſo, Bonfiglio Guizioli* = Potita
deinde Caſtro Dutiæ in agro Imolenſi, gens
Guicciola, inſignita fuit titulo *Cattanei de Du-
tia*, quo promiſcuè, cum Valvaſororum, & Ca-
pitaneorum nomine uſurpato, apud Feudales
ſcriptores, Caſtrorum Domini nuncupabantur,
*Carol. du Freſne du Cange gloſſ. med., & infim.
latinitatis pag. 803., & ſeqq., Ægid. Menag.
drigin. Ital. verbo Catani Accadem. della Cruſca
in Vocabul. poſtremæ edit. pag. 302., Vincent.
Borghin. oper. tom. 3. pag. 283., Coſm. de la Re-
na ſerie antiq. Duc., & March. Tuſcis part. 1.
pag. 22.*, & demonſtrant monumenta genealo-
gica familiæ hujus, ad partes data.

Generoſâ nobilitatate ſplendens, & opibus
potens, cognatione ſe ſe devinxit cum prænobi-
libus Provinciæ familiis, ſatiſque erit, miſſis
aliis, meminiſſe nobilem virum Gerundinum,
ab hac familia progenitum, in uxorem duxiſſe
Joannam de Ordelaffis, filiam Laniuæ de Or-
delaffis, Forolivii imperantibus, ut ex dictis
monumentis genealogicis, typis impreſſis.
A majoribus autem acceptam dignitatem, no-
bilitatemque, amplificare ſemper curarunt to-
gâ, & ſago illuſtres hujus familiæ viri, quorum
alii præclaris literarum monumentis Rempu-
blicam illuſtrarunt, alii verò in militares ordi-
nes cooptati fuerunt, ut patet ex citatis monu-
mentis genealogicis; Quamobrem jure, meri-
tòque Scriptores omnes, apud quos hujus fami-
liæ mentio incidit, inter nobiles, & illuſtres Ci-
vitatis Ravennæ illam recenſent, & præcipuè
*Hieronymus Rubeus Hiſtor. Ravennæ lib. 6. ad
annum 1296. pag. 492., & pag. 495., ad annum
1512. pag. 664., ad annum 1513. pag. 681., ad an-
num 1541. pag. 705., & ad annum 1545. pag. 706.
latè Vincent. Carrarius in vita Chriſtinæ Roc-
chæ de Luvardis edit. Ravennæ anno 1578. apud
Cæſarem Cavazzam in 4., P. Paſolin. Luſtri Ra-
vennati par. 4.*, ubi inter Magiſtratus Ravennæ,
quos collegit, viros hujus familiæ ſemper nu-
merat, ejuſdemque ſtemma gentilitium inter
alia nobilium familiarum deſcribit, prout nota- 47
vit quoque *P. Coronelli, Ravenna ricercata An-
tico: Moderna*, & plura alia legi poſſunt apud
eumdem *P. Paſolin. in tract. degli Uomini illu-
ſtri di Ravenna antica lib. 3. cap. 1., ad ann. 1515.
cap. 4., ad ann. 1659. cap. 6., ad annum 1572.,
& cap. 2. degli Uomini Ravennati illuſtri in
armi, ad annum 1226., & cap. 4., ad annum
1514.*

Idque non ſolùm præclariſſimi Concives, Ro-
mæ commorantes, teſtantur, ſed omnium ſu-
pereminenti teſtimonio confirmat ipſa Civitas
Ravennæ, quæ omnia, latiùs in monumentis
genealogicis hujus familiæ expreſſa, breviter
hic perſtrinximus, ut Eminentiſſimi Patres,
D. Fabium, facilius comparare queant cum
præfata Fauſtina muliere viliſſimæ, & abjectæ
conditionis, veluti uxore in primis nuptiis quon-
dam Hieronymi Raſmi vilis famuli bonæ me-
moriæ Abbatis Severoli, & in ſecundis nuptiis,
quondam Hieronymi Bonetti miſerabilis, &
infelicis Panormitani; quodque æquè grave eſt,
eadem mulier, ſemper ædes uti hoſpita locavit;
habetque ulterius in fratres alterum, qui erat
Barbitonſor, alterum, qui in vilem famulatum
ope-

operam ſuam præſtat, & alterum, qui eſt Propola vini ſtillatitii.

In hiſce autem circumſtantiis in dubium re-
48 vocari nequit, quin ſæpius dicta Fauſtina indigna ſit nuptiis cum Domino Fabio, quia ad hoc ut aliqua fœmina dicatur indigna certo, & determinato Matrimonio, non requiritur docere, quod per antea fuerit concubina, vel meretrix, ſed exuberat, quod ſit notabiliter infra ſtatum viri, quem in ſpoſum habere cogitat; Itaut, inſpectâ inæqualitate generis, familiæ, & nobilitatis, quæ faciunt conſiderabilem eſſe indignitatem circa Matrimonium contrahendum, fieret Parentibus viri injuria, & dehonoraretur, aut etiam quomodocumque obnubilaretur Patris familia, ſi illud reverà ſequeretur, *Gratian. diſcept. Forenſ. cap.863. num.14.*, ibi = *Quia ad hoc, ut dicatur uxor indigna, non attenditur ſolùm, an ſit concubina, vel meretrix, cum ex alio etiam capite poſſit dici indigna, reſpectu inæqualitatis generis, familiæ, divitiarum, nobilitatis, & ſimilium, quæ faciunt, eſſe conſiderabilem indignitatem ad Matrimonium contrahendum* =, *D. Advocatus Piton. diſcept. Eccleſ. d. obſervat. 52. num.84.*, *Bunimoll. deciſ.45. num.16.*, *Marc. Serzin. de 4. Decalog. Præcept. Div. difficult. part.1. quæſt.3. num.6.* = *Peccatum mortale erit contrahere Matrimonium abſque Patris conſenſu ſi contra Patris voluntatem contrahat cum aliqua indigna, ſcilicet cum aliqua infrà ſtatum ſuum notabiliter, quia fit Parentibus injuria, & dehonoratur familia* =, *Boſſ. in Flor. Theolog. verb. Filius num.5.*, ibi = *Filius peccat mortaliter, ſi contra voluntatem Patris contrahat cum aliqua indigna, ideſt cum aliqua infra ſtatum ſuum notabiliter* =, *Duard. ſuper cap. Omnis utriuſque ſexus tom. 2. diſput.21. ſect. 1. num. 46.*, ibi = *Peccant Liberi, citrà conſenſum Parentum ducentes uxorem, notabiliter diſparem reſpectu eorum conditionis, & ſtatus, quia citrà familiæ obnubilationem, ejuſmodi Matrimonia contrahere non poſſunt* =, *Sayr. in Clav. Reg. lib.7. cap. 5. num. 12.*, ibi = *In duobus caſibus peccatum mortale erit; ſi filius voluntatem Patris non ſequatur. Primum eſt, ſi contra voluntatem Patris contrahat cum indigna, ideſt cum aliqua infrà ſtatum ſuum notabiliter; ſic enim dehonoratur familia Patris* =, *Azzor. part.2. lib. 2. cap. 2. qu 6.* = *convenit inter Doctores, filios facultatem liberam habere contrahendi, quod tunc locum habet, cum filius non ducit in uxorem fœminam vilem, & abjectam* =, *Boſſ. de Matrim. cap. 11. num.167.*, ibi = *Porrò ad dignoſcendum, an nupſerit digno, vel indigno, ſpectanda ſunt, utriuſque conjugis progenies, ſeu nobilitas, animi bona, mores, divitiæ, legitima natalia, & alia; & ſecundùm ea prudens Judex, attentis moribus Civitatis, judicabit.* =

Nilque turbat, quod dictus Bonetti ſecundus vir Fauſtinæ fuerit Civis Panormitanus, undè inferebatur, quod eadem illius civilitatem acquiſiverit, quippè tale aſſumptum in facto ſubſiſtentiam non habet, cum probetur, fuiſſe miſerabilem perſonam, & mediocris conditionis, &, quatenus etiam in facto ſubſiſteret, in Jure
nequaquam relevaret; Vidua enim non conſer- 49
vat, niſi impropriè & per fictionem prærogativas viri prædefuncti, benè *Cyriac. controv. forenſ. 378. num.22., & 34.*, & donec, & quouſque in viduitate permanet, *Gratian. diſcept. Forenſ. cap. 623. num. 4.*, *Sperell. deciſ. 157.
num.15. verſ. Prout*; Quocircà præfata Fauſti- 50
na tranſeundo ad tertias nuptias cum Domino Fabio, amitteret, ac ſi nunquam habuiſſet, prærogativas Bonetti, quæcunque illæ ſint, & per conſequens ſemper remaneret fœmina vilis, & indigna tanto Matrimonio.

Hanc veritatem agnoſcentes DD. Contrarii 51
Scribentes, in præterita Cauſæ propoſitione præſidium quærebant ab eo, quod pro impedimento Matrimonii ratione inæqualitatis, ſeù diſparitatis, non admittitur aliud impedimentum, quàm illud diſparitatis *Cultus*, recenſitum in illis verſibus = *Cultus diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas &c.* = Imò verò addebant, quod quæcumque alia diſparitas, & præſertim illa natalium in nulla haberi debeat conſideratione ad impediendum Sacramentum Matrimonii, eo ſub obtentu, quod inter opera
pia, & meritoria eſt, publicam, & famoſam 52
meretricem ducere in uxorem, ut illa à peccato hoc modo liberetur, *ad Text in cap. inter. opera 20. de Sponſal., & Matrim.*, ibi = *Inter opera charitatis non minimum eſt errantem ab erroris ſui ſemito revocare*, & inferiùs = *Statuimus, ut omnibus, qui publicas mulieres de Lupanari extraxerint, & duxerint in uxorem, quod agunt, in remiſſionem proficiat peccatorum.* =

Siquidem huic objecto per partes reſpondendo, ultrò admittimus, diſparitatem natalium non eſſe impedimentum dirimens Matrimo-
nium, jam factum, minùſque eſſe inter illa 53
impedimenta impedientia, pro quibus Apoſtolica requiritur diſpenſatio, ut Matrimonium ritè, & rectè perfici queat, ſed ſolùm dicimus, talem, & tantam diſparitatem, ut in caſu contingit, juſtam præbere cauſam impediendi Matrimonium, nondum factum; Non enim eſt novum in Eccleſia Dei, quod, juſtâ, & legitimâ concurrente cauſâ; non ſolum Pater, ſed etiam Judices Eccleſiaſtici Matrimonium re integrâ impedire teneantur, ut ex *Sacro Concilio Tridentino cap.1. ſeſſ.24. de Reformat. Matrimon.* tuetur *Fagnan. in cap. in tua num.23. de Deſponſat. impub.*, *D. Advoc. Piton. diſcept. Eccleſ. obſervat.52. ſub num.84., & ſeqq. tom.2. ultra alios ſupra adductos in §. Hinc eſt.*

Quo verò ad *Textum in cap inter opera*, hic abs re allegatur, quoniam, ſi verum eſt, ut in contrarium ſuſtinetur, quod d. Fauſtina ſit bonæ famæ, & non meretrix, ceſſat laudati *Textus* diſpoſitio, eò quia D. Fabius opus pium
agere nequit, illam in uxorem ducendo, cum de 54
lupanari non extrahatur; Atque etiam, & fortiùs, quia idem *Textus*, utpotè procedens ſolùm reſpectu eorum, qui ſunt ſui juris, ut obſervat *Natal. ab Alexand. Theolog. tom.6. lib.2. pag. 507.*, ibi = *Viro, qui ſui Juris eſt, meretri-*

retricem e lupanari eductam ducere licet uxorem, ut eum à peccato revocet, idque in remiſſionem peccatorum proficere, reſpondet Clemens 3. in cap. inter opera =, utique extendi non debet,
55 neque ad illos, quorum cordi eſſe debet honor proprius, familiæ, & propinquorum, & ſic multò minùs ad filios familias, qui inſuper, inſpecto Jure naturali, Divino, Gentium, & Civili, *tenentur obedire Patri prohibenti, ne ducat in uxorem* (ſunt verba *Natal. ab Alex. loc. cit. pag.666.*) *malè moratam, aut infamem, aut longe diſparis conditionis, tenetur enim Lege naturæ quiſque periculum ſuum vitare, honori ſuo conſulere, familiæque ſuæ dignitatem ſartam, & tectam tueri; tenetur Parentibus obedire, juſta præcipientibus, juſtæ autem ſunt prohibitiones illæ &c.* =

Aliàs, admiſſâ contrariâ interpretatione, maxima, & manifeſta daretur contradictio, ſiquidem, ut autumat Pars adverſa, filiusfamilias ſumendo in uxorem meretricem, aliamve perſonam indignam, opus pium gereret in remiſſionem peccatorum, & è converſo, ut ſinè contradictione probant authoritates, à nobis plenâ manu ſuperiùs allegatæ, peccatum mortale committeret excluſivum actus pii, & meritorii; ideòque, ad evitandam hanc exoſam implicantiam, nemo non videt, quod idem *Textus* in alium ſenſum detorqueri nequit, diverſum ab illius expoſitione factâ à *Natali ab*
56 *Alex.*; mox expenſa; Potiſſimè, quia conformis etiam eſt menti *Clementis Tertii*, qui illud condidit; Quippè, cum per antea meretricibus prohibitum eſſet Matrimonium non ſolùm in Lege data à Deo Moyſi, ut enarrat *Joſeph lib.4. antiq. cap. ult.*, ibi = *Nec meretrici ſit jus nuptiorum, cujus propter injuriam ſuo corpori factam, nuptiale Sacramentum Deus non admittit* = Verum etiam ab antiquis Canonibus, relatis per *Gonzal. ſuper d. cap. inter opera de Sponſal.*, hinc *Clemens Tertius* Papa, mediante dictâ Decretali, voluit dumtaxat intuitu aliqualis miſericordiæ antiquorum Canonum rigorem ali-
57 qua ex parte corrigere, ut illi, qui meretrices priùs retinebant in ſchemate concubinatus, valuiſſent poſtmodum illas habere in uxores, ut obſervat *Gonzal. super cit. num.15. in fin.*, qui actus certè proficit in remiſſionem peccatorum, non ſic tamen, cum illum agerent illi, qui non ſunt ſui Juris, & præſertim filiifamilias; hi enim ratione gravis injuriæ, quam facerent Parenti-
58 bus, & familiæ, graviter peccarent, & propterea eò certiùs dicendum eſt, quod Papa de illis loqui non intellexerit in citato *cap. inter opera*.

Et de facto, quod res itâ ſe habeat, dubitare non ſinit epiſtola 16. *Ivonis Carnotenſis* directa *Waldero Meubelſi* Epiſcopo, à quo *Ivo* requiſitus, ut ſententiam ſuam ſuper hac re dicere vellet, in hunc, qui ſequitur, modum reſpondit = *Literis veſtris per Portitorem præſentium, nuper ad me directis, conſuluit veſtra Paternitas, utrum quis habere poſſit eam mulierem in conjugem, quam priùs habuit pellicem* = & relatis hinc inde Conciliis, & Sanctorum Patrum teſtimoniis, concludit = *Quantum ergo mihi videtur, quod quidam Patres concubinas uxores fieri, vetuerunt, honeſtatem conjugii commendantes, & fœdam concubinatus conſuetudinem coercere cupientes, rigorem Juſtitiæ teneri, decreverunt; Quod verò alii aliter ſcripſerunt, hoc intelligo, quia intuitu miſericordiæ quorumdam imbecillitati occurrentes, rigorem Canonum temperare maluerunt; In quibus ſententiis non alia mihi videtur eſſe diſtantia, niſi ea, quam inter ſe habent judicium, & miſericordia, quæ quoties in unum negotium conveniunt, in diſcretione Rectorum conſiſtunt, ut, habitâ conſideratione ſalutis animarum pro qualitate perſonarum, pro opportunitate locorum, & temporum, tunc ſeveritas Canonum exerceri, nunc indulgentia, quibus oportebit, impendi* = Quam epiſtolam per extenſum refert *Gonzal. ſuper cap.2. de Adult., & Stupr.*; Proindeque immeritò quoque exadverſò hic in medium adducebatur exemplum *Oſeæ*, qui deſponſavit meretricem; Quandoquidem *Oſea* id fecit propter præceptum, quod habuit à Deo, *Oſea cap. 1. verſ. 2.* = *Et dixit Dominus ad Oſeam: Vade, ſume tibi uxorem fornicationum, & fac filios fornicationum* =
Quapropter mirum neque eſt, ſi *S. Hieronymus* 59
in Oſeam cap.6. dixit = *Non eſt culpandus Propheta, ſi meretricem converterit ad pænitentiam* = quia, ut obſervat *Sanchez in 12. Prophet. Minor.* = *Hæc meo judicio graviſſima eſt noſtri Prophetæ commendatio, ut animum ad obedientiam paratum cognoſceremus.* =

Denique non obſtat, quod D. Fabius invariabiliter perſeveret in ſuo propoſito deſponſandi præfatam Fauſtinam, exclamando, quod vult ſalvare propriam animam, quia, ſi, ut ipſe pluries profeſſus fuit, & dicta Fauſtina confirmavit, nunquam cum ea rem habuit, quamvis in ejus domo per ſexennium, & ultrà permanſerit; Si ſponſalia, quatenus cum ea præceſſiſſent, irritanda eſſent, & neque in conſcientia eum obligarent ad illa implenda, ut ſuperioribus locis probatum eſt; Dubio procul penitus poſthabendæ veniunt hujuſmodi, & ſimiles exclamationes, nullo fundamento obnixæ, & ſolum adinventæ ad magis magiſque ſeſe confovendum in proprio obſtinato errore; Accedit, quod contrahere Matrimonium indignum ſui ipſius, & familiæ adeò præclaræ, tantum abeſt, quod ſit medium ad ſalutem, quin potiùs illi eſt diametraliter oppoſitum ex cauſa peccati mortalis, quod committitur in hujuſmodi Matrimoniis contrahendis; Atque inſuper quia idem D. Fabius paris conditionis uxorem ducere poteſt, quamque jam habuiſſet, niſi per decennium à patriis laribus divertiſſet, Parentibus ſemper invitis, & reluctantibus.

Sacr. Congreg. Concilii diſtulit ſemper hujus Cauſæ propoſitionem, nec Matrimonium Succeſſu temporis contractum fuit. De ſponſalibus, & Matrimoniis, quæ à filiis familias contrahuntur,

tur, Parentibus inſciis, vel juſtè invitis, latè agitur in diſceptat. Theològ. legal. *Franciſci Muſcettula Archiepiſcopi Roſſanenſis, typis primùm in fol. edita* Romæ anno 1723. *poſt* Zaul. ad ſtatut. Faveut. vol. 1. *& deinde* Neap. anno 1742. *in* octavo *cum Mantiſſa, & adnotationibus Alexii Simmachi Mazzochi Canonici Metropolitanæ Eccleſiæ Neapolitanæ.*

Ordinis S. Hieronymi Hiſpaniarum Obſervationis Conſtitutionum.

Conſtitutiones alicujus Ordinis, quæ in nimiam multitudinem excreverint, quæque abſque ordine, & abſque ullo delectu per plura volumina diſperſæ vagentur, atque etiam magna ex parte, vel poſterioribus legibus, vel contrario uſu fuerint antiquatæ, neque inter ſe benè cohæreant, emendandas, & in novam, ac benè ordinatam collectionem redigendas eſſe, uberrimè oſtenditur: Plura quoque notantur ad Regularium, præſertim Ordinis S. Hieronymi juriſdictionem, & mores pertinentia.

DISCEPTATIO VI.

1 *Leges pro varietate temporum mutantur.*
2 *Leges in unum corpus redigendæ*, & num. 6.
3 *Diviſio ordinem, & claritatem adfert.*
4 *Rotuli nomine appellantur mandata Deſinitoris Generalis Ordinis S. Hieronymi.*
5 *Electio Superioris generalis à quibus fiat in Ordine S. Hieronymi?* & num. 84., & 87.
7 *Veteres Leges quando novâ recompilatione indigeant?* & num. 22. 27. 29. 34.
8 *Pro Cauſarum definitione accurata facti narratio laudabilis eſt.*
9 *Leges omnes ad commodum Reipublicæ referendæ ſunt*, & num. 12. 16.
10 *Legum eccleſiaſticarum finis quis eſſe debeat?*
11 *Leges Ordinum regularium eæ debent eſſe, per quas tranquillitas vigeat, & charitas ferveat*, & num. 13.
14 *Lex loco, & tempori conveniens, neceſſaria, & utilis eſſe debet.*
15 *Leges, ampliùs non utiles, mutandæ non ſunt.*
17 *Lex noxia effectu, Lex amplius non eſt.*
18 *Statuta regularia, quæ charitati ſerviunt, mutari nequeunt.*
19 *Leges contrariæ, ſimulque juſtæ eſſe poſſunt.*
20 *Legum mutabilitas neceſſaria.*
21 *Legum mutationem ſoli Barbari averſabantur.*
23 *Leges veteres, cur Juſtinianus in unum codicem redegerit?* & num. 30., & 76.
24 *Leges in ordinem, & aptos quæque titulos redigendæ*, & num. 82.
25 *Leges Pontificiæ, cur in unum corpus collectæ fuerint?* & num. 30.
26 *Legum confuſio ex quibus inducatur?*
28 *Leges clarè, & benè ordinatæ eſſe debent*, & num. 75.
31 *Univerſus Ordo repræſentatur per Capitulum generale*, & num. 36.
32 *Novæ Statutorum collectionis neceſſitas probatur ex facto totius Ordinis, ſeu Capituli generalis, illam præſcribentis, perfici curantis, & perfectam diu obſervantis.*
33 *Legum quoties neceſſaria eſt reſecatio, & additio, toties neceſſaria eſt nova earum collectio.*
35 *Condere Legem pertinet ad totam multitudinem, vel ad perſonam publicam, quæ vices gerit totius multitudinis.*
36 *Capitulum generale Ordinis habet poteſtatem condendi Leges immediatè ab Eccleſia, & Summo Pontifice.*
37 *Capitulum generale Ordinis habet Supremam juriſdictionem, & poteſtatem meri ac mixti imperii.*
38 *Capitulum generale Ordinis poteſt novas Leges condere, & antiquas immutare*, & n. 46. 63. 111.
39 *Etiamſi iſtæ confirmatæ fuerint a Summo Pontifice.*
40 *Confirmatio Statutorum non mutat eorum naturam, variabilem ad nutum Capituli generalis.*
41 *Capitulum generale Ordinis poteſt declarare ea, quæ jure communi diſpoſita ſunt.*
42 *Capitulum generale Ordinis poteſt collapſam veterem diſciplinam inſtaurare.*
43 *Capitulum generale Ordinis nequit mutare ſubſtantiam Regularum fundamentalium.*
44 *In Concilio Conſtantienſi pro bono pacis confirmata fuerunt acta* Petri de Luna *Pſeudopontificis ſub* Benedicti nomine.
45 *Sola praxis ſufficit pro ſtatuenda poteſtate Capituli generalis condendi novas Leges, & veteres mutandi.*
47 *Capitulum generale Ordinis poteſt peculiaribus Religioſis demandare opus novæ collectionis Conſtitutionum*, & num. 73.
48 *Decretalium compilationem Gregorius IX. commiſit celebri Raymundo Cappellano, ac Pœnitentiario ſuo.*
49 *Conſtitutionum recompilatio facta a peculiaribus Religioſis, a Capitulo generali ad id deputatis, cenſetur facta authoritate totius Ordinis*, & num. 62. 64.
50 *Præſertim, ſi aliàs Conſtitutionum recompilationes demandari ſolitæ fuerint peculiaribus Religioſis à Capitulo generali.*
51 *Capitulum generale non poteſt per ſe ipſum novam Conſtitutionum recompilationem perficere.*
52 *Capitulum privatum Ordinis S. Hieronymi tempore intermedio inter unum, & aliud Capitulum generale, plenà illius poteſtate gaudet.*
53 *Nova Conſtitutionum recompilatio pluries diſcuſſa, & adprobata, in diſcrimen revocari nequit.*
54 *Id, quod à majori, & ſaniori parte totius Ordinis actum, probatumque eſt, impugnari nequit à paucis Religioſis*, & n. 56.

55 *Nova*

Digitized by Google

55 *Nova Conſtitutionum recompilatio ab univerſa Ordine diu obſervata, firma eſſe debet.*

57 *Prævalet, quod à majori, & ſaniori parte Capituli geſtum fuerit, niſi pauciores aliquid rationabiliter objiciant, & probent,* & num. 58.

59 *Regularis diſciplinæ obſervantia præcipuè conſervatur in æquabili munerum diſtributione.*

60 *Quod Univerſitas facit ſecundùm ſuaStatuta, non revocatur per Præſulem.*

61 *Quæ pro quiete Monachorum, religioſæque converſationis ordinata ſunt, firma manere debent.*

65 *Novam Conſtitutionum recompilationem à Capitulo generali Ordinis adprobatam, ejuſdem Ordinis Regulis, & moribus adverſari, veriſimile non eſt.*

66 *Confirmatio poſt rem maturè cognitam, cenſetur facta in forma ſpecifica,* & num. 67.

68 *Nova Conſtitutionum recompilatio confirmata à Capitulo generali, dicitur opus Capituli generalis.*

69 *Confirmatio quando actum nullum convalidet?*

70 *Diœceſanæ Conſtitutiones majoris momenti ſunt, quàm peculiares alicujus Ordinis Conſtitutiones.*

71 *Diœceſanas Synodas, dummodo Sacris Canonibus non adverſentur, exequendas, præcipit* Sacra Congregatio Concilii.

72 *Novæ Conſtitutionum recompilationis conficiendæ labori, & diſpendiis facilè parcendum eſt.*

74 *In novam Conſtitutionum collationem referendæ non ſunt Leges antiquatæ, vel abrogatæ,* & num. 78., & 108.

77 *Nec etiam leges contrariæ, aut ſimiles,* & num. 83.

79 *Leges, quarum nullus eſt uſus, fruſtra membranas occupant.*

80 *Leges in novam Collectionem relatæ, rurſus probari videntur.*

81 *In novis Legum collectionibus nihil ſuperfluum eſſe debet.*

85 *In ordine S. Hieronymi prohibentur reelectiones Priorum, niſi elapſo triennio à terminatione eorum officii, vel aliâ novâ electione intercedente.*

86 *Dignitas Prioralis Monaſterii S. Bartholomæi Ordinis S. Hieronymi decorata eſt perpetuo munere Definitoris generalis.*

88 *In Ordine S. Hieronymi, quotieſcumque generalis Viſitator Prioratum adipiſcitur, eò ipſo vacat munus Viſitatoris generalis.*

89 *In Ordine S. Hieronymi electus in Superiorem generalem, cogi poteſt ad id munus acceptandum.*

90 *Superioribus Regularium non licet confeſſiones Subditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſervatum admiſerint, aut id proprio motu petierint.*

91 *Superfluum eſt in nova Statutorum Ordinis collectione exprimere, quod jure communi cautum eſt.*

92 *In nova Statutorum collectione omittenda eſt Conſtitutio antiqua, permittens Præſidenti Granciarum verberare, & carceribus mancipare famulos ſeculares.*

93 *Monaſteria Ordinis S. Hieronymi ſunt capacia adquirendi, & poſſidendi Bona.*

94 *Profeſſio religioſa ante completum probationis annum improbatur.*

95 *Religioſi Ordinis S. Hieronymi, ob eorum demerita in aliud Monaſterium translati, nonniſi poſt quadriennium, in Capitulo ſuffragium ferre poſſunt.*

96 *In ordine S. Hieronymi admitti ſolent ad habitum regularem Minores annis 18.*

97 *Et novitii erudiri ſolent in Scholis ſub Magiſtrorum diſciplinâ per ſeptennium, computato probationis anno.*

98 *Facultas autem diſpenſandi à ſeptennio reſervata eſt Generali, vel Capitulo privato, aut Definitorio Capituli generalis.*

99 *Monachi Ordinis S. Hieronymi, nonniſi poſt decennium à die profeſſionis, ſuffragium habent in Capitulo.*

100 *Fœminæ intra ſepta Monaſterii nullo modo introduci poſſunt, niſi occaſione proceſſionum, intra eadem ſepta peragendarum.*

101 *Regna Caſtellæ, & Aragoniæ per nuptias, anno 1474. inter Ferdinandum Aragoniæ Regem, & Eliſabeth Caſtellæ Reginam contractas, inter ſe coaluerunt.*

102 *Electio per inſpirationem S. Spiritus periculoſa eſt.*

103 *Sicut, & electio per ſcrutinium.*

104 *Electio per compromiſſum minùs periculoſa eſt, & facilior.*

105 *Electionem per ſcrutinium in pluribus Eccleſiis, & Ordinibus Summi Pontifices improbavere.*

106 *Electio Superiorum Regularium per vota ſecreta facienda eſt,* & num. 107.

109 *Leges antiquatæ, vel abrogatæ, citra vitium inſeri poſſunt* narrativè *in nova Legum compilatione.*

110 *Quidquid honeſtè fieri poteſt, neceſſariò fieri non debet.*

112 *Ordo S. Hieronymi amplectitur Regulam S. Auguſtini.*

113 *Ordinationes factæ à Capitulo generali Ordinis, vim Legis adquirunt.*

114 *Capitula privata Ordinis S. Hieronymi facultatem habent condendi mandata, vim Legis habentia, donec à Capitulo generali fuerint derogata,* & num. 155.

115 *Conſtitutiones Ordinis S. Hieronymi non obligant nec ad culpam venialem, ſed ad pœnam dumtaxat corporalem.*

116 *In Ordine S. Hieronymi, quæcumque ordinationes, ut vim Legis habeant, adprobari debent in tribus ſequentibus Capitulis,* & num. 119. 122.

117 *Firmæ tamen ſunt, donec à Capitulo generali non revocentur,* & n.118.123.133.139.

120 Or-

120 Ordinationes, & Extravagantes, in Ordine S. Hieronymi, an idem ſint?

121 Mandata contenta in Rotulis Capituli generalis Ordinis S. Hieronymi, expediuntur a ſolis ejuſdem Capituli Definitoribus, & per triennium tantùm obligant, & nu. 134. & 139.

124 Lex poteſt eſſe ad tempus duratura, & nu. 131. & 147.

125 Qualibet ordinationes editæ ab habente poteſtatem ferendi Leges, habent vim Legis.

126 Ad rectam Sacrorum Canonum interpretationem plurimùm juvant antiquorum Collectionum libri.

127 Lex expreſsè non revocata, manere debet.

128 Lex in eo, in quo expreſsè non corrigitur per novam, immota ſemper manet.

129 Pars Legis antiquæ reſecata, poteſt allegari tamquam Lex in iis, quæ Legem novam declarant.

130 Lex nova ſecundùm Legem antiquam explicari debet, quoties una alteri non repugnet.

132 Uſu, & obſervatione Legis, dignoſcitur ejus rectitudo, & probitas.

133 Titulorum diſtinctio inter ſuperiores, & inferiores adhibenda.

136 In ordine S. Hieronymi omnes proceſſus fabricati contra Monachos, tranſmittuntur ad Archivium Ordinis, ibique conſervantur uſque ad eorum mortem.

137 Item Monachus de aliquo crimine inquiſitus ac in Carcere, vel cella detentus, in electione Prioris ſui Monaſterii ſuffragium ferre nequit.

138 Obſervantia plurimùm valet pro declarandis Conſtitutionibus Ordinis.

140 Declaratio nihil novi efficit.

141 Qui potuit Legem condere, & abrogare, illam denuo in uſum revocare poteſt.

142 Ordo S. Hieronymi regularis diſciplinæ normam deſumpſit ab antiquo Monaſterio S. Mariæ Eremitarum S. Auguſtini Civitatis Florentiæ.

143 De vi ordinationum Capituli generalis ſecundùm varia Ordinum Statuta.

144 Ab aliorum Ordinum Conſtitutionibus declarandæ ſunt dubiæ alicujus Ordinis Conſtitutiones.

145 Præſertim à Conſtitutionibus ejus Ordinis, à quo alterius Conſtitutiones deſumptæ fuerunt.

146 Ordinationes, & acta Capituli generalis in omnibus ferè Ordinibus vim Legis habent, donec in ſubſequenti Capitulo revocentur.

147 Capitulum generale Ordinis S. Hieronymi facultatem habet reſtringendi, vel ampliandi juriſdictionem Generalis, Priorum, aliorumque Officialium.

148 Juriſdictio Priorum non læditur ex eo, quod alius ſupplere poſſit eorum negligentiam.

149 Æquiſſima eſt lex adimens facultatem removendi Vicarios Officialium, inconſulto Superiore generali.

150 Legi præſcribenti, ne Vicarius eligi poſſit in Procuratorem Capituli, famulatur altera, ne Vicarius renuntians Vicariatui intra ſemeſtre, electionem Procuratoris præcedens, ad id munus aſſumi poſſit.

151 Superior Generalis præcipere poteſt, ne Priores Novitios recipiant, niſi, eo conſulto, & adprobante, etiamſi Statuta Ordinis id non præcipiant.

152 Priores Monaſteriorum poſt latam contra Monachum, alicujus criminis Reum, ſententiam, nequeunt amplius pœnam augere, vel minuere, & num. 154.

153 Judex poſt latam ſententiam dicitur functus officio ſuo, nec amplius poteſt augere, vel minuere pœnas Reis inflictas.

156 Electio Priorum, & Vicariorum ſpectat ad quodlibet Monaſterii Capitulum.

157 Quælibet Religio decernere poteſt ea, quæ ſpectant ad ætatem, ſcientiam, honeſtamque vitam eligendorum in Prælatos.

158 Legis juſtitia dimetienda non eſt ex eo, quod aliquando Superior eà abutatur.

159 Generalis Ordinis S. Hieronymi pollet facultate Capituli generalis quoad diſpenſationem Statutarum Ordinis.

160 Tenetur tamen de conceſſis diſpenſationibus rationem reddere Capitulo generali.

161 Generalis Ordinis S. Hieronymi nequit mutare locum pro celebratione Capituli generalis, neque hanc ultra triennium differre abſque voto Capituli privati.

162 Nequit etiam mutare deputatos pro Capitulo privato ſinè conſenſu Viſitatorum generalium.

163 Nec mutare Viſitatores generales, deſignatos per Capitulum generale, ſinè conſenſu Capituli privati.

164 Nec mittere literas ad Romanam Curiam circa negocia, ad univerſum Ordinem pertinentia, niſi cum conſenſu Capituli generalis, vel privati.

165 Magiſter Novitiorum plenam habet poteſtatem quoad eorum inſtitutionem, & Novitiatus regimen.

166 Major tamen authoritas reſervata eſt Superioribus majoribus, vel localibus.

167 Obſequia Novitiorum erga eorum Magiſtrum.

168 Ludus taxillorum, & alearum Religioſis an prohibendus?

169 Alearum ludus Clericis vetitus.

170 Alearum ludus cenſetur vetitus, ſtatim ac prohibentur ludi profani, & illi, quibus ludunt Seculares.

171 In nullo errare humanum non eſt.

Dub. = *An Recompilatio antiquarum Conſtitutionum Ordinis S. Hieronymi Congregationis Hiſpaniarum cum declarationibus adjectis Decreto Reverendiſſimi Nuntii ſit obſervanda, vel potiùs Recompilatio nova?*

ſ. I.

Expoſitio Facti.

INnocentius III. Decreto edito in Concilio Lateranenſi, edixit, quod *non debet reprehenſibile judicari, ſi ſecundùm varietatem temporum, Statuta quandoque varientur bu-* a *mana, præſertim cum urgens neceſſitas, vel evidens utilitas id expoſcit*, ut legitur in *Cap.8. de conſanguinit., & affinit. Quid enim erit ſtabile inter homines, & ità immobile, ut nullam patiatur mutationem, cum omnis noſter ſtatus ſub perpetuo motu conſiſtat?* Quemadmodum admonuerat Juſtinianus *Authenticor. collat. 2. tit.1. novell.7. de non alienand., vel permutand. reb. Eccleſ. cap.2. in Proem.*

Ut etiam, cum inevitabile ſit, Leges, ac Conſtitutiones, quæ, proùt neceſſitas exigit, identidem feruntur, diuturnitate temporis in plura volumina diſperſas reperiri; plurimas ſimilitudine, necnon etiam diverſitate vacillare; earum denique quaſdam ex varietate rerum, ac temporum, & emerſis poſteà factis, 2 nè inutiles, immò nè perniciosæ reddantur, aliquam meliore conſilio emendationem deſiderare; propterea non ſolùm expedit, ſed neceſſarium eſt illas, omni vitio purgatas, in unum corpus colligere, ut omnes norint, quibus Legibus uti, & quo jure vivere ipſos, oporteat; ità enim publica quies, & jus humani fœderis incolume ſervatur, quà ratione motus *Juſtinianus*, univerſi Imperii ſui Conſtitutiones in unum corpus redigere sè propoſuiſſe, præfatur *in Tit. de emendatione Codicis Juſtiniani, & tit.17. Cod. de veter. iur. enucleand.*

Grande hoc opus, quod pro politico Imperii regimine feliciter illi ceſſerat, eadem de cauſa perfecerunt tùm Summus Pontifex *Gregorius IX.* quum Pontificias, & Eccleſiaſticas Leges retulit in unum *Decretalium* Volumen, quinque libris diſtinctum, tùm etiam *Bonifacius VIII.*, quum illis *ſextum* librum *Decretalium* adnectendum cenſuit, ut in tanti Operis proemio gravi ſententiâ uterque eloquitur.

Libuit attigiſſe rationes, quibus Legislatores præcipuè Sacri, Summi videlicèt Pontifices, proſpicientes Subditorum commodis, pro ipſorum quiete, felicique regimine conſtituerunt redigere in volumina, diverſis diſtincta libris, & titulis Leges omnes, atque Conſtitutiones, quas illi ſervare, & quibus iidem regi deberent: id namque egimus, ut in ipſo, immò ex ipſo dicendi exordio pateat, quàm juſtè, & quàm utilitèr Sacer Ordo S. Hieronymi, Conſtitutionum recompilationem, de qua agitur, demandaverit. Tanto autem operi concinnando, atque abſolvendo præpoſuit prima Religionis lumina, ſapientiſſimos nempè, ſummâque prudentiâ præditos Patres, qui cum longo uſu comperiiſſent, regularem diſciplinam peſſùm ire, ac ſummoperè perturbari incommodis iis, & confuſionibus, quæ ex multiplici Conſtitutionum recompilatione, illarumque obſcuritate, contrarietate, ſuperfluitate, & denique indigeſta ordinatione oriebantur: malis hiſce aliud ſalubre remedium adhiberi minimè poſſe, autumarunt, quàm novam, omnibus purgatam erroribus, benèque coordinatam, condendo recompilationem.

Ut autem id facilius demonſtremus, venia nobis danda erit, ſi, rem à prima origine repetentes, cunctas Conſtitutionum recompilationes ſuo ordine referemus; Plurimum namque id conferre arbitramur, ut non ſolùm appareat utilitas, & neceſſitas, quibus univerſus noſter Ordo motus fuit ad optandam, atque ſtatuendam promulgationem poſtremæ, de qua agitur, ſuarum Conſtitutionum recompilationis; Verùm etiam inde eluceſcet tùm cura, quà, poſt pluries, pluriesque reſtauratum examen, totiuſque Ordinis longos labores, maximaſque ſpectatiſſimorum Patrum vigilias, opus hoc perfectum fuit, tùm etiam juſtitia, æquitas, & utilitas, quâ, dictâ novâ recompilatione regulari diſciplinæ, ſanctiori morum Inſtituto, ac ſalubriori denique rerum, tàm ad publicam totius Ordinis, quàm etiam particularium Monaſteriorum, & privatarum perſonarum regimen, adminiſtrationemque pertinentium, conſultiſſimè, ſapienterque proviſum fuit.

At, quoniàm pleniùs de his omnibus diſſerendum erit, operæ pretium nos facturos, credimus, ſi propoſiti Dubii, ac quæſtionis examen in plures ſectiones diſtribuemus: partitio namque, & mentem, memoriamque legentis 3 præparat, *Gloſſ. in proem. Inſtitut. verb. Eaſdem Inſtitutiones*, & apta eſt tùm ad ordinem ſermoni, claritatemque prolixæ rei tractationi afferendam, tùm etiam ad veritatem facilius aſſequendam, *Thabor. axiom. Jur. lib.4. cap.42. axiom.3.*; Et denique eàdem longæ lectionis tædium, ceù quibuſdam vicibus, levabitur; *reficietur enim Judex priorum fine, & ſe, velut ad novum rurſus initium, præparabit* = ex *Quintiliano lib.6. Inſtit. Orator. cap.2.*

Operi igitur, quod nobis incumbit, manum admoventes, incipienteſque ab expoſitione facti, ad memoriam Eminentiſſimorum Patrum revocare juvat ſeriem recompilationum omnium Sacri hujus Ordinis Conſtitutionum. Earum prima condita fuit anno 1434.; Quadraginta ſex poſt annos, anno videlicet 1480., addita illi fuit ſecunda, Tertia autem prodiit anno 1513. Quarta ſupervenit anno 1582., ut de his conſtat ex Prologo recompilationis evulgatæ anno 1613. Verum quià poſt hanc recompilationem in actis capitularibus deindè celebratis aliæ adnotatæ fuerunt Leges, dictæ *extravagantes*, quia editæ poſt ceteras alias recompilationes, ideòque extrà illarum Codicem vagabantur. Hinc anno 1597. decreta fuit, atque evul-

evulgata quinta recompilatio, cui præfatæ *Extravagantes* inſertæ fueruot. Hæc quinta tamen recompilatio comperta fuit ioepta, mendoſa, pluribuſque vitiis laborans; adeò inconditè ſub eodem materiarum contextu confuſi fuerant tituli, ut Conſtitutiones Ordinis minimè diſcerni poſſent ab *Extravagantibus*, vel à
4 *Rotulis* capitularibus; *Rotuli* autem nomine in noſtro Ordine appellantur mandata, à Definitorio generali edita; Præterea, quod gravius eſt, plures Conſtitutionum partes, quæ nunquàm abolitæ, vel revocatæ fuerunt, omiſſæ in illa reperiebantur; contrà verò nonnullæ, licèt Sacri Concilii Tridentini Decretis, vel aliis Eccleſiaſticis Legibus jam abrogatæ, adhuc in illa retinebantur.

Jure igitur, meritòque Capitulum generale celebratum anno *1600.*, expreſſe reprobatâ, ſivè abrogatâ dictâ quintâ recompilatione factâ anno *1597.*, conſtituit, quod nova conficeretur recompilatio, in qua Conſtitutionum, & *Extravagantium* materia benè digeſta, per ſuos titulos diſtribueretur.

Hinc ſexta prodiit recompilatio, ſed, quum experientiâ, quæ, teſte *Ariſtotele lib. 1. Metaphyſicor.*, univerſalium ars eſt, longique temporis uſu compertum fuiſſet, quod ingenti incremento Religioſorum, & Monaſteriorum numero jam aucto, bono Ordinis regimini, ac diſciplinæ non conducebat, quod Prior Monaſterii S. Bartholomæi de Lupiana à ſolis Vocalibus ejuſdem Monaſterii electus, eodem triennio tum Prioratus dicti Monaſterii, tum univerſi Ordinis Generalis munere fungeretur; prout, retinendo antiquum morem, qui ſervabatur tempore, quo Religioſorum, & Monaſteriorum numerus minor erat, præcipiebatur in prima Conſtitutione dictæ ſextæ recompilationis, univerſus Ordo communi bono conducibilius eſſe cenſens, quod electio Gene-
5 ralis celebraretur à Vocalibus totius Religionis, adivit Sacram iſtam Congregationem, eique ſupplicavit, ut novam illam formam (*& hæc eſt illa, quæ hodie ſervatur*) pro electione Generalis facienda, ſtatueret; illa autem, auditâ Religione, nec non dicto Monaſterio S. Bartholomæi de Lupiana, de cujus jure, & intereſſe agebatur, poſt conſultiſſimè rem tractatam, reſcripſit = *electionem P. Generalis faciendam eſſe à vocalibus totius Religionis, in dicto Monaſterio ad Capitulum generale vocatis; priorem verò dicti Conventus à ſolis Vocalibus ejuſdem Conventus eligendum eſſe; & munere perpetui Definitoris, nec non alia Vicarii generalis, generalitiâ dignitate vocante* = &, præter alia jura honorifica, præcipuum etiam illud præſervatum fuit præfato Monaſterio, ut nimirum in eo P. Generalis reſidentiam haberet, cui tamen juri præfato Monaſterio renunciante, conventum fuit, quod ille in Abulenſi Collegio reſideret. Quæ omnia per Literas Apoſtolicas, in forma Brevis die 22. menſis Novembris anni *1688.* expeditas, à Ven. Servo Dei *Innocentio XI.* confirmata fuerunt.

Decreto itaque hoc, Literiſque Apoſtolicis præſcribentibus novam formam ſervandam in electione P. Generalis, & P. Vicarii generalis, pauliſper etiam immutato numero Definitorum, ipſo facto, ipſoque jure abrogatæ fuerunt particulares omnes Conſtitutiones unà cum *Extravagantibus*, aliiſque Ordinationibus loquentibus de electione Generalis, juxtà antiquum Inſtitutum celebranda.

Verùm quia nondum plenè conſultum fuerat electioni P. Generalis celebrandæ in caſu, quo vacatio hujus dignitatis eveniret nondum expleto triennio, idcircò in Capitulo Generali, convocato anno *1690.*, plura hac de re conſtituta fuerunt, quibus, poſt approbationem Sacræ iſtius Congregationis, ſpeciali Brevi, confirmationis robur adjecit ſan. mem. *Innocentius XII.*

Ex tot recompilationum ſerie, hactenus relata, earumque collatione invicem facta, cum pateat, poſt plures illarum emendationes, nihilominus nullam unquam perfici valuiſſe recompilationem, omnibus erroribus, vitiiſque purgatam, nullàque egentem ſuppletione, univerſi Ordinis Patres prudenti ſanè conſilio, ut perficerent, quæ ſalubria fore, & uberes regulari diſciplinæ fructus allatura ſperabant, in Capitulo generali, congregato anno *1690.*, novam Statutorum, ſuarumque Conſtitutionum recompilationem, veluti nedum utilem, ſed ſummoperè neceſſariam, faciendam eſſe, decreverunt. Inceptum quidem fuit opus, ſed ob varias rerum, ac temporum viciſſitudines diù infectum permanſit; ac propterea in Capitulo generali, celebrato ſub annum *1714.*, omnium votis data fuit P. Generali poteſtas ſeligendi quatuor eximios Ordinis viros, doctrinâ, & prudentiâ præditos, atque in rebus pertinentibus ad regularem diſciplinam, ac regimen apprimè verſatos, qui conjunctim tanto operi perficiendo incumberent, illudque, poſtquam abſolutum, atque à Patribus Capituli privati adprobatum fuit, eamdem prorſus authoritatem obtinere deberet, perinde ac ſi univerſi generalis Capituli adprobatio interceſſiſſet.

Nova itaque per quatuor præclariſſimos viros, quos P. Generalis ſelegerat, ſummo cum ſtudio, & ad exactiſſimam veterum Legum, & laudabilium Ordinis conſuetudinum normam concinnata fuit Conſtitutionum recompilatio, eaque poſt diuturnum, ac diligentiſſimum examen ab univerſis privati Capituli Patribus adprobata, à P. Generali obſervari juſſa, eoque authorante, publicis typis impreſſa, ac communi plauſu Religioſorum excepta. Ut autem majori ſolemnitate res perficeretur, dictæque novæ recompilationi majoris firmitatis robur adderetur, Capitulo generali convocato menſe Aprili ſequentis anni *1717.*, fuit propoſitum, ut decerneret, an dicta nova recompilatio, omneſque conſtitutiones, extravagantes, & ordinationes, quæ in illa declaratæ, ac emendatæ fuerunt, unà cum earum coordinatione in ipſa factæ, confirmandæ eſſent nec ne?

Utque omnes Patres vocales, plena cum liber-
tate ſenteotiam ſuam aperire poſſent, rem per
ſuffragia ſecreta expediri, mandatum fuit. Qui-
bus collectis, major, & ſanior vocalium pars
dictam novam recompilationem approbavit,
& confirmavit; propereaque injunctum, ut
abſque aliâ innovatione, vel alteratione, om-
ninò ſervanda deinceps eſſet, prout inviolabi-
liter ab omnibus Ordinis Monaſteriis à dicto
anoo 1717. uſque ad annum 1721. executioni
demandaia fuit.

At aooo 1721. Religioſorum aliqui, neſci-
tur, quo zelo ducti, pro labefactanda hac nova
recompilatione laborem omnem ſuſceperunt;
ac tandem à Rmo Nuncio Apoſtolico Decre-
tum extorſerunt, quo novæ recompilationis
opus nullum declaratum, revocatumque eſt,
præceptumque, io poſterum obſervari anti-
quam recompilationem anni 1613., exceptis il-
lis Conſtitutionibus, quæ erant oppoſitæ diſpo-
ſitioni Sacri Concilii Tridentini, Decretis Cle-
mentis VIII., aliiſque Conſtitutionibus Apo-
ſtolicis, & ei, quod deciſum fuerat a Sacra
Congregatione circa electionem, facultates, &
prærogativas Rmi Generalis. Secundo loco eo-
dem Decreto injunctum fuit, pro Legibus *Ex-
travagantibus* obſervari decem, & novem or-
dinationes factas de anno 1705., ac ſucceſſivè
effectas *Extravagantes*, tanquam confirmatas
in Capitulis generalibus celebratis de annis
1708., & 1711., excepto tantùm eo, in quo ſe
opponunt Bullis Pontificiis, & juri Canonico.
Tertiò demum obſervari, uti *Extravagantes*, om-
nes alias, quæ ab anno 1613. canonice, & cum re-
quiſitis, præſcriptis in Legibus Ordinis pro con-
ſtituendis *Extravagantibus* ſtabilitæ fuiſſent.

At quoniam, præter alia gravamina, ſuo lo-
co referenda, per dictum Decretum illata, ex
eodem plura oriebantur incommoda, & ambi-
guitates, quæ Religioſorum animos incertos
reddebant, quibus Legibus parere ipſi teneren-
tur, dum in Decreto Rmi Nuntii præcipieba-
tur veteris recompilationis obſervantia, exce-
ptis iis, quæ Sacro Concilio Tridentino, Con-
ſtitutionibus Apoſtolicis, atque reſolutionibus,
ac declarationibus adverſarentur, nullatenus
tamen explicando, quæ, qualeſque illæ eſſent;
idcircò coacti fuerunt cum P. Generalis, tum
etiam Patres Capituli privati omnia deferre ad
Sacrum iſtud Tribunal, ut per novæ recompi-
lationis approbationem compoſitis, diremptiſ-
que controverſiis omnibus, tranquillitatem,
religioſamque quietem noſtro Ordini reddere,
& pro ſua ſumma ſapientia, atque religione,
nedum incolumem ſervare, ſed meliorem,
firmioremque reddere dignaretur regularem
diſciplinam, quemadmodum humiliter ſuppli-
camus.

§. II.

*Quo demonſtratur neceſſitas condendi no-
vam recompilationem.*

Ex ſolâ facti, ſuperiùs enarrati notione Emi-
nentiſſimi Patres, veluti primo oculorum
conjectu, concipere mente ſuâ illicò poſſent
ideam, primamque Cauſæ hujus ſpeciem; per- 7
ſpectamque habere neceſſitatem plures ex anti-
quis recompilationibus demendi Conſtitutio-
nes, veluti Pontificiis, ac Sacri Concilii Tri-
dentini Decretis, aut Sacrarum Congregatio-
num reſolutionibus, aot denique contrario uſu
abrogatas, novaſque, pro temporum ratione
editas, eiſdem addendi, nonnullas verò mu-
tandi, atque emendandi; proptereaque expe-
diviſſe novam earum omni vitio purgatam
condere, atque promulgare recompilationem,
talemque neceſſitatem fuiſſe quidem inevitabi-
lem.

At quoniam in illa præcipuum Cauſæ hujus
momentum ſitum eſt, veniam rogamus, ſi
plura; quæ in facti narratione dixiſſe neceſſe
habuimus, in ſingulari quæſtionum, quæ pro-
ponuntur, examine, repetemus: quippè, ſi jus ex
facto oritur, vulgatâ *Leg. ſi ex plagis* 52. *§. In* 8
clivo ff. ad leg. Aquil., tum Cauſæ, tum defen-
ſionis ratio poſtulat, ut ea, quæ pro plena, at-
que ordinata facti cognitione danda narraſſe,
oportuit; cum opus pariter fuerit, pro inciden-
tium quæſtionum definitione, iterum afferа-
mus; neque verò id reprehendendum, ſed ne-
ceſſarium eſſe, admonemur *ex Cujacio in præ-
fatione ad lib. primum reſponſorum Cervidii
Scævolæ tom. 3. oper. poſthum. fol. 202. lit. A*,
ſic loquente = *prætereà obſervavi Scævolam,
quod magnæ eruditionis, & prudentiæ argumen-
tum eſt, multùm, & diffuſum eſſe valdè in enar-
randis propoſitionibus ſivè factis, hypothesibus,
de quibus conſulitur, cujus rei etiam ſtudioſiſſi-
mos eſſe oportet Juriſconſultos, & Judices, &
Patronos Cauſarum omnes, quia in facto jus eſt
poſitum, ut ait leg. ſi ex plagis &c.* =; Verùm id
nobis acturis, dum plurimæ ſe ſe offerunt quæ-
ſtiones, *juxtà monitum Pauli in leg. prima ff. de
dol. mal., & met. except.*, quo lucidiùs res in-
telligi poſſit, prius de cauſa, neceſſitate videli-
cet condendi dictam novam recompilationem,
hoc §. Videamus, oportet; deindè in §. ſeq. quæ-
remus, an legitimâ auctoritate facta ſit; cetera
demum ſingillatim ſuo loco, & ordine proſe-
cuturi. Quum autem id agemus, non pigebit,
& plura jurium, & Doctorum loca tranſcribe-
re, ut Eminentiſſimi Patres in hac Cauſa, quæ
multas membranas occupat, ſine temporis ja-
cturâ, ſinè librorum revolutione, ſinè aliquo
labore, in promptu, & antè oculos habeant,
quod Legibus conſtitutum, & à Majoribus no-
ſtris traditum eſt, quemadmodum, nè id mo-
leſtè ferant, Lectores deprecatur *Rodoban. in
proem. tract. de reb. Eccleſ. non alien. verſus fin.*

Antequam autem id aggrediamur, illud præ-
fari libet, videlicet *omnes Leges* (loquimur ſen- 9
tentiâ, & verbis Romani Oratoris *de inventio-
ne lib. 2. cap. 38.*) *ad commodum Reipublicæ re-
ferre oportet, & eas ex utilitate communi, non
ex ſcriptione, quæ in literis eſt, interpretari &c.*,
quæ Ciceronis ſententia inſigniter valens ad
humanarum Legum intelligentiam, refertur à
*Puſendorſio de jur. natur., & gent. lib. 5. cap. 12.
§. 8.*

§. 8. in fin., *ibique Barbeyrac. in not. num. 6.*,
Teſmer. ad Hugon. Grot. de jur. bell., *& pacis*
lib. 2. cap. 16. §. 2. litt. A, & ex noſtris *à Me-*
nochio de arbitrar. lib. 2. cap. 82. num. 11.;
Quamobrem, ſi generaliter Lex omnis, præ-
cipuè, proprièque reſpicere dicitur ordinem ad
beatitudinem, & communem felicitatem, *ex*
Divo Thoma prima 2. quæſt. 90. art. 2. in corpor.,
ab eodemque *art. 3.*, *& art. 4. pariter in corpor.*
appellatur = *quædam rationis ordinatio ad bonum*
commune, quod etiam ait *quæſt. 96. artic. 3. in*
corpor., atque ex eo, *Ariſtotele*, & *Cicerone*,
habetur apud *Camill. Borelli in Summ. deciſ.*
tom. 3. tit. 20. num. 150., *& ſeq.*, caveturque
Canon. 2. diſtinct. 4., ibi = *prò communi Civium*
utilitate conſcripta = *Gloſſ. in cap. Statutum 11.*
verb. communi de reſcript. in 6., *Petr. Andr.*
Gamu de veritat., *& excellent. legal. ſcient.*
num. 42. tract. magn. tom. 1. fol. 133. à terg.,
Conſtantin. Roger. de leg. potent. argum. primo
num. 5., *& 7. dicto tom. 1. fol. 395.*, *Claud.*
Cantiuncula de offic. judic. cap. 3. num. 21. tract.
magn. tom. 3. part. 1. fol. 73. à terg., *Petr. Andr.*
Gambara de exteaſionib. num. 18. tract. magn.
tom. 18. fol. 246., *Bellug. in ſpecul. Princip.*
rubr. 9. num. 24., *& duob. ſeqq.*, *Suarez de le-*
gib. lib. 1. cap. 7., *Salas eodem tract. diſpat. 1.*
ſect. 7., *& 8.*, *Rovit. ſuper pragmat. Regn. ru-*
bric. de caalib. num. 36. fol. mihi 217., *Mat-*
thæacc. de regim. Regn. Valent. cap. 3. §. 1.
num. 113., *& ſeqq.*, *Creſp. de Valdaur. obſerv. 1.*
num. 182., *& ſeqq.*

Profectò, quod attinet Eccleſiaſticas, præſer-
10 tim verò Regulares Conſtitutiones, earum or-
do ad communem felicitatem, earumque ra-
tio, & finis, nedùm præcipuus, ſed unicus, eſſe
debet id, quod *religioni conveniat*, *quod diſcipli-*
næ congruat, *quod ſaluti proficiat* = *Can. conſue-*
tudo 5. diſtinct. 1., propterea que in noſtro Or-
dine eæ conſtitui, ac retineri debent Leges,
per quas inter perſonas, quas ille includit, *tran-*
11 *quillitas vigeat*, *fervor charitatis exæſtuet*, *in-*
valeſcat concordiæ unitas, *animorum identitas*
perſeveret = *in Clement. unic. de ſepultur.*, *For-*
tuna Garzia de ultim. fin. jur. canonic., *& civil.*
num. 1., *& ſeq. num. 6.*, *& num. 67.*, dicens=
prætereà omnis lex hunc finem habere debet, *ut*
tendat ad humani generis felicitatem, *quæ felici-*
tas nos ducit ad æternam vitam, *quæ eſt ultimus*
noſtræ creationis finis = *tract. magn. tom. 1. fol. 107.*
à terg.; Eatenus igitur poſtremam noſtram re-
compilationem ſuſtinemus, eàque mente, &
conſilio illam tuemur, ut tamen, ſi ob humani
ingenii imbecillitatem, vel aliam quamcum-
que rationem, fortè aliquid in eandem irrepſe-
rit, vel in ea deſit, quod ad hunc ùltimum
finem, communem videlicet utilitatem, ſitam
in Religioſa tranquillitate, augmento charita-
tis, & concordiæ unitate conſequendam mini-
mè conducat: univerſus noſter Ordo Eminen-
tiſſimis Patribus humiliter ſupplicat, ut ſum-
mâ, quà pollent, auctoritate, omni vitio illam
purgantes, decernant ea, quæ, pro ſumma
ipſorum ſapientia, ac religione, conſentanea
videbuntur fini, unicè intento ab eodem Ordi-
ne, qui nihil aliud optat, quàm, ut ſibi pa-
rentur media, illi obtinendo aptiora; prout
certè paranda fuiſſe, & fore, agnoſcent, pro-
batâ neceſſitate abrogandi quaſdam ex antiquis
Conſtitutionibus, & Extravagantibus, alias ea-
rum emendandi, alias veluti ſuperfluas reſe-
candi, alias denique addendi: ex his autem il-
lud etiam, tanquam ex ſuo antecedente, ſeque-
tur, neceſſitas nimirùm novam recudendi illa-
rum recompilationem, prout tribus mediis, ex
natura nempè rei; ex judicio, & agnitione
univerſi noſtri Ordinis; ex decretis denique
ipſius Illuſtriſſimi, ac Reverendiſſimi Nuntii,
demonſtrabimus.

Antecedens profectò neceſſitas in dubium
revocari minimè poſſe videtur, nam, ſi Legem 12
ad commune bonum, & commodum referri
oportet, nihilque aliud Lex eſt, quàm ordinatio
rationis illud reſpiciens; ſi Regularium Conſti-
tutiones id ſpectant, quod Religioni convenit, 13
& diſciplinæ, quodque religioſæ tranquillitati,
ac ſaluti congruit, ut etiam, ſi quæcumque
ejuſmodi Lex, ut ad hunc finem conducat, *loco*,
temporique conveniens, *neceſſaria*, *utilis eſſe de-*
bet, ut in *Canon. 2. diſtinct. 4.*, manifeſtum in-
de fit, quod, ſi nonnullæ ex antiquis noſtri Or-
dinis Conſtitutionibus, ob temporum varieta- 14
tem, tales eſſe deſierunt, quales eſſe oportet,
ut ad commune bonum conducant, neceſſaria
proculdubio fuerit illarum mutatio, emenda- 15
tio, atque reſecatio, *Can. quis ignorat 6. cauſ. 32.*
quæſt. 4. cap. alma mater 24. de ſentent. excom-
munic. lib. 6., *& in cap. non debet de conſangui-*
nitat., *& affinit.*, *ibique Fagnan. num. 5. in 4.*
Decretal. tom. 5. fol. 74., *Gonzal. num. 2. tom. 4.*
fol. 208., *Claud. Cantiuncula de offic. Judic.*
cap. 7. num. 6. tract. magn. tom. 3. par. 1. fol. 76.
à terg., *Rota coram Coccin. dec. 676. num. 34.*,
& ſeqq., ejuſmodi Legum mutationes neceſſa-
rias appellans.

Eà enim virtute, *& ſapientiâ* (ut præclarè lo-
quitur *Cicero* loco citato) *majores noſtri fue-*
runt, *ut in Legibus ſcribendis*, *nihil ſibi aliud*, 16
quàm ſalutem, *atque utilitatem Reipublicæ pro-*
ponerent, *neque enim ipſi*, *quod obeſſet*, *ſcribere*
volebant, *&*, *ſi ſcripſiſſent*, *cum eſſet intellectum*,
repudiatum iri Legem intelligebant. *Nemo enim*
Leges, *Legum causâ ſalvas eſſe*, *vult*, *ſed Reipu-*
blicæ = quamobrem, ſi Lex ulla ex utili fiat no- 17
xia, Lex ampliùs non eſt, ut ex eodem *Cicero-*
ne, *Livio*, *Gellio*, aliiſque, admonet *Teſmerus*
ad Hug. Grot. de jur. bell., *& pac. lib. 1. cap. 1.*
§. 10. num. 5. verbo eſt autem jus naturale, *Creſp.*
de Valdaur. obſerv. 1. num. 175., *Matthæuc. de*
regimin. Regn. Valent. cap. 1. §. 2. num. 44.,
& cap. 3. §. 1. num. 104., *& ſeqq.*, *Thabor.*
axiom. jur. lib. 19. cap. 50. axiomat. 1., &, præ-
ter juris canonici loca, ſuperiori numero alle-
gata, conferunt *Textus in leg. jubemus 10. Cod.*
de Sacroſ. Eccleſ. leg. 1. §. 4. ff. depoſiti, *& leg.*
filias 15. Cod. de condition. inſtit., & præciſè ad
rem noſtram animadvertit *Divus Bernardus de*
diſpenſatione, *& præcepto*, ita loquens = *Quan-*
diu

18 *diu charitati militant Statuta Regulæ, immobi-*
liter fixa ſunt, mutarique omninò, nè ab ipſis
quidem Præpoſitis ſine offenſâ poſſunt: at, ſi con-
traria fortè aliquando viſa fuerint, id dumtaxat,
quibus hoc poſſe videre datum eſt, & providere
creditum eſt, nemnè juſtiſſimum eſſe liquet, ut
quæ pro charitate inventa fuere, pro charitate
quoque, expedire ubi videtur, vel omittantur, vel
intermittantur, vel in aliud fortè commodius de-
mutentur: ex Sancto itaque Doctore, Legum,
aut Statutorum, tametſi contrariorum, juſtitiæ
quidpiam opponi non poterit, ut etiam habe-
19 tur ex *Gloſſa in Canon. Domine Sancto 28. di-*
ſtinct. 50. verb. diſcort = duo Canones poſſunt eſſe
contrarii, & tamen uterque eſt juſtè inſtitutus.
Quod enim unus ſtatuit, & juſtè, alter contra-
rium poteſt ſtatuere, & juſtè. =

Et rectâ profectò ratione, nec injuſtitiæ labe,
nec inconſtantiæ vitio mutabilitas iſta, & va-
riatio Legum notari poteſt, quippè proficiſcitur
20 ex earum natura, nam, veluti in tumultu actio-
num humanarum collocatas, & ipſas mutari,
oportet, *Thabor. axiomat. jur. lib. 10. cap. 14.*,
quamobrem rectè *Divus Auguſtinus de libero*
arbitrio lib. 1. cap. 6. ait = *Legem humanam*
temporalem, quæ, quamvis juſta ſit, commutari
tamen per tempora, apparet, = nam, ut in *§. Sed na-*
turalia inſtit. de jur. natur. gent., & civil., = *Sola*
jura naturalia, quæ apud omnes gentes peræquè
obſervantur, Divinâ quâdam providentiâ conſti-
tuta, ſemper firma, & immutabilia permanent =,
Hug. Grot. de jur. bell., & pac. lib. 1. cap. 1.
§. 10. num. 5., ibique Teſmerus verb. ne à Deo qui-
dem, contra verò juris, humanâ providentiâ
conſtituti, *conditio ſemper in infinitum decurrit,*
& nihil eſt in ea, quod perpetuò ſtare poſſit (mul-
tas enim formas edere natura novas deproperat)
ex ſententia *Juſtiniani in leg. 2. §. Sed quia Cod.*
de veter. jur. enucleand., ibidem ſubdentis, quod
ideò Imperialem fortunam rebus humanis Deus
præpoſuit, ut poſſet omnia, quæ noviter contin-
gunt, & emendare, & componere, & modis, ac
regulis competentibus tradere. =

Mutatio itaque Legum, & ea quidèm mul-
tiplex, nedùm ſæpè fit, ſed eamdem fieri opor-
tet, temporibus quidèm utilem, & æquam non
modò, ſed neceſſariam, & æquiſſimam, juxtà
concordantia Juris loca, & auctoritates relatas
in num. 47.; Propterèaque id agnoſcens *Juſti-*
nianus in §. Nos autem Auth. de nupt. locutus
legitur his verbis = *Non erubeſcimus, ſi quid me-*
liùs etiam eorum, quæ ipſi priores diximus, ad-
invenimus, hoc ſancire, & competentem priori-
bus imponere correctionem =. Soli namque Bar-
21 bari, duriſve imbuti moribus, quales erant
Sparthani, qualemcumque Legum mutatio-
nem averſabantur, ut apud eruditiſſimum *Be-*
nedictum Averani ſuorum operum tom. 2. diſ-
ſert. 82. in Ciceronem num. 8. fol. 358.

At verò humani Juris conditio, quæ ſemper
in infinitum decurrit, quemadmodum, ſi no-
va quædam emerſerint negotia, quæ adhuc
Legum laqueis non ſint innodata, efflagitat,
quod emendentur, & componantur, ità etiam
ex hoc antecedente ſequitur, quod pro tempo- 22
rum varietate multiplicatis Legibus, ad occur-
rendum illarum multiplicitati, tollendamque
earumdem diſſonantiam, contrarietatem, at-
que ſuperfluitatem, maximam ingerentes con-
fuſionem, dum illæ per plura volumina, vel
etiam èxtrâ illa diſperſæ vagantur, neceſſe
proculdubio ſit novam eàrundem conficere
collectionem, = *quatenùs in uno Codice congre-*
gatæ, & omni ſupervacuâ ſimilitudine, & ini-
quiſſimâ diſcordiâ abſolutæ, univerſis hominibus
promptum ſuæ ſinceritatis præbeant præſidium =
ut edixit *Juſtinianus in leg. 1. ſub initium Cod.*
de veter. Jur. enucleand., ideòque idem cen-
ſens, neceſſarium eſſe computare prolixitatem,
& multitudinem Conſtitutionum, *quæ tribus*
Codicibus, Gregoriano, Hermogeniano, atque 23
Theodoſiano continebantur, ac ab aliis retrò
Principibus poſitæ fuerant, hâc mente, & con-
ſilio in unum Codicem eaſdem collectas ad
brevitatem reducere conſtituit, *ut in leg. unic.*
Cod. de nov. Codic. facien., & *leg. pariter unic.*
Cod. de Juſtinian. Cod. confirmand., ibi = *Sed*
cum ſit neceſſarium multitudinem Conſtitutio-
num, tàm in tribus veteribus Codicibus relata-
rum, quàm poſt earum confectionem ad brevita-
tem reducendo, caliginem earum, rectis Judicum
definitionibus inſidiantem, penitùs extirpare ad
hoc commune præſtandum beneficium, Deo præ-
ſule, prono animo nos dedimus, & electis Viris
illuſtriſſimis &c. ſub certis finibus magnum labo-
rem commiſimus, per quem tàm trium veterum
Gregoriani, Hermogeniani, atque Theodoſiani
Codicum Conſtitutiones, quamplurimas alias poſt
eoſdem Codices, à Theodoſio divinæ memoriæ,
ceteriſque poſt eum retroprincipibus, a noſtra
etiam clementia poſitas in unum Codicem, felici
noſtro vocabulo nuncupandum, colligi præcepi-
mus = tollendo nimirum contrarias Conſtitu-
tiones, aliaſque ſimiles, atque ſuperfluas de-
mendo, multaque inſuper alia, ad rectam novi
hujus Codicis compoſitionem pertinentia, de-
mandando, & docuerunt *Salycet. in leg. unic.*
num. 5. in fine Cod. de novo Codice faciendo, ſic
dicens = *Nam cognito, quod earum multitudo eſ-*
ſet nociva, ſequitur, quod earum reſectio eſt
utilis, & proficua =, ut etiam ſimilibus verbis
loquitur *Paſſerinus in cap. Licet art. 2. quæſt.*
unic. num. 61. de Conſtit. in 6.

Et rursùs poſt dicti Juſtiniani Codicis con-
fectionem = *cum novellæ noſtræ tàm Deciſiones,*
quàm Conſtitutiones, quæ poſt noſtri Codicis con-
fectionem latæ ſunt, extrà corpus ejuſdem Codi-
cis divagabantur, & noſtram providentiam, no- 24
ſtrumque conſilium exigere videbantur; quippè
cum earum quædam ex emerſis poſtea factis ali-
quam meliore conſilio permutationem, vel emen-
dationem, deſiderabant, neceſſarium nobis viſum
eſt per Tribonianum &c. eaſdem Conſtitutiones
noſtras decerpere, & in ſingula diſcretas Capitu-
la, ad perfectarum Conſtitutionum ſoliditatem,
competentibus ſupponere Titulis, & prioribus
Conſtitutionibus eas aggregare =, ut proſequi-
tur *idem Juſtinianus in leg. unic. Cod. de*
emen-

emendatione Codicis, ibique benè Gloſſ.

Quod etiam ſervatum vidimus à Summis Pontificibus Gregorio IX., & Bonifacio VIII.; ille enim, eadem ex cauſa, ut legitur in proemio ſuarum decretalium, in unum volumen colligere deliberavit *diverſas Conſtitutiones, & Decretales Epiſtolas*, ſunt verba dicti proemii,
25 = *Prædeceſſorum noſtrorum in diverſa diſperſas voluminas, quarum aliquæ propter nimiam ſimilitudinem, & quædam propter contrarietatem, nonnullæ etiam propter ſui prolixitatem, confuſionem inducere videbantur: aliquæ verò vagabantur extrà volumina ſupradicta, quæ, tanquam incertæ, frequenter in Judiciis vacillabant. Ad communem, & maximè ſtudentium utilitatem per dilectum filium Fr. Raymundum Cappellanum, & Pœnitentiarium noſtrum, illas in unum volumen, reſecatis ſuperfluis, providimus redigendas: adjicientes Conſtitutiones noſtras, & Decretales Epiſtolas, per quas nonnulla, quæ in prioribus erant dubia, declarantur* =. Proemio Gregorii continet illud Bonifacii VIII., ſextum Decretalibus librum adjicientis, quod legitur in ejuſdem libri proemio.

At verò, ſi multitudinem Conſtitutionum in tribus veteribus Codicibus relatarum, ceteraſque poſt illos editas, in unum Codicem Juſtinianus redigendas conſtituit, ut, contrariis, ac ſuperfluis reſecatis, correctiſque iis, quæ permutationem, vel emendationem deſiderabant, noviſque ſuperadditis, Conſtitutiones omnes, impoſterùm vim Legis habituras, in unum Codicem congregavit = *ut univerſis hominibus promptum ſuæ ſinceritatis præberent præſidium* =, juxtà alibi relata verba Imperatoris. Si eâdem ratione, eâdemque de cauſa Summi Pontifices Gregorius IX., & Bonifacius VIII. Pontificias, & Eccleſiaſticas Leges, pluribus collectas libris, aliaſque extrà illos pervagantes, in volumina, conſtituentia corpus univerſi Juris Canonici, colligendas eſſe cenſuerunt, ut videlicet, quemadmodum notavit *Abbas ad proemium*
26 *Decretalium Gregorii IX. num. 2.*, tollerentur quinque illa Capita, quæ inducunt confuſionem, videlicet nimiam ſimilitudinem, contrarietatem, prolixitatem, & diſperſam locationem, ſive ſituationem; indè certè ſequitur, quod; cum iſta concurrunt, nedum utilis, ſed
27 neceſſaria cenſenda ſit nova Legum, & Conſtitutionum recompilatio, quâ tollatur con-
28 fuſio, Legibus minimè conveniens, eas enim claras, perſpicuas, & benè ordinatas eſſe, & ab omnibus facilè intelligi poſſe, oportet, = *ut univerſi præſcripta earum manifeſtiùs cognito, vel inhibita declinent, vel permiſſa ſectentur*, ex *Textu in Leg. Leges 9. Cod. de Legib.* = *Lex ſiquidem clara eſſe debet, & manifeſta quoque, nè aliquid per obſcuritatem in captionem contineat* = ut in alibi relato *Canone 2. diſtinct. 4. cap. final. de Conſtit., Gloſſa in cap. Contra 57. propè finem de regul. Jur. in 6., in Extravag. 1. Joannis XXII. verb. Lucem amans de conceſſion. Prœbend., & in alia Extravag. pariter primi ejuſdem, verb. Lucidas de verbor. ſignificat, Adden. ad Abbat. in proem. Decretal in princip. litt. D.*, optime *Fagnan. in cap. Quoniam nu. 1. de Conſtitut. tom. 1. in primam partem Decretalium*.

En igitur, quod in noſtra hypotheſi planè probata dicenda eſt neceſſitas, & quidèm oriens ex natura rei, novam condendi recompilationem Conſtitutionum noſtri Ordinis. Nam, cum ob varietatem temporum, plures ſupervenîſſent mutationes, ob quas nonnullæ Conſtitutiones, & Extravagantes, contentæ in antiquis recompilationibus jam abrogatæ reperiebantur Apoſtolicis, & Sacræ Tridentinæ Synodi Decretis; Aliquæ contrariæ erant Sacrarum Congregationum reſolutionibus, aliquæ verò inutiles prorsùs effectæ fuerant ob mutatam formam electionis Patris Generalis, & aliorum Officialium, quædam in deſuetudinem prorsùs abierant, plures etiam, aut mutilatæ, aut confuſim, abſque ullà coordinatione dictis recompilationibus inſertæ legebantur; & plurimæ denique poſt recompilationem editam anno 1613., quam ſervandam eſſe conatu omni Pars Adverſa ſuſtinet, licèt nunquam à toto Capitulo Generali, ſed à ſolis deputatis à Patre, tunc temporis Generali, approbatam, editæ fuerant Conſtitutiones, extrà illam diſperſæ: ſatis idcircò, ſuperque indè emergere 29 videbatur utilitas, & neceſſitas, novam promulgandi recompilationem, in qua vitio omni, omnibuſque ſublatis erroribus, reſecatis ſuperfluis, eraſiſque iis, quæ adverſabantur Sedis Apoſtolicæ, Sacroſancti Concilii Decretis, & Sacrarum Congregationum reſolutionibus; Et denique inſertis tum illis, quæ ſalubriter emendata, & correcta fuerant, tum etiam aliis, quæ, ità efflagitante temporum varietate, rerumque mutatione, Sapienti Conſilio denuò præſcripta reperiebantur, colligerentur Conſtitutiones omnes, quæ ſervandæ impoſterùm erant, ut = *in uno Codice congregatæ, & omni ſupervacaneâ ſimilitudine, & iniquiſſimâ diſcordiâ abſolutæ, univerſis hominibus promptum ſuæ ſinceritatis præberent præſidium* =, juxtà ſæpiùs laudatam Juſtiniani ſententiam.

Ex his namque omnibus prodîere illæ neceſſitates, & publicæ utilitatis cauſæ, ex natura rei orientes, quæ Summos Pontifices Gregorium IX., & Bonifacium VIII. impulerunt ad 30 Decretalium volumina coordinanda, & quas ſe reſpexiſſe teſtatur Juſtinianus in primis tribus Titulis Codicis, videlicet, *de novo Codice conficiendo; Juſtinianeo. Codice confirmando; de emendatione Codicis, & in leg. 2. Cod. de veter. Jur. enucleand.*; Idque etiam habetur ex proemio Statutorum Urbis impreſſionis Romanæ anni 1567., *Fenzon. ad idem Statutum* in principio *poſt præfationem pag. mihi 29. num. 165., & duobus ſeqq., bon. mem. R.P.D. Zaul. in obſervat. ad proem. Statut. Favent. num. 11., & ſeqq., Advocatus de Campello in præfation. ad Conſtitutiones Urbini tom. 5. num. 7., & ſeqq., bon. mem. R.P.D. Severolus in ſua Diſſertatione ſuper interpretatione Statutorum Ordinis Car-*

thu-

tbuſiani, impreſſa poſt Reverendiſſimum *Pitoni part.2. diſceptat. Eccleſiaſt. num.3.*, ibi = *Satis apertè remanet declaratum in novo collectione Statutorum, eâ ratione factâ, ut omnia, quæ in antiquis, & novis Statutis, ac tertiâ compilatione confuſa, & diſperſa habebantur, ſimul ordine complecterentur.* =

Ambigi verò nequit, quin publica hæc utilitas, & neceſſitas novam faciendi, meliùſque coordinandi recompilationem agnita, & comprobata fuerit confeſſione, immò facto totius noſtri Ordinis; dum illa uſque ab anno 1690. in Capitulo Generali, tunc congregato, volita, & demandata fuit, Et quamvis rei gravitas, ardui operis magnitudo, & plura, quæ interceſſerunt, impedimenta, eandem diu remorata fuerint, tandem ad optatum finem perducta extitit anno 1724., ſtudio, curâ, & operâ Patris, tunc Generalis, exequentis novum mandatum, à Capitulo Generali ad id ipſi datum, eademque deinde approbata, nedum in Capitulo privato, utente facultatibus, à Generali Capitulo ſibi ad hunc effectum attributis, ſed etiam in ſubſequenti Capitulo Generali, celebrato anno 1717., confirmata quoque fuit pacificâ obſervantiâ, continuatâ uſque ad annum 1721., quo à Patre Montanchez pluribus adverſus eam propoſitis exceptionibus apud Capitulum privatum, iſtud illas remiſit ad Capitulum Generale, autumans, ſibi non licere cognoſcere, aut quidquam decernere in re tanta, tantoque negotio, auctoritate Capituli Generalis jam approbato, atque confirmato.

At ille veritus, ſibi propitium minimè futurum judicium totius Ordinis, repræſentati à Capitulo Generali, anno 1723., auctoritate Reverendiſſimi Nuncii audiri obtinuit à quibuſdam particularibus Patribus, ad id deputatis, coram quibus re maturè examinatâ, adeò planè rejectæ fuerunt omnes illius exceptiones, ut ipſe quoque eaſdem futiles, eſſe agnoverit; Quibus accedit, quod in poſtremo Capitulo Generali congregato anno 1726., propoſito, an, & quæ recompilatio, durante ſemeſtre illo, præſcripto in Decreto Reverendiſſimi Nuncii, ſervanda eſſet? A majori, & ſaniori parte Vocalium demandatum fuit, non illam anni 1613., ſed novam eſſe obſervandam; Profectò ex hoc facto ſatis apertè liquet, ab eodem Capitulo Generali agnitam fuiſſe utilitatem dictæ novæ recompilationis, utpotè quæ medebatur incommodis, quibus univerſus Ordo afficiebatur ob perplexitatem, ſuperfluitatem, contrarietatem, & inutilitatem tot Conſtitutionum, quibus farciebatur dicta antiqua recompilatio anni 1613., deficiens alioquin in neceſſariis multis, nimirùm novis Conſtitutionibus, ſivè extravagantibus, extrà illam diſperſis.

Cùm itaque univerſus Ordo, quem certum eſt repræſentari per Capitulum Generale, *clar.*
31 *mem. Card. de Luca de Regular. diſc.4. ſub n.6., bon. mem. R.P.D. Severolus in d. Differtat. impreſſ. poſt Reverendiſſimum Pitoni diſcept. Eccleſ. part.2. num. 18. verſus finem*, non ſemel, ſed iterùm, atque iterum agnoverit neceſſitatem redigendi in novam recompilationem Conſtitutiones, & extravagantes omnes, impoſterùm 32
obſervandas, dum illam ordinavit, perfici curavit, & jam perfectam, poſt longum, & accuratum ejuſdem examen, approbavit, exequi præcepit; & re ipsâ per decennium obſervata fuit; evidens indè, & apertum redditur, univerſum Ordinem pernoviſſe illius utilitatem, atque neceſſitatem, ad tradita per *Rotam in Melevitana Decretorum 21.Martii 1707.§.Atque in rei veritate*, ibi = *Et de facto Capitulum ipſum totum id abſtractivè, ſeù in genere ſaltem agnovit, vel inficiari non eſt auſum* = & *§. Adhuc neceſſitatem alias ſubrogandi ad hunc effectum profeſſum fuit* = *cor. bon. mem. Anſaldo, & in Vicen. Juris admittendi Presbiteros 14. Junii 1728. §.Nihilque obeſſe*, ibi = *Itaut idem Abbas benè potuerit, rebus ità exigentibus, priora Statuta declarare, vel nova condere, ad Textum in leg. final. &c., neque ad hoc ampliùs dubitandum eſt, eo ipſo, quod poſteriùs Statutum anni 1347. dictum conſenſum præſeroant, auctoritate ejuſdem Abbatis conditum fuit, ipsâ Confraternitate acceptante, & non reclamante, ad tradita per Bartolum &c., cor. bon. mem. Cornelia.* =

At cur in re non dubia utimur argumentis non neceſſariis? Neceſſitas namque corrigendi, coordinandi, aliaſque novas Conſtitutiones adjiciendi recompilationi anni 1613., factì, penè dixerimus, evidentiâ confirmat illud Decretum Reverendiſſimi Nuncii, quo, elapſo ſemeſtre, in alio præcedente Decreto ab ipſo præſcripto, mandatum fuit, obſervari dictam recompilationem; Veruntamen plures excepit Conſtitutiones, extravagantes, & ordinationes, in illa contentas, Sacri Concilii Tridentini Reformationibus, Apoſtolicis Conſtitutionibus, & Decretis Sacrarum Congregationum repugnantes, ideòque, veluti abrogatas, vel ſuperfluas, reſecandas, plurimas verò alias poſtmodum editas, illi interſeri, ſeù ſuperaddi præcepit; Si igitur à dicta antiqua recompilatione plures demendæ erant Conſtitutiones, & extravagantes, aliæque plures illi de novo addendæ, in dubium revocari nequit, quin plenè 33
probata dici debeat utilitas, & neceſſitas perficiendi novam recompilationem; nam, quoties neceſſaria eſt antiquarum Legum reſecatio, & novarum ſuperadditio, toties utilis, & neceſſaria videtur illarum collectio in novum volumen, *quatenùs in uno Codice congregatæ, & omni ſupervacaneâ ſimilitudine, & iniquiſſimâ diſcordiâ abſolutæ, univerſis hominibus promptum ſuæ ſinceritatis præbeant præſidium* =, ex ſæpiùs recitata ſententia *Juſtiniani*, & exemplo Summorum Pontificum Gregorii IX., & Bonifacii VIII., non alia de cauſa Sacratiſſimas Conſtitutiones in unum volumen redigentium.

§. III.

§. III.

Agitur de validitate novæ Recompilationis.

Superiore §. *Actum eſt de Cauſa*; demon-
ſtravimus nempe neceſſitatem novam con-
dendi recompilationem Conſtitutionum, &
extravagantium noſtri Ordinis, orientem tum
ex illarum multitudine, tum etiam ex Codi-
cum, ſivè recompilationum pluralitate, ex-
trà quas præterea non paucæ pervagabantur,
tametſi utiles, ac neceſſariæ, & Regulari Di-
ſciplinæ accommodatæ, tum denique ex eo,
34 quod, aliarum plurimis noxiis, ſuperfluis, inu-
tilibus, invicemque contrariis effectis, neceſ-
ſarium procul dubio erat novam earumdem
conficere collectionem, ex qua ſuperflua, at-
que inutilia reſecarentur, nociva, & contraria
eraderentur, ea, quæ deerant, eidem aggrega-
rentur; omneſque benè digeſtæ, per ſuos titulos
coordinarentur.

Hæc autem nova collectio, ſivè recompi-
latio, poſt juges labores, vigiliaſque ſapien-
tiorum, graviorum, ac prudentiorum noſtri
Ordinis Patrum abſoluta, cum poſt ſeveriora,
atque accuratiora illius examina, edita tan-
dem fuerit; videndum modò eſt, an hæc om-
nia legitimà auctoritate facta ſint, adeò qui-
dem, ut validitatis, ac plenæ firmitatis robur
dictæ novæ Conſtitutionum Collectioni tribu-
tum, comparatumque dici valeat; facilè au-
tem id nos demonſtraturos fore, arbitramur.

Nam, ſi = = *ordinare aliquid in bonum com-*
35 *mune, eſt vel totius multitudinis, vel alicujus,*
gerentis vicem totius multitudinis, & ideò con-
dere Legem, vel pertinet ad totam multitudinem,
vel pertinet ad Perſonam publicam, quæ totius
multitudinis Curam habet = ut loquitur *Ange-*
licus Doctor prima ſecundæ quæſt.90. Artic.3.
in corpor.; compertum inde fit, quod Capi-
tulum Generale, quo, ut dictum eſt, repræ-
36 ſentatur univerſus noſter Ordo, plenà polle-
ret poteſtate condendi Leges, ut, ex dicto loco
Divi Thomæ, arguunt *Lezzana Oper. Regular.*
tom.1. cap.12. num.6., *Donat. in Prax. Regular.*
tom.2. quæſt. 41. Artic. 2., *apud quem concor-*
dantes, talis namque poteſtas, atque Juriſdi-
ctio ab Eccleſia, & Summo Pontifice illi im-
mediatè communicata dicitur, *Suarez. de Re-*
ligion. tom.4. Tractat.8. lib.2., *cap.2. ſub. nu.3.*
& ſeqq., *Lezzan. in Summ. quæſtion. Regular.*
tom.2. cap. 13. num. 12., *Pellizar. in Manual.*
Regular. tractat.9. cap.8. ſect.2. num.60., *bo. me.*
R.P.D. Severol. in dicta ſua Diſſertat. impreſſ.
apud Reverendiſſimam Pitoni tom.2. in calce
diſceptat. Eccleſ. §.22. & ſeq., ubi *ex Suarez.*
adnotat, Capitulo Generali, utpotè habenti
37 Supremam Juriſdictionem, reſervatam eſſe
poteſtatem meri, & mixti Imperii, idemque
gerere perſonam Principis, vel ſaltèm apud
ipſum reſidere ordinariam, & univerſalem
Juriſdictionem in totam Religionem. Ejuſmo-
di igitur poteſtatis, & Juriſdictionis virtute,
nedùm poteſt novas condere Leges, verùm
etiam, accedente conſenſu majoris partis Vo-
calium, antiquas immutare, ut, ex *Textu in* 38
cap.Cum aceeſſiſſent de Conſtitut., arguit *Donat.*
in prax. Regular. part.1. tom.13. quæſt.20. n.7.,
etiamſi illæ à Papa confirmatæ fuiſſent, quia
hujuſmodi confirmatio non eſt ſubſtantialis,
ſed merè accidentalis, & data ad meram ſo- 39
lemnitatem, majoremque Statuti efficaciam:
Suppoſità namque in Capitulo Generali pote-
ſtate legislativà, etiam præciſivè à tali confir-
matione, hæc non mutat naturam Statutorum, 40
variabilem ad nutum Capituli Generalis, *Paſ-*
ſerin. in cap. licèt de Conſtitut. in ſexto Art.5.
quæſt. unica num.95., *& num.104.*, dicens = =
habemus exemplum in Conſtitutionibus Regula-
rium, à Sede Apoſtolica confirmatis, quas, con-
firmatione non obſtante, Superiores Regularium
Legislatores, prout opus eſt, limitant, corri-
gunt, & reſpectivè abrogant = =, *Surd. conſ.*
58. num. 19. & duobus ſeqq., *Eminentiſſimus*
Ponens in diſertiſſimis Commentariis ad Conſti-
tutiones Apoſtolicas tom.5. ad Conſtitut.II. Six-
ti IV. num.7. fol.54., *Rota deciſ.218. part.7.*,
& conferunt tradita *in Cabilonen.*, *ſeù Ordinis*
Ciſtercien. Juriſdictionis 19. Junii 1702. §. Ex
quibus etiam coram bo. mem. Molines; Et de-
mùm ambigi nequit, poſſe etiam declarare ea,
quæ Jure communi diſpoſita ſunt, *Peyrin.* 41
Oper. Regular. tom. 3. in Conſtic. unica §. 4.,
Lezzan. Oper. Regular. tom.1. de Capitulis cap.
12. num.6. in fin.

Hanc verò poteſtatem, veluti propriam ei-
dem innatam, eò liberiùs Capitulum Genera-
le exercere poterit, ſi illà utatur præcipiendo
id = = *quo faciliùs, ac maturiùs, ubi collapſa*
eſt, vetus, & Regularis Diſciplina inſtauretur, 42
& conſtantiùs, ubi conſervata eſt, perſeveret =
ut ſanctè admonet *Sacroſancta Tridentina Sy-*
nodus cap.1. ſeſs.25. de Regularibus, ubi *Bar-*
boſ. num.2., *Rota in Recent. deciſ.327. num.4.*
& ſeqq., & priùs diſpoſitum legitur *in cap. ſin-*
gulis 7. de Stat. Monachor., ibi = = *Hujuſmodi*
verò Capitulum &c. celebretur, in quo diligens
habeatur tractatus de Reformatione Ordinis, &
Obſervantia Regulari, & quod ſtatutum fuerit,
illis quatuor approbantibus, inviolabiliter obſer-
vetur, omni excuſatione, & appellatione re-
motis = =, & infrà = = *ceteris irrefragabiliter*
obſervatis, quæ concordi fuerint deliberatione
proviſa = =, & latè, aliis allegatis, *bon. mem.*
R. P. D. Severolus dicta Diſſertat. §.19. poſt
med., *& §. 20.*; Dubitari autem nequit, quin
tota noſtra recompilatio, quà latè patet, eà
ſolummodò mente, ac conſilio volita, ac
mandata fuerit, ut nimirùm Regularis Diſci-
plina, ſi aliqua fortè ex parte collapſa eſſet,
inſtauraretur, & conſtantiùs, ubi conſervata
appareret, perſeveraret, ut Eminentiſſimi
Patres compertum habebunt ex ſingulari Con-
ſtitutionum, quæ impugnantur, examine, ſuo
focò faciendo.

Capitula itaque Generalia Religioſorum Or-
dinum, ſi impartita leguntur Auctoritate, &
facultate condendi novas Leges, & Statuta

veтera corrigendi, & reformandi, eaque om-
nia declarandi, atque præcipiendi, quæ ne-
ceſſaria cenſuerint ad Regularem diſciplinam
inſtaurandam, ac conſervandam, & ad opti-
mum Ordinis regimen conſtabiliendum, mo-
dò tamen ſubſtantia Regularum fundamenta-
43 lium non immutetur, nec aliquid ſtatuatur,
quod ſit contra Jus, aut Decretis, & Conſti-
tutionibus Apoſtolicis adverſetur; potiori ſanè
Jure ejuſdem facultatem competere, dicendum
erit Capitulo Generali noſtri Ordinis, cui illa
non ex ſola Juris diſpoſitione, ſed ex peculia-
ribus Conſtitutionibus Pontificiis tributa legi-
tur, tum nimirùm illa Petri de Luna Pſeudo
44 Pontificis, *Benedicti* nomine nuncupati, quæ
id roboris, quod ab Auctore ſuo habere nequi-
bat, conſecuta fuit auctoritate Concilii Con-
ſtantienſis, in quo, ut notum eſt, prò bono
Pacis, illius geſta confirmata fuerunt, tùm
etiam illa alia, favore noſtri Ordinis à Paulo
Tertio evulgata, quarum utraque refertur in
nova recompilatione *in Tractatu Bullarum*
fol. 3., & fol. 43., quemadmodum Partem
ipſam Adverſam illas agnituram fore, cre-
dimus.

Quibus denique addimus Conſtitutiones
etiam noſtri Ordinis, talem facultatem Capi-
tulo Generali expreſsè concedentes, *Collat. pag.*
36., & quidem confirmatas uſu, & praxi, jux-
ta quam, tot, tantæque pro temporum varie-
45 tate, & ratione editæ fuerunt novæ Conſtitu-
tionum collectiones; quæ profectò ſola pra-
xis ſufficiens videri poſſet pro ſtatuenda hujuſ-
modi poteſtate noſtri Capituli Generalis, ad
tradita *in dicta Diſſertatione bon. mem. R.P.D.*
Severoli §. 7.; Præterim verò, quia confirma-
tur exemplis aliorum Ordinum Religioſorum,
46 quorum Statuta, ſimilem poteſtatem mutan-
di, & innovandi, novaſque ferendi Leges in-
dulgent Capitulo Generali, quemadmodum
edocemur *ab Eminentiſſimo Ponente in dictis*
ſuis luculentis, ac doctiſſimis Commentariis ad
Conſtitutiones Apoſtolicas tom. 5. ad Conſtitut. II.
Sixti IV. ſub num. 7., illaque refert etiam
D. Advocatus Urſaya Diſſertat. Eccleſ. tom. 5.
part. 2. Diſſertat. 7. nu. 94. & ſeqq. fol. 86., Jure
igitur, meritòque, ſi quis poteſtatem hanc no-
ſtri Capituli Generalis in dubium revocare au-
deret, improperare illi poſſemus, quod id
non defectui rationum, vel poteſtatis, ſed ſui
duritiei cordis, & mentis perverſitati tribuere
debeant, utimur verbis, quibus adverſus eos,
qui pari modo ſimilem conſuetudinem, & po-
teſtatem Capituli Generalis ſui Ordinis Car-
melitani impugnare non verebantur, invehitur
Fr. Antonius à Spiritu Sancto in Directorio
Regularium part. 2. tractat. 3. diſput. 6. ſect. 1.
§. 2. num. 291. in fine.

At quoniam tantum opus novam conficiendi
Conſtitutionum, & Extravagantium colle-
ctionem brevi temporis ſpatio perfici non pote-
rat, ut compertum habemus ex iis, quæ ſupra
expoſuimus, ibi referendo longos, aſſiduoſque
multorum annorum labores, in aliis illarum
recompilationibus concinnandis impenſos à
ſapientiſſimis, ac in iis, quæ pertinent ad Or-
dinis regimen, ac diſciplinam Regularem, ver-
ſatiſſimis Patribus, ideòque Capitulum Gene-
rale, penès quod reſidet poteſtas iſthæc, tan-
diu congregatum manere non poterat, ut no-
vam ſuarum Conſtitutionum collectionem 47
componere, ac abſolvere poſſet; prudenti id-
circò conſilio id injunctum fuit peculiaribus
Religioſis, ad id deputatis, quorum ſpectatà
prudentià, ac probitate confiſus univerſus Or-
do rem tantam demandare poſſet, quemad-
modum factum vidimus *à Gregorio IX.*, qui
Decretalium Compilationem commiſit *celebri* 48
Raymundo Cappellano, & Pœnitentiario ſuo,
& à *Bonifacio VIII.*, qui ab aliis præclaris Vi-
ris recenſeri fecit Decretales, in ſextum Librum
redigendas, quapropter dicta nova recompila-
tio facta dicenda eſt auctoritate totius Ordi- 49
nis, qui ſuam omnem poteſtatem dictis Patri-
bus elargitus fuit; Nàm, ut rectè ad rem no-
ſtram ait *Juſtinianus in leg. 1. Cod. de veter.*
Jur. enucleand., = = *omnia enim meritò noſtra*
facimus, quia ex nobis omnis eis impartitur
auctoritas = & habetur *in cap. Si Apoſtolica de*
Præbend. in ſexto, cap. Si in aliquibus 4. de
Reſcript. in ſexto, Conſtantin. ad Statut. Urbis
in prælud. num. 57., & Annotat. 32. la 2. n. 31.,
cum aliis *in Urgellen. Plebaniæ 19. Novembris*
Anni præteriti §. Parùm officiente coram Reve-
rendiſſimo Patriarcha Hieroſolymitano, & do-
cuit *Eminentiſſimus Ponens ad Conſtitut. II. Six-*
ti IV. num. 6. §. Quoad Capitulum tom. 2. folio
547., *Lezzana Oper. Regular. tom. 4. conſultat.*
13. dubitat. 4. conſ. 30., *bon. mem. R.P.D. Se-*
verolus dicta ſua Diſſertat. §. 9., paritèr lo-
quens in terminis Capituli Generalis, ideòque,
nonniſi temerè, ex defectu poteſtatis impugna-
retur validitas dictæ recompilationis, benè
Rota deciſ. 218. ſub initium §. Pariter. part. 7.,
ibi = *Nèc poteſt dubitari de validitate dictæ Or-*
dinationis, cum fuerit facta à Capitulo Gene-
rali, mediantibus ſexdecim Capitularibus repræ-
ſentantibus Capitulum Generale = & conferunt
tradita per *Rotam deciſ. 151. num. 1. part. 11., de-*
ciſ. 519. nu. 16. part. 19. tom. 2., & in Plocen. 9.
Junii 1727. §. finali coram R.P.D. Cincio.

Non omittendo illud etiam, videlicet quod,
ut dictum eſt, noſter Ordo ab antiquiſſimo
tempore conſuevit ſimiles recompilationes,
tùm veterum, tùm novarum Conſtitutionum
demandare particularibus Religioſis, immò
etiam uni dumtaxat, ut evenit in Capitulo Ge-
nerali anni 1600., in quo Operi huic deputa-
vit P. Gabrielem à Talavera, quo abſoluto, 50
idem approbatum fuit à ſolo Patre, tunc tem-
poris Generali, ejuſque mandato Typis edi-
tum, & obſervatum à toto Ordine, & hæc eſt
recompilatio anni 1613., quam Pars adverſa
poſtremæ noſtræ recompilationi præferendam
contendit. Jure igitur, meritòque dicere poſ-
ſemus, quod, tametsi Capitulum Generale ex
juris diſpoſitione, tali poteſtate impartitum
minimè reperietur, eidem ſuffragari poſſet
quaſi

Digitized by Google

quaſi poſſeſſio, ex longævo uſu quæſita, in qua idcircò manuteuendum videretur, ad *Text. in cap. cum dilectus de conſuetud., leg. minimè ff. de legib., Rota cor. Merlino deciſ. 697. num. 7.*, cum aliis apud *Poſtb. de manutent. obſervat. 31. num. 31.*

Cum itaque certò conſtet de poteſtate Capituli Generalis, uec non etiam de ejuſdem facultate, imò verius dixerimus, de neceſſitate
51 delegandi particularibus perſonis ejuſmodi opus, quod impoſſibile fuiſſet per ſe ipſum ab eo expediri, id certè ſatis eſſet, nè iu dubium revocari poſſet validitas, & auctoritas dictæ novæ recompilationis, à magis præclaris, ac gravibus noſtri Ordinis Patribus perfectæ, at quanto ſanè potiori jure eadem plenæ firmitatis robur aſſecuta dicenda erit, quià à viginti ferè Patribus, qui, veluti noſtri Ordinis lumina, ſpectandi, atque venerandi videutur, diligenter diſcuſſa, ac ſeveriori examine probata fuit, nàm, poſtquam dicta recompilatio anni 1712. coordinata fuit à P. Magiſtro Michaele à Conceptione, tunc noſtri Ordinis Generali; Primo loco examinata fuit à quinque Patribus componentibus Capitulum privatum, quod privatum Capitulum tempore inter unum, &
52 aliud Capitulum Generale, plenà illius poteſtate potitur, juxtà *Conſtit. 10. antiq. Recompilat. in collat. pag. 42.*; Deinde de mandato ejuſdem Capituli privati reviſa fuit per duos Commiſſarios, ab illo deputatos. Tertiò recognita fuit per alios quatuor Patres Commiſſarios, à Capitulo generali anno 1714. deſtinatos, quibus ab eodem Capitulo data fuit ampliſſima facultas, ut abſque innovatione antiquarum Legum in ſubſtantialibus, ea, quæ ipſi explicarent, declararent, atque decernerent, perindè haberentur, ac ſi à tota Religione conſtituta fuiſſent.

Mandatum itaque ſibi munus explens Capitulum privatum, atque pernoſcens, tùm neceſſitatem, tùm validitatem dictæ novæ recompilationis, illiuſque extenſionem concinnè elaboratam à dd. quatuor Patribus Commiſſariis, illam ſolemni decreto approbavit, confirmavitque. Et boc Decretum poſt adeò ſolemnem approbationem executioni demandatum fuit, Typis daudo novam banc recompilationem, atque per literas encyclicas ad omnia Ordinis Monaſteria, eiſdem præcipiendo, ut illa veluti lex ſervaretur, Proùt reverà obſequèndo adeò ſolemui d. novæ recompilationis approbationi, totus Ordo illam pacificè obſervavit ſpatio quindecim menſium, à menſe nempè Januario anni 1716. ad menſem uſque Aprilem ſequentis anni, quod à Parte adverſa minimè negari poteſt.

At quia in dicto Decreto cautum fuerat, quod omnia contenta in dicta recompilatione, ſervarentur = *Sin ù tanto, che da tutta la Congregatione ſi ordini, e determini altra caſa in contrario* = tantum abeſt quod tota Congregatio àliquid contrarium animadverterit, ut, cum in Capitulo generali congregato dicto anno 1717., fuiſſet propoſitum, ut examinaretur, atque ſtatueretur, an dicta nova recompilatio eſſet vel ne ſervanda? Patres dicti Capituli re diligenter cognità, nedùm coutra eandem aliquid non decreverunt, *veràm illam omninò ſervandam eſſe* per ſuffragia, certè libera, quia ſecreta, definiverunt. Et hæc quinta reviſio, atque confirmatio cenſenda eſt.

Quonam itaque colore, aut quâ juſtâ ratione, poſt quinque ſolemnes reviſiones, & approbationes, in dubium revocari poterit validi- 53
tas, & rectitudo dictæ novæ recompilationis, res namque *tot oculis ſpectata, tot inſiuuata ſenſibus, tot inſuper iu tuto locata manibus*, nulli amplius exceptioni locum relinquere videbatur, ducto argumento à *Textu in leg. hac conſultiſſima 8. in fin. Cod. qui Teſtament. facere poſſ.* Et ſanè, *ſi per ampliores homines perfectiſſima veritas revelatur, leg. quæſtionem 32. §. Lex etenim Cod. de fideicomm.*, ut etiam *Cum (ſicut Canones atteſtantur) integrum ſit judicium, quod plurimorum ſententiis confirmatur*, *ex Celeſtine III. in cap. prudentiam 21. §. 1. de offic., & poteſt. Judic. deleg.*, maximè verò, quandò, prout iu caſu noſtro à pluribus ſenioribus, atque in Religione verſatiſſimis recompilatio, de qua agitur, examinata, & probata fuit = *Faciliùs namque invenitur, quod à pluribus ſenioribus quæritur* =, *Canon. de quibus 3. diſtinct. 20.* =
Quonam colore, hodiè à paucis Monaſteriis, ac 54
Religioſis impugnari poterit id, quod conſultiſſimè factum eſt, & à majori, & ſaniori parte totius Ordinis ſemper, conſtanterque approbatum, maximum quippè eſſet inconveniens, ut, Capitulo, vel Superiore generali aliquas ordinationes faciente pro recto regimine Religionis, ac pro reſtitutione, ſeù reformatione antiquæ obſervantiæ, & diſciplinæ regularis, licitum eſſe deberet ſingulis Religioſis, vel Conventibus ab illis appellare = ut loquitur *clar. mem. Card. de Luc. de regular. diſc. 22. ſub. num. 4.*, & generaliter habetur *ex leg. final. Cod. de Jur. Reipubl. lib. 11.*, *Cobell. ad Bull. Bon. Regim. cap. 13. n. 57.*

Longè verò magis id inconveniens, imò abſurdiſſimum eſſet in caſu noſtro, in quo nova
recompilatio ab anno 1717., uſque ad annum 55
1726. pacificè obſervata fuit, nàm, ut ſtatuitur in *Canon. 3. diſtinct. 4.*, *ſi Leges inſtituuntur cum promulgantur, firmantur cum moribus utentium approbantur* = & in noſtris terminis tradunt *Azor inſtit. moral. lib. 5. cap. 4. quæſt. 1. Rodriguez quæſtion. canonic. & regular. tom. 1. quæſt. 6. artic. 10.*, latè *Fugnan. in cap. Treguas. n. 19. & ſeqq., de treg. & pac. in 2. part. primi Decretal. tom. 2. fol. 523.*, profectò, nonniſi obſequii gloria Patribus Adverſariis relicta videbatur ergà Legem, taudiu univerſi Ordinis conſenſu, & moribus receptam.

Eòque certiùs, quia ambigi minimè poſſe videtur de juſtitia, & rectitudine dictæ recompilationis, totiès examinatæ, atque approbatæ, & pro qua ſuſtinenda, confirmandaque clamat major, & ſanior pars noſtri Ordinis; nàm poſt turbas exadverſo excitatas, ex quadraginta

octo Monaſteriis, viginti, & octo ex illis, unà
cum Reverendiſſimo Patre Generali, & Capi-
tulo privato totam Religionem repræſentante,
juſtiſſimam illam agnoſcentes, enixis votis,
precibuſque Eminentiſſimis Patribus ſuppli-
cant, atque humiliter deprecantur, ut illius
obſervationem decernant; alia decem Mona-
ſteria ſunt neutralia, nam religiosè, ac reveren-
ter obſecutura judicio Sacræ Congregationis,
pro neutra parte in arenam deſcenderunt. Re-
manent itaque decem ſolummodò Monaſteria,
dictam recompilationem impugnantia. Qua-
56 mobrèm non illorum, ſed judicio majoris, ac
ſanioris partis, repræſentatæ per noſtra Mona-
ſteria, longè plura, ſtandum eſt, præſertim ve-
rò, quià eiſdem ſuffragantur vota Reveren-
diſſimi P. Generalis, & Capituli privati, cum
præcipiatur *in cap. 1. de his quæ fiunt à majori
parte Capituli*, ubi præcipitur = *ut in cunctis
Eccleſiis, quod pluribus, & ſanioribus fratri-
bus viſum fuerit, incunctanter debeat obſervari
57 &c., niſi à paucioribus, & inferioribus aliquid
rationabiliter objectum fuerit, & oſtenſum, ap-
pellatione remotà, prævaleat ſemper, & ſuum
conſequatur effectum, quod à majori, & ſaniori
parte Capituli fuerit conſtitutum* = *cap. quia
propter de elect.*, & docent communiter *Cano-
niſtæ leg. nominationum Cod. de decurionib. lib.
10.*, ibi *Quod à majori parte Ordinis ſalubriter
fuerit conſtitutum* =, *leg. quod major ff. ad muni-
cipal.*, *Paſſerin. de election. cap. 14. quæſt. 3. num.
16. & ſeq.*, *Barboſ. Vot. deciſ. lib. 2. vot. 56. n. 96.*
& paſſim apud alios.

Neque verò ex eo, quod dicta decem Mo-
naſteria, hodiè contra novam recompilatio-
nem inſurgant, inferri poterit, illam nunquam
à toto Ordine fuiſſe approbatam, neque de-
cennii ſpatio pacificè obſervatam, contrarium
namque patet, ſi inſpiciamus, quod in Capi-
tulo Generali anni 1690., maximè verò in illo
anni 1714. Vocales omnes, qui in illis con-
gregati reperiebantur, nemine diſſentiente,
primo loco approbarunt Decretum de confi-
cienda nova recompilatione, ampliſſimam,
imò illam ipſam, quæ eidem Capitulo Gene-
rali competiiſſet, elargiendo facultatem, cujus
vigore Capitulum deindè privatum, juxtà au-
thoritatem ſibi delegatam anno 1714., dictam
novam recompilationem approbavit, & qui-
dem poſt plures reviſiones, & accurata exami-
na illam confirmando, cum ſubſecuta decen-
nali ejuſdem obſervatione: Hoc autem inter-
medio tempore, ſi, ut fortè inſinuare conabitur
Pars adverſa, magis præclara noſtri Ordinis
Monaſteria, & plurimi graviores Patres illam
impugnaſſe dicantur, manifeſtis probationi-
bus id demonſtrare tenentur, exhibendo nimi-
rum authentica documenta, atque Inſtrumenta,
& juſtas aſſerendo rationes, quibus innixæ, &
probatæ dici poſſint ipſorum reclamationes,
atque oppoſitiones. Quæ ſanè probatio nullo
pacto exadverſo aſſerri poteſt; Sed è contrario
à Capitulis generalibus, celebratis poſt annum
1714., & à Capitulis privatis, plenà in noſtro
Ordine pollentibus authoritate, nedum agnita
ſemper fuit neceſſitas conficiendi dictam no-
vam Conſtitutionum, & extravagantium col-
lectionem; Sed ea demum abſoluta, Typis
demandata reperitur, & tamquam lex per om-
nia Ordinis Monaſteria promulgata. Profectò,
dum hæc peragebantur dicta contraria Mona-
ſteria ſeſe opponere debuiſſent, docendo, quo
rationabili zelo adverſus dictam recompilatio-
nem moverentur: Quamobrem, ſi fortè à DD.
contrariis Defenſoribus afferentur confictæ ullæ
contradictiones, ſeu reclamationes, contra illam
factæ in Reſponſionibus, evidentià facti evin-
cemus, eas inſubſiſtentes omninò eſſe, dictaque
contraria Monaſteria, nonniſi poſt longam ma-
chinationem, id hodie aggreſſa fuiſſe.

Nimirum quod illa id agunt, non quia ali-
quid *rationabiliter objectum* adverſus dictam
recompilationem aſſerant, quemadmodum te- 58
nerentur, ut audiri poſſent, ut præcipitur in
alibi allegato *Cap. 1. de his, quæ fiunt à major.
part. Capitul.*, ſed è contrario nos demonſtra-
bimus, quo ſpiritu ducti, perniciosà hac pro-
cellà tranquillitatem noſtri Ordinis pertur-
baverint. Eminentiſſimi namque Patres com-
perient, quid ſub obtentu impugnandi recom-
pilationem hanc, illi moliantur, ſi perlegere
dignentur Epiſtolam Patris Secretarii Mona-
ſterii S. Laurentii dell' Eſcurial conſcriptam ad
ſuum Procuratorem in Curia, atque verifica-
tam voluminoſo Proceſſu, in partibus fabricato;
In illa enim, non per imaginationem, aut ſu-
ſpicionem, ſed oculis corporeis conſpicient,
quod Patres Adverſarii, everſo penitus regi-
mine totius Ordinis, conſtabilito Pontificiis
Brevibus, ac Sacræ Congregationis reſolutio-
nibus, & contrà antiquas, & primitivas Or-
dinis Conſtitutiones, quarum obſervantiam
ſimulant, machinantur, quod introducatur
*tripartita in electione Generalium; Votum
perpetuum in Capitulo Generali tribuatur Reli-
gioſis illis, qui fuerunt Priores Monaſteriorum
Excarialis, & Guadalupe Adverſariorum; nec
non etiam, quod in omnibus Capitulis generali-
bus, ex Profeſſis in dictis duobus Monaſteriis, alter
eligatur in Definitorem generalem, & alter in
Viſitaterem generalem totius Religionis*. Quiſ-
que igitur, primo oculorum conjectu compe-
riet, quod Patres, & Monaſteria Adverſaria
quærunt, quæ ſua ſunt, dum per abrogationem
novæ recompilationis, gradum ſibi parare poſſe,
ſperant ad obtinendam totius Ordinis noſtri
diſpoticam dominationem; Contrà verò Mo-
naſteria, & Patres Principales noſtri, dum il-
lam tuentur, nonniſi Ordinis ſui tranquillitati
antiquarumque Conſtitutionum integritati, &
regularis diſciplinæ obſervantiæ ſtudent, quæ 59
præcipuè conſervatur in munerum æquabili di-
ſtributione, penituſque deſtruitur, quando hac
ſublatâ perpetuò, ac fixè ad certas perſonas
illa deferuntur, ad notata in *Cap. pervenit in fin.
cauſ. 11. quæſt. 1.*, & *Pyrr. Corrad. in prax.
benefic. lib. 3. cap. 8. ſub n. 40. verſ. quære ſi uni-
cuique*, & *Maſtrill. de Magiſtr. lib. 2. cap. 11. n. 15.*

Hæc

Hæc igitur eum ità ſe habeant, & ſuppoſitâ neceſſitate novam conficiendi recompilationem Conſtitutionum noſtri Ordiois, agoitâ ſanè ſemper in Capitulis tùm generalibus, tùm privatis; nec non acceptatioue dictæ novæ recompilationis, à Monaſteriis noſtri Ordinis factâ, eidem derogari nequiviſſet contrario De-
60 creto Illuſtriſſimi, ac Revereodiſſimi Nuncii; Nam, quod Univerſitas facit, ſecundùm ſua Statuta, non revocatur per Præſulem, ut inquit *Bartol. in leg. final. cod. de Jur. Reipabl. lib.11.*, ideòque ejuſdem obſervantia demandanda omninò videbatur = *Nam Eccleſiaſticæ moderationi eſt omninò conveniens, ut, quæ ordinata fuerint, vel rationabiliter deciſa, nullâ impoſterùm debeant refragatione turbari* = *Canon. Eccleſiaſt. 12. cauſ.25. quæſt.2., Can. omni-*
61 *bus cauſ.35. quæſt.9.*, & præcisè de Monachis, & Religioſis in *Can. Cum pia 9. eadem cauſ.25. quæſt.2.*, cavetur, quod ea, *quæ pro quiete Monachorum, religioſæque converſationis fuerint ordinata, nec diſſimulatio negligere, nec quædam valeat præſumptio perturbare: Sed, ſicut hoc, quod ratio exigebat, utilitatis oportuit definiri: ità, quod definitum eſt (niſi fortè ubi major eſt authoritas) non debet violari*, & conferunt tradita per *Rotam in Cabilonen.*, *ſeu Ordinis Ciſtercien. Juriſdictionis 19. Junii 1702. §.Si itaque, 4. Maii 1706. §. Potiſſimè, 8. Aprilis 1707. §. Cam enim, & 3. Junii 1709. §. Cum enim cor. bon.mem. Molines, & in Vicen. Juris admittendi Presbyteros 14. Junii anni præteriti §. Qua de re, & §. Nihilque cor. bon.mem. Cornelio.*

Sed propiùs accedendo ad examen dicti Decreti, idem ſibi conſtare minimè videtur; quis enim non crederet, prout opportunè ſuo loco obſervabitur, quum nimirum referemus contrarias interpretationes, quibus à Monaſteriis noſtri Ordinis intellectum fuit, quis noo crederet, illo approbari recompilationem, io qua præventivè adimpleta leguntur cuncta ea, quæ tali Decreto præcipiuntur, quando viceverſâ illam deinde, ex pluribus Capitibus, nullam, & irritam declarat. Primo oamque loco in eo præcipitur, quod obſerventur *Leges, Conſtitutiones, & Extravagantes recompilatæ in editione anni 1613., exceptâ tamen eâ parte, in qua ſunt appoſitæ diſpoſitioni Sacri Concilii Tridentini, Decretis Clementis VIII., & aliis Conſtitutionibus Apoſtolicis, & ei, quod deciſum fuit à Sacra Congregatione* =; Ad normam ejuſmodi Decreti in uova recompilatinne tranſcriptæ ſunt omnes Conſtitutiones, & *extravagantes*, quæ leguntur in antiqua, & quarum uſus adhuc vigebat io noſtro Ordine, proptereaque, ſi Pars adverſa aliquam iodigitet Conſtitutionem, nullâ juſtâ, ac rationabili causâ omiſſam in nova, quæ alioquin reperiatur in antiqua, libenter illam novæ interſeri, atque ſuperaddi conſentimus.

Dicto Decreto injungitur etiam deletio Conſtitutionum, *oppoſitarum Sacro Concilio Tridentino, Bullis Pontificiis, & reſolutionibus Sacrarum Congregationum*, ut in fine primæ partis ejuſdem. Præventivè Decretum hoc adimpletum fuit in dicta nova recompilatione, præcipuè eâ mente facta, ut hæc omnia, veluti abrogata, è Conſtitutionum albo delerentur.

Secundo loco cavetur, quod *illæ decemnovem Extravagantes anni 1705., confirmatæ in Capitulis annorum 1708., & 1711., obſervandæ ſint, excepta tantùm eo, in quo ſe opponunt Bullis Pontificiis* = Eædem adamuſſim regiſtratæ fuerunt in nova recompilatione. At, cum in quatuor, aut quinque recompilationis reviſionibus nihil deprehendi valuerit, quod ſe opponeret Bullis Pontificiis, rogamus Partem adverſam, ut nobis declaret id, quod in dicto Decreto non exprimitur; licèt P.Generalis plenam exhibens obedientiam Reverendiſſimo Nuncio, illi reverenter ſupplicaverit, ut pro majori quiete Religioſorum, parere debentium hujuſmodi Decreto, explicare dignaretur, quænam eſſent Conſtitutiones illæ tranſcriptæ in nova recompilatione, quæ adverſarentur Concilio Tridentino, Bulliſque Pontificiis, proptereaque in hac parte Decreti deficiente dictâ explicatione, ſeu probatione, Religio tanti Præſulis circumventa cenſenda eſt falſis allegationibus Partis adverſæ, *leg. & ſi Præſes 5. Cod. de præd., & aliis reb. minor., & leg. 3. Cod. ſi ex falſis Inſtrumentis.*

Tertio loco in dicto ſuo Decreto Reverendiſſimus Nuncius præcipit, quod ſerventur *omnes aliæ Extravagantes, quæ uſque ab anno 1613. ſtabilitæ fuerunt canonicè, & cum formalitate, & requiſitis, quæ in ſuis Legibus præſcribuntur pro faciendis, & conſtituendis talibus Extravagantibus*. Iſtiuſmodi parti Decreti, tanquam ex abuudanti potius, quàm ex oeceſſitate adpoſitæ, plenè jam ſatisfactum credimus; quia in dicta nova recompilatione, cum omiſſæ fuerint Conſtitutiones dumtaxat, & extravagantes, coutrariæ Concilio Tridentino, Bullis Pontificiis, & reſolutionibus Sacrarum Congregationum, de quibus loquitur prima pars Decreti; contra verò in illam relatæ reperiantur, tum extravagantes Capituli geoeralis, de quibus loquitur ſecunda pars ejuſdem Decreti, tum etiam illæ promulgatæ ab anno 1613., de quibus loquitur dicta tertia pars, illicò dignoſcitur, quod noſtra recompilatio, tanquam conformis dicto Decreto, ab eodem virtualiter, & implicitè approbata fuit.

Egimus de his, quibus Decreto Reverendiſſimi Nuncii approbata videri poſſet dicta nova recompilatio; ſed reverâ illam, veluti invalidam, & irritam declarat ſub obtentu, quod Patres Commiſſarii, ad eam conficiendam deputati, exceſſerint facultates, à Capitulo generali anoi 1714. ipſis conceſſas. Nam *declaravit* (ſunt verba Decreti) *quod in novu impreſſione facta anno 1716., exceſſerint Patres Commiſſarii, qui fecerunt dictam recompilationem, facultates, quas habebant, & conſequenter D. S. Illuſtriſſimus dabat, & dedit pro nulla, irrita, & nullius valoris, & effectus dictam recompilationem,* quam

Digitized by Google

quam mandat retrahi, *atque in poſterum obſerventur Leges*, *Conſtitutiones*, *& Extravagantes recompilatæ in editione anni 1613.*, ex quibus verbis patet, Reverendiſſimum Nuncium, pro indubitato ſupponentem, Patres Commiſſarios exceſſiſſe proprias facultates, ex hoc antecedenti deduxiſſe conſequentiam invaliditatis dictæ novæ recompilationis.

Ut illicò conſtare poſſet de juſtitia Decreti, exprimi ſanè in eo debuiſſet, in quonam præfati Patres Commiſſarii facultates ſibi delegatas exceſſiſſent, prævià tamen ſimilium exceſſuum probatione, ut Decretum ritè, rectèque promulgatum dici poſſet, quemadmodum efflagitant praxis, & regulæ omnibus notæ. Verum nulla alia illorum probatio affertur, quàm ea deſumpta ex quodam voluminoſo libello, à Patribus Adverſariis Reverendiſſimo Nuncio porrecto, quem libellum præ oculis habens Eminentiſſimus Ponens, illumque maturè conſiderans, pro ſumma ſua prudentia dd. omnes exceſſùs ſub triplici inſpectione comprehendit, hac diviſione optimè ratus, Cauſam hanc clariorem redditam, faciliùs definiendam fore.

Prima illorum claſſis in eo conſiſtit, quod dd. Patres Commiſſarii in nova recompilatione *emiſerint ſex integras Conſtitutiones*, *& quatuordecim Extravagantes*: *mutilando prætereà partes aliquarum* Conſtitutionum, & extravagantium, *quæ leguntur in antiqua recompilatione.*

Secunda, quod denuò eorum facultates exceſſerint addendo in nova recompilatione plures ordinationes cum vi Legis obligativæ, *quæ Legis vim habere non promerebantur*, quia nulla ex eis approbata fuerit in tribus Capitulis generalibus.

Tertia, quod etiam facultates exceſſerint addendo plurimas ordinationes in nova recompilatione, *jurisdictioni ordinariæ Priorum*, *ac rectè educationi Novitiorum repugnantes*.

Licèt inferius acturi ſimus de ſingulis membris tripartitæ hujus diviſionis inſpectionum, providè factæ ab Eminentiſſimo Ponente; attamen nonnulla ex illis hoc loco præventivè delibare fas ſit, ut oſtendamus, quâ arte, & quibus falſis ſuggeſtionibus, à Parte adverſa fusè expoſitis in dicto prolixo libello, extortum fuerit contrarium Decretum, tot gravamina Ordini noſtro inferens. Profectò cuncta ferè, quæ in illo continentur, funditùs everſa videri poſſent, ad memoriam revocando ampliſſima verba, quibus Capitulum generale anni 1714. delegavit Patribus Commiſſariis facultatem, atque poteſtatem totam, quæ penès ipſum reſidebat, examinandi, & corrigendi novam recompilationem. Aperta ſunt verba illa = *Gli dava* (Patribus videlicet Commiſſariis) *tutta la Congregazione la ſua piena poteſtà* = Patres itaque Commiſſarii, à Capitulo generali impartiti plenâ illâ poteſtate, quâ Capitulum ipſum
62 potiebatur, abſque ullâ exceſſus labe, examinando dictam novam recompilationem, corrigere, omittere, & ſuperaddere potuiſſent Conſtitutiones, & extravagantes, quemadmodum hæc omnia expleri potuiſſent ab ipſa Congregatione, repræſentata per Capitulum generale, cui plena hæc poteſtas certò certiùs competebat, quemadmodum ſupra *probatum fuit*.

Neque verò ampliſſimæ huic poteſtati, à Capitulo generali delegatæ PP. Commiſſariis, modus ullus præſcriptus, aut limitatio adjecta videri poteſt illis aliis ſubſequentibus verbis = *Senza innovare*, *& alterare il ſoſtanziale*, *& eſſenziale delle noſtre leggi* =; quorum fuco Patres Adverſarii ſuas oppoſitiones colorare fortè conantur. Nam, tametſi Patres Commiſſarii, aliqua ex parte alteraſſe, aut innovaſſe dicerentur antiquas recompilationes, id tamen juſta ex cauſa egiſſent (ut mox oſtendemus); Nihilominùs pro ſubmovenda quacumque objectione, deſumpta ex relatis verbis, ſatis nobis eſſet pe- 63
tere à Patribus Adverſariis, potuerit nec ne Capitulum generale innovare, & alterare ſubſtantiam, & eſſentiam nonnullarum ex antiquis Conſtitutionibus, aliamque novam illarum condere collectionem? Ambigi certè nequit, quod Capitulum generale poteſtate iſtâ pollebat, corrigendi videlicet, atque abrogandi nonnullas ex antiquis Conſtitutionibus, quæ vel inutiles effectæ, vel contrario uſu abrogatæ reperirentur, earumque loco pro rerum varietate novas ſubrogandi, loco, tempori, & regulari diſciplinæ magis accommodatas. Quemadmodum hac poteſtate uſus fuit noſtra Congregatio, quæ pluriès innovavit, alteravit, atque abrogavit antiquas Leges, novis illarum loco ſubrogatis, *ut probatur in prologo antiquæ recompilationis anni 1613.*, *relat. in d. collat. pag. 6. §. 4.*, *ubi plenè hæc referuntur*. Si igitur Capitulum Generale id poterat, potuere etiam
dicti Patres Commiſſarii, quibus illud totam 64
ſuam poteſtatem delegaverat, ac per conſequens omnia contenta in dicta recompilatione, totius Ordinis auctoritate facta dicenda ſunt; *omnia enim meritò noſtra facimus*, *quia ex nobis omnis eis impartitur auctoritas* =.

Certòque certiùs hæc locum ſibi vindicant in noſtra hypoteſi, quia Capitulum privatum, vigore poteſtatis, à Capitulo generali celebrato anno 1714., ſibi communicatæ, novam hanc recompilationem cum omnibus exadverſo aſſertis innovationibus, atque alterationibus accuratè examinavit, atque expreſsè approbavit, & confirmavit, illamque Typis mandari, &, veluti Legem, obſervari juſſit; Hiſque omnibus plenæ firmitatis robur addidit Capitulum generale congregatum anno 1717., eandem novam recompilationem, prout ſe habet, approbando;
Propterea que planè ex his ſequeretur, exceſſus 65
omnes exadverſo oppoſitos, commentitios prorſus cenſendos eſſe: nam, ſi dd. PP. Commiſſarii abuſi fuiſſent facultatibus ſibi delegatis, nec Capitulum privatum, multò verò minùs Capitulum generale, cognito tali abuſu, dictam recompilationem approbaſſet, ad tradita per *bon. mem. R. P. D. Severolum dicta differt. num. 6. propè fin.*, ubi in ſimili caſu loquens de Statutis Ordinis Carthuſiani, ſic ait = *Quod*

præ-

præcipuè dicendum eſt quoad Ordinem Carthuſienſem, in quo certè ſimilia non eſſent acta, niſi fuiſſent juxta ſpiritum ſuarum Conſtitutionum, & conſuetudinum =.

Potiori verò jure approbationes, & confirmationes oovæ recompilationis immotæ manere debent; oulloque pacto convelli poſſunt ſub obtentu, exadverſo figuratorum, exceſſuum,
66 quia illæ emanarunt nomine totius Ordinis, & quidem poſt rem maturè cognitam, ejuſdemque exquiſitum examen, ideòque ex certa ſcientia, & in forma ſpecifica factæ ceoſendæ ſunt; Ut enim jam prænotavimus, anno 1712. Capitulum privatum, poſt diligenter reviſam novam hanc recompilationem, loquitur his verbis= *Ed eſſendoci congregati diverſe volte avanti il noſtro Segretario, abbiamo regolati tutti, e ciaſcheduno delli atti, dichiarazioni, e leggi, che ſono ſtati nuovamente aggionti a ciaſcheduna delle noſtre Coſtituzioni, e ſono uniformi, e corriſpondenti agli originali, che ſi trovano nell' Archivio dell' Ordine, e parimente alle Bolle Pontificie, che nuovamente ſi citano, ed alle Deciſioni della Sacra Congregazione de' Veſcovi, e Regolari, le quoli tutte corriſpondono colli loro originali, che eſiſtono nel detto Archivio =.*

Ità pariter egerunt Patres Commiſſarii, anno 1714. à Capitulo generali deputati ad eandem pariter revidendam, & examinandam; Prout etiam Capitulum deindè privatum eodem anno 1714., re accuratiùs cognitâ, illam approbavit, & confirmavit. Denique Capitulum generale anni 1717. eandem novam recompilationem obſervantiâ quindecim circiter menſium utilem, & ad commune Ordinis bonum conducibilem jam agnitam, per ſuffragia ſecreta confirmavit.

Nemo itàque non videt, quod illius approbatio, & confirmatio non ſemel, ſed iterùm, iterùmque facta poſt diligentem diſcuſſionem, atque cognitionem omnium, io illa contento-
67 rum, facta dicenda ſit ex certa ſcientia, & in forma ſpecifica, ad deducta communiter ex *Textu in cap. penult. de confirmat. util., vel inutil., Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. diſput. 18. quæſt. 1. n. 4., Barboſ. de clauſ., clauſ. 59. nu. 61., Rota deciſ. 339. num. 2. part. 2. rec., Molin. de Primog. lib. 2. cap. 7. num. 9., clar. mem. Card. de Luc. de Regal. diſc. 198. num. 3.*, dicens, quod = *Confirmatio in forma ſpecifica dicitur, etiamſi compendiosè narretur actus confirmatus in rebus, & partibus ſubſtantialibus, ut quia conſtet, confirmationem emanaſſe causâ cognitâ, & prævio voto, ſeù conſultatione alicujus Congregationis, aut peritorum, ad id deputatorum =*, & prius ootaverat *Faguan. in cap. 1. num. 13., & ſeq. de confirmat. util.*; Poſitâ autem hâc confirmatione, & approbatione, *ex certa ſcientia, & in forma ſpecifica*, omnis nullitas, & exceſſus Patrum Commiſſariorum exadversò ideatus, ſanatus remanet à ſubſecuta confirmatio-
68 ne, ideòque recompilatio noo dicitur ampliùs dd. Patrum Commiſſariorum, ſed totius Religionis, quæ illam pluriès confirmavit, ut, *præter ſuperiùs allegata*, câvetur utriuſque Juris cenſurâ, per *Text. in cap. 1. de Tranſact.*, & *in Leg. Adoptio 38. ff. de adoption.*, & communiter, & in omni materia tradunt *Tamburin. de Jur. Abbat. d. diſput. 18. quæſt. 1. num. 7., clar. mem. Card. de Luc. de Jurepatr. diſc. 43. n. 12., & de Regal. d. diſc. 198. num. 3., Barboſ. ad cap. Cum dilecta num. 18. de confirmat. util., Molin. de Primog. lib. 2. cap. 7. num. 8., bo. mem. R.P.D. Severolus in præfat. allegat. §. 30., Rot. deciſ. 1432. num. 1. cor. Seraphino, & deciſ. 42. num. 4., & 5., cor. Carillo, & dec. 93. num. 6. cor. Baratto, & dec. 157. num. 8. part. 6. rec., & deciſ. 145. num. 4., & 7. part. 7.*

Eòque magis in noſtra hypotheſi, in qua prudenter Patres Capituli privati anno 1714., poſtquam noſtram recompilationem examinaverant, & approbaverant, ut nulli ampliùs exceptioni, aut errori locus relinqueretur, illam revalidarunt ſequentibus verbis= *con tutta l'autorità, e facoltà l'approviamo, e revalidiamo =*; 69
quibus inſpectis verbis, prædicta confirmatio vim novæ recompilationis, ex integro factæ, obtinuit, ut de verbis *de novo concedimus, vel ſupplentes, vel prò meliori cautela*, quæ fraternizant, communiter animadvertunt *Doctores*, & præcipuè *Dec. conſ. 34., cl. mem. Card. de Luc. de Regal. diſc. 198. num. 2., & de Jurepatron. diſc. 43. num. 13., Rota cor. Seraphin. deciſ. 1432. num. 1.*

Excluſo igitur prætenſo exceſſu, non eſt, cur tædio afficiantur EE. Patres in ulteriori iudagine aliorum ſophiſmatum, quæ exadversò conſarcinantur; nam non eſt nova EE. Patribus methodus illa, quam ſervant in examine Synodorum Diœceſanarum, quæ ſunt longè majoris relevantiæ, quàm ſint particulares alicujus 70
Religionis Conſtitutiones; illæ etenim mores, & Eccleſiaſticum regimen Diœceſis reſpiciunt; iſtæ verò ad ſolam diſciplinam regularem pertineot, & tamen Diœceſanas Synodos *Sac.* 71
Congregatio Concilii, dummodo non contineant Canones, Juri Canonico contrarios, illas exequendas præcipit, *ut in una Cathacen.*; in qua eadem Sacra Congregatio Concilii ſub *die 2. Auguſti 1727.* reſcripſit, *Synodum eſſe exequendam, nec ullum admittendum eſſe recurſum, quàm in devolutivo.*

Multòque magis id ſervandum videtur in noſtra hypotheſi, attentâ præſenti ſubverſione noſtræ Religioois; aliqua enim Monaſteria ſervant antiquam recompilationem, alia verò novam, & alia nullam, eo ſub prætextu, quod utraque pendet ſub Judice, quam veritatem, etiam Patres Adverſarii, dolentes, fateri non erubeſcunt; Decretum enim Reverendiſſimi Nuncii, vel ſibi non conſtat, vel malè intelligitur; viginti namque octo noſtra Monaſteria cenſent, oovam recompilationem, tamquam virtualiter ſaltem, & implicitè approbatam d. Decreto, eidem contrariam cenſeri non poſſe, ideòque obſervaodam eſſe: contrà verò decem contraria Monaſteria ſuſtinent, illam, tamquam abrogatam, vim Legis habere am-

pliùs

pliùs non poſſe; Decem denique ſunt in ancipiti, & cui Legi pareant, ignorant. Agnitâ itàque confuſione, quam peperit dictum Decretum, Partes videntur ſummi zeli Eminentiſſimorum Patrum demandare, quund ſervetur nova recompilatio, utpotè à majori, & ſaniori parte, & decennii uſu jam approbata.

Eòque faciliùs huic inſtantiæ annuent Eminentiſſimi Patres, ſi animadverterint, quod Monaſterium Salmanticenſe conſpicuum in Religione, poſtquam per annum conatu omni curavit obſervantiam Decreti Reverendiſſimi Nuncii, agnoſcens illius impracticabilitatem, propter varias ejuſdem perplexitates, ſupplex adiit hanc ſacram Congregationem, expoſcens obſervantiam novæ recompilationis. Poſitâ igitur ambiguitate præfati Decreti, illud ipſo facto corruit. Non omittendo inſuper, quod quando eidem ſtandum eſſet, tàm in illa parte, quâ ſtatuitur, quod ſit ſervanda antiqua recompilatin, exceptis iis, quæ adverſantur Concilio Tridentino, Bullis Apoſtolicis, & declarationibus Sacræ Congregationis; quàm in alia, in qua demandatur, quod antiquæ recompilationi addantur omnes illæ extravagantes determinatæ in variis Capitulis generalibus, habitis poſt dictam recompilationem anni 1613., om-
72 ninò aſſumendus eſſet alius improbus labor, & exorbitantia noſtræ Religionis diſpendia prò extenſione novæ compilationis, in qua eſſent tranſcribendæ omnes illæ Conſtitutiones, contrariæ Concilio Tridentino, Bullis Apoſtolicis &c., & reſpectivè addendæ omnes extravagantes, editæ in noſtro Ordine ab an.1613., prout demandatur in ſecunda parte Decreti Reverendiſſimi Nuncii; id autem, tanquam valdè incommodum, ſe evitaſſe profitetur Bonifacius VIII., in §. penultimo Proemii, ita loquens = *Nec ſinè causâ morem Prædeceſſorum noſtrorum (qui cum Conſtitutiones aliquas promulgabant noviter, eas mandabant ſub antiquarum ſerie ſituari) omiſimus in hac parte ſervare: hæc enim fecimus, nè infinitos libros deſtrui, & alios, non ſinè maximis diſpendiis, laboribus, & expenſis, de novo fieri, oporteret.* =

Ad evitandum igitur novum laborem, & exorbitantia diſpendia, nos exhibemus Eminentiſſimis Patribus noſtram novam recompilationem, pro qua conficienda inſudaverunt tot Patres eximii noſtræ Religinnis ab an.1712. uſque ad annum 1717., in quo à Capitulo generali, ut ſæpiùs notavimus, fuit approbata, & in qua conſultò fuerunt omiſſæ omnes illæ Conſtitutiones, Sacro Concilio Tridentino, Bullis Apoſtolicis, & reſolutionibus Sacrarum Congregationum contrariæ, nec non additæ omnes illæ extravagantes, ab anno 1613. uſque huc emanatæ, prout Pars Adverſa impugnare non audebit, & ſic à primo ad ultimum, noſtra nova recompilatio ex ipſo Decreto Reverendiſſimi Nuncii obſervanda videretur.

§. IV.

Excluditur exceſſus in omittendo, mutando, & reſecando.

Demonſtratâ in ſuperioribus §§. neceſſitate, & validitate noſtræ recompilationis in genere, quodque ex abundanti illa virtualiter ſaltem uniformis cenſeri poſſet Decreto Reverendiſſimi Nuncii, deſcendimus ad particulare examen validitatis, & juſtitiæ in ſpecie, quæ à PP. Adverſariis in eorum voluminoſo libello, porrecto eidem Reverendiſſimo Nuncio, pluribus impetita fuit, objiciendo nimirùm adversùs illam plures exceſſus, qui à Patribus deputatis commiſſi dicuntur, tùm in omittendo, mutando, & reſecando antiquas Conſtitutiones, & extravagantes, tùm in addendo novas ordinationes, tum denique in apponendo contrarias, & repugnantes antiquis Statutis, atque læſivas Juriſdictionis Priorum; quos quidem exceſſus, veluti pertinentes ad tres diverſas claſſes, cum, ut dictum eſt, Eñus, & Reverendiſſimus D. Card. Pnnens opportunè duxerit eſſe dividendas in tres diverſas inſpectiones, illas propterea diviſim, & ſingillatim expendemus, rogando interim Eminentiſſ. Patres, ut præ oculis habere dignentur *Libellum Collutionis, quem porrigimus*, & in quo antiqua recompilatio cum nova, in unum volumen redacta, & Textus Conſtitutionum extravagantium, & ordinationum, prout in utraque jacent, fideliter relatus, & appoſitus legitur; inde namque collatâ invicem utrâque recompilatione, & ictu oculi agnito quid demptum, mutatum, & de novo additum fuerit in hac noviſſima recompilatione, inſubſiſtentiam oppoſitorum exceſſuum manifeſtè deprehendent.

Agendo itaque *de primo exceſſu*, ille deſumitur ex eo, quod PP. Commiſſarii, ad texendam novam recompilationem deſtinati, exceſſerint facultates, ipſis tributas à Capitulo generali anni 1714., *omittendo* referre in dictam novam recompilationem *ſex* integras Conſtitutiones, & *quatuordecim* extravagantes, in antiqua contentas, alias verò mutilando, & *reſecando*, & in aliqua parte, aut verbo *mutando*; Quod autem in hac parte nullus exceſſus conſiderari
poſſit, luculenter evincitur ex eo, quod, ſi re- 73
ſpiciantur facultates PP. Deputatorum, ipſi proculdubio poterant totum id, quod poterat Capitulum generale, a quo illis tradita fuit omnis poteſtas, & de quo nefas eſt dubitare, quin facere poſſit totum id, quod Patres deputati fecerunt, ut latè demonſtratum eſt.

Si verò reſpiciantur Conſtitutiones, & extravagantes, vel prorsùs omiſſæ, vel mutilatæ, vel in aliqua parte, aut verbo correctæ, & mutatæ, illæ prnfectò tales erant, quæ neceſſariò
omitti, mutilari, & corrigi debebant; Aliquæ 74
enim adverſabantur Sacro Concilio Tridentino, Bullis Pontificiis, & reſolutionibus hujus Sacræ Congregationis, aliæ in deſuetudinem prorsùs abierant, aliæ verò ſuperfluæ, & inutiles

les remanebant ob mutatum rerum ſtatum, &
ob diverſam diſciplinam, & formam regiminis
in Religione legitimè introductam, quas pro-
inde in novum Codicem referre, & non muti-
lare, atque corrigere in eo, in quo mutatione,
& correctione indigebant, nil aliud certè fuiſ-
ſet, quàm improbam, & damnabilem confu-
75 ſionem ingerere contra naturam, & eſſentiam
Legum, quæ claræ, & perſpicuæ eſſe debent,
*Ut univerſi præſcripto earum manifeſtiùs cogni-
ta, vel inhibita declinent, vel permiſſa ſecten-
tur*, juxtà verba *Text. in leg. 9. Cod. de legib.*,
quæ cum aliis pluribus Juris noſtri locis oppor-
tunè refert *Sadarin. reſponſ. 28. num. 7., & plurib. ſeqq.*, ubi etiam de more plura
erudite ad propoſitum cumulat; Et fuiſſet
etiam contra finem novæ recompilationis, re-
76 digendi nimirùm Conſtitutiones in meliorem,
& clariorem formam, *Quatenùs in uno Codice
congregatæ, & omni ſupervacaneâ ſimilitudine,
& iniquiſſimâ diſcordiâ abſolutæ, univerſis ho-
minibus promptum ſuæ ſinceritatis præbeant præ-
ſidium*; ut agendo de compilatione novi Co-
dicis loquitur *Imperator in leg. 1. Cod. de veter.
jur. enucl. §. Cum itaque*.

Quamobrem rectè admonet idem Impera-
tor, ad effugiendam confuſionem id præcipuè
ſervandum eſſe in nova compilatione, ut nihil
77 contrarium, aut ſimile ponatur, nec inſeran-
tur Conſtitutiones mutatæ, correctæ, & abro-
tæ, ad aliud certè non aptæ, quàm ad confuſio-
nem ingerendam, ut habetur in *leg. unic. Cod.
de Juſtinian. Cod. confirman. §. Tollendis qui-
dem, & in leg. unic. Cod. de emendat. Codic.
§. Supradictis itaque*, ibi = *Conſtitutiones verò
ſuperfluas, vel ex poſterioribus ſanctionibus noſtris
jam vacuatas, vel ſi quæ ſimiles, vel contrariæ
invenirentur, circumducere, & à proprii Codi-
cis congregatione ſeparare* = & latiùs in *leg. 1.,
& 2., Cod. de veter. jur. enucl.*, & docent *Bald.
in leg. unic. §. Quibus Cod. de nov. Cod. fa-
cien. num. 5.*, ubi admonet Statutarius, quod
non debeant ponere Statuta contraria, *Barboſ.
in Jus Can. tom. 1. in proem. decretal. num. 42.,
& 43.*, *Engel. in Jus Can. in proem. num. 18.*,
ubi, quod in una, eademque Legum compila-
tione non debet eſſe contrarietas, *Æneas de
Falcon. de reſerv. quæſt. 4. princ. effect. 6. nu. 2.*,
*Monet. de diſtribut. quotid. part. 2. quæſt. 11.
78 num. 31. verſ. Quamquam*, Et ſanè ad quid Leges
correctas, & abrogatas inſerere, quæ nullius
ſunt utilitatis? ut, per *Text. in Auth. de nautic.
uſur.*, probat *Thabor. axiom. jur. lib. 3. cap. 97.
axiom. 1.*, & Statutum, ſive diſpoſitionem abo-
litam, & revocatam, quæ non eſt ampliùs di-
ſpoſitio, nec dicitur amplius Statutum? *Natt.
conſ. 19. num. 8.*, *Surd. conſ. 58. num. 14., &
ſeqq.*, *bon. mem. R.P.D. Fattinell. reſp. 16. n. 1.*

Eâdemque prorsùs ratione diſtrictè prohi-
bet Imperator, nè in novum Codicem refe-
rantur Leges non obſervatæ, & quæ in deſue-
tudinem abierunt, ut per hæc clariſſima verba
loquitur in *leg. 1. Cod. de vet. Jur. enucl.*, ibi=
*Sed etſi quæ Leges, in veteribus libris poſitæ, jam
per deſuetudinem abierunt, nullo modo vobis
eaſdem ponere permittimus* = & prius in *leg. unic.
Cod. de emend. Cod. §. Supradictis itaque*, ibi =
*Nullâ penitùs nec ſimili, nec diverſâ, nec inuſi-
tatâ relictâ Conſtitutione* =, & jure quidèm,
meritòque; Nam, ſi nullus eſt earum uſus, ut 79
quid fruſtra membranas occupant, ut habetur in
Canon. ſi Romanorum diſtinct. 19., ibi = *Ut quid
fruſtrà membranas occupant, poſtquam non haben-
tur acceptæ* =, alioquin per illarum inſertionem
rurſus probatæ videri poſſent, ad mentem *Gloſſæ
in Canon. 1. diſtinct. 20. verb. Carthaginienſium*,
ibi = *Eos Canones Sedes Apoſtolica videtur pro- 80
baſſe, & uſuales eſſe, quando in Codicem Cano-
num referendos curavit* =.

Prout quoque ſimili jure præcepit Imperator,
omne ſuperfluum, & inutile amputandum, &
reſecandum eſſe, & quidquid mutatione, cor- 81
rectione, & emendatione dignum videtur,
omninò corrigendum, & emendandum eſſe,
expreſsè demandat, ut *nihil inutile, nihilque
perperàm poſitum, ſed quod in ipſis verum obti-
nent, argumentum accipiant* =, juxtà aurea ver-
ba relata in *proem. Inſtit. §. Cumque hoc*, qui-
bus optimè concinunt ſancita in *leg. 1. Cod. de
nov. Cod. facien. §. Quibus ſpecialiter*, ibi = *Re-
ſecatis tàm ſupervacuis* =, & rurſus, ibi = *Leges 82
componere, & congruis titulis ſubdere, adjicien-
tes quidèm, & detrahentes, imò & mutantes
verba earum, ubi hoc rei commoditas exigeret;
colligentes verò in unam ſanctionem, quæ variis
Conſtitutionibus diſperſa ſunt, & ſenſum earum
clariorem efficientes* =, & in *L. unic. Cod. de Juſtin.
Cod. confirm. §. Hæc igitur*, ibi = *Sed etſi quæ
earumdem Conſtitutionum detractis, vel additis,
vel permutatis certis verbis (quod & ipſum præ-
fatis Excellentiſſimis viris ſpecialiter permiſimus)
nullis concedimus ex libris veterum Juris inter-
pretum aliter eas habentes recitare* =, & in
leg. 1. Cod. de veter. Jur. enuclean., ibi = *Sed
in hoc vobis ſtudium eſſe volumus, quod, ſi quid
in veteribus libris non benè poſitum inveniatis,
vel aliquid ſuperfluum, vel minùs perfectum,
ſupervacuâ longitudine remotâ, & quod im-
perfectum eſt, repleatis, & omne opus modera-
tum, & quàm pulcherrimum oſtendatis* =, & in
leg. 2. Cod. eodem §. Tanta autem, ibi = *Hoc
tantummodò à nobis effecto, ut, ſi quid in legibus
eorum vel ſupervacuum, vel imperfectum, aut
minùs idoneum viſum eſſet vel adjectionem, vel
diminutionem neceſſariam accipiat, & rectiſſi-
mis regulis tradatur*.

Quod obſervarunt etiam Summi Pontifices
*Gregorius IX., & Bonifacius VIII. in compila-
tione Decretalium, & Sexti*, ut legitur in proe-
mio utriuſque compilationis, nempè *Decreta-
lium*, ibi = *reſecatis ſuperfluis* =, & *Sexti* =, ibi=
*& tandem pluribus ex ipſis (cum vel temporales,
aut ſibi ipſis, vel aliis juribus contrariæ, ſeu
omninò ſuperfluæ viderentur) penitus reſecatis* =;
& juſtâ profectò ratione, nam Lex ſuperflua
remedia non inducit, *leg. hæc ſtipulatio §. Di-
vus ff. ut legat. nomin. cav.*, *leg. quibus idem ff.
de verbor. oblig.*, *Barboſ. in Jus Canon. tom. 1.*

*proem. Decretal. num.*28., & omne ſuperfluum eſt à Jure reprobatum, *Barboſ. loco mox citat. num.*29., *&* *in collect. in Cod. tit. de nov. Cod. facien. num.* 5., *Gonzal. ad regul.*8. *Cancellar. gloſſ.* 22. *num.* 4., unde benè inquit *Gloſſa in leg. unic. Cod. de latin. libert. tollen. verb. cum igitur litt.P.* = *Quia, quod eſt utile, recipimus, & quod eſt inutile, deſpicimus, ergò videamus, quid ſit utile, & quid inutile* =, certè autem = *multò utiliùs eſt pauca idonea effundere, quàm multis inutilibus homines prægravari* = quia = *multis inutilibus permixtum, nullam ſui ad eruendum præbet copiam* =, ut admonet *Imperator in dicta leg.* 2. *Cod. de veter. Jur. enucl. §. Contrarium in fin.*, & notat *Abb. in proem. Decretal. num.*4.

Cum itàque ſpectatâ mente Imperatoris, & Summorum Pontificum, aliiſque rationibus, ſuprà deductis, perſpicuè, & liquidò appa-
83 reat, ad evitandam confuſionem, in novum Codicem referri minimè debuiſſe Leges contrarias, abrogatas, inuſitatas, & alias quomodocumque ſuperfluas, & inutiles redditas, eas verò, quæ correctione, & emendatione indigerent, nonniſi ità correctas, & emendatas in eo inſerendas fuiſſe, ſtatim inde videmus, excluſum iri omnem exceſſum, quo notantur Patres Commiſſarii in caſu noſtro, in omittendo, mutando, & reſecando, ſi demonſtraverimus, Conſtitutiones, & extravagantes, ab illis omiſſas, rejectas, correctas, & emendatas, eſſe de genere illarum, quæ omitti, corrigi, & emendari debebant, ſive quia contrariæ, ſive quia abrogatæ, aut inuſitatæ, & ſuperfluæ, ſive demum quia correctione dignæ. Præmiſſis autem hiſce certiſſimis regulis, id facilè præſtabimus, ſingulas, quò brevius fieri poterit percurrendo.

Initium igitur faciendo *à prima Conſtitutione cum ejus prima, & ſecunda extravaganti*, quæ aderant in antiqua recompilatione, demandatur in illis, quod Pater Prior Monaſterii S. Bartholomæi de Lupiana ſit Pater Generalis
84 noſtri Ordinis, & quod illius electio ſpectet dumtaxat ad Patres Vocales ejuſdem Monaſterii; cum autem uſque ab anno 1687. hæc Sacra Congregatio demandaverit, quod ſeparanda ſit impoſterum dignitas Prioris S. Bartholomæi ab illa P. Generalis, quodque electio d. Prioris ſpectet ad ſolos Vocales illius Conventus, electio verò P. Generalis ad totam Religionem, quam quidèm reſolutionem ſpecialiter approbavit Ven. Servus Dei Innocentius XI.; hinc manibus palpatur, ipſo facto abrogatam fuiſſe prædictam primam Conſtitutionem cum prima, & ſecunda extravaganti à laudata reſolutione hujus Supremi Conſeſſus, à Summo Pontifice confirmata, & per conſequens inutilitatem, & reſpectivè confuſionem novæ recompilationis parere debuiſſe inſertionem illius veteris, & abrogatæ Conſtitutionis cum ſua prima, & ſecunda extravagantibus, juxtà ſuperiùs firmata.

Similis farinæ eſt *ſecunda Conſtitutio* antiquæ recompilationis *mutilata* in nova, cumque in dicta Conſtitutione antiqua permittatur reelectio ejuſdem Prioris, qui ſuum triennium expleverat, ut patet ex illis verbis *illius ejuſdem*, ſcilicet Religioſi, *qui erat Prior, aut alterius*, 85
hinc, cum ad inſtantiam totius Religionis obtentum fuiſſet à ſan. mem. Clemente VIII., & ſan. mem. Paulo V. Apoſtolicum Breve, cum quo expreſſe prohibebantur in noſtro Ordine Priorum reelectiones, niſi elapſo triennio à terminatione eorum officii, vel aliâ novâ electione intercedente, cum opportunis derogationibus *quarumcumque contrariarum Apoſtolicarum Conſtitutionum, Ordinis Statutorum, etiam Apoſtolicâ authoritate confirmatorum*; hinc omninò ad tollendam confuſionem, & contrarietatem inter d.Conſtitutionem,& præfata Decreta Pontificia, omninò demenda erant in nova recompilatione verba illa *illius ejuſdem, qui erat Prior, aut alterius*, ut pariter diſcurrenti patet.

Tranſeamus ad *ſeptimam Conſtitutionem* antiquæ recompilationis. Fas autem ſit Eminentiſſimis Patribus referre, quod, in vim Conſtitutionis antiquæ, eligendi erant in Definitores Generales à Capitulo generali octo Religioſi, quatuor ex Procuratoribus Monaſteriorum noſtri Ordinis, & quatuor ex Prioribus, ut in *d. Conſtitutione antiquæ recompilationis*; Cumque poſtmodum ſupervenerit ſæpiùs laudatum *Breve Innocentii XI.*, cujus vigore dignitas Priora- 86
lis Monaſterii S.Bartholomæi decorata fuit perpetuo munere Definitoris Generalis, hinc per conſequens non erant ampliùs eligendi octo Definitores, ſed tantùm ſeptem, propterea in nova recompilatione corrigenda erat antiqua, &, ſicuti in illa fiebat mentio de octo Religioſis, eligendis in Definitores, in ipſa diminuendus erat numerus illorum ad ſeptem, aliàs patentiſſima contrarietas inter dictum Breve Innocentianum, & tenorem antiquæ Conſtitutionis exorta fuiſſet.

Sic pariter reſpondetur ad *omiſſionem ſeptimæ extravagantis ejuſdem ſeptimæ Conſtitutionis*; Nam, cum in dicta extravaganti mandaretur, quod in Capitulo generali Patres vocales, à quibus eligendus erat Pater Generalis, eligi non poſſent in Priores, ex ea quippè ratione, quia, cum tunc temporis Prior Monaſterii Sancti Bartholomæi de Lupiana eſſet pariter Generalis, illeque eligendus eſſet à ſolis Patribus vocalibus ejuſdem Monaſterii, *ut in prima Conſtitutione cum prima, & ſecunda extravaganti*, jurementò, ne ipſimet Patres Vocales inter ipſos dividerent Prioratus Ordinis, & ſic illius fierent tyranni, fuit in dicta extravaganti demandatum, ne dicti Patres Vocales eligerentur in Priores. Cumque ſubinde in vim reſolutionis hujus Sacræ Congregationis, approbatæ à Summo Pontifice Innocentio XI., mutata
fuerit methodus eligendi P. Generalem, nem- 87
pè quod, ubi prius à ſolis Patribus Vocalibus dicti Monaſterii eligebatur, impoſterùm ab omnibus Vocalibus Religionis eligendus eſſet. Hinc jurementò, quia ceſſabat timor præpotentiæ Patrum Vocalium dicti Monaſterii Sancti

cti Bartholomæi, admittendi erant iidem Patres ad Prioratus ejuſdem Ordinis, ſicuti admittuntur alii Patres Vocales ceterorum Monaſteriorum, alias iidem Patres dicti Monaſterii (quod ſemper fuit, & eſt primum noſtri Ordinis) fuiſſent deterioris conditionis, quàm alii Vocales, nam in vim antiquæ extravagantis non poterant eligi in Priores, & in vim Brevis Innocentii XI. privantur facultate eligendi Patrem Generalem, quod equidem abſurdum, omninò vitandum, vitatum fuit, ſtante omiſſione *dictæ ſeptimæ Conſtitutionis* in nova recompilatione.

Mutilarunt Patres Commiſſarii plura verba *Conſtitutionis undecimæ* antiquæ recompilationis, ubi, quando de electione, & facultate Viſitatorum Generalium agitur, dempta fuit diſpoſitio, quod Prior electus Viſitator, non viſitet alium Priorem pariter Viſitatorem, nec hujus Monaſterium, & ratio mutilationis ea
88 fuit, quia, cum poſt emanatam hujuſmodi Conſtitutionem, agnoverit Religio, incompatibilia, & damnoſa eſſe Prioris, & Viſitatoris munera in uno, eodemque ſubjecto, proptereâque ſucceſſivè ſanciverit, ut, quotieſcumque Generalis Viſitator Prioratum adipiſceretur, eo ipſo viſitatio Generalis vacaret, ut habetur in *extravaganti octava* ad prædictam *Conſtitutionem undecimam*, ſupervacanea remanebat per conſequens ſupranarrata diſpoſitio, ut per ſe patet.

Circà *octavam Conſtitutionem* antiquæ recompilationis, opponunt Patres Adverſarii, non fuiſſe demenda illa verba, *& libertates, atque prærogativæ, quæ Monaſterio S. Bartholomæi conceſſæ fuerunt in primo Capitulo Generali, ei auferri non poſſint per definitionem unius Capituli, aut duorum, aut plurium Generalium, aut privatorum, & in hoc oſtendimus noſtris Succeſſoribus id, quod nobis non eſt licitum, & honeſtum facere*; & fundant iidem Adverſarii eorum oppoſitionem in eo, quod, ſi dicta verba demantur in nova recompilatione, ſummum præjudicium inferatur Monaſterio Sancti Bartholomæi de Lupiana, quaſi quod in noſtra Religione periret memoria antiquorum privilegiorum ejuſdem Monaſterii.

At reverà futilis, atque inanis omninò eſt contraria animadverſio. Quandoquidem omnes prærogativæ, quibus prætatum Monaſterium pollebat, erant illæ, nempè, quod Prior dicti Monaſterii eſſet iſſimul Generalis totius Ordinis, quodque ad illum eligendum concurrere deberent tantummodo Patres Vocales dicti Monaſterii, & demùm, quod P. Generalis reſideret perpetuò in dicto Monaſterio, & omnes iſtæ prærogativæ abrogatæ fuerunt per ſæpè laudatum Breve Innocentianum. Hinc prælaudati quatuor Patres Commiſſarii agnoſcentes, mox tranſcripta verba adverſari dicto Brevi Innocentiano, conſultò illa omiſerunt in nova recompilatione, & propterea laudem potiùs, quàm reprehenſionem merentur.

Conqueruntur pariter PP. Adverſarii, quod in *Conſtitutione* 17. reſecatum fuerit Privilegium, Monaſterio S. Bartholomæi de Lupiana conceſſum, cujus vigore, quicumque Prior, aut Frater alterius Monaſterii electus fuiſſet in
Priorem dicti Monaſterii, cogi poſſet ad illud 89
acceptandum. Non negamus, quod in nova recompilatione iſtud privilegium fuerit omiſſum, ſed jure meritò ſic factum fuit, quia, cum dicta Conſtitutio facta fuiſſet eo tempore, quo Prior S. Bartholomæi ſimul erat Superior generalis Ordinis totius, illa coactio ad acceptandum Prioratum referenda omnino erat ad Generalitiam dignitatem, non autem ad ſimplicem Prioratum, pro cujus acceptatione jam particulariter providet Religio in ſua *Conſtit. 70. antiquæ recompilat., ut in collat pag.* 278., unde dicta coactio ad acceptandum aptari debebat, prout aptata fuit in *nova recompilat. Conſt. 3. tract. 3.*, de Superioris generalis electione loquenti in ead. *collat. dicta pag.* 77.

Agnoſcit Pars adverſa palpabilem hanc veritatem, ſed nihilominus adhuc prætendit, coactionem ad acceptandum Prioratum S. Bartholomæi ponendam fuiſſe in nova recompilatione ſaltem ratione Vicariatus Generalis, qui in prælaudato Brevi ſan. mem. Innocentii XI. perpetuò tribuitur Priori S. Bartholomæi.

Hujus tamen objecti futilitas illicò detegitur animadvertendo, quod nullibi in antiqua recompilatione ſancitum reperitur, Vicarium Monaſterii S. Bartholomæi, qui vacante Prioratu ejuſdem Monaſterii, Vicarius Generalis evadebat, juxta *Extravagantem 3. Conſtitutionis primæ recompilationis antiquæ* cogi debere ad Vicariatum acceptandum, undè, cum hujuſmodi coactio in antiquis noſtris Statutis non legatur, nec de ipſa Breve prædictum loquatur, neſcitur quo jure exadverſo prætendatur, apponendam fuiſſe in nova recompilatione d. coactionem ad acceptandum Prioratum S. Bartholomæi, quando præſertim hujuſmodi qualitas Vicariatus generalis in dicto Priore eſt merè accidentalis, eidem applicabilis ad ſummum per breve tempus trimeſtris, & in caſu ſolummodò, quo P. Generalis, durante ſuæ dignitatis triennio, diem clauderet extremum, juxtà *Extravagantem ſecundam Conſtit. 6. tract. 5. novæ recompilationis in collat. pag.* 3.

Deſcendendo poſtmodum ad omiſſionem *Extravagantis primæ*, regiſtratæ poſt *antiquæ recompilationis Conſtitut.* 20., in qua demandabatur, quod, ſi Fratres ratione itineris extra Monaſterium pernoctaſſent, tenerentur primà vice peccata ſua ſoli P. Priori pandere, de illius caſſatione lamentari non poſſunt Adverſarii, cum adverſus eam de directo pugnet unum ex Decretis *fau. mem. Urbani VIII.*, incipiens:
Nullus, ibi = *Non liceat Superioribus Regula-* 90
rium Confeſſiones Subditorum audire, niſi, quando peccatum aliquod reſervatum admiſerint, aut proprio motu id ab iis petierint =, *ut in Bull. tom. 4. Lugdun. impreſſ. fol. mihi* 67.

Sed, cùm acriter conqueruntur de omiſſione *Extravagantis primæ*, legendæ poſt *Conſtit.* 24.,

per quam monentur Fratres, ut ſæpè confitean-
tur eum Priore, credaotque, illam omitti non
debuiſſe, qoòd per modum exhortatioois, &
conſilii loquatur, non verò coactionis.

Obſervari precamur, quod, cum in prælau-
dato Decreto *ſan. mem. Urbani VIII.* apertis
verbis demandetur, ut, ſi ipſimet Subditi ſpon-
tè, aut proprio motu confiteri Superioribus pe-
91 tierint, id eis permittatur, ſuperfluum omnioò
fuiſſet reponere in oova recompilatione præ-
fatam extravagantem, cum ipſius diſpoſitio
idem, ac Decretum Pontificium contineat, ut
omnibus ootum eſt; ideoque de hujuſmodi
omiſſione conqueri non poſſunt PP. Adverſarii
cum nullibi in tota nova recompilatione prohi-
bitum legatur, quod Subditi, quatenùs velint
Superiori ſuo peccata confiteri, id facere non
valeant, proindeque ſubintret vulgata utriuſ-
que juris regula, *quod non probibetur fieri, per-
mittitur*.

Fruſtra quoque exadverſo impugnatur omiſ-
ſio *Extravagantis tertiæ Conſtitutionis 36.* an-
tiquæ recompilationis; Cum euim in ea diſpo-
neretur, quod Præſidens, Procurator, & Cuſtos,
qui dantur iu Granciis, poſſent impunè verbe-
rare, & carceribus mancipare Famulos, Ser-
92 vientes, Familiares, & Commenſales, qui ta-
men omnes ſunt ſeculares, certo ſalario pro
Monaſteriorum, vel Granciarum ſervitio con-
ducti, nemo non videt, prudentiſſimè dictam
Extravagantem omiſſam fuiſſe, tum quia jam
obſoleta erat, & nunquam executioni deman-
data, tum etiam quod iſta *extravagans* digoè
omiſſà fuerit, cum præfatæ pœnæ ſint de dire-
cto contrariæ ſanctitati, & manſuetudini Reli-
gioſorum, imo, & periculoſæ, ob facilem in-
curſum in irregularitatem, caſu, quo unus ex
verberandis lethali vulnere percuteretur, ſicque
eorum ſtatui omninò repugnabat; Tum demùm
quia ad ſolum Regem reos punire pertinet,
ab ejuſdemque propterea Extravagantis execu-
tione, nonniſi damna, & pericula expectanda
fuiſſent.

Nec minùs injuſtè Pars adverſa contendit
conſervari debuiſſe in nova recompilatione
*primam, ſecundam, & tertiam extravagantes
Conſtitutionis 38.* recompilationis antiquæ, in
quarum prima diſponebatur, quod Monaſte-
riorum Alumoi nihil adquirere poſſent titulo
ſucceſſionis, aut hereditatis ab inteſtato. Se-
cunda vero prohibebat ulteriores Bonorum em-
ptiones, niſi priùs alia jam poſſeſſa venderen-
tur, exceptis tamen iis, quæ relinquerentur,
aut donarentur pro fundatione Capellaniarum,
quas ad fovendam fidelium devotionem cum
opportunis Superiorum licentiis acceptari poſſe,
diſponebatur; & tertia denique ab hujuſmodi
prohibitionibus Monialium Monaſteria exci-
piebat. Ratio etenim condendi prædictas extra-
vagantes illa fuit, nempè invida rabies aliquo-
rum præpotentium laicorum, qui de nimiis
divitiis Monaſteriorum illius ſeculi conquere-
bantur, & Pio Regi Catholico pro ſuppreſſione
noſtræ Religionis inſtabant, ideoque providè
Capitulum generale anni 1513. prædictas ex-
travagantes condidit, ut conſtat ex hiſtoria no-
ſtræ Religioois, relata uſque & de anno 1613.
in antiqua recompilatione, & tranſcripta in
collat. pag. 151., & 152.

Quia verò poſteà, ceſſatâ iſtâ perſecutione,
ipſamet Religio plura propoſuit ſan. mem. Pau-
lo III. dubia, & ſcrupulos ſuper obſervantiâ
prædictarum extravagantium, & idem Sum-
mus Pontifex, ad conſulendom ſerenitati con-
ſcientiæ Monachorum, ſuo ſpeciali Brevi in-
dulſit facultatem noſtræ Religioni, ut ſuper
hiſce negociis id demandaret, quod ſibi me-
liùs videretur, concedendo videlicet, vel prohi-
bendo ſuis Alumnis ſucceſſionem in Bonis,
ideò in ejuſdem Brevis ſequelam noſtra Reli-
gio in Capitulis generalibus de anno 1558.,
& 1561. prædictas extravagantes abrogavit, ut
videre eſt in eadem hiſtoria anni 1613. *in dicta
Collat. pag. 152.*; Cum itaque prædictæ tres
extravagaotes jam eſſent à ſubſequentibus Ca-
pitulis generalibus abrogatæ uſque, & de dictis
annis 1558., & 1561., & ità in poſterum ſer-
vatum fuiſſet; nam Monaſteria noſtri Ordiois 93
omnes hereditates, & Legata; quæ ejus Alum-
nis obvenerunt, receperunt, & recipiunt, &
ex reditibus excreſcentibus alia Bona emunt,
abſque eo quod vendant illa, quæ poſſident,
inutile omoinò erat illas in nova recompilatio-
ne tranſcribere, ut patet ad ſenſum.

Queruntur ulteriùs PP. adverſarii, quod
Conſtitutio 40. fuerit primo loco mutilata in
illa parte, in qua permittebatur, ut Novitii,
non adhuc expleto probationis anno, poſſent
ad profeſſionem admitti: Secuodo loco fuerit
mutilata in illa parte, in qua diſponebatur,
quod Monachus, ob demerita, translatus ad alie-
num Monaſterium, ſi in eo novam profeſſio-
nem emiſiſſet, in hujus Capitulo vocem non ha-
beret, niſi defluxo anno, à die quo ejuſdem
Priori obedientiam promiſiſſet, ut videre eſt
in *Collat. pag. 157.*

At præfatas mutilationes rectè fuiſſe factas,
conſtat ex eo quod, ſi loquamur de prima, quis
eſt qoi neſciat, quod profeſſio emiſſa ante 94
completum novitiatus annum reprobatur ex-
preſsè à Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. cap. 15.
de reform.*? ſi verò de ſecunda ſermonem ha-
beamus, iſta fuit abrogata per ſubſequentem
*Extravagant. 3. Conſtit. 12. antiquæ recompila-
tionis*, integrè correſpondentem in nova recom-
pilatione *Extravag. 2. Conſtit. 8. tract. 8., ut in
d. Collat. pag. 165.*, cum qua demandatur, quod 95
ſimiles Religioſi translati ob eorum demerita
de uno Monaſterio ad aliud, nonniſi elapſo
quadriennio, ſuffragium in Capitulo ferre,
poſſint.

Rectè pariter omiſſa fuit *Extravagans pri-
ma* prædictæ *Conſtitutionis 40.*, in qua diſponi-
tur, quod nullus ad habitum recipiatur, niſi poſt
completum 18. annum, eâ quippe ratione, quia
minor ætas impar eſt ad exactè perpendendam
eſſentiam ſtatus Religioſi, quem Novitii aſſu-
mere intendunt, ut legitur in dicta extrava-
gan-

Digitized by Google

ganti omiſſa. Ratio verò, quarè fuit illa omiſſa
in nova recompilatione, fuit, & eſt, quia, cum
Concilium Tridentinum agnoverit, adoleſcen-
tes, in ætate annorum 16. conſtitutos, ad digno-
ſcendum ſtatum regularem Religionis eſſe ca-
96. paces, ut in *ſeſſ. 25. de reformatione cap. 15.*,
hinc poſt publicatum dictum Concilium, pra-
xis introducta fuit in noſtra Religione admit-
tendi ad habitum regularem adoleſcentes in
minore ætate, quàm 18. annorum conſtitutos,
de qua praxi teſtatur annotatio antiquæ recom-
pilationis anni 1613., ut in *Collat. pag.* 158, &
habemus vivum exemplum in Urbe, nempè
A.R.P. Magiſtri Antonii de Leone ex Adver-
ſariis, qui in ætate 14. annorum conſtitutus,
aſſumpſit habitum noſtræ Religionis, ut im-
pugnare non audebit, & hæc eſt frequens praxis
noſtræ Religionis.

Juſtè quoque fuit omiſſa in nova recompila-
tione *Extravagans 2. ejuſdem Conſtitutionis* 40.,
per quam ordinabatur, quod Novitii à Magi-
ſtrorum ſubjectione per profeſſionem non exi-
merentur, donec ab illa per Priores cum con-
ſilio præfatorum Magiſtrorum non liberaren-
tur: cum enim ita minimè determinaretur tem-
pus novitiatus, ſed arbitrio PP. Priorum cum
conſilio P. Magiſtri Novitiorum relinqueretur,
atque deinde ab anno 1621. uſque ad annum
1710. in pluribus Capitulis generalibus, & pri-
vatis noſtra Religio mandaverit, educari, &
97 erudiri Novitios in ſcholis ſub diſciplinâ ſuo-
rum Magiſtrorum per ſeptennium, computato
probationis anno; provido conſilio prædicta *Ex-
travagans* 2. fuit omiſſa, utpotè quia cùm *nova
ordinatione* in dictis Capitulis facta, legenda *in
dicta Collat. pag. 159.*, ejuſdem omiſſæ extra-
vagantis defectus correctus, atque ſuppletus
extiterat mediante determinatione ſeptennalis
temporis pro tyrocinio complendo.

Imo ad hoc, ut conſtanter in poſterum novi-
tiatus ſeptennio perduraret, conſultiſſimè noſtra
Religio in dictis Capitulis generalibus, & pri-
vatis, celebratis ab anno 1621. uſque ad 1710.,
Priores deſuper diſpenſandi facultate privare,
ſtatuit, illam attribuendo Definitorio Capituli
generalis, aut Capitulo privato, vel Reveren-
diſſimo P. Generali inter Capitulum, & Capi-
tulum, præcedentibus tamen debitis informa-
tionibus ſuper neceſſitate, & juſtitiâ diſpenſan-
di, ut latiùs legitur in *dicta nova ordinatione*,
pacificè ab anno 1621. uſque ad præſens obſer-
vata abſque eo quod Patres Priores in nihilo un-
quam conqueſti fuerint de privatione facultatis
diſpenſandi, ut ingenuè Pars adverſa confeſſa
fuit in ſuo ſupplici libello porrecto ad Reveren-
diſſimum Nuncium. Quotieſcumque igitur
ipſimet PP. adverſarii fateri coguntur utilita-
tem perdurationis Novitiorum per ſeptennium
in novitiatu, ſequitur exinde, quod dignè, &
juſtè noſtra Religio *in dicta ordinatione* priva-
verit PP. Priores facultate diſpenſandi in dicto
98 ſeptennio, quia agnovit, quod PP. Priores fa-
cilè ad complacendum Novitiis, vel eorum
conſanguineis diſpenſabant dicto ſeptennio,
exindeque palpabile noſtræ Religionis promana-
nabat præjudicium, nam Novitii, per breve
tempus in novitiatu permanentes, nullatenus
valebant diſciplinâ regulari imbui, & conſoli-
dari, & per conſequens poſt profeſſionem,
tanquam ignari noſtræ regularis diſciplinæ,
nullum ſpirituale emolumentum pro ſe ipſis, &
noſtra Religione parare valebant; Ritèque pro-
pterea hujuſmodi præjudiciis conſuluit, hujuſ-
modi diſpenſandi facultatem à Prioribus aufe-
rendo, illamque reſervando Definitorio Capi-
tuli generalis, vel Capitulo privato, vel P. Ge-
nerali, nam iſti ſi unquam diſpenſent, hoc mi-
nimè faciunt, niſi præviis Priorum informatio-
nibus ſuper vitâ, & moribus Novitiorum, ut
demandatur in *eadem ordinatione*, atque ita,
quin ullatenus turbetur juriſdictio eorumdem
Priorum, à quorum favorabili relatione diſpen-
ſationis gratia principaliter dependet, rectè,
completæque novitiorum educationi proſpici-
tur, ipſorumque Priorum in diſpenſando faci-
litas excluditur.

Tranſeundo autem ad geminas *Extravagan-
tes*, nempe 2., *&* 4. *Conſtitutionis* 42., in antiqua
recompilatione regiſtratas, ac in nova præter-
miſſas, eam omiſſionis rationem adducimus,
quia, cum altera ex eis, nempe *ſecunda* extra-
vagans diſponeret, quod Monachi profeſſi, non-
niſi poſt quadriennium à die profeſſionis, ſuffra- 99
gium dare poſſent in Capitulis particularibus
Monaſteriorum; altera verò, nempe *quarta*
extravagans requireret lapſum ſexennii, agni-
tumque fuiſſet in noſtro Ordine, quod eſſet ni-
mis breve dictum ſexennium ad hujuſmodi ef-
fectum, & idcircò ſancitum extitiſſet in Capi-
tulo generali anno 1642. *per extravagantem
tertiam ejuſdem Conſtitutionis*, quod Monachi
non poſſent habere vocem in Capitulo, niſi
expleto decennio habitus, quiſque videt, om-
ninò inutile, & fruſtraneum fuiſſe apponere in
nova recompilatione illas antiquas extravagan-
tes, jam abrogatas per novam anni 1642.

His ſuccedit omiſſio *Conſtitutionis* 46. *cum
ſua prima extravaganti antiquæ recompilationis*,
in quarum prima diſponebatur, quod diuturna
mulierum mora non permitteretur in portis
Monaſterii, quodque, ubi vigeret conſuetudo
admittendi mulieres intra ſepta Monaſterio-
rum, poſſet pro illarum admiſſione Prior licen-
tiam concedere, ac in ſubſequenti *extravagan-
ti prima* ſtatuebatur, quod ultra unum diem, &
unam noctem non eſſent mulieres intrà Mona-
ſteriorum ſepta retinendæ, niſi cum conſilio
Deputatorum data fuiſſet à P. Priore licentia.
Cum autem deinde emanaverint Conſtitutio-
nes Sancti Pii V. inter ejus impreſſas *la* 20., &
Gregorii XIII. *la* 28., laudabiliter ſimilia expreſ-
sè vetantes, juremeritò noſtra Religio ſe con- 100
formans prædictis Conſtitutionibus Apoſtolicis,
demandavit in Capitulis generalibus annorum
1573., & 1588., quod mulieres nullimodè in-
troducantur intra ſepta Monaſterii, niſi occaſio-
ne proceſſionum, intra eadem peragendarum,
ubi fuerit conſuetudo. Agnoſcant EE. PP., ſi
opus

opus erat pro bono noſtræ Religionis nomine
ad poſteros tranſmittere notitiam ſimilium ao-
tiquorum Statutorum.

Conqueruntur etiam Adverſarii, quod aoti-
quæ recompilationis *Conſtitutio decima* corre-
ſpondens in nova *Conſtit. 1. tract. 6.*, pluribus
in locis deformata, ac mutilala fuerit, quod
nos perſpicuum reddidimus, notando mutilata
verba minori charactere. Ad hoc autem, ut
objecti vis elucеſcat, ſupponendum oeceſſariò
eſt, in illa ſanciri, quod in Capitulo generali aſ-
ſignarentur duo Religioſi pro confirmandis ele-
ctionibus Prioratuum Monaſteriorum Regni
Aragoniæ; quodque præfata Conſtitutio eo
tempore prodiit, quo Regna Caſtellæ, & Ara-
goniæ diverſis Regibus erant ſubdita, & fre-
quentia bella, juxtà finitimorum morem ioter
illa exardeſcebant, proptereàque de facili non
patebat recurſus Monachorum Aragonenſium
ad P. Generalem, in Monaſterio S. Bartholo-
mæi Regni Caſtellæ Novæ reſidentem, ad
quem, juxtà eamdem Conſtitutionem jus no-
minandi Confirmatores electionum pertinet,
proptereàque ad hujuſmodi incommodum
evitandum prædicta ſancita fuiſſe.

Cum autem prædicta Regna per nuptias, de
anno 1474. inter Ferdinandum Aragonenſium
Regem cum Eliſabeth Caſtellarum Regina
101 contractas, inter ſe coaluerint, atque ità cauſæ
illæ ceſſaſſeot, ob quas, ut ſuprà, Confirma-
tores in Capitulo Generali pro Regno Arago-
niæ deputabantur, ideoque uſque & ab eo
tempore Religio quoque ab illorum electione
ceſſaſſet, ut exadversò non controvertitur,
jam patet exinde, quod hujuſmodi diſpoſitio,
tamquam oon amplius neceſſaria, & jamdiù
per Religionem inobſervata, referri oon de-
buerit in nova recompilatione.

Omiſſæ fuerunt etiam io nova recompilatio-
ne *Conſtitutiones 71. 72. 73. & 74.*, quæ lege-
bantur in antiqua; Non tamen irrationabiliter
prætermiſſæ dignoſcuntur, quia, quamvis Con-
ſtitutiones 71. 72. & 73. deſumptæ eſſent ex
corpore *Textus in cap. quia propter de elect.*,
nihilominùs Conſtitutio 71. agens de electione
per inſpirationem S. Spiritus, in ejuſdem Con-
102 ſtitutionis fine vocabatur à Religione pericu-
loſa Animarum, & potiùs relinquenda, quàm
ſequenda; 72. verò agens de electione per
ſcrutinium, ab ipſamet Religione propè finem
103 Conſtitutionis repudiabatur his verbis = *Quia
eſt adeo gravis, & periculoſa, omnes electores,
maximè Religioſi, illam effugere debent ob peri-
culum, quod poſſet evenire in ſequendo illam* =
Septuageſima tertia agens de electione *per
compromiſſum*, quamvis minùs periculoſa ab
104 Ordine nuncuparetur, atque facilior, ſtatimac
hujuſmodi eligendi formam Electores amplexi
fuerint, aſſerebatur tamen, quod raró redu-
cebatur ad praxim, ex eo quia raró in ea om-
nes Electores concordarent.

Hiſque de caoſis nunquam Conſtitutiones
prædictæ fuerunt in uſu penès ooſtram Reli-
gionem, quæ ad præfatas difficultates evaden-
das 74. Conſtitutionem condidit, in qua me-
diam viam aggrediendo, compoſuit eligendi
formam, Scrutino, & compromiſſo commix-
tam, eamque faciliorem, meliorem, atque
tutiorem iu dicta Conſtitutione uuncupavit,
atque ſervavit, ſed cum aliquali variatione
juxtà temporum varietatem; Cum enim præ-
dicta Conſtitutio juberet, quod à Scrutatori-
bus electionis fieret comparatio inter Electores
de zelo ad zelum, & inter Electos de merito
ad meritum, ac multæ Pontificiæ interpreta-
tiones emanaſſent favore aliarum Eccleſiarum,
& Ordinum, quibus dicta odioſa comparatio, 105
ad evitanda inconvenientia exinde orientia,
prohibebatur, ſolùmque majorem votorum nu-
merum attendendum eſſe, decernebatur, cum
hujuſmodi Pontificiis interpretationibus ſe
Religio conformare voluit, &, ad earum oor-
mam, prælaudatam Conſtitutionem 74. practi-
cavit uſque ad annum 1573., à quo tempore,
cum publicatum fuiſſet Concilium Tridenti- 106
num, in cujus *ſeſs. 25. cap. 6. de Regular.* ele-
ctio Superiorum per vota ſecreta fieri debere,
ſancitum fuerat, ut ſingulorum eligentium no-
mioa minimè publicarentur; opportunum
putavit noſtra Religio cum hujuſmodi ſan-
ctione ſe conformare, condendo propterea
extravagantem appoſitam poſt dictas Conſti-
tutiones, io qua diſpoſuit, quod in omnibus
electiooibus procederetur per ſchedulas ſe-
cretas.

Factâ verò extravagante prædictâ, abrogata
pernecеſſe remanſit quæcumque forma ele-
ctionis, præſcripta in prælaudatis Conſtitutioni-
bus, cum nec forma electionis per inſpiratio-
nem S. Spiritus, quæ juxta *Conſtitutionem 71.*
verbaliter fiebat, nec electio per Scrutinium,
quæ per manifeſtationem votorum à Scrutato-
ribus, & cum illa odioſa comparatione merito-
rum, & zeli fieri debebat, juxtà *Conſtitutionem
72.*, nec forma eligendi per compromiſſum,
deſcripta in *Conſtitutione 73.*, nec alia tan-
dem electionis forma, ex compromiſſo, & ſcru-
tinio conſtaos, deſcripta in *Conſtitutione 74.*, ul-
latenus eſſent ampliùs compatibiles cum modo 107
eligendi per ſchedulas ſecretas, à dicta extrava-
ganti ordinato, ad formam *Concil. in d. cap. 6.
ſeſs. 25. de Regular.*; unde neceſſariò in noſtra
nova recompilatione præfatæ quatuor Conſti-
tutiones prætermitti debuerunt, tamquàm con-
trariæ *d. Extravaganti unic. ad Conſt. 74.*

Palpabiliter igitur ex huc uſque dictis evio-
citur, diguè, & juſtè omiſſas fuiſſe in nova
recompilatioue ſex integras *Conſtitutiones*,
& 14. extravagantes, aliaſque mutilatas, tam- 108
quam abrogatas ex Sacro Concilio Tridenti-
no, aliiſque Conſtitutionibus Apoſtolicis, &
ſubſequentibus peculiaribus noſtræ Religionis
Statutis contrarias, ideoque ridicula rema-
net ultima Partis Adverſæ animadverſio,
nempe quod ſaltèm in venerationem antiquo-
rum PP., qui illas condiderunt, tranſcribendæ
erant in nova recompilatione, quia nihil eſt,
quod impediat PP. Adverſarios, quin io me-
mo-

Digitized by Google

moriam antiquarum Legum eas retineant in propriis Cellis, quando tamen in antiquitatis obſequium ſummâ quoque curâ retinentur in Archivio Generali Ordinis omnes antiquæ recompilationes, ut PP. Adverſarii ingenue fateri non erubeſcent.

Quod ſi ulteriùs proferantur exempla plurium *Textuum* tam Juris Canonici, quam Civilis, qui, etſi revocati, aut innovati, adhuc in corpore Juris inſerti leguntur, nos brevitatis gratiâ, omiſſis aliis reſponſiònibus, ſtrictè dicimus, certè non repugnare, quod Leges hujuſmodi *narrativè* citrà vitium inſeri poſſint
109 in nova compilatione *ex quadam convenientia, ut nihil antiquitatis ignoretur*, in quibus terminis lòquitur *Bald. in leg. unic. §. Quibus n.6. cod. de novo Codice faciendo*, ſed non inde dicendum eſt, quod omnino, & de neceſſitate inſeri debeant, adeoùt ſinè vitio omitti non potuerint, ut prætenditur in caſu noſtro, nam, ut benè inquit *Textus in Canon. ſcias 35. cauſ. 7. quæſt.1., aliud eſt ſpontè tranſire, & aliud eſt coactè, aut neceſſitate venire*, & non
110 per hoc, quod aliquid fieri poteſt, & licet, imò etiam aliquando congruit, ideo eſt neceſſe fieri, ut ex *leg.6. cod. de his quib. ut indign.*, tradit *Cuiac in leg.1. & 6. cod. eodem oper., Poſth. tom.5. pag. mihi 834. col.1. in fin. & col. 2. litt. B., Thebor. axiom. Jur. lib.12. cap. 5. axiom.2.*, nec quidquid Judicis poteſtati permittitur, neceſſitati Juris ſubjicitur, *leg. quidquid 40. ff. de Judic., Tamburin. de Jur. Abb. tom.3. diſput.4. quæſit.9. ſub num.12.*

§. V.

Excluditur exceſſus in addenda.

Plures quidem ſunt ordinationes, de novo additæ in poſtrema recompilatione, ſed quia partim deſumptæ ſunt ex antiqua, partim ex actis Capitularibus, partim ex mandatis Capitulorum privatorum, partim à Ceremoniali Religionis, partim à mandatis Rotularibus Definitorii generalis, partim denique à jure
111 Canonico, & Bullis Pontificiis, omnes verò peculiariter ordinatæ ſunt ad declarandas, & explicandas antiquas Conſtitutiones, atque extravagantes, ac ad tollendos abuſus, qui in noſtram Religionem irrepſerant; idcircò non credimus, quoad iſtas ullum exceſſum conſiderari poſſe, cum Patres Commiſſarii pollerent omnibus facultatibus, ad id faciendum neceſſariis, idcòque in addendis dictis ordinationibus diſceſſiſſe minimè videantur à Conſtitutionibus fundamentalibus Ordinis, ſed eas potius meliùs explicaſſe, & ad commodiorem uſum, ac faciliorem obſervantiam regularis diſciplinæ diſpoſuiſſe, juxtà antiquas conſuetudines, & praxim ejuſdem Religionis: adeoùt rectè affirmari poſſit, nihil de novo ab ipſis inductum fuiſſe, quod jam priùs diſpoſitum non eſſet in antiquis Statutis, aut de conſuetudine obſervaretur, quemadmodum in ſimilibus terminis obſervat *Rota deciſ.167. num.13. par.2. rec.*

At quià Patres Adverſarii clamant, redarguendo Commiſſarios de exceſſu in addendo, commiſſo, tùm ob ingentem numerum, & multitudinem ordinationum, in hac nova recompilatione additarum; tùm ob vim Legis obligatoriæ illis tributam, licèt, ut ipſi ajunt, eam nullo modo promererentur, quià nulla ex eis approbata fuerat in tribus ſubſequentibus Capitulis generalibus, juxtà id, quod præſcribitur à Conſtitutionibus Ordinis, idcircò, antequam hujuſmodi exceſſum non exiſtere, probemus, fas ſit pro noſtrorum peculiarium Statutorum cognitione præmittere, quod in noſtra Religione habemus primo loco *Regulam* S.Au- 112
guſtini =; Secundo loco *Conſtitutiones*; & ſunt illæ paſſim emanatæ à primo Capitulo Generali anni 1415. uſque ad Capitulum anni 1434. =; Tertio *Extravagantes*, quæ creantur ex ordinationibus factis in Capitulis Generalibus, Le- 113
giſque robur adquirunt: & extravagantis, ad Conſtitutionum calcem apponendæ, nomen adipiſcuntur, quotieſcumque fuerint in tribus Generalibus Capitulis approbatæ = Quarto *Ordinationes*, ſivè *acta Capitularia*, conſiſtentia in illis determinationibus, quæ in Capitulis Generalibus, ſive à tota Religione, hoc eſt nedum à PP. Definitorii Generalis, ſimul junctis cum Patre Generali, verùm etiam ab omnibus Vocalibus, ad Capitulum Generale venientibus, ſtatuuntur, & demum habemus *Rotulos*, vel *mandata Rotularia*, efformata ex illis decretis, quæ per Definitorium Generale quolibet triennio ſiunt pro bono regimine Ordinis.

Ultrò admittimus, quod in noſtra recompilatione additæ fuerunt 460. *Ordinationes* (ut ipſamet Pars adverſa conclamat in ſuo ſupplici libello, ad Reverendiſſimum Nuncium porrecto) ſed in hoc EE. PP. benignè animadvertere deprecamur, quod illæ non fuerunt per PP. Commiſſarios appoſitæ proprio marte in nova recompilatione, ſed vel deſumptæ fuerunt ex antiqua recompilatione, in qua deſcriptæ erant ſub nomine *annotationum*, & deſerviebant pro commento, & gloſſa Conſtitutionum, & extravagantium.

Vel ex originalibus actis capitularibus, conditis à tota Religione, collecta in Capitulis Generalibus poſt compilationem anni 1613. uſque ad annum 1714.; quæ quidem acta capitularia ſervantur in Archivio Noſtri Ordinis.

Vel ex mandatis Capitulorum privatorum, poſt annum 1613. uſque ad annum 1714. celebratorum, quæ quidem Capitula privata facultatem habent condendi ſimilia mandata, vim 114
legis habentia, uſque quo fuerint ab aliquo Capitulo Generali derogata.

Vel ex Ceremoniali Religionis, quod peculiariter. *Ordinarium* vocamus, quodque vim Legis habere in noſtra Religione, ex adverſo non controverti confidimus.

Vel tandem ex pluribus Textibus Juris Canonici, & ex pluribus Bullis Pontificiis, in earum margine allegatis.

In

In caſſum igitur de exceſſu in addendo PP. Commiſſarii redarguuntur, quandò ipſi nihil de proprio addiderunt, atque ſolummodò parendo mandatis Capituli Generalis, celebrati de anno 1714., ex prædictis fontibus hauſerunt daclaratorias illas ordinationes, quæ antiquarum Legum confuſiones, & contrarietates tollebant, cum potius ſummam exindè laudem reportare debuiſſent.

Panicuſque detegitur Adverſariorum terror emanans ex magnificata multitudine Ordinationum, nàm peculiariter habemus in noſtra Religione, quod poſt Regulam Divi Auguſtini, & Conſtitutiones Ordinis, emanatas de anno 1415., aſcendentes ad numerum 76., ſupervenerunt uſque ad annum 1613. extravagantes numero 131., ſuper quibus extenſa fuit antiqua recompilatio, exarata de anno 1613., unde, cum ab hoc tempore uſque ad annum 1711. ſuperveniſſent aliæ 34. extravagantes, nihil mirum eſt, quod, ad declarandas præfatas Conſtitutiones, & extravagantes, in totum numero 241., & ad reparandum abuſibus, qui ob malitiam hominum in dies in noſtra Religione irrepſerant, PP. Commiſſarii, neceſſarias declarationes adjicere, opportunum eſſe putaverint, cum hoc idem in quacumque recompilatione noſtra Religio obſervaverit, ut videre eſt in *Prologo* recompilationis anni 1613.

Urgente prætereà ad ejuſdem terroris excluſionem, quod ordinationes præfatæ, ſicut, & ceteræ aliæ Conſtitutiones, & extravagantes noſtræ Religionis non obligant nec ad culpam
115 venialem, ſed tantummodò ad pœnam corporalem, ut conſtat ex mandato primi Capituli Generalis noſtræ Religionis, emanato in eodem Capitulo anni 1415, renovato in antiqua recompilatione anni 1613., & habetur in ejus *Prologo*.

Rurſùs exclamant PP. Adverſarii contrà præ-
116 fatas ordinationes eo ſub prætextu, quod illæ non debeant habere vim Legis, quia non fuerunt approbatæ in tribus Capitulis ſequentibus juxta præſcripta *in Conſtit.* 8. antiquæ recompilationis.

Sed objectum non ſubſiſtit in facto. Primò, quià nova recompilatio, prout jacet, fuit approbata primò loco à Capitulo privato anni 1714., habente ad hunc effectum ampliſſimam facultatem à Capitulo Generali ejuſdem anni 1714., ac ſi eſſet ipſum met Capitulum Generale. Secundo loco fuit approbata d. nova recompilatio in Capitulo Generali anni 1717., & tertio loco in Capitulo anni 1726., celebrato coram Reverendiſſimo Nuncio, ubi, licèt Religio ardenter exoptaſſet, quod per ſuffragia Vocalium decerneretur, an dicta recompilatio eſſet, vel nè in perpetuum approbanda, attamen Reverendiſſimus Nuncius demandavit, quod ſuffragarentur PP. Vocales ſuper obſervantiâ per ſex menſes, prout reverà majori Vocalium conſenſu ſtatuta fuit obſervantia d. recompilationis per ſex menſes.

Hujuſmodi tamen mancam approbatiunem ad ſex menſes ſupplevit majori cum emolumento noſtra Religio. Nam P. Generalis cum Capitulo privato d. anni 1726., nec non 28. Monaſteria recompilationem manifeſtè approbarunt mediante mandato Procuræ ad effectum obtinendi ab EE. PP. confirmationem d. novæ recompilationis, unde, poſthabitis contrariis decem Monaſteriis, illam expreſsè impugnantibus, liquidò conſtat, majorem, & ſaniorem partem noſtræ Religionis novam recompilationem approbaſſe, & adhùc approbare.

Sed dato per malam hypotheſim, quod deficiat tertia approbatio Capituli generalis, adhuc tamen noſtra recompilatio interim obſervanda erit, donec contrarium in alio Capitu- 117
lo generali fuerit demandatum, ex rotundis verbis ejuſdem *Conſtitutionis octavæ*, exadverſò laudatæ, idiomate latino conſcriptæ, juxtâ primam Conſtitutionum editionem, factam de anno 1437.; Ibi enim ita diſponitur = *Tunc cenſeantur omninò firmæ quæcumque ordinationes, vel Statuta in Capitulo generali facta, cum à duobus proximè ſequentibus Capitulis expreſsè revocata non fuerint, interim tamen plenariè obſerventur* =, quæ quidem Conſtitutio renovata fuit tàm in recompilationibus anni 1613., quàm in *nova* anni 1716., & ex utroque textu concludenter evincitur permanentia cum vi Legis ordinationis unius Capituli generalis, quouſque per aliud Capitulum generale revocetur, ſic enim cantat *Textus d. Conſtitutionis octavæ*, prout jacet in utraque recompilatione = *Tunc habeantur pro firmis, abſque revocatione, ea, quæ mandabuntur, ſtabilientur, & fient in Capitulo generali, poſtquam confirmata fuerint, aut non revocata per alia duo Capitula generalia ſequentia &c* =; ſi enim ordinatio facta ab uno Capitulo generali, ſtatim ac confirmata non fuiſſet in ſubſequenti Capitulo generali, vim Legis amitteret, ut aſſerunt Adverſarii, ad quid in textu Conſtitutionis illa ſpecioſa verba = *Poſtquam confirmata fuerint, aut non revocata per alia duo Capitula generalia ſequentia* =, & in latino idiomate concripta illa expreſſiſſimâ clauſulâ = *Interim tamen plenariè obſerventur* =

Hoc quidem apertum ratiocinium eſt adeò innegabile, quod, ſi contrarium ad ſenſum Partis dicendum eſſet, ſequeretur illud palpabile abſurdum, nempè quod extravagantes fieri tantùm poſſent ex illis ordinationibus, quæ ſemel conditæ, poſteà in duobus Capitulis, immediatè ſequentibus, fuiſſent confirmatæ, non autem ex illis ordinationibus, quæ, ſemel factæ, elapſoque triennio, confirmatæ non fuerint in immediatè ſequenti Capitulo, ſed interpolatè, ſcilicet primò poſt ſexennium, deindeque poſt triennium, vel ſexennium, ac etiam novennium, utpotè quia exſpiratâ vi legislativâ d. ordinationis, ob non ſubſecutam confirmationem in primo ſubſequenti Capitulo, approbatio, & confirmatio ſubſequentis Capituli interpollati, dici deberent reſuſcitatio, ac ordinationis, jam olim demortuæ, quaſi nova creatio, quæ per conſequens indigeret novâ adprobatio-

ne

ne aliorum duorum Capitulorum immedia-
te ſequentium, & ſic ad ſenſum Partis proce-
deremus cum palpabili confuſione in infini-
tum. Id autem omninò repugnat praxi, & ſty-
lo noſtri Ordinis, qui, juxtà teſtimonium Au-
thoris antiquæ recompilationis anni 1613. *in*
Annotat. prima ad d. Conſtit.8., ſemper refer-
re conſuevit in numero extravagantium or-
dinationes illas, quæ approbatæ fuiſſent à
tribus Capitulis generalibus etiam interpolatis.

Laudantibus igitur nobis exadverſo quoque
laudatam doctrinam *Fr. Hieronymi Garcia in*
ſua Politic. Regular. tom. 2. tract.7. difficult. 1.
dub.3. num.8., *ajentis = Adujerto à los curioſos*
de nueſtro Orden, que las Conſtitutiones origi-
nales latinas ſon las, que han de tener mas peſo
y authoridad. porque en ellas ſe ve la Dottrina,
como en fuente, que en las de Romance ſegun pa-
recer de hombres doctos de nueſtra Orden algo ai,
que deſdice de ſu fuente por no decir viciado,
cum in *Conſtit.8.* latinè conſcripta legantur cir-
cà ordinationum perpetuitatem illa verba *Inte-*
rim plenariè obſerventur, juſtiſſimam exindè
deducimus conſequentiam, quod nempè nul-
118 latenùs ſubſiſtat contrarium aſſertum, quod
pro noſtræ recompilationis firmitate requira-
tur approbatio trium Capitulorum genera-
lium, cum ad hujuſmodi effectum ſufficiat non
revocatio, ut dicitur in dicta Conſtitutione,
ibi = *expreſſè revocata non fuerit* =; & per con-
ſequens cum omnes prædictæ ordinationes à
Patribus Commiſſariis adjunctæ in nova re-
compilatione, vigore facultatis addendi, ipſis
datæ a Capitulo generali, celebrato menſe
Aprilis anni 1714., approbatæ jam ſemel fue-
rint nomine, & cum facultatibus Capituli ge-
neralis à Capitulo privato, congregato de
menſe Julii anni prædicti; deindeque pleniſſi-
mè confirmatæ extiterint in Capitulo generali,
celebrato de anno 1717., & pro tertia tandem
vice, ſi non perpetuò propter oppoſitionem
Reverendiſſimi Nuncii, ſaltem pro tempore,
ab eodem D.Nuncio, limitato, comprobatæ re-
manſerint à generali Capitulo, convocato de
anno 1726., & tandem noſtræ novæ recompi-
lationis approbationem ſanior, & major pars
Religionis ab EE. VV. hodiè petat, omninò
ipſius obſervantiam cum revocatione contrarii
decreti Reverendiſſimi Nuncii decernendam
eſſe, confidimus, donec à Capitulo generali
non revocetur expreſsè, ut ſancitur *in dicta*
Conſtitutione octava, exadversò laudata.

Quidquam non relevante Adverſariorum
objectione, quod *Extravagans*, ad calcem præ-
laudatæ *Conſtitutionis octavæ* regiſtrata, contra-
rium diſpoſuerit, decernendo, quod ordinatum
119 in aliquo Capitulo generali, & confirmatum
per alia duo ſequentia, remaneat pro *Extra-*
vaganti, & vim Legis habeat, cum hoc ta-
men, quod proponatur Ordini in tribus Capi-
tulis generalibus, & major pars conveniat in
hoc, quod remaneat pro *Extravaganti*; exindè
inferendo, quod, cum ordinationes hujuſmodi
trinâ approbatione ſint deſtitutæ, nullatenus
ſint obſervandæ, tamquam Leges Religionis.

Objectum enim involvit æquivocum mani-
feſtum, nam ſupponit, quod idem ſit extrava-
gans, ac ordinatio, quando in noſtra Religio-
ne iſti termini ſunt omninò differentes, nam
ordinationes, ut habetur ex verbis *d. Conſtitu-* 120
tionis octavæ, ſunt illæ Leges, quæ ordinantur,
ſtabiliuntur, & fiunt in Capitulo generali, ac
obſervari debent, *donec confirmentur*, *aut non*
revocentur per duo ſequentia generalia, & in
ejuſdem Conſtitutionis titulo nuncupantur *or-*
dinationes cum vi Legis; *Extravagantes* autem
ſunt Leges noſtri Ordinis, additæ antiquis Con-
ſtitutionibus, quibus dumtaxat in primœva ſui
fundatione utebatur Religio pro declaratio-
ne, & ſupplemento dictarum antiquarum Con-
ſtitutionum, atque fiunt ex illis ordinationibus,
quæ in tribus generalibus Capitulis confirma-
tæ fuerint, uti decernit ipſamet *Extravagans*
controverſa ad *Conſtitutionem octavam*.

Quocirca cum *Extravagans*, quæ, ex præmiſ-
ſis, eſt Lex perfecta, nihil detrahat obſervantiæ
debitæ *ordinationi*, quæ, licèt ſit Lex in via,
perfectionem expectans à confirmatione alio-
rum duorum Capitulorum, adhuc tamen eſt
Lex obligans vigore *Conſtitutionis octavæ*, à
qua ſuam deſumit originem, jam patet ad ſen-
ſum, quod extravagans prædicta nullo modo
contraria cenſeri poteſt eidem *Conſtitutioni* 8.

Magiſque prædicta confirmantur animadver-
tendo, quod ideò dicta extravagans fuit condi-
ta, atque in ea ſancitum extitit, quod ad effe-
ctum, ut aliqua *Ordinatio* evadat *Extravagans*
proponi debeat noſtræ Religioni in tribus Ca-
pitulis generalibus, totidemque per majorem
ſuffragiorum partem approbari, atque confir-
mari, quia erronea invaluerat in noſtra Religio-
ne opinio, quod omnia mandata contenta in
Rotulis Capituli generalis (quæ fiunt, & ex-
pediuntur à ſolis Definitoribus Capituli gene- 121
ralis, & per triennium tantùm obligant, ut ex-
adversò ſuſtinetur, & habetur in antiquæ re-
compilationis *annot.2. ad d. Extravag. in Col-*
lat. pag.37.) robur, & naturam *Extravagan-*
tis adquirerent, quotieſcumque confirmaren-
tur, aut non revocarentur in Rotulis duorum
ſequentium Capitulorum generalium, etiamſi
toti Capitulo propoſita non fuiſſent; Exindè
namque neceſſariò infertur, quod præfatæ *Ex-*
travagantis conditores numquam intellexe-
runt revocare diſpoſita in dicta *Conſtitutione*
octava, ſed potiùs illa confirmare, falſamque 122
opinionem prædictam eliminare, decernendo,
quod haberentur pro extravagantibus illæ tan-
tùm ordinationes, quæ prodiiſſent à Capitulo
generali, ab eoque per tres vices approbari me-
ruiſſent, ſicut hoc idem decernit ſæpè laudata
Conſtitutio octava.

Et ſanè aliud eſt, quod ſimplices ordinatio-
nes, trinâ approbatione carentes, non ſint Leges
firmæ, perfectæ, & perpetuò valituræ, quales
ſunt illæ, quæ ſimili trinâ approbatione confir-
matæ, tranſiverunt jam in extravagantes: aliud
eſt, quod abſolutè non ſint Leges, proindéque
ob-

obſervari non debeant: Si primum dicit Pars
adverſa, nos quoque aſſentimur, quod ſimiles
ordinationes deſtitutæ trinâ approbatione, non
ſint Leges firmæ, perfectæ, & perpetuò per-
manentes; ſed non idcircò ullus inde reſultat
123 exceſſus à Patribus deputatis commiſſis in no-
va perficienda recompilatione, quia ipſi mini-
mè appoſuerunt tales ordinationes, tanquam
Leges firmas, perfectas, atque perpetuas, ſed
bene quidèm, *ut habeant vim Legis, & obſer-
vari debeant, donec per Capitulum generale re-
vocentur*; Id autem nil aliud importat, quàm,
illas habituras fore vim Legis, temporaliter
dumtaxat duraturæ uſque ad revocationem,
non autem perpetuæ, optimè *Rota decif.* 218.
part.7. recent. ſub num.5., ibi = *Ultra quod di-
cta ordinatio decima praecedentis Capituli gene-
ralis nihil facit, ſtante clauſulâ: donec per alia
Capitula generalia immutatæ, reformatæ, ſeù
abrogatæ non fuerint, &c., quæ operatur, ut
Conſtitutio temporalis uſque in nova Comitia ge-
neralia non tranſeat in perpetuam vigore dictæ
confirmationis, ſed adhuc duret temporali-
ter, &c.* =

Si verò Pars adverſa contendit, ordinationes
hujuſmodi, merè, & ſimpliciter temporaneas,
nullam vim Legis habere, & ideò in hac parte
exceſſum fuiſſe à Patribus Commiſſariis, appo-
nendo illas cum vi Legis obligatoriæ, & earum
obſervantiam præcipiendo; aſſumptum penitus
corruit, animadvertendo, quod, etſi illæ non
124 ſint Leges perpetuæ, non idcircò indè ſequitur,
quod non ſint Leges, & obſervari non debeant,
quia quod Lex ſit perpetua, non eſt de eſſentia
Legis, quippè eadem poteſt eſſe temporalis, &
nihilominus eſt Lex, & generaliter ligat, &
obligat, donec durat, cum hoc pendeat à vo-
luntate ejus Conditoris, benè *Gomez ad regul.
Cancell. in proem. quæſt. 2. num. 12.*, aliique
apud *Gonzal. ad regul.8. pariter in proem. §. 5.
num.26., & ſeqq.*

Quod autem hujuſmodi ordinationes ſuâpte
naturâ habeant vim Legis ad tempus, & obſer-
vandæ ſint quouſque durant, optimè probant
125 *Gomez d. quæſt. 2. num.9.*, ubi quod quælibet
ordinationes editæ ab habente juriſdictionem,
& poteſtatem ferendi Leges, habent vim Le-
gis, & ſupponit *d. deciſio* 208. *ſub initium
§. Non obſtat, & num.6., & per tot. part. 7.*;
Certiùs in caſu noſtro, in quo apertè id diſpo-
nitur à *Textû* ipſo *Conſtitutionis octavæ*, lo-
quentis de ordinationibus cum vi Legis per illa
verba = *tunc habeantur pro firmis abſque ullâ re-
vocatione* =, quæ profectò confirmant differen-
tiam inter Legem temporalem, & perpetuam,
ac ſupponunt, ordinationes vim Legis habere,
etiam priuſquam firmæ, & irrevocabiles fiant,
juxtà modum præſcriptum in dicta Conſtitu-
tione. Id verò clariùs eluceſcet, ſi ex antiquo
latino, & originali *Textu* ejuſdem *Conſtitutio-
nis octavæ* ſuppleantur illa verba, = *interim ta-
men plenariè obſerventur* = quemadmodum ex
Antonio Auguſtino in cap.1. de probation., ſic
loquente = *Si quis legerit ipſum Epiſtolam in
Regeſtro, rectiùs hæc interpretabitur, quàm alii
fecerunt*=, & ex aliis etiam recte admonet *Gon-
zalez in Jus Canon. tom.1. in apparatu de origi-
ne, & progreſſu Juris Canonici pag. mihi* 25.,
ibi = *perquirendi igitur ſunt, & conſulendi anti-* 126
*quarum Collectionum libri, cum ex eis non rarò
mens vera, & genuina Deciſionis proveniat* =, &
rurſus ibi = *Cum ex fontibus ipſarum Deciſio-
num rectiùs veritatis cognitio hauriatur, aſſequa-
turque* =, & proſequitur etiam *num.* 54.

Quapropter, cum dicta antiqua Conſtitutio
in hac parte non appareat expreſsè revocata, & 127
ſit rationabilis, nihil proponitur, cur eadem
hac ex parte manere non debeat, ut, per *Text.
in §.fin. Authen. de rebus Eccleſ. non alienand.*,
tradit *Hoſtienſ. apud Fagnan. in cap. ad Apoſto-
licam num.3. de Regularib.*: Lex enim antiqua 128
in eo, in quo expreſse non corrigitur per no-
vam, immota ſemper manet, ex juribus allega-
tis per *Rotam in Vicen. Juris admittendi Pre-
ſbyteros* 14. *Junii* 2728. *§. Ejuſdemque coram
bon. mem. Cornelio*. Abſque eo quod officiat
omiſſio, ſive reſecatio dictorum verborum,
quæ in ſucceſſivis editionibus *d. Conſtitutionis
octavæ* repetita non leguntur: nam, ut appoſitè
poſt alios notat *Barboſa in Jus Canon. tom. 1.
ad proem Decretal. num.31.*, pars conciſa, ſeù 129
reſecata, quando non eſt reſecata, tanquam
*Juri contraria, habet vim Legis, & poteſt alle-
gari, tanquam Lex, quia pertinet ad plenum in-
tellectum ejuſdem Legis* = & regulare eſt, quod
Lex nova, ſecundum Legem antiquam diſtin- 130
gui, & intelligi debet, quoties non eſt cum illa
incompatibilis, per *Text. in leg. non eſt novum
29., & duab.ſeqq. ff. de legib.*, *Fagnan. in cap.
Ad Apoſtolicam d. num.5. de Regularib.*, *Tha-
bor. axiom. Jur. lib:10. cap.13. axiom.17.*, be-
nè *bon.mem. R.P.D. Severolus in ſæpiùs citata
ſua diſſertatione §. 20. verſ. undè vel dicendum*,
Rot. decif. 404. *num.* 18., *& ſeqq. part.* 16., *de-
cif.* 199. *num.*24., *& ſeqq. part.*13. *tom.*2., cum
aliis *in d. Vicen. Juris admittendi Presbyteros
§. Neque dicta coram bon. mem. Cornelio*. Per- 131
ſpicuum itàque ex his fit, quod ordinationes,
licèt temporales, nihilominus tamen, tàm ex
ex natura ſua, quàm *ex Textu Conſtitutionis
octavæ* habent vim Legis, & obſervari debent.

Idque denique ſuadetur efficaciſſimâ illâ ra-
tione, videlicet, quod, ſi iſtiuſmodi ordinatio-
nes, juxtà hactenus firmata, Leges ſunt, cur ob-
ſervari non debent? Alioquin enim quales Le-
ges eſſent, ſi non obſervarentur? ut inquit *Tha-
bor. axiom. Jur. lib.*10. *cap.*13. *axiom.*1. = *ſemper
neceſſaria ad dignoſcendum, an Lex fuerit benè
facta, & produxerit effectum, ad quem emana-
vit* =, ut dixit *Rota in Caſtellana Validitatis
Concordiæ, ſeù Bipartitæ* 12. *Januarii* 1705.
§. fin. cor. bon. mem. Molines.; Quamobrem fru-
ſtrà contenditur, in noſtro caſu, per d. extrava-
gantem ſublatam fuiſſe temporalem obſervan-
tiam ordinationibus, quia, ut mox diximus,
cum ordinatio ſit Lex, in via perfectionem ex-
pectans à confirmatione duorum ſequentium
Capitulorum generalium, à quorum authori-
tate

tate debet aſſumere naturam *extravagantis*, nullimodè prædicta *extravagans* tollere ipſi poterat illam obſervantiam, quam habere debuiſſet uſque ad revocationem, quam ſancive-
132 rat *Conſtitutio octava*; Obſervantiâ namque ſublatâ, neceſſariò impedita remanſiſſet experientia rectitudinis, & probitatis ejuſdem ordinationis, & per conſequens præcluſus ei fuiſſet, aditus ad adquirendum robur *extravagantis*, quæ componitur, ut ſupra demonſtravimus, ex illis ordinationibus, quas bonas, & utiles eſſe, experta fuit Religio.

Atque hanc eſſe genuinam prædictæ extravagantis intelligentiam, mirificè comprobatur ab obſervantia, & praxi noſtræ Religionis, quæ
133 ſemper coluit, tamquam Leges, *ordinationes* Capituli generalis, licèt non confirmatas per tria ſubſequentia Capitula, & in hac parte primum exemplum nobis præſtat plena confeſſio ipſorum Patrum adverſariorum, ipſi enim in libello porrecto coram Reverendiſſimo Nuncio contra noſtram recompilationem *ſ*. 115., acriter conqueruntur, quod Patres Commiſſarii omiſerint in nova recompilatione aliqua acta capitularia, concernentia ſpeciales prærogativas, conceſſas in antiquis Capitulis generalibus in favorem Monaſteriorum *del Eſcurial*, *&* *de Guadelupe*, quamvis nulla illarum confirmata fuerit in ſubſequentibus Capitulis generalibus, quin potiùs aliquæ earum expreſsè fuerint revocatæ.

Et, quod magis eſt, cum Patres Commiſſarii in noſtra nova recompilatione appoſuerunt cum vi Legis obligativæ *ordinationem ſecundam ad*
134 *Conſtitutionem 5. tract. 7.*, deſumptam ex duobus tantùm mandatis Rotularibus Definitorii Generalis annorum 1690., & 1693. (quorum obligatio indubitanter ceſſat, expleto triennio, ut exadversò exageratur) per quam ordinationem conceditur Patribus Prioribus, tàm actualibus, quàm abſolutis Monaſteriorum de Guadalupe, & del Eſcurial titulus Reverendiſſimi
135 cum inverſione ordinis hierarcici inter Superiorem, & Inferiores, ad quem diſtinguendum Religio conceſſit Patribus generalibus ſimilem titulum Reverendiſſimi in Capitulo generali anni 1564., nihilominùs in appoſitione d. ordinationis in nova recompilatione *cum vi Legis*, non arguuntur ab Adverſariis Patres Commiſſarii, quod exceſſerint facultates, quia in hac parte bono particulari ipſorum Monaſteriorum ſtuduerunt. Si ergò ipſis Adverſariis non ſolùm placet, quod in nova recompilatione appoſita fuerint cum vi Legis mandata Definitorii Generalis, quæ cum triennio expirant, ſed etiam conqueruntur, quod in eadem nova recompilatione appoſita non fuerint acta capitularia, quæ utilitatem privatam propriorum Monaſteriorum concernunt, quare Patres Commiſſarii abſque notâ exceſſus facultatis apponere non valuerunt in nova recompilatione omnes alias ordinationes in illa contentas, bonum totius Religionis concernentes?

Secundum exemplum habemus *in annotat. unica ad Conſtit. 5. antiquæ recompilationis*, in qua apertis verbis legitur, quod conceſſio ſedis, & loci in Capitulis generalibus facta favore Priorum Monaſteriorum S. Iſidori de Campo, & S. Annæ de Tendilla, juxta antianitatem eorum fundationis, ſuam firmitatem metitur à ſolo actu capitulari, facto in Capitulo generali, celebrato de anno 1597., nunquam repropoſito, neque confirmato in ullo ex ſequentibus Capitulis uſque ad moderna tempora, & tamen prædicta conceſſio, quaſi foret una ex extravagantibus noſtræ Religionis, inconcuſsè ſervata fuit uſque ad annum 1613., ut ibi Autbor antiquæ recompilationis atteſtatur ex ſola ratione, quod originem duxit ab actu capitulari totius Ordinis, eademque de cauſa hodiè quoque ſervatur, ut exadverſo non controvertitur.

Tertium exemplum habemus in eo, quod, juxta unicum dumtaxat decretum Capituli generalis anni 1594., omnes proceſſus fabricati contra Monachos, quamvis contra illos delicta 136
plenariè non probentur, tranſmittuntur ad Archivium Ordinis, ibique ſunt aſſervandi uſque ad mortem criminoſorum, idque fuit perpetuò, ac inconcuſsè ſervatum, ut habetur in antiqua recompilatione *annot. 5. ad Conſtit. 30.*, quæ correſpondet in nova *ordinationi 5. n. 20. ad Conſtit. 13. tractat. 1.*

Quartum exemplum, aliis brevitatis gratiâ omiſſis, deducitur, ex quo, uti teſtatur antiqua recompilatio, ſervatur in Religione ordinatio facta à Capitulo generali anno 1600., 137
juxta cujus tenorem Monachus de aliquo delicto inquiſitus, proptereaque in carcere, vel cella detentus, tempore electionis Prioris ſui Monaſterii, ſuffragium in ea ferre non poſſit, &, etiamſi nunquam ampliùs à Capitulis generalibus ſequentibus approbata fuerit, eandem obſervantiam uſque ad præſens obtinuit, ut legitur in antiqua recompilatione *annot. 5. ad Conſtit. 42.*, & in nova *ordinatione 3. num. 15. ad Conſtit. 8. tract. 8.*, *ac in utriuſque collation. pag. 167.*

Hæc autem praxis noſtræ Religionis ulteriùs confovetur ex decreto Capituli generalis anni 1702.; Nam inibi propoſito eodem Dubio, exadverſo nunc promoto circa durationem,
atque ſtabilitatem ordinationum Capituli ge- 138
neralis, tota Congregatio fuit in ſenſu, quod *acta capitularia*, ſivè *ordinationes obſervari deberent, donec, & quouſque à generali Capitulo non revocarentur*, quod quidem decretum Capituli generalis anni 1702., expreſsè confirmatum fuit in Capitulo privato anni 1714., habente facultatem ad hujuſmodi effectum à Capitulo generali ejuſdem anni, quod, & pariter confirmatum fuit à Capitulo generali anni 1717.; Ex prædictis itaque ad evidentiam evincitur, quod praxis antiqua, & moderna noſtræ Religionis illa ſemper fuerit, quod *ordinationes*, ſive acta capitularia, quamvis non fuerint expreſsè approbata in ſubſequenti Capitulo generali ſemper vim Legis habeant, donec revocata non fue-

rint expreſsè per aliquod ſubſequens Capitulum generale, juxta tenorem dictæ *Conſtitutionis* 8.; Quanti autem valeat ejuſmodi obſervantia, & conſtans, ac perpetua praxis noſtræ Religionis ad effectum, de quo agitur, declarandi ſcilicet, & interpretandi Conſtitutiones, & Statuta ejuſdem Ordinis, plenè demonſtrat *bon. mem. R. P. D. Severolus dicta ſua diſſertatione §. 6. in fine, & §. 7., & ſeqq., & §. 25., Rot. in recent. dec. 152. num. 12. par. 16., & in Cabilonen., ſeu Ordinis Ciſtercienſis juriſdictionis 19. Junii 1702. §. Confirmaturque cor. bon. mem. Mulinet.*

Agnoſcit Pars adverſa replicationis efficaciam, eamque propterea declinare ſatagit, aſſerendo, quod prælaudata declaratio revocata ſubſequenter extiterit à Capitulo generali, celebrato de anno 1705., cum in eo fuerit declaratum, quod, exceptis illis ordinationibus, tunc factis, cetera omnia acta præcedentium Capitulorum remanere deberent loco annotationum, atque directionum, per illa verba = *Tutta la Congregazione convenne, e determinò &c., che tutte queſte ordinazioni abbiano forza di atti, dichiarando, che tutte le altre ordinazioni, che i Capitoli paſſati hanno fatte, reſtina per annotazione, a direzioni, e che queſte s'imprimano colle Coſtituzioni* =.

Irritò tamen conatu laborat, quia tantum abeſt, quod nos confundat hoc objectum, ut potiùs exindè validiſſimè confirmetur aſſumptum noſtrum, quod nempè ordinationes, & acta Capituli generalis pro Legibus, uſque ad eorum revocationem inviolabiliter obſervandis, in noſtra Religione reperiantur, quodque
139 Rotuli tantùm capitulares, facti à P. Generali, atque Definitoribus Capituli generalis, elapſo triennio eorum officii, expirent, non autem acta, & ordinationes Capituli, nam, quatenus etiam iſta per triennium expirarent, ſuperflua fuiſſet illa ſanctio, quod, exceptis ordinationibus, tunc factis, cetera præcedentium Capitulorum acta, directionum, & annotationum robur haberent. Elapſo namque triennio à die, qua facta fuerant, de ſui natura, ad ſenſum Partis, obligare deſiiſſent, nullàque propterea revocatione indiguiſſent.

Et, quod magis eſt, mirificè excludit primam revocationem prædictæ *declarationis, factæ in Capitulo generali anno* 1702.; Si enim in dicto Capitulo anni 1705. ſolis illis decem, & novem ordinationibus, tunc factis, actorum vis tributa fuit cum mandato, quod unà cum Conſtitutionibus imprimerentur, manifeſtum exindè fit, Religionis intentionem nunquam fuiſſe revocare *prædictam declarationem* antecedentis Capituli anni 1702.; Quia, cum in eo tantùm ipſa declaraverit quam durationem, permanentiam, atque firmitatem habere debeant acta capitularia, à dicta declaratione abrogatâ, incertam reliquiſſet Religio durationem illarum ordinationum, quas tunc cum actorum robore reſervavit, præcipuè, quia reſpectu illarum objici nequit duratio triennalis, cum pro tali duratione prorſus inutile fuiſſet illud mandatum, quod unà cum Conſtitutionibus imprimerentur.

Idque manifeſtiùs apparet ex ipſa natura d. actus facti in Capitulo anni 1702.; Cum enim ipſe nullam novam ordinationem præſeferat, ſitque ſolummodò præfatæ Conſtitutio- 140
nis octavæ explicatio, nihil novi faciens, aut conſtituens, ſed detegens tantùm, juxta exemplum excutientis grana à ſpicis, quo *Cajus* I.C. utitur in *l. adeò §. Cum quis in fine*, ibi = *Cum enim grana, quæ ſpicis continentur, perfectam habeant ſuam ſpeciem, qui excutit ſpicas non novam ſpeciem facit, ſed eam, quæ eſt, detegit, ff. de acquir. rerum Domin.*; Proindeque cenſeatur ineſſe prædictæ Conſtitutioni octavæ, cum eaque unam, & eandem diſpoſitionem efficere, juxta *Text. in Clement. exivit §. Harum declarationum de verb. ſignific., §. Heredes palam §. Si quid ff. de teſtamen., Barboſ. axiom. jur. 66. num. 1., & plenè Cyriac. controv. 110. num. 13., & ſeq.*; Pernecesſè concludendum eſt, quod, ſicuti Capitulum anni 1705. non revocavit Conſtitutionem octavam, ita nec etiam revocaverit illius declarationem, factam de anno 1702. tanquam inſitam, & adhærentem eidem Conſtitutioni octavæ.

Et poſito etiam per malam hypotheſim, quod mox dicta declaratio non in linea explicationis eſſet accipienda, ſed in linea novæ ordinationis, non proindè tamen ſequeretur, quod à dicto Capitulo anni 1705. revocata extiterit, ut exadverſo prætenditur; in eo namque fuit expreſsè ſancitum, quod cetera acta præcedentium Capitulorum remanerent pro annotatione, & directione, & hujuſmodi ſanctio ad comprobandum aſſumptum noſtrum firmitatis, & permanentiæ ordinationum cum vi Legum uſque ad revocationem exuberaret, quia, ſtatim ac ad calcem Conſtitutionis octavæ pro annotatione, ac directione regiſtretur declaratio prædicta, illicò patet, ſuam gloſſam, & interpretationem à tota Religione eamdem Conſtitutionem recepiſſe, omniſque dubietas arcetur, & per conſequens à fundamentis eradicatur contrarium objectum.

Ad evidentiam uſque probavimus, à Capitulo generali anni 1705. derogatum minimè fuiſſe declarationi factæ de anno 1702., ſed quia bona Cauſa optimis undique abundat argumentis, ad confutationem Adverſariorum, falſam figuramus hypotheſim, quod eadem declaratio prædicta fuerit abrogata, eàque etiam ſuppoſitâ, conſtanter aſſerimus, ordinationes omnes, in nova recompilatione additas, tamquam Leges obligantes, ab omnibus Religioſis eſſe obſervandas; Iterum enim in dicta nova recompilatione declaravit Religio, quod ordinationes, in illa regiſtratæ, firmiter, ac, uti Leges, obſervarentur, donec à Capitulo generali non revocarentur; Undè, ſi ſimilis declaratio fieri potuit anno 1705., pernecesſè fateri debent Adverſarii, quod potuerit etiam denuo fieri in recompilatione prædicta, approbata per Capitulum privatum cum facultatibus Capituli generalis

ralis de anno 1714., atque confirmata in quacumque ſui parte per idem Capitulum generale de anno 1717., quia, ſicuti Religio potuit ſe-
141 mel condere, & abrogare Legem factam, ita etiam potuit illam denuò condere, dataque poteſtate condendi, & Lege in vim poteſtatis conditâ, nullum remanet dubium, quin eadem lex obſervanda ſit, ex ſupra firmatis.

Hiſque demum accedunt exempla aliorum Regularium Ordinum, in quibus ſimiles Conſtitutiones vigent; Ordinis nempè *Eremitarum Sancti Auguſtini*, à cujus antiquo Monaſterio
142 Sanctæ Mariæ de Sepulchro Civitatis Florentiæ primi illi Monachi, qui ad Sanctam Sedem venerunt pro confirmatione noſtræ Religionis, de mandato ſan. mem. Gregorii XI., Regularis diſciplinæ normam, nec non 12. Conſtitutiones deſumpſerunt, ut exadverſo impugnari nequit; ſiquidem inter illius Conſtitutiones, impreſſas de anno 1686. *par.3. cap. 4. §. 1. num. 3.*, legitur = *Prædicti autem P. Præſidens, Reverendiſs. P. Generalis, tàm actualis, quàm abſolutus, R. Procurator Ordinis PP. Aſſiſtentes, tàm actuales, quàm abſoluti, & ceteri PP. Deffinitores de corpore Conſtitutionum demere, & mutare, atque Conſtitutiones novas facere poterunt ſi eorum providè deliberationi videbitur expedi-*
143 *re, ità tamen, ut Conſtitutio facta in uno Capitulo generali, ſervetur tanquam Statutum, ſed robur non habeat, itaut Conſtitutio dici poſſit, niſi in ſequenti generali Capitulo fuerit confirmata* =.

Conſtitutiones autem inclyti Ordinis Prædicatorum, impreſſæ de anno 1620. ſub fol. 8. §. 7., ita ſe habent = *Prohibemus, ne de cetero aliquid ſtatuatur &c., niſi per duo Capitula generalia continua fuerit approbatum, & tunc in tertio Capitulo immediatè ſequenti poterit confirmari, vel deleri* =; ſuper quæ gloſſa addit, ibi = *Declaramus quod &c., oportet, quod ad Conſtitutionem faciendam concurrant tria Capitula generalia, & continuata, vel unum Capitulum generaliſſimum, quod tribus Capitulis generalibus æquipollet, ſed poterunt Capitula generalia, & Magiſter Ordinis facere ordinationes, & admonitiones, quæ perpetuò durabunt, quouſque fuerint revocatæ* =.

In illis verò PP. Mercenariorum, impreſſis anno 1691., ſub *diſtinctione 7. cap. 8. num. 3.*, ita ſtatutum reperitur = *quidquid* per hanc *Congregationem, ſeu Definitorium fuerit generaliter conſtitutum, ordinatum, & declaratum* univerſò in toto noſtro *Ordine obſervetur, & inſuper vim Conſtitutionis habeat, ſi per tria continuo Capitula generalia ſtatuatur* =.

Similis diſpoſitio habetur in Conſtitutionibus Ordinis Ciſterclenſium Congregationis *Hiſpanicæ*, quæ impreſſæ fuerunt in Civitate Salmanticæ de anno 1683., in quarum *cap. 5. num. 25. pag. 17.*, diſponitur = *Secretarius Capituli coram omnibus Religioſis legat, & publicet quidquid ordinatum, definitum, & mandatum eſt in Definitorio, & ab illa hora obſervetur. definitum, & mandatum in dicto Capitulo, quamquam vim definitionis non habebit, uſquedum per aliud Capitulum approbatum, & confirmatum ſit, quod ita intelligendum eſt, quod, quantum ad executionem obſervabitur, ac ſi eſſent definitiones, attamen non obligant Definitorium, ut contra illas agere non poſſit, ſi neceſſarium fuerit* =. Ab his autem, aliiſque ſimilibus Conſtitutionibus aliorum Ordinum, ambigi nequit, quin rectè interpretari, & declarari
valeant Conſtitutiones noſtræ Religionis; præ- 144
cipuè autem ex illis S. Mariæ de Sepulchro Civitatis Florentiæ, à quibus primæ noſtri Ordi-
nis Conſtitutiones deſumptæ fuerunt; nam in 145
quolibet dubio ad fontem ſemper recurrendum eſſe, admonet, *Morla in emptor. jur. tit. 1. quæſt. 11. num. 18.*, *Gonzal. relatus num. 154.*; Imo verò idem dicendum prorſus videtur de noſtris Conſtitutionibus, quod de illis Florentiæ, ex quibus mutuatæ ferè ſunt, per ea, quæ tradit *bon. mem. R. P. D. Severolus d. ſuo diſſert. §. 12., & duob. ſeqq.*

Undè à primò ad ultimum ſi ita ratio, & litera Conſtitutionis 8. atque praxis noſtræ Religionis expoſtulant, & hoc idem aliarum tot il-
luſtrium Regularium familiarum Conſtitutio- 146
nes præſcribunt, quod nempè *ordinationes, & acta capitularia*, ſemper vim Legis habeant, donec contrarium in ſubſequenti Capitulo generali demandetur, undique injuſtæ dignoſcuntur querelæ PP. Adverſariorum, & per conſequens omninò veniunt rejiciendæ. Aut enim dictæ querelæ fundantur in eo, quod dd. ordinationibus tributa fuerit vis Legis firmæ, ac perpetuò valituræ, & hoc ex ſupradictis non ſubſiſtit in facto: aut fundantur in eo, quod appoſitæ fuerint tanquam Leges obligatoriæ ad tempus, & uſquequo non revocentur; & de hoc malè, & injuſtè conqueruntur, dum ipſi negare non poſſunt, quin ejuſmodi ordinationes hanc vim habeant, ex natura nimirum ſua, ex textu Conſtitutionis octavæ, ex ratione, ex uſu, & praxi noſtræ Religionis, & ex ſimilibus demum aliorum Ordinum Conſtitutionibus, quemadmodum hactenus demonſtratum eſt.

§. VI.

Examinantur plures ordinationes, quæ exadverſo dicuntur contrariæ antiquis Statutis, læſivæ juriſdictionis Priorum, & repugnantes libertati electionis Priorum, & Vicariorum, bonæque Novitiorum inſtitutioni, atque educationi, & quoad illas omnes excluditur exceſſus.

Inter alia, quæ in libello, exhibito Reverendiſſimo Nuncio, frequenter objiciuntur adverſus novam recompilationem, illud fortaſſe præcipuum eſt, & ſæpiùs auditur, tertius videlicet exceſſus; clamat enim Pars adverſa, quod in ordinationibus, additis in nova recompilatione, PP. Commiſſarii plures appoſuerunt, directò contrarias antiquis Statutis, & limitantes illam juriſdictionem Priorum, Capitulorum, & PP. deputatorum, quam Conſtitutiones antiquæ illis tribuunt, aliaſque addiderunt ordinationes con-

contrarias libertati electionis Priorum, & Vi-
cariorum, & bonæ Novitiorum educationi.
Pro fatali hujus objecti eliminatione ſufficit
animadverti, quod Capitulum generale, à cu-
jus fonte emanant omnes juriſdictiones ipſiuſ-
met Generalis, Priorum, Capitulorum, Con-
147 ventuum, aliorumque Officialium ſubalterno-
rum, facultatem habet reſtringendi, vel am-
pliandi eorumdem juriſdictionem, prout ei-
dem Capitulo generali viſum fuerit, quod nul-
lam in jure dubitationem admittit, ex juribus
aliàs præallegatis, & præciſè de noſtra Religio-
ne admittunt ipſimet PP. Adverſarii in eorum
ſupplici Libello, ad Reverendiſſimum Nun-
cium porrecto.
Undè, quatenùs per impoſſibile adſit aliqua
ordinatio in nova recompilatione, quæ limi-
tet Juriſdictionem PP. Priorum, Capitulorum,
aliorumque Officialium ſubalternorum, quo-
tieſcumque illa fuit pluries approbata à Capitu-
lo Generali in forma ſpecifica, in claram con-
ſequentiam deſcendit, quod prætenſa læſio Ju-
riſdictionis dictorum PP. Priorum non venit
tribuenda PP. Commiſſariis, qui dictam no-
vam recompilationem compilarunt, ſed toti
Capitulo Generali, quod, ut diximus, habet
facultatem ampliandi, & minuendi Juriſdi-
ctionem eorum Priorum, Capitulorum, &
Officialium ſubalternorum, ut ratiocinanti
patet.
Sufficeret præfata animadverſio ad omnes
contrarias objectiones eliminandas; ſed, quate-
nùs ad peculiare examen aliquarum ordina-
tionum, exadverſu impugnatarum, deſcendere
velimus, primo loco ſe offert prima *ordinatio
ad Conſtitut. 2. tract. 5. novæ recompilationis*, in
qua tribuitur P. Generali facultas cogendi Prio-
res per vias facti, & juris ad removendum ab
officiis illos Vicarios, Novitiorum Magiſtros,
Scripturæ Lectures, temporalium Bonorum
Procuratores, Depoſitarios, alioſque Officia-
les, qui ex ſufficientibus informationibus, vel
indebitè proviſi, vel indigni, vel inhabiles,
vel malæ adminiſtrationis graviter inditiati ab
eodem P. Generali comperti fuerint. Supponit
igitur Pars adverſa, quod iſta *Ordinatio* ſit
contraria Juriſdictioni, quam tribuunt eiſdem
PP. Prioribus, nuper recenſitis, Conſtitutiones
legendæ in antiqua recompilatione, videlicèt
Conſtitut. 19., ubi de electione Vicarii, *Con-
ſtitut. 36.* agens de electione, & officio Pro-
curatoris Bonorum temporalium, nec non
Conſtit. 37. tractans de officio Depoſitarii.
Sed Partis adverſæ objectum non ſubſiſtit in
facto; nàm falſum omninò eſt, quod limite-
tur per dictam novam ordinationem juriſdi-
ctio dd. PP. Priorum; Siquidèm, ultrò admiſſo,
quod in præfatis Conſtitutionibus antiquis con-
cedatur facultas PP. Prioribus, & Capitulis
eligendi PP. Vicarios, Procuratores, Depo-
ſitarios, Magiſtros Novitiorum, alioſque Of-
ficiales, hæc facultas tantum abeſt, quod li-
mitetur *in controverſa ordinatione*, ut quinim-
mò illa confirmetur, nam expreſsè inhibet
P. Generali *ponere, & tollere ſimilia officia in
Monaſteriis*; ſunt verba dictæ novæ ordina-
tionis *in Collat. fol. 60.*; Unde, ſi P. Generalis in
vim dictæ novæ ordinationis non poteſt *ponere,
& tollere ſimilia officia in Monaſteriis*, injuſte
conqueruntur PP. Adverſarii de ablata facul-
tate PP. Prioribus, & Capitulis, ut patet ad
ſenſum.
Et licèt in præfata ordinatione adſint ſub-
ſequentia verba = *Sed ſi P. Suæ Reverendiſſi-
me conſtabit, quod in aliquibus Monaſteriis pro-
viſa non fuerint officia Vicarii, Magiſtri Novi-
tiorum &c., Lectorum Scripturæ, Procurato-
rum, Depoſitariorum, & aliorum Officiorum
majorum debitè, aut quod fuerint proviſa in Per-
ſonis indignis, aut graviter inditiatis inhabi-* 148
*litatis, malæ adminiſtrationis, cum de ea noti-
tiam habuerit, & ſufficientem informationem,
poterit cogere Priorem, quod illa provideat in
Perſonis benemeritis, aut bonæ famæ, & man-
dare, quod proviſos removeat, &, ſi id non fecerit
Prior, poterit contra illum procedere, utendo
mediis facti, & juris* = non tamen exinde pro-
manat ullum præjudicium juriſdictioni PP.
Priorum, utpotè quià poſſunt ipſi ſemper illam
conſervare, illæſam eam adhibendo tempore
habili, non expectando videlicèt, quod P. Ge-
neralis ipſorum negligentiam ſuppleat per au-
thoritatem, quæ, præciſivè quoque ab ordina-
tione prædicta, ipſi tanquam Generali Superiori
competit.
Et quamvis prælaudatæ *Conſtit. 19. antiquæ
recompilationis* in puncto facultatis removendi
Vicarium adverſari videatur *ordinatio 3. ad
Conſt. 2. tract. 1. novæ recompil.*, cum in hac
diſpoſitum fuerit, quod Vicarius, inconſulto 149
P. Generali, nec à Priore, nèc à Capitulo etiam
graviſſima de cauſa privari poſſit; Attamen
reſpondemus, quod eadem ordinatio uſque
ab antiquiſſimo tempore, vigore plurium *Ro-
tulorum, in ejus margine notatorum*, in Religio-
ne obſervatur, ſummæque nititur æquitati,
& juſtitiæ, cum exindè removeantur effectus
paſſionum particularium, quæ plurimùm ad
removendos Vicarios incitant, quin Priorum,
& Capitulorum Juri quidquam præjudicet de-
mandata conſultatio P. Generalis, quià hic per
informationes, à Priore dandas, procedere de-
bet, quibus mediantibus, & honori Vicarii, qua-
tenùs injuſtè removeri prætendatur, & quieti
Monaſterii, quatenùs juſta cauſa pro remotione
concurrat, conſulitur; Et, quod magis eſt, lites
arcet, vel abbreviat, cum tollat ità remoto illam
appellationem ad P. Generalem, quæ, ſi remo-
tio fieret, illo inconſulto, denegari non poſſet.
Quantum autem præfata *ordinatio 3.* noſtræ
Religioni proficiat, imò neceſſaria ſit, ex eo
potiſſimùm comprobatur, quod, cum Capitu-
lum Monaſterii Zamoræ Adverſarii, cujus eſt
nunc Prior P. Petrus Reynoſo anteſignanus
Adverſariorum, privare ſategiſſent ab officio
Vicarii P. Simeonem à Trinitate, iſte non ac-
quievit *Conſtitutioni 19. antiqua*, in quà, ut
diximus, conceditur Capitulo facultas privan-
di

Digitized by Google

di Vicarios, ſed fretus novæ ordinationi, in quà demandatur, quod Vicarius non removeatur inconſulto P. Generali, ad hunc ſupplicem habuit recurſum, obtinuitque, in ſuo officio manuteneri, atque ita quies, atque tranquillitas illi Monaſterio reſtituta fuit, quamvis ipſe P. Reynoſo Adverſarius, etſi conſcius de decreto Reverendiſſimi P. Generalis ſuper manutentione Vicarii in ejus officio, illum accuſare non deſterit apud Eminentiſſimum D. Ponentem, mediante Memoriali, ipſi porrecto ſub *die 2. Julii anni* 1728., in quo falsò expoſuit, quod Reverendiſſimus Pater Generalis premeret ſuum Monaſterium Zamoren. in eo, quod dictum Vicarium ab officio removere vellet, & ad electionem novi Prioris devenire, ut clariſſimè totum apparere deprehenditur ex juridica informatione per Reverendiſſimum Patrem Generalem capta ad juſtificandam falſitatem narratorum in dicto Memoriali, porrecto à dicto Patre Reynoſo, *& data in manibus Eminentiſſimi Ponentis*. Agnoſcant igitur EE. Patres, cujus farinæ ſint PP. Adverſarii; nàm unicè ad ſatisfaciendum proprio commodo inhiant, illudque, inconſtantes, deſumunt nunc ab antiqua, nunc à nova recompilatione, quam mordicùs impugnant.

Lædi prætendunt etiam Adverſarii, cum præjudicio Monaſteriorum, diſpoſitionem ejuſdem *Conſtit.* 19. in ea parte, quà decernit, quod Vicarius, vacante Prioratu, vel ſuſpenſo Priore, nec poſſit Vicariatum renunciare, nec à Capitulo privari per additam *ordinationem 9. ad Conſtit. 2. tract. 1. num. 23. in d. Collat. pag.* 88.; cum ità indulgeat Vicario Præſidenti per vacationem Prioratus, ut ſi, durante dicti Præſidentià fuerit electus Prior alterius Monaſterii, ad huc conferre ſe poſſit, non renunciato Prioratu.

De more tamen hallucinantur, ſivè potius alios in hoc hallucinari, ſtudent iidem Adverſarii, cum *ordinatio* hujuſmodi, nec etiam à longè prædictæ *Conſtit. 19.* ſanctionem pertingat, & ſolummodò ſuppetat, quod in Conſtitutione deficiebat, dando licentiam, non autem demandando Vicario, ut in caſu, quo electus fuerit Prior alterius Monaſterii, poſſit, non dimiſſo Vicariatu, ad locum ſuæ electionis accedere, ad quem acceſſum per *Conſt. 70. antiq. recompil.* compelli jam poterat mediante citatione Confirmatorum electionis, quibus electus ſub pœnà inobedientiæ, & excommunicationis parere tenetur.

Præjudicari prætereà conclamant Adverſarii Monaſteriorum libertatem eligendi, quem malint in Procuratorem penès Capitulum Generale per aliam novam *ordinationem* 8. ad præfatam *Conſtitut. 2. tract. 1. in Collat. pag.* 88., cum in ea ſancitum fuerit, quod Vicarius non poſſit officio ſuo renunciare intra ſemeſtre præcedens electionem Procuratoris Capituli generalis, quodque, renunciatione factà intra tempus hujuſmodi, remaneat inhabilis, ad hoc ut poſſit eligi in Procuratorem, ſolitum mitti à quolibet Monaſterio ad Capitulum Generale.

Ad occludendum tamen os Parti ſtatim occurrit *extravagant quarta antiquæ, & novæ recompilationis in Collat. pag. 16.*, in qua decernitur, quod Vicarius eligi nequeat in Procuratorem Capituli generalis, undè, ſi Religio ad obviandas fraudes, quæ d. extravaganti fiebant per renunciationes Vicariatuum ante- 150
quam veniret tempus electionis Procuratorum Capituli, ſtatuit in dicta *ordinatione*, quod infra d. tempus renunciantes Vicariatui, efficerentur inhabiles ad obtinendum munus Procuratoris, injuſtè conqueruntur Adverſarii, quod ità priventur Capitula facultate eligendi, quem malint quando jam Vicariorum electio prohibita reperiebatur.

Quidquam non obſtante, quod ità præpediatur electio dignioris, cum dari poſſit caſus, quod nullus Vicario dignior ad ſuſtinendum Procuratoris munus exiſtat, quia dicta *ordinatio* nec obligat Capitulum ad eligendum in Vicarium eum, qui habilior eſſet ad munus Procuratoris, nec hunc obligat ad acceptandum Vicariatum, atque ità ſe inhabilitandum ad munus Procuratoris, nec tandem vetat, quod ante ſemeſtre renunciare non poſſit Vicariatum, atque ità ſe habilitare.

Chimerica quoque eſt altera læſio juriſdictionis Prioratus, quam Pars Adverſa deducere ſatagit *ex ordinatione 2. ad Conſt. 3. ad tract.* 8., in qua demandatur, nominatos ad excipiendas informationes ſuper puritate ſanguinis, vitæque, & murum Novitiorum, notificandos eſſe P. Generali, ab eoque approbandos, quandò tamen antiquæ recompilationis ordinatio, quæ, licèt trium Capitulorum generalium approbatione carens, inviolabiliter à Parte Adverſa obſervanda prætenditur, hoc onus faciendæ notificationis, ac reportandæ approbationis à P. Generali minimè injungit.

Fruſtrà tamen PP. Adverſarii de hoc conqueruntur. Nam licèt *antiqua ordinatio* revera prædictum onus non imponat, nec etiam prohibet, quominùs Superior Generalis (penès quem
inter, & Capitulum tota Religionis juriſdictio 151
reſidet, juxta *Conſtit. 13.* antiquæ *recompil.*, & *Conſtit. 2. tract. 5. juxtà novam*) uti non poſſit jure ſuo in petendo à Prioribus notificationem prædictam, & in approbando, vel reprobando nominationem factam; Undè, cum nova ordinatio ſolummodò propalaverit illam P. Generalis, de qua non loquebatur antiquæ recompilationis ordinatio, nulla conqueſtionis cauſa remanet Adverſariis.

Ejuſdemque farinæ detegitur altera prætenſa Prioralis Juriſdictionis læſio deſumpta ex declaratione facta *in ordinatione 7. ad Conſtit. 12. tract. 1.* novæ recompilationis in qua diſponitur, quod Priores poſt latam ſententiam in aliquo Monachorum delicto, non poſſint ampliùs pœnas, ad formam Conſtitutionum inflictas, augere, vel minuere, reſervando hanc facultatem Capitulo Generali, vel privato, vel P. Generali inter Capitulum, & Capitulum, prætendendo, ita imminutam eſſe Juriſdictionem,

152 nem, Proribus tributam in *antiqua recompilat.*
Conſtit.29., *Conſtit.31.*, *Conſt.32.*, *Conſt.33.*,
& Conſtit.43. in quibus conceditur Prioribus
jus puniendi, & corrigendi Monachos, & cum
eis diſpenſandi a pœnis inflictis, nullâ factâ
diſtinctione, ſivè per ſententiam, ſivè non con-
tra eoſdem proceſſerint.

Prædicta namque declaratio nullum um-
quam Prioribus, ſeù Deputatis (de quorum
conſilio procedere debent) intulit præjudicium
153 cum ſimpliciter declaraverit quidquid in jure
communi continebatur, juxtà quod quilibet Ju-
dex poſt latam ſententiam dicitur functus offi-
cio ſuo, nec amplius poteſt in Cauſa ſe ingerere
augendo, vel minuendo pœnas, Reis inflictas,
juxtà vulgata juris principia, EE.PP. optimè nota.

Nec quidquam novi in noſtra Religione in-
duxit, quià, cum dicta Religio uſque ab anno
1594. in ſuo generali Capitulo fecerit ordina-
tionem, uſque ad præſens inconcuſſè ſervatam,
per quam demandatum fuit, omnes Proceſſus
tranſmittendos eſſe ad Archivium Ordinis,
ibique ſervari debere, durante vità Proceſſato-
rum, ut patet ex *antiqua recompilat. annot.5.*
ad Conſtit.30., & in extravagant.4. ad Conſtit.2.
tract.5. novæ recompilationis, in qua decrevit,
retinendum eſſe à P. Generali Regeſtum di-
ſpenſationum, quas concederet à pœnis infli-
ctis per ſententiam Judicum Ordinis ad effe-
ctum eas patefaciendi PP. Deffinitoribus Capi-
tuli Generalis ſequentis; Manifeſtè probatur
ex his, praxim, & ſtylum Ordinis, & intelli-
gentiam exadverſo allegatarum Conſtitutio-
num eam ſemper fuiſſe, quod jus moderandi,
154 aut aggravandi pœnas impoſitas per ſententiam
definitivam non pertinet ad Priores, tùm quià,
cum hæc moderatio, vel aggravatio, ut ra-
tionabilis ſit, fieri debeat cum cognitione Cau-
ſæ, non juſſiſſet Religio, quod Proceſſus origi-
nales mitterentur ad Archivium Ordinis, ſed
potius præcepiſſet, quod illos apud ſe retine-
rent Priores, maximè, cum ſæpè contingat, præ-
dictas moderationes fieri poſtquam Priores ſen-
tentiantes expleverunt officium.

Tùm etiam quià Religio in prælaudata *ex-*
travag.4. non demandaſſet, quod Codex. in
quo deſcribuntur moderationes pœnarum, &
cauſæ ad illas faciendas, retineretur à P. Gene-
rali, ſed quod quilibet Prior apud ſe prædictum
Codicem haberet cum onere illum præſentan-
di in Capitulo Generali ad effectum, ut Defi-
nitorium à Prioribus, non autem à P. Generali
diſpenſandi rationes exigeret.

Hactenus Prioralem Juriſdictionem defen-
dere conati fuerunt Adverſarii, ſed hoc non
contenti, munus aſſumunt Procuratorum noſtri
Capituli privati, quorum PP. tacuerunt, &
tacent, libenterque amplexi fuerunt *nova re-*
compilat. ordinationem unicam ad Conſt. 6.
tract.5. in Collat. pag.3., in qua diſponitur,
quod, vacante Generalitiâ dignitate, ſimulque
Prioratù S. Bartholomæi, vel obeunte Priore
ejuſdem Monaſterii S. Bartholomæi, durante
vacatione Generalatus, & per conſequens va-
cante etiam officio Vicarii Generalis, perpe-
tuò adhærente Priori prædicto, tunc aſſumatur
habitu antiquior Definitor Generalis præteriti
Capituli Generalis, eoque impedito, ſubſequens
in majori antianitate Definitor, qui præſideat
Ordini, donèc eligatur novus Prior S. Bartho-
lomæi, & confirmet electionem novi Prioris,
aſſeruntque, addi nequiviſſe, quià vigore *Con-*
ſtit.70. antiquæ recompilationis jus confirmandi
electum Priorem S. Bartholomæi, tunc Genera-
lem, jam conceſſum reperiebatur PP. Deputatis
Capituli, quibus proindè tolli non poterat ab
ordinatione præfata.

Objectum tamen hujuſmodi nimis vanum
agnoſcitur, cum ordinatio prædicta minimè
creata extiterit à novis recompilationibus, ſed
uſque ab *anno* 1649. facta fuerit à Capitulo pri- 155
vato, quod habet incontrovertibile Jus con-
dendi Leges, in Religione permanentes, & non
revocabiles, niſi à Capitulo Generali, quate-
nùs inconvenientes repertæ fuerint, juxtà cla-
ram *Conſtit.10. antiq. recompil. in Collat. pag.*
42.; Unde, cum generale Capitulum interme-
dium celebratum de anno 1700., in quo prædi-
cta *ordinatio* propoſita fuit, ipſam confirma-
verit, ut exadverſo non controvertitur, num-
quam concludi poterit, quod præfati novi
recompilatores exceſſerint facultates, ſibi con-
ceſſas, in apponendo prædictam ordinationem,
attento præſertim, quod de hujuſmodi aſſerta
læſione numquam conqueſtum fuit Capitulum
privatum anni 1714., quod de mandato Capi-
tuli generalis novam recompilationem exami-
navit, quinimò illam expreſsè approbavit,
quod quidem non egiſſet, ſi ordinationem
controverſam ſibi præjudicialem agnoviſſet,
prout nec Capitula privata ſubſequentia, nec
minùs hodiernum de hujuſmodi ideali præju-
dicio conqueritur imò ſupplices preces EE.
PP. effundit pro totius novæ recompilationis
obſervantia.

Eòque maximè cum d. *ordinatio* nec per
umbram contraria ſit antiquæ *Conſtit.70.*, quià
eſt omninò diverſum, quod diſponit noſtra
ordinatio, ab eo, quod in dicta Conſtitutione
ſtatutum legitur, ſiquidem noſtra *ordinatio* lo-
quitur in caſu vacantis Generalatus, & Prioris
S. Bartholomæi ſivè Vicarii Generalis, proin-
dèque in caſu defectus Præſidentis, & Capitis
totius Religionis; *Conſtitutio* verò loquitur in
caſu vacationis tantum Prioris S. Bartholomæi,
eo tempore, quo ſimul erat Generalis, non
verò in caſu vacationis Vicarii dicti Monaſterii,
qui tunc munus exercebat Vicarii Generalis, ut
evidenter apparet ex *Textu d. Conſtitutionis*.
Et per conſequens Conſtitutio loquitur in caſu,
quo Religio habebat Præſidentem, & Caput,
nempè Vicarium dicti Monaſterii S. Bartholo-
mæi: Undè manifeſtè deducitur, noſtram *ordi-*
nationem non contrariari dictæ *Conſtitutioni 70.*
ſed ſolùm ſupplere defectum dictæ Conſtitu-
tionis.

Quod uſque ad evidentiam detegitur, ex quo
verba prædictæ Conſtitutionis, per quæ con-
cedi-

ceditur PP. Capituli privati facultas interve-
niendi in electione intermedia Reverendiſſimi
P. Generalis, non circumſcribuntur per no-
ſtram *ordinationem*, ut falsò Pars Adverſa
ſuppoſuit in dicto ſuo ſupplici Libello §. 19.,
ſed fideliter fuerunt tranſcripta in nova recom-
pilatione *in ordinatione ad Conſtit.* 4. *tract.*3.
§. 15., ubi agitur de electione, & facultate
Capituli privati.

Coarctari prætereà conqueruntur Adverſarii
facultatem illam, quam quodlibet Monaſterii
Capitulum, ad formam Juris Canonici, & Con-
ſtitutionum Ordinis, habet in eligendis Priori-
156 bus, & Vicariis, eò quià novæ recompilatio-
nis *ordinatio tertia ad Conſtitut.*1. *tract.*6. *in
collat. pag.* 275. demandet, in Priores eligi
non poſſe, niſi eos, qui ſpatio viginti anno-
rum completorum Sacrum Habitum geſtave-
rint, & per duos annos ſaltem, munera Vi-
cariatus in Monaſteriis Profeſſionis, ac per
menſes 18. Novitiorum Magiſtri exercuerint.

Inſuper conqueruntur PP. Adverſarii *de ordi-
natione ſecunda Conſt.*2.*tract.*1.*n.*10. in eo, quod
præcipit, quod Religioſi, in Vicarios eligendi,
prius ſpatio 18. annorum completorum Sacrum
Habitum geſtaverint, approbationem Ordi-
narii Diœceſani ad Sacramentales Confeſſio-
nes audiendas reportaverint, ac Magiſtri No-
vitiorum munus ſaltèm per menſes 18. exer-
cuerint. Quando antiquæ recompilationis
Conſtitutio 70., correſpondens in editione no-
va *Conſtit.*1. *tract.* 6., non exprimit tot re-
quiſita, ſed tantummodò diſponit, quod ele-
ctores, præ oculis Deum habendo, illos eligant
in Priores ex eodem Monaſterio, cui præſide-
re debent, vel ex Ordine univerſo, qui ſecun-
dum humanam capacitatem inſpectis ætate,
doctrinà, & vità, digni cognoſcuntur ab omni-
bus, & habiles ad gubernium Prioratus, ſint-
que Sacerdotes, vel brevi ad Sacerdotium
promovendi, ac à tribus ſaltèm annis in Ordi-
ne profeſſi.

Sed quàm debile ſit hujuſmodi objectum,
manifeſtè deducitur ex iis, quæ ipſimet Adver-
ſarii libello ad Reverendiſſimum Nuncium
dato §. 71. probarunt, authoritate Juris Cano-
nici, & praxi omnium Religionum reſidere in
manibus Religionis facultatem novas conden-
di Conſtitutiones, cum quibus qualificentur,
157 & dignificentur ætas, ſcientia, honeſtaque
vita eligendorum in Prælatos, prout reverà
noſtra Religio, tam antè, quàm poſt recom-
pilationem antiquam in diverſis Capitulis ge-
neralibus plura ſtatuit tàm circà requiſita eli-
gendorum in Priores, de quibus loquitur *or-
dinatio ad Conſtitutionem* 1. *tract.*6. cum ſuis
Rotulis incipientibus ab anno 1518. uſque ad
annum 1714., quàm circà requiſita eligendo-
rum in Vicarios, ut in *Ordinatione* 2. *ad Conſtit.*
2. *tract.*1., cum ſuis Rotulis incipientibus ab an-
no 1551. uſque ad annum 1714.; Undè, cum præ-
dictæ ordinationes conformes ſint Juri Cano-
nico, juxtà deducta in exadversò Memoriali ad
Reverendiſſimum Nuncium, ut diximus, dato,

& non opponantur *Conſtitutioni* 70., clarum
exinde fit, quod *novæ ordinationes* perficiunt,
non deſtruunt ipſam *Conſtitutionem* 70., & tan-
quam tendentes ad majus bonum noſtræ Reli-
gionis, (cujus Prioratus, & Vicariatus perfe-
ctius exercentur à Religioſo gravioris ætatis,
quàm ab illis minoris,) omninò ſunt laudandæ
& obſervandæ.

Minuſque relevat altera contraria animad-
verſio, quod, cum in prædictis ordinationibus
reſervetur facultas P. Generali diſpenſandi circà
defectum alicujus ex qualitatibus, in eligendis
Prioribus, & Vicariis concurrere debentibus,
ità ipſius Juriſdictio paulatim augeatur, ut
concedendo, vel negando diſpenſationes, ele-
ctionum Arbiter evadat, cum invaſione regu-
laris politiæ hujus Ordinis, cujus gubernium
partim monarchicum, & partim polycarchi-
cum exiſtit.

Hujuſmodi enim reflexio exadverſo promo-
ta contra ſupremam P. Generalis Juriſdictio-
nem, non eſt nova, ſed antiquiſſima, ſed ſem-
per à noſtra Religione rejecta. Cum etenim
uſque, & ab anno 1425. Monachi unius ex no-
ſtris Monaſteriis recurriſſent ad ſan. mem. Mar-
tinum V. pro obtinendo Brevi ſuper perpetui-
tate Prioratuum, eo ſub prætextu, quià Rmi
Generales diſponebant de electionibus, ad eo-
rum libitum, inferendo violentias Electori-
bus, illud obtinuerunt directum pro executio-
ne ad quamdam dignitatem Toletanæ Diœce-
ſis. Sed hic, habito colloquio cum PP. Capitu-
li generalis ſuper executione dicti Brevis, con-
trarium votum à tota Religione in Capitulo
Generali anni 1425. reportavit, ut refert Pater
Siqueuſa Croniſta noſtræ Religionis ſecundà
parte hiſtoriæ fol. 422. hiſpano idiomatæ iis
verbis: *Parecia tener* (motiuum expoſitum
Papæ ad impetrandum d. Breve) *Veſavio de
anbicion, y modo de vivir ſi Cabezai ni recurſo
alos Superiores, y deshazer el officio del General
haciendo enlas Caſas ſin ſe autoridad los Priores,
como dicen, de Manga.*

Et licèt aliquando evenire poſſit, quod
P. Generalis non procedat cum illa ſcrupoloſi-
tate, exadverſo volita ſuper diſpenſatione ali-
cujus ex præfatis requiſitis, non per hoc valet
dici, quod noſtra *ordinatio* ſit injuſta, nam
Injuſtitia, vel Juſtitia Legis non eſt dimetien-
da ex eo, quod aliquando illà Superior abuta- 158
tur, ſed ab illius intrinſeca rectitudine, utili-
tate, & validitate, juxtà vulgata principia; Un-
de ſi in vim *Conſtitutionis* 13. *antiquæ Recom-
pilationis*, relatæ in nova *Conſtitut.* 2. *tract.*5.,
Pater Generalis habet facultatem ipſiuſmet
Capituli generalis ſuper moderatà diſpenſa-
tione omnium Conſtitutionum, & Statutorum 159
Ordinis, non eſt cur facultas data P. Generali
dictâ novâ *ordinatione* ſuper diſpenſatione re-
quiſitorum circa eligendos Priores, & Vica-
rios dicenda ſit injuſta, nam, ſi aliquando Pater
Generalis abuteretur ſuà facultate diſpenſan-
di, jam proviſum eſt à noſtra Religione in Ca-
pitulo generali anni 1687., in quo condidit *ex-*

travagantem 4. *ad Conſtitut.* 2. *tractat.* 5., juxtà
quam P. Generalis cogitur ad exhibendum
in primo proximo Capitulo generali, celebran-
do poſt expletum ejus officium, Regeſtrum
omnium diſpeuſationum, conceſſarum cum ju-
ſtificationibus, & documentis, quibus inni-
xus illas conceſſit. Unde cum P. Generalis per
hujuſmodi Extravagaotem evaſerit circà fa-
160 cultatem diſpenſaodi merus Mioiſter Capituli
generalis, ac de conceſſis diſpenſationibus ei-
dem generali Capitulo rationem reddere te-
neatur, jam patet ad ſenſum, quod omnis ti-
mor abuſus prædictæ facultatis remotus remau-
ſerit, cum à quolibet poſsit Generalis in Ca-
pitulo redargui de abuſu diſpenſationum.

Ad omnem tamen ſcrupulum Adverſario-
rum fugandum ſuper exagerata ampliatione fa-
cultatum P. Generalis ad effectum mutandi
gubernium de ariſtocratico in monarchicum
rogamus animadverti, quod nova recompi-
latio ſolummodo cordi habuit ea ſtatuere,
quæ majori Religionis bono conducerent ſinè
præjudicio ariſtocratiæ, in illa parte, qua
gubernium erat ariſtocraticum, cum etiam
in nova recompilatione abſque ullâ alteratio-
ne regiſtratæ fuerint omues illæ *Conſtitutiones*,
& extravagantes, quæ in antiqua recompi-
latione importabant gubernium ariſtocrati-
cum, ut conſtat, *ex nova recompilat. Conſtit.* 3.,
ubi habetur, quod P. Generalis non poteſt mu-
161 tare locum pro celebratione Capituli genera-
lis, neque hanc ultrà triennium differre abſque
voto Capituli privati.

Ex *extravaganti* 2. *ad Conſtitut.* 4. *tract.* 3.,
& juxta antiquam *recompilat. Extravagan.* 2.
Conſtit. 10., ubi negatur Generali facultas mu-
162 tandi deputatos pro Capitulo privato ſinè con-
ſenſu Viſitatorum generalium.

Ex *extravaganti* 3. *add. Conſtit.* 4. *tract.* 3.,
& juxta *antiqua recompilat.* pariter *Extrava-
gan.* 3. *ad Conſtitut.* 10., ubi Generali prohibe-
163 tur mutare Viſitatores Generales deſignatos
per Capitulum generale ſinè conſenſu Capi-
tuli privati.

Ex *extravaganti* 4. in mox allegatis locis
utriuſque recompilationis, ubi demandatur
quod, vacante aliquà viſitatione, teneatur illam
P. Generalis conferre alteri Religioſo, cum
voto, & Conſenſu Capituli privati.

Et demum *ex extravaganti prima Conſtit.* 2.
tractat. 5., & juxtà antiquam *recompilat. Ex-
travagant. prima Conſtitut.* 13., ubi decerni-
tur, quod P. Generalis literas ad Romanam Cu-
164 riam mittere non poſſit circa negocia ad uni-
verſum Ordinem pertinentia, niſi cum expreſ-
ſo conſenſu Capituli generalis, vel Capituli
privati.

Ex his igitur ad oculum evincitur, quod
omnia Statuta antiquæ recompilationis, re-
frænantia ſupremam authoritatem P. Genera-
lis, fideliter fuerunt tranſcripta in nova; Sed
quod plùs eſt, PP. Commiſſarii, qui novam
recompilationem compoſuerunt, tantum ab-
eſt, quod dilataverint fimbrias authoritatis P. Generalis, quinimò illam plùs juſto reſtrinxerunt, addendo in nova recompilatione quàmplures ordinationes, in *antiqua* non contentas; & incipiendo ſignanter ſuper electione Priorum, habemus *ordinationem* 5. *ad Conſtitut.* 9. *tract.* 8. *num.* 7.; Cum enim *Conſtitutio* 70. antiquæ recompilationis, in nova correſpondens *Conſtit.* 1. *tract.* 6., diſponeret, quod Monachi, diſtantes à proprio Monaſterio ultrà 25. leucas, non haberent votum in electionibus, & P. Generalis vigore *Conſtitut.* 14. *antiquæ recompilat.*, regiſtratæ in nova *Conſtitutione* 3. *tractat.* 5., haberet in facultate mittere Monachos ex proprio ad alicuum quodcumque Monaſterium, etiam ultrà 25. leucas, exindeque fieret, quod P. Generalis electionum arbiter efficeretur, mittendo, paulò antequam electiones fierent, huc, & illuc ultrà 25. leucas Monachos illos, quos Religioſo, ſibi magis beneviſo, contrarios futuros fore prævidebat in futura Prioris electione. Ad refrænandam igitur hujuſmodi libertatem P. Generali, addiderunt PP. Commiſſarii in nova recompilatione prædictam *ordinationem quintam*, per quam decernitur, quod Monachi non pœnitentiati, vel alias inhabiles, qui vigore aſſignationum factarum, à P. Generali, à proprio Monaſterio diſtarent ultra viginti quinque leucas, habeant vocem in electione Priorum ſuorum Monaſteriorum.

Sic pariter PP. Commiſſarii imminuerunt authoritatem P. Generalis in *ordinatione prima ad Conſtitut.* 1. *tractat.* 6. *novæ recompilationis*, in qua diſponitur, quod Monachi commorantes cum literis aſſignationis P. Generalis ultra 25. leucas à proprio Monaſterio tempore electionis Prioris dicti ſui Monaſterii, licèt juridicè citandi non ſint, nihilominus certiores fieri debeant per ſimplicem epiſtolam, ſubſcriptam à Vicario, & duobus antiquioribus Monachis Capituli de die, pro electione facienda, deſignata, ut, quatenus velint, intereſſe poſſint dictæ electioni Prioris.

Rursùs PP. Commiſſarii limitarunt facultatem P. Generalis *in Ordinat.* 2. *nu.* 29. *ad Conſtitut. primam tract.* 6. per quam ſtrictè inhibetur P. Generali, nè Prioratuum renunciationes admittat, quin præcedenter Prior, renunciationem emittere volens, ipſam ſuo Capitulo manifeſtaverit tempore habili ad eam notificandam omnibus Capitularibus abſentibus, & tàm intra, quàm ultra viginti quinque leucas commorantibus; ita namque cum præfatis limitationibus ſublatum omninò fuit illud arbitrium, quod nullibi vetitum in antiqua recompilatione, vel præcautum, poterat ſibi P. Generalis in electionibus uſurpare, clanculum admittendo Prioratuum renunciationes; vel poſt amotos Monachos, Religioſo ſibi beneviſo contrarios, vel in tempore non habili ad eos convocandos.

Item pariter demonſtratur ex *ordinatione* 5. *ad d. Conſtitutionem primam tract.* 6., per quam denegatur Patri Generali facultas admittendi

cujuſ-

cujuſcumque Monachi renunciationem vocis
activæ, quatenus unà ſimul à ſe non abdicet
etiam vocem paſſivam, ut ita quæcumque
fraus de medio tollatur in electionibus, in qui-
bus datâ ſuffragiorum paritate, convenire pote-
rant Monachi, qui electionum arbitri videri,
ac eſſe volebant, ut aliquis contrariæ Partis
Monachus vocem ſuam activam renunciaret,
atque ita per deficientiam unius voti contra-
rii efformantes majorem partem ſuffragio-
rum, illum eumdem Monachum, qui juri ſuf-
fragandi renunciaverat, eligere valebant.

Ex his igitur aliis pluribus ordinationibus
novæ recompilationis, amplam facultatem,
quàm priùs habebat P. Generalis, refrænanti-
bus, quæ brevitatis gratiâ hic omittuntur, ſed
videri poſſunt *in Extravagant. ad Conſtitut. 2.
Tract. 5. novæ Recompilat., Et in Ordinatione 2.
ad Conſtitut. 6. tract. 3.*, facilè colligitur, quàm
diſtet à verò contrarium ſuppoſitum, quod
nova recompilatio nihil magis ſtuduerit,
quàm religioſam hujus Ordinis Politiam in-
vertere, ac P. Generalis juriſdictionem am-
pliare; Et quantum hoc idem confirmando
hallucinatus fuerit ultimo loco defunctus Epiſ-
copus Valliſoletanus in ſua epiſtola quam, ir-
requiſitus, miſit huic Sacræ Congregationi (ſi
tamen ipſe verè miſit) cum tot æquivoca, ac
erroneas ſuppoſitiones contineat, ut difficillimè
credi poſſit, ipſam ab eo fuiſſe conſcriptam, de
tempore præſertim, quo eâ infirmitate preſſus,
per quam occubuit, in lecto jacebat.

Spretâ proindè hac ſuppoſitâ epiſtolâ, ultrò
redimus ad Adverſarios, qui poſtquàm tàm,
adeò fervidè Prioralem Juriſdictionem, ut ſu-
prà, defendere conati fuerunt, pallium deindè
revolventes, Priorum ſuperioritati detrahere
ſtudent, aſſerendo *ordinationem 4. ad Conſti-
tut. 4. tractat. novæ Recompilat.*, in qua diſpo-
nitur, non poſſe Novitiorum Magiſtros, præ-
ſente Priore, vel Vicario præſidente, Novitios
pœnitentiare, quin priùs à dictis Superioribus
licentiam petierint, contrariam eſſe bonæ No-
vitiorum educationi, exindeque ſummoperè mi-
nui aſſerunt Magiſtrorum exiſtimationem, &
abſolutam poteſtatem, ſuprà Novitios attribu-
tam à S. Mem. Clemente VIII. in ſuo Decreto
relato per *Donat. in prax. Regular. part. 4. Tom.
2. Tract. 2. Conſtit. 5.*

Levitas verò hujus cenſuræ facilè dignoſci-
tur primò ex ipſomet Decreto Sanctæ Memo-
riæ Clementis VIII., exadverſo relat.; Nam,
165 poſtquam in illo ſtatuitur, quod Magiſter No-
vitiorum *habeat plenam, & abſolutam poteſta-
tem circà Novitiorum inſtitutionem, ac No-
vitiatus regimen, itant in illis nemini, quovis
colore ſe ingerere liceat*, in corpore ejuſdem
Decreti reſervatur tamen ſuper eoſdem Novi-
tios major authoritas Viſitatorum, & Supe-
riorum majorum, vel localium, prout ibi = *Vi-
166 ſitatoribus, & Superioribus majoribus, vel
etiam localibus exceptis*. Ecce quod clarius non
poterat reſervari in eodem Decreto Clemen-
tis VIII. authoritas Superiorum localium, pro-
ut ſunt Priores Monaſteriorum, quæ quidem
verba decreti præfati ſi attentè perlegiſſent PP.
Adverſarii, utique noſtram *ordinationem* tam-
quam dicto Decreto contrariam non arguiſ-
ſent.

Et hæc fortiùs invaleſcunt ex eo, quod, licèt
Novitii, alloquentes eorum Magiſtro, hoc fle-
xis genibus agere debent; Attamen, præſente
P. Priore, hunc actum ſubmiſſionis non valent 167
exigere Magiſtri ab eorum Novitiis, ut ex-
preſsè demandatur in Ceremoniali, ſive Or-
dinario noſtræ Religionis, vim Legis habente
(prout exadverſo non controverti ſperamus)
ubi pro ratione, cur ſubmiſſio in omnibus actis
debita per Novitios eorum Magiſtro, eidem
detrahatur, redditur illis verbis *propter urba-
nitatem, & venerationem, quæ ipſi, ſcilicet
Priori, debetur*. Et ecce non eſſe novum in no-
ſtra Religione, quod authoritas Magiſtri No-
vitiorum ſileat coram Patre Priore.

Exclamant rurſus PP. Adverſarii contra no-
ſtram recompilationem, illam arguendo, quod
in *ordinat. 5. ad Conſtitut. 12. tractat. 1.* ta-
citè permittat uſum alearum extra ſepta Mona-
ſteriorum, quando in vim *annot. 5. ad Conſti-
tut. 29.* antiquæ recompilationis prohibetur
expreſsè Monachis ludus alearum intra, & ex-
tra ſepta Monaſteriorum.

At, ſi attentè perlegatur noſtra nova *ordina-
tio*, & antiqua *adnotatio*, illicò patebit, nihil in
illa prætermiſſum fuiſſe ex iis, quæ in hac diſpo-
ſita reperiebantur, nam eadem *dicta ordinatio
quinta*, poſt abſolutè prohibitos, tam intra, 168
quàm extra Monaſteria, quoſcumque ludos
profanos, & ſeculares, & per conſequens etiam
illum taxillorum, & alearum, de jure quoque
vetitum *in cap. Cleric. de vita, & honeſtat.
Cleric.*, quod citat in margine eadem *nova or-
dinatio*, addit quoque prohibitionem quorum-
cumque ludorum, etiam licitorum in Mona-
ſteriis, eoſque licitos ludos ſolummodo per-
mittit in Campis, & Granciis, & quidem tan-
ta cum moderatione, ut excludantur ludi,
vulgo dicti *d. invito ſub graviſſimis pœnis in-
fligendis*, etiam contra Monacos recreationis
gratiâ, moderatèque ludentes aleis intra Mo-
naſteria.

Quin tamen ex hujuſmodi loquendi modo
infligendi pœnas prædictas etiam contra Mona-
chos, intra Monaſteria aleis ludentes, argui
poſſit, quod alearum uſus extra ſepta Mona-
ſterii ſit permiſſus, ut perperam Adverſarii de-
ducere ſatagunt, quia, cum alearum ludus ſit 169
Eccleſiaſticis, ut præmiſimus, de jure interdi-
ctus, jam comprehendebatur in ſuperiori pro-
hibitione ludendi, *tàm intra, quàm extra ſepta
Monaſterii, quibuſcumque ludis profanis, &* 170
illis, quibus ludunt ſeculares, ut legitur in dicta
ordinat. 5., præcipuè quia hujuſmodi ludi in-
decentes, & ſeculares jam etiam prohibiti le-
guntur in *novæ recompilationis ordinat. 3. num. 8.
ad conſtit. 3. tract. 1.*, eoſque ſic odio habet no-
ſter Ordo, ut, quatenus hæc Sacra Congrega-
tio eos non ſatis probibitos legat in noſtra

ordinatione, enixè ſupplicet, ut ſuppleat commiſſionem PP. Commiſſariorum, quatenus adſit, clariùs prohibendo, & aggravando pœnas contra ludentes tàm intra, quàm extra ſepta Monaſteriorum.

Cum igitur ex præmiſſis appareat, nihil in nova recompilatione omiſſum fuiſſe, quod vel per Conſtitutiones Apoſtolicas, vel per Reſcripta Sac. Congregationum, vel poſteriores Religionis ordinationes, vel per contrariam conſuetudinem abrogatum non extitiſſet, nihilque additum, quod Priorum, & Capitulorum juriſdictionem imminuat, electionum formam, ac libertatem perturbet, bonæque Novitiorum educationi detrahat, atque dumtaxat adjectas fuiſſe antiquarum Legum declarationes, ad majorem obſervantiam regularis diſciplinæ conducentes, hiſque de cauſis fuiſſe omnia proximâ vice à Capitulo privato anni 1714. cum facultatibus Capituli generalis approbata, deindeque ab eodem Capitulo generali pleniſſimè confirmata de anno 1717., ac pro tertia vice ſi non perpetuò ob contradictionem Reverendiſſimi D. Nuncii, ſaltem temporanee comprobata, & confirmata fuiſſe in Capitulo generali celebrato de anno 1726., &, attento demùm, quod P. Generalis cum Capitulo privato, & 28. Monaſteriis, majorem partem noſtri Ordinis conſtituentibus humillimè ſupplicant pro confirmatione novæ recompilationis, omninò præinſertum Dubium *negativè quoad primam, & affirmativè quoad ſecundam partem* reſolvendum eſſe, ſperamus, ab Eminentiſſimis
171 Patribus, quorum judicio, & correctioni illam libenter ſubjicimus, rurſus enixè, atque humiliter rogando, quod, ſi quid in tanta Conſtitutionum collectione excidiſſe videri poſſit, id quidem adſcribant imbecillitati humanæ = *quid omnium habere memoriam, & penitùs in nullo peccare Divinitatis magis, quàm mortalitatis eſt* = ut benè admonet *Juſtinianus in leg. 1. §. Si quid autem Cod. de veter. jur. enuclean., cap. porrecta, & ibi gloſſ. de confirmat. util. vel inutil.*, non idcircò tamen novam recompilationem reprobaturos fore, ſperamus, quando non benè dictum, aut factum, facilè corrigi, & emendari poteſt, nam = *qui ſubtiliter factum emendat, laudabilior eſt eo, qui primus invenit* = ut in *d. leg. 1. §. Sed neque ex multitudine*.

Die 7. Aprilis 1729. *Sac. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium demandavit, ut per Emum, & Rmum D. Vincentium Cardinalem Petra Ponentem fieret nova compilatio Conſtitutionum, quam deinceps confectam, numeriſque omnibus abſolutam ſan. mem. Clemens XII., Literis in formâ Brevis expeditis, anno* 1730. *ampliſſimè confirmavit. Ipſa verò Apoſtolica confirmatio, novæque Conſtitutiones unà cum Prologo, in quo totius rei geſtæ series accuratiſſimè exponitur, eodem anno Romæ Typis datæ fuerunt ſub titulo* = Conſtitutiones, & Extravagantes Ordinis Monachorum S. P. Hieronymi maximi, Eccleſiæ Doctoris &c. =.

Placentina Juris celebrandi Feſtivitatem, & benedicendi animalia.

Jus benedicendi animalia, atque oblationes recipiendi in die feſto S. Antonii Abbatis non ad Parochum in vim allegatæ ab eo immemorabilis conſuetudinis, ſed privativè ad PP. S. Antonii Ordinis Viennenſis, ſeu PP. Tertii Ordinis S. Franciſci, eorum loco ſubrogatos, pertinere, validiſſimis firmatur hic rationibus, & argumentis; contraria itidem immemorabilis ex quibus excludatur, & quæ ad id perpendi valeant? latè diſcutitur.

DISCEPTATIO VII.

1 *Rationum varietas, & inconſtantia injuſtitiam Cauſæ oſtendit.*

2 *Immemorabilis quando per Teſtes probata dici valeat?* & num. 3. 25. 34.; *Et quando ſecus?* dict. num. 3. ad 24.

4 *Conſuetudo conſtituitur actuum frequentiâ, diuturnitate temporis, & uniformi conſenſu.*

5 *Conſuetudo immemorabilis id maximè requirit, ut de rei initio nequaquam conſtet*, & num. 7.

Nihilque ab hominum memoria viſum, auditumque fuerit in contrarium, ibid., & num. 11.

6 *Pro conſtituenda conſuetudine, magis, quàm actus, cauſa ipſa agendi ſpectari debet.*

8 *Conſuetudinis naturam, & nomen ipſum perimunt recens initium, cauſa agendi, brevitas temporis.*

9 *Pro immemorabili conſuetudine requiritur, quod contrarii memoria non exiſtat.*

10 *Teſtium ætas ad immemorabilem probandam eſſe debet annorum quinquagintaquatuor*, & num. 16., & 31.

11 *Ad probandam immemorabilem per Teſtes, requiritur, eos ab ineunte ætate certiores fuiſſe factos tum videndo, tum audiendo.*

12 *Immemorabilis in re, quæ ad omnes pertinet, omnium etiam conſenſu induci poteſt.*

13 *Teſtibus fidem maximam comparat cauſa ſcientiæ, ab eorum officio deſumpta.*

14 *Teſtibus maximam fidem conciliat nobilitas.*

15 *Item ſacerdotale munus.*

17 *Teſtes ut immemorabilem probent, oportet, eos nedum vidiſſe, ſed ita etiam audiviſſe à ſuis Majoribus, qui faterentur, idem ſe ab aliis accepiſſe*, & num. 18.

19 *Conſuetudo probanda eſt in caſu præciſo, de quo eſt quæſtio, omni prorſus extenſione, ac interpretatione prohibitâ.*

20 *Ex actu difformi, atque æquivoco conſuetudo non probatur.*

21 *Teſtis ad probandam immemorabilem, opus eſt, ut ita obſervari viderit ſpatio quadraginta annorum*, & num. 29.

Nec eam probat, qui quatuor annis abfuit, d. num. 21.

Aut

Aut qui ſæpiſſimè, num. 28.

22 Teſtis conſanguineus alicui de cœtu contrario, hujus favore non probat.

23 Offi.ialis Epiſcopi idoneus teſtis non eſt pro ea Parte, quam acriter tuendam Epiſcopum ſuſcepiſſe conſtet.

24 Nullam meretur fidem Teſtis varius, inconſtans, atque inveriſimilis, & num. 27.

26 Teſti ex propria dumtaxat credulitate aliquid affirmanti nulla fides eſt adhibenda.

29 Conſuetudo non uno, aut altero, ſed continuis actibus perficienda eſt.

30 Conſuetudo excluditur, ſi contrarii concurrant actus.

32 Immemorabilem ut probent Teſtes, debent ſinguli explicitè deponere cum omnibus requiſitis ad illius probationem.

Aliter eorum dicta nec conjungi poſſunt, ibid.

33 Teſtes tum in dicto, tum in perſona exceptionem patientes, immemorabilem non probant, licèt cum omnibus illius requiſitis deponant.

34 Maximè, ſi contrà alii concurrant Teſtes magis idonei, ac digni.

35 Teſtes de affirmativa, aliis de negativa deponentibus ſunt præferendi.

36 In conflictu Teſtium præferendi ii ſunt, qui ajunt, vidiſſe contrarium ejus rei, de cujus conſuetudine quæritur.

37 Teſtium depoſitio negativam ſimul, & affirmativam conjunctam habet, ſi aſſerant, uſum benedicendi animalia ſemper in aliqua Eccleſia viguiſſe; &, nonniſi à decem annis, in alia Eccleſia illum cœpiſſe.

Iidemque prævalent teſtibus, ſolùm de affirmativa deponentibus, ibid.

38 In actu non inſtantaneo, ſed ſucceſſivo, & continuato in quolibet anno, negativa æquè ac affirmativa cadit ſub cognitione Teſtis.

Nullaque proinde conſiderari valet differentia inter affirmativam, & negativam, ibid.

Hæc autem potiùs attenditur tunc præſertim, cum fulcitur concludenti ſcientiæ cauſâ, ibid.

39 Immemorabilis ſi noſcatur deducta ad longiùs protrahendam Cauſam, ex hoc ſola rejicienda eſt.

40 Teſtes vilis conditionis, atque addicti alicujus ſervitio, à teſtimonio pro eo ferendo repellantur.

Maximè, cum quæritur de conſuetudine, ibid.

41 Ad conſuetudinis probationem requiruntur Teſtes, omni exceptione majores.

42 Teſtibus aſſumptis ad probandam immemorabilem, nequit dici ſaltem probata alia brevioris temporis conſuetudo.

43 Reſcriptum reſervans jus probandi aſſertam conſuetudinem; ob verbum illud = aſſertam = intelligendum eſt de immemorabili, ſi de immemorabili preces loquantur.

Maximè, ſi non alia, quàm immemorabilis probatio prodeſſe poterat, num. 45.

44 Reſcriptum, juxtà preces, declarandum eſt.

45 Præſcriptio immemorabilis non aliâ tollitur conſuetudine, quàm immemorabili, & num. 46.

46 Præſcriptio immemorabilis ne decennali conſuetudine everſa dicatur, ſufficit, cum hac nullam concurrere coactionem.

47 Conſuetudo toto Orbe recepta, atque adprobata, contrariâ conſuetudine tolli nequit.

48 Conſuetudo, quâ Ordo Antonianus ſibi jus vindicat benedicendi animalia in feſto Sancti Antonii, & oblationes percipiendi, innititur Conſtitutionibus Apoſtolicis, ac ſervandæ hoſpitalitatis titulo.

49 Ex conſuetudine Urbis Romæ, benedictio animalium non in alia perficitur Eccleſia, quàm in illa S. Antonii Ordinis Viennenſis.

Et Sacra Rota aliàs cenſuit, non licere Eccleſiæ S. Antonii Luſitanorum animalia benedicere, ac oblationes recipere, ibid.

50 In his autem materiis conſuetudo Urbis Romæ exemplum, ac norma totius Catholici Orbis eſſe debet.

51 Conſuetudini ejuſmodi omnes aliæ adhærent Civitates.

Eidemque adhærere nolle Civitatem aliquam, turpe eſt, ſi præſertim diù illam obſervaverit, ibid.

52 Magnam vim obtinet particularis obſervantia, coadjuvata particulari conſuetudine.

53 Ad concludendam particularem alicujus Loci conſuetudinem ſufficit univerſalem conſuetudinem probare.

54 Teſtibus optimè probatur particularis conſuetudo.

55 Particularis obſervantia generali ſimilis cenſetur, quouſque diverſa non aſſignetur ratio.

56 Conſuetudo canonizata in contradictorio Judicio, contrariæ conſuetudini eſt præferenda.

57 Sententia emanaſſe cenſenda eſt in Cauſa ſtatus, quoties eadem ſit ratio in ea Cauſa, ac in ſimilibus.

Sententia Rotalis favore Patrum S. Antonii Viennenſis lata quoad jus benedicendi animalia, ac oblationes recipiendi, cenſenda eſt emanaſſe in Cauſa ſtatus, ibid.

58 Contra jus, alicui competens in vim conceſſionis Pontificiæ, univerſalis conſuetudinis, ac oneroſi etiam tituli, præſcribere nemo unquam poteſt.

59 Ex Conſtitutionibus San. mem. Clementis VIII., & Gregorii XIII. Ordini Antoniano conceditur eleemoſynarum collectio, intuitu hoſpitalitatis, ab ejuſdem Ordinis Patribus exercitæ.

Earumque Conſtitutionum diſpoſitio alteri Eccleſiæ, non eandem exercenti, convenire nequit, ibid.

60 Conſuetudo contraria alteri, legitimis undequaque titulis, atque Apoſtolicis Conſtitutionibus roboratæ, tanquam corruptela, eſt abjicienda, atque vitanda.

61 Præ-

61 *Præſertim, ſi munitæ illæ ſint clauſulâ* Sublatâ, *ac* Decreto irritanti, *quæ vim contrariæ conſuetudini adimunt.*

Jus benedicendi animalia, ac oblationes recipiendi competens Patribus Sancti Antonii Ordinis Viennenſis, in Religioſos alterius Ordinis, eorum loco ſubrogatos, cur translatum cenſendum ſit? num. 62., & ſequ.

63 *Jus ejuſmodi à Summis Pontificibus eiſdem Patribus conceſſum fuit intuitu hoſpitalitatis, ab ipſis exercitæ, idèoque non iſtorum perſonæ, ſed loca, eis commiſſa, contemplatu dici debent.*

Quænam autem verba oſtendant, ſubrogationem aliorum Religioſorum in locum eorumdem Patrum S. Antonii, cum omnibus iſtorum juribus factam eſſe? num. 64., & 66.

64 *Cauſſa finalis, ſummum Pontificem movens, ea fuiſſe cenſenda eſt, quæ utilior, quæ dignior eſt, quæque publico bono proſpicit.*

65 *Mutatione perſonarum deſervientium Eccleſiæ, & hoſpitali, quoties natura, & qualitas loci non mutatur, eadem jura transferuntur*, & num. 67.

68 *Benedictio animalium in die feſto S. Antonii, parochialibus juribus adnumerari nequit*, & num. 72., & 75.

69 *Parochialia jura præſcribi poſſunt.*

70 *De Summorum Pontificum poteſtate transferendi in Patres Antonianos jus benedicendi animalia, atque oblationes recipiendi licèt id à Parochiali jure dependeret, dubitandum non eſt.*

Maximè, cum id Summi Pontifices fecerint majoris cauſſâ boni, num. 77.

71 *Hoſpitalitatis ſervandæ cauſſa utilior eſt publico bono, magiſque Eccleſiæ præferenda.*

72 *Parochis ſervari decet, quæ ad Animarum curam ſpectant, ut, cum de Baptiſmate, ſepultura, aut ſimilibus agitur.*

Secus, cum de facultate benedicendi animalia res eſt, num. 73.

73 *Benedicendi animalia uſus invaluit, ex quo morbus ſacri ignis timeri, & ope S. Antonii Abbatis curari cœpit.*

74 Sanctum Antonium *auſpicem, cuſtodemque contra vim morbi ſacri ignis conſtituerunt Fideles, certatim ad illum confluentes.*

Ac ejus ope homines ſæpè, atque animalia tanto periculo liberata ſunt.

75 *Populi pietas, ac ſpecialis cultus erga aliquem Sanctum Jus parochiale non conſtituit.*

Præſertim, ſi augmentum ejus cultus alicui Regulari Ordini ſpeciatim commendatum ſit, ibid.

76 *Benedictio frugum, uvarum, rerumque ſimilium fieri apud antiquos Chriſtianos conſuevit.*

Et licèt cuidam Sancto *ſpecialiter non commendaretur, adhuc non à Parochis ſolùm, ſed in hac, vel illa Eccleſia præſtabatur*, ibid.

77 *Jus parochiale tanti non eſt, ut conſuetudini, aut indulto contrario non cedat.*

78 *Primitiæ, licèt Parocho debitæ, poſſunt ab aliis, vigore conſuetudinis, aut contrariæ conceſſionis exigi.*

79 *Clandeſtinis actibus nulla conſuetudo conſtitui valet, nulluſque adquiri titulus.*

80 *Benedictio animalium, ex conſuetudine, toto Orbe recepta, conficitur die 17. Januarii, feſto S. Antonii Abbatis.*

81 *Nec poteſt fieri, niſi ab illa Eccleſia, quæ id feſtum, eâ die celebrat.*

82 *Sententiam acceptans, omnia etiam acceptaſſe cenſetur, quæ ex illa neceſſariò conſequuntur.*

DUBIA.

Primò = *An conſtet de aſſerta conſuetudine Parochi S. Savini benedicendi animalia, & recipiendi oblationes; Et quatenus affirmativè?* =

Secundò = *An ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis ſuper ſecundo Dubio?*

SI expoſitis pluriès rationum momentis,
contrariiſque argumentis pluriès ſubmotis, pluriéſque demum Sacræ hujus Congregationis oraculo audito, Cauſæ finis aliquando afferendus erat, juſtè nobis pollicebamur, aliâ nos non indigere defenſione, remque clariſſimam, de qua agitur, dicendam tandem eſſe confectam, abſolutamque favore Patrum Tertii Ordinis Sancti Franciſci; Verùm, ſpe juſtiſſimâ fruſtrati, vehementer dolemus, cujuſdam ementitæ conſuetudinis nomine fas eſſe Parti adverſæ, novo veluti præſidio, deploratæ Cauſæ ſuppetias ferre, cujus ſanè injuſtitiam ſatis evinceret inconſtantia rationum, ac varietas probationum, quibus Reverendi Monachi S. Savini Adverſarii ſibi aſſe-
rere tentarunt Jus celebrandi diem feſtum San- 1
cti Antonii, ac percipiendi oblationes, eâ die à Fidelibus elargiri ſolitas occaſione benedictionis animalium, per ea, quæ tradit *Rota coram Coccin. deciſ. 552., & cor. Dunoz. jun. deciſ. 731. num. 55., & cor. R.P.D. Anſaldo deciſ. 20. num. 34.*

In prima namque Cauſæ hujus propoſitione 2
die 20. Decembris anni 1709., propoſitis duobus Dubiis; primò videlicet = *An liceat in Eccleſia S. Savini Placentiæ celebrare feſtivitatem S. Antonii die 17. Januarii ſingulis annis?* = ſecundò = *An liceat Parocho ejuſdem Eccleſiæ S. Savini animalia benedicere, & eleemoſynas accipere in eadem die 17. Januarii?* = allegabant aſſiſtentiam Juris, faventem Parocho prò exercitio Jurium omnium Parochialium, ac inter illa ſuſtinebant connumerandum eſſe ſimilem benedicendi actum, & oblationum perceptionem; fatebantur tamen, ipſos non agere feſtum S. Antonii, ſed S. Savini, eâdem die incidentem; Verùm hæc Sacra Congregatio, agnoſcens, Jus animalia benedicendi privativè ad Eccleſias, & Religioſos S. Antonii Vien-

nen-

nenſis pertinere, illudque in noſtros Principales tranſlatum eſſe, reſcripſit = *Negativè in omnibus* =.

Hâc juſtiſſimâ Reſolutione Defenſores Patrum Adverſariorum edocti, Jura parochialia complecti minimè poſſe actum benedicendi animalia, die feſto S. Antonii peragi ſolitum, oppoſuerunt quandam Antoniano Ordini aggregationem, pendente lite extortam, cui addebant conſuetudinem immemorabilem, minimè ſublatam, ut contendebant, Pontificiis Conſtitutionibus, favore Patrum Principalium editis; hiſque freti die 10. Januarii 1710. pro nova audientia ſupplicarunt, ſed fruſtrà; Nam Eminentiſſimi Patres inhærentes firmiſſimis, atque immotis fundamentis primæ Reſolutionis, reſcripſerunt = *Nihil de nova audientia* =.

Cui tamen Reſcripto minimè adquieſcens Pars Adverſa, ſed quærens modum, quo moram injiciendo Cauſæ, retardare poſſet præcedentium Reſolutionum executionem, adiit R. P. D. Auditorem Sanctiſſimi, & coram eo repetendo momenta omnia rationum, in Sacra Congregatione deductarum, inſtetit pro obtinenda ſuperſeſſoria, quæ die 15. menſis Januarii denegata fuit. Sed repulsâ minimè deterrita, ab incœptis non deſtitit; cum enim à Defenſoribus noſtrorum Principalium urgeretur ad purgationem attentatorum, quæ interim commiſerat; illa excludere curavit, non quidèm allegando Jus Parochiale, aut aggregationem, ſed obtendendo immemorabilem; cujus auxilio novam quoque audientiam poſtulavit, propoſitumque aſſecuta fuit; Nam Sac. Congregatio reſcripſit = *Non conſtare de attentatis, & quoad novam audientiam arbitrio Reverendiſſimi Ponentis*, qui Cauſam reproponi mandavit, ſub conſueto Dubio = *An ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis?* =.

In hac propoſitione Pars adverſa conatus omnes impendens, omnia argumenta, jam deducta, rejectaque, in medium rurſus protulit, licèt illa aliquando omittens, ac diverſum, & penè contrarium, prout implicandæ Cauſæ ratio expoſcebat, defenſionis genus adhibens, ſuo etiam judicio levia eſſe, docuiſſet. Uti autem juſta erant præcedentia Decreta, nobis favorabilia, ſic illa conſtanti, immotoque animo ſervans hoc Sacrum Tribunal, reſpondit die 19. Septembris 1710. = *In deciſis, reſervato ſolùm Jure probandi aſſertam Conſuetudinem* = Ob hanc ſecundam Reſcripti partem Patres Adverſarii aſſurgentes in ſpem, novarum probationum colore, diutiùs producendi litem, licèt ignari non eſſent, ſe nunquam aſſertam immemorabilem, in ſecunda, & tertia Inſtantia nobis oppoſitam, deinceps probaturos; nihilominùs, productis articulis, & prævià citatione ad dicendum contra Jura, nec non aliis ad concordandum de Judice, obtinuerunt ab Eminentiſſimo D. Cardinali Gozzadino, tunc Cauſæ Ponente, Judicis deputationem ad effectum examinandi Teſtes hinc indè; Confectoque coram eodem remiſſoriali Proceſſu, illoque ad Urbem tranſmiſſo, ſubſcribi etiam curarunt ab Eminentiſſimo D. Card. Grimaldo, ſuffecto in locum Eminentiſſimi Gozzadini, præinſerta Dubia, in quibus quæritur; primò = *An conſtet de aſſerta conſuetudine Parochi S. Savini benedicendi animalia, & recipiendi oblationes, & quatenus affirmativè?* = ſecundò = *An ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis ſuper ſecundo Dubio?* =

Sub obtentu itaque pluries nobis oppoſitæ, ſemperque rejectæ conſuetudinis immemorabilis, redintegranda nobis eſt lis, de qua tandem ab Eminentiſſimis PP. penitus decernendum ſperamus, reſpondendo, quoad primum dubium = *Negativè* = & quoad ſecundum = *In deciſis* = Fundamenta ſiquidem præcedentium Reſolutionum ſuo loco moveri minimè poſſunt prætextu immemorabilis, exadverſo allegatæ, cum illam aſſiſtere non probetur RR. Monachis Adverſariis; probetur verò concludentiſſimè, eam opitulari RR. PP. Principalibus noſtris; Imò verò, quatenùs conſuetudo iſthæc Adverſariis faveret, non idcircò iidem aſſerere ſibi poſſent Jus percipiendi oblationes, quæ occaſione benedictionis animalium dantur à fidelibus, quia Summi Pontifices eximiis privilegiis donantes Ordinem, & Hoſpitalia S. Antonii Viennenſis, eiſdem conceſſerunt Jus, de quo agitur; illudque unà cum Præceptoria tranſivit ad Patres Principales noſtros, loco Religioſorum Ordinis Antoniani ſubrogatos, & hoſpitalitatis exercitio addictos.

Prima noſtri aſſumpti pars probatur ex Proceſſu remiſſoriali, in quo nedum teſtes, pro parte Principalium examinati; verùm etiam ipſi contrariis teſtes, ad inſtantiam Parochi Adverſarii adducti, non modò immemorabilem, ſed quamcumque aliam legitimam conſuetudinem excludunt, quinimò illam diſertè aſſerunt, ac plenè conſtabiliunt favore Principalium. Remque ordiendo à teſtibus, ad eorum inſtantiam examinatis, unum prò cunctis dediſſe ſufficeret teſtem, præclarum nempè, egregiumque virum D. Comitem Hieronymum del Verme, fratrem Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi D. Cardinalis del Verme: hic verò agens ſexageſimum octavum annum, ætas ſanè exuberans ad probandam immemorabilem, ſuper tertio interrogatorio inquit = *Da nove anni in quà, io mi ſono portato quaſi tutti gl' anni alla Chieſa di S. Savino &c. e per tal tempo hò veduto benedirſi da un Prete alla detta Chieſa di S. Savino li Cavalli, coſa, che primà non avevo mai veduta, e la giudicai una novità* = Et ſuper quarto interrogatorio reſpondit = *Quanto alli PP. di S. Antonio dal mio ricordo, e così dal tempo di mia età d'anni dieci in circa à queſta parte avendone io ſeſſant' otto, hò veduto darſi tale benedizione, & anche ſentitolo à dire, e quanto à i PP. di S. Savino, da nove in dieci anni in quà ſolamente* = At verò, ſi ut immemorabilis à Parte adverſa legitimè probata dici poſſet, oporteret, ab ea proferri teſtes, qui dicerent, ſe ſemper vidiſſe, & audiviſſe die feſto S. An-

S. Antonii animalia benedici à Paroco S. Savi-
2 ni, imò id ſibi à Majoribus ſuis traditum, nec
unquam vidiſſe, aut audiviſſe contrarium,
juxtà famigeratam *Gloſſom in cap. 1. de præ-
ſcript. in 6.*, eu, quod quævis immemorabilis
excluditur ſupereminenti teſtimonio hujus te-
ſtis, ajentis, quinquaginta octo annis contra-
rium vidiſſe, &, uti novitatem, improbantis id,
quod nuperrimè attentari cæpit à Parocho San-
cti Savini.

Diſertiſſimè etiam id aſſerit R. D. Joſeph
Molinarius Canonicus Eccleſiæ Cathedralis
Placentiæ, agens ſuæ ætatis annum ſexageſi-
mum nonum, qui pariter ad tertium interro-
gatorium, ait = *Saranno da pochi anni in quà,*
3 *che hò ſentito à dire, che li Padri di S. Savino
anno fatta la benedizione de' Cavalli il giorno
di S. Savino nella præſente Città* = quique
ſcientiæ validiſſimam cauſam affert eo loco =
*Queſto poſſo deporre, perche io ſono ſtata, e ſono
Canonico nella Cattedrale di Piacenza, benchè
da alcuni pochi anni in quà io abbia un Coadia-
tore, & hò ſervita la Cattedrale per anni tren-
tacinque in circa, & in tale occaſione mentre ſi
và ogn' anno alla Chieſa di S. Savino del Capi-
tolo della Cattedrale alli primi Veſpri della fe-
ſta di S. Savino, & anche il giorno della feſta,
che cade li 17. Gennare, e così alla mattina per
celebrare li Divini Officii, & il Capitolo della
Cattedrale và proceſſionalmente, ove io ſono ſem-
pre intervenuto per il tempo eſpreſſo, come ſopra,
& in tale occaſione, e tempo non hò mai ſentito
à dire, nè vedato, che li Padri di S. Savino
faceſſero tal benedizione &c.; e prima ancora
d'eſſer Canonico, eſſendo giovane, andavo quaſi
ogn' anno alla Chieſa di S. Savino nel giorno di
detta feſta tanto la mattina, quanto il dopo
pranzo, e mai hò veduto, ò ſentito à dire, che
ſi faceſſe la benedizione de' Cavalli &c.*

His conſonat Joannes de Sociis ætatis ſeptua-
ginta ſeptem annorum, qui licèt *foſſe poco di-
ſcoſto coll' abitazione dal Monaſtero, e Chieſa
di S. Savino, e vi ſia ſtato da quarant' anni in
circa*, nunquam in Eccleſia S. Savini ſe vidiſſe
aſſerit peragi benedictionem animalium, imò
verò initium hujus rei commemorat his ver-
bis = *Sò bene, che la prima volta, ch' io vidi
farvi la benedizione, vidi, eſſervi ſtato condot-
to avanti le porte del P. Curato un Somaro, ed
un Muletto per farli benedire, e queſto sò, che
ſono pochi anni; E ſe d. benedizione foſſe ſtata
fatta in tempo, ch' io abitavo dirimpetto al det-
to Convento, è impoſſibile, ch' io non l'aveſſi ve-
duta, e ſapata* = Præterea aſſerendo, ſe artem
di Mareſcalco ibidem tunc exercuiſſe, ac faten-
do, quod ſui muneris erat hanc rem ſcire,
addit = *E' impoſſibile, che non l'aveſſi vedata, e
ſapata, perchè li miei Avventori tutti andavano
in d. giorno a Sant' Antonio a far benedire li Ca-
valli, & anco vi mandavo li miei, & in ſomma
ci andavano tutti.*

Non abſimile eſt teſtimonium Rev. D. Ho-
nuphrii Tinelli Sacerdotis, unum ſupra ſexage-
ſimum annum agentis, qui, etſi in Parochia
S. Savini ortus fuerit, ac diuturno tempore ha-
bitaverit, atque officia clericalia ipsâ etiam die
feſtivitatis S. Savini exercuerit in ejus Eccleſia,
nihilominus, ut ipſe aſſerit = *Non viddi mai
farſi benedizione di Cavalli, ò altri animali nel
giorno della feſta di S. Antonio nè alli primi Ve-
ſpri, nè alla Meſſa cantata, e nè pure a tempo
de' ſecondi Veſpri* = Imò verò ſe ſemper audi-
viſſe teſtatur = *pubblicamente dirſi, che in quel
giorno tale benedizione ſi dava da i Padri di
S. Antonio fuori delle mura, e che le genti vi
andavano* =. Hæc denique confirmat R. D. Pau-
lus Ziloccus, ætate, & ſacerdotali caractere illi
par, qui affirmans, ab ineunte ætate ſe vidiſſe,
ac audiviſſe, quod PP. S. Antonii benedictio-
nem impartiebantur animalibus: diſcretivè te-
ſtimonium perhibet, PP. S. Savini hunc ritum
exercere cœpiſſe *da otto, o nove anni in quà*,
hujuſque novitatis auctorem deſignando, ait, =
*che D. Agoſtino divenuto Sottocurato l'inven-
tò* =.

Paulò longiùs dicta horum teſtium expoſui-
mus, ut facilius dignoſcatur, quà confidentiâ
ſub inani immemorabilis conſuetudinis colore
Eminentiſſimis, ac Sapientiſſimis Patribus
exadverſo obtendatur novitas illa, quæ nec
etiam breviſſimæ conſuetudinis honeſtum no-
men meretur, Si enim conſuetudo conſtituitur 4
actuum frequentiâ, diuturnitate temporis, &
uniformi conſenſu, *Ancharan. in cap. Joannes
in 4. oppoſit. col. 2., Extr. de Cleric. conjug., &
ibi Abb. num. 9. verſ. ultimò oppono col. 3., An-
gel. inſtit. de jur. natur. gent., & civil. §. Ex
non ſcripto, Cart. jun. conſ. 196. num. 13. vol. 2.,
Add. ad Burat. deciſ. 495. num. 11., Rot. coram
Caval. deciſ. 125. num. 8., & deciſ. 495. num. 2.
part. 2. rec.*, Si conſuetudo immemorabilis hoc
maximè requirit, ut de initio rei nequaquàm 5
conſtet, *Rota coram Buratto deciſ. 331. num. 6.,
coram Gregor. deciſ. 467. nu. 7., in Rec. dec. 10.
num. 16., & deciſ. 16. num. 5. par. 9., deciſ. 22.
num. 8. par. 10., deciſ. 101. num. 8. par. 11., de-
ciſ. 201. num. 4., & ſeqq. par. 13.*, nihilque ab
hominum memoria viſum, auditumque fuerit
in contrarium, *Abb. in cap. ultim. num. 29. de
conſuetudin., Tondut. quæſt. benefic. lib. 1. cap.
104. propè fin., Rocc. diſput. jur. ſelect. cap. 167.
num. 39., clar. mem. Card. de Luca de juriſdict.
diſc. 3. num. 8., Rota in Tarraconen. Parochia-
lis de Vimbodino 15. Januarii 1706. §. De reli-
quo coram R. P. D. Anſaldo*; Si denique ma-
gis, quàm actus, cauſa ipſa agendi ſpectari de- 6
bet pro conſtituenda conſuetudine, juxta theo-
ricam *Bald. in l. 1. num. 47. C. de emancipat.
liber., Caſtrenſ. conſ. 437. num. 2. lib. 2., Rot.
deciſ. 320. num. 6. coram Mantic., deciſ. 7. nu. 8.
coram Celſo, & apud Palmom deciſ. Lucen. 188.
num. 53. tom. 2.*, nulla non modò immemora-
bilis, ſed nec etiam ordinaria conſuetudo Parti
adverſæ ſuffragari poterit, cum unanimi tot
incorruptæ fidei virorum teſtimonio comper- 7
tum ſit, decem ab hinc annis PP. S. Savini ri-
tum benedicendi animalia in die feſto S. Anto-
nii ſervare cœpiſſe, illiuſque auctorem fuiſſe il
Sot-

Sottocurato S. Savini, & quidem non ſinè Ci-
vium admiratione.

Recens itaque initium, cauſa agendi, brevi-
tas denique temporis, ſi nedùm naturam, ſed
8 legitimæ conſuetudinis nomen ipſum peri-
munt, *Rota deciſ.* 21. *num.* 12. *coram Zarat.*
deciſ. 314. *num.* 7. *par.* 11., *deciſ.* 39. *num.* 10.
par. 18. *rec.*, *& in Motulen. ſuper bono jure* 27.
Januarii 1708. *§. Et non egrediendo coram*
R.P.D. Anſaldo, ſic viceverſa, dùm iidem no-
ſtri teſtes deponunt, eundem ritum ſervatum
9 ſemper fuiſſe in Eccleſia S. Antonii, in dubium
revocari nequit, quin favore Patrum probata
dici debeat conſuetudo immemorabilis; *Ejus*
enim rei contrarii memoria certè non exiſtit, ut
pro hac conſuetudine requiritur in *cap.* 1. *de præ-*
ſcript. in 6.; Nam, ſi ætatem teſtium ſpecte-
mus, major eſt illâ annorum quinquaginta
10 quatuor, quæ dumtaxat ad hunc effectum re-
quiritur in teſtibus, *Valenz. conſ.* 33. *num.* 207.,
Oſaſcb. deciſ. 101. *num.* 41., *Rot. deciſ.* 314.
num. 3., *&* 4. *part.* 11., *& coram R.P.D. An-*
ſald. deciſ. 78. *num.* 80., *Mantic. deciſ.* 296.
num. 4., *& ſeqq.*, *Rot. in Nullius, ſeu Colo-*
nien. Juriſdictionis ſuper remiſſoria 11. *Decem-*
bris 1697. *§. His verò coram Eminentiſſimo de la*
Tremoille; ſi rationem temporis, & teſtium
verba conſideremus, cum inquiunt = *Dal mio*
ricordo, e così dal tempo di mia età d'anni die-
ci &c., hò vedute darſi tale benedizione, & an-
che ſenza titolo a dire, ſatis demonſtrant, ipſos
11 hujus rei ab ineunte ætate certiores factos fuiſ-
ſe tùm videndo, tùm audiendo, quod etiam
neceſſarium eſt ad hanc conſuetudinem firman-
dam, *Abb. in cap. cum novis ſub num.* 5. *verſ.*
ego verò de præſcript., *Pariſ. de confident. quæſt.*
28. *num.* 260., *Garz. de benefic. par.* 5. *cap.* 9.
num. 107., *& ſeqq.*, *Rot. deciſ.* 224. *num.* 3., *&*
ſequentibus par. 14., *deciſ.* 375. *num.* 5., *& ſeqq.*
par. 15., *deciſ.* 391. *num.* 1. *par.* 16., *& dec.* 135.
num. 9. *par.* 19. *rec.*; Si de unanimi conſenſu
Incolarum Placentiæ quæramus in hac re, cujus
uſus ad omnes pertinere videtur, & rectè om-
nium conſenſione conſtituitur, ab iiſdem teſti-
12 bus docemur, quod ad Eccleſiam Patrum Prin-
cipalium, pro obtinenda animalibus benedi-
ctione *in ſomma vi vanno tutti = e le genti a*
quella vanno; quapropter ob comunem hanc
omnium voluntatem jam non eſt, quid magis
deſiderandum videatur, ut hæc conſuetudo fa-
vore Principalium ſtabilita dicatur, & contra-
ria, nuperrimè inchoata, infirmetur, *Pau Jor-*
dan. lucubr. vol. 2. *lib.* 10. *tit.* 13. *num.* 54., *&*
vol. 3. *lib.* 14. *tit.* 18. *num.* 1010., *Marcian. di-*
ſput. forenſ. cap. 24. *per tot.*, *Rota coram Mer-*
lin. deciſ. 523. *num.* 16., *Rot. in dicta Motulen.*
ſuper bono jure 27. *Januarii* 1708. *§. Et non co-*
ram R.P.D. Anſaldo; Si denique fidem, inte-
gritatemque teſtium ſpectemus, firmiſſimis, &
ſanctiſſimis teſtimoniis virorum optimorum,
13 ut inquit *Cicero pro Q. Roſcio Comædo*, Cauſa
noſtra communita eſt; Fides enim ipſis per-
maxima comparatur tum à cauſa ſcientiæ, quam
adducunt, utpotè à pleriſque illorum ab eorum
officio deſumptam, *Rot. coram Burat. dec.* 471.
num. 6., *& ad ornat. clar. mem. Card. de Luca*
tom. 7. *deciſ.* 25. *num.* 10., *& deciſ.* 2. *num.* 24.
tom. 14., tum ab ipſorum qualitate, nam de
D. Comite de Verme, avitâ pietate, ac nobi- 14
litate claro, uſurpare poſſumus illud Ciceronis
pro M. Cœlio = *Recito teſtimonium Lucceji?*
quid expectatis amplius? an aliquam vocem pu-
tatis ipſam pro ſe cauſam, & veritatem poſſe
mittere? hæc eſt litis defenſio; hæc ipſius Cauſæ
oratio, hæc una vox veritatis. Alii verò teſtes 15
caractere Sacerdotali inſigniti ſunt; Si autem
aliis ex noſtris teſtibus fidem conciliat nobili-
tas, *Rot. deciſ.* 729. *num.* 20. *par.* 18. *rec.*, *&*
ad ornat. clar. mem. Card. de Luca tit. de teſtam.
deciſ. 6. *num.* 26., aliis verò Sacerdotale mu-
nus, *Rot. coram Seraph. deciſ.* 1128. *num.* 1.,
& deciſ. 1166. *ſub num.* 1., cum aliis per *R.P.D.*
Anſald. de commerc., & mercat. diſc. 52. *n.* 10.,
Rota in Bononien. Dotis, & Bonorum 14. *Junii*
1688. *§. Non ſolum coram Reverendiſſ. D. Her-*
vault Archiepiſcopo Turonen., de eiſdem dice-
re nobis licebit, quod pro *Q. Roſcio Comædo*,
ait idem *Cicero* = *Teſtes dicam ordine eſſe Sena-*
tores, ætate grandes natu, naturâ ſanctos, &
religioſos, fortunâ, & copiis rei familiaris lo-
cupletes =.

Hujus autem generis non ſunt probationes
contrariæ conſuetudinis, nec cum noſtris com-
parandi contrarii teſtes, non enim eâ ætate
ſunt, neque ità teſtimonium perhibent de viſu, 16
& de auditu à Majoribus, nec denique adeò ca-
rent exceptionibus, ut eorum teſtimonio con-
ſtabilita cenſenda ſit conſuetudo immemorabi-
lis; ad quam probandam, ſi antè motam litem
eos agere oportebat ſuæ ætatis annum ſaltem
quinquageſimum quartum; ſi teſtificari tene-
bantur de viſu per quadraginta annos, poſt de-
cimum quartum ætatis annum, ſi nedùm vi-
diſſe, ſed aſſerere debebant, ſic rem ſe habere
audiviſſe à ſuis Majoribus, qui faterentur, hoc 17
etiam ab aliis Majoribus accepiſſe, ità quidem,
ut nihil unquam memoriâ hominum viſum,
auditumque fuerit in contrarium, *Gloſſ. in*
cap. 1. *verb. memoria de præſcript. in* 6., *Gra-*
tian. diſcept. 918. *num.* 39., *Franch. deciſ.* 56.
num. 7., *& ſeqq.*, *Rota coram Cavaler. dec.* 140.
num. 1., *deciſ.* 24. *num.* 15. *par.* 10., *deciſ.* 101.
num. 1., *& ſeqq. par.* 11. *rec.*, *Rot. in Colonien.*
Præcedentiæ 1. *Julii* 1695. *num.* 11. *coram bon.*
memoriæ Mute, hæc ferè omnia deſiderantur
in contrariis tum teſtibus, tum probationibus,
perſpicuum namque fit ex proceſſu remiſſoria-
li, quod ſex teſtes à Parte adverſa formiter
examinati, non omnes verſantur in ætate an-
norum quinquaginta quatuor, quodque in re
graviſſima tale ferunt teſtimonium, ut nec im-
memorabilem concludant, nec aliam ordina-
riam conſuetudinem comprobent.

Percurrendo namque ipſorum dicta, legi-
mus, Albertum Ferrari teſtatum fuiſſe, quod
Monachi S. Savini nuuquam celebraverunt fe-
ſtivitatem S. Antonii; quod ipſe non aliam
ſcientiæ cauſam habet benedictionis, dicto die

feſto in Eccleſia S.Savini impartitæ animalibus,
& oblationum ſuſceptionis, quàm eam, dedu-
ctam à viſu magnæ quantitatis animalium pro-
18 pè dictam Eccleſiam; Quodque demùm ſpatio
quadraginta annorum hoc vidit, fateodo ta-
men, intrà idem tempus ſe quatuor annis
abſuiſſe ab eadem Eccleſia die 17. Januarii; hic
itaque teſtis haudquaquam teſtimonium ferens
de auditu à ſuis Majoribus hac de re inſtructis
ab aliis ſenioribus, jam deficeret in hoc præci-
puo, graviſſimoque requiſito conſuetudinis im-
memorabilis, *Marcian. diſputat. forenſ. cap.24.
per tot.*, *Mareſcot. variar. reſol. lib.2. cap.*100.,
& cap. 101. *per tot.*, *Rot. deciſ.* 97. *num.* 3.
par. 13., ſed gravius deficit in eo, quod, ſi con-
19 ſuetudo probanda eſt ſpecialiter in præciſo ca-
ſu, de quo eſt quæſtio, omni prorſus extenſio-
ne, ac interpretatione prohibitâ, *Alexand.
conſ.* 196. *num.* 14. *lib.* 2., *Natta conſ.* 575.
num. 15., *& conſil.* 600. *num.* 2., *Roland. conſ.*
53. *num.* 39. *vol.* 2., *Mareſcot. variar. reſol.
cap.* 100. *num.*5., *& ſeqq. lib.* 1., *Mauſ. conſult.*
188. *num.*15. 16. *tom.*2. *conſ.* 550. *num.*6., *&* 7.
tom. 6., *& conſ.* 794. *num.* 26. *tom.* 8., ſi ex
20 actu diſformi, ac æquivoco conſuetudo non
probatur, late *Prat. diſcept. forenſ. cap.* 36.
num. 14., *& ſeqq. lib.* 1., *Rot. deciſ.* 162. *n.*6.,
& 7. *coram Ludoviſ.*, quà ratione dici poterit, de
conſuetudine benedicendi animalia depoſuiſſe
eum teſtem, qui ſolùm vidiſſe fatetur magnum
animalium numerum propè Eccleſiam S. Savi-
ni! Debuerat teſtari, ſe adfuiſſe benedictioni?
debuerat docere, ſe aſpexiſſe Parochum, obla-
tiones recipientem; de his autem, in quibus
Cauſæ pondus reſidet, nullam prorſus ille men-
tionem facit, ac locum relinquit juſtæ creduli-
tati, quod animalia, congregata in eo loco
fuiſſent vel cauſâ illa vendendi, vel pro uſu eo-
rum, qui eodem ſolemni die ad Civitatem ac-
cedebant, vel ex alia ſimili cauſa. Prout etiam
21 dici nequit, hunc teſtem integro, & continuo
quadraginta annorum tempore id ità obſerva-
ti vidiſſe, ſi fatetur, ſe quatuor annis non ac-
ceſſiſſe ad ipſam Eccleſiam, *Bartol. in leg. Cel-
ſus ff. de uſucap.*, *clar.mem. Card. de Luc. de ju-
riſd. diſc.* 3. *num.* 11., *diſc.* 11. *num.* 7., *Ca-
putaquen. deciſ.* 290. *par.* 3., *Rot. cor. Cavol.
deciſ.* 113. *num.* 1., *& ſeqq.*

Quantum verò deferendum ſit Danieli La-
ctantio, patet ex eo, quod frater eſt unius ex
Monachis adverſariis, ut ipſe fatetur, juxtà
novum interrogatorium, quodque fungitur
munere Magiſtri Ceremoniarum Epiſcopi Pla-
centini, qui ad ſuſtinendam contràriam infor-
mationem, huic Sacro Tribunali miſſam ſuper
hac controverſiâ, ità ſe, tantòque conatu oppo-
ſuit Principalibus, ut anno 1710. menſe Janua-
22 rii exequi noluerit Reſolutiones Sacræ hujus
Congregationis. Nulla autem fides præſtanda
eſſe videtur huic teſti, quia frater Religioſi de
cœtu contrario, ut, omiſſis generalibus, ad rem
noſtram tradit *Rota ad ornat. Card. de Luca tit.
de regular. deciſ.* 17. *num.* 7., *&* 8., atque
23 etiam quia Officialis Epiſcopi, *Card. de Luca de
regul. diſc.* 14. *num.* 6. *verſ. ubi benè*, *Gratian.
diſcept. forenſ. cap.* 374. *num.* 2., *&* 3.

Depoſitio Auguſtini Donati redundat innu-
meris contradictionibus; mox enim inquit,
nullum in Eccleſia S. Savini fuiſſe Altare S.An-
tonio Abbati dicatum; mox addit, ſex ab hinc 24
annis dictum Altare fuiſſe erectum; mox du-
bitat, an S. Antonio, an Angelo Cuſtodi dedi-
catum fuerit, tandemque aſſerit, quod illud
verè eſt Angelo Cuſtodi ſacrum; pari etiam in-
conſtantiâ nunc ait, quod ipſe conſtitutus erat
in ætate ſeptendecim, vel octodecim annorum,
cum primum vidit in eadem Eccleſia benedi-
ctionem animalium; nunc verò dicit, ſe tunc
fuiſſe annorum duodecim, aut tresdecim; ce-
terum, ne ſingulas contradictiones, ac inveri-
ſimilitudines referamus, juxta ſextum interro-
gatorium aſſerit, quod ipſe non ſemper com-
moratus fuit in Civitate Placentiæ in feſtivitate
S. Savini, & ſuper ſeptimo interrogatorio te-
ſtatur, quod quatuor ſolum vicibus interfuit in
dicta Eccleſia huic benedictioni; quantum au-
tem poſtrema hæc repugnant probationi cu-
juſcumque conſuetudinis, tantum allatæ con-
tradictiones efficiunt, ne huic teſti fides ulla
adhibeatur, *Felin. in cap. cum à nobis num.* 11.
de teſtib., *Menoch. de arbitr. lib.* 1. *quæſt.* 73.
num. 15., *Rota deciſ.* 420. *num.* 4., *&* 5. *par.*5.
& in Romana Donationis 17. *Aprilis* 1711.
§. 40. *cor. R. P. D. Anſaldo*.

At quodnam teſtimonium melius illo D.Co-
mitis Morandi de Morandis aſſerri poterat fa-
vore Patrum noſtrorum Principalium! Ille in-
quit, animalia Civitatis pro majori parte duci
ad Eccleſiam S. Antonii noſtrorum Principa-
lium in ea ritum benedicendi animalia cele-
brari devotionis causâ ergà S. Antonium eo lo- 25
co, eoque die, quo ipſe ſolemniter colitur;
nunquam ipſum à ſenibus audiviſſe, quod mos
eſſet tali benedictione donandi animalia in
Eccleſia S. Savini; ipſum etiam ob id non ad
hanc Eccleſiam, ſed ad illam S. Antonii ſuos
equos miſiſſe, ſecutum in hac re ſui Patris ve-
ſtigia: fatetur quidem, ſe vidiſſe Patres S. Sa-
vini hoc ritu uſos in eorum Eccleſia, at dua-
bus ſolùm vicibus hoc aſpexiſſe, ſeque abſuiſſe
à Civitate Placentiæ annis 1688., 1698., &
1702.; Profectò non eſt, cur noſtrâ oratione
confirmare quæramus graviſſimum hoc, cla-
riſſimumque teſtimonium viri, omnium te-
ſtium ab Adverſariis adductorum, ſpectatiſſi-
mi, omnique exceptione vacui.

Neque etiam nos immorari longiùs oportet
ſuper teſtimonio Jacobi Marchetti, qui ſexa-
geſimum annum ætatis agens, optimâque præ-
ditus memoriâ, ut aſſerit juxtà quintum inter-
rogatorium, conſtanter firmat ſuper octavo =
*Da che ſono al Mondo, non hò mai veduto bene-
dir cavalli, o altri animali*, unde, ſi poſtea di- 26
cit, animalia ad Eccleſiam S. Savini perducta
fuiſſe, ibique benedictionem recepiſſe, hoc
ex propria credulitate affirmat, inquiens = *Cre-
didi, & certè credo* =, quapropter nulla ei fides
adhibenda eſt, *Rota coram bon. mem. Emerix*

Ju-

Junior. deciſ. 132. *num.*5., *& deciſ.* 195. *num.*
10., *& deciſ.*612. *num.*8., *deciſ.*1055. *num.*5.,
& in Salamantina Juris conferendi 21. *No-
vembris* 1708. *S. Depoſitiones coram R. P. D.
Falconerio*.

Sed breviter perſtringemus contradictiones
ultimi teſtis, qui in fide ab eo ſubſcripta, ju-
rando, dixit = *che in tempo di ſua vita, e di
ſua memoria ha ſempre veduto benedire li caval-
li il giorno di S. Antonio Abbate dal P. Curato
di S. Savino, & aver ſentito dire da ſuo Pa-
dre, e da altri ſuoi Maggiori, Parenti, & A-
27 *mici, che detta benedizione s' era ſempre data,
à ricordo loro, dai Curati pro tempore di S. Sa-
vino*. = Deindeque in examine formali teſta-
tus fuit, per ſpatium vigintiquinque annorum
vidiſſe, benedictionem animalibus impartiri,
modò in Eccleſia S. Antonii, modò in illa S.
Savini: vidiſſe autem, quod hic ritus per qua-
tuordecim vices expletus fuit in Eccleſia S. Sa-
vini: nihil verò de hoc unquam ſe audiviſſe à
ſuis Majoribus, ut ſub octavo, & nono inter-
rogatorio: quâ igitur ratione perpetuus ille
mos Eccleſiæ S. Savini benedicendi animalia,
in prima ejus teſtificatione declaratus illis ver-
bis = *In tempo di ſua vita, e di ſua memoria ha
ſempre veduto*, = reſtrictus fuit in ſequenti exa-
mine ad quatuordecim vices! quonam modo
actus benedicendi, qui, *Per ſua memoria, e
per ricordo de' ſuoi Maggiori*, expleti *ſemper* ab
eo dicebantur à Parocho S. Savini, convenire
poteſt affirmationi, quod iidem actus etiam in
Eccleſia S. Antonii conficiebantur! quâ demum
audaciâ, & quâ inconſtantiâ notandus eſt te-
ſtis, qui poſteaquam teſtimonium perhibue-
rat *Aver ciò ſentito dire da ſuo Padre, e da
altri ſuoi Maggiori Parenti, & Amici &c.*,
affirmat, nunquam hoc audiviſſe à ſuis Majo-
ribus!

Præterea hic teſtis ad primum interrogato-
rium reſpondit, quod tàm æſtate, quàm hye-
me abfuit ſæpiſſimè à Civitate Placentiæ, per-
28 egrè luſtrans vicinas Regiones, & juxtà nonum
interrogatorium inquit, ſe interdum alibi,
quàm Placentiæ commoratum fuiſſe in ipſo
die feſtivitatis S. Antonii, undè ob iſtam ab-
ſentiam inſtrui nequivit de conſuetudine, *Spe-
rell. deciſ.* 179. *num.* 40., *Pax Jordan. lucu-
brat. volum.*2. *lib.*10. *tit.*13. *num.*54., *& tit.*18.
*nu.*1010., *& ſeqq.*, quæ non uno, aut alte-
ro, ſed continuis actibus perficienda eſt, *Me-
noch. conſ.*545. *ſub num.*21. *verſ. & dixi requi-
ri*, *Manſ. conſult.*795. *num.*23., & 24. *tom.*8.,
29 prout etiam hic teſtis ait, ſe vidiſſe per vigin-
ti quinque annos, non verò per quadraginta,
ut requiritur, *Rot. ad ornat. clar. mem. Card. de
Luca deciſ.*17. *num.*8. *tom.*14., &, cum hiſce
vicibus, quibus ſe dicit inſpexiſſe Parochum
S. Savini benedicentem animalia, vidiſſe etiam
aſſerat, quod eadem benedictio conficiebatur
à Patribus Principalibus, omninò excludit de-
30 cantatam conſuetudinem, utpotè quæ con-
ſtabiliri nequit, ſi de actibus contrariis apparet,
*Bero conſ.*5. *num.*23. *lib.*1., *Manſ. conſult.*768.
*num.*15., & 16., *& conſult.*773. *nu.*16., *Ro-
ta deciſ.*136. *nu.*14. *part.*6., & bene *deciſ.*153.
*num.*17., *& ſeqq. part.*13. *rec.*

Jam verò demonſtratum videri poteſt, nul-
lam efficacem conſuetudinem exadverſò pro-
batam dici poſſe, non quadragenariam, non
centenariam, minùs denique immemorabi-
lem, de qua diſceptamus, quæ ſi, ut diximus,
tunc demum probata dicitur, cum teſtes teſti-
monium perhibent de viſu per quadraginta 31
annos: cum in ætate quinquaginta quatuor
annorum verſantur: cum ipſos rem audiviſſe
fatentur à ſuis Majoribus, qui id ab aliis ma-
joribus perceperunt: cum inquiunt, contrarium
nunquàm ſervatum fuiſſe, ac ità negativam
coarctant, ut, ipſis ignaris, aſſerant, aliter rem
ſe habere non potuiſſe: cum denique teſtantur
de publica voce, & fama, ut ultra auctorita-
tes adductas docent *Pax Jordan. lucubrat. vol.*
2. *libr.*10. *tit.*13. *num.* 54., *Roc. diſput. Jur.
cap.*167. *num.*22., *& ſeqq.*, *Sperell. deciſ.* 69.
*num.*1., *& ſeqq.*; Profectò ea firmata dici ne-
quit contrariis teſtibus non in ætate neceſſa-
ria conſtitutis, non Majorum ſcientiam affe-
rentibus, non famam, non publicam vocem
exprimentibus, imò verò actus aſſertæ Con-
ſuetudini contrarios, & quidem tempore an-
tiquiores, ac numero majores referentibus,
fatentibus etiam, ſe diu à loco controverſiæ, ac
die feſtivitatis S. Antonii abfuiſſe, tot denique
exceptiones patientibus, probationi conſuetu-
dinis repugnantes, ut efficiant, ne eorum dicta
ad probandam hanc Immemorabilem ſimul 32
conjungi poſſint, quia ſinguli teſtes cum addu-
ctis requiſitis debent explicitè teſtificari, alio-
quin illam minimè concludunt: *Neque enim
agitur*, ut in propoſito ait *Pax Jordan. lucubr.
vol.*2. *lib.*10. *tit.*13. *num.* 56., *de probandis illis
requiſitis, ſed de probanda Immemorabili, quam
niſi ſinguli teſtes concludant, probata fuiſſe di-
ci non poteſt*.

Immò verò, etſi carerent hiſce defectibus,
ad concludendum ipſam conſuetudinem nul-
la nihilominus fides adhibenda iiſdem eſſet ob
alias, quibus obnoxii ſunt, exceptiones de- 33
ſumptas, tùm à dicto ob pleraſque contradi-
ctiones, ac inveriſimilitudines, cum præſer-
tim inter ſe conteſtes non ſint, tum etiam à
perſona ob affectionem erga Partem adverſam,
ac ob vilem eorumdem qualitatem præſertim
in concurſu noſtrorum teſtium, qui, utpotè 34
magis idonei, dignique ſint, aptiſſimèque
conſuetudinem non Adverſariis, ſed Patribus
Principalibus aſſiſtere doceant, contrariis teſti-
bus eſſent omninò præferendi, ut inquit *Gloſſ.
in cap.*1. *de præſcript. in* 6. *verb. memoria* his
verbis = *Quid ergò ſi utraque pars probat? tunc
præferuntur teſtes magis idonei, &, qui dicunt
vidiſſe contrarium, deberent præferri, cum alii
ſatagant negativam*. =

Ex qua *Gloſſæ* Sententia ſubmovetur obje- 35
ctio, quod noſtri teſtes teſtimonium ferant de
negativa, ideòque magis deferendum ſit te-
ſtibus Adverſariorum affirmantibus, quàm

noſtris negantibus, nam in conflictu teſtium ſi
præferendi ſunt illi, *qui dicunt, vidiſſe con-*
36 *trarium*, ejus nempe rei, de cujus conſuetu-
dine quæritur, procul dubio prævalebunt no-
ſtri teſtes, præſertim verò, quia negativa in
caſu noſtro conjunctam habet affirmativam,
nam ſi noſtri teſtes affirmativè aſſerunt, fe-
ſtivitatem Sancti Antonii, & ritum benedi-
37 cendi animalia celebratum ſemper fuiſſe in
Eccleſia noſtra, &, nonniſi decem ab hinc an-
nis id peragi cœpiſſe ab Adverſariis, negativa
illorum teſtificatio neceſſariò connexa eſt
cum affirmativa, atque etiam quia non ità
concludenter teſtes contrarii probant affirma-
tivam, ut noſtri teſtantur de negativa; Tum
denique quia non verſamur in actu inſtanta-
neo, ſed ſucceſſivo, & continuato in quolibet
anno, quo caſu cum negativa æquè, ac affir-
38 mativa cadat ſub cognitione teſtis, nulla con-
ſiderari ſolet differentia inter affirmativam, &
negativam, maximè, ſi hæc fulcitur conclu-
denti causâ ſcientiæ, *Farinacc. de Teſtib. quæſt.
65. num.200., & ſeqq., Sperell. deciſ.178.num.
28., & ſeqq., Rot. deciſ. 323. nu.5. part.9. rec.*

Jure igitur, meritòque, tum in præteritis,
tum in hodierna Cauſæ propoſitione impro-
peravimus Parti adverſæ, hanc Immemorabi-
39 lem ab ipſa deductam fuiſſe ut novas Cauſæ
moras interponeret, quo ſolo nomine illa re-
ijcienda omninò fuiſſet, *Rota in Burgen. Ju-
riſdictionis ſuper remiſſoria 2. Junii 1708.
§. Undè de primo coram R. P. D. Lancetta*;
Noverat ſiquidem, ſe minimè edere, nec af-
ferre poſſe probationes illas, quas pollicebar-
tur, nam oſtentavit ferè centum teſtes, eoſ-
que ob perſonæ dignitatem nulli obnoxios ex-
ceptioni, pollicendo, quod hi teſtes ad exa-
men formale vocandi erant; At non hi teſtes
numero, & qualitate præclari adducti poſtea
fuerunt coram Judice remiſſoriali, verùm ſex
tantum perſonæ tenuis conditionis, atque ad-
40 dictæ ſervitio Patrum Adverſariorum; proin-
deque repellendæ à teſtimonio ferendo, *Maſ-
card. de probat. concluſ.1356.cum ſeqq., Clar. in
§. final. quæſt. 24., Gratian. diſcept. 277., &
paſſim apud alios*, maximè, cum quæritur de
conſuetudine, ad cujus probationem requi-
41 runtur teſtes quacumque exceptione majores,
*Menoch. de Primog. lib.6.cap.6. num.30. in fin.,
Rot. coram R.P.D. Anſald. deciſ. 78. num.77.,
& ſeqq.*

Fruſtra verò diceretur, quod, tametſi con-
trarii teſtes Immemorabilem minimè evin-
cant, fortè tamen probent aliam brevioris
42 temporis conſuetudinem; Nam Pars adverſa
Immemorabilem allegavit, & de hac Im-
memorabili locuti fuerunt contrarii teſtes in
eorum dictis extrajudicialibus, ac demum ean-
dem præſeferunt articuli, exadverſo producti
ad effectum formandi interogatoria; Si igitur
allegata, ſi aſſumpta fuit probatio Immemo-
43 rabilis, teſtes ita teſtificari debebant, ut Imme-
morabilem omninò concluderent. Et quam-
vis EE. PP. hoc verbum *immemorabilem* haud
quaquam expreſſerint in ultimo Reſcripto, quo
dictum fuit = *reſervato Jure probandi aſſertam
Conſuetudinem*, illud tamen intelligitur com-
prehenſum eo alio verbo *aſſertam*; quod re-
fertur ad preces de Immemorabili loquentes,
juxtà quas Reſcriptum declarandum eſt, *Rota* 44
*coram Emerix deciſ. 1042. numer. 7., & deciſ.
1175. num.2.*

Eòque certiùs, quia Pars adverſa alterius
ordinariæ conſuetudinis probatione juvari non
poterat; nam, ſi præſcriptio immemorabilis
non alià tollitur conſuetudine, quàm Imme- 45
morabili, *leg. nemo §. Temporaria ff. de regul.
Jur., Abb. in Cap. auditis in ultim. notab. de
præſcript., Gonzal. ad Reg. Cancell.8., Gloſſ.7.
num.25., & ſeqq., Rota coram Buratt. deciſ.
734. nu.10., & coram Emerix Jun. deciſ. 528.
nu.11.*, noſtri verò teſtes, imò unus etiam ex
teſtibus contrariis concludunt, Patribus Princi-
palibus noſtris aſſiſtere Immemorabilem, ab
ipſis ſemper allegatam, certum eſſe videtur,
quod Pars adverſa indigebat probatione con-
ſuetudinis Immemorabilis, munitæ omnibus
illis requiſitis, quibus à præſcriptione, Ad-
verſariis aſſiſtente, vinci poſſet conſuetudo no-
bis favorabilis. Hæc enim vinci nequit ſolâ il-
lâ decennali conſuetudine, probatâ ab utriuſ-
que Partis teſtibus, utpotèquæ eo ſolo nomi- 46
ne inſufficiens dicenda eſſet, quia cum ea non
concurrit coactio Principalium, ut opus foret,
*Fulgin. de Jur. emphyt. tit. de renovat. quæſt. 1
num.30. in fin., & quæſt. 6. num. 11. in fin.,
Card. de Luca eodem tit. diſc.8. num. 2., Palm.
deciſ. Lucen.188. nu.41. tom.2.*

Prima Cauſæ pars confecta eſt; ſupereſt alia,
quâ quæritur, *An caſu, quo conſtet de conſue-
tudine contraria, ſtandum, vel recedendum ſit* 47
à deciſis? Et in deciſis perſiſtendum eſſe, vide-
retur, nullo numero habitâ quacumque con-
trariâ conſuetudine, quæ corruptela, ac abu-
ſus, injuſtæque æmulationis nomen merere-
tur; adverſaretur enim conſuetudini, quâ,
quàm latè Chriſtianus Orbis effunditur, Ordo
Antonianus Jure ſibi vindicat facultatem bene-
dicendi animalia, ac percipiendi oblationes;
Quæ conſuetudo innititur Conſtitutionibus A- 48
poſtolicis, hoc illi, veluti præcipuum, per-
mittentibus; ac fulcitur eo eximio titulo ſer-
vandæ ab eodem Ordine hoſpitalitatis, quæ
quantùm hominibus utilis eſt, dignaque habe-
tur Chriſtianâ diſciplinâ, tanto Patres Anto-
nianos onere afficit, ita quidem, ut meritò
Summi Pontifices, omneſque fideles unanimi
conſenſu illis prudentiſſimè tribuerint oblatio-
nes, ab hac animalium benedictione colli-
gendas.

Supervacaneum profectò videri poſſet hæc
longiùs comprobare; Nam EE. PP. ob hanc
conſuetudinem, toto Ordo receptam: ob has
Pontificum Conſtitutiones: ob hoc onus hoſ-
pitalitatis, ſapientiſſimè hactenùs reſcripſerunt
in hac Cauſa favore Patrum Principalium, qui-
bus, utpotè ſubrogatis Ordini Antoniano in
Præceptoria S. Antonii Placentiæ, ejuſque one-
ra

ra ſuſtinentibus nequaquam dubitarunt, dicendam eſſe, competere eadem Jura, quibus idem Ordo fruitur.

Porrò allegare ſufficeret obſervantiam Urbis Romæ, in qua nemo non videt, quod animalia benedictione donantur dumtaxat in Eccleſia
49 S. Antonii Ordinis Viennenſis, idque adeò in hac Urbe ſervatur, ut, exortâ ſimili controverſiâ inter Eccleſiam S. Antonii Luſitanorum, & illam PP. S. Antonii Viennenſis, *Sacra Rota* cenſuerit, non licere Eccleſiæ Luſitanorum animalia benedicere, & oblationes accipere, *ut in una Romana Juris celebrandi 27. Januarii 1708. cor. R. P. D. Priolo*, ex quo duo ad propoſitum aſſequimur.

Primum, turpe admodum, abſonumque videri, ut Pars adverſa introducere aggrediatur Placentiæ conſuetudinem contrariam illi Urbis
50 Romæ, quam in hiſce materiis exemplum, ac normam decet eſſe totius Orbis Catholici, *Vincent. de Franch. decif.253. nu.6., Punimoll. decif.1. annot.3. num.19. & num.20., Rot. cor. R.P.D. Anſaldo decif.25. n.15.*, imò verò turpiſſimum eſſe cenſendum eſt, quia, quotquot aliæ Civitates Chriſtiano nomine inſignitæ ſunt, eæ omnes adhærent huic Romanæ conſuetudini; Quinimò in ipſa Civitate Placentiæ idem mos jamdiù obſervatus fuit, adeout
51 contrà illum decem tantùm ab hinc annis Patres Adverſarii attentare cœperint, ut proſequitur *Rota dicta decif.25. num.15. verſ. quid dicendum coram R. P. D. Anſaldo*; Quæ particularis obſervantia magnam vim proculdubio
52 obtinet, utpotè coadiuvata tùm conſuetudine generali, *Text. in cap. cum olim de conſuetudin., & in cap. ad Apoſtolicæ de decim., Menoch. conſ.96. num.22., Rot. coram Dunozett. Junior. decif.541. num.3., & in recent. decif.786. n.6. part.8. tom.2.*, quam alioquin ſolam ſufficere ad probandam conſuetudinem alicujus Loci
53 particularis, tradunt *Joann. de Anania in cap. in Geneſi num.5. de election.*, ibi = *& probatur hic, quod ad concludendum conſuetudinem particularem alicujus loci, ſufficit probare conſuetudinem univerſalem*, tum etiam teſtibus de hac particulari conſuetudine locupletiſſimum teſtimonium perhibentibus, *D. Advocat. Piton.*
54 *diſcept. Eccleſ.24. num.26., Rota in Leodien. ſeù Aquiſgranen. Canonicatus 20. Junii 1701. §. Tùm etiam clar. mem. Card. Caprara*, ubi, quod particularis obſervantia ſimilis cenſetur
55 generali, quouſque diverſa ratio non aſſignetur concludentiſſimè.

Secundum, quod conſuetudo iſthæc, conſenſu omnium gentium adprobata favore
56 Ordinis Antoniani, canonizata dicenda eſt in contradictorio Judicio, ideoque præferenda contrariæ conſuetudini, ſolemni judicio minimè confirmatæ. Profectò Sententia Rotalis lata favore Patrum ejuſdem Ordinis contrà Eccleſiam Luſitanorum emanaſſe cenſenda eſt in
57 Cauſa ſtatus ob identitatem ſi non loci, ſi non perſonarum, ſaltem rationis, quà Patres Viennenſes prout in illa Cauſa, ità in ſimilibus proculdubio vincere debent eos omnes, qui ſibi arrogare contenderent idem Jus benedicendi animalia, *leg. ingenuam 8. ff. de Stat. homin., Gonzal. ad regul. Cancellar. Gloſſ.9. §. Primà num. 84. & ſeqq., Rot. cor. Bich. decif. 284. num.4., & decif.98. num.14. coram Ottbobon., & decif.28. num.11. coram R. P. D. Anſaldo*: Recepta namque ubique conſuetudo: Onus hoſpitalitatis: Conſtitutio Pontificia, quibus Patres Viennenſes tuentur privatiuum Jus animalia benedicendi, quibuſque de cauſis *Rota* illud contrà Eccleſiam Luſitanorum iiſdem Patribus ſartum, tectumque ſervavit, victoriam illis æquè parare debet ubique gentium, &
contrà quoſcumque; nàm ubicumque vis magna eſt conceſſionis Pontificiæ: major conſue- 58
tudinis generalis, maxima denique tituli oneroſi, adeoùt contrà hæc validiſſima Patrum præſidia nemo ullo Jure præſcribere unquàm poſſet, *Cap. ultim. de conſuetud., ubi Gloſſ.*, & communiter ſcribentes, *& cap. ſi eo tempore ff. de Præbend. in 6., Gonzal. ad regul. Cancellar. Gloſſ.60. num.12. & ſeqq., Rota coram Buratto decif.831. ſub num.3. & 4., & in rec. decif.224. num.8. part.11., & cor. Emerix Jun. decif.237. num.11. & 12.*

Referre omittimus Conſtitutiones ſan. mem. *Clementis VII.*, & *Gregorii XIII.*, *Bullar. Roman. Conſtitut. 73.*, quibus Ordini Anto-
niano conceditur privilegium colligendi elee- 59
moſinas, ut illæ *convertantur dumtaxat in uſus pauperum Infirmorum, & Miniſtrorum deſervientium Hoſpitalibus ejuſdem Ordinis*. Quandoquidem hæc Bullæ adhibendo verba, cauſam finalem præſeferentia, & clariſſimè collectionem eleemoſynarum concedendo contemplatione hoſpitalitatis, convenire nequeunt illi Eccleſiæ, in qua ſimile hoſpitalitatis officium minimè exercetur; Ideoque, cum toto Orbe Catholico Patres Antoniani, ſeu Præceptoriæ, ipſis commiſſæ, impleant idem munus hoſpitalitatis, eiſdem Bullis commendatum, non eſt, cur, omiſſo tali onere, in quo cauſa finalis hujus conceſſionis verſatur, alia Eccleſia colligere contendat oblationes, tanto bono, adeoque pio, ac neceſſario uſui deſtinatas.

Ex quibus ſequitur, quod contraria conſue-
tudo, quà PP. Adverſarii ſe tueri contendunt, & 60
cui illi nuper initium dare tentarunt, afficienda omnino ſit cenſurâ *Nicolai Papæ in cap. Mala autem Conſuetudo diſt.8.* = *Mala autem Conſuetudo non minùs, quàm pernicioſa corruptela, abjicienda, & vitanda eſt, quæ, niſi citò radicitùs evellatur, in privilegiorum jus ab impiis uſſumitur, & incipiunt prævaricationes, & variæ præſumptiones, celerrimè non compreſſæ, prò Legibus venerari, & privilegiorum more perpetuò celebrari* =, *Cepoll. conſ. civil. 58. num.17., Abb. conſ.21. n.4. vol.1., Cravet. conſ.137. num.4., & de antiquit. tempor.4. part. ſect. Videamus num.42., Roland. conſ.98. n.28. vol.4., Valenzuel. conſ.34. num.192. & n.193., Prat. diſcept.36. num.12., Add. ad Buratt. decif.800. num.10. verſ. conſuetudo*; Præſertim vero,

verò, quià prohibita cenſetur ab iiſdem Bullis
61 Pontificiis, utpotè munitis clauſulâ *ſublatâ*,
ac *decreto irritanti*, vim contrariæ conſuetu-
dioi adimentibus, *Abb. in cap. dilecto ſub nu.
14. de Præbend. & dignit.*, *Garz. de Benefic.
part.12. cap 1. num.10.*, *Rot. coram Caccin. de-
ciſ.1552. num.18. & ſeqq.*, *coram Buratt. deciſ.
48. num.16.*, *in recent. deciſ.298. num.20. &
num.25. part.17.*, *deciſ.77.num.8. & ſeqq. part.
18.*, *ad ornat.clar. mem. Card. de Luca de Juriſ-
dict. deciſ.29. num.4.*, *& in Majoricen. Indulto-
rum apud Dian part.6.fol.211. §. Nec applicari
viſa eſt immemorabilis*, *& in Hiſpalen Juris
ſedendi in Synodo 21. Junii 1697. §. Siquidem
cor. bon. mem. Muto*.

Hæc autem, quæ hactenùs diximus de Or-
dine Antoniano, quæve argumeota illi aſſiſtere
docuimus, deſumpta ex conſenſu Catholici
Orbis: Ex conſuetudine Urbis Romæ: Ex ſo-
62 lemoi judicio Sacræ Rotæ Romanæ: Ex mente
Pontificum: Ex implemento demùm oneris
hoſpitalitatis, ipſi injuncti; Ea inquam om-
nia jure procedunt favore Patrum Principa-
lium, ac Præceptoriæ S. Antonii Placentiæ,
ipſis à ſan. mem. Paulo V. conceſſæ. Certum
namque eſt, Summos Pontifices Patribus Or-
dinis Antoniani tribuentes collectionem elee-
moſynarum, non adeò contemplatos fuiſſe
perſonas ejuſdem Ordinis, quàm Præceptorias,
ſeù loca, illis commiſſa, ſubjectaque, in qui-
bus nempè exerceretur hoſpitalitas, quæ prin-
cipaliter ob oculos Sedis Apoſtolicæ in eiſdem
conceſſionibus verſata fuit. Cujus rei probatio
clariſſima conſurgit ex verbis ipſis Bullæ ſan.
mem. Gregorii XIII., quibus permittitur eiſdem
Fratribus Sancti Antonii io illis locis, in quibus
hoſpitalitas actu exercetur, eleemoſynas perqui-
rere atque colligere. Omnia ſiquidem ad lo-
ca ipſa, ſeù Præceptorias directa eſſe videntur
non autem ad perſonas Ordinis Antoniani, ut
legere licet *in Bullar. Rom. Conſtit.73. §.2.*

Quamobrem aut dicendum eſt, eam Summi
Pontificis mentem fuiſſe, ut, ſi contingeret,
quod Patres Vieoneuſes desererent aliquam
Diœceſim, nullà ampliùs in eorum Præce-
ptoriis hoſpitalitate juvari poſſeut pauperes ob
defectum eleemoſynarum, utpotè quæ percipi
ſolùm poſſent à Patribus dicti Ordinis. Aut fa-
tendum eſt, ità Pontificem diſpoſuiſſe, ut ii-
dem Patres, iiſdem oblationibus frui poſſent,
ſi ipſi in Diœceſi pauperibus ſervirent, ſin
autem illæ pertinerent ad Præceptoriam, eoſ-
que Fratres, qui in ea ſuſtinent ouera, Ordini
Antoniano commiſſa; Cumque hoc dignius
eſſe videatur mente Summi Potificis, qui certè,
ſi, ut debuit, Diœceſis bono conſulere voluit,
aſſerendum eſt, cauſam finalem ejus diſpoſi-
63 tionis fuiſſe curam hoſpitalitatis, non jam com-
modum Patrum Antonianorum; Nam cauſa
finalis diſpoſitionis ea dicenda eſt, quæ utilior,
quæ dignior eſt, & quæ publico bono proſpicit
Abb. in cap. poſtulaſti num.1. de reſcript., *& ibi
Dec.n.10.*, & *in cap. ſupèr literis n.33.*, *Sanchez
de Matrim. diſp.21. n.8.*, *Suarez de legib. lib.8.
cap.30. in princ.*

At quid his immoramur? Jam enim Pars ad-
verſa declaravit, ſubrogationem aliorum in
collectione harum eleemoſynarum, Ordini
Antooiano tributarum, permiſſam eſſe, om-
neſque hac ſubrogatione donatos, jure poſſe
eaſdem oblationes percipere, dum Patres ad-
verſarii poſt primam hujus Cauſæ propoſitio-
nem jam deſtituti primo illo præſidio, à Juribus
parochialibus deſumpto, quo ſe tueri initio
litis curaverant, ſimilem ſubrogationem ad-
duxerunt; Quæ ſubrogatio ab Eminentiſſi-
mis PP. rejecta fuit, non jam quia illa prohi-
bita ſit; Verùm quia, lite pendente, ab Ad-
verſariis obtenta fuit, eò quia iidem hoſpitali-
tatem non exerceot, proindeque illorum ſub-
rogatio concurrere nequibat cum ſubrogatione
facta, non ab iiſdem Patribus Antonianis, ſed
à Summo Pontifice Paulo V., non emulationis
ergo: ſed causà utilitatis Diœceſis Placentinæ:
non deſtitutà ſubſequenti obſervantià, ſed fir-
matà conſuetudine immemorabili.

Quantum autem certum eſſe videtur, quod
etiam aliis perſonis, quàm Patribus Ordinis
Viennenſis competere poſſunt oblationes, de
quibus agitur, dummodò obtineant Præcepto-
rias S. Antonii, in quibus vacent hoſpitalitati,
quam unicè prò ſubſteotatione pauperum Infir-
morum cujuslibet Diœceſis proviſio Apoſtoli-
ca contemplatur; Tantum perſpicua eſſe vide-
tur mens Summi Pontificis Pauli V in eodem
hoſpitalitatis officio ſubrogandi PP. Principales
ooſtros, ut patet ex verbis illis *omnium, & quo-* 64
*rumcumque Jurium Monaſterii ejuſdem Ordinis
S. Antonii de S. Antonio Ordinis Viennenſis
Diœceſis, à quo d. Præceptoria dependet, etiam
deſerviendi Domui, & Eccleſiam Præceptoriæ
hujuſmodi, quatenùs de Jure, & non aliàs &c.
quibus per præſentes tacitè, & expreſsè deroga-
tum, neque Jura hujuſmodi diminuta ſint, mi-
nuſque aucta in aliqua parte ullatenùs cenſean-
tur &c.* His enim verbis demonſtratur, quod
mutatione perſonarum deſervientium Eccle-
ſiæ, & d. hoſpitali, mutata non fuit natura,
& qualitas loci, qui poſt diſceſſum Canonico- 65
rum Regularium remanſit Præceptoria, ſimili
proinde nomine in Pontificio diplomate nun-
cupata. Undè Patribus Principalibus licet ea
Jura ſibi vindicare, quæ eiſdem Canonicis
competerent, ſi in eadem Præceptoria verſa-
rentur, *Rota in Firmana Juriſdictionis* 10. *Maii*
1700. *§. 7. &* 15. *Aprilis* 1701. *§. 1. coram
Reverendiſſimo Molines*, *& in Nullius Provin-
ciæ Hiſpalen. Juris amovendi Vicarium* 27.
Aprilis 1708. *§. Sed quando coram R.P.D. Prio-
lo*, & in his terminis *in Tranen. Præceptoriæ*
23. *Martii* 1689. *§. Nec benè*, *&* 2. *Junii* 1690.
§. Et quidem coram bon. mem. Urſino, ſed nulla
prorsùs ambiguitas eſt in illis aliis verbis, qui-
bus Eccleſia, & Domus conceſſa fuit Princi-
palibus noſtris uti Præceptoria cum omnibus
Juribus, & oneribus, & præſertim illo exer-
cendi hoſpitalitatem, *ut in Hoſpitali prædicto* 66
*debitam hoſpitalitatem, modo, & forma, quibus
hactenus conſervata fuit, conſervare, ac de In-*
firma-

ſimario, *Medico*, *medicinis*, *cibariis*, *utenſilibus*, *aut aliis neceſſariis*, *ad hoc ut infirmi in eodem hoſpitali*, *ſeù illius Infirmaria exiſtentes cum charitate*, *& diligenter curentur*, *providere* = Quod confirmatur etiam aliâ Bullâ ejuſdem ſan. mem. *Pauli V.* apud *Bordon in Archivio Bullar.*, *& Privileg. Tertii Ordinis S. Franciſci num.268.*

Quapropter, cum Patres Principales ſedulò implentes hæc vota Summi Pontificis, religioſiſſimè vacent hoſpitalitati, non eſt, cur Pontificium Diploma exequendum non ſit,
67 permittendo eiſdem Principalibus ea omnia Jura, quæ Ordine Antoniano ex ipſa Præceptoria avulſo, ſarcta, tectaque Summus Pontifex ſervare voluit, *Valenz. conſ.33. num.199.*, *conſ.60. num.4.*, *conſ.79. num. 256.*, *& num.262.*, *Menoch. conſ.70.num.10.*, *Tiraquell.de Primog. quæſt.40. num.44.*, *Maceraten. var. reſol. lib.2. cap.111.num.28.*, *Bellon. de Jur. accreſc. cap.6. quæſt.53. in fin.*, *Card.de Luca de Regal.diſc.33. num.10.*, *& 11.*, *de Benefic. diſc.27. num.13.*, *diſc.88. num.9.*, *& diſc. 89. num. 7.*, *Rota cor. Emerix jun. deciſ. 1181. num. fin.*, *& ad rem noſtram in Tranen. Præceptoriæ 23. Martii 1689. §. Nec ea cum ſeqq.*, *& 2. Junii 1690. §. Minùs juvat cor. bon. mem. Urſino*, *& plenè in Neapolitana*, *ſeù Tranen. Præceptoriæ 2. Junii 1696. 3. Martii 1698.*, *& 23. Junii ejuſdem anni cor. Rño Molines Decano*, ubi refertur, ità etiam judicatum fuiſſe à *S. Congregatione Concilii*.

Nec eſt, cur rurſus objiciatur, quod benedictio animalium jure parochialitatis pertinere
68 debet ad Parochum; Nam iſthæc objectio pluriès ſubmovetur. Et primò, quod nullibi cautum eſſe invenitur, quod Jura parochialia præſcribi non poſſint, *Barboſ. de Jur.Eccleſ.lib.3. cap.25.*, *& de Paroch. cap.27. utrobique nu. 8.*, *Rot. deciſ.382. num. 1.*, *& ſeqq. part. 16.*, *in Gerunden. Beneficii 10.Februarii 1696.§.Ejuſdem cor. R. P. D. Scotto*, *& in Gerunden. Sacriſtiæ 28. Junii 1694. §. Minùſque cor. bo. me.*
69 *Pio*, unde Patres Principales tuti jam ſunt longævâ conſuetudine, memoriam hominum excedente, omniumque conſenſu approbata, quâ ipſorum facultas benedicendi animalia, & oblationes percipiendi ſatis ſuperque confirmata fuit, ut oſtendimus.

Secundò, quod Summi Pontifices tùm in Antonianos, tùm in Patres Principales contu-
70 lerunt hoc Jus: Quapropter, niſi de ſumma illorum poteſtate dubitare velimus, fatendum eſt, ut benè ait *Rota in Nullius*, *ſeù Urgellen. Primitiarum 27. Aprilis 1708. §. Quomodocumque coram R.P.D. Aldrovando*, hæc Jura, etſi à Jure Parochiali dependerent, juſtè nunc ad Patres Principales pertinere, *Canon. nunc verò 9. quæſt. 3.*, *& cap.2. de Prabend. in 6.*, *Cravet. conſ.152. num. 8.*, *Lotter. de Re Benefic. li.1. quæſt.11.num.11.*, *Franceſ. de Eccleſ. Cathedral. cap.6. num.13.*, *& cap.10. num.31.*, benè *Rot. cor. R.P.D. Anſald. deciſ.78. n.33.*;
71 Maximèque, cum id Summi Pontifices fecerint causâ majoris boni, ut nempè, quemadmodum anteà Canonici regulares Viennenſes, ità nunc Patres Principales, ſpecialiter addicti Pauperum, Infirmorumque ſervitio, hoſpitalitatem, nullibi à Parochis exercitam, ipſi diligenter conſervent; In qua re profectò verſatur cauſa magis neceſſaria, publico bono utilior, magiſque Eccleſiæ præferenda, *Thabor. axiom. Jur. lib.3. cap. 12. de cauſ. num. 18.*, *& ſeqq.*, *Rota in Romana*, *ſeù Reatina Donationum 14. Martii 1698. §. Conſtabilita coram Emo de la Tremoille*, *& 27. Martii 1699. §. 1.*, *& 22. Junii ejuſdem anni §. Subſiſtere*, *& §. Clariùs cor. bon. mem. Pio*.

Tertiò objectum tollitur conſiderando, quod 72
nunc non agimus de Sacro Baptiſmate, de ſepultura, aut de ſimilibus, quæ Parochis ſervari decet, tamquam ſpectantia ad curam animarum, ipſis commiſſam; Verùm quæſtio eſt de facultate benedicendi animalia, quæ tantum abeſt, ut connumerata dici poſſit inter Jura Parochialia, ut illa adinventa fuiſſe videatur, poſtquam morbus ſacri ignis timeri; & ope
Sancti Antonii Abbatis curari cœpit. Chriſtia- 73
norum igitur pietas, timorque lethalis morbi effecerunt, ut uſus benedictionis animalium inciperet; Fideles namque, ſi certatim confluen-
tes ad Præceptorias Sancti Antonii, auſpi- 74
cem, cuſtodemque contrà vim illius morbi conſtituerunt, ac nominaverunt eumdem Sanctum Abbatem Antonium; Unde ille trito nunc, vulgatoque nomine vocatur apud omnes *Sant'Antonio del Fuoco*, & juſtè quidèm, nam ob præclariſſima illius merita ſæpè Deus homines, ſæpè animalia tanto periculo liberavit, ut referunt *clar. mem. Card. Baronius ad annum Domini 1095. num. ultimo*, *Aymer. Falca in compend. hiſtor. Antonian. part. 2. cap. 33. pag. 43.*, *& ſeqq.*, *Fratres Sammartani in Gallia Chriſtiana tom. 4. verb. S. Antonii Vienneſis. fol. mihi 56.*, *& ſeqq.*, *P. Natalis ab Alexandro in hiſtor. Eccleſ. ſecul. 12. cap. 7. art. 8. num.12. tom.1.*, *Van. Eſpen. in Jus Eccleſ. univerſ. part.2. tit.37. cap.3. num.13.*, *& ſeqq.*; Si Summi Pontifices hiſce fidelium votis annuentes, commendarunt, juſſeruntque, ut dicto morbo affecti in Hoſpithali Ordinis Viennenſis reciperentur; ſi eidem Ordini, ut opus erat pro hoſpitalitate conſervanda, oblationes, ac eleemoſynas conceſſerunt, quâ ratione, aut quo colore ad Jus Parochiale pertinere cenſenda eſt benedictio, de qua agitur, commendata S. Antonio Abbati, ob opem ab illo ſpeciali morbo porrectam, commiſſamque Ordini, ac Eccleſiis, eidem Sancto dicatis; Initium namque, ac incrementum non à Jure Parochialitatis, ſed ſumpſit à conſenſu Populi, qui, ſi aliquò pro ſua pietate fertur, ibique Deo preces
exhibet, ſpeciali cultu aliquem Sanctum hono- 75
rans; nequaquam conſtituit Jus Parochiale, præſertim, ſi Populi pietas regitur, ac commendatur Inſtituto alicujus Ordinis regularis. Sic quemque penè cœtum Regularium fungi videmus aliquo munere particulari, ac conſu-
lere

Digitized by Google

lere augmento Divini cultus, ac ſaluti Populi
in aliqua re ſpeciali, quin Parochi inde audeant
hoc Regularibus prohibere, eoſque in exerci-
tio ſui muneris turbare.

Quæ ſanè rationes confirmatæ fuerunt judi-
cio hujus *Sacræ Congregationis*, quæ in prima
hujus Cauſæ propoſitione reſcripſit contra Pa-
tres Adverſarios, qui tunc toti erant in oſten-
dendo, quod Jura Parochialia complectuntur
etiam hujuſmodi benedicendi ritum, & facul-
tatem. Et quidem ſapientiſſimè hoc ſacrum
Tribunal ità reſpondit; Siquidem neque etiam
ea benedictio frugum, uvarum, rerumque ſi-
milium, quæ fieri apud antiquos Chriſtianos
76 conſuevit, teſte *clar. mem. Card. Bona Rer. Li-
turgic. lib. 2. cap. 14. §. 5. tom. 3.*, licèt cuidam
Sancto ſpecialiter minimè commendaretur, à
Parochis ſolùm præſtabatur, ſed pro voluntate
fidelium modo in hac, modò in illa Eccleſia
fiebat; At, ſi hæc obſervabantur in generali
benedictione, quid dicendum eſt de illa, au-
ſpiciis S. Antonii Abbatis commiſſa, & ſic par-
ticulari Inſtituto conſecrata? Hæc certè fieri
77 poterit à Patribus Principalibus privativè, ſe-
cluſo quocumque Jure Parochiali, quod, ut
diximus, tanti non eſt, quod conſuetudini,
aut Indulto contrario minimè cedat, exemplo
primitiarum, quæ, licèt Jure noſtro debitæ
ſint Parocho, poſſunt tamen ab aliis vigore con-
ſuetudinis, aut conceſſionis contrariæ exigi,
78 ex theorica *Abbatis in cap. expoſuiſti in fin. de
Præbend.*, *Rota cor. Pen. deciſ.* 1208. *num.* 2.,
& deciſ. 32. *num.* 14., *&* 15. *part.* 18. *recen.*, &
plenè *cor. R.P.D. Anſaldo deciſ.* 38. *num.* 21.,
& ſeqq., *& deciſ.* 47. *num.* 15., *juxtà ſecundam
impreſſ.*, *& in d. Nullius*, *ſeù Vrgellen. Pri-
mitiarum* 27. *Aprilis* 1708. *§. Quomodocumque,
& ſeqq. cor. R.P.D. Aldrovando.*

Minuſque officit, quod fideles non raròuſi
fuerint libertate mittendi ſua animalia pro be-
nedictione ſuſcipienda, non ad Præceptorias
Sancti Antonii, ſed pro eorum libito ad alias
Eccleſias. Hujuſmodi namque objectum ſubla-
tum ex iis, quæ ſuperioribus locis firmavimus
pro conſtabiliendo Jure privativo Ordinis Vien
nenſis, ſubmovetur etiam animadvertendo,
quod actio a Parte adverſa intentata contrà
Patres Principales, eò reſpicit, ut Principales
prohibendi ſint animalia benedicere, ac obla-
tiones ſuſcipere. Hæc autem prohibitio tunc
demum ſuſtineri poſſet, cum DD. Adverſariis
aſſiſteret juſtus aliquis titulus cogendi, ſeù
conſuetudo communiter, diùque recepta, aut
confirmata aliquo actu coactionis. Id verò cum
illis præbere nequeant inconſulti quidam actus
quorundam hominum, qui pro ſua voluntate
non ſemper animalia ducunt ad Præceptorias
79 Sancti Antonii; nam hiſce clandeſtinis actibus
nulla conſtitui valet conſuetudo, nulluſque ti-
tulus acquiri, *Roman. conſ.* 243. *num.* 7., *Roland.
conſ.* 53. *num.* 8. *lib.* 2., *Vermigliol conſ.* 400.
num. 6., *Surd. deciſ.* 13. *num.* 14., *Rot. deciſ.* 319.
num. 9. *part.* 1. *recen.*; planè inde ſequitur, ut
Domini Adverſarii non indè cogere poſſunt
Patres Principales, quominùs animalia, ad
ſuam Præceptoriam conducta, benedicant;
Imò verò hujus objectionis fragilitas perſpicuè
ex eo colligitur, quod pro reſtringendo, coar-
ctandoque Jure benedicendi in Eccleſia S. Sa-
vini aſſertur quædam inſita Chriſtianis libertas,
eorumque uſus, modò ad hanc, modò ad illam
Eccleſiam eundi, ut ipſi, eorumque animalia
benedictione donentur; Ex quo uſu hoc ſolum
DD. Adverſariis comparari poſſet, ut ſcilicet
homines ad ipſos ad hunc effectum accedentes,
benedicant, ac eleemoſynas recipiant, quouſ-
que ſaltem prohibeantur à Patribus Principali-
bus, quibus verè hoc Jus alios cogendi, prohi-
bendique privativè competit; ob correſpecti-
vum onus hoſpitalitatis, in quam erogant obla-
tiones, ex hoc ſacro ritu collectas.

Conſultò omittimus perpendere, quod toto
Chriſtiano Orbe receptum eſt, ut benedictio
animalium conficiatur in die feſtivitatis Sancti
Antonii Abbatis, acceptaque ubique referatur
auſpiciis, ac meritis ejuſdem S. Abbatis; unde,
ſi Domini Adverſarii fateri non dubitarunt, 80
quod ipſi feſtivitatem S. Antonii non celebrant,
ſed illam S. Savini, cui etiam commendare
ſolent, ac adſcribere actum benedictionis; Si
contrarii etiam Teſtes hoc aſſerunt; Si præte-
reà Pars adverſa ultrò acceptat Decretum hujus
Sacræ Congregationis diei 20. Decembris
1709., quo dictum fuit = *Non licere in Eccle-
ſia Sancti Savini celebrare feſtivitatem Sancti
Antonii die 17. Januarii* = fruſtrà nunc iidem
Adverſarii diſceptant de facultate benedicendi
animalia, fruſtràque non exequi audent aliud
Decretum Sacri hujus Tribunalis ejuſdem diei
20. Decembris 1709., quo reſponſum fuit
= *Parocho ejuſdem Eccleſiæ Sancti Savini non* 81
licere animalia benedicere, *& eleemoſynas acci-
pere in eadem die 17. Januarii* =; Etenim cele-
bratio feſtivitatis S. Antonii Abbatis, ac bene-
dictio animalium ità conjunguntur inter ſe ex
primævo hujus ritus inſtituto, ac ex mente
omnium fidelium, ut benedicere fas eſſe poſ-
ſit illi ſolùm Eccleſiæ, cui licet ſolemni ritu
eadem die 17. Januarii colere Divum Anto-
nium, hujus actus auſpicem, protectoremque.
Quod certum ſic eſt, ſicque omnibus pro ſua
experientia patet, ut ſupervacaneè hoc pluri-
bus comprobaremus; Ideòque locus eſſe vide-
tur certæ illi Juris, Forique noſtri regulæ, quâ
docemur, Partem, acceptando ſententiam,
acceptaſſe etiam cenſeri quæcumque ex illa
procedunt neceſſaria, juſtaque conſequentia,
*leg. Si quis totum §. Et generaliter ff. de except.
rei judic.*, *Palm. deciſ.* 362. *n.* 13., *Rota in Ro-
mana Fideicommiſſi* 26. *Martii* 1708. *§. Et quam-
vis*, *& in Hiſpalen.*, *ſeu Granaten. Pecuniaria*
23. *Aprilis* 1708. *§. Nec cor. R.P.D. Aldrovando*

Parochus adquievit.

IN-

Digitized by Google

INDEX RERUM

Quæ in Diſceptationibus, ad Rem Eccleſiaſticam pertinentibus, continentur.

A

ABBAS.

ABbas Monaſterii per Epiſcopum, aut alium Extraneum eligendus non eſt, *diſcept.2. num.17.*

Ab *Abbate* juſta ex cauſſa ſilentium in calefactario indici poteſt, *diſcept. 4. num. 66. & 127.*

Vid. *Silentium*.

Ab *Abbate* alicui officio præpoſitus, expedit, ut nudâ illius voluntate & ſinè cauſsâ removeri poſſit, *diſcept. 4. num.17., & num. 48.*

Promiſſio Officiali, merè obedientiario ab *Abbate* facta, quod ejus arbitrio removeri nequeat, tamquam juri communi contraria, nec naturaliter obligat, *diſcept. 4. num.85.*

Ex Text. *in Cap. ad Monaſterium §. Tale autem* cum facultas impartita fuerit Abbatibus Officiales removendi, verbis illis = *cum oportuerit* =, verba hæc pro libito Abbatis intelligenda ſunt, non quod honeſta aliqua remotionis cauſſa requiratur, *diſcept.4. num.86. & 87.*

Abbates, ceterique Prælati Regulares poſſunt Superiores non conventuales, ſed merè obedientiarios, ſinè cauſsâ & ipſorum arbitrio officio ſuo deſtituere, *diſcept.5. num.40. & 75.*

Et hoc jure ubique hodie vivitur, *ibid.*

Pro ſuſtinenda remotione Officialium merè obedientiariorum exuberant cauſſæ, quæ *Abbatis* dolum, & malitiam excludant, *diſcept. 4. num. 55.*

Ad hanc autem excludendam ſatis eſſet, ſi eorum fama apud aliquos probos viros vacillaret, *ibid. num. 57.*

Pro *Abbate* corripiente Monachum Lex præſumit, *diſcept. 4. num. 53.*

Officialis remotioni cauſſam ſi judicialiter *Abbas* præmiſerit, tunc judicialis proceſſus locum appellationi faceret; ſecùs, ſi cauſſam remotionis Rmo Nuncio expoſuerit poſt remotionem ipſam, *diſcept.4. num.123.*

Abbati Monaſterii S. Jacobi Ordinis S. Benedicti plena competit poteſtas pro libito, ac etiam ſinè cauſsâ removendi Religioſos ab eorum officiis, *diſcept.4. num.1. 6. & ſeq.*

Ex regula S. Benedicti *Cap. 65.*, Monaſterii ordinatio pendet ab *Abbatis* arbitrio, *diſcept.4. num.2.*

Et Præpoſitus, aliique Officiales ab Abbate eligi debent, *ibid. num.3.*

Ejuſdemque omnimodæ poteſtati ſubſunt, *ibid. num.8.*

Abbatum Benedictinorum regimen monarchicum eſt, *diſcept.4. num.79.*

In *Abbatia* S. Uberti Ordinis S. Benedicti in Ardenna Superiores pleniſſimam poteſtatem habent, abſque ullâ cognitione Cauſæ, Priores, alioſque Officiales removendi, *diſcept.4. n.15.*

Vid. *Conſuetudo*, *Obſervantia*, *Monachus*, *Officialis*.

ACCESSORIUM.

Acceſſorium, quod poteſt per ſe ſubſiſtere, non ſequitur naturam principalis, *diſcept.2 n.155.*

ACTUS.

Per quoſcumque *actus* à Superioribus Ordinis permiſſos præjudicium nullum univerſo Ordini inferri poteſt, *diſcept.2. num.108.*

Ex *actibus* geſtis, inſcio eo, cujus intereſt, præjudicium nullum infertur, *diſcept.2. n.112.*

Actus geſtus ex quadam reverentia, propriis juribus nocere nequit, *diſcept.2. num.117.*

Actus quilibet, & quælibet etiam non rigoroſa probatio ſufficit ad Juris adſiſtentiam conſervandam, *diſcept.4. num.45.*

Clandeſtinis *actibus* nulla conſuetudo conſtitui valet, nulluſque adquiri titulus, *diſcept.7.a.79.*

Ex *actu* difformi, atque æquivoco conſuetudo non probatur, *diſcept.7. num.20.*

Contrariis ſolemnibus *actibus* conſuetudo intervertitur, *diſcept.4. num.43.*

Ex *actibus* geſtis tempore, quo ſuppreſſum erat Collegium, obſervantia induci nequit pro tempore, quo primævo ſtatui regulari reſtitutum fuit, *diſcept.2. num.111.*

Non ſufficit unicus *actus* deputationis Rectoris ad præſcribendum jus deputandi, *diſcept.2.n.116. & 118.*

Obſervantia ex paucis *actibus* non probatur, ubi agitur de jure deputandi Rectorem, alioſque Officiales obedientiarios, & triennales, *diſcept. 2. num.120.*

Obſervantiam nullam conſtituunt *actus* æquivoci, & clandeſtini, vel ignorati ab eo, contra quem profertur, *diſcept.2. num.110.*

Rectoris electio, omnibus adhibitis ſolemnitatibus facta, pro *actu* clandeſtino habenda non eſt, *diſcept.2. num.201.*

Actus æquè ad licitum, ac ad illicitum referri valens, potiùs ad licitam referendus eſt, *diſcept.4 num.51.*

Præcipuè in Religioſo, *ibid.*

In quocumque *actu* ut dolus, & malitia excludatur, quævis cauſſa ſufficit, quamvis fatua, & beſtialis, *diſcept.4. num.54.*

In *actu* non inſtantaneo ſed ſucceſſivo, & continuato in quolibet anno, negativa æquè, ac affirmativa cadit ſub cognitione Teſtis, *diſcept.* 7. *num.* 38.

Nullaque proinde conſiderari valet differentia inter affirmativam, & negativam, *ibid.*

Hæc autem potius attenditur tunc præſertim, cum fulcitur concludenti ſcientiæ cauſsâ, *ibid.*; Vid. *Teſtis.*

Actus, aliis rebus communes, dignitatis titulum non probant, *diſcept.*1. *nu.*44.

In *actibus* facultativis non datur præſcriptio, *diſcept.*3. *num.*119. & 121.

Actus facultativi, etiam ex poſt facto, voluntarii præſumuntur, *diſcept.*4. *num.*122.

ACCUSATIO.

Accuſatio Prælatorum ne facilè admittatur, provide SS. Patres ſtatuerunt, *diſcept.*4. *num.*72.

Vid. *Criminatio*, *Major*, *Prælatus*.

ADDITIO.

Additionum ad Deciſiones *Pamphilii* quis author fuerit? *diſcept.*3. *num.*120.

ADDITIONATOR.

Additionatorum authoritas parvi facienda, *diſcept.*3.*num.*119.

ADMINISTRATIO.

Officium non habens *adminiſtrationem* cum juriſdictione, impropriè dignitas appellatur, *diſcept.*1. *num.*15.

Dignitas ſinè *adminiſtratione* invidiam generat, & ſcandalum inter fratres, *diſcept.*1. *num.*16. & 111.

Vid. *Dignitas*, *Primiceriatus*.

Adminiſtrationi rerum publicarum qui aſſiduè vacant, meliùs, quàm Religioſi, norunt habilitatem Juvenum, ad civilem uſum inſtituendorum, *diſcept.*2. *num.*39.

Adminiſtratio redituum Collegii præſumitur conceſſa Rectori, cui cura data eſt exigendi eoſdem redditus, & in familiarem codicem referendi, *diſcept.*2. *num.*126.

Item ei, cujus arbitrio relictum eſt pretium Bonorum implicandi in cenſibus, aut Bonis ſtabilibus, *ibid. num.*127.

Etiamſi ejus arbitrio relictum id fuerit cum ſcientia, & conſenſu alterius, *ibid. num.*128.

Conſenſus alicujus ad pecuniæ inveſtimentum adhibendus, non probat, *adminiſtrationem* ad eum pertinere, *diſcept.*2. *num.*130.

Adminiſtratio ad eum ſpectare cenſetur, cui Executores teſtamentarii illam dimiſerunt, *diſcept.* 2. *num.*136.

Adminiſtratio Bonorum Collegii ad ejus Rectorem pertinet, *diſcept.*2. *num.*131.

Adminiſtratio ad eum pertinet, cui incumbit onus reddendi rationes, *diſcept.*2. *num.*134.

Adminiſtratio Collegii non pertinet ad eum, cui ratio reddenda eſt de adminiſtratione, *diſcept.* 2. *num.*135.

Liberam Collegii *adminiſtrationem* Religioſis fuiſſe datam, quibus ex verbis colligatur? *diſcept.*2. *num.*169.

Adminiſtratio Collegii ad quem pertineat, plurimùm declarat ſubſecuta obſervantia, *diſcept.* 2. *num.*137.

Adminiſtratio Domus Conventualis ad ejus Superiorem pertinet, *diſcept.* 2. *num.* 132.

Vid. *Collegium*, *Electio*, *Rector*, *Seminarium*.

Primicerio nulla competit *adminiſtratio* Bonorum Eccleſiæ cum juriſdictione, *diſcept.*1. *num.* 26. & 37.

ADMINISTATOR.

Adminiſtratores locorum piorum non ſubjectorum Regularibus tenentur rationes reddere Ordinariis, *diſcept.*2. *num.*63.

ADNOTATIO.

Adnotatio facta per errorem, non nocet, *diſcept.* 2. *num.*151.

ÆCONOMUS.

Æconomi vel Computatoris officium verſatur dumtaxat circa merè temporalia, *diſcept.* 4. *num.* 97.

Æconomi, & *Cellarii*, ſeù *Cellerarii* nomine Regula S. Benedicti promiſcuè utitur, *diſcept.* 4. *num.*98.

Ac rei æconomicæ peritiam in eo requirit, *ibid.*

Æconomus inferioribus Monaſterii Officialibus accenſetur, *diſcept.*4. *num.*100.

Æconomus, vel Computator non venit ſub Decani nomine, *diſcept.*4. *num.*94. & *ſeq.*

AFFIRMARE.

Affirmare, & probare non videtur Papa enuncians aliquid, ſicuti ſe habet fide dignorum aſſertio, *diſcept.*1. *num.*95.

AFFIRMATIVA.

Vid. *Actus*, *Teſtis*.

AGGREGATIO.

Aggregatio Convictorum in Collegio poteſt eſſe diſcreta à cœtu Alumnorum, *diſcept.* 2. *num.* 158.

CARD. ALBITIUS.

Card. *Albitius*, quamvis jam obtinuiſſet diſpenſationem à bigamia pro conſequendis, ac retinendis Beneficiis, alteram peculiarem diſpenſationem obtinuit pro Cardinalatus dignitate, *diſcept.*3. *num.*80

ALEARUM LUDUS.

Vid. *Clericus*, *Ludus*.

ALUMNI.

Alumni Collegii Nazareni Urbis eligendi ſunt ab Sacræ Rotæ Auditoribus, prævio examine, & relatione Patrum Scholarum Piarum, *diſcept.* 2.*num.*144.

Alumni, & Convictores Collegii quomodo inter ſe differant? *diſcept.*2. *num.*159.

ANTIPHONA.

Antiphonas præintonandi munus exerceri debet à Canonico ultimi Ordinis, ſcilicet Subdiaconalis, *diſcept.*1. *num.*25.

Antiphonas in Choro præintonare ad Primicerii officium pertinet, *diſcept.*1. *num.*53.

ANTONIUS PEREZ.

Antonius Perez, Regulæ Sancti Benedicti commentator, *diſcept.*4. *num.*92.

S. ANTONIUS ABBAS.

Benedicendi animalia uſus invaluit ex quo morbus

bus

bus ſacri ignis timeri, & ope *S. Antonii Abbatis* curari cæpit, *diſcept. 7. num. 73.*

Sanctum Antonium auſpicem, euſtodemque contra vim morbi ſacri ignis conſtituerunt, Fideles, certatim ad illum confluentes, *diſcept. 7. n. 74.*

Ac ejus ope homines ſæpè, atque animalia tanto periculo liberati ſunt, *ibid. num. 7.*

Vid. *Benedictio*, *Immemorabilis*, *Jus*, *Teſtis*.

APPELLATIO.

Appellatio, & recurſus Officialium, licèt ſinè cauſsâ ab eorum officiis remotorum, à Jure damnantur, *diſcept. 4. num. 105. 106.*, *&* 107.

Niſi remotio ſit ex odio, & malitia Superioris, *d. num.* 108.

Officialis remotioni cauſſam ſi judicialiter Abbas præmiſerit, tunc judicialis proceſſus locum *appellationi* faceret, ſecus, ſi cauſſam remotionis Rmo Nuncio expoſuerit poſt remotionem ipſam, *diſcept. 4. num. 123.*

ARBITRIUM.

In ejus *arbitrio* eſt revocare juriſdictionem ſivè adminiſtrationem, cujus eſt illam demandare, *diſcept. 4. num. 5. &* 31.

ARCHIDIACONATUS.

Archidiaconatus, & Archipresbyteratus ex communi jure ſunt dignitatis nomina, *diſcept. 1. num.* 18.

Dummodò tamen aliis in Choro præemineant, *ibid. num.* 19.

Vid. *Archidiaconus*.

ARCHIDIACONUS.

Archidiaconum, & Archipresbyterum olim quælibet habebat Cathedralis Eccleſia, *diſcept. 1. n. 9.*

Archidiaconus, & Archipresbyter ſoli ceteris olim præerant Canonicis, *diſcept. 1. num. 7.*

Archidiaconi, & Archipresbyteri titulus antiquiſſimus, *diſcept. 1. num. 8.*

Archidiacono, & Archipresbytero, ex primævo Eccleſiæ more, bonor deferebatur non ex munere, ſed ex ætate, aut merito, *diſcept. 1. n. 10.*

Archidiaconi, & Archipresbyteri mutuus olim ſimplex erat miniſterium, *diſcept. 1. num. 11.*

Archidiaconus, & Archipresbyter unà cum dignitatis gradu perpetuam adminiſtrationem cum juriſdictione, & præeminentiâ habere cæperunt, *diſcept. 1. num. 12.*

Dignitatis gradum *Archidiaconus*, & Archipresbyter ſucceſſu temporis, etiam ſinè adminiſtratione retiouerunt, *diſcept. 1. num. 17.*

Vid. *Dignitas*.

ARCHIEPISCOPUS.

Archiepiſcopos, dignitate, & integritate clariſſimos, erraſſe in dignoſcenda Beneficiorum natura, credi nequit, *diſcept. 1. num. 177.*

In Neapolitana Eccleſia, abſente, vel impedito *Archiepiſcopo*, functiones peraguntur à quatuor dignioribus, *diſcept. 1. num. 187.*

ARCHIPRESBYTERATUS.

Archipresbyteratus, & *Archidiaconatus*, ex communi jure, ſunt dignitatis nomina, *diſcep. 1. n. 18.*

Dummodò tamen aliis in Choro præemineant, *ibid. num. 19.*

Vid. *Archidiaconus*, *Archidiaconatus*, *Dignitas*. De Re Eccleſiaſt.

ARGUMENTUM.

Argumenta excludentia dignitatem Primiceriatus, adminiſtratione, & juriſdictione carentis, prævalere debent, *diſcept. 1. num. 38.*

Argumentum ab eadem, vel majori ratione in diſpenſationibus non valet, *diſcept. 3. n. 68. &* 117.

Argumentum à magis probabili ad minus probabile, ſivè a majori ad minus non valet, quando illo utimur ad affirmandum, *diſcept. 2. num. 2.*

In eo, quod competit, quatenus à Lege, vel ab homine datum eſt, non valet *argumentum* ab identitate, vel majoritate rationis, *diſcept. 3. num. 67.*

In iis, quæ nobis competunt, quatenus ab alio dantur, non valet *argumentum* à majori ad minus, *diſcept. 2. num. 188.*

Argumentum à diſcretivo loquendi modo, non inter eaſdem, ſed inter diverſas perſonas adhibito; parum valet, *diſcept. 2. num. 207.*

ASSERTIO.

Aſſertio Papæ de facto alieno, & alteri præjudicium inferente, non probat, *diſcept. 1. n. 116.*

Aſſertio Summi Pontificis ut probet, opus eſt, eam eſſe de facto proprio & ſuper illâ fundari gratiam, *diſcept. 1. num. 75.*

Enunciatio Primiceriatus, tamquam primæ dignitatis in Literis Apoſtolicis facta, non continens *aſſertionem* Papæ, nec eum ad gratiam movens, non probat, *diſcept. 1. n. 82. &* 89.

Vid. *Enunciatio*. *Denominatio*, *Pontifex*.

AUDITORES S. ROTÆ.

Sacræ Rotæ *Auditores* in enuntiando ſui juris titulo erraſſe credendum non eſt, *diſcept. 2. num. 77.*

B

BAPTISMUS.

B*Aptiſmo* non eluitur bigamiæ labes, *diſcept. 3. num. 151.*

Per *Baptiſmum* non eluitur irregularitatis macula, ex bigamia contracta, *diſcept. 3. n. 25.*, *&* 112.

BENEDICTIO.

Benedictio animalium in die Feſto S. Antonii Abbatis, Parochialibus juribus adnumerari nequit, *diſcept. 7. num. 68. 73.*, *&* 75.

Benedicendi animalia uſus invaluit, ex quo morbus ſacri ignis timeri, & ope S. Antonii Abbatis curari cœpit, *diſcept. 7. num. 73.*

Benedictio animalium ex conſuetudine, toto Orbe recepta, conficitur die 17. Januarii, feſto S. Antonii Abbatis, *diſcept. 7. num. 80.*

Nec poteſt fieri, niſi ab illa Eccleſia, quæ id Feſtum eâ die celebrat, *ibid. num. 81.*

Ex conſuetudine Urbis Romæ *benedictio* animalium non in alia Eccleſia perficitur, quàm in illa S. Antonii Ordinis Viennenſis, *diſcept. 7. n. 49.*

Et *Sac. Rota* aliàs cenſuit, non licere Eccleſiæ S. Antonii Luſitanorum animalia benedicere, ac oblationes recipere, *ibid.*

In bis autem materiis conſuetudo Urbis Romæ exemplum, ac norma totius Catbolici Orbis eſſe debet, *ibid. num. 50.*

Ejuſmodi conſuetudini omnes aliæ Civitates adhærent, *d. num.* 50.

Turpe propterea, ac abſonum eſt, eidem adhærere nolle Civitatem aliquam, præſertim poſtquam diu illam obſervaverit, *ibid. nu.* 51.

Benedictio frugum, uvarum, rerumque ſimilium fieri apud antiquos Chriſtianos conſuevit, *diſcept.* 7. *num.* 76.

Et licèt cuidam *Sancto* ſpecialiter non commendaretur, adhuc non à Parochis ſolùm, ſed in hac vel illa Eccleſia præſtabatur, *ibid.*

Vid. *Conſuetudo*, *Eccleſia*, *Jus*, *Ordo*, *Sententia*.

BENEFICIUM.

Beneficii Rector eſt legitimus ejus adminiſtrator, *diſcept.* 2. *num.* 133.

Beneficia diviſionem non recipiunt, *diſcept.* 3. *num.* 132.

Beneficia æquè principaliter unita, retinent proprium nomen, propriaque jura, *diſcept.* 2. *num.* 156.

A *Beneficiis* non rarò diffamatio ſola repellit, *diſcept.* 4. *num.* 59.

Beneficiis, & officiis tum ſecularibus, tùm regularibus, tamquam obedientiarii, & manuales, præpoſiti, ſinè ullâ cauſsâ, & pro libito præponentis removeri poſſunt, *diſcept.* 4. *num.* 11. 26., & 31.

Hæcque eſt praxis, toto Orbe Chriſtiano recepta, *d. num.* 31.

Beneficia ipſa, alioquin ſuâpte naturâ perpetua, in Monachis efficiuntur amovibilia ad nutum Abbatis, *diſcept.* 4. *num.* 80.

Nec talem amovibilitatem tollit Summi Pontificis diſpenſatio, *ibid. num.* 81.

Nec Abbatis arbitrium ligat confirmatio Summi Pontificis, etiam ex certa ſcientia, *diſcept.* 4. *num.* 82.

Minus verò eadem amovibilitas abrogata cenſeri poteſt pacto, & promiſſione Abbatis de non revocando, *ibid.*

Pro *Beneficii* qualitate dignoſcenda, ſpectanda ſemper originaria illius natura, & tenor fundationis, *diſcept.* 1. *num.* 55.

Beneficii qualitates Pontifex ſcire non præſumitur, *diſcept.* 1. *num.* 114.

De *Beneficiorum* natura optimè inſtructi cenſentur Epiſcopi ob frequentes viſitationes, *diſcept.* 1. *num.* 117., & 176.

Beneficiorum, & Eccleſiarum ſtatum Epiſcopi, præcipuè in viſitatione inquirunt, *diſcept.* 1. *num.* 186.

Beneficii ſtatus optimè dignoſcitur ex pluribus collationibus, præſertim, ſi fuerint proximæ reſervationi Juriſpatronatus, *diſcept.* 1. *nu.* 169.

Beneficii ſtatus ſatis apparet ex collationibus, centenariam excedentibus, *diſcept.* 1. *num.* 162.

Ad *Beneficii* ſtatum dignoſcendum ſola quadragenaria ſufficit, *diſcept.* 1. *num.* 163.

Præſertim, ſi fiat reditus ad primævam naturam Beneficii, magis conformem diſpoſitioni Juris, *ibid. num.* 164.

Ad *Beneficii* ſtatum dignoſcendum plurimùm valent confeſſiones Beneficiariorum, *diſcept.* 1. *num.* 180.

Præſertim, ſi deliberatè emiſſæ fuerint tàm ab ipſis, quam à Patronis, *ibid. num.* 181.

Beneficii ſtatus probatio plena ex rebus judicatis inducitur, *diſcept.* 1. *num.* 128.

Beneficii ſtatus, aut qualitas nova ut inducatur, non ſola denominatio, nec poteſtas ſufficiunt abſque deliberatâ voluntate inducendi novum ſtatum, *diſcept.* 1. *num.* 61.

Ne *Beneficii* ſtatus immutatus dicatur, interpretatio capienda eſt, *diſcept.* 1. *num.* 74.

Beneficii ſtatum Apoſtolicæ proviſiones non mutant, *diſcept.* 1. *num.* 72., & *num.* 116.

Nec eum Papa mutare velle præſumitur, *ibid. num.* 73.

Beneficii ſtatum Apoſtolicæ proviſiones, etiam cum pluribus, & antiquis enunciativis, non mutant, *diſcept.* 1. *num.* 118.

Beneficii ſtatum fundationi contrarium inducere poteſt diuturna obſervantia, *diſcept.* 1. *nu.* 170.

Beneficii ſtatus 40. annis mutari, ac præſcribi poteſt, *diſcept.* 1. *num.* 153.

Beneficium in ſtatu dignitatis conſervari, Patronorum plurimum intereſt, *diſcept.* 1. *num.* 182.

A primæva *Beneficii*, & Eccleſiæ inſtitutione pendet, an Primiceriatus dignitas ſit, *diſcept.* 1. *num.* 54.

Beneficii collationes factæ ſpatio 40. annorum titulum dignitatis probant, *diſcept.* 1. *num.* 165.; Vid. *Collatio*.

Beneficium ſpatio annorum 40. dignitatis gradum poteſt amittere, *diſcept.* 1. *num.* 152. 166., & 212.

Beneficii, tamquam ſimplicis, proviſiones Apoſtolicæ, dignitatem excludunt, *diſcept.* 1. *n.* 178.

Ad *Beneficium*, tamquam ſimplex, præſentatus, & inſtitutus, illud dignitatem non eſſe, fatetur, *diſcept.* 1. *num.* 179.

Beneficium ſimplex eſſe, probant enunciationes viſitationum, *diſcept.* 1. *num.* 185.

Dignitatis titulum qui adſtruit *Beneficio* ex Apoſtolicis Literis, illud primam dignitatem nominantibus, primæ quoque dignitatis titulum ei tribuit, *diſcept.* 1. *num.* 131.

Primæ dignitatis enunciatio in Literis Apoſtolicis non probat, ſi eas obtinens, *Beneficii* poſſeſſionem cœperit *ſinè præjudicio primæ dignitatis*, *diſcept.* 1. *num.* 159.

Apoſtolica *Beneficii*, tamquam dignitatis, proviſio, quæ liti cauſſam dedit, attendi non debet, *diſcept.* 1. *num.* 156.

Præſertim, ſi præſervata fuerint aliorum jura, *ibid. num.* 157.

Beneficium ut obtineat dignitatis titulum, non ſufficit fallax vulgi opinio, *diſcept.* 1. *num.* 197.

Beneficio alicui dignitatis titulum tribuentes Hiſtorici, juris non periti, parùm probant, *diſcept.* 1. *num.* 189.

Beneficium aliquod dignitatis gradu non pollere, teſtantes ejuſdem Eccleſiæ Canonici, ſatis probant, *diſcept.* 1. *num.* 190.

Beneficium gradu dignitatis non pollere, probant re-

Digitized by Google

relationes ſtatus Eccleſiæ, ad Apoſtolicam Sedem tranſmiſſæ, *diſcept. 1. num. 171.*

In dignitatis quæſtione an ea alicui *Beneficio* competat, deferendum eſt Teſtibus veriſimiliter informatis, *diſcept. 1. num. 191.*

Beneficia ad dignitatis faſtigium extollere Pontificiæ authoritatis præcipuum eſt, *diſcept. 1. nu. 32.*

BIGAMIA.

Bigamiæ labes Sacris Canonibus exoſa, *diſcept. 3. num. 150.*, & *196.*

Irregularitas ex *bigamia* æquiparatur illi, quæ ex homicidio voluntario contrahitur, *diſcept. 3. num. 23.*

Bigamiæ labes Baptiſmo non eluitur, *diſcept. 3. num. 153.*

Irregularitatis macula ex *bigamia* contracta, non eluitur per Baptiſmum, *diſcept. 3. num. 25.*, & *212.*

Bigamiæ exceptio non obſtat Penſionario, Matrimonium contrahenti cum vidua, quæ poſt duos menſes deceſſit, & erat inhabilis ad copulam, *diſcept. 3. num. 123.*

Bigamia non contrahitur, niſi ſubſequatur copula, & conſummatio, *diſcept. 3. num. 124.*

Bigamia impedit ſolùm effectum Clericatus, non autem tollit ejus characterem, *diſcept. 3. num. 216.*

Exemptio à *bigamiæ* labe nativa eſſe non poteſt, ſed dativa ex Apoſtolica gratia, *diſcept. 3. num. 71.*

Diſpenſatio à *bigamia* præſervat privilegia Clericatus quoad effectum in diſpenſatione expreſſum, *diſcept. 3. num. 103.*, & *125.*

Diſpenſatio à *bigamia* quoad omnes juris effectus concedi non ſolet, *diſcept. 3. num. 72.*

Diſpenſatio ab irregularitate contracta ex *bigamia*, ſpecialem mentionem requirit, *diſcept. 3. num. 190.*

Duo impedimenta, Matrimonii, & *bigamiæ* duas requirunt diſpenſationes, *diſcept. 3. num. 88.*

Facultas, tametſi præventiva, retinendi penſiones in ſtatu *bigamiæ*, vera diſpenſatio eſt, *diſcept. 3. num. 74.*, & *207.*

Diſpenſatio à *bigamia* ſivè præcedat, ſive ſubſequatur, ſemper odioſa eſt, *diſcept. 3. nu. 221.*

Diſpenſatus à *bigamia* pro retinenda penſione ſi profiteatur in Ordine militari, in quo permittitur Matrimonium cum unica, & virgine, non poteſt in eo Ordine penſionem retinere, Matrimonio cum vidua contracto, *diſcept. 3. num. 226.*

A facultate retinendi penſionem in ſtatu *bigamiæ* colligi nequit facultas eam transferendi, *diſcept. 3. num. 5.*, & *15.*

Diſpenſatio a *bigamia* quoad retentionem penſionis non prodeſt quoad ejus translationem, *diſcept. 3. num. 86.*

Diſpenſationem à *bigamia* pro conſequendis, ac retinendis Beneficiis quamvis jam obtinuiſſet Cardinalis *Albitius*, peculiarem alteram obtinuit diſpenſationem pro Cardinalatus dignitate, *diſcept. 3. num. 80.*

Diſpenſatio à futura *bigamiæ* labe quoad effectum transferendi penſiones, nonniſi Nepotibus, aut Conſanguineis Summi Pontificis, aut Magnatibus concedi ſolet, *diſcept. 3. num. 199.*

Indultum retinendi penſiones etiam in ſtatu *bigamiæ* expediri ſolet per organum Datariæ, *diſcept. 3. num. 200.*

Indultum verò eas transferendi in ſtatu bigamiæ, expediri ſolet per organum Secretariæ Brevium Secretorum, *ibid. num. 201.*

Et quomodo expediri ſoleat? *ibid. num. 202.*

Vid. *Bigamus*.

BIGAMUS.

Bigamus efficitur qui Matrimonium contrahit cum vidua, *diſcept. 3. num. 1.*

Veteres pœnæ Canonicæ in *Bigamos*, *diſcept. 3. num. 26.*

Bigami arcentur etiam ab illis miniſteriis, ad quæ uxorati cum unica, & virgine quandoque admittuntur, *diſcept. 3. num. 152.*

Bigami omnibus Clericorum privilegiis exuuntur, *diſcept. 3. num. 16. 28. 151. 166.*, & *215.*

Bigami non retinent privilegium Canonis, *diſcept. 3. num. 20.*

Bigamus Clericus quoad id, in quo eſt diſpenſatus, retinet privilegium Clericatus, *diſcept. 3. num. 100.*, & *104.*

Bigamus diſpenſatus à bigamia gaudet privilegio Clericorum ad illos tantùm effectus, ad quos eſt diſpenſatus, *diſcept. 3. num. 209.*, & *219.*

Bigamis difficiliùs quàm aliis uxoratis conceditur penſionis retentio, *diſcept. 3. num. 91.*, & *134.*

Bigamis vix, ac rarò indulgetur penſionis retentio, ac longè difficiliùs translatio, *diſcept. 3. num. 198.*

Bigamis non ſolet concedi facultas penſiones transferendi, *diſcept. 3. num. 92.*, & *113.*

Et, ſi conceditur, expeditur per Secretariam Brevium Secretorum, *ibid. num. 93.*

Et expediuntur duo Brevia ſeparata, alterum retinendi penſionem, & alterum transferendi, *ibid. num. 94.*

Bigami egent ſpeciali mentione, ut comprehendantur ſub indulto retinendi, ac transferendi penſiones, *diſcept. 3. num. 160.*

Bigami, ne comprehendantur ſub Indulto transferendi penſiones, interpretatio capienda eſt, *diſcept. 3. num. 59.*

Bigamis privilegia Conclaviſtarum non proſunt pro obtinendis, vel retinendis penſionibus, *diſcept. 3. num. 116.*, & *127.*

Et prodeſſe *Bigamo* pro transferendis penſionibus, quas retinendi facultatem jam antea obtinuerat, an ſenſerit *Card. de Luc.*? *ibid. nu. 118.*

Bigami qui non gaudent privilegiis Conclaviſtarum pro retinendis penſionibus, multò minùs gaudere debent pro iis transferendis, *diſcept. 3. num. 168.*

Privilegia Conclaviſtarum, nec etiam ob rationem meritorum ad *Bigamos* extendi poſſunt, *diſcept. 3. num. 227.*

Privilegia Conclaviſtarum, & aliorum, qui eſſent

uxo-

uxorati laici, vel *Bigami*, obtinendi, vel transferendi penſiones, etiam ob quæcumque merita, & per contractum quæſita, *S. Pius V.* revocavit, *diſcept.* 3. *num.* 114., & 153.

Bigamo etiamſi obtinuerit præventivum Indultum retinendi penſiones, etiam in ſtatu bigamiæ, non proſunt Conclaviſtarum privilegia pro penſionibus obtinendis, *diſcept.*3. *nu.*192., & 223.

Nec etiam proſunt pro illis transferendis, *ibid. nu.*193., & 224.

Indultum Conclaviſtarum transferendi penſionem, modò Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine non ſuffragatur *Bigamo*, etiamſi antea obtinuiſſet Indultum retinendi penſiones in ſtatu bigamiæ, *diſcept.* 3. *num.* 8. 73. 109., & 126.

Indultum præcedens retinendi penſiones in ſtatu bigamiæ, & alterum ſubſequens datum Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine transferendi eaſdem penſiones, conjungi nequeunt, ut *Bigamus* penſiones transferre poſſit, *diſcept.* 3. *num.* 142., & 178.

Vid. *Clericus*, *Diſpenſatio*, *Diſpenſatus*, *Facultas*, *Indultum*, *Penſio*, *Translatio*.

C

CANONES.

AD rectam Sacrorum *Canonum* interpretationem plurimùm juvant antiquarum collectionum libri, *diſcept.*6. *num.*126.

CANONICATUS.

Canonicatus, & *Dignitas* nomine, & re differunt, *diſcept.*1.*nu.*141.

Licèt impropriè unum pro altero ſumi poſſint, *ibid. num.*142.

CANONICUS.

Canonici Cathedralium largo modo dignitatem habere dicuntur, *diſcept.*1.*num.*137.

Eiſque propterea Commiſſiones Apoſtolicæ delegari ſolent, *ibid.nu.*138.

Capitulum eſſe poteſt *Canonicorum* abſque dignitate ullâ, *diſcept.*1. *num.* 207.

Canonicorum officia, ſecundùm veterem Eccleſiæ morem temporaria erant, *diſcept.* 1. *nu.* 4.

Canonicorum officia olim nullum dignitatis gradum obtinebant, *diſcept.*1. *num.* 5.

In *Canonicorum* cætu ſecundum veterem Eccleſiæ diſciplinam omnes æquales erant, *diſcept.* 2. *num.*2., & *num.*199.

Et iis dumtaxat officia quædam diſtribuebantur ad rectam Chori, & Eccleſiaſticarum functionum ordinationem, *diſcept.*1.*nu.*3.

Canonici priſcis Eccleſiæ ſeculis dignitatem habitu habere dicebantur, *diſcept.*1. *num.*201.

Dignitates inter *Canonicos* paulatim inſtitui cæperunt cum præeminentia, & perpetua adminiſtratione Bonorum Eccleſiæ, *diſcept.*1. *nu.*6., & 202.

Archidiaconus, & Archipresbyter ſoli ceteris olim præerant *Canonicis*, *diſcept.* 1. *num.* 7.

Canonici Neapolitanæ Eccleſiæ ſemper gloriati ſunt, non alteri dignitati, quàm Archiepiſcopo honorem ullum in Eccleſia deferre, *diſcept.* 1. *num.*108., & 126.

Iidem unà cum Epiſcopo, veluti capite, corpus conſtituebant, ejuſque fratres, Aſſeſſores, & Conſiliarii dicebantur, *ibid. num.* 109.

Neapolitanæ Eccleſiæ *Canonicus*, qui antiquior Diaconus ſit, digniorem locum obtinet, *diſcept.* 1. *nu.*140.

Canonici Diaconi Neapolitanæ Eccleſiæ, quia ſedent à latere Archiepiſcopi, præferuntur Canonicis Presbyteris, *diſcept.*1. *num.*147.

Canonicis Diaconis præeminentiam ſupra Canonicos Presbyteros tribuens Neapolitanæ Eccleſiæ conſuetudo, improbata eſt, *diſcept.*2. *num.* 211.

Canonicis Diaconis Neapolitanæ Eccleſiæ præeminentiam abſtulit Cardinalis Jeſualdus, eamque contulit Canonicis Presbyteris, *diſcept.* 2. *num.* 151.

Canonici Presbyteri Neapolitanæ Eccleſiæ non ſedent, ut antea, à ſiniſtris, ſed à dextris Archiepiſcopi, *diſcept.*1. *nu.*224.

Canonici ſeptem prabendati Eccleſiæ Neapolitanæ, nuncupantur Cardinales, *diſcept.*1. *numer.* 233.

Canonicus non à Primicerio, ſed à digniore Capituli petere debet licentiam exeundi è Choro, *diſcept.*1. *nu.*30.

A *Canonico* ultimi Ordinis, ſcilicet ſubdiaconalis, munus præintonandi antiphonas exerceri debet, *diſcept.*1. *num.*25.

Canonicorum ſive Capituli teſtimonio in rebus ad ipſos, eorumque Eccleſiam pertinentibus, deferendum eſt, *diſcept.*1. *num.*192.

Præſertim, ſi alia ſuppetunt adminicula, *ibid. num.* 193.

Canonici ejuſdem Eccleſiæ Beneficium aliquod non pollere dignitatis gradu, teſtantes, ſatis probant, *diſcept.*1. *num.*190.

Vid. *Archidiaconus*, *Dignitas*.

CANTOR.

Cantoris, & Primicerii, ex primæva ſua inſtitutione, idem erat officium, *diſcept.*2. *nu.*22., & 121.

CAPITULARES.

A *Capitularium* cætu diſcretæ dignitates noſcuntur, *diſcept.*1. *num.*203.

CAPITULUM.

A majori, & ſaniori *Capituli* parte quod geſtum fuerit, prævalet, niſi pauciores aliquid rationabiliter objiciant, ac probent, *diſcept.*6. *nu.* 57., & 58.

Capituli digniorem locum Primicerio cedentis, ut Archiepiſcopo morem gereret, proteſtatio, integra ejus jura præſervat, *diſcept.* 1. *numer.* 228.

Capitulo actus urbanitatis obeſſe nequit, *diſcept.* 1.*num.*226.

Capituli, ſive Canonicorum teſtimonio in rebus, ad ipſos, eorumque Eccleſiam pertinentibus, deferendum eſt, *diſcept.*1. *num.*292.

Præ-

Præſertim, ſi alia ſuppetunt admioicula, *ibid. num.* 193.

Priſcis Eccleſiæ ſeculis dignitas tota, ſive quoad honorem, ſive quoad juriſdictionem penes *Capitulum* reſidebat, *diſcept.* 1. *nu.* 200.

De *Capitulo* dignitates non ſunt, quoties adnexam non habeut Canonicalem Præbendam, *diſcept.* 1. *num.* 204.

Vel quoties ſpeciali jure de Capitulo non ſint effectæ, *ibid. nu.* 205.

Capitulum eſſe poteſt Canonicorum abſque dignitate ullâ, *diſcept.* 1. *num.* 207.

Eccleſiæ, in quibus præſidet *Capitulum*, nullam dignitatem agnoſcunt, præter Archidiaconalem, & Archipresbyteralem, *diſcept.* 1. *num.* 13.

Dignitates hodie dum in aliquibus *Capitulis* nullas extare, ſupponitur in Ceremoniali Romano, *diſcept.* 1. *num.* 206.

In *Capitulo* Neapolitanæ Eccleſiæ nulla eſt dignitas, aut officium, ſed ſolum Cimiliarca præeſt Hebdomadariis, *diſcept.* 1. *num.* 173.

Nulla major *Capituli* Neapolitani dignitas eſt, quàm non habere in Eccleſia dignitatem, præter Pontificalem, *diſcept.* 1. *numer.* 174., & 219.

Vid. *Canonicus*, *Dignitas*.

Ad quodlibet Monaſterii *Capitulum* ſpectat Priorum, & Vicariorum electio, *diſcept.* 6. *numer.* 156.

Per *Capitulum* generale Univerſus Ordo repræſentatur, *diſcept.* 6. *num.* 31., & 36.

Capitulum generale Ordinis habet ſupremam juriſdictiunem, & poteſtatem meri, ac mixti imperii, *diſcept.* 6. *num.* 37.

Capitulum generale Ordinis poteſt collapſam veterem diſciplinam inſtaurare, *diſcept.* 6. *numer.* 42.

Capitulum generale Ordinis poteſt declarare ea, quæ jure communi diſpoſita ſunt, *diſcept.* 6. *num.* 41.

Capitulum generale Ordinis poteſt novas Leges condere, & antiquas immutare, *diſcept.* 6. *nu.* 38. 46. 63., & 111.

Etiamſi iſtæ confirmatæ fuerint à Summo Pontifice, *ibid. num.* 39.

Capitulum generale Ordinis habet poteſtatem coodendi Leges immediatè ab Eccleſia, & Summo Pontifice, *diſcept.* 6. *num.* 36.

Pro ſtatuenda *Capituli* generalis poteſtate condendi novas Leges, & antiquas immutaudi praxis ſola ſufficit, *diſcept.* 6. *nu.* 45.

A *Capitulo* generali Ordinis factæ ordinationes, vim Legis adquirunt, *diſcept.* 6. *num.* 113.

Capituli generalis ordinationes, & acta io omnibus fere Ordinibus vim Legis habent, donec in ſubſequenti Capitulo revocentur, *diſcept.* 6. *num.* 146.

Capitulum generale Ordinis poteſt peculiaribus Religioſis demandare opus uovæ collectionis Conſtitutiouum, *diſcept.* 6. *nu.* 47., & 73.

A *Capitulo* generali confirmata nova Conſtitutionum recompilatio, dicitur opus Capituli generalis, *diſcept.* 6. *num.* 68.

A *Capitulo* generali Ordinis adprobatam novam Conſtitutionum recompilationem, ejuſdem Ordinis regulis, & moribus adverſari, veriſimile non eſt, *diſcept.* 6. *nu.* 65.

Capitulum generale non poteſt per ſe ipſum novam Conſtitutionum recompilationem perficere, *diſcept.* 6. *nu.* 51.

Capitulum generale Ordinis nequit mutare ſubſtantiam regularum fundamentalium, *diſcept.* 6. *num.* 43.

De vi ordinationum *Capituli* generalis ſecundùm varia Ordinum Statuta, *diſcept.* 6. *nu.* 143.

Capitulum generale Ordinis S. Hieronymi facultatem habet reſtringendi, vel ampliandi juriſdictionem Generalis, Priorum, aliorumque Officialium, *diſcept.* 6. *nu.* 147.

Capitulum privatum Ordinis S. Hieronymi tempore intermedio inter unum, & aliud Capitulum generale, plenâ illius poteſtate gaudet, *diſcept.* 6. *nu.* 52.

Capitula privata Ordinis S. Hieronymi facultatem habent condendi mandata, vim Legis habentia, donec à Capitulo generali fuerint derogata, *diſcept.* 6. *nu.* 114., & 155.

Per tria ſequentia *Capitula*, in Ordine S. Hieronymi, adprobari debent ordinationes quæcumque, ut vim Legis habeant, *diſcept.* 6. *nu.* 116. 119., & 122.

Firmæ tamen ſuot, donec à *Capitulo* generali non revocentur, *ibid. num.* 117., 118., 123., 133., & 138.

Mandata contenta in Rotulis *Capituli* generalis Ordiois S. Hieronymi, expediuntur à ſolis ejuſdem Capituli Deſinitoribus, & per triennium tantùm obligant, *diſcept.* 6. *num.* 121., 134., & 139.

Vid. *Conſtitutio*, *Eccleſia*, *Lex*, *Superior*, *Statutum*.

REGNA, CASTELLÆ, ET ARAGONIÆ.

Caſtellæ, & *Aragoniæ* Regna per nuptias anno 1744. inter Ferdinandum Aragoniæ Regem, & Eliſabeth Caſtellæ Reginam contractas inter ſe coaluerunt, *diſcept.* 5. *num.* 101.

CASTRUM.

Caſtrum reædificatum quoad jura, & privilegia cenſetur idem, ac primum, *diſcept.* 2. *nu.* 83.

Vid. *Dignitas*, *Eccleſia*.

CAUSA.

Quod nequit abſque legitimâ *causâ* auferri perpetuum dicitur, *diſcept.* 4. *num.* 88.

Inter *cauſas* reſilieudi à ſponſalibus, etiam juratis, adnumeratur periculum, ne lethales inimicitiæ oriantur, *diſcept.* 5. *num.* 27.

Vid. *Matrimonium*.

Cauſa finalis, Summum Pontificem movens, ea fuiſſe cenſenda eſt, quæ utilior, quæ dignior eſt, quæque publico bono proſpicit, *diſcept.* 7. *num.* 63.

Ceſſante *cauſâ*, ob quam commutatio voluntatis

tatis facta eſt, & ipſa ceſſat, *diſcept. 2. numer. 219.*
Pro *Cauſarum* definitione accurata facti narratio laudabilis eſt, *diſcept. 6. num. 8.*

CENSURA.

Ad *cenſuram* extrajudicialiter infligendam monitio neceſſaria non eſt, *diſcept. 4. num. 22.*

CIVILITAS.

Civilitatem viri prædefuncti vidua non conſervat, niſi impropriè, & ficte, *diſcept. 5. numer. 49.*
Et tranſeundo ad ſecundas nuptias, illam amittit, ac ſi nunquam habuiſſet, *ibid.*

CLAUSULA.

Clauſula = illis aliàs in ſuo robore permanſuris = referenda non eſt ad Conſtitutionem, cui ſpeciatim derogatur, ſed ad alias, generatim ſub clauſulâ derogatoriâ comprehenſas, *diſcept. 2. num. 246.*
Clauſula = illis aliàs in ſuo robore permanſuris = non obſtat, quominùs ſub generali derogatione comprehendantur, quæ illi ſunt conſectaria, *diſcept. 2. num. 247.*
Præſertim, ſi adſit ſpecialis ratio, ob quam comprehendantur, *ibid. num. 248.*
Clauſula = illis aliàs (nempè Literis ſuppreſſionis Ordinis) *in ſuo robore permanſuris =* plenitudini reſtitutionis non officit, ſi poſt quarumcumcumque Conſtitutionum derogationem adjecta fuerit, *diſcept. 2. num. 244.*
Clauſulis derogatoriis alicujus Conſtitutionis adjici ſemper conſueverunt verba *= illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ibid. num. 244.*
In enunciatione facta à Papa ſecundùm id, quod exhibita petitio continebat, ſubintelligitur, etiamſi deſit *Clauſula = ſi preces veritati nitantur = diſcept. 1. num. 97.*
Vigore *Clauſulæ = ſublatâ =* & *Decreti irritantis* quælibet conſuetudo tàm præterita, quàm futura ſublata cenſetur, *diſcept. 4. num. 41.*
Etiamſi ageretur de conſuetudine plurium ſeculorum, *ibid.*
Enunciatio in Literis Apoſtolicis præſumitur facta ad ſupplicantis ſuggeſtionem, cum adeſt *Clauſula =* ut *aſſeritur =, diſcept. 1. nu. 92.*

CLEMENS III.

Clemens III. conceſſit, ut qui antea meretrices in ſchemate concubinatus retinebant, valerent poſtmodum illas habere in uxores, *diſcept. 5. num. 57.*
Non tamen cenſendus eſt loqui intellexiſſe de iis, qui ſui juris non ſunt, ac præſertim de filiis familias, *ibid. num. 58.*

CLEMENS VIII.

Clemens VIII. Conclaviſtas Laicos, & Uxoratos Pianæ Conſtitutioni obnoxios reliquit, *diſcept. 3. num. 158.*

CLEMENS IX.

Clemens IX. redintegrationem Patrum Scholarum Piarum ad primævum ſtatum conceſſit tamquam ex juſtitia, & ob publicum bonum, *diſcept. 2. nu. 95.*

CLERICATUS.

Clericatus non probatur ex eo quod Papa conferens alicui beneficium, eum nominet Clericum, *diſcept. 1. num. 68.*
Diſpenſatio a bigamia præſervat privilegia *Clericatus* quoad effectum in diſpenſatione expreſſum, *diſcept. 3. num. 103., & 125.*
Clericatus privilegium Bigamus Clericus retinet quoad id, in quo eſt diſpenſatus, *diſcept. 3. num. 100., & 104.*
Sublato Matrimonii obſtaculo pro obtinenda penſione non tollitur illud defectus *Clericatus, diſcept. 3. nu. 87.,* Vid. *Clericus.*

CLERICUS.

Clerici uxorati cum unica, & virgine, modò impleant conditiones à Tridentino Concilio præſcriptas, retinent privilegium Canonis, *diſcept. 3. num. 21.*
Non autem Bigami, *ibid. nu. 22.*
Clericorum privilegiis omnibus Bigami exuuntur, *diſcept. 3. num. 28., & 97.*
Facultas transferendi penſiones quando conceditur *Clericis*, etiam non conjugatis, expreſſam mentionem requirit, *diſcept. 3. num. 60.*
Clerici etiam cælibes à Piana conſtitutione exuti fuerunt facultate transferendi penſiones, *diſcept. 3. num. 170.*
Clericos Conclaviſtas, in cælibatu viventes, *Sixtus V.*, Pianæ conſtitutioni derogans, reddidit capaces penſiones transferendi, *diſcept. 3. num. 135.*
Vid. *Bigamus, Conclaviſta.*
Clericis vetitus alearum ludus, *diſcept. 6. nu. 169.*
Vid. *Ludus.*

COLLATIO.

Collationes Primiceriatus *tamquam Canonicatus præbendati,* dignitatem excludunt, *diſcept. 1. nu. 161., & 168.*
Ex *collationibus*, centenariam excedentibus, ſatis apparet Beneficii ſtatus, *diſcept. 1. numer. 162.*
Collationes Beneficii factæ ſpatio 40. annorum, titulum dignitatis probant, *diſcept. 1. num. 165.*
Vid. *Beneficium, Dignitas, Status.*

COLLECTIO.

In novis Legum *Collectionibus* nihil ſuperfluum eſſe debet, *diſcept. 6. num. 81.*
Antiquarum *Collectionum* Libri plurimùm juvant ad rectam Sacrorum Canonum interpretationem, *diſcept. 6. nu. 126.,* Vid. *Conſtitutio, Lex.*

COLLEGIUM.

Collegii Alumni, & Convictores, quomodo inter ſe differant? *diſcept. 2. num. 159.*
Timendum non eſt, ne ex receptione Convictorum in *Collegio* quidquam detrimenti capiant Alumni, *diſcept. 2. num. 165.*
Præſertim, ſi hactenus iis nihil detrimenti obvenerit, *ibid. num. 166.*
Collegium acephalum eſſe nequit, *diſcept. 2. n. 195.*
Collegium, veluti corpus politicum, conſtare debet ex capite, à quo regatur, & ex membris,

bris, quæ capiti ſubſint, *diſcept.* 2. *num.*184.

Collegium eſt perſona ficta, incapax explendi ea, quæ indigent facto hominis, *diſcept.* 2. *num.* 171.

Collegio non nocet negligentia Rectorum, *diſcept.*2.*num.*153.

Mutato *Collegii* Regularis ſtatu, mutanda eſt etiam regiminis forma, *diſcept.*2.*nu.*216.

Jus eligendi Rectorem *Collegii* Regularis, ad ſtatum ſecularem redacti, ad Ordinarium devolvitur, *diſcept.*2. *num.*101.

Reſtitutio *Collegii* ad ſtatum regularem tribuit Superioribus Regularibus priſtinum jus eligendi Rectorem, aliis interea conceſſum, ut mens Teſtatoris, quàm meliùs poſſet, adimpleretur, *diſcept.*2. *num.*104.

Reſtituto *Collegio* ad ſtatum regularem, reſtituitur jus eligendi Rectorem Superioribus Regularibus, etiamſi nulla hujus juris mentio in reſtitutione fiat, *diſcept.*2.*num.*106.

Collegii plenaria reſtitutio ad ſtatum regularem reſtituit etiam priſtinam reſtitutionem, *diſcept.* 2. *num.*138.

Collegium, quod ſecundùm mentem Fundatoris exemptum eſſe nequit à juriſdictione Ordinarii, congruit viris, dignitate, & authoritate præſtantibus, ſubjici, *diſcept.*2. *nu.*79.

Collegii cura à Teſtatore alicui demandata, omnia complectitur, quæ Teſtator alteri non conceſſit, *diſcept.*2 *num.*4.

Ad *Collegium* ipſum, cujus Prælatus eſt eligendus, pertinet Prælatorum Regularis domus electio, *diſcept.*2. *num.*175., & 181.

Adminiſtratio Bonorum *Collegii* ad ejus Rectorem pertinet, *diſcept.*2. *num.*131.

Ad Rectorem *Collegii*, qui indicit Academias, & publicas functiones, à Collegialibus peragendas, ſpectat Magnates invitare, & excipere ad eas convenientes, *diſcept.*2. *num.*146.

Electio Rectoris *Collegii*, cujus adminiſtratio Religioſis demandata eſt, pertinet ad Regulares Superiores, *diſcept.*2. *num.*170.

Collegii Fundator quoad jus eligendi Rectorem ſe conformare voluiſſe præſumitur Juris communis, & Legum municipalium diſpoſitioni, *diſcept.*2. *num.*23.

Collegii Fundator declarans, Religioſos, in eo degentes, vivere debere juxta Ordinis Regulas, eos correctioni ſuorum Superiorum ſubeſſe voluit, *diſcept.*2. *num.*125.

Collegii Fundator, qui Religioſos alicujus Ordinis ejus regimini præfici voluit, voluiſſe quoque cenſendus eſt, ut eorum Religioſorum electio fieret juxta regulas Ordinis, *diſcept.* 2. *num.* 252.

Collegii Fundator jus corrigendi mores adoleſcentulorum, in eo degentium, iis conceſſiſſe cenſetur, quorum regimini, & diſciplinæ adoleſcentes ſubjecit, *diſcept.*2. *nu.*122.

Adminiſtratio redituum *Collegii* præſumitur conceſſa Rectori, cui data eſt facultas exigendi eoſdem reditus, & in familiarem Codi-

cem referendi, *diſcept.* 2. *numer.* 126.

Liberam *Collegii* adminiſtrationem Religioſis fuiſſe datam, quibus ex verbis colligatur? *diſcept.*2. *num.*169.

Ex commendatione *Collegii* ſub alicujus tutelâ, inferri nequit jus eligendi Rectorem ejuſdem Collegii, *diſcept.*2. *num.*59.

Præſertim, ſi Collegii dumtaxat Scholares commendati fuerint alicujus tutelæ, *ibid. numer.* 60.

Collegii adminiſtratio non pertinet ad eum, cui ratio reddenda eſt de adminiſtratione, *diſcept.* 2. *num.*135.

Collegii adminiſtratio ad quem pertineat, plurimum declarat ſubſecuta obſervantia, *diſcept.* 2. *num.* 137.

A protectione *Collegii* inferri nequit ad ejus adminiſtrationem, *diſcept.*2. *num.* 61.

Collegii Regularis Fundator aliis, quàm Superioribus Ordinis electionem Rectoris nequit committere, *diſcept.*2. *num.*205.

Collegium Nazarenum accenſendum eſt Religioſis domibus Ordinis Scholarum Piarum, *diſcept.*2. *num.*45.

In *Collegio* Nazareno Urbis, Religioſi Scholarum Piarum conventualiter vivunt ſub diſciplinâ Rectoris, *diſcept.*2. *num.* 7. & 11.

Et potiuntur jure Capituli, juxta proprii Ordinis Regulam, *ibid. num.*8.

Et adveniente tempore peragendi Comitia Provincialia, Rector unà cum aliis Religioſis eligit Vocalem, ſeù Diſcretum, ſuffragii jus obtinentem in electione duorum Vocalium, *ibid. num.* 9.

Alumni *Collegii Nazareni* Urbis eligendi ſunt ab Sacræ Rotæ Auditoribus prævio examine, & relatione Patrum Scholarum Piarum, *diſcept.* 2. *nu.* 144.

Collegii Nazareni Rector, aliique Religioſi ibidem degentes eligi nequeunt niſi ab iis, qui ſunt de gremio Religionis, *diſcept.* 2. *num.* 12. 46., & 55.

Collegii Germanici, Seminarii Romani, aliorumque ſimilium Rectores eliguntur à Superioribus Regularibus, *diſcept.*2. *num.*183.

Vid. *Fundator*, *Jus*, *Rector*.

COMMUTATIO.

Commutatio voluntatis, ceſſante cauſsâ, ob quam facta eſt, & ipſa ceſſat, *diſcept.*2. *num.*219.

COMPUTATOR.

Computatoris, vel Æconomi officium verſatur dumtaxat circa merè temporalia, *diſcept.* 4. *num.* 97.

Computator, vel Æconomus quod ſub Decani nomine venire nequeat, oſtenditur *diſcept.*4. *nu.* 94., & *ſeq.*

CONCESSIO.

Nova *conceſſio*, vel poſſeſſio non requiritur, ut Prælatus, primævam dignitatem abſque ejus culpâ ſuppreſſam, recuperet, *diſcept.* 2. *numer.* 107.

CONCILIUM CONSTANTIENSE.

In *Concilio Conſtantienſi* pro bono pacis confirmata fuerunt acta *Petri de Luna* Pſeudopontificis ſub Benedicti nomine, *diſcept. 6. num.* 44.

CONCILIUM TRIDENTINUM.

Sacrum *Concilium Tridentinum* infligens excommunicationis pœnam Dominis temporalibus, Subditos cogentibus ad certa contrahenda Matrimonia, non comprehendit privatas perſonas, *diſcept. 5. num. 37.*

Et, quatenus comprehenderet, adhuc Patrem, aliumque Propinquum, vel etiam Extraneum, juſta ex cauſſa contradicentem, non afficeret, *ibid. nu. 38.*

Sacrum *Concilium Tridentinum* clandeſtina filiorum familias Matrimonia non vetuit, ſed tamen denunciationes juſſit fieri, ut à Parentibus impediri poſſent, *diſcept. 5. num. 45.*

Sacrum *Concilium Tridentinum* abſtulit quidem neceſſitatem conſenſus paterni in Matrimoniis filiorum familias, ſed cum ſuppoſito dignarum nuptiarum, *diſcept. 5. num. 43.*

Nec Patri vetuit, ſed potius præſervavit facultatem impediendi ex juſta cauſſa Matrimonium filio, *ibid. num. 44., & 53.*

CONCLAVISTA.

Conclaviſtarum, ac Cubiculariorum privilegia quoad retinendas, vel transferendas penſiones diverſa ſunt, *diſcept. 3. num.* 238.

Diverſa ſunt *Conclaviſtarum*, ac Dapiferorum privilegia, *diſcept. 3. num.* 232.

Etiam quoad facultatem retinendi ac transferendi penſiones, *ibid. num.* 223.

Conclaviſtarum privilegia teſtandi de reditibus Eccleſiaſticis non proſunt perſonæ, alias ad teſtandum inhabili, *diſcept. 3. num.* 188.

Conclaviſtarum privilegium teſtandi de reditibus Eccleſiaſticis non prodeſt militi, *diſcept. 3. num.* 89.

Ad *Conclaviſtas* antea nominatos referenda ſunt verba = *Et inſuper Conclaviſtis præfatis* =, *diſcept. 3. num. 175., & 234.*

Diſpenſatio ab irregularitate *Conclaviſtis* conceſſa quoad unum effectum, non prodeſt quoad alium, *diſcept. 3. num. 69., & 81.*

Conclaviſtarum privilegia non tollunt perſonalia impedimenta, de quibus non diſponunt, *diſcept. 3. num.* 187.

Conclaviſtæ etiam laici facultatem habent transferendi penſionem, modò Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine, *diſcept. 3. num. 6., & 29.*

Conclaviſtarum privilegia tribuunt facultatem transferendi penſiones uxoratis cum unica, & virgine, *diſcept. 3. num.* 138.

Conclaviſtæ habiles effecti ad obtinendas ac retinendas penſiones, comprehenduntur ſub Indulto eas transferendi, *diſcept. 3. num.* 19.

Conclaviſtarum privilegia Bigamo pro obtinendis penſionibus non proſunt, licèt antea obtinuerit præventivum Indultum retinendi penſiones, etiam in ſtatu bigamiæ, *diſcept. 3. num. 42. 47., & 192., & 223.*

Nec etiam proſunt pro illis transferendis, *ibid. num. 193., & 224.*

Conclaviſtarum privilegia de transferendis penſionibus prodeſſe Bigamo, jam antea peculiare Indultum pro retinendis penſionibus nacto, an ſenſerit *Card. de Luc.? diſcept. 3. num. 232., & 237.*

Indultum *Conclaviſtarum* transferendi penſionem, modò Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine non ſuffragatur Bigamo, etiamſi antea obtinuiſſet Indultum retinendi penſiones in ſtatu bigamiæ, *diſcept. 3. num. 8. 73. 109., & 126.*

Indultum præcedens retinendi penſiones in ſtatu bigamiæ, & alterum ſubſequens datum *Conclaviſtis* uxoratis cum unica, & virgine transferendi penſiones, conjungi nequeunt, ut Bigamus penſiones transferre poſſit, *diſcept. 3. num. 142., & 178.*

Conclaviſtarum privilegiis pro retinendis penſionibus non gaudentes, Bigami, multò minùs pro iis transferendis gaudere debent, *diſcept. 3. num.* 168.

Conclaviſtæ ante *S. Pium V.*, etſi laici uxorati, & bigami, donabantur facultate retinendi, & transferendi penſiones, *diſcept. 3. num.* 30.

Conclaviſtis, aliiſque perſonis laicis uxoratis, vel bigamis conceſſa Indulta quoad largitiones rerum Eccleſiaſticarum abrogavit *S. Pius V.*, *diſcept. 3. num.* 154.

Conclaviſtis laicis, & uxoratis *S. Pius V.* prohibuit facultatem retinendi, ac transferendi penſiones, *diſcept. 3. num.* 32.

Immò tam Clericis, quàm laicis *Conclaviſtis* ademit facultatem transferendi, *ibid. numer.* 33.

Privilegia *Conclaviſtarum*, & aliorum, qui eſſent uxorati laici, vel Bigami, obtinendi vel transferendi penſiones, etiam ob quæcumque merita, & per contractum quæſita, *S. Pius V.* revocavit, *diſcept. 3. num. 114. 153., & 227.*

Conclaviſtas laicos, & uxoratos *Sixtus V.*, & *Clemens VIII.* Pianæ Conſtitutioni obnoxios reliquerunt, *diſcept. 3. num.* 158.

Conclaviſtis tam Clericis, quàm laicis facultatem penſiones retinendi, & transferendi, modò Matrimonium cum unica, & virgine contraxerint, reſtituit *Paulus V.*, *diſcept. 3. num.* 35.

Privilegia *Conclaviſtis* conceſſa à ſucceſſoribus *Pauli V.* quoad retentionem, & translationem penſionum ſemper excludunt Bigamos, *diſcept. 3. num.* 37.

Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine, non autem Bigamis *Paulus V.* reſtituit facultatem obtinendi, retinendi, ac transferendi penſiones, *diſcept. 3. num.* 159.

Clericos *Conclaviſtas* in cœlibatu viventes, *Sixtus V.*, Pianæ Conſtitutioni derogans, reddidit capaces penſiones transferendi, *diſcept. 3. num.* 135.

Con-

Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine *Innocentius XII.* conceſſit facultatem obtioendi, & retinendi penſiones uſque ad ſummam 200. ducat. auri de Camera, transferendi verò uſque ad ſummam 100. ducat., *diſcept. 3. num. 46.*

Vid. *Bigamia, Bigamus, Indultum, Penſio, Privilegium.*

CONFESSIO.

Confeſſiones Beneficiariorum plurimùm valent ad Beneficii ſtatum dignoſcendum, *diſcept. 1. num. 180.*

Præſertim, ſi deliberatè emiſſæ fuerint tàm ab ipſis, quàm à Patronis, *ibid. num. 181.*

Confeſſiones Beneficiariorum de natura ſimplicis Beneficii, dignitate carentis, pleniùs probant, *diſcept. 1. num. 183.*

CONFESSIO SACRAMENTALIS.

Superioribus Regularium non licet *Confeſſiones* Subditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſervatum admiſerint, aut id proprio motu petierint, *diſcept. 6. num. 90.*

CONFIRMATIO.

Confirmatio Statutorum non mutat eorum naturam, variabilem ad nutum Capituli generalis, *diſcept. 6. num. 40.*

Confirmatio poſt rem maturè cognitam, cenſetur facta in forma ſpecifica, *diſcept. 6. num. 66., & 67.*

Confirmatio, quando actum nullum convalidet? *diſcept. 6. num. 69.*

CONGREGATIONES ORDINIS S. BENEDICTI.

In *Congregatione* Caſſinenſi Ordinis S. Benedicti conſtans eſt, & perpetuum, Superiores pleniſſimam habere poteſtatem abſque ullâ Cauſæ cognitione Priores, alioſque Officiales removendi, *diſcept. 4. num. 14.*

Idem ſervatur in Abbatia S. Uberti in Ardenna, *num. 15.;* Idem aliis in Regionibus, *ut num. 16., & 47.*

Et declaratum fuit in Statutis *Congregationis* Burſfeldenſis in Germania, *d. num. 15.*

Ac in Prioribus *Congregationis* Montis Virginis idem probavit S. Congregatio, ſpecialiter à Sanctiſſimo deputata, *num. 17.*, Vid. *Ordo.*

CONSENSUS.

Conſenſus alicujus ad pecuniæ inveſtimentum adhibendus, non probat, admioiſtrationem ad eum pertinere, *diſcept. 2. num. 130.*

Conſenſus alterius oon raro adhibendus eſt pro ſolemnitate actus, etiamſi actus non pertineat ad illum, cujus conſenſus requiritur, *diſcept. 2. num. 129.*

CONSTITUTIO.

Ab aliorum Ordinum *Conſtitutionibus* declarandæ ſunt dubiæ alicujus Ordinis Conſtitutiones, *diſcept. 6. num. 144.*

Præſertim à *Conſtitutionibus* ejus Ordinis, à quo alterius Conſtitutiones deſumptæ fuerunt, *ibid. num. 145.*

Pro declarandis Ordinis *Conſtitutionibus* obſervantia plurimùm valet, *diſcept. 6. num. 138.*

Antiqua *Conſtitutio* permittens Præſidenti Granciarum verberare, & carceribus mancipare famulos ſeculares, in nova Statutorum collectione omittenda eſt, *diſcept. 6. num. 92.*

Conſtitutionum recompilatio facta à peculiaribus Religioſis, à Capitulo generali ad id deputatis, cenſetur facta authoritate totius Ordinis, *diſcept. 6. num. 49. 62., & 63.*

Præſertim, ſi aliàs *Conſtitutionum* recompilationes demandari ſolitæ fuerint peculiaribus Religioſis à Capitulo generali, *ibid. num. 50.*

Nova *Conſtitutionum* recompilatio confirmata à Capitulo generali, dicitur opus Capituli geoeralis, *diſcept. 6. num. 68.*

Nova *Conſtitutionum* recompilatio ab univerſo Ordine diu obſervata, firma eſſe debet, *diſcept. 6. num. 55.*

Novam *Conſtitutionum* recompilationem à Capitulo generali Ordinis adprobatam, ejuſdem Ordinis Regulis, & moribus adverſari, veriſimile non eſt, *diſcept. 6. num. 65.*

Nova *Conſtitutionum* recompilatio pluries diſcuſſa, & adprobata, in diſcrimen revocari nequit, *diſcept. 6. num. 53.*

Novæ *Conſtitutionum* recompilationis conficiendæ labori, & diſpendiis facilè parcendum eſt, *diſcept. 6. num. 72.*

In novam *Conſtitutionum* collectionem referendæ non ſunt Leges antiquatæ, vel abrogatæ, *diſcept. 6. num. 74. 78., & 108.*

Nec etiam Leges contrariæ, aut ſimiles, *ibid. num. 77., & 83.*

Novam *Conſtitutionum* recompilationem Capitulum generale non poteſt per ſe ipſum perficere, *diſcept. 6. num. 51.*

Clauſula = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris* =, referenda non eſt ad *Conſtitutionem*, cui ſpeciatim derogatur, ſed ad aliàs, ſpeciatim ſub clauſulâ derogatoriâ comprehenſas, *diſcept. 2. num. 246.*

Conſtitutiones Ordinis S. Hieronymi non obligant nec ad culpam venialem, ſed ad pœnam dumtaxat corporalem, *diſcept. 6. num. 115.;* Vid. *Lex, Ordo.*

Diœceſanæ *Conſtitutiones* majoris momenti ſunt, quàm peculiares alicujus Ordinis Conſtitutiones, *diſcept. 6. num. 70.*

In *Conſtitutionibus* generalibus Pontifices ſemper excipere conſueverunt ea, quæ ſub Conſtitutione comprehendere ooluetuut, *diſcept. 2. num. 237.*

Ex *Conſtitutionibus Sa. mem. Clementis VIII., & Gregorii XIII.* Ordini Antoniano conceditur eleemoſynarum collectio intuitu hoſpitalitatis, ab ejuſdem Ordinis Patribus exercitæ, *diſcept. 7. num. 59.*

Earumque Conſtitutionum diſpoſitio alteri Eccleſiæ, hoſpitalitatem non exercenti, convenire nequit, *ibid.*

Pianæ Conſtitutioni derogans Sixtus V., Clericos Conclaviſtas, in cælibatu viventes, capaces reddidit peoſiones transfererendi, *diſcept. 3. num. 135.*

CONSUETUDO.

Pro conſtituenda *conſuetudine*, magis, quàm

actus, cauſſa ipſa agendi ſpectanda eſt, *diſcept.7. num.5.*

Conſuetudo conſtituitur actuum frequentiâ, diuturnitate temporis, & uniformi conſenſu, *diſcept. 7. num.. 4.*

Conſuetudo immemorabilis id maximè requirit, ut de rei initio nequaquam conſtet, *diſcept. 7. num. 5. & 7.*

Nihilque ab hominum memoria viſum, auditumque fuerit in contrarium, *ibid. & num.11.*

Conſuetudinis naturam, & nomen ipſum perimunt recens initium, cauſſa agendi, brevitas temporis, *diſcept.7. num.8.*

Conſuetudo non uno, aut altero, ſed continuis actibus perficienda eſt, *diſcept.7. num.29.*

Conſuetudo circa deciſoria formiter, & concludenter probanda eſt, *diſcept.4. num.32.*

Conſuetudo nulla obligatoria, in facultativis inducitur, *diſcept.4. num.33. 34. & 35.*

Pro immemorabili *conſuetudine* requiritur, quod contrarii memoria non exiſtat, *diſcept.7. n.9.*

Conſuetudo excluditur, ſi contrarii concurrant actus, *diſcept.4. num.43.*, *& diſcept.7. n.30.*

Fruſtra allegatur *conſuetudo*, quæ fuit judicialiter reprobata, & habet contra ſe actum difformem, *diſcept.4. num.44.*

Conſuetudo non probatur ex difformi actu, atque æquivoco, *diſcept.7. num.20.*

Clandeſtinis actibus nulla conſtitui valet *conſuetudo*, nulluſque adquiri titulus, *diſcept. 7. num 79.*

Ad *conſuetudinis* probationem requiruntur teſtes, omni exceptione majores, *diſcept. 7. num. 41.* Vid. *Immemorabilis*, *Teſtis*.

Conſuetudo probanda eſt in caſu præciſo, de quo eſt quæſtio, omni prorſus extenſione, ac interpretatione prohibitâ, *diſcept.7. num.19.*

Conſuetudines facilius mutantur, quàm Leges ſcriptæ, *diſcept.4. num.39.*

Primitiæ, licet Parocho debitæ, poſſunt vigore *conſuetudinis* aut contrariæ conceſſionis exigi, *diſcept.7. num.78.*

Jus Parochiale tanti non eſt, ut *conſuetudini* aut Indulto contrario non cedat, *diſcept.7. n.77.*

Quælibet *conſuetudo* tàm præterita, quàm futura ſublata cenſetur in vim clauſulæ *Sublatû* & *Decreti irritantis*, *diſcept.4. num.41.*

Etiamſi ageretur de conſuetudine plurium ſeculorum, *ibid.*

Conſuetudo canonizata in contradictorio Judicio, contrariæ conſuetudini eſt præferenda, *diſcept. 7. num.56.*

Conſuetudo contraria alteri, legitimis undequaque titulis, atque Apoſtolicis Conſtitutionibus roboratæ, tamquam corruptela, eſt abjicienda, atque vitanda, *diſcept.7. num.60.*

Præſertim, ſi munitæ illæ ſint clauſulâ *ſublatâ*, ac *Decreto irritanti*, quæ vim contrariæ conſuetudini adimunt, *ibid. num.61.*

Conſuetudo toto Orbe recepta, atque adprobata, contrariâ conſuetudine tolli nequit, *diſcept.7. num. 47.*

Conſuetudo, quâ Ordo Antonianus ſibi jus vindicat benedicendi animalia in feſto S. Antonii, & oblationes percipiendi, innititur Conſtitutionibus Apoſtolicis, ac ſervandæ hoſpitalitatis titulo, *diſcept.7. num.48.*

Ex *conſuetudine*, toto Orbe recepta, benedictio animalium conficitur die 17. *Januarii*, feſto *S. Antonii Abbatis*, *diſcept.7. num.80.*

Nec poteſt fieri, niſi ab illa Eccleſia, quæ id feſtum eâ die celebrat, *ibid. num.81.*

Ex *conſuetudine* Urbis Romæ benedictio animalium non in alia perficitur Eccleſia, quam in illa *S. Antonii Ordinis Viennenſis*, *diſcept. 7. num. 49.*

Et *Sac. Rota* aliàs cenſuit, non licere Eccleſiæ S. Antonii Luſitanorum animalia benedicere ac oblationes recipere, *ibid.*

In his autem materiis conſuetudo Urbis Romæ exemplum, ac norma totius Catholici Orbis eſſe debet, *ibid. num.50.*

Conſuetudini ejuſmodi omnes aliæ adhærent Civitates, *ibid. num.51.*

Eidemque adhærere nolle Civitatem aliquam, turpe eſt, ſi præſertim diù illam obſervaverit, *ibid.*

Ad concludendam particularem alicujus Loci *conſuetudinem* ſufficit univerſalem conſuetudinem probare, *diſcept.7. num.53.*

Teſtibus optimè probatur particularis *conſuetudo*, *diſcept.7. num.54.*

Conſuetudo Eccleſiæ dignitatis gradum tribuit, *diſcept.1. num.20. 31. 167. & 196.*

Conſuetudo Neapolitanæ Eccleſiæ tribuens Canonicis Diaconis præeminentiam ſupra Canonicos Presbyteros, improbata eſt, *diſcept.1. n.211.*

Ex *conſuetudine*, Officio, aut Beneficio ut dignitatis honor quæſitus dicatur, illa univoca eſſe debet, & ex actibus, neceſſariò dignitatem ſuadentibus, *diſcept.1. num.124. & 215.*

Ex *conſuetudine* perpetuum nequit fieri officium manuale, *diſcept.4. num.120.*

Niſi poſſeſſio præſcriptiva incæperit ab actu poſitivo quieſcentiæ, & reſiſtentiæ reſpectivè, *ibid.*

Vid. *Eccleſia*, *Immemorabilis*, *Officium*, *Teſtis*.

CONTINUATIO.

Continuatio, & repetitio ſermonis intelligenda eſt cum omnibus ſuis qualitatibus, *diſcept. 3. num. 55.*

CONVENTUALIS DOMUS.

Conventualis domus non ex rebus conſtitui dicitur, ſed ex perſonis ſub certo inſtituto viventibus, *diſcept.2. num.10.*

CONVICTOR.

Convictores Nobiles bonis moribus, ac civilis vitæ Officiis prælucere cenſentur, *diſcept. 2. num. 168.*

Convictorum electio, & admiſſio pertinet ad Rectorem Collegii, licèt ad alium pertineat electio, & admiſſio Alumnorum, *diſcept.2. n.162.*

Timendum non eſt, ne ex receptione *Convictorum* in Collegio quidquam detrimenti capiant Alumni, *diſcept.2. num.165.*

Præſertim, ſi hactenus iis nihil detrimenti obvenerit, *ibid. num.166.*

Vid.

Vid. *Collegium*, *Rector*.

CRIMINATIO.

Criminationes Majorum fieri per alios non debent, niſi per ipſos, qui crimina intendunt, ſi tamen ipſi ſuſpicione careant, *diſcept.* 4. *num.* 71.

Vid. *Accuſatio*.

CUBICULARIUS.

Cubiculariorum, ac Conclaviſtarum privilegia diverſa ſunt quoad retinendas, vel transferendas penſiones, *diſcept.* 3. *num.* 238.

Cubiculariorum privilegia pro transferendis penſionibus non proſunt uxorato, licèt ante Matrimonium effectus fuerit Miles Lauretanus, atque ideo capax retinendi penſiones in ſtatu Conjugii, *diſcept.* 3. *num.* 239.

Vid. *Penſio*, *Privilegium*.

D

DAPIFER.

Diverſa ſunt *Dapiferorum*, ac Conclaviſtarum privilegia, *diſcept.* 3. *num.* 232.

Etiam quoad facultatem retinendi, ac transferendi penſiones, *ibid. num.* 233.

Dapiferis conceſſa Indula retinendi penſiones, an competant etiam uxoratis? *diſcept.* 3. *n.* 125.

Dapiferorum privilegia transferendi penſiones an extendantur ad Bigamos? *diſcept.* 3. *n.* 235.

Vid. *Bigamus*, *Privilegium*.

DATARIA.

Datariæ Officialibus, de ejus praxi teſtantibus, deferendum eſt, *diſcept.* 3. *num.* 204.

DECANUS.

Decani priſcis Eccleſiæ temporibus ſic vocabantur, quia denis eſſent præpoſiti; eorum autem cura non circa temporalia, ſed circa ſpiritualia verſabatur, *diſcept.* 4. *num.* 95. & 96.

His non abſimiles erant Decani Ordinis *S. Benedicti*, *ibid. num.* 96.

In remotione *Decanorum*, ac Præpoſiti, utpotè in majori gradu conſtitutorum, ex Regula S. *Benedicti*, trina monitio requiritur, quia majori cum maturitate corripiendi ſunt; quæ ratio ceſſat in remotione aliorum Officialium inferiorum, *diſcept.* 4. *num.* 93.

Nomine *Decani* Computatorem, vel Æconomum, nec Præpoſiti nomine Subpriorem venire poſſe, oſtenditur, *diſcept.* 4. *num.* 94. 95. & *ſeqq.*

Vid. *Abbas*, *Æconomus*, *Computator*, *Remotio*.

DECLARATIO.

Declaratio nihil novi efficit, *diſcept.* 6. *num.* 140.

Declarationi Executorum teſtamentariorum deferendum eſt, *diſcept.* 2. *num.* 41.

Declaratio Executorum pro Teſtatoris voluntate habenda eſt, *diſcept.* 2. *num.* 42. & 189.

Præſertim, ſi plenâ poteſtate ab eodem donati fuerint, & ſint Juris conſulti, *ibid. num.* 43. & 192.

Et declaratio edita fuerit tempore proximo morti Teſtatoris, *ibid. num.* 44.

Declaratio Executorum, Pontificio Brevi munita, pro re judicata habenda eſt, *diſcept.* 2. *num.* 193.

DECRETALES.

Decretalium compilationem *Gregorius IX.* commiſit celebri *Raymundo* Cappellano, ac Pœnitentiario ſuo, *diſcept.* 6. *num.* 48.

DELINQUENS.

Delinquentis reſtitutio ad primævum ſtatum, prævià caſſatione præcedentis proceſſus, & Sententiæ, tribuit reſtituto jura omnia, etiam in præjudicium tertii, *diſcept.* 2. *num.* 98.

Excipe quoad ea, quæ tertius ex novo aliquo jure, & cauſſa ſuperveniente adquirit, *ibid. n.* 99.

Non verò quoad ea, quæ, delinquente è medio ſublato, tamquam remoto impedimento, alteri ex Legis, vel hominis diſpoſitione deferuntur, *ibid. num.* 100.

DENOMINATIO.

Denominatio certam qualitatem non probat, *diſcept.* 1. *num.* 67.

Denominationes, & enunciationes à Papa incidenter factæ, non probant, *diſcept.* 1. *num.* 69.

Sola *Denominatio*, aut poteſtas abſque deliberatâ voluntate inducendi novum ſtatum, non ſufficiunt, ut nova Beneficii qualitas, aut ſtatus inducatur, *diſcept.* 1. *num.* 61.

Denominatio dignitatis facta in Apoſtolicis reſignationis Literis, minùs probat, *diſcept.* 1. *num.* 113.

Denominationes dignitatis in Literis Apoſtolicis, ex prioribus aliis depromptæ, an probent? *diſcept.* 1. *num.* 112.

Vid. *Dignitas*, *Pontifex*, *Verbo*.

DEPUTATIO, DEPUTATUS.

Deputatio Rectoris facta ad commendationem alicujus, probat, ei non competere jus deputandi, *diſcept.* 2. *num.* 114., Vid. *actus*, *Collegium*, *Jus*, *Rector*.

Deputatis à Capitulo generali peculiaribus Religioſis ad Conſtitutionum recompilationem faciendam, hæc authoritate totius Ordinis facta cenſetur, *diſcept.* 6. *num.* 49. 62. & 64.

Præſertim, ſi aliàs Conſtitutionum recompilationes demandari ſolitæ fuerint peculiaribus Religioſis à Capitulo generali, *ibid. num.* 50.

Vid. *Conſtitutio*, *Lex*.

DEROGATIO.

Derogatio Regulæ quartæ Cancellariæ, tamquam famulatoria gratiæ, ejus naturam non immutat, *diſcept.* 1. *num.* 103.

Ex *derogatione* Literarum Apoſtolicarum ſuppreſſionis Ordinis titulus ſuppreſſionis reducitur ad non titulum, *diſcept.* 2. *num.* 96.

Abſque *derogatione* Regulæ quartæ Cancellariæ, inutilis eſt Juriſpatronatus, tamquam primæ dignitatis, conceſſio ex augmento dotis, *diſcept.* 1. *num.* 102.

In Literis Apoſtolicis continentibus *derogationem* alicujus Conſtitutionis adjici ſemper conſueverunt clauſulis derogatoriis verba = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris*, *diſcept.* 2. *num.* 244.

Clauſula = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris* = non obſtat, quominùs ſub generali *derogatione* com-

comprehendantur, quæ illi ſunt conſectaria, *diſcept.2. num.*247.
Præſertim, ſi adſit ſpecialis ratio, ob quam comprehendantur, *ibid. num.*248.
Derogatio Conciliis generalibus, & Bullæ S.Pii V. non requiritur, ut Indultarius, non obſtante bigamiâ, penſiones conſequi, & retinere valeat, *diſcept.3. num.*95. & 98.
Vid. *Clauſula*, *Conclaviſta*, *Gratia*, *Juſpatronatus*, *Literæ*.

DIACONUS.

Antiquior *Diaconus* vel ratione ætatis, vel ratione antiquioris ordinationis dicitur, *diſcept.* 1. *num.* 139.
Primo Neapolitanæ Eccleſiæ *Diacono* dignior locus tribuitur non ratione dignitatis, aut Ordinis, ſed Loci, *diſcept.*1. *num.*146.
Canonici *Diaconi* Neapolitanæ Eccleſiæ, quia ſedent à latere Archiepiſcopi, præferuntur Canonicis Presbyteris, *diſcept.*1. *num.*147.
Primo Neapolitanæ Eccleſiæ *Diacono* impropriè competit dignitatis nomen, *diſcept.* 1. *numer.* 148.
Inter primum *Diaconum*, & Primicerium Neapolitanæ Eccleſiæ controverſia de jure præcedendi excitata, & deciſa contra Primicerium, *diſcept.*1. *num.*125.
Vid. *Dignitas*, *Jus*, *Præcedentia*.

DIARIUM.

Ex *Diariis* Magiſtrorum Ceremoniarum justa probatio ſumitur, *diſcept.*1. *num.*188.

DICTIO.

Dictionis = *ac* = natura eſt augere, *diſcept.* 3. *numer.* 51.
Dictio = *&* = ſatis eſt ad inducendam repetitionem cum omnibus ſuis qualitatibus, *diſcept.*3. *num.* 56.
Dictio = *ex* = in ſenſu tàm paſſivo, quàm activo accipi poteſt, *diſcept.*2. *num.*26.
Dictio = *inſuper* = ſequentia conjungit cum præcedentibus, *diſcept.*3. *nu.*57.
Dictio = *inſuper* = continuat ſequentia cum præcedentibus, retentis iiſdem terminis, *diſcept.* 3. *num.*177.
Dictio = *præfatis* = repetit perſonas, antea expreſſas, cum omnibus qualitatibus, *diſcept.* 3. *num.* 58.
Dictio = *tamen* = adverſativa eſt, & omne aliud excludit, *diſcept.*3. *num.*36., & 162.
Dictio tantùm includit ſolummodò expreſſa, & reliqua excludit, *diſcept.* 3. *num.* 40., & *numer.* 164.

DIFFAMATIO.

Sola *diffamatio* non rarò ab Eccleſiaſticis repellit officiis, atque Beneficiis, *diſcept.* 4. *num.* 59.

DIGNITAS.

Dignitas, & officium inter ſe differunt, *diſcept.* 1. *num.*29.
Dignitas eſt qualitas quædam extrinſeca, quæ alicui officio indita non præſumitur, *diſcept.*1. *num.*33.35., & 125.
Dignitas propriè dicitur, quæ cum gradu, & juriſdictione perpetuam obtinet rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem, *diſcept.*1. *nu.*14., & *num.*47. 215. & 223.
Officium non habens adminiſtrationem cum juriſdictione, impropriè *dignitas* appellatur, *diſcept.*1. *num.*15.
Dignitas ſinè adminiſtratione invidiam generat, & ſcandalum inter fratres, *diſcept.*1. *num.*16., & 111.
In *Dignitatem* agnoſcere mera officia, adminiſtratione, ac juriſdictione carentia, jura abhorrent, *diſcept.*1. *num.*37.
Dignitatis nomen lato modo ſumitur pro quocumque Ordine, ſeù gradu Eccleſiaſtico, *diſcept.*1. *num.*136.
Dignitatis gradus ex conſuetudine dignoſci poſſunt, *diſcept.*1. *num.*150.
Dignitatis gradum tribuit fundatio, Statutum, Eccleſiæ conſuetudo, & communis reputatio, *diſcept.* 1. *num.* 20., & *num.* 31. 122. 167., & 196.
Dignitates, vel perſonatus ſecundùm inſtitutionem, vel conſuetudinem intelligimus, *diſcept.* 1. *num.*21., & *num.*149.
Dignitatis honor, ut ex conſuetudine, officio, aut Beneficio quæſitus dicatur, illa univoca eſſe debet, & ex actibus, neceſſariò dignitatem ſuadentibus, *diſcept.* 1. *num.* 124., & *num.* 215.
Dignitas, & Canonicatus nomine, & re differunt, *diſcept.*1. *num.*141.
Licèt impropriè unum pro altero ſumi poſſint, *ibid. num.*142.
Dignitatem, Canonici Cathedralium, largo modo habere dicuntur, *diſcept.*1. *num.*137.
Eiſque propterea commiſſiones Apoſtolicæ delegari ſolent, *ibid. nu.*138.
Canonici priſcis Eccleſiæ ſeculis *dignitatem* habitu habere dicebantur, *diſcept.*1. *num.*201.
Canonicorum officia olim nullum *dignitatis* gradum obtinebant, *diſcept.*1. *num.* 5.
Dignitates ullas tempore Conſtantini Magni non noverant Cathedrales Eccleſiæ, *diſcept.* 1. *num.* 48.
Dignitates inter Canonicos paulatim inſtitui cœperunt cum præeminentia, & perpetua adminiſtratione Bonorum Eccleſiæ, *diſcept.* 1. *num.* 6., & *num.*202.
Vid. *Archidiaconus*, *Canonicus*, *Capitulum*.
Dignitas tota ſive quoad honorem, ſive quoad Juriſdictionem priſcis Eccleſiæ ſeculis penes Capitulum reſidebat, *diſcept.* 1. *num.*200.
Dignitates hodiedum in aliquibus Capitulis nullas extare, ſupponitur in Ceremoniali Romano, *diſcept.*1. *num.*206.
Dignitatem nullam adeſſe in inclyta Eccleſia, inveriſimile non eſt, ſed antiquis Eccleſiæ moribus conforme, *diſcept.*1. *num.*198.
Dignitates à Capitularium cœtu diſcretæ noſcuntur, *diſcept.*1. *nu.*203.
Dignitates, quoties adnexam non habent Canonicalem Præbendam, non ſunt de Capitulo, *diſcept.*1. *nu.*204.

Vel quoties ſpeciali jure effectæ non ſiut de Capitulo, *ibid. num.* 205.

Dignitatem ullam, præter Archidiaconalem, & Archipresbyteralem non agnoſcunt Eccleſiæ, in quibus Capitulum præſidet, *diſcept.* 1. *numer.* 13.

Dignitatis gradum Archidiaconus, & Archipresbyter ſucceſſu temporis, etiam ſinè adminiſtratione, & juriſdictione retinuerunt, *diſcept.* 1. *num.* 17.

Dignitatis nomina, ex communi Jure, ſunt Archidiaconatus, & Archipresbyteratus, *diſcept.* 1. *num.* 18.

Dummodo tamen aliis in Choro præemineant, *diſcept.* 1. *nu.* 19.

Primiceriatus *dignitas* non eſt, niſi in loco ita reputetur, & habeat dignitatis ſigna, *diſcept.* 1. *num.* 28.

Primicerii nomen ſatis non eſt ad *dignitatem* adſtruendam, *diſcept.* 1. *nu* 22. 27. 46. 120. 213., *&* 218.

Dignitas non ex nomine, ſed ex ſignis dignitatis probanda eſt, *diſcept.* 1. *nu.* 34.

Primicerius qui *dignitatis* gradum ſibi aſſerit, eum plenè probare debet, *diſcept.* 1. *numer.* 1., *&* 36.

Dignitatis gradus tributus dici nequit Primicerio, cui ex primæva ſua inſtitutione demandabatur officium, nonniſi Canonicis inferioris Ordinis deferri ſolitum; *diſcept.* 1. *num.* 56.

Dignitatem Primiceriatus, adminiſtratione, & juriſdictione carentis, quæ excludunt argumenta, prævalere debent, *diſcept.* 1. *num.* 38.

Enunciatio Primiceriatus, tamquam primæ *dignitatis*, in Literis Apoſtolicis facta, non continens aſſertionem Papæ, nec eum ad gratiam movens, non probat, *diſcept.* 1. *numer.* 82., *&* 89.

Dignitatem excludunt præſentationes, & collationes Primiceriatus, tamquam Canonicatus Præbendati, *diſcept.* 1. *num.* 161., *&* 168.

Primiceriatus an *dignitas* ſit, id præcipuè pendet à primæva inſtitutione ipſius Beneficii, & Eccleſiæ, *diſcept.* 1. *num.* 54.

Dignitatis titulum *probant* collationes Beneficii factæ ſpatio 40. annorum, *diſcept.* 1. *num.* 165.

Dignitatis titulum *probant* plures enunciativæ Summorum Pontificum, *diſcept.* 1. *nu.* 58.

Dignitatis titulum, qui adſtruit Beneficio ex Apoſtolicis Literis, illud primam dignitatem nominantibus, primæ quoque dignitatis titulum ei tribuit, *diſcept.* 1. *nu.* 131.

Dignitatis enunciationes à Papa factæ faciliùs *probant*, quando is, cui dignitatis nomen tribuitur, ſit Rector Eccleſiæ, inferiores dumtaxat Clericos habentis, *diſcept.* 1. *nu.* 106.

Secus, ſi agatur de Primiceriatu Eccleſiæ Cathedralis in qua ſinguli Canonici ſe pares eſſe contendunt, *ibid. nu.* 107.

Primam *dignitatem* non *probant* Apoſtolicæ Beneficii, tamquam primæ dignitatis, proviſiones, ſi ſubſecuta fuerit contraria res judicata, *diſcept.* 1. *num.* 155., *&* *num.* 160.

Primæ *dignitatis* enunciatio in Literis Apoſtolicis non *probat*, ſi eas obtinens, Beneficii poſſeſſionem ceperit *ſinè præjudicio primæ dignitatis*, *diſcept.* 1. *num.* 159.

Dignitatis nuncupatio facta in Apoſtolicis reſignationis Literis, minus probat, *diſcept.* 1. *numer.* 113.

Dignitatis titulo Papa aliquem nominans, in dignitate ipſa illum adprobare non intelligitur, *diſcept.* 1. *nu.* 64.

Niſi concurrat diſpoſitiva ſummi Pontificis voluntas, *ibid. num.* 65.

Dignitatis enunciatio facta in Literis Apoſtolicis, aliunde probanda eſt, *diſcept.* 1. *num.* 62.

Dignitatis titulo Papa aliquem nominans, nemini præjudicaſſe cenſetur, *diſcept.* 1. *nu.* 66.

Dignitatis nominatio in Literis Apoſtolicis, continentibus gratiam reſervationis Juriſpatronatus cum derogatione Regulæ quartæ Cancellariæ, non probat, *diſcept.* 1. *nu.* 101.

Dignitatis enunciatio in Literis Apoſtolicis continentibus gratiam reſervationis Juriſpatronatus alicujus Beneficii, jam erecti, non dicitur facta principaliter, ſed incidenter, *diſcept.* 1. *num.* 87.

Dignitatis enunciatio impertinens eſt ad gratiam reſervationis Juriſpatronatus, ac proinde cenſetur facta demonſtrationis cauſâ, *diſcept.* 1. *num* 88., *&* *num.* 100., *&* 105.

Dignitatis enunciationes à ſupplicantibus, vel ad eorum ſuggeſtionem in Literis Apoſtolicis factæ, tametſi antiquæ, non probant, *diſcept.* 1. *num.* 85.

Dignitatis jus non tribuunt verba Papæ nominantis aliquem ſub titulo dignitatis, quando ſunt ad alium finem directa, *diſcept.* 1. *nu.* 90.

Si verò alium effectum habere nequeant, tunc veritatis præſumptionem inducunt, ſaltem in illa Cauſa, cujus occaſione verba eſſent prolata, *ibid. num.* 91.

Dignitatis denominationes in Literis Apoſtolicis, ex prioribus aliis depromptæ, an probent? *diſcept.* 1. *nu.* 112.

Pro *dignitate* adſtruenda non ſufficit exercitium alicujus miniſterii, ad eam ſpectantis, ſi deſit conſuetudo, & reputatio Eccleſiæ, quod ſit dignitas, *diſcept.* 1. *nu.* 216.

Dignitatem non *probat* præeminentia ſinè juriſdictione, aut Eccleſiæ conſuetudine, quæ talem dignitatem agnoſcat, *diſcept.* 1. *numer.* 217., *&* 220.

Dignitatis titulum non *probant* actus, aliis etiam rebus communes, *diſcept.* 1. *num.* 44.

Dignitatis titulum alicui Beneficio tribuentes Hiſtorici, Juris non periti, parùm *probant*, *diſcept.* 1. *num.* 189.

Dignitatis argumentum non tribuit primus locus ſupra ceteros ejuſdem Ordinis, *diſcept.* 1. *num.* 143., *&* 215.

Dignitatis gradus non colligitur ex primo ſtallo in Choro, duplici emolumentorum perceptione, ordine ſubſcribendi, & quaſi poſſeſſione celebrandi Pontificalia, abſente,

vel

vel impedito Archiepiſcopo, *diſcept.* 1. *numer.* 214.

Dignitatis gradu Beneficium aliquod non pollere, teſtaotes ejuſdem Eccleſiæ Canonici, ſatis probant, *diſcept.* 1. *num.* 190.

Dignitatis gradu Beneficium nou pollere, probant relationes ſtatus Eccleſiæ ad Apoſtolicam Sedem tranſmiſſæ, *diſcept.* 1. *num.* 171.

Ut *dignitatis* titulum Beneficium obtineat, non ſufficit fallax vulgi opioio, *diſcept.* 1. *numer.* 197.

Dignitatis denominatio abſque expreſsâ Superioris voluntate non ſufficit, *diſcept.* 1. *num.* 119.

Dignitatem excludunt Apoſtolicæ proviſiones Beneficii, tamquam ſimplicis, *diſcept.* 1. *numer.* 178.

Ad Beneficium, tamquam ſimplex, præſeotatus, & inſtitutus, illud *dignitatem* oon eſſe fatetur, *diſcept.* 1. *num.* 179.

Ad *dignitatis* faſtigium Beneficia extollere Pontificiæ authoritatis præcipuum eſt, *diſcept.* 1. *num.* 32.

In *dignitatis* quæſtione, an ea alicui Beneficio competat, deferendum eſt Teſtibus veriſimiliter informatis, *diſcept.* 1. *num.* 191.

In *dignitatis* ſtatu Beneficium conſervari, plurimum intereſt Patronorum, *diſcept.* 1. *numer.* 59.

Eccleſiæ antiquus ſtatus numquam ſublatus cenſetur, niſi de eo fiat expreſſa mentio, *diſcept.* 1. *num.* 60.

Dignitatem, quæ poſt Pontificalem major erat, viginti trium annorum ſpatio dejectam ſuo gradu fuiſſe, inveriſimile eſt, *diſcept.* 1. *numer.* 35.

Jur ipatronatus tamquam primæ *dignitatis* conceſſio ex augmento dotis, inutilis eſt abſque derogatione Regulæ quartæ Cancellariæ, *diſcept.* 1. *num.* 102.

Dignitas, quæ in Cathedrali prima, & major poſt Pontificalem exiſtit, ſub reſervatione Regulæ quartæ comprehenditur, *diſcept.* 1. *num.* 132.

Non verò minores dignitates, quæ conferuntur eodem jure, quo reliqui Canonicatus, & Beneficia, *ibid. nu.* 133.

Præſertim, ſi dignitas tantùm ſit nomine, *ibid. num.* 134.

Dignitatis nomen impropriè competit primo Neapolitanæ Eccleſiæ Diacono, *diſceptat.* 1. *num.* 148.

Primus Diaconatus Neapolitanæ Eccleſiæ numquam collatus fuit tamquam prima *dignitas*, *diſcept.* 1. *num.* 145.

Dignitas nulla major Capituli Neapolitani eſt, quàm non habere in Eccleſia dignitatem, præter Pontificalem, *diſcept.* 1. *nu.* 174., & 219.

Dignitas Prioralis Monaſterii S. Bartholomæi Ordinis S. Hieronymi decorata eſt perpetuo munere Definitoris generalis, *diſcept.* 6. *num.* 86.

Vid. *Beneficium*, *Clauſula*, *Enunciatio*, *Litera*, *Pontifex*, *Status*.

DISCRETIVA.

Diſcretivus loquendi modus plurimùm valet, quando agitur de ſimili ſpecie actuum, *diſcept.* 2. *num.* 36.

Præſertim, ſi adſit ratio, cur Teſtator diverſo modo diſpoſuerit, *diſcept.* 2. *num.* 37.

Diſcretivus loquendi modus quoad electionem Rectoris, & quoad electionem Scholarium diverſam etiam voluntatem arguit, *diſcept.* 2. *num.* 35.

DISPARITAS.

Inter infauſti Matrimonii cauſſas accenſetur conditionis *diſparitas*, *diſcept.* 5. *num* 25.

Matrimonii impedimentum ex inæqualitate non aliud admittitur, quàm illud *diſparitatis* cultus, non autem illud diſparitatis oatalium, *diſcept.* 5. *num.* 51.

Intellige, diſparitatem hanc obeſſe non poſſe Matrimonio jam facto, ſecùs, quum nondum factum eſt, *ibid. num.* 54.

Vid. *Filius*, *Matrimonium*.

DISPENSATIO.

Diſpenſationes odioſæ ſunt, ac ſtrictè intelligendæ, *diſcept.* 3. *num.* 64.

Diſpenſationes, & privilegia tantum valent, quantum ſonant, *diſcept.* 3. *num.* 78. 108., & 110.

Præſertim, ne trahantur ad difficiliorem caſum, in gratia non expreſſum, *ibid. num.* 79.

Diſpenſationes non extenduntur ob eamdem, vel majorem rationem, *diſcept.* 3. *num.* 228.

Io *diſpenſationibus* non valet argumentum ab eadem, vel majori ratione, *diſcept.* 3. *num.* 68., & 117.

Diſpenſatio nulla ultra concedentis mentem operatur, *diſcept.* 3. *num.* 77.

Diſpenſatio ad unum effectum, non prodeſt, quoad alium, *diſcept.* 3. *num.* 189. 211., & 222.

Diſpenſatio antecedens præſervat, ſubſequens tollit, *diſcept.* 3. *num.* 75., & 208.

Diſpenſatio, ſive antecedens, ſive ſubſequens ad certos effectus, non prodeſt quoad alios, *diſcept.* 3. *num.* 76., & 106.

Diſpenſatio ab illegitimitate prodeſt tantùm, quoad effectus expreſſos, *diſcept.* 3. *num.* 85.

Diſpenſatio, ut abſque habitu, & tonſurâ quis incedat, non contioet exemptionem ab Eccleſiæ ſervitio, *diſcept.* 3. *num.* 84.

Diſpenſatio ab irregularitate Conclaviſtis conceſſa quoad unum effectum, noo prodeſt quoad alium, *diſcept.* 3. *num.* 69., & 81.

Diſpenſatio ab irregularitate ex bigamia, difficilior eſt, quàm ſuper crimine, *diſcept.* 3. *nu.* 24.

Diſpenſatio ab irregularitate, contracta ex bigamia, ſpecialem mentionem requirit, *diſcept.* 3. *num.* 190.

Diſpenſatio à bigamia præſervat privilegia Clericatus quoad effectum, in diſpenſatione expreſſum, *diſcept.* 3. *num.* 103., & 125.

Facultas retinendi penſiones in ſtatu bigamiæ, vera *diſpenſatio* eſt, *diſcept.* 3. *num.* 74.

Diſpenſatio à bigamia improbatur, *diſcept.* 3. *num.* 61.

Nec comprehenditur ſub verbis generalibus, *ibid. num.* 62.
Diſpenſatio à bigamia, ſive præcedat, ſive ſubſequatur, ſemper odioſa eſt, & ſtrictè intelligenda, *diſcept.* 3. *num.* 107., & 221.
Diſpenſatio à bigamia pro retinenda Penſione, non prodeſt quoad alios juris effectus, *diſcept.* 3. *num.* 185. 206. 210., & 217.
Diſpenſatio à bigamia quoad retentionem penſionis non prodeſt quoad ejus translationem, *diſcept.* 3. *num.* 86. 99., & 105.
Diſpenſatio à futura bigamiæ labe quoad effectum transferendi Penſiones, nonniſi Nepotibus, aut Conſanguineis Summi Pontificis, aut Magnatibus concedi ſolet, *diſcept.* 3. *num.* 199.
Diſpenſatio à bigamia pro retinenda Penſione non continet aliam, ut quis Clericum bigamum agat, & nullum Eccleſiæ ſervitium exhibeat, *diſcept.* 3. *num.* 82.
Diſpenſatio à bigamia quoad omnes Juris effectus concedi non ſolet, *diſcept.* 3. *num.* 72. 194., & 205.
Diſpenſationem à bigamia pro conſequendis, ac retinendis Beneficiis, quamvis jam obtinuiſſet *Card. Albitius*, peculiarem alteram diſpenſationem obtinuit pro Cardinalatus dignitate, *diſcept.* 3. *num.* 80.
Quot ſunt impedimenta, tot *diſpenſationes* requiruntur, *diſcept.* 3. *num.* 83. 128., & 184.
Duas *diſpenſationes* requirunt duo impedimenta, Matrimonii, & bigamiæ, *diſcept.* 3. *num.* 88.
Vid. *Bigamia*, *Bigamus*, *Conclaviſta*, *Clericus*, *Diſpenſatus*, *Privilegium*.
Quoad Statutorum *diſpenſationem*, Generalis Ordinis S. Hieronymi pollet facultate Capituli generalis, *diſcept.* 6. *num.* 159.
Tenetur tamen de conceſſis diſpenſationibus Capitulo generali rationem reddere, *ibid. nu.* 160.
Vid. *Diſpenſatus*.

DISPENSATUS.

Diſpenſatus omninò à bigamia, gaudet omnibus privilegiis Clericorum, diſpenſatus verò quoad certos effectus, gaudet privilegiis Clericorum quoad illos tantum, *diſcept.* 3. *num.* 102., & 111.
Diſpenſatus à geſtatione habitus Clericalis pro retinenda Penſione, non cenſetur diſpenſatus, ut Clericum bigamum agat, & nullum Eccleſiæ ſervitium exhibeat, *diſcept.* 3. *num.* 220.
Diſpenſatus à bigamia pro retinenda penſione ſi profiteatur in *Ordine Militari*, in quo permittitur Matrimonium cum unica, & virgine, non poteſt in eo Ordine Penſionem retinere, Matrimonio cum vidua contracto, *diſcept.* 3. *num.* 226.

DISPOSITIO.

Diſpoſitio regulæ ceſſat quoad perſonas, & caſus non expreſſos, *diſcept.* 4. *num.* 24.
Et cetera ſub Juris communis diſpoſitione reliquiſſe cenſetur, *ibid.*
Humanæ *diſpoſitiones*, tractu temporis duraturæ, tacitam habent conditionem: ſi res in eodem ſtatu permaneant, *diſcept.* 2. *num.* 220.
Et facilius ceſſant, ſi ex nova cauſsâ inducatur contrarius, ſive diverſus rerum ſtatus, *ibid. num.* 221., & 225.
Diſpoſitionem ad cauſſam expreſſam coercent verba = *quoad præmiſſa ſufficienter*, & *expreſſè commutamus* =, *diſcept.* 2. *num.* 224.

DIVISIO.

Diviſio ordinem, & claritatem adfert, *diſcept.* 6. *num.* 3.

DOCTORES.

Non *Doctorum* dicta, ſed rationum, & rerum judicatarum authoritas perpendenda eſt, *diſcept.* 3. *num.* 130.
Doctori teſtanti de praxi, non creditur, *diſcept.* 5. *num.* 22.

DOLUS.

Dolus, & malitia, ut in quocumque actu excludatur, quævis cauſſa ſufficit, quamvis fatua, & beſtialis, *diſcept.* 4. *num.* 54.

DONATIO.

Donatio, Legatum, aut inſtitutio novum jus tribuit, non autem vetus conſervat, *diſcept.* 2. *num.* 143.

DOTATIO.

Ex *dotatione*, aut fundatione adquiri nequit jus eligendi Superiores domorum Conventualium, *diſcept.* 2. *num.* 21., & 56.
Niſi id à Summo Pontifice in limine fundationis conceſſum fuerit, *ibid. num.* 22.

DUBIUM.

In *dubiis* rebus tutior pars eſt eligenda, *diſcept.* 1. *num.* 42.

E

ECCLESIA.

Nec *Eccleſia*, nec illius Parochi filiabus concedere debent facultatem nubendi contra voluntatem Parentum, *diſcept.* 5. *num.* 5.
Præſertim, quum tale connubium vergat in illorum dedecus, *ibid.*
Vid. *Filius*, *Matrimonium*.
Eccleſiæ, & Titulari maximum præjudicium parit facultas penſiones transferendi, *diſcept.* 3. *num.* 17.
Exemptionem *Eccleſiæ* non probat enunciatio facta in Literis Apoſtolicis, quod illa ad jus, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertineat, *diſcept.* 1. *num.* 64.
Vid. *Enunciatio*, *Litera*.
Eccleſiarum, & Beneficiorum ſtatum, Epiſcopi, præcipue in viſitatione inquirunt, *diſcept.* 1. *num.* 186.
Eccleſiæ conſuetudo dignitatis gradum tribuit, *diſcept.* 1. *num.* 20. 31. 122. 167., & 196.
Eccleſiæ, in quibus præſidet Capitulum, nullam dignitatem agnoſcunt, præter Archidiaconalem, & Archipresbyteralem, *diſcept.* 1. *nu.* 13.
Priſcis *Eccleſiæ* ſeculis Presbyteri addicebantur Eccleſiæ, ut unà cum Epiſcopo Senatum conſtituentes, tamquam ipſius Vicarii, ad opus quodlibet ab eo adhiberentur, *diſcept.* 1. *num.* 49., & 199.

Priſcis *Eccleſiæ* ſœculis dignitas tota ſive quoad honorem, ſivè quoad juriſdictionem penes Capitulum reſidebat, *diſcept.* 1. *num.* 200.

Eccleſiæ Cathedrales tempore Conſtantini ullas non noverant dignitates, *diſcept.* 1. *num.* 48.

Priſcis *Eccleſiæ* ſeculis Canonici dignitatem habitu habere dicebantur, *diſcept.* 1. *num.* 201.

In inclyta *Eccleſia* dignitatem nullam adeſſe, inveriſimile non eſt, ſed antiquis Eccleſiæ moribus conforme, *diſcept.* 1. *num.* 198.

In Neapolitanæ Cathedralis *Eccleſiæ* fundatione inſtituti fuerunt quatuordecim Canonicatus præbendati, ſcilicet ſeptem Diaconales, & ſeptem Presbyterales, *diſcept.* 1. *num.* 50., & 172.

Unique ex Canonicis Presbyteris datus fuit titulus Cimiliarchæ, *ibid.* 1. *num.* 51.

Primicerii titulus, & officium plura poſt ſecula à Neapolitanæ *Eccleſiæ* fundatione ibidem inſtitutum fuit, *diſcept.* 1. *num.* 52.

Canonici ſeptem præbendati *Eccleſiæ* Neapolitanæ nuncupantur Cardinales, *diſcept.* 1. *nu.* 233.

Neapolitana *Eccleſia*, inſpectâ primævà ſuâ fundatione, nullam in Capitulo dignitatem agnovit, *diſcept.* 1. *num.* 123.

Neapolitanæ *Eccleſiæ* Canonici ſemper gloriati ſunt non alteri dignitati, quàm Archiepiſcopo honorem ullum in Eccleſia deferre, *diſcept.* 1. *num.* 108., & 126.

In Neapolitanæ *Eccleſiæ* Capitulo nulla eſt dignitas, aut officium, ſed ſolum Cimiliarchæ præeſt Hebdomadariis, *diſcept.* 1. *num.* 173.

Neapolitanæ *Eccleſiæ* primus Diaconatus, nunquam collatus fuit tamquam prima digoitas, *diſcept.* 1. *num.* 145.

Neapolitanæ *Eccleſiæ* Canonicus, qui antiquior Diaconus ſit, digniorem locum obtinet, *diſcept.* 1. *num.* 140.

Neapolitanæ *Eccleſiæ* Canonici Diaconi, quia ſedent à latere Archiepiſcopi, præferuntur Canonicis Presbyteris, *diſcept.* 1. *num.* 147.

Neapolitanæ *Eccleſiæ* primo Diacono dignior locus tribuitur non ratione dignitatis, aut Ordinis, ſed Loci, *diſcept.* 1. *num.* 146.

Neapolitanæ *Eccleſiæ* conſuetudo tribuens Canonicis Diaconis præeminentiam ſupra Canonicos Presbyteros, improbata eſt, *diſcept.* 1. *num.* 211.

Neapolitanæ *Eccleſiæ* Canonici Presbyteri non ſedent à ſiniſtris, ut antea, ſed à dextris Archiepiſcopi, *diſcept.* 1. *num.* 224.

Eccleſiæ Neapolitanæ Primicerius non percipit emolumenta duplicia, *diſcept.* 1. *num.* 230.

Neque reperitur in poſſeſſione celebrandi functiones Pontificales, abſente Archiepiſcopo, *ibid.* *num.* 231.

In Neapolitana *Eccleſia*, abſente, vel impedito Archiepiſcopo, functiones peraguntur à quatuor Canonicis dignioribus, *diſcept.* 1. *num.* 187.

In *Eccleſia* Neapolitana functiones Pontificales, abſente, vel impedito Archiepiſcopo, celebrandæ ſunt per turnum à ſeptem Canonicis præbendatis, *diſcept.* 1. *num.* 232.

Vid. *Actus*, *Benedictio*, *Conſuetudo*, *Dignitas*, *Electio*.

ECCLESIASTICA PERSONA.

Ut quis dicatur *perſona Eccleſiaſtica* non requiritur, quod poſſit frui omnibus privilegiis Clericorum, ſed ſufficit, quod fruatur aliquibus eorum privilegiis ad quoſdam effectus, *diſcept.* 3. *num.* 101.

ELECTIO.

In *electionibus* municipales Leges religiosè ſervandæ ſunt, *diſcept.* 2. *num.* 15.

Electio omnibus adhibitis ſolemnitatibus facta, pro actu clandeſtino habenda non eſt, *diſcept.* 2. *num.* 201.

Electio facta cum interventu eorum, qui carent eligendi poteſtate, non valet, *diſcept.* 2. *nu.* 18.

In *electione* Miniſtrorum Eccleſiaſticorum, ſecluſo privilegio, vel conſuetudine, ſe immiſcere nequeunt extranei ab Eccleſia, in qua deputari debent, *diſcept.* 2. *num.* 179., & 233.

Electioni Superiorum Religioſæ domus extraneos Prælatos immiſceri, prohibent Sacri Canones, *diſcept.* 2. *num.* 249.

Electio per inſpirationem S.Spiritus periculoſa eſt, *diſcept.* 6. *num.* 102.

Sicut & electio per ſcrutinium, *ibid.* *numer.* 103.

Electio per compromiſſum minùs periculoſa eſt, & facilior, *diſcept.* 6. *num.* 104.

Electionem per ſcrutinium in pluribus Eccleſiis, & Ordinibus Summi Pontifices improbavere, *diſcept.* 6. *num.* 105.

Electio Superiorum Regularium per vota ſecreta facienda eſt, *diſcept.* 6. *num.* 106.

Electio paſſiva Rectoris ſuàpte naturâ magis latè patet, quàm activa, *diſcept.* 2. *num.* 27.

Activæ, & paſſivæ *electionis* utrumque jus præſeferunt verba = *Per Rectorem ex prædictis Patribus eligendum* =, *diſcept.* 2. *num.* 173.

Electio unius Rectoris pluribus trienniis confirmata, obſervantiam pro eo, qui Rectorem elegit, æquè probat, ac ſi totidem electiones peractæ fuiſſent, *diſcept.* 2. *num.* 200.

Electionem Rectoris ab alio ritè factam eſſe, fatetur, qui ad eumdem Rectorem Literas patentes direxit pro receptione Alumnorum, *diſcept.* 2. *num.* 199.

Electio Rectoris fruſtra precibus impetratur, quæ authoritate propriâ expleri poteſt, *diſcept.* 2. *num.* 198.

Electio Religioſorum, Collegii regimini præficicodorum, peracta præſumitur à Superioribus Ordinis, ad quos illa ſpectabat, *diſcept.* 2. *num.* 194.

Electio Rectoris Collegii, cujus adminiſtratio Religioſis demandata eſt, pertinet ad Superiores Regulares, *diſcept.* 2. *num.* 170.

Electio Prælatorum Regularis domus pertinet ad Collegium ipſum, cujus Prælatus eſt eligendus, *diſcept.* 2. *num.* 175., & 181.

Electio Priorum, & Vicariorum ſpectat ad quodlibet Monaſterii Capitulum, *diſcept.* 6. *num.* 156.

Electio Superioris generalis, à quibus fiat in Ordine

dine S. Hieronymi, *diſcept. 6. num. 5. 84.*, *&* 87.
Electio Superiorum Ordinis Scholarum Piarum, pertinet ad Præpoſitum Generalem cum voto deciſivo Aſſiſtentium, *diſcept. 2. num. 176.*
Electio Rectoris, & Religioſorum, Collegio præficiendorum, eſt conſectaria ad reſtitutionem Ordinis antea ſuppreſſi, *diſcept. 2. num. 235.*
Electionem Alumnorum Collegii uni committens, eidem denegaſſe cenſetur electionem Rectoris, & Magiſtrorum, quam non conceſſit, *diſcept. 2. num. 185.*, *&* 189.
Quoad *electionem* Rectoris Religioſi, Collegio præficiendi, non congruit ratio prudentiæ, humanæque rerum experientiæ, ob quam Fundator electionem Scholarium alicui commiſit, *diſcept. 2. num. 38.*
Qui aliquibus perſonis committit *electionem* Alumnorum Collegii ob earum ſapientiam, integritatem, & humanarum rerum experientiam, ex eadem ratione commiſiſſe cenſetur Superioribus Regularibus electionem Religioſorum, Collegio præficiendorum, *diſcept. 2. num. 186.*
Electionem Rectoris aliis committere nequit Collegii Regularis Fundator, quàm Superioribus Ordinis, *diſcept. 2. num. 205.*
Vid. *Adminiſtratio*, *Alumnus*, *Collegium*, *Facultas*, *Jus*, *Rector*, *Teſtator*.

ELEEMOSYNA.

Ex Conſtitutionibus San. mem. *Clementis VII.*, *& Gregorii XIII.* Ordini Antoniano conceditur *eleemoſynarum* collectio intuitu hoſpitalitatis, ab ejuſdem Ordinis Patribus exercitæ, *diſcept. 7. num. 59.*
Earumque Conſtitutionum diſpoſitio alteri Eccleſiæ, hoſpitalitatem non exercenti, convenire nequit, *ibid.*
Vid. *Ordo*.

ENUNCIATIVA.

Enunciativæ plures antiquæ, & quæ à diverſis perſonis proficiſcuntur, plenam probationem conſtituunt, *diſcept. 1. num. 184.*
Enunciativæ plures Summorum Pontificum titulum dignitatis probant, *diſcept. 1. num. 58.*
Dignitatis *enunciationes* factæ a Papa, faciliùs probant, quando is, cui dignitatis nomen tribuitur, ſit Rector Eccleſiæ, inferiores dumtaxat Clericos habentis, *diſcept. 1. num. 106.*
Secus, ſi agatur de Primiceriatu Eccleſiæ Cathedralis, in quo ſinguli Canonici ſe pares eſſe contendunt, *ibid. num. 107.*
Enunciationes viſitationum Beneficium ſimplex eſſe, probant, *diſcept. 1. num. 185.*
Enunciatio dignitatis facta in Literis Apoſtolicis, aliunde probanda eſt, *diſcept. 1. num. 62.*
Exemptionem Eccleſiæ non probat *enunciatio* facta in Literis Apoſtolicis, quod illa ad jus, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertineat, *diſcept. 1. num. 63.*
Enunciam aliquid Papa, *ſicuti ſe habet fide dignorum aſſertio*, non videtur probare, & adfirmare, *diſcept. 1. num. 95.*

De Re Eccleſiaſt.

Primiceriatus dignitatem *enuncians* Papa, *quia nobis nuper exhibita petitio continebat &c.*, non probat, *diſcept. 1. num. 96.*
In *enunciatione* facta à Papa ſecundùm id, *quod exhibita petitio continebat*, ſubintelligitur: etiamſi deſit clauſula = *ſi preces veritati nitantur* =, *diſcept. 1. num. 97.*
Enunciatio Primiceriatus, tamquam primæ dignitatis in Literis Apoſtolicis facta, non continens aſſertionem Papæ, nec eum ad gratiam movens, non probat, *diſcept. 1. num. 82.*, *&* 89.
Enunciatio Primiceriatus, tamquam primæ dignitatis in Literis Apoſtolicis incidenter facta, non probat, *diſcept. 1. num. 69. 83.*, *&* 104.
Enunciatio dignitatis in Literis Apoſtolicis continentibus gratiam reſervationis Juriſpatronatus alicujus Beneficii, jam erecti, non dicitur facta principaliter, ſed incidenter, *diſcept. 1. num. 87.*
Ad gratiam reſervationis Juriſpatronatus impertinens eſt dignitatis *enunciatio*, ac proinde cenſetur facta demonſtrationis gratiâ, *diſcept. 1. num. 88. 100.*, *&* 105.
Enunciationes in Literis Apoſtolicis à Supplicantibus factæ, vel ad eorum ſuggeſtionem, non probant, *diſcept. 1. num. 84.*, *&* 94.
Enunciationes dignitatis à Supplicantibus, vel ad eorum ſuggeſtionem in Literis Apoſtolicis factæ, tametſi antiquæ, non probant, *diſcept. 1. num. 85.*
Enunciatio in Literis Apoſtolicis præſumitur facta ad Supplicantis ſuggeſtionem, cum adeſt clauſula = *ut aſſeritur* =, vel alia ſimilis, *diſcept. 1. num. 92.*
Vel ſi adſint verba = *ſanè nuper exhibita petitio continebat* =, *ibid. num. 93.*
Facti alieni *enunciatio* emiſſa à Papa, ſuper eâ intentionem ſuam non fundante, nequidem præſumptionem facit, *diſcept. 1. num. 81.*, *&* 104.
Primæ dignitatis *enunciatio* in Literis Apoſtolicis non probat, ſi eas obtinens, Beneficii poſſeſſionem cœperit, ſinè præjudicio primæ dignitatis, *diſcept. 1. num. 159.*
Beneficii ſtatum Apoſtolicæ proviſiones, etiam cum pluribus, & antiquis *enunciativis* non mutant, *diſcept. 1. num. 118.*
Vid. *Aſſertio*, *Dignitas*, *Nominatio*, *Pontifex*, *Verba*.

EPISCOPUS.

Epiſcopi de Beneficiorum natura optimè inſtructi cenſentur ob frequentes viſitationes, *diſcept. 1. num. 117.*, *&* 176.
Epiſcopi in viſitatione ſtatum Eccleſiarum, & Beneficiorum præcipuè inquirunt, *diſcept. 1. num. 186.*
Epiſcoporum, aliarumque ſublimium Perſonarum teſtimonio maximè deferendum eſt, *diſcept. 1. num. 194.*
Epiſcoporum teſtimoniis de Beneficii ſtatu pluries iteratis deferendum eſt, *diſcept. 1. num. 175.*
Vid. *Beneficium*, *Status*.
Epiſcopus, ne Matrimonium contrahatur ab eo,

qui ſimplex caſtitatis votum emiſit, prohibere tenetur, *diſcept.* 5. *num.* 17.
Idque non ratione invaliditatis Matrimonii, ſed contraventionis prohibitioni Eccleſiæ in re gravi, *ibid.*
Vid. *Filius*, *Matrimonium*.
ERRARE, ERROR.
In nullo *errare* humanum non eſt, *diſcept.* 6. *num.* 171.
Adnotatio facta per *errorem*, non nocet, *diſcept.* 2. *num.* 151.
Error, & negligentia Rectorum Collegio non nocet, *diſcept.* 2. *num.* 152.
Error in facto alieno, & minimè geſto coram Summo Pontifice adeſſe poteſt, *diſcept.* 1. *num.* 78.
Error in narratione facti alieni adeſſe poteſt, tametſi emiſſa motu proprio, *diſcept.* 1. *nu.* 79.
EXECUTOR.
Executores teſtamentarii voluntatem Teſtatoris optimè noviſſe præſumuntur, *diſcept.* 2. *num.* 41.
Executoribus teſtamentariis meliùs, quàm aliis, perſpecta eſt Teſtatoris voluntas, *diſcept.* 2. *num.* 189.
Executorum teſtamentariorum declarationi deferendum eſt, *diſcept.* 2. *num.* 41.
Executorum teſtamentariorum declarationi, quæ Juris communis diſpoſitioni cohæreat, faciliùs credendum eſt, *diſcept.* 2. *num.* 47.
Credendum tamen etiam eſt eorum declarationi, quæ fit præter juris diſpoſitionem, *ibid. num.* 48.
Executorum teſtamentariorum declaratio pro Teſtatoris voluntate habenda eſt, *diſcept.* 2. *nu.* 42., & 191.
Præſertim, ſi Teſtator ampliſſimam declarandi facultatem iis dederit, *ibid. num.* 43., & 192.
Et declaratio edita fuerit tempore proximo morti Teſtatoris, *ibid. num.* 44.
Executorum declaratio, Pontificio Brevi munita, pro re judicata habenda eſt, *diſcept.* 2. *num.* 193.
Ab *Executoribus* perficiendum eſt opus, imperſonaliter demandatum a Teſtatore, ſi expleri ab herede nequeat, *diſcept.* 2. *num.* 172.
Opus imperſonaliter demandatum à Teſtatore, quod à perſona ficta heredis expleri nequit, *Executoribus* commiſſum cenſetur, quando nemo alius adſit, ad quem ejuſdem operis implementum pertinet ex diſpoſitione Legis, vel hominis, *diſcept.* 2. *num.* 174.
Vid. *Heres*, *Opus*, *Teſtator*.
EXEMPTIO.
Exemptionem ab Eccleſiæ ſervitio non continet diſpenſatio, ut abſque habitu, & tonſurâ quis incedat, *diſcept.* 3. *num.* 84.
Exemptionem Eccleſiæ non probat enunciatio facta in Literis Apoſtolicis, quod illa ad jus, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertineat, *diſcept.* 1. *num.* 63.
Vid. *Eccleſia*, *Enunciatio*, *Literæ*.
Exemptio à bigamiæ labe nativa eſſe non poteſt, ſed dativa ex Apoſtolica gratia, *diſcept.* 3. *num.* 71.
Vid. *Bigamia*, *Bigamus*.
EXTENSIO.
Indultum retinendi, ac transferendi Penſiones non requirit *extenſionem* ab uno ad alterum caſum, *diſcept.* 3. *num.* 70.
EXTRAVAGANTES.
Extravagantes, & *Ordinationes* in Ordine S. Hieronymi an idem ſint? *diſcept.* 6. *num.* 120.
Vid. *Capitulum*, *Collectio*, *Conſtitutio*, *Lex*, *Ordo*, *Statutum*.

F

FACTUM.
Quæ in *facto* conſiſtunt, Papa ignorare præſumitur, *diſcept.* 1. *num.* 80.
In *facto* alieno, & minimè geſto coram Summo Pontifice, error adeſſe poteſt, *diſcept.* 1. *n.* 78.
Facti alieni enunciatio emiſſa à Papa, ſuper eâ intentionem ſuam non fundante, nequidem præſumptionem facit, *diſcept.* 1. *num.* 81. & 104.
Vid. *Error*, *Pontifex*.
Religioſorum Ordinum jura facilè perimerentur, ſi ex *facto* Superiorum minui poſſent, *diſcept.* 2. *num.* 109.
Ex *facto* totius Ordinis, ſeù generalis Capituli, novam Statutorum collectionem præſcribentis perfici curantis, & perfectam diu obſervantis, novæ ejuſmodi collectionis neceſſitas probatur, *diſcept.* 6. *n.* 32.; Vid. *Conſtitutio*, *Lex*, *Ordo*.
Quidquid honeſtè *fieri* poteſt, neceſſariò fieri non debet, *diſcept.* 6. *num.* 110.
FACULTAS.
Facultas ad unum caſum reſtricta, nonniſi eo in caſu exerceri poteſt, *diſcept.* 2. *num.* 149.
Facultas vendendi non trahitur ad facultatem permutandi, vel obligandi, *diſcept.* 2. *num.* 150.
Æquiſſima eſt Lex adimens *facultatem* removendi Vicarios, inconſulto Superiore generali, *diſcept.* 6. *num.* 149.
Facultas diſpenſandi à ſeptennio, quo Novitii Ordinis S. Hieronymi ſub Magiſtrorum diſciplinâ erudiri debent, reſervata eſt Generali, vel Capitulo privato, aut Definitorio Capituli generalis, *diſcept.* 6. *num.* 98.
Facultas retinendi Penſiones minùs odioſa eſt facultate transferendi, *diſcept.* 3. *num.* 169.
Facultas transferendi Penſiones metienda eſt ab habilitate transferentis, & poteſtate, illi tributa, *diſcept.* 3. *num.* 179. & *num.* 182.
Facultas transferendi Penſiones ſupponit legitimam earum aſſecutionem, & retentionem, *diſcept.* 3. *num.* 48. 173. & 179.
Et ampliativè conceſſa dicitur perſonis jam habilibus ad retinendas penſiones, *ibid. num.* 49. 174. & 180.
A *facultate* retinendi Penſionem in ſtatu bigamiæ colligi nequit facultas eam transferendi, *diſcept.* 3. *num.* 5., & *num.* 15. & 137.
Facultas transferendæ penſionis certò probanda eſt à Translatario, *diſcept.* 3. *num.* 4.

Facul-

Facultate transferendi Penſiones non gaudet, qui non docet, omnia obſtacula transferendi per diſpenſationem ſublata fuiſſe, *diſcept. 3. n. 183.*

Facultas transferendi Penſiones odioliſſima eſt, *diſcept. 3. num. 13. 27. & 121.*

Et eſt contra naturam Penſionis, *ibid. num.* 14. 43. & 121.

Ac maximum præjudicium parit Eccleſiæ, & Titulari, *ibid. num. 16.*

Faculas transferendi Penſiones ſtrictiſſimè intelligenda eſt, *diſcept. 3. num. 144.*

Eademque, utpotè difficillimè concedi ſolita, expreſſam mentionem requirit, *ibid. num. 146.* 149. 171., & 195.

Facultas transferendi Penſionem non eſt illi acceſſoria, ſed extrinſeca, & ſpeciali notâ digna, *diſcept. 3. num. 122.,* & *num. 147.*

Facultas transferendi Penſiones, etiam quando conceditur Clericis non conjugatis, expreſſam mentionem requirit, *diſcept. 3. num. 60.*

Facultas transferendi Penſiones juſta ex cauſſa quandoque concedi ſolet Laicis uxoratis cum unica, & virgine, *diſcept. 3. num. 197.*

Facultas, tametſi præventiva retinendi Penſiones iu ſtatu bigamiæ, vera eſt diſpenſatio, *diſcept. 3. num. 74.*

Facultas transferendi Penſionem Bigamis concedi non ſolet, *diſcept. 3. num. 92. & 113.*

Et ſi conceditur, expeditur per Secretariam Brevium ſecretorum, *ibid. num. 93.*

Et expediuntur duo Brevia ſeparata, alterum retinendi Penſionem, & alterum transferendi, *ibid. num. 94.*

Facultate retinendi, & transferendi Penſiones, ante *S. Pium V.*, donabantur Conclaviſtæ, etſi laici, uxorati, & bigami, *diſcept. 3. n. 30.*

Facultatem retinendi, ac transferendi Penſiones *S. Pius V.* prohibuit Conclaviſtis Laicis, & uxoratis, *diſcept. 3. num. 32.*

Im no tàm Clericis, quàm Laicis Conclaviſtis facultatem transferendi ademit, *ibid. num.* 33.

Facultatem retinendi, & transferendi Penſiones *Paulus V.* Conclaviſtis tàm Clericis, quàm Laicis, modò Matrimonium cum unica, & virgine contraxerint, reſtituit, *diſcept. 3. n. 35.* & 159.

Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine *Innocentius XII.* couceſſit *facultatem* obtinendi & retinendi Penſiones uſque ad ſummam 200. ducator. auri de camera, transferendi verò uſque ad ſummam 100. ducatur, *diſcept. 3. num. 46.*

Vid. *Clericus*, *Conclaviſta*, *Indultum*, *Penſio*, *Privilegium*.

IN FACULTATIVIS.

In *facultativis*, ut ſunt remotiones Officialium, merè obedientiariorum, & manualium, nulla legitima quaſi poſſeſſio, aut conſuetudo obligatoria inducitur ex contrariis actibus, *diſcept. 4. num. 33. & 34. & 35.*

FAMA.

Fama Religioſorum non benè conſultum eſſet, ſi poteſtas removendi Rectorem, alioſque Religioſos Collegii conferretur Extraneis, *diſcept. 2. num. 72.*

Famæ, atque exiſtimationi Monachi, abſque cauſsâ remoti, præjudicium irrogari dicitur, *diſcept. 4. num. 111.*

Ob idque coarctari, ac reſtringi debet Abbatis arbitrium, *ibid.*

Licèt enim ſe hujus obedientiæ Monachus ſubjecerit, id tamen intelligitur, quatenùs diſcretè, & rationabiliter tractetur, *ibid.*

Diſcurſus iſte à Juris regulis devians, & regulari diſciplinæ periculoſius oſtenditur ex *Card. de Luc.*, *ibid. num. 112.*

FIDES.

Præſumendum eſt, eos, quorum *fidei* Teſtator commiſit receptionem Alumnorum in Collegio, eàdem fide uſuros eſſe in recipiendis Convictoribus, *diſcept. 2. num. 167.*

FILIUS.

Filius familias omni jure obedire tenetur Patri prohibenti, nè malè moratam, aut infamem in uxorem ducat, *diſcept. 5. num. 55.*

Filius ad nuptias injurioſas Patri jus non habet, *diſcept. 5. num. 42.*

Filiabus non debent Parochi concedere facultatem nubendi contra voluntatem Parentum, *diſcept. 5. num. 5*

Præſertim, quum tale connubium vergat in illorum dedecus, *ibid.*

Matrimonia ineuntes *filii* eum dedecore familiæ, mortaliter peccant, & unà etiam Parentes, illis conſentientes, *diſcept. 5. num. 8.*

A *filiis* familias, indignè nubentibus, commiſſum peccatum, eſt materia Fori dumtaxat pœnitentialis, *diſcept. 5. num. 15.*

At ad Forum quoque externum pertinet, quando Eccleſiæ notum eſt, & in Judicium deductum, *ibid. num. 16.*

Ideoque Judex, aut Prælatus æquè ac Confeſſarius pœnam pro illo imponere poteſt, actumque prohibere, *ibid.*

Indigna *filiorum* familias Matrimonia non ſunt ſolum ad tempus, ſed perpetuò impedienda, *diſcept. 5. num. 18. & 21.*

Excipe ſolùm in caſu, quo non dehonoraretur Patris familia, ſed aliâ de cauſsâ iſte tale Matrimonium reſpueret, *ibid. num. 19.*

Tunc enim, requiſito priùs à filio, Patris conſilio, non peccat, ſi Matrimonium ineat, etiam abſque illius licentià, *ibid. num. 20.*

Contrariæ auctoritates declarantur, *ibid. n. 21.* & 22.

Matrimonia à *filiis* familias, abque ſuorum Parentum conſenſu inita, irrita non ſunt, benè verò illicita, *diſcept. 5. num. 1.*

Ac propterea, re integrâ, prohiberi poſſunt, ac debent, *ibid. num. 2.*

Intellige, quoties juſtiſſima adſit cauſſa, *ibid.*, & *num. 53.*

Vid. *Fæmina*, *Matrimonium*, *Parochus*, *Pater*.

FŒMINA.

Fæmina ut certo, ac determinato Matrimonio indigna dicatur, non attenditur ſolùm, an ſit con-

concubina, vel meretrix, cum ex alio capite, iηæ qualitatis generis, familiæ, divitiarum, nobilitatis, & ſimilium indigna dici poſſit, *diſcept.5. num.*48. Vid. *Matrimonium*.

Fœminæ intra ſepta Monaſterii nullo modo introduci poſſunt, niſi occaſione Proceſſionum, intra eadem ſepta peragendarum, *diſcept. 6. num.*100.

FUNCTIONES.

Functiones Pontificales in Eccleſia Neapolitana abſente, vel impedito Archiepiſcopo, celebrandæ ſunt per turnum à ſeptem Canonicis Præbendatis, *diſcept.* 1. *num.* 232.

Vid. *Canonicus*, *Eccleſia*.

FUNDATIO.

Fundationis tenor, & originaria Beneficii natura ſpectanda eſt, pro illius qualitate dimetienda, *diſcept.1. num.*55.

Fundatio, Statutum, Eccleſiæ conſuetudo, & communis reputatio, dignitatis gradum tribuit, *diſcept.* 1. *num.* 20. 31. 122. 167., *&* 196.

Ex *fundatione*, aut dotatione adquiri nequit jus eligendi Superiores domorum Conventualium *diſcept.2. num.*21. *&* 56.

Niſi id à Summo Pontifice conceſſum fuerit in limine fundationis, *ibid. num.*22.

Vid. *Fundator*.

FUNDATOR.

Fundator Collegii quoad jus eligendi Rectorem ſe conformare voluiſſe præſumitur Juris communis, & Legum municipalium diſpoſitioni, *diſcept.2. nu.*23.

Fundator Collegii declarans, Religioſos in eo degentes, vivere debere juxta Ordinis Regulas, eos correctioni ſuorum Superiorum ſubeſſe voluit, *diſcept.2. num.*125.

Fundator jus activum eligendi eidem perſonarum cœtui reliquiſſe præſumitur, quibus jus paſſivum reliquit, *diſcept.2. num.*28.

Fundator jubens, *Rectorem Collegii ex Religioſis Scholarum Piarum eligendum*, non ſolùm in ſenſu paſſivo, ſed etiam activo perſonas eligendas, & eligentes deſignaſſe cenſetur, *diſcept.* 2. *num.*25.

Fundator Collegii jus corrigendi mores Adoleſcentulorum, in eo degentium, iis conceſſiſſe cenſetur, quorum regimini, & diſciplinæ Adoleſcentes ſubjecit, *diſcept.2. num.*122.

Fundator Collegii, qui Religioſos alicujus Ordinis ejus regimini præfici voluit, voluiſſe, quoque cenſendus eſt, ut eorum Religioſorum electio fieret juxta Regulas Ordinis, *diſcept.* 2. *num.* 252.

Fundator Collegii regularis aliis, quàm Superioribus Ordinis, electionem Rectoris nequit committere, *diſcept.2. num.*205.

Ad *Fundatorem*, qui ſibi reſervavit jus nominandi Moniales, non pertinet jus nominandi puellas, in Monaſterio educandas, *diſcept.2. n.*163.

Præſertim, ſi ita declaraverit ſubſecuta obſervantia, *ibid. num.*164.

Vid. *Collegium*, *Electio*, *Rector*.

G

GENERALIS.

Vid. *Abbas*, *Superior*.

GRATIA.

Gratiarum qualitas dignoſcitur ex modo, quo illæ concedi ſolent, *diſcept.3. num.*203.

Gratia transferendi Penſionem, prout expreſſa legitur, interpretanda eſt, *diſcept.3. num.*7.

Gratia reſervationis Juriſpatronatus alicujus Beneficii, jam erecti, aliam cauſſam, à jure probatam, habere nequit, quàm inſigne augmentum dotis, *diſcept.1. num.*86.

Ad *gratiam* reſervationis Juriſpatronatus impertinens eſt dignitatis enunciatio, ac proinde cenſetur facta demonſtrationis cauſsâ, *diſcept.* 1. *num.*88. 100. *&* 105.

Gratia executioni mandari nequit, deficiente plenâ probatione qualitatis, à ſupplicante enunciatæ, in qua Summus Pontifex intentionem ſuam fundavit, *diſcept.1. num.*98.

Vid. *Enunciativa*, *Literæ*, *Penſio*, *Pontifex*.

GREGORIUS IX.

Gregorius IX. compilationem *Decretalium* commiſit celebri Raymundo Cappellano, ac Pœnitentiario ſuo, *diſcept.6. num.*48.

GREGORIUS XIII.

Ex Conſtitutionibus ſan.mem. Clementis VII., & *Gregorii XIII.* Ordini Antoniano conceditur eleemoſynarum collectio intuitu hoſpitalitatis, ab ejuſdem Ordinis Patribus exercitæ, *diſcept.* 7. *num.*59.

FAMILIA GUICCIOLA.

Familia *Guicciola* Ravennatenſis, conſpicua, *diſcept.5. num.*46.

H

HABILITAS.

Habilitas teſtandi de Bonis Eccleſiaſticis non prodeſt perſonæ incapaci ad teſtandum, *diſcept.3. num.*90.

Juvenum, ad civilem uſum inſtituendorum, *habilitatem* meliùs, quàm Religioſi, norunt ii, qui rerum publicarum adminiſtrationi aſſiduè vacant, *diſcept.2. num.*39.

HISTORICI.

Hiſtoricis plurimùm defertur, *diſcept.1. n.*188.

Hiſtorici, Juris parùm periti, tribuentes alicui Beneficio dignitatis titulum, parùm probant, *diſcept.1. num.*189.

Hiſtoriæ Ravennæ *Scriptores*, *Flaminius Vincentius Carraccius*, *Hieronymus Rubeus*, *P. Paſolin*, *P. Coronelli*, *diſcept.5. num.*46., *&* *num.*47.

HOMO.

Homo naturaliter alterius imperium refugit, *diſcept.4. num.*67.

Et peſſimus quiſque aſperrimè Rectorem patitur, *ibid.*

Hominem hypocritam quandoque Deus regnare facit

facit propter peccata Populi, non tamen vult, ei debitam obedientiam à Subditis denegari, *diſcept. 4. num. 74.*

Ad *hominis* libertatem non pertinet poſſe peccare, ſed ad defectum illius, *diſcept. 5. num. 41.*

HOSPITALITAS.

Hoſpitalitatis ſervandæ cauſa utilior eſt publico bono, magiſque Eccleſiæ præferenda, *diſcept. 7. num. 71.*

Jus benedicendi animalia, ac oblationes recipiendi Patribus S. Antonii Ordinis Vienneuſis à Summis Pontificibus conceſſum fuit intuitu *hoſpitalitatis*, ab eiſdem Patribus exercitæ; ideoque non iſtorum perſonæ, ſed Loca, eis commiſſa, contemplata dici debent, *diſcept. 7. n. 63.*

Vid. *Benedictio*, *Conſtitutio*, *Eleemoſyna*, *Jus*, *Ordo*.

HYPOCRITA.

Hominem *hypocritam* quandoque Deus regnare facit propter peccata Populi, non tamen vult, ei debitam obedientiam à Subditis denegari, *diſcept. 4. num. 74.*

I

ILLEGITIMITAS.

Diſpenſatio ab *illegitimitate* prodeſt tantùm quoad effectus expreſſos, *diſcept. 3. n. 85.*

IMMEMORABILIS.

Immemorabilis in re, quæ ad omnes pertinet, omnium etiam conſenſu induci poteſt, *diſcept. 7. num. 12.*

Immemorabilis quando per Teſtes probata dici valeat? *diſcept. 7. num. 2., & num. 3. 25. 34.*, & quando ſecus? *d. num. 3. ad 24.*

Ad probandam *immemorabilem* per Teſtes, requiritur, eos ab ineunte ætate certiores fuiſſe factos tum videndo, tùm audiendo, *diſcept. 7. num. 11.*

Immemorabilem ut probent Teſtes, oportet, eos nedum vidiſſe, ſed ita etiam audiviſſe à ſuis Majoribus, qui faterentur, idem ab aliis accepiſſe, *diſcept. 7. num. 17., & 18.*

Immemorabilem ut probent Teſtes, debent ſinguli explicite deponere cum omnibus requiſitis ad illius probationem, *diſcept. 7. num. 32.*

Aliter eorum dicta non conjungi poſſunt, *ibid.*

Immemorabilis ſi noſcatur deducta ad longius protrahendam Cauſam, hoc ſolo nomine reiicienda eſt, *diſcept. 7. num. 35.*

Vid. *Conſuetudo*, *Teſtis*.

IMMUNITAS.

Immunitatis privilegio non gaudet, qui vectigalia ſolvit, etiam per plures annos, *diſcept. 2. num. 154.*

IMPEDIMENTUM.

Quot ſunt *impedimenta*, tot diſpenſationes requiruntur, *diſcept. 3. num. 83., & 128.*

Duo *impedimenta*, Matrimonii, & bigamiæ, duas requirunt diſpenſationes, *diſcept. 3. num. 88.*

INCAPAX.

Incapaces obtinendi, & retinendi Penſionem, incapaces etiam ſunt illam transferendi, *diſcept. 3. num. 50.*

Vid. *Bigamia*, *Conclaviſta*, *Penſio*.

INDULTARIUS.

Indultarius ut, bigamiâ non obſtante, Penſiones conſequi, & retinere poſſit, derogatio generalibus Conciliis, & Bullæ S. Pii V. non requiritur, *diſcept. 3. num. 95., & 98.*

Vid. *Indultum*.

INDULTUM.

Indultum conceſſum habentibus certam qualitatem, alios excludit, *diſcept. 3. num. 39.*

Indultum præventivum retinendi Penſiones in ſtatu bigamiæ vera diſpenſatio eſt, *diſcept. 3. num. 107.*

Indulta retinendi, & transferendi Penſiones extendi non debent ultra eorum limites, *diſcept. 3. num. 65.*

Indulta extendi non debent ultra ſuos limites, præſertim in alterius damnum, *diſcept. 3. num. 141. 191., & 212.*

Indulta retinendi, ac transferendi Penſiones in uno ſtatu conceſſa, non ſuffragantur pro alio ſtatu, non expreſſo, *diſcept. 3. nu. 66.*

Duo *Indulta*, per unicum libellum, uno & eodem contextu expreſſa, alterum retinendi Penſiones in ſtatu conjugali, & alterum transferendi, nullâ factâ mentione ſtatus conjugalis, non tribuunt uxorato facultatem transferendi, *diſcept. 3. num. 10., & 142.*

Indulta retinendi, ac transferendi Penſiones non recipiunt extenſionem ab uno ad alterum caſum, *diſcept. 3. num. 70.*

Indulta retinendi, ac transferendi Penſiones, conceſſa Dapiferis, an competant etiam uxoratis? *diſcept. 3. nu. 125.*

Indulta, quæ conceduntur Nepotibus, & Conſanguineis Summorum Pontificum, eximia, & inſignia eſſe conſueverunt, *diſcept. 3. num. 96.*, *& num. 214.*

Indultum retinendi Penſiones in ſtatu etiam bigamiæ expediri ſolet per organum Datariæ, *diſcept. 3. nu. 200.*

Indultum verò transferendi Penſiones in ſtatu bigamiæ expediri ſolet per Organum Secretariæ Brevium Secretorum, *ibid. num. 201.*

Et quomodo expediri ſoleat? *ibid. nu. 202.*

Sub *Indulto* transferendi Penſiones comprehenduntur Conclaviſtæ, habiles effecti ad eas retinendas, *diſcept. 3. nu. 49.*

Indultum transferendi Penſiones ampliativè conceditur habentibus jam facultatem eas retinendi, *diſcept. 3. nu. 52.*

Indulta retinendi, ac transferendi Penſiones à Succeſſoribus Pauli V. reſtricta fuerunt ad uxoratos cum unica, & virgine, *diſcept. 3. nu. 163.*, *& num. 165. 167. 230. 236., & 242.*

Indultum concedens uxoratis, *cum unica tamen & virgine*, Bigamos excludit, *diſcept. 3. numer. 161.*

Indultum Conclaviſtarum transferendi Penſionem, modò Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine, non ſuffragatur Bigamo, etiamſi

etiamſi Indultum retinendi Penſiones in ſtatu bigamiæ antea obtinuiſſet, *diſcept.3. nu.8., & num.73., & 109., & 126.*

Indultum præcedens retinendi Penſiones in ſtatu bigamiæ, & alterum ſubſequens datum Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine transferendi eaſdem Penſiones conjungi nequeunt, ut Bigamus Penſiones transferre poſſit, *diſcept. 3. num.139.143., & 178.*

Sub *Indulto* retinendi, ac transferendi Penſinnes ut comprehendantur Bigami, ſpeciali egent mentione, *diſcept.3. num.160.*

Præventivum *Indultum* retinendi Penſiones, etiam in ſtatu bigamiæ licèt Bigamus obtinuerit, ei non proſunt Conclaviſtarum privilegia pro Penſionibus obtinendis, *diſcept. 3. num. 192., & 223.*

Minuſque proſunt pro illis transferendis, *ibid. nu.193., & 224.*

Peculiare *Indultum* pro retinendis Penſionibus licèt antea obtinuerit Bigamus, ao ei privilegia Conclaviſtarum, de transferendis Penſionibus prodeſſe, ſenſerit *Card.de Luc.* ? *diſcept.3.num. 235., & 237.*

Sub *Indulto* transferendi Penſiones ne comprehendantur Bigami, interpretatio capienda eſt, *diſcept.3. nu.59.*

Vid. *Bigamia*, *Bigamus*, *Conclaviſta*, *Facultas*.

INNOCENTIUS XII.

Innocentius XII. Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine facultatem conceſſit obtinendi, & retinendi Penſiones uſque ad ſummam 200. ducat. auri de Camera, transferendi verò uſque ad ſummam 100. ducat., *diſcept. 3. numer. 46.*

INSOLITUM.

Quæ *inſolita*, & ardua ſunt, numquam intelliguntur conceſſa, niſi nominatim exprimantur, *diſcept.3. nu.44.*

Inſolita concedi & ardua, Papa, cogitaſſe non præſumitur, *diſcept.3. nu. 172.*

INSTITUTIO, INSTITUERE.

Inſtitutio, Legatum, aut donatio novum jus tribuit, non autem vetus conſervat, *diſcept. 2. num. 143.*

Ejus eſt *inſtituere*, cujus eſt deſtituere, *diſcept. 4. num. 4.*

INTERPRETATIO.

Interpretatio, quoties probationes, & argumenta ſunt dubia, ea recipienda eſt, quæ juri magis cohæreat, *diſcept.1. num.43.*

Interpretatio ſequenda illa eſt, quam confirmavit ſubſecutus uſus, licèt fortaſſe minùs cohæreat ſenſui, & verborum proprietati, *diſcept. 2. num.51.*

Immo, etiamſi ſenſus, ab uſu comprobatus, de jure recipiendus non eſſet, *diſcept. 2. numer.52.*

IRREGULARITAS.

Irregularitas ex bigamia æquiparatur illi, quæ ex homicidio voluntario contrahitur, *diſcept. 3. num. 23.*

Ab *irregularitate* ex bigamia difficilior eſt diſpenſatio, quam ſuper crimine, *diſcept. 3. numer. 24.*

Irregularitatis macula ex bigamia contracta, non eluitur per Baptiſmum, *diſcept. 3. num. 25., & nu. 112.*

Diſpenſatio ab *irregularitate* contracta ex bigamia, ſpecialem mentionem requirit, *diſcept. 3.num.190.*

Diſpenſatio ab *irregularitate* Conclaviſtis conceſſa quoad unum effectum, non prodeſt quoad alium, *diſcept.3. num.69., & 81.*

Vid. *Bigamia*, *Bigamus*, *Conclaviſta*, *Indultum*.

JUDEX.

Judex poſt latam Sententiam dicitur functus officio ſuo, nec ampliùs poteſt augere, vel minuere pœnas, Reis inflictas, *diſcept. 6. numer. 153.*

JURISDICTIO.

In ejus arbitrio eſt revocare *juriſdictionem*, cujus eſt illam demandare, *diſcept. 4. numer. 5., & num. 31.*

Juriſdictio pura quum data eſt, ſequens commiſſio cum certa qualitate, formam non inducit, niſi aliud exprimat, *diſcept.4.nu.10.*

Juriſdictionem, & poteſtatem meri, ac mixti imperii ſupremam habet Capitulum generale Ordinis, *diſcept.6. num.37.*

Juriſdictio Priorum non læditur ex eo, quod alius eorum negligentiam ſupplere poſſit, *diſcept.6. num. 148.*

Vid. *Canonicus*, *Dignitas*, *Primicerius*, *Primiceriatus*.

JUS.

Ad *Juris* aſſiſtentiam conſervandam quilibet actus, & qualibet non rigoroſa probatio ſufficit, *diſcept.4. nu.45.*

Plus *Juris* nemo ſibi arrogare poteſt, quàm quod à Lege, vel ab homine datum ſit, *diſcept. 2. nu.32., & 121.*

In enunciando ſui *Juris* titulo Sacræ Rotæ Auditores erraſſe, dicendum non eſt, *diſceptat. 2. num. 251.*

Iure, habente tractum ſucceſſivum, *Jus* alicujus non læditur ex facto proprio, niſi quoad præteritum tempus, *diſcept.2. num. 153.*

Actus geſtus ex quadam reverentia, propriis *Juribus* nocere nequit, *diſcept.2. num.117.*

Juri ſuo derogaſſe dici nequit, qui eo uti noluit, *diſcept.4. nu.34.*

Contra *Jus* alicui competens in vim conceſſionis Pontificiæ, univerſalis conſuetudinis, ac oneroſi etiam tituli, præſcribere nemo poteſt, *diſcept.7.num.58.*

Jus eligendi Superiores domorum Conventualium ſpectat ad Religioſos, vel eorum Prælatos juxta proprii Ordinis Statuta, *diſcept. 2. num. 20.*

Jus eligendi Prælatos ſpectat, vel ad Collegia, cujus Prælati eligi debent, vel ad eos, quibus ex municipali Lege id jus tribuitur, *diſcept. 2. num.13., & num.16.*

Jus eligendi Rectorem cujuſque domus Patrum Scholarum Piarum ſpectat ad Præpoſitum Generalem cum voto deciſivo Aſſiſtentium, *diſcept.2. num.14.*
Jus eligendi Rectorem Collegii Nazareni Urbis ſpectat ad Præpoſitum Generalem Scholarum Piarum, *diſcept.2. nu.19., & nu.24.*
Jus eligendi, & removendi Rectorem Collegii, Adminiſtratoribus ejuſdem datum cenſetur, ſi ademptum non fuit, *diſcept.2. numer. 5.*
Jus invitandi, ac recipiendi Viros Magnates in academiis, & functionibus Collegii pertinet ad eos, quos Teſtator præfecit ipſius regimini, *diſcept.2.nu.145.*
Jus alicui ex Legis diſpoſitione competens facilius reliquiſſe, Teſtator, cenſetur, ſi non ademit, *diſcept.2. num.6.*
Quoad *Jus* eligendi Superiorem, Fundator Collegii, ſe Juris communis, & Legum municipalium diſpoſitioni conformare voluiſſe præſumitur, *diſcept.2. num.23.*
Collegii Fundator *Jus* corrigendi mores Adoleſcentulorum, in eo degentium, iis conceſſiſſe cenſetur, quorum regimini, & diſciplinæ Adoleſcentes ſubjecit, *diſcept. 2. numer. 122.*
Jus activum eligendi Fundator eidem perſonarum cœtui reliquiſſe præſumitur, quibus jus paſſivum reliquit, *diſcept.2. nu.28.*
Jus activum, ac paſſivum eligendi mutuò ſibi reſpondent, & penes idem perſonarum genus reſident, niſi aliter ſpeciali jure cautum ſit, *diſcept.2. nu.29.*
Jus utrumque activæ, & paſſivæ electionis præſeferunt verba = *Per Rectorem, ex prædictis Patribus eligendum* =, *diſcept.2. num.173.*
Jus eligendi Rectorem Collegii conſolidari cum facultate eligendi Alumnos, congruum eſt, *diſcept.2. num.78.*
Ex *Jure* eligendi Rectorem Collegii, demandato alteri, quàm Superioribus, Religioſorum, cupiditati aditus aperiretur, *diſcept. 2. numer. 67.*
Idque repugnat menti Fundatoris, qui voluit, Religioſos in Collegio degentes, vivere debere juxta ſui Ordinis regulas, *ibid. num.68.*
Jus eligendi Rectorem conſultò omiſiſſe cenſetur, qui plura alia nominatim conceſſit, *diſcept.2. num.33.*
Præſertim, ſi nominatim etiam conceſſerit electionem Scholarium, *ibid. num.34.*
Jus eligendi Rectorem Collegii Nazareni, quo uſi ſunt Sacræ Rotæ Auditores ex voluntate Fundatoris, ad alium titulum poſtea referri nequit, *diſcept. 2. num.76.*
Jus eligendi Rectorem Collegii deſumi nequit ex facultate diſpungendi rationes, & inquirendi in adminiſtrationem geſtam à Rectore, *diſcept.2. nu.62.*
Jus eligendi Rectorem Collegii inferri nequit ex ejuſdem Collegii commendatione ſub alicujus tuteiâ, *diſcept.2. num.59.*
Præſertim, ſi Collegii dumtaxat Scholares alicujus tutelæ commendati fuerint, *ibid. numer. 60*
Deputatio Rectoris facta ad commendationem alicujus, probat, ei *Jus* deputandi non competere, *diſcept.2. nu.114.*
Literæ patentes deputationis in Rectorem ſecretò obtentæ, & retentæ ab eo, quem jam alter deputaverat, nullum *Jus* poſſunt ſtatuere, *diſcept.2.num.115.*
Jus eligendi Rectorem Collegii Regularis, ad ſtatum ſecularem redacti, ad Ordinarium devolvitur, *diſcept.2. num.101.*
Jus præficiendi Rectorem, alioſque Religioſos pro Collegii regimine, reſtituitur Ordini ſuppreſſo, & poſtea ad ſtatum regularem reſtituto, *diſcept.2. num.233.*
Reſtitutio Collegii ad ſtatum regularem tribuit Superioribus regularibus priſtinum *Jus* eligendi Rectorem, aliis interea conceſſum, ut mens Teſtatoris, quàm melius poſſet, adimpleretur, *diſcept.2. num.104.*
Reſtituto Collegio ad ſtatum regularem, reſtituitur *Jus* eligendi Rectorem Superioribus regularibus, etiamſi nulla hujus Juris mentio fiat in reſtitutione, *diſcept. 2. num. 106.*, Vid. *Reſtitutio.*
Jus eligendi Superiores domorum Conventualium adquiri nequit ex fundatione, aut dotatione, *diſcept.2. num.21., & num.56.*
Niſi id à Summo Pontifice conceſſum fuerit in limine fundationis, *ibid. nu.22.*
Jus eligendi Rectorem Collegii conſuetudine adquiri poteſt, *diſcept.2. num.49.*
Quoties agitur de auferendo *jure* quæſito alicui Ordini Religioſo, Prælati patientia non officit, *diſcept.2. nu.203.*
Sicut non obeſſet ejuſdem Prælati expreſſa renunciatio, *ibid. num. 204.*
Religioſorum Ordinum *Jura* facilè perimerentur, ſi ex facto Superiorum adimi poſſent, *diſcept.2.num.108.*
Ad præſcribendum *Jus* deputandi Rectorem unicus deputationis actus non ſufficit, *diſceptat. 2. nu.116., & 118.*
Obſervantia ex paucis actibus non probatur, ubi agitur de *Jure* deputandi Rectorem, alioſque Officiales obedientiarios, & triennales, *diſcept. 2.num.120.*
Jus electionis, aut remotionis Officialium, Locorum piorum adminiſtrationem gerentium, adſciſcere ſibi nequit Ordinarius, *diſcept. 2. numer. 64.*
Parochialia *Jura* præſcribi poſſunt, *diſcept. 7. num. 69.*
Jus parochiale tanti non eſt, ut conſuetudini, aut Indulto contrario non cedat, *diſcept. 7. numer. 77.*
Benedictio animalium in die feſto S. Antonii Abbatis Parochialibus *Juribus* adnumerari nequit, *diſcept.7. num.68. 73., & 75.*
Jus benedicendi animalia, ac oblationes recipiendi in die feſto S. Antonii Abbatis privativè

ſpectat ad Patres S. Antonii Ordinis Viennenſis, *diſcept.7. num.60., & ſeq.*

Jus ejuſmodi à Summis Pontificibus iiſdem Patribus conceſſum fuit intuitu hoſpitalitatis, ab ipſis Patribus exercitæ, ideoque non iſtorum perſonæ, ſed loca eis commiſſa, contemplata dici debent, *ibid. num.63.*

Quænam autem verba oſtendant, ſubrogationem aliorum Religioſorum in locum eorumdem Patrum S. Antonii, cum omnibus ipſorum juribus factam eſſe? *ibid. num.64., & 66.*

Mutatione perſonarum deſervientium Eccleſiæ, & hoſpitali quoties natura, & qualitas loci non mutatur, eadem *Jura* transferuntur, *diſcept. 7. nu.65., & 67.*

Vid. *Benedictio*, *Ordo*.

Jus nominandi puellas, in Monaſterio educandas, non pertinet ad Fundatorem, qui Jus nominandi Moniales ſibi reſervavit, *diſcept.2.n.163.*

Præſertim, ſi ita declaraverit ſubſecuta obſervantia, *ibid. nu.164.*

Controverſia de *Jure* præcedendi Primicerium inter, & primum Neapolitanæ Eccleſiæ Diaconum excitata, & deciſa contra Primicerium, *diſceptat. 1. numer. 125.*, Vid. *Dignitas*.

JUSPATRONATUS.

Gratia reſervationis *Juriſpatronatus* alicujus Beneficii, jam erecti, aliam cauſam, à jure probatam, habere nequit, quàm inſigne augmentum dotis, *diſcept.1. num. 86.*

Ad gratiam reſervationis *Juriſpatronatus* impertinens eſt dignitatis enunciatio; ac proinde cenſetur facta demonſtrationis cauſsâ, *diſcept. 1. num.88. 100., & 105.*

Dignitatis nominatio in Literis Apoſtolicis, continentibus gratiam reſervationis *Juriſpatronatus* cum derogatione Regulæ quartæ Cancellariæ, non probat, *diſcept.1. nu. 101.*

Juriſpatronatus tamquam primæ dignitatis conceſſio ex augumento dotis, inutilis eſt abſque derogatione Regulæ quartæ Cancellariæ, *diſcept.1. num.102.*, Vid. *Beneficium*, *Dignitas*.

L

LEGATUM.

L*Egatum*, donatio, aut inſtitutio novum jus tribuit, non autem vetus conſervat, *diſcept. 2. num.143.*

LEX.

Leges omnes ad commodum Reipublicæ referendæ ſunt, *diſcept.6. num.9.12., & 16.*

Legum Eccleſiaſticarum finis quis eſſe debeat? *diſcept.6. num.10.*

Leges Ordinum Regularium eæ debent eſſe, per quas tranquillitas vigeat, & charitas ferveat, *diſcept.6. num.11., & 13.*

Lex, loco & tempori conveniens, neceſſaria, & utilis eſſe debet, *diſcept.6. num.14.*

Leges contrariæ, ſimulque juſtæ eſſe poſſunt, *diſcept.6. num.19.*

Æquiſſima eſt *Lex* adimens facultatem removendi Vicarios Officialium, inconſulto Superiore generali, *diſcept.6. num.149.*

Legi præſcribenti, ne Vicarius eligi poſſit in Procuratorem Capituli, famulatur altera, ne Vicarius renuncians Vicariatui intra ſemeſtre, electionem Procuratoris præcedens, ad id munus aſſumi poſſit, *diſcept.6. nu.150.*

Legis juſtitia dimetienda non eſt ex eo, quod aliquando Superior eâ abutatur, *diſcept.6. numer. 158.*

Verba *Legum* in abſonum aliquem ſenſum trahenda non ſunt, *diſcept.2. num. 250.*

Leges, & Reſcripta eo ſenſu accipi debent, quo accomodentur ſtatui rerum, cui Princeps providere voluit, *diſcept.2. nu.209.*

Et intelligenda ſunt, rebus in eodem ſtatu manentibus, *ibid. num.210.*

In *Legibus* præcipuam vim habet ratio, quæ Legislatorem movit, *diſcept.2. nu.212.*

Legis ratio meliùs apparere nequit, quàm ex ipſa Lege, *diſcept.2. num.215.*

Legis ratio, alia extrinſeca, ſeù occaſio ferendæ Legis, & alia intrinſeca, *diſcept. 2. numer.214.*

Leges in unum corpus redigendæ, *diſceptat. 6. num. 2.*

Leges in ordinem, & aptos quæque titulos redigendæ ſunt, *diſcept.6. nu.24., & 82.*

Leges Pontificiæ cur in unum corpus fuerint collectæ, *diſcept.6. num.25., & num.30.*

Leges veteres cur Juſtinianus in unum codicem redegerit? *diſcept. 6. num. 23., & num. 30., & 76.*

Leges claræ, & benè ordinatæ eſſe debent, *diſcept. 6. num.28., & nu.75.*

Legum confuſio, ex quibus inducatur? *diſcept.6. num. 26.*

Lex poteſt eſſe ad tempus duratura, *diſcept.6. nu. 124., & nu.131., & 147.*

Leges pro varietate temporum mutantur, *diſcept. 6. num. 1.*

Leges ſcriptæ, tametſi perpetuò manſuras eas eſſe deceat, adhuc mutantur, declarantur, & perſæpè etiam abrogantur, *diſcept. 4. numer. 39.*

Faciliùs autem Conſuetudines, *ibid.*

Leges, ampliùs non utiles, mutandæ ſunt, *diſcept. 6. num.15.*

Leges, quarum nullus eſt uſus, fruſtra membranas occupant, *diſcept.6. nu.79.*

Lex noxia effecta, Lex ampliùs non eſt, *diſcept. 6. num.17.*

Legum mutabilitas neceſſaria, *diſceptat. 6. numer. 20.*

Legum mutationem ſoli Barbari averſabantur, *diſcept.6. num.21.*

Lex in ea parte, quæ abrogata non eſt, adhuc firma perſeverat, *diſcept. 3. num. 38.*

Lex expreſsè non abrogata, firma eſſe debet, *diſceptat. 3. numer. 156., & diſceptat. 6. numer. 127.*

Præſertim, ſi agatur de Lege latâ pro communi

ni Eccleſiæ ſalute, & munita clauſulâ *ſublatâ*, *& Decreto irritanti*, *dicta diſcept. 3. numer.* 157.

Lex nova ſecundùm Legem antiquam explicari debet, quoties una alteri non repugnet, *diſcept.6.num.*130.

Legis vim habent quæcumque ordinationes editæ ab habente poteſtatem Leges ferendi, *diſcept. 6.num.*125.

Quibus poteſtas data eſt condendi *Leges*, competit etiam poteſtas corrigendi eos, qui iiſdem Legibus non parent, *diſcept. 2. num.* 123.

Condere *Legem* pertinet ad totam multitudinem, vel ad perſonam publicam, quæ vices gerit totius multitudinis, *diſcept.6. num.35.*

Legis vim adquirunt ordinationes tactæ à Capitulo generali Ordinis, *diſcept.6. num.*113.

Novas *Leges* condere, & antiquas immutare poteſt Capitulum generale Ordinis, *diſcept.6.nu.* 38.46.63., *&* 111.

Etiamſi iſtæ confirmatæ fuerint à Summo Pontifice, *ibid. num.39.*

Legum condendarum poteſtatem Capitulum generale Ordinis habet immediatè ab Eccleſia, & Summo Pontifice, *diſcept.5.num.36.*

Pro ſtatuenda poteſtate Capituli generalis condendi novas *Leges*, & antiquas immutandi praxis ſola ſufficit, *diſcept.6. num.45.*

Qui potuit *Legem* condere, & abrogare, illam denuò in uſum revocare poteſt, *diſcept. 6. num.* 141.

Pars *Legis* antiquæ reſecata, poteſt allegari tamquam Lex in iis, quæ Legem novam declarant, *diſcept.6. num.*129.

Lex in eo, in quo expreſsè non corrigitur per novam, immota ſemper manet, *diſcept. 6. numer.* 128.

Legum quoties neceſſaria eſt reſecatio & additio, toties neceſſaria eſt nova earum collectio, *diſcept.6. num.33.*

Leges antiquatæ, vel abrogatæ, referendæ non ſunt in novam Conſtitutionum collectionem, *diſcept.6. num.*74.78., *&* 108.

Nec etiam *Leges* contrariæ, aut ſimiles, *ibid. num.* 83.

Leges in novam collectionem relatæ, rurſus probari videntur, *diſcept.6. nu.*80.

Leges antiquatæ, vel abrogatæ, citra vitium inſeri poſſunt *narrativè* in nova Legum compilatione, *diſcept.6.nu.*109.

In novis *Legum* Collectionibus nihil ſuperfluum eſſe debet, *diſcept.6. num.81.*

Veteres *Leges*, quando novâ recompilatione indigeant? *diſcept.6. num.7.*, *& num.*22.27.29., *&* 34.

Vid. *Capitulum*, *Conſtitutio*, *Ordo*, *Statutum*.

LIBERTAS.

Ad Hominis *libertatem* non pertinet poſſe peccare, ſed ad defectum illius, *diſcept. 5. numer.* 41.

LICENTIA.

Licentiam exeundi è Choro Canonicus non à Primicerio, ſed à digniore Capituli petere debet, *diſcept.1. num.30*

LITERÆ.

Literæ patentes deputationis in Rectorem ſecretò obtentæ, & retentæ ab eo, quem jam alter deputaverat, nullum jus ſtatuere poſſunt, *diſcept.2. num.*115.

Literas patentes qui ad Rectorem direxit pro receptione Alumnorum, ejus electionem ritè ab alio factam eſſe fatetur, *diſcept.2. nu.*199.

Vid. *Collegium*, *Facultas*, *Rector*.

Ex derogatione *Literarum* Apoſtolicarum ſuppreſſionis Ordinis titulus ſuppreſſionis reducitur ad non titulum, *diſcept.2. num.96.*

In *Literis* Apoſtolicis continentibus derogationem alicujus Conſtitutionis, adjici ſemper conſueverunt clauſulis derogatoriis verba = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris*, *diſcept. 2. numer.* 244.

Dignitatis titulum qui adſtruit Beneficio, ex Apoſtolicis *Literis*, illud primam dignitatem nominantibus, primæ quoque dignitatis titulum ei tribuit, *diſcept.1. num.*131.

In *Literis* Apoſtolicis facta dignitatis enunciatio, aliunde probanda eſt, *diſcept.1. num.62.*

Primiceriatus enunciatio in *Literis* Apoſtolicis incidenter facta, non probat, *diſcept.1. nu.*83., *&* 104.

Enunciatio Primiceriatus, tamquam primæ dignitatis in *Literis* Apoſtolicis facta, continens aſſertionem Papæ, nec eum ad gratiam movens, non probat, *diſcept. 1. numer.* 82., *&* 89.

Dignitatis nominatio in *Literis* Apoſtolicis continentibus gratiam reſervationis Juriſpatronatus cum derogatione Regulæ quartæ Cancellariæ, non probat, *diſcept.1. num.*101.

Enunciationes dignitatis à Supplicantibus, vel ad eorum ſuggeſtionem in *Literis* Apoſtolicis factæ, non probant, tametſi antiquæ, *diſcept.1. num.* 85.

Enunciatio in *Literis* Apoſtolicis præſumitur facta ad Supplicantis ſuggeſtionem, cum adeſt clauſula = *ut aſſeritur* =, vel alia ſimilis, *diſcept. 1. num.92.*

Vel ſi adſint verba = *ſanè nuper exhibita petitio continebat* =, *ibid. num.93.*

Dignitatis nuncupatio facta in Apoſtolicis *Literis* reſignationis, minùs probat, *diſcept. 1. numer.* 113.

Dignitatis denominationes in *Literis* Apoſtolicis, ex prioribus aliis deromptæ, an probent? *diſcept.1. num.*112.

Vid. *Capitulum*, *Conſtitutio*, *Lex*, *Ordo*.

LOCUS.

Locus reædificatus privilegia omnia recuperat, *diſcept.1. num.*82.

Primus *Locus* ſupra ceteros ejuſdem Ordinis, dignitatis argumentum non tribuit, *diſcept.1.nu.* 143., *&* 215.

Dignior *Locus* convenit ſimplici etiam perſonatui, *diſcept.* 1. *num.* 144.

Dignior *Locus* primo Neapolitanæ Eccleſiæ Diacono tribuitur non ratione dignitatis, aut Ordinis, ſed Loci, *diſcept.* 1. *num.* 146.

Ceſſio dignioris *Loci* ſemel facta Primicerio à Capitulo, morem gerente Archiepiſcopo, qui id optabat, ad actum urbanitatis, & honorificentiæ referenda eſt, *diſcept.* 1. *num.* 225.

Vid. *Capitulum, dignitas, enunciatio, ſeſſio.*

LUDUS.

Ludus alearum Clericis vetitus, *diſcept.* 1. *numer.* 169.

Ludus alearum cenſetur vetitus, ſtatim ac prohibentur ludi profani, & illi, quibus ſeculares ludunt, *diſcept.* 6. *num.* 170.

Ludus taxillorum, & alearum Religioſis, an prohibendus? *diſcept.* 1. *num.* 168.

M

MAGISTER CEREMONIARUM.

Ex Magiſtrorum *Ceremoniarum* diariis juſta probatio ſumitur, *diſceptat.* 1. *numer.* 188.

MAGISTER NOVITIORUM.

Magiſter Novitiorum plenam habet poteſtatem, quoad eorum inſtitutionem, & Novitiatus regimen, *diſcept.* 6. *nu.* 165.

Major tamen authoritas reſervata eſt Superioribus majoribus, vel localibus, *ibid. nu.* 166.

MAJOR.

Majorum criminationes fieri per alios non debent, niſi per ipſos, qui crimina intendunt; ſi tamen ipſi ſuſpicione careant, *diſcept.* 4. *num.* 71.

Vid. *Accuſatio, Præpoſitus, Prior.*

MANDATUM.

Capitula privata Ordinis Sancti Hieronymi facultatem habent condendi *mandata*, vim Legis habentia, donec à Capitulo generali derogentur, *diſcept.* 6. *nu.* 114., & 115.

Mandata Definitoris generalis Ordinis S. Hieronymi, Rotuli nomine appellantur, *diſcept.* 6. *num.* 4.

Mandata contenta in Rotulis Capituli generalis Ordinis Sancti Hieronymi, expediuntur à Solis ejuſdem Capituli Definitoribus, & per triennium tantùm obligant, *diſcept.* 6. *nu.* 121. 134., & 139.

Vid. *Capitulum, Ordo.*

MANUALITAS.

Obſervantiam quoad *manualitatem* Superiorum, ab Abbate deputatorum in Monaſteriis, ſub Regulâ S. Benedicti viventibus, quænam probent? *diſcept.* 4. *nu.* 42.

Vid. *Monaſterium, Officialis, Ordo.*

MATRIMONIUM.

In *Matrimonii* Sacramento ſpecialem exhibere diligentiam Parochi tenentur, *diſcept.* 5. *numer.* 9.

Pater juſta ex cauſſa jus habet prohibendi *Matrimonium* filio, *diſcept.* 5. *numer.* 6.

Inter juſtiſſimas prohibendi *Matrimonii* cauſſas adnumeratur diſſenſus Patris, *diſcept.* 5. *num.* 7.

Matrimonium filii familias Parentibus invitis ne contrahatur, Judex impedire poteſt, filium etiam in carcerem detrudendo, *diſcept.* 5. *numer.* 32.

Filii indecens *Matrimonium* contrahere volentis, carceratio, non debet eſſe perpetua, *diſcept.* 5. *num.* 21.

Matrimonium ſi vergat in Parentum dedecus, eò minus Parochi filiabus concedere debent facultatem nubendi contra eorum voluntatem, *diſcept.* 5. *num.* 5.

Indigna filiorum familias *Matrimonia* non ſunt ſolùm ad tempus, ſed perpetuò impedienda, *diſcept.* 5. *nu.* 18., & 21.

Excipe ſolùm in caſu, quo non dehonoraretur Patris familia, ſed alia de cauſſa iſte tale Matrimonium reſpueret, *ibid. num.* 19.

Tunc enim, requiſito prius à filio Patris conſilio, non peccat, ſi Matrimonium ineat, etiam abſque illius licentiâ, *ibid. num.* 20.

Contrariæ authoritates declarantur, *ibid. nu.* 21., & 22.

Matrimonia contra Parentum voluntatem permittenda non eſſe, Provincialibus omnium Nationum Conciliis, pluribuſque Synodalibus Epiſcoporum Conſtitutionibus, cautum oſtenditur *diſcept.* 5. *num.* 33. *ad* 36.

Sacrum Concilium Tridentinum infligens excommunicationis pœnam Dominis temporalibus, Subditos cogentibus ad certa contrahenda *Matrimonia*, non comprehendit privatas perſonas, *diſcept.* 5. *num.* 37.

Et, quatenus comprehenderet, adhuc Patrem, aliumque Propinquum, juſta ex cauſſa contradicentem, non afficeret, *ibid. num.* 38.

Sacrum Concilium Tridentinum clandeſtina filiorum familias *Matrimonia* non vetuit, ſed tamen denunciationes juſſit fieri, ut à Parentibus impediri poſſent, *diſcept.* 5. *num.* 45.

Sacrum Concilium Tridentinum abſtulit quidem neceſſitatem conſenſus paterni in *Matrimoniis* filiorum familias, ſed cum ſuppoſito dignarum nuptiarum, *diſcept.* 5. *num.* 43.

Nec Patri vetuit, ſed potiùs præſervavit facultatem impediendi ex juſta cauſâ Matrimonium filio, *num.* 44., & 53.

Matrimonii libertas ſita in eo non eſt, quod fieri poſſit cum peccato, & cum Parentum injuria, *diſcept.* 5. *nu.* 40.

Matrimonii libertas non læderetur impedimento ei præſtito ex juſto diſſenſu Patris, *diſcept.* 5. *num.* 39.

Ex *Matrimonio* à filio familias ineundo, Parentibus invitis, totâque renuente familiâ, infelix ſemper exitus timendus eſt, *diſcept.* 5. *num.* 24., & 25.

Matrimonii cum Parentum diſſenſu, & familiæ dedecore initi, quæ mala? *diſcept.* 5. *num.* 14.

Ma-

Matrimonium ſancta res eſt, & ſanctè tractandum, *diſcept.* 5. *nu.* 12.

Matrimonium à filio, ex nobili proſapia, cum muliere vilis conditionis, ſinè conſenſu Patris contrahi nequit abſque mortali peccato, *diſcept.* 5. *num.* 3.

Et debet Judex Eccleſiaſticus ejuſmodi Matrimonia impedire, *ibid. num.* 4.

Matrimonia ineuntes filii cum dedecore familiæ, mortaliter peccant, & unà etiam Parentes, illis conſentientes, *diſcept.* 5. *num.* 8.

Peccarent inſuper Parochi, ſi illis adſiſterent, *ibid. num.* 9.

Et Prælati, ſi illa demandarent, vel non prohiberent, *ibid. nu.* 10.

Inter infauſti *Matrimonii* cauſſas accenſetur conditionis diſparitas, *diſcept.* 5. *num.* 5.

Matrimonii impedimentum ex inæqualitate non aliud admittitur, quàm illud diſparitatis cultus, non autem illud diſparitatis natalium, *diſcept.* 5. *num.* 51.

Intellige, diſparitatem hanc obeſſe non poſſe Matrimonio jam facto; ſecus, quum nondum factum eſt, *ibid. num.* 53.

Matrimonia à filiisfamilias, abſque ſuorum Parentum conſenſu inita, irrita non ſunt, benè verò illicita, *diſcept.* 5. *num.* 1.

Ac propterea, re integrâ, prohiberi poſſunt ac debent, *ibid. num.* 2.

Intellige, quoties juſtiſſima adſit cauſſa, *ibid. num.* 53.

Et quando hæc adeſſe cenſeatur? *ibid. num.* 3., *& ſeq.*

Matrimonia ſinè Parentum conſenſu celebrata cum perſona indigna, valent, non item ſponſalia, *diſcept.* 5. *num.* 28.

Certo ac determinato *Matrimonio* indigna, ut dicatur fœmina, non attenditur ſolùm, an ſit concubina, vel meretrix, cum ex alio capite, inæqualitatis generis, familiæ, divitiarum, nobilitatis, & ſimilium indigna dici poſſit, *diſcept.* 5. *num.* 48.

Matrimonium antea meretricibus prohibitum erat, *diſcept.* 5. *nu.* 56.

Clemens autem III. ſolùm conceſſit, ut, qui antea meretrices in ſchemate concubinatus retinebant, valerent poſtmodùm illas habere in uxores, *ibid num.* 57.

Non tamen cenſendus eſt loqui intellexiſſe de iis, qui ſui juris non ſunt, ac præſertim de filiis familias, *ibid. num.* 58.

In *uxorem* ducere publicam, & famoſam meretricem eſt inter pia, ac meritoria opera, *diſcept.* 5. *num.* 52.

Hoc tamen procedit ſolùm quoad eos, qui ſunt ſui juris, *ibid.*, *num.* 54.

Nec ad filios familias extendi debet, *ibid. num.* 55., & 57.

Vid. *Filius*, *Parochus*, *Pater*.

Matrimonium ſinè diſpenſatione ne contrahatur ab eo, qui ſimplex caſtitatis votum priùs emiſit, Epiſcopus prohibere tenetur, *diſceptat.* 5. *num.* 17.

Idque non ratione invaliditatis *Matrimonii*, ſed contraventionis prohibitioni Eccleſiæ in re gravi, *ibid.*

Matrimonium contrahens cum vidua, Bigamus, & irregularis efficitur, *diſcept.* 3. *num.* 1.

Duo impedimenta, *Matrimonii*, & bigamiæ duas requirunt diſpenſationes, *diſcept.* 3. *nu.* 88.

Vid. *Bigamus*, *Conclaviſta*, *Penſio*.

MEDIUM.

Medium inhabile, per quod tranſeundum eſt, impedit, ne conjungantur extrema, alioquin habilia, *diſcept.* 3. *num.* 140.

MERETRIX.

Meretricibus antea Matrimonium prohibitum erat, *diſcept.* 5. *num.* 56.

Clemens autem III. ſolum conceſſit, ut qui antea meretrices in ſchemate concubinatus retinebant, valerent poſtmodùm illas in uxores habere, *ibid. num.* 57.

Non tamen cenſendus eſt loqui intellexiſſe de iis, qui ſui juris non ſunt, ac præſertim de filiis familias, *ibid. num.* 58.

Publicam, & famoſam *meretricem* in uxorem ducere eſt inter pia, ac meritoria opera, *diſcept.* 5. *num.* 52.

Hoc tamen procedit ſolùm quoad eos, qui ſunt ſui juris, *ibid. nu.* 54.

Nec ad filios familias extendi debet, *ibid. num.* 55., & 57.

Meretricem in uxorem duxit Oſea, ob præceptum, quod à Deo habuit, *diſcept.* 5. *numer.* 59.

MINISTER.

In *Miniſtrorum* Eccleſiaſticorum electione, ſecluſo privilegio, vel conſuetudine, ſe immiſcere nequeunt extranei ab Eccleſia in qua deputari debent, *diſcept.* 2. *nu.* 179., & 133.

MONACHUS.

Quæ pro quiete *Monachorum*, religioſæque converſationis ordinata ſunt, firma manere debent, *diſcept.* 6. *nu.* 61.

Monachus reſpectu Prælati ſui, cenſetur ſervus, non habens velle, neque nolle, *diſcept.* 4. *numer.* 105.

Monacho nil glorioſius, quàm obedire, *diſcept.* 4. *num.* 117.

In *Monacho* nil præſtantius, quàm cæcâ obedientiâ parere, cauſſam præcepti non inquirere, & omnem honoris, & officiorum contentionem à ſe procul amovere, *diſcept.* 4. *numer.* 61.

Obedientia propria eſt cujuſque *Monachi*, *diſcept.* 4. *num.* 26.

Præcipuè in Regula Sancti Benedicti, *ibid.*

In *Monachis* Beneficia ipſa efficiuntur amovibilia ad nutum Abbatis, *diſcept.* 4. *nu.* 80.

Nec talem amovibilitatem tollit Summi Pontificis diſpenſatio, *ibid. num.* 81.

Nec Abbatis arbitrium ligat confirmatio Summi Pontificis, etiam ex certa ſcientia, *ibid. n.* 82.

Minùs verò eadem amovibilitas abrogata cenſeri poteſt pacto, & promiſſione Abbatis de non revocando, *ibid. num.* 83.

Digitized by Google

Monachum ſinè conſenſu Conventus per Abbatem removeri non poſſe, diſponens Statutum, non valet, *diſcept.4. num.*18.

Monachum pro libito ab Abbate removeri non poſſe, diſponens Statutum, deſtructivum eſſet obedientiæ, *diſcept.4. num.*28.

Monachi abſque cauſâ remoti, famæ atque exiſtimationi præjudicium irrogari dicitur, *diſcept. 4. num.*111.

Ob idque coarctari, ac reſtringi debet Abbatis arbitrium, *ibid.*

Licèt enim ſe hujus obedientiæ Monachus ſubjecerit, id tamen intelligitur, quateous diſcretè & rationabiliter tractetur, *ibid.*

Diſcurſus iſte à Juris Regulis devians, & Regulari diſciplinæ periculoſus oſtenditur, *ibid. n.* 112. & 113.

Monachus quod ab officio removeatur, non magnum eſt ſcandalum, *diſcept.4. num.*62.

Monachi Ordinis S. Hieronymi nonniſi poſt decennium à die profeſſionis, ſuffragium habent in Capitulo, *diſcept.6. num.*99.

Monachus Ordinis S. Hieronymi de aliquo crimine inquiſitus, ac in carcere, vel cella detentus, in electione Prioris ſui Monaſterii ſuffragium ferre nequit, *diſcept.6. num.*137.

Vid. *Abbas*, *Officialis*, *Monaſterium*, *Monitio*, *Ordo*, *Religioſus*, *Remotio*, *Statutum*.

A *Monachis* Benedictinis ſilentium in Calefactorio ſervandum eſt, *diſcept* 4. *num.*124.

Vid. *Abbas*, *Silentium*.

MONASTERIUM.

Monaſterii Æconomus inferioribus Officialibus accenſetur, *diſcept.*4. *num.*99.

In *Monaſteriis* Ordinis S. Benedicti; ſubmotis Præpoſitis, aliiſque Officialibus Conventualibus, fuerunt, ex Regula ejuſdem Ordinis, relicti Officiales merè obedientiarii, *diſcept.* 4. *num.*29.

Monaſteria Ordinis S. Hieronymi ſunt capacia adquirendi, & poſſidendi Bona, *diſcept.6. num.* 93.

MONITIO.

Monitio neceſſaria non eſt ad cenſuram extrajudicialiter infligendam, *diſcept.4. num.*22.

Monitiones, & Regularis diſciplinæ correctiones quod præcedere debeant amotionem Officialis merè obedientiarii, & manualis, adverſatur diſpoſitioni juris, *diſcept.*4. *num.*12, & *num.* 21.

Trina *monitio* in remotione Decanorum, ac Præpoſiti, utpotè in majori gradu conſtitutorum, ex Regula S. Benedicti, requiritur, quia majori cum maturitate corripiendi ſunt; quæ ratio ceſſat in remotione aliorum Officialium inferiorum, *diſcept.*4. *num.*93.

Vid. *Officialis*, *Monachus*.

MUTATIO.

Mutatione perſonarum deſervientium Eccleſiæ & hoſpitali quoties natura, & qualitas loci non mutatur, eadem jura transferuntur, *diſcept.7. num.* 65. & 67.

N

NEGATIVA.

Vid. *Actus*, *Affirmativa*, *Teſtis*.

NEGLIGENTIA.

Negligentia Rectorum Collegio non nocet, *diſcept.*2.*num.*153.

NEMO.

Plus juris *nemo* ſibi arrogare poteſt, quàm quod ab homine, vel à Lege datum eſt, *diſcept.* 2. *num.*1. 32. & 121.

Nemo ex teſtamento plus ſibi vindicare poteſt, quam quod Teſtator dederit, *diſcept.2. num.*3.

NOBILITAS.

Nobilitas maximam fidem Teſtibus conciliat, *diſcept.7. num.*14.

NOMINATIO.

Nominatio dignitatis in Apoſtolicis Literis, continentibus gratiam reſervationis Juriſpatronatus cum derogatione Regulæ quartæ Cancellariæ, non probat, *diſcept.*1. *nu.*101.

Vid. *Dignitas*, *Ennunciatio*, *Pontifex*.

NOVITIUS.

Novitiorum Magiſter plenam habet poteſtatem quoad eorum inſtitutionem & Novitiatus regimen, *diſcept.6. num.*165.

Major tamen authoritas reſervata eſt Superioribus majoribus, vel localibus, *ibid. num.*166.

Novitiorum obſequia erga eorum Magiſtrum, *diſcept.6. num.*167.

O

OBEDIENTIA.

Obedientia tanti eſt, ut propter illam etiam id, quod bonum eſt, omitti debeat, *diſcept.* 4. *num.*116.

Obedientia, ex *Div. Auguſtino*, concordiam conſervat in Angelis, pacem in Monachis, tranquillitatem in Civibus, *diſcept.4. num.*78.

Obedientia religioſiùs ſervanda eſt ab iis, qui Regulam ſequuntur S. Benedicti, *diſcept.*4. *num.* 77.

Perfecta *obedientia* fundamentum unicum dicitur, & ſpiritus Regulæ S. Benedicti, *diſcept.*4. *num.* 27.

Obedientiæ deſtructivum eſſet Statutum diſponens, quod nequeat Abbas pro libito Monachum removere, *diſcept.4. num.*28.

Vid. *Jus*, *Oblationes*, *Ordo*, *Pontifex*.

OBREPTIO.

Ad *obreptionem* evitandam ſufficit, quod Primiceriatus fuerit prima dignitas reputatus, *diſcept.* 1. *num.*208.

OBSEQUIUM.

Ea, quæ in *obſequium* Magiſtratus, dignitate fulgentis, permiſſa fuerunt, obſervantiam non conſtituunt, *diſcept.*2. *num.*202.

Obſequia Novitiorum erga eorum Magiſtrum, *diſcept.6. num.*167.

OBSERVANTIA.

Obſervantia fida interpres diſpoſitionum omnium, *diſcept.2. num.50.*

Obſervantia declarans, benignum expoſcit interpretem, *diſcept.2. num.54.*

Obſervantia plurimum valet pro declarandis Conſtitutionibus Ordinis, *diſcept.6. num.138.*

Obſervantia interpretativa in dubiis tantùm diſpoſitionibus locum habet, *diſcept.2. num.119.*

Obſervantia validior eſt, quæ Juris ratione, ac Teſtatoris voluntate adjuvatur, *diſcept. 2. num. 51.*

Obſervantia, magis conformis diſpoſitioni juris, in conflictu prævalere debet, *diſcept. 4. num. 46.*

Obſervantia illa prævalet, quæ magis accedit Juri communi, vel ſaltem ab eo minùs recedit, *diſcept.1. num.41.*

Beneficii ſtatum fundationi contrarium inducere poteſt diuturna *obſervantia*, *diſcept. 1. num. 170.*

Obſervantia derogans menti Regulæ, & apertæ Juris diſpoſitioni, communiter receptæ, concludenter omninò probanda eſt, *diſcept. 4. num.30.*

Obſervantiam pro eo, qui Rectorem elegit, æquè probat electio unius Rectoris pluribus trienniis confirmata, ac ſi totidem electiones peractæ fuiſſent, *diſcept.2. num.200.*

Obſervantia elicienda eſt ex actibus univocis, & qui ad aliud referri non poſſiut, *diſcept. 1. num. 40.*

Obſervantiam nullam conſtituunt actus æquivoci, & clandeſtini vel ignorati ab eo, contra quem profertur, *diſcept.2. num.110.*

Obſervantia ex paucis actibus non probatur, ubi agitur de jure deputandi Rectorem, alioſque Officiales obedientiarios, & triennales, *diſcept. 2. num.120.*

Obſervantiam non conſtituunt ea, quæ in obſequium Magiſtratus, dignitate fulgentis, permiſſa fuerunt, *diſcept.2. num.202.*

Obſervantia ut reddatur æquivoca, ſufficit poſſibilitas in contrarium, *diſtept.1. num.45.*

Ut conſtabilita *obſervantia* dici queat, non ſufficit teſtimonium alicujus Scriptoris, licèt eximii, *diſcept.4. num.31. & 35.*

Obſervantia probanda eſt in caſu præciſo, & in iiſdem circumſtantiis, *diſcept.2. num.197.*

Obſervantia temporis, quo mutatus fuit rerum ſtatus, non juvat, *diſcept.2. num.196.*

Ex actibus geſtis tempore, quo ſuppreſſum erat Collegium, *Obſervantia* induci nequit pro tempore, quo primævo ſtatui regulari reſtitutum fuit, *diſcept. 2. num. 111.*

Obſervantia derogans Abbatum poteſtati pro libito, & ſinè cauſſa Superiores amovendi ut probetur, requiritur, quod hi non adquiverint eorum remotioni, ſeſeque in ſuorum officiorum poſſeſſione conſervaverint, recurſu ad Superiorem habito, *diſcept.4. num.35.*

Obſervantia ejuſmodi, tameiſi antiquiſſimorum Scriptorum authoritate probata dici poſſet, vel redigenda eſſet ad mentem juris, ut ſcilicet procederet quoties in Abbatibus urgeret ſuſpicio abuſus eorum poteſtatis, *num.37.*

Vel intelligenda eſſet ſolùm de tempore quo illam vigere iidem Scriptores teſtati ſunt, non autem de præſenti, niſi aliunde id probaretur, *ibid. nu.39.*

Obſervantiam quoad manualitatem Superiorum, ab Abbate deputatorum, in Monaſteriis, ſub Regulâ S. Benedicti viventibus, quænam probent? *diſcept.4. num.42.*

Magnam vim obtinet particularis *obſervantia* coadjuvata generali conſuetudine, *diſcept.7. numer. 52.*

Particularis *obſervantia* generali ſimilis cenſetur, quouſque diverſa non aſſignetur ratio, *diſcept. 7. num.55.*

Vid. *Actus*, *Officialis*, *Monachus*, *uſus*.

OBSTACULUM.

Sublato *obſtaculo* Matrimonii pro obtinenda Penſione, non tollitur illud defectus Clericatus, *diſcept. 3. nu.87.*

ODIUM.

Odii, ac delicti præſumptionem excludit cauſſa quævis etiam fatua, & beſtialis, *diſcept.4. numer. 109.*

IN ODIOSIS.

In *Odioſis*, quidquid omiſſum eſt, cenſetur conſultò omiſſum, *diſcept. 3. num. 20.*, & *148.*

OFFICIALIS.

Officiales conventuales, & obedientiarii in exercitio pares ſunt, *diſcept. 4. num. 23.*

Et in hoc ſolùm differunt, quod primi ſinè cauſsâ removeri nequeunt, alii verò etiam ſinè cauſsâ deſtituuntur, *ibid.*

Inferiores, & merè obedientiarii *Officiales* dicuntur, qui rerum temporalium adminiſtrationem gerunt, *diſcept. 4. num. 103.*

Officialis merè obedientiarii, & manualis remotionem quod monitiones, & regularis diſciplinæ correctiones præcedere debeant, adverſatur diſpoſitioni juris, *diſcept.4. num. 12.*, & *21.*

Remotiones *Officialium* regularium juſtam patefieri cauſſam, pro decore Religionis non expedit, *diſcept. 4. num.48.*

Pro *Officialium* merè obedientiariorum, remotione ſuſtinenda exuberant cauſſæ, quæ Abbatis dolum, & malitiam excludant, *diſcept. 4. num. 55.*

Ad hanc autem excludendam ſatis eſſet, ſi eorum fama apud probos aliquos viros vacillaret, *ibid. num. 57.*

Officiales merè obedientiarii, & manuales, arbitrio Abbatis, modò abſit calumnia, & odium ab officio ſuo, etiam ſinè cauſsâ, removeri poſſunt, *diſcept. 4. num. 75.*

Contrarium de conventualibus, & electivis, *ibid. num. 76.*

Officialis remotio ex odio, & malitia Superioris numquam præſumitur, *diſcept. 4. num. 108.*

Sed manifeſtè probanda eſt, & deducenda ex cauſſis, quæ delictum præſeferant, *ibid. num. 109.*

Offi-

Officialium regularium deſtitutiones, ut, tamquam irrationabiles, & ex odio ac malitia factæ, retractari queant, id manifeſtè probandum eſt, *diſcept.* 4. *num.* 49.
Remotionis *Officialium* merè obedientiariorum, extrinſeca, & honeſta aliqua cauſſa ad ſummum requiritur in Foro conſcientiæ, at non etiam in Foro Fori, *diſcept.* 4. *num.* 89.
Ex *Text. in cap. Cum ad Monaſterium §. Tales autem* cum facultas impartita fuerit Abbatibus Officiales removendi, verbis illis = *cum oportuerit* = verba hæc pro libito Abbatis intelligenda ſunt, non quod honeſta aliqua remotionis cauſſa requiratur, *diſcept.* 4. *num.* 86., & 87.
Officialis ſecularis exiſtimatio magis, quàm illa Religioſi, læditur ex remotione ab officio, *diſcept.* 4. *num.* 118.
Officiales merè obedientiarii, licèt ſinè cauſſâ officio ſubmoti, Judicis officium implorare nequeunt, *diſcept.* 4. *num.* 104.
Eorum recurſus, reclamationes, & appellationes à Jure damnantur, *diſcept.* 4. *num.* 105. 106., & 108.
Niſi remotio ſit ex odio, & malitia Superioris, *d. num.* 108.
Officialis remotioni cauſſam ſi judicialiter Abbas præmiſerit, tunc judicialis proceſſus locum appellationi faceret; ſecùs, ſi cauſſam remotionis Reverendiſſimo Nuncio expoſuerit, poſt remotionem ipſam, *diſcept.* 4. *num.* 123.
Officiales omnes in Monaſteriis Ordinis S. Benedicti ab Abbate eligi debent, *diſcept.* 4. *num.* 3.
Ejuſdemque omnimodæ poteſtati ſubſunt, *ibid. d. num.* 3., & 8.
In Monaſteriis Ordinis S. Benedicti; ſubmotis Præpoſitis, aliiſque *Officialibus* Conventualibus, Officiales merè obedientiarii relicti fuerunt, *diſcept.* 4. *num.* 29.
Officialium remotio in iis Ordinibus, in quibus, ut in Ordine Benedictino, Superiores monarchicam juriſdictionem habent, valida eſt, etiam ſi ſinè cauſſâ, *diſcept.* 4. *num.* 83.
An verò, quoties præceſſit promiſſio de non revocando, Abbas peccet, ſi id faciat, certant Doctores: & negativa ſententia verior videtur, dummodo pravus abſit affectus, & malus animus, *ibid. num.* 84.
Officialium remotiones factas ab Abbatibus, præcipuè Ordinis Benedictini, validas ſemper declararunt Sacræ Congregationes, *diſcept.* 4. *num.* 107.; Vid. *Abbas*, *Congregatio*, *Monachus*, *Remotio*.
Officialis Epiſcopi idoneus teſtis non eſt pro ea Parte, quam acriter tuendam Epiſcopum ſuſcepiſſe, conſtat, *diſcept.* 7. *num.* 22.
Officialibus Datariæ de ejus praxi teſtantibus deferendum eſt, *diſcept.* 3. *num.* 204.
Vid. *Immemorabilis*, *Obſervantia*, *Officium*, *Teſtis*.

OFFICIUM.

Officium, & dignitas inter ſe differunt, *diſcept.* 1. *num.* 29.
Officia Canonicorum ſecundùm veterem Eccleſiæ morem temporaria erant, *diſcept.* 1. *numer.* 4.
Officia Canonicorum olim nullum dignitatis gradum obtinebant, *diſcept.* 1. *num.* 5.
Officium non habens adminiſtrationem cum juriſdictione, impropriè dignitas appellatur, *diſcept.* 1. *num.* 15.
Mera *Officia*, adminiſtratione, & juriſdictione carentia, in dignitatem agnoſcere Jura abhorrent, *diſcept.* 1. *num.* 37.
Primicerii, & Cantoris, ex primæva ſua inſtitutione, idem erat *Officium*, *diſcept.* 1. *num.* 22., & 121.
Primicerii nomen *officii* erat, non Ordinis, *ibid. num.* 24.
Officium manuale nequit ex conſuetudine fieri perpetuum, *diſcept.* 4. *num.* 120.
Niſi poſſeſſio præſcriptiva incæperit ab actu poſitivo, quieſcentiæ, & reſiſtentiæ reſpectivè, *ibid.*
Alicui *officio* ab Abbate Præpoſitus, expedit, ut nudâ illius voluntate, & ſinè cauſſâ removeri poſſit, *diſcept.* 4. *num.* 17., & 48.
Officiis, & Beneficiis tùm ſecularibus tùm Regularibus, tanquam obedientiarii, & manuales, præpoſiti, ſinè ullâ cauſſâ, & pro libito præponentis removeri poſſunt, *diſcept.* 4. *num.* 11. 26., & 31.
Hæcque eſt praxis, toto Orbe Chriſtiano recepta, *ibid. d. num.* 31.
Ab eorum *officio*, Regulares, tametſi canonicè electi, & inſtituti, levioribus ex cauſis removeri poſſunt, *diſcept.* 4. *num.* 60.; ratio *num.* 61., & 62.
Monachus quod ab *officio* removeatur, non magnum eſt ſcandalum, *diſcept.* 4. *num.* 62.
Ab *officiis* Eccleſiaſticis non raro diffamatio ſola repellit, *diſcept.* 4. *num.* 59.
Officio ſuo niſi Præpoſiti deeſſe velint, multorum odia evitare nequeunt, *diſcept.* 4. *num.* 68.
Vid. *Remotio*.

OMISSUM.

In odioſis quidquid *omiſſum* eſt, cenſetur conſultò omiſſum, *diſcept.* 1. *num.* 20., & 148.

OPINIO.

Fallax vulgi *opinio* non ſufficit ut dignitatis titulum Beneficium obtineat, *diſcept.* 1. *num.* 19.

OPUS.

Opus imperſonaliter demandatum à Teſtatore, ſi ab herede expleri nequeat, ab Executoribus perficiendum eſt, *diſcept.* 2. *num.* 170.
Opus imperſonaliter demandatum à Teſtatore, quod à perſona ficta heredis expleri nequit, Executoribus commiſſum cenſetur, quando nemo alius adſit, ad quem ejuſdem operis implementum pertineat ex diſpoſitione Legis, vel hominis, *diſcept.* 2. *num.* 174.
Vid. *Legatum*, *Teſtator*.

ORDINARIUS.

Ordinarius nequit ſibi adſciſcere jus electionis, aut remotionis Officialium, Locorum Piorum adminiſtrationem gerentium, *diſcept.* 2. *num.* 63.
Ad *Ordinarium* devolvitur jus eligendi Rectorem Collegii Regularis, redacti ad ſecularem ſtatum, *diſcept.* 2. *num.* 101.

OR-

ORDINATIO.

Ordinationes factæ à Capitulo generali Ordinis, vim Legis adquirunt, *diſcept.* 6. *num.* 113.

Quælibet *Ordinationes editæ* ab habente poteſtatem ferendi Leges, habent vim legis, *diſcept.* 6. *num.* 125.

Ordinationes, & acta Capituli generalis in omnibus ferè Ordinibus vim Legis habent, donec in ſubſequenti Capitulo revocentur, *diſcept.* 6. *num.* 146.

De vi *ordinationum* Capituli generalis ſecundùm varia Ordinum Statuta, *diſcept.* 6. *num.* 143.

Ordinationes, & Extravagantes, in Ordine S. Hieronymi, an idem ſint? *diſcept.* 6. *num.* 120.

Ordinationes quæcumque, in Ordine S. Hieronymi, ut vim Legis habeant, adprobari debent in tribus ſequentibus Capitulis, *diſcept.* 6. *nu.* 116. 119., & 122.

Firmæ tamen ſunt, donec à Capitulo generali non revocentur, *ibid. num.* 117. 118. 123. 133., & 138.; Vid. *Lex*.

ORDO.

Ordinum Regularium Leges eæ eſſe debent, per quas tranquillitas vigeat, & charitas ferveat, *diſcept.* 6. *num.* 11., & 12.

Ab aliorum *Ordinum* Conſtitutionibus declarandæ ſunt dubiæ alicujus Ordinis Conſtitutiones, *diſcept.* 6. *num.* 144.

Præſertim à Conſtitutionibus ejus Ordinis, à quo alterius Conſtitutiones deſumptæ fuerunt, *ibid. num.* 145.

Univerſus *Ordo* repræſentatur per Capitulum generale, *diſcept.* 6. *num.* 31., & 36.

In omnibus ferè *Ordinibus* acta generalis Capituli vim Legis habent, donec in ſubſequenti Capitulo revocentur, *diſcept.* 6. *num.* 146.

Univerſo *Ordini* nullum præjudicium inferri poteſt per quoſcumque actus, à Superioribus permiſſos, *diſcept.* 2. *num.* 108.

Religioſorum *Ordinum* jura facilè perimerentur, ſi ex facto Superiorum minui poſſent, *diſcept.* 2. *num.* 109.

Ordo Regularium primævo ſtatui reſtitutus, recuperat omnia primæva jura, *diſcept.* 2. *num.* 81.

Ordinis redintegratio ad primævum regularitatis ſtatum continet ea omnia, quæ antea ipſi competebant, *diſcept.* 2. *num.* 226., & 238.

Ordini ſuppreſſo, & poſtea reſtituto ad regularem ſtatum, reſtituitur jus præficiendi Rectorem, alioſque Religioſos pro Collegii regimine, *diſcept.* 2. *num.* 233., & 235.

Ordinis ſuppreſſi reſtitutio cum derogatione Literarum ſuppreſſionis redintegrat etiam jura, per ſuppreſſionem in alium translata, *diſcept.* 2. *num.* 97., & 103.

Ordinis redintegratio ad primævum ſtatum, aliquâ adjectâ exceptione, ampliſſimè intelligenda eſt quoad ea, quæ excepta non fuerunt, *diſcept.* 2. *num.* 241.

Ordinis redintegratio ad primævum regularem ſtatum cum derogatione Literarum ſuppreſſionis, *illis aliàs in ſuo robore permanſuris*, non eſt plenaria, *diſcept.* 2. *num.* 242.

Si verò clauſula illa = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris*, = adjecta fuerit poſt derogationem quarumcumque Conſtitutionum, plenitudini reſtitutionis non officit, *ibid. num.* 243., & 245.

Ordinis regularis plenaria reſtitutio quænam ſit? *diſcept.* 2. *num.* 230.

Et an tribuat ea, quæ antea ex vi ſpecialis gratiæ competebant? *ibid. num.* 231., & 234.

Ordo Clericorum Scholarum Piarum ab *Innoc. X.* redactus fuit in ſtatum merè ſecularem, *diſcept.* 2. *num.* 74.

Sed poſtea reſtitutus fuit ad ſtatum regularem, *ibid. nu.* 75., & 80.; Vid. *Collegium*, *Reſtitutio*.

Superiorum *Ordinis* Scholarum Piarum electio pertinet ad Præpoſitum Generalem cum voto deciſivo Adſiſtentium, *diſcept.* 2. *num.* 176.; Vid. *Collegium*, *Fundator*, *Jus*.

Ordini Antoniano, ex Conſtitutionibus *S. M. Clementis VIII.*, & *Gregorii XIII.*, conceditur eleemoſynarum collectio intuitu hoſpitalitatis, ab ejuſdem Ordinis Patribus exercitæ, *diſcept.* 7. *num.* 59.

Earumque Conſtitutionum diſpoſitio alteri Eccleſiæ, hoſpitalitatem non exercenti, convenire nequit, *ibid.*

Jus benedicendi animalia, ac oblationes recipiendi Patribus S. Antonii *Ordinis* Viennenſis à Summis Pontificibus conceſſum fuit intuitu hoſpitalitatis, ab eiſdem Patribus exercitæ; ideoque non iſtorum perſonæ, ſed loca, eis commiſſa, contemplata dici debent, *diſcept.* 7. *num.* 63.; Vid. *Benedictio*, *Conſuetudo*, *Eccleſia*, *Hoſpitalitas*, *Sententia*.

Abbati Monaſterii S. Jacobi *Ordinis* S. Benedicti plena competit poteſtas pro libito, ac etiam, ſinè causâ removendi Religioſos ab eorum officiis, *diſcept.* 4. *num.* 1. 6., & *ſeq.*

In iis *Ordinibus*, in quibus, ut in Ordine Benedictino, Superiores monarchicam juriſdictionem habent, remotio Officialium valida eſt, etiam, ſi ſinè causâ, *diſcept.* 4. *num.* 83.

An verò, quoties præceſſit promiſſio de non revocando, Abbas peccet, ſi id faciat, certant Doctores, & negativa ſententia verior videtur, dummodò pravus abſit affectus, & malus animus, *ibid. num.* 84.; Vid. *Abbas*, *Congregatio*, *Monaſterium*, *Regula*, *Remotio*.

Ordinis S. Hieronymi Monaſteria ſunt capacia adquirendi, & poſſidendi Bona, *diſcept.* 6. *num.* 93.

Ordo S. Hieronymi amplectitur Regulam S. Auguſtini, *diſcept.* 6. *num.* 112.

Ordo S. Hieronymi, Regularis diſciplinæ normam deſumpſit ab antiquo Monaſterio S. Mariæ Eremitarum S. Auguſtini Civitatis Florentiæ, *diſcept.* 6. *num.* 142.

In *Ordine* S. Hieronymi admitti ſolent ad habitum regularem minores annis 18., *diſcept.* 6. *num.* 96.

Et Novitii erudiri ſolent in Scholis ſub Magiſtrorum diſciplinâ per ſeptennium, computato probationis anno, *ibid. num.* 97.

Facultas autem diſpenſandi à ſeptennio reſervata

Digitized by Google

eſt Generali, vel Capitulo privato, aut Definitorio Capituli generalis, *ibid. num.* 98.

In *Ordine* S. Hieronymi, quæcumque ordinationes ut vim Legis habeant, adprobari debent in tribus ſequentibus Capitulis, *diſcept.6.n.*116. 119., & 122.

Firmæ tamen ſunt, donec à Capitulo generali non revocentur, *ibid. num.*117.118.123.133., & 138.

Ordinis S. Hieronymi, Generalis,pollet facultate Capituli generalis quoad diſpenſationem Statutorum Ordinis, *diſcept.* 6. *num.* 159.

Tenetur tamen de conceſſis diſpenſationibus Capitulo generali rationem reddere, *ibid. num.* 160.; Vid. *Superior*.

Ordinis S. Hieronymi Capitulum generale facultatem habet reſtringendi, vel ampliandi juriſdictionem Generalis, Priorum, aliorumque Officialium, *diſcept.* 6. *num.* 147.

Ordinis S. Hieronymi Capitula privata facultatem habent condendi mandata, vim Legis habentia, donec à Capitulo generali derogata fuerint, *diſcept.* 6. *num.* 114., & 115.

In *Ordine* S.Hieronymi an idem ſint *ordinationes*, & *extravagantes*? *diſcept.* 6. *num.* 120.

Conſtitutiones *Ordinis* S. Hieronymi non obligant nec ad culpam venialem, ſed ad pœnam dumtaxat corporalem, *diſcept.* 6. *numer.* 115.

In *Ordine* S. Hieronymi, quotieſcumque generalis Viſitator Prioratum adipiſcitur, eo ipſo vacat munus Viſitatoris generalis, *diſcept.* 6. *numer.* 88.

In *Ordine* S. Hieronymi prohibentur reelectiones Priorum, niſi elapſo triennio à terminatione eorum officii, vel alia novâ electione intercedente, *diſcept.* 6. *num.* 85.

In *Ordine* S. Hieronymi electus in Superiorem generalem cogi poteſt ad id munus acceptandum, *diſcept.* 6. *num.* 89.

In *Ordine* S.Hieronymi à quibus fiat electio Superioris generalis? *diſcept.* 6. *num.* 5. 84., & 87.

Monachi *Ordinis* S. Hieronymi poſt decennium à die profeſſionis ſuffragium habent in Capitulo, *diſcept.* 6. *num.* 99.

Religioſi *Ordinis* S. Hieronymi, ob eorum demerita in aliud Monaſterium tranſlati, nonniſi poſt quadriennium in Capitulo ſuffragium ferre poſſunt, *diſcept.6. nu.*95.

In *Ordine* S. Hieronymi omnes proceſſus fabricati contra Monachos, tranſmittuntur ad Archivium Ordinis, ibique conſervantur uſque ad eorum mortem, *diſcept.6. num.*136.

Item Monachus de aliquo crimine inquiſitus, ac in carcere, vel cella detentus, in electione Prioris ſui Monaſterii ſuffragium ferre nequit, *ibid. num.* 137.

Vid. *Extravagans*, *Lex*, *Novitius*.

Ordini Prædicatorum Indultum à Julio II. conceſſum fuit, quo appellans, etiam prætextu gravaminis à remotione ab officio Prioratus, ipſo facto ab eodem officio abſolvitur, *diſcept.* 4. *nu.* 106.

Ordo Militaris S. Mauritii permittit dumtaxat Matrimonium cum unica, & virgine, *diſcept.* 3. *num.*225.

Miles *Ordinis* Sancti Stephani, retinere poteſt Penſiones etiam bigamus, *diſcept.* 3. *numer.* 240.

P

PAROCHUS.

Parochis ſervari decet, quæ ad animarum Curam ſpectant, ut cum de Baptiſmate, ſepultura, aut ſimilibus agitur, *diſcept.* 7. *numer.* 72.

Primitiæ, licet *Parocho* debitæ, poſſunt ab aliis vigore conſuetudinis, aut contrariæ conceſſionis exigi, *diſcept.* 7. *num.*78.

Vid. *Conſuetudo*, *Immemorabilis*.

Parochi ſpecialem in Sacramento Matrimonii diligentiam exhibere tenentur, *diſcept.* 5. *numer.* 9.

Parochi non debent filiabus concedere facultatem nubendi contra voluntatem Parentum, *diſcept.* 5. *num.*5.

Præſertim, quum tale connubium vergat in illorum dedecus, *ibid.*; Vid. *Matrimonium*.

PAROCHIALIA JURA.

Populi pietas, ac ſpecialis cultus erga aliquem *Sanctum*, *Parochiale* jus non conſtituit, *diſcept.7. num.*75.

Præſertim, ſi augmentum ejus cultus alicui Regulari Ordini ſpeciatim commendatum ſit, *ibid.*

Benedictio animalium in die feſto *S. Antonii Abbatis*, *Parochialibus juribus* adnumerari nequit, *diſcept.7.num.*68.73., & 75.

De Summorum Pontificum poteſtate transferendi in PP. Antonianos jus benedicendi animalia atque oblationes recipiendi, licèt id à *Parochiali jure* dependeret, dubitandum non eſt, *diſcept.7. num.*70.

Maximè,cum id Summi Pontifices fecerint majoris cauſsâ boni, *ibid. num.* 7.

Parochialia jura præſcribi poſſunt, *diſcept.* 7. *nu.* 69., Vid. *Jus*.

PARS.

Id, quod à majori, & ſaniori *parte* totius Ordinis actum, probatumque eſt, impugnari nequit à paucis Religioſis, *diſcept.6. num.* 54., & *num.* 56.

Prævalet, quod à majori, & ſaniori *parte* Capituli geſtum fuerit, niſi pauciores aliquid rationabiliter obiiciant, & probent, *diſcept.6.num.* 57., & 58.

PATER.

Pater juſta ex cauſſa jus habet prohibendi Matrimonium filio, *diſcept.* 5. *num.*6.

Patris diſſenſus enumeratur inter juſtiſſimas prohibendi Matrimonii cauſſas, *diſcept.* 5. *numer.*7.

PA-

PATRONUS.

Patronorum confeſſiones de natura ſimplicis Beneficii, dignitate carentis, pleniùs probant, *diſcept.* 1. *nu.* 183.

PAULUS V.

Paulus V. Conclaviſtis tàm Clericis, quàm Laicis, modò Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine, privilegium retinendi, & transferendi Penſiones reſtituit, *diſcept.* 3. *numer.* 35.

Paulus V. facultatem retinendi, ac transferendi Penſiones reſtituit Conclaviſtis uxoratis cum unica, & virgine, non autem Bigamis, *diſcept.* 3. *num.* 159.

PECCARE.

Omnes labi, ac *peccare* quâ privatim, quâ publicè, ait *Thucidites*, *diſcept.* 4. *nu.* 71.

PENSIO.

Penſionis reſervatio ſuâptè naturâ odioſa eſt, *diſcept.* 3. *num.* 131.

Penſio æquè, ac Beneficium Penſionarii morte extinguitur, *diſcept.* 1. *nu.* 2.

Penſionis, alioquin extinguendæ, retentio odioſa eſt, *diſcept.* 3. *num.* 133.

Penſionis retentio in ſtatu laicali, ac multò magis conjugali improbatur, *diſceptat.* 3. *numer.* 2.

Penſionis legitimè conſtitutæ retentio in ſtatu laicali faciliùs conceditur, *diſcept.* 3. *num.* 12.

Facultas retinendi *Penſiones* minùs odioſa eſt facultate transferendi, *diſcept.* 3. *num.* 169.

A facultate retinendi *Penſionem* colligi nequit facultas transferendi, *diſcept.* 3. *numer.* 15., *&* 137.

Privilegia Conclaviſtarum, ac Cubiculariorum quoad retinendas vel transferendas *Penſiones* diverſa ſunt, *diſcept.* 3. *nu.* 238.

Facultas transferendi *Penſiones* metienda eſt ab habilitate transferentis, & poteſtate, illi tributa, *diſcept.* 3. *num.* 179., *&* 182.

Facultate transferendi *Penſiones* non gaudet, qui non docet, omnia obſtacula transferendi per diſpenſationem ſublata fuiſſe, *diſcept.* 3. *numer.* 183.

Legitimam *Penſionum* aſſecutionem, & retentionem ſupponit facultas eas transferendi, *diſcept.* 3. *num.* 173., *&* 180.

Penſionis translatio ut valeat, docendum eſt à translatario de legitima transferendi facultate, *diſcept.* 3. *num.* 136.

Penſionis extinctionem impedire nequit translatio facta abſque legitimâ facultate, *diſcept.* 3. *num.* 137.

Penſionis transferendæ facultas non eſt illi acceſſoria, & ſpeciali notâ digna, *diſcept.* 3. *num.* 147. 181., *&* 182.

Facultas transferendi *Penſiones* eſt odioſiſſima, *diſcept.* 3. *num.* 13. 27. 121., *&* 144.

Et eſt contra naturam *Penſionis*, *ibid. num.* 14. 43., *&* 121.

Ac maximum præjudicium parit Eccleſiæ, & Titulari, *ibid. num.* 16.

De Re Eccleſiaſt.

Facultas transferendi *Penſionem* ſtrictiſſimè intelligenda eſt, *diſcept.* 3. *num.* 145.

Penſionis translatio difficillimè ſolet, ac debet concedi, *diſcept.* 3. *nu.* 17.

Nec niſi Cardinalibus, aut aliis perſonis de Apoſtolica Sede benemeritis, *ibid. num.* 18.

Nec umquam conceſſa cenſetur, niſi fuerit expreſſa, *ibid. num.* 19. 44. 61. 146. 149. 171., *&* 195.

Facultas transferendi *Penſiones*, etiam quando conceditur Clericis non conjugatis, expreſſam mentionem requirit, *diſcept.* 3. *num.* 60.

Penſionis transferendæ facultas certò probanda eſt à translatario, *diſcept.* 3. *num.* 4.

Indulta retinendi, & transferendi *Penſiones* non debent extendi ultra eorum limites, *diſcept.* 3. *num.* 9, *&* 65.

Indulta retinendi, ac transferendi *Penſiones* non recipiunt extenſionem ab uno ad alterum caſum, *diſcept.* 3. *nu.* 70.

Indulta retinendi, ac transferendi *Penſiones* in uno ſtatu conceſſa, non ſuffragantur pro alio ſtatu, non expreſſo, *diſcept.* 3. *num.* 66.

Facultas transferendi *Penſiones* juſta ex cauſſa, quandoque concedi ſolet Laicis uxoratis cum unica, & virgine, *diſcept.* 3. *ibid.* 197.

Obtinens per unicum libellum ſub eadem die duplex Indultum retinendi *Penſiones* in ſtatu etiam conjugali, & eas transferendi, non poteſt frui hoc poſteriori Indulto, in quo nulla facta fuit mentio ſtatus conjugalis, *diſcept.* 3. *num.* 10.

Sublato Matrimonii obſtaculo pro obtinenda *Penſione*, non tollitur illud defectus Clericatus, *diſcept.* 3. *num.* 87.

Penſionis transferendæ facultatem habent Conclaviſtæ etiam Laici, modò Matrimonium contraxerint cum unica, & virgine, *diſcept.* 3. *num.* 6., *&* 29.

Penſiones retinendi, & transferendi facultate ante *Sanctum Pium V.*, donabantur Conclaviſtæ, etſi Laici uxorati, & bigami, *diſcept.* 3. *num.* 30.

Penſiones retinendi, ac transferendi facultatem *S. Pius V.* Conclaviſtis Laicis, & uxoratis prohibuit, *diſcept.* 3. *num.* 32.

Immò tam Clericis, quàm Laicis ademit facultatem Penſiones transferendi, *ibid. num.* 33.

Clericos Conclaviſtas in cælibatu viventes *Sixtus V.* Pianæ conſtitutioni derogans, reddidit capaces *Penſiones* transferendi, *diſcept.* 3. *numer.* 135.

Penſiones retinendi, & transferendi facultatem *Paulus V.* Conclaviſtis tàm Clericis, quàm Laicis, modò Matrimonium cum unica, & virgine contraxerint, reſtituit, *diſcept.* 3. *num.* 35., *& nu.* 159.

Indulta retinendi, ac transferendi *Penſiones*, Dapiferis conceſſa, an competant etiam uxoratis? *diſcept.* 3. *num.* 125.

Facultas transferendi *Penſionem* Bigamis concedi non ſolet, *diſcept.* 3. *nu.* 92., *&* 113.

Et, ſi conceditur, expeditur per Secretariam Brevium Secretorum, *ibid. numer.* 91., & 201.

Et expediuntur duo Brevia ſeparata, alterum retinendi *Penſionem*, & alterum transferendi, *ibid. nu.* 91.

Indultum retinendi *Penſiones*, etiam in ſtatu bigamiæ expediri ſolet per organum Datariæ, *diſcept.* 3. *nu.* 200.

Penſiones conſequi, & retinere, ut, non obſtante bigamiâ, Indultarius valeat, derògatio generalibus Conciliis, & Bullæ *S. Pii* non requiritur, *diſcept.* 3. *num.* 95., & 98.

Facultas, tametſi præventiva, retinendi *Penſiones* in ſtatu bigamiæ, vera diſpenſatio eſt, *diſcept.* 3. *num.* 74., & *num.* 207.

Penſionis retentio difficiliùs Bigamis, quàm aliis uxoratis conceditur, *diſcept.* 3. *num.* 91., & *num.* 134.

Bigamis vix ac rarò indulgetur *Penſionis* retentio, ac difficilius translatio, *diſcept.* 3. *numer.* 198.

Pro novis adquirendis *Penſionibus* privilegia Conclaviſtarum Bigamis non proſunt, *diſcept.* 3. *num.* 186.

Sub Indulto retinendi, ac transferendi *Penſiones* ut comprehendantur Bigami, ſpeciali egent mentione, *diſcept.* 3. *num.* 160.

Privilegia Conclaviſtarum pro obtinendis *Penſionibus* non proſunt Bigamo, etiamſi antea obtinuerit præventivum Indultum retinendi Penſiones etiam in ſtatu bigamiæ, *diſcept.* 3. *num.* 192., & 223.

Nec etiam proſunt pro transferendis Penſionibus, *ibid. num.* 193., & 224.

Eximia Laicorum merita tueri nequeunt antiquas eorum facultates, & privilegia *Penſiones* retinendi, ac transferendi, *diſceptat.* 3. *num.* 229.

Sub Indulto transferendi *Penſiones* ne comprehendantur Bigami, interpretatio capienda eſt, *diſcept.* 3. *num.* 59.

Privilegia Conclaviſtarum de transferendis *Penſionibus* prodeſſe Bigamo, jam antea peculiare Indultum pro retinendis Penſionibus nacto, an ſenſerit *Card. de Luc.*? *diſcept.* 3. *num.* 231., & 237.

Diſpenſatus à bigamia pro retinenda *Penſione*, ſi profiteatur in Ordine militari, in quo permittitur Matrimonium cum unica, & virgine, non poteſt in eo Ordine Penſionem retinere, Matrimonio cum vidua contracto, *diſcept.* 3. *num.* 226.

Diſpenſatio à bigamia pro retentione *Penſionis* non prodeſt pro illius translatione, *diſcept.* 3. *num.* 86. 99., & 105.

Diſpenſatio à futura bigamiæ labe quoad effectum transferendi *Penſiones*, nonniſi Nepotibus, aut Conſanguineis Summi Pontificis, aut Magnatibus concedi ſolet, *diſcept.* 3. *numer.* 199.

Vid. *Bigamus*, *Diſpenſatio*, *Incapax*, *Indultum*, *Gratia*, *Penſionarius*, *Pontifex*, *Privilegium*.

PENSIONARIUS.

Penſionario contrahenti Matrimonium cum vidua, quæ poſt duos menſes deceſſit, & erat ad copulam inhabilis, non obſtat bigamiæ exceptio, *diſcept.* 3. *num.* 121.

PERSONA.

Ut quis dicatur *Perſona* Eccleſiaſtica, ſatis eſt, quod aliquo gaudeat Clericorum privilegio, *diſcept.* 3. *num.* 218.

PERSONATUS.

Perſonatus, vel dignitates ſecundùm inſtitutionem intelligimus, *diſcept.* 1. *numer.* 21., & 149.

Simplici etiam *Perſonatui* convenit dignior locus, *diſcept.* 1. *num.* 144.

PETRUS DE LUNA.

Acta *Petri de Luna* PſeudoPontificis ſub Benedicti nomine, pro bono pacis, in Conſtantienſi Concilio confirmata fuerunt, *diſcept.* 6. *numer.* 44.

S. PIUS V.

S. Pius V. Conclaviſtis Laicis, & uxoratis facultatem retinendi, ac transferendi Penſiones prohibuit, *diſcept.* 3. *num.* 32.

Immò tàm Clericis, quàm Laicis Conclaviſtis facultatem Penſiones transferendi ademit, *ibid. num.* 33.

Privilegia Conclaviſtis, aliiſque perſonis Laicis, uxoratis vel bigamis conceſſa quoad largitiones rerum Eccleſiaſticarum, *S. Pius V.* abrogavit, *diſcept.* 3. *nu.* 154.

S. *Pius V.* privilegia Conclaviſtarum, & aliorum, qui eſſent uxorati Laici, vel Bigami, obtinendi, vel transferendi Penſiones, etiam ob quæcumque merita, & per contractum quæſita, revocavit, *diſcept.* 3. *num.* 114., & 153.

PÆNA.

Veteres *pœnæ* Canonicæ in Bigamos, *diſcept.* 3. *num.* 26.

CARDINALIS PÆNITENTIARIUS.

Cardinalis *Pœnitentiarius* major ampliſſimis gaudet facultatibus pro eligendis iis, qui Sacramentum pœnitentiæ adminiſtrare debent, *diſcept.* 2. *num.* 178.

A Cardinali *Pœnitentiario* majore eliguntur, & removentur Lateranenſis, & Liberianæ Baſilicæ Pœnitentiarii, licèt Regulares ſint ex Ordine Prædicatorum, & S. Franciſci, *diſcept.* 2. *nu.* 177., & 182.

Pœnitentiarii Minores Ordinis Prædicatorum in Baſilica Liberiana conſtitui, & removeri debent à Provinciali Provinciæ Romanæ, non autem à Cardinali *Pœnitentiario*, *diſcept.* 2. *numer.* 180.

SUMMUS PONTIFEX.

Summum *Pontificem* movens cauſa finalis, ea fuiſſe cenſenda eſt, quæ utilior, quæ dignior eſt, quæque publico bono proſpicit, *diſcept.* 7. *num.* 64.

Quod

Quod Summi *Pontifices* ſibi licere non patiuntur, eorum Succeſſoribus indicant, *diſcept.* 3. *numer.* 34.

Pontifices in Conſtitutionibus generalibus ſemper excipere conſueverunt ea, quæ ſub Conſtitutione comprehendere noluerunt, *diſcept.* 2. *numer.* 237.

Papa non præſumitur cogitaſſe inſolita, & ardua concedi, *diſcept.* 3. *num.* 172.

Summorum *Pontificum* Nepotibus, & Conſaguineis quæ conceduntur, Indulta, eximia, & inſignia eſſe conſueverunt, *diſcept.* 3. *num.* 96.

Nonniſi Nepotibus, aut Conſanguineis Summi *Pontificis*, aut Magnatibus concedi ſolet diſpenſatio à futura bigamiæ labe quoad effectum transferendi Penſiones, *diſcept.* 3. *num.* 199.

Pontificiæ authoritatis præcipuum eſt ad dignitatis faſtigium Beneficia extollere, *diſcept.* 1. *n.* 12.

Plures Summorum *Pontificum* enunciativæ titulum dignitatis probant, *diſcept.* 1. *num.* 58.

Dignitatis enunciationes à *Papa* factæ, faciliùs probant, quando is, cui dignitatis nomen tribuitur, ſit Rector Eccleſiæ, inferiores dumtaxat Clericos habentis, *diſcept.* 1. *num.* 106.

Secùs, ſi agatur de Primiceriatu Eccleſiæ Cathedralis, in quo ſinguli Canonici ſe pares eſſe contendunt, *ibid. num.* 107.

Pontifex qualitates Beneficii ſcire non præſumitur, *diſcept.* 1. *num.* 114.

Papa providere cenſetur juxta narrata in ſupplicatione, *diſcept.* 1. *num.* 115.

Papa aliquem nominans dignitatis titulo, in dignitate ipſa illum adprobare non intelligitur, *diſcept.* 1. *nu.* 64.

Niſi concurrat diſpoſitiva Summi Pontificis voluntas, *ibid. num.* 65.

Papa enuncians Primiceriatus dignitatem, *quia nobis nuper exhibita petitio continebat*, non probat, *diſcept.* 1. *num.* 96.

Papa enuncians aliquid, *ſicuti ſe habet fide dignorum aſſertio*, non videtur probare, & adfirmare, *diſcept.* 1. *num.* 95.

In enunciatione facta à *Papa*, *ſecundùm id, quod exhibita petitio continebat*, ſubintelligitur, etiamſi deſit clauſula = *Si preces veritati nitantur* =, *diſcept.* 1. *num.* 97.

Verba *Papæ* nominantis aliquem ſub titulo dignitatis, non tribuunt dignitatis jus, quando ſunt ad alium finem directa, *diſcept.* 1. *num.* 90.

Si verò alium effectum habere nequeant, tunc veritatis præſumptionem inducunt ſaltem in ea cauſſa, cujus occaſione eſſent prolata, *ibid. num.* 91.

Ex eo quod *Papa* conferens alicui Beneficium, eum nominet Clericum, Clericatus non probatur, *diſcept.* 1. *num.* 68.

A *Papa* incidenter factæ enunciationes, & denominationes non probant, *diſcept.* 1. *num.* 69.

Papæ aſſertio, ſuper quà non fundatur ejus intentio, habetur veluti mera enunciatio, incidenter, & propter aliud facta, *diſcept.* 1. *n.* 76.

Facti alieni enunciatio emiſſa à *Papa*, ſuper ea intentionem ſuam non fundante, nequidem præſumptionem facit, *diſcept.* 1. *num.* 81. & 104.

Aſſertio Summi *Pontificis* ut probet, opus eſt, eam eſſe de facto proprio, & ſuper illa fundari gratiam, *diſcept.* 1. *num.* 75.

Papæ aſſertio de facto alieno, & alteri præjudicium inferente, non probat, *diſcept.* 1. *num.* 110.

In facto alieno, & minimè geſto coram Summo *Pontifice*, error adeſſe poteſt, *diſcept.* 1. *n.* 78.

Papa, quæ in facto conſiſtunt, ignorare præſumitur, *diſcept.* 1. *num.* 80.

Papæ aſſertio de facto non ſuo, habetur, tamquam mera enunciativa, *diſcept.* 1. *num.* 77.

Vid. *Denominatio*, *Enunciativa*.

De Summorum *Pontificum* poteſtate transferendi in PP. Antonianos jus benedicendi animalia, atque oblationes recipiendi, licèt id à Parochiali jure dependeret, dubitandum non eſt, *diſcept.* 7. *num.* 70.

Maximè, cum id Summi *Pontifices* fecerint majoris cauſsâ boni, *num.* 71. & Vid. *Benedictio*, *Ordo*.

Summi *Pontifices* plurimis in Eccleſiis, & Ordinibus electionem per ſcrutinium improbavere, *diſcept.* 6. *num.* 105.

Vid. *Electio*, *Lex*.

POPULUS.

Populi pietas, ac ſpecialis cultus erga aliquem Sanctum, Jus parochiale non conſtituit, *diſcept.* 7. *num.* 75.

Præſertim, ſi augmentum ejus cultus alicui Regulari Ordini ſpeciatim commendatum ſit, *ibid.*.

POSSESSIO.

Nova *poſſeſſio* non requiritur, ut Prælatus, primævam dignitatem, abſque ejus culpâ ſuppreſſam, recuperet, *diſcept.* 2. *num.* 107.

POTESTAS.

Quibus *poteſtas* data eſt condendi Leges, competit etiam poteſtas corrigendi eos, qui iiſdem Legibus non parent, *diſcept.* 2. *num.* 123.

Juriſdictionem, & *poteſtatem* meri, ac mixti imperii ſupremam habet Capitulum generale Ordinis, *diſcept.* 6. *num.* 37.

Poteſtatem condendi Leges Capitulum generale Ordinis habet immediatè ab Eccleſia, & Summo Pontifice, *diſcept.* 6. *num.* 36.

Poteſtas removendi Rectorem Collegii ſi Extraneis conferretur, Religioſorum famæ non benè conſultum foret, *diſcept.* 2. *num.* 72.

PRÆEMINENTIA.

Rectori Collegii competit *præeminentia* in iis, quæ ad Collegium pertinent, *diſcept.* 2. *n.* 147.

Vid. *Collegium*, *Jus*.

Præeminentiam Canonicis Diaconis ſupra Canonicos Presbyteros tribuens Neapolitanæ Eccleſiæ conſuetudo, improbata eſt, *diſcept.* 1. *num.* 211.

Præeminentiam Canonicis Diaconis Neapolitanæ Eccleſiæ abſtulit Cardinalis Jeſualdus, eamque contulit Canonicis Presbyteris, *diſcept.* 1. *num.* 151.

Vid.

Vid. *Canonicus*, *Dignitas*, *Eccleſia*.

PRÆINTONARE.

Antiphonas *præintonandi* munus exerceri debet à Canonico ultimi Ordinis, ſcilicet ſubdiaconalis, *diſcept.1. num.25.*

Præintonare antiphonas in Choro ad Primicerii officium pertinet, *diſcept.1. num.53.*

Vid. *Canonicus*, *Dignitas*, *Eccleſia*.

PRÆLATUS.

Quæ ad ætatem, ſcientiam, honeſtamque vitam eligendorum in *Prælatos* ſpectant, quælibet Religio decernere poteſt, *diſcept.6. num.157.*

Prælati patientia non officit, quoties agitur de auferendo jure queſito alicui Ordini Religioſo, *diſcept.2. num.203.*

Sicut nec obeſſet ejuſdem Prælati expreſſa renunciatio, *ibid. num.204.*

Prælatus primævæ dignitati, abſque ejus culpâ ſuppreſſæ, reſtitutus, eam recuperat abſque novâ conceſſione, vel poſſeſſione, *diſcept. 2. num. 107.*

Prælatorum Regularis domus electio pertinet ad Collegium ipſum, cujus Prælatus eſt eligendus, *diſcept.2. num.175. & 181.*

Extraneos *Prælatos* electioni Superiorum Religioſæ domus immiſceri, prohibent Sacri Canones, *diſcept.2. num.249.*; Vid. *Collegium*.

Prælati omnes Regulares poſſunt Superiores non conventuales, ſed merè obedientiarios ſinè cauſsâ, & ipſorum arbitrio officio ſuo deſtituere, *diſcept.4. num.40.*

Et hoc jure ubique hodie vivitur, *ibid.*; Vid. *Abbas*, *Officialis*, *Monachus*, *Remotio*.

Prælatorum accuſatio ne facilè admittatur, providè SS. PP. ſtatuerunt, *diſcept.4. num.72.*

Prælati, quaſi ſignum ad Sagittam poſiti ſunt, &, quia non poſſunt omnibus complacere, frequenter odium multorum incurrunt, *diſcept.4. num.69.*

Vid. *Accuſatio*, *Præpoſitus*.

Ad *Prælatos* præcipuè ſpectat filiorum obedientiam erga Patrem promovere, *diſcept.5. num. 11.*

Prælati mortaliter peccarent, ſi Matrimonia filiorum, cum eorum familiæ dedecore, demandarent, vel non prohiberent, *diſcept. 5. num. 10.*

Prælati ſuum munus non implerent, Matrimonium permittendo iis, quos conſtat non aliter contrahere, quàm ſagrilegè & in mortali peccato, *diſcept.5. num.12.*; Vid. *Matrimonium*.

PRÆPOSITUS.

Præpoſitus, ac ceteri Officiales in Monaſteriis Ordinis Sancti Benedicti ab Abbate eligi debent, *diſcept.4. num.3.*

Ejuſdemque omnimodæ poteſtati ſubſunt, *ibid. d. num.3., & num.8.*

Præpoſiti nomine ſubpriorem venire non poſſe, oſtenditur, *diſcept.4. num.94. & ſeqq.*

Præpoſiti nomine Prior Clauſtralis intelligitur, *diſcept. 4. num. 100.*

Et ad Priorem pertinet cura rerum ſpiritualium, *ibid.*

Præpoſiti niſi officio ſuo deeſſe velint, multorum odia evitare nequeunt, *diſcept.4. num.68.*

Præpoſitis ſuis, Subditi, tametſi jure correcti, magna crimina objicere ſolent, ut moleſtiam eis exhibeant, *diſcept.4. num.70.*

In remotione Decanorum, & *Præpoſiti*, utpotè in majori gradu conſtitutorum, ex Regula S. Benedicti, trina monitio requiritur, quia majori eum maturitate corripiendi ſunt; quæ ratio ceſſat in remotione aliorum Officialium inferiorum, *diſcept.4. num.93.*

Ex Regula S. Benedicti, *Præpoſitus* antequam ab officio ſuo removeri poſſit, quater verbis admonendus eſt, &, ſi non emendaverit, correctio diſciplinæ Regularis eſt eidem adhibenda, *diſcept.4. num.7.*

Hic tamen modus non fuit à Regula præſcriptus pro forma neceſsariò adimplenda, *ibid. num.9.*

Nec derogat proinde Abbatis poteſtati pro libito removendi Præpoſitum, *ibid. num.10.*

Vel intelligendus eſt de ſpeciali aliquo caſu, in quo Abbas in figura Judicis, & criminaliter procedat, *ibid. num.14.*

Vid. *Abbas*, *Regula*, *Remotio*.

PRÆSCRIPTIO.

Præſcriptio immemorabilis non aliâ tollitur conſuetudine, quàm immemorabili, *diſcept. 7. num.45. & 46.*

Præſcriptio immemorabilis nè decennali conſuetudine everſa dicatur, ſufficit, eum hac nullam concurrere coactionem, *diſcept.7. num.46.*

Ad *præſcribendum* jus deputandi Rectorem unicus deputationis actus non ſufficit, *diſcept. 2. num.116. & 118.*

Præſcriptio in actibus facultativis non datur, *diſcept.4. num.119. & 121.*

Præſcriptiva poſſeſſio niſi incæperit ab actu poſitivo quieſcientiæ,& reſiſtentiæ reſpective,officium manuale nequit ex conſuetudine perpetuum fieri, *diſcept.4. num.120.*

Contra jus alicui competens in vim Pontificiæ conceſſionis, univerſalis conſuetudinis, ac oncroſi etiam tituli, *præſcribere* nemo umquam poteſt, *diſcept.7. num.58.*

Parochialia jura *præſcribi* poſſunt, *diſcept.7.n.69.*

Vid. *Centenaria*, *Immemorabilis*, *uſus*.

PRÆSENTATIO.

Præſentationes, & Collationes Primiceriatus, tamquam Canonicatus præbendati, dignitatem excludunt, *diſcept.1. num.161. & 168.*

Vid. *Canonicus*, *Dignitas*.

PRÆSUMPTIO.

Præſumptionem nequidem facit enunciatio facti alieni emiſſa à Papa, ſuper eâ actionem ſuam non fundante, *diſcept.1. num.81. & 104.*

Præſumendum eſt, eos, quorum fidei Teſtator commiſit receptionem Alumnorum in Collegio, eâdem fide uſuros eſſe in recipiendis Convictoribus, *diſcept.2. num.167.*

PRAXIS.

Sola *Praxis* ſufficit pro ſtatuenda poteſtate Capituli generalis condendi novas Leges, & veteres motandi, *diſcept.6. num.45.*

PRE-

PRESBYTER.

Presbyteri priſcis Eccleſiæ ſeculis addicebantur Eccleſiæ, ut unà cum Epiſcopo Senatum conſtituentes, tamquam ipſius Vicarii, ad opus quodlibet ab eo adhiberentur, *diſcept.* 1. *n.* 49., & 199.; Vid. *Dignitas*.

PRIMICERIATUS.

Primiceriatus an dignitas ſit, præcipuè id pendet a primæva inſtitutione ipſius Beneficii, & Eccleſiæ, *diſcept.* 1. *num.* 54.
Primiceriatus dignitas non eſt, niſi in loco ita reputetur, & habeat dignitatis ſigna, *diſcept.* 1. *num.* 28.
Primiceriatus, adminiſtratione, ac juriſdictione carentis, dignitatem, quæ excludunt argumenta, prævalere debent, *diſcept.* 1. *num.* 38.
Primiceriatus dignitatem enuncians Papa, quia *nobis nuper exhibita petitio continebat &c.*, non probat, *diſcept.* 1. *num.* 96.
Enunciatio *Primiceriatus*, tamquam primæ dignitatis, in Literis Apoſtolicis facta, non continens aſſertionem Papæ, nec eum ad gratiam movens, non probat, *diſcept.* 1. *num.* 82., & 89.
Primiceriatus enunciatio in Literis Apoſtolicis incidenter facta, non probat, *diſcept.* 1. *num.* 83., & 104.
De *Primiceriatu* ubi agitur Eccleſiæ Cathedralis, in qua ſinguli Canonici ſe pares eſſe contendunt, non procedit, quod dignitatis enunciationes, à Papa factæ, facilius probent, *diſcept.* 1. *num.* 107.
Vid. *Primicerius*.

PRIMICERIUS.

Primicerii, & Cantoris, ex primeva ſua inſtitutione, idem erat officium, *diſcept.* 1. *num.* 22.
Primicerii nomen, officii erat, non Ordinis, *diſcept.* 1. *num.* 24.
Primicerio incumbit cura, ut Divina officia rectè perſolvantur, *diſcept.* 1. *num.* 21. 27., & 222.
Ad *Primicerii* officium pertinet præintonare Antiphonas in Choro, *diſcept.* 1. *num.* 53.
Primicerii nomen ſatis non eſt ad dignitatem adſtruendam, *diſcept.* 1. *num.* 22. 27. 46. 120. 211., & 218.
Primicerius, qui dignitatis gradum ſibi adſerit, eum plenè probare debet, *diſcept.* 1. *num.* 1., & *num.* 36.
Primicerio nulla competit adminiſtratio Bonorum Eccleſiæ cum juriſdictione, *diſcept.* 1. *num.* 26., & 57.
Primicerio, cui ex primæva ſua inſtitutione demandabatur officium, nonniſi Canonicis inferioris ordinis deferri ſolitum, dignitatis gradus tributus dici nequit, *diſcept.* 1. *num.* 56.
Primicerium inter, & primam Neapolitanæ Eccleſiæ Diaconum controverſia de jure præcedendi excitata, & deciſa contra Primicerium, *diſcept.* 1. *num.* 125.
Primicerio competere poteſt prima ſeſſio in Choro, non honoris, ſed ſui officii cauſsâ, *diſcept.* 1. *num.* 221.
Non à *Primicerio*, ſed à digniore Capituli Canonicus petere debet licentiam exeundi è Choro, *diſcept.* 1. *nu.* 36.
Primicerius Eccleſiæ Neapolitanæ non percipit emolumenta duplicia, *diſcept.* 1. *num.* 230.
Neque reperitur in poſſeſſione celebrandi functiones Pontificales, abſente Archiepiſcopo, *ibid. num* 231.
Vid. *Litera*, *Pontifex*.

PRIMITIÆ.

Primitiæ, licèt Parocho debitæ, poſſunt ab aliis vigore conſuetudinis, aut contrariæ conceſſionis exigi, *diſcept.* 7. *num.* 78.

PRINCEPS.

Ad *Principis* curam ſpectat, ut ſuprema hominum judicia plenum exitum habeant, *diſcept.* 2. *num.* 217.
In reſtitutionibus *Principum* venire ſolent illa, quæ ex Juris diſpoſitione competunt, *diſcept.* 2. *num.* 93.
A *Principe* facta reſtitutio tantum reddere debet, quantum abſtulit læſio, *diſcept.* 2. *num.* 227.
Præſertim, quando plenaria eſt, nec dat priſtinam faciem, & agitur de iis, quæ ſequuntur ipſius reſtitutionis naturam, *ibid. nu.* 228.
A *Principe* facta reſtitutio, reponit omnia in priſtinum ſtatum, *diſcept.* 2. *num.* 84.
Præſertim, quando priſtinam faciem, & naturam non mutat, *ibid. num.* 85.
Veluti, ſi Ordo aliquis regularis, non immutatâ priſtinâ ſui facie, fuerit ad primævum ſtatum reſtitutus, *ibid. num.* 86.
A *Principe* facta reſtitutio, reponit omnia in priſtinum ſtatum, etiam quoad jura illa, quæ alteri quæſita fuerunt, *diſcept.* 2. *num.* 89.
Præſertim, quando conſtat, ipſum pleniſſimè reſtituere voluiſſe, *ibid. num.* 92.
Reſtitutio data à *Principe* vel adverſus privationem ſecutam ex alia cauſſa, quàm ex delicto reſtituti, vel non ob ejus peculiarem gratiam, & favorem, ſed ex juſtitia aut publico bono, ſemper reddit jura omnia, etiam in tertium tranſlata, *diſcept.* 2. *num.* 94., & 105.
Vid. *Collegium*, *Gratia*, *Pontifex*.

PRIOR.

Priorum juriſdictio non læditur ex eo, quod alius eorum negligentiam ſupplere valeat, *diſcept.* 6. *num.* 148.
Prioris officium in Monaſteriis adhuc in uſu eſt, *diſcept.* 4. *num.* 101.
Præpoſiti nomine *Prior* Clauſtralis intelligitur, *diſcept.* 4. *num.* 100.
Et ad *Priorem* pertinet cura rerum ſpiritualium, *ibid.*
Priorum, & Vicariorum electio ſpectat ad quodlibet Monaſterii Capitulum, *diſcept.* 6. *num.* 156.
Priorum reelectiones, in Ordine *S. Hieronymi* prohibentur, niſi, elapſo biennio à terminatione eorum officii, vel nova aliâ electione intercedente, *diſcept.* 6. *num.* 85.
Priores Monaſteriorum poſt latam contra Monachum, alicujus criminis reum, ſententiam, nequeunt amplius pœnam augere, vel minuere, *diſcept.* 6. *num.* 152., & 154.
Priorum omnium Montis Virginis generalis amotio, licèt ex factionaria diviſione, atque emulatio-

Digitized by Google

latione profecta videretur, valida nihilominùs declarata fuit à Sacra Congregatione, *diſcept.* 4. *num.* 114.

Priores minores, quales ſunt clauſtrarii, & obedientiarii, aliique Monaſteriorum Officiales, ſunt ad nutum Abbatis removibiles, licèt revocari non conſueverint, *diſcept.* 4. *num.* 121.

Vid. *Prioratus*.

PRIORATUS.

Prioralis dignitas Monaſterii S. Bartholomæi Ordinis S. Hieronymi perpetuo Definitoris generalis munere decorata eſt, *diſcept.* 6. *num.* 88.

In Ordine S. Hieronymi quotieſcumque generalis Viſitator *Prioratum* adipiſcitur, eo ipſo vacat munus Viſitatoris generalis, *diſcept.* 6. *num.* 89.

PRIVILEGIUM.

Privilegia, & diſpenſationes tantum valent, quantum ſonant, *diſcept.* 3. *num.* 78. 108., & 110.

Præſertim, ne trahantur ad difficiliorem caſum, in gratia non expreſſum, *ibid. num.* 79.

Privilegio immunitatis non cadit, qui vectigalia ſolvit etiam per plures annos, *diſcept.* 2. *num.* 154.

Privilegia Dapiferorum transferendi Penſiones an extendantur ad Bigamos? *diſcept.* 3. *num.* 235.

Privilegia Cubiculariorum, ac Conclaviſtarum diverſa ſunt quoad retinendas, vel transferendas Penſiones, *diſcept.* 3. *num.* 238.

Privilegia Cubiculariorum longè ampliora ſunt illis Conclaviſtarum, *diſcept.* 3. *num.* 241.

Privilegia Cubiculariorum prò transferendis Penſionibus non proſunt uxorato, licèt ante Matrimonium effectus fuerit miles Lauretanus, atque ideo capax retinendi Penſiones in ſtatu Conjugii, *diſcept.* 3. *num.* 239.

Privilegia Conclaviſtarum teſtandi de reditibus Eccleſiaſticis non proſunt perſonæ aliàs ad teſtandum inhabili, *diſcept.* 3. *nu.* 188.

Privilegium Conclaviſtarum teſtandi de reditibus Eccleſiaſticis non prodeſt militi, *diſcept.* 3. *num.* 189.

Privilegia Conclaviſtarum non proſunt Bigamis pro obtinendis, vel retinendis Penſionibus, *diſcept.* 3. *num.* 116., & 127.

Privilegia Conclaviſtarum, nec etiam ob rationem meritorum extendi poſſunt ad Bigamos, *diſcept.* 3. *num.* 227.

Privilegia Conclaviſtarum non tollunt perſonalia impedimenta, de quibus non diſponunt, *diſcept.* 3. *num.* 187.

Privilegia Conclaviſtarum, quæ in priori parte facultatis obtinendi, ac retinendi Penſiones excludunt Bigamos, multò magis eos excludere cenſentur in poſteriori parte à facultate tranſferendi Penſiones, *diſcept.* 3. *nu.* 42., & 47.

Privilegia Conclaviſtarum tribuunt facultatem transferendi *Penſiones* uxoratis cum unica, & virgine, *diſcept.* 3. *nu.* 138.

Privilegia Conclaviſtis, aliiſque perſonis Laicis uxoratis, vel bigamis conceſſa quoad largitiones rerum Eccleſiaſticarum, abrogavit *S. Pius V.* *diſcept.* 3. *nu.* 154.

Ac præſertim facultatem obtinendi, retinendi ac transferendi Eccleſiaſticas Penſiones, *ibid. num.* 155.

Privilegia Conclaviſtarum, & aliorum, qui eſſent uxorati Laici, vel Bigami obtinendi, vel transferendi Penſiones, etiam ob quæcumque merita, & per contractum quæſita, *S. Pius V.* revocavit, *diſcept.* 3. *num.* 114.

Privilegia Conclaviſtis conceſſa à Succeſſoribus *Pauli V.* quoad retentionem, & translationem Penſionum, ſemper excludunt Bigamos, *diſcept.* 3. *num.* 37. 41. 45. 53. 115., & 235.

Privilegia Conclaviſtarum pro obtinendis Penſionibus non proſunt Bigamo, etiamſi antea obtinuerit præventivum indultum retinendi Penſiones, etiam in ſtatu bigamiæ, *diſcept.* 3. *num.* 192., & *nu.* 223.

Nec etiam proſunt pro iis transferendis, *ibid. num.* 193.

Privilegia Conclaviſtarum de transferendis Penſionibus prodeſſe Bigamo, jam antea peculiare indultum pro retinendis Penſionibus nacto, an ſenſerit *Card. de Luca*? *diſcept.* 3. *num.* 116. 231., & 237.

Privilegiis omnibus Clericorum Bigami exuuntur, *diſcept.* 3. *num.* 28., & 97.

Privilegium Clericatus Bigamus Clericus retinet quoad id, in quo eſt diſpenſatus, *diſcept.* 3. *nu.* 100., & 104.

Vid. *Bigamus*, *Conclaviſta*, *Clericus*, *Diſpenſatio*.

PROBATIO.

Probatio juris diſpoſitioni conformior, præferenda eſt, *diſcept.* 1. *num.* 39.

PROCESSUS.

Proceſſus omnes in Ordine *Sancti Hieronymi* fabricati contra Monachos, tranſmittuntur ad Archivium Ordinis, ibique conſervantur uſque ad eorum mortem, *diſcept.* 6. *nu.* 136.

PROFESSIO.

Profeſſio Religioſa ante completum probationis annum improbatur, *diſcept.* 6. *nu.* 94.

PROMISSIO.

Non valet *promiſſio*, quæ impleri licitè non poteſt, *diſcept.* 5. *nu.* 29.

Promiſſio Officiali merè obedientiario facta ab Abbate, quod ejus arbitrio removeri nequeat, tamquam juri communi contraria, nec naturaliter obligat, *diſcept.* 4. *nu.* 85.

PROTECTIO.

A *protectione* Collegii inferri nequit ad ejus adminiſtrationem, *diſcept.* 2. *num.* 61.

PROTESTATIO.

Proteſtationes opportunè emiſſæ, impediunt quamcumque obſervantiæ, & præſcriptionis ſpeciem, *diſcept.* 1. *nu.* 229.

Pro-

Proteſtatio Capituli, digniorem locum Primicerio cedentis, ut Archiepiſcopo morem gerat, integra ejus jura præſervat, *diſcept.* 1. *num.* 228.

PROVISIO.

Quod in ſpeciali *proviſione* non dicitur, ſub regulâ generali remanet intactum, *diſcept.* 4. *num.* 25.

Proviſio Apoſtolica; lite pendente facta, non probat, *diſcept.* 1. *nu.* 158.

Apoſtolica Beneficii, tamquam dignitatis, *proviſio*, quæ liti cauſſam dedit, attendi non debet, *diſcept.* 1. *num.* 156.

Præſertim, ſi præſervata fuerint aliorum jura, *ibid. num.* 157.

Apoſtolicæ *proviſiones*, Beneficii, tamquam ſimplicis, dignitatem excludunt, *diſcept.* 1. *numer.* 178.

Apoſtolicæ *proviſiones*, Beneficii ſtatum non mutant, *diſcept.* 1. *nu.* 72., & 116.

Nec eum mutare Papa velle, præſumitur, *ibid. num.* 73.

Apoſtolicæ *proviſiones* etiam cum pluribus, & antiquis enunciativis non mutant Beneficii ſtatum, *diſcept.* 1. *num.* 118.

Vid. *Beneficium*, *Dignitas*, *Status*.

Q

QUADRAGENARIA.

Quadragenaria ſola ſufficit ad Beneficii ſtatum dignoſcendum, *diſcept.* 1. *nu.* 163.

Præſertim, ſi fiat reditus ad primævam naturam Beneficii, magis conformem diſpoſitioni Juris, *ibid. num.* 164.

QUALITAS.

Pro Beneficii *qualitate* dignoſcenda, ſpectanda ſemper originaria illius natura, & fundationis tenor, *diſcept.* 1. *num.* 55.

R

RATIO.

Rationum varietas, & inconſtantia injuſtitiam Cauſæ oſtendit, *diſcept.* 7. *num.* 1.

Ratio prudentiæ, humanæque rerum experientiæ, ob quam Fundator electionem Scholarium alicui commiſit, non congruit quoad electionem Religioſi, Collegio præficiendi, *diſcept.* 2. *num.* 38.

RATIONUM REDDITIO.

Onus reddendi *rationes* de adminiſtratione fructuum ſuæ hereditatis, in Collegium collatæ, non extenditur ad menſtruas præſtationes, à Convictoribus perſolvendas, *diſcept.* 2. *nu.* 48., & *num.* 160.

Rationes Ordinariis reddere tenentur Adminiſtratores Locorum piorum, Regularibus non ſubjectorum, *diſcept.* 2. *nu.* 63.

RECTOR.

Rectorum error, & negligentia Collegio non nocet, *diſcept.* 2. *nu.* 153.

Rectori Collegii competit præeminentia in iis, quæ ad Collegium pertinent, *diſcept.* 2. *numer.* 147.

Ad *Rectorem* Collegii, qui indicit accademias, & publicas functiones, à Collegialibus peragendas, ſpectat magnates invitare, & excipere ad eas convenientes, *diſceptat.* 2. *numer.* 146.

Ad *Rectorem* Collegii pertinet Convictorum electio, & admiſſio, licèt ad alium pertineat electio, & admiſſio Alumnorum, *diſcept.* 2. *num.* 162.

Adminiſtratio Bonorum Collegii ad ejus *Rectorem* pertinet, *diſcept.* 2. *nu.* 131.

Rectori, cui cura data eſt exigendi reditus Collegii, & in familiarem codicem referendi, adminiſtratio ejuſdem Collegii redituum conceſſa præſumitur, *diſcept.* 2. *num.* 126.

Rectoris, & Religioſorum, Collegio præficiendorum, electio eſt conſectaria ad reſtitutionem Ordinis, antea ſuppreſſi, *diſceptat.* 2. *numer.* 225.

Rectoris electio, quæ propriâ auctoritate expleri poteſt, fruſtra precibus impetratur, *diſcept.* 2. *num.* 198.

Electio *Rectoris* Collegii, cujus adminiſtratio Religioſis demandata eſt, pertinet ad Superiores Regulares, *diſcept.* 2. *nu.* 170.

Rectoris probitas, & prudentia Superioribus generalibus Ordinis magis, quàm aliis, ſpectata eſſe poteſt, *diſcept.* 2. *nu.* 40., & 65.

Rectoris electio, omnibus adhibitis ſolemnitatibus, facta, pro actu clandeſtino habenda non eſt, *diſcept* 2. *num.* 201.

Rectoris electionem ab alio ritè factam eſſe, fatetur, qui ad eumdem Rectorem Literas patentes direxit pro receptione Alumnorum, *diſcept.* 2. *num.* 199.

Rectoris electionem aliis committere nequit Collegii Regularis Fundator, quàm Superioribus Ordinis, *diſcept.* 2. *nu.* 205.

Rectores Seminarii Romani, Collegii Germanici, aliorumque ſimilium eliguntur à Superioribus Regularibus, *diſcept.* 2. *num.* 183.

Jus eligendi *Rectores* cujuſque domus Patrum Scholarum Piarum ſpectat ad Præpoſitum Generalem cum voto deciſivo Aſſiſtentium, *diſcept.* 2. *num.* 14.

Jus eligendi *Rectorem* Collegii Nazareni Urbis ſpectat ad Præpoſitum Generalem Scholarum Piarum, *diſcept.* 2. *num.* 19., & 24.

Rector Collegii Nazareni Urbis, aliique Religioſi, ibidem degentes, eligi nequeunt, niſi ab iis, qui ſunt de gremio Religionis, *diſcept.* 2. *num.* 12. 46., & 55.

Rector Beneficii eſt legitimus ejus adminiſtrator, *diſcept.* 2. *nu.* 133.

REDINTEGRATIO.

Redintegratio Ordinis ad primævum ſtatum regularitatis continet ea omnia, quæ antea ipſi competebant, *diſcept.* 2. *num.* 226. & *num.* 238.
Redintegratio Ordinis ad priorem ſtatum, aliquâ adjectâ exceptione, ampliſſimè intelligenda eſt quoad ea, quæ excepta non fuerunt, *diſcept.* 2. *num.* 241.
Redintegratio Regularis Ordinis ad priorem ſtatum reſtituit jus eligendi Rectoris Collegii, niſi illud apertè excipiatur, *diſcept.* 2. *numer.* 236.
Redintegratio Ordinis ad primævum regularem ſtatum cum derogatione Literarum ſuppreſſionis, *illis aliàs in ſuo robore permanſuris*, non eſt plenaria, *diſcept.* 2. *num.* 242.
Si verò clauſula illa = *illis aliàs in ſuo robore permanſuris* = adjecta fuerit poſt derogationem quarumcumque Conſtitutionum, plenitudini reſtitutionis non officit, *ibid. nu.* 243., & *num.* 245.
Redintegrationem Patrum Scholarum Piarum ad primævum ſtatum regularitatis tamquam ex juſtitia, & ob publicum bonum conceſſit *Clemens XI.*, *diſcept.* 2. *num.* 95.
Vid. *Jus*, *Rector*, *Reſtitutio*.

REDITUS.

Privilegium Conclaviſtarum teſtandi de *reditibus* Eccleſiaſticis non prodeſt militi, *diſcept.* 3. *nu.* 89., Vid. *Bona*, *Privilegium*.

REGULA.

Quod in ſpeciali proviſione non dicitur, ſub *regulâ* generali remanet intactum, *diſcept.* 4. *num.* 25.
Regulæ ſtatuta, quæ charitati ſerviunt, mutari nequeunt, *diſcept.* 6. *nu.* 18.
Juxta omnes monaſticas *Regulas* ſilentio præcipue conſervatur robur regularis diſciplinæ, *diſcept.* 4. *numer.* 65.
Vid. *Silentium*.
Regularis diſciplinæ obſervantia præcipuè conſervatur in æquabili munerum diſtributione, *diſcept.* 6. *nu.* 59.
Fundamentalium *Regularum* ſubſtantiam Capitulum generale Ordinis mutare nequit, *diſcept.* 6. *num.* 43.
Regulæ diſpoſitio ceſſat quoad perſonas, & caſus non expreſſos, *diſcept.* 4. *nu.* 24.
Et cetera ſub juris communis diſpoſitione reliquiſſe cenſetur, *ibid.*
Regulæ S. Benedicti fundamentum unicum, & ſpiritus dicitur perfecta obedientia, *diſcept.* 4. *num.* 37.
Regula Sancti Benedicti plenitudo eſt obedientia omnibus Abbatis præceptis, *diſcept.* 4. *numer.* 110.
Ab iis, qui *Regulam* Sancti Benedicti ſequuntur, religioſiùs obedientia ſervanda eſt, *diſcept.* 4. *num.* 77.
Regula, & Conſtitutiones *S. Benedicti* ſummopere commendant ſilentium & taciturnitatem, *diſcept.* 4. *nu.* 64.
Ex *Regula* Ordinis Sancti Benedicti, in Monaſteriis ejuſdem Ordinis relicti fuerunt Officiales merè obedientiarii, ſubmotis Præpoſitis, aliiſque Officialibus conventualibus, *diſcept.* 4. *num.* 19.
Ex *Regula Sancti Benedicti Cap.* 65., Monaſterii Ordinatio pendet ab Abbatis arbitrio, *diſcept.* 4. *num.* 2.
Et Præpoſitus, ac ceteri Officiales ab ipſo Abbate eligi debent, *ibid. num.* 3.
Ejuſdemque omnimodæ poteſtati ſubſunt, *ibid.* & *num.* 8.
Ex *Regula* Sancti Benedicti, Præpoſitus antequam ab officio ſuo removeri poſſit, quater verbis admonendus eſt, &, ſi non emendaverit, correctio diſciplinæ regularis eſt eidem adhibenda, *diſcept.* 4. *nu.* 7.
Hic tamen modus non fuit à Regula præſcriptus pro forma, neceſſariò adimplenda, *diſcept.* 4. *num.* 9.
Nec derogat proinde Abbatis poteſtati pro libito removendi Præpoſitum, *ibid. num.* 10.
Vel intelligendus eſt de ſpeciali aliquo caſu, in quo Abbas in figura Judicis, & criminaliter procedat, *ibid. nu.* 19.
Regula Sancti Benedicti trinam monitionem ad Officialis remotionem præcipiens, concilianda omnino eſt cum *Decretali in Cap. cum ad Monaſterium*, vel ab eadem abrogata cenſenda eſt, *diſcept.* 4. *num.* 90., & 91.
Eadem *Regula*, licèt loquens de amotione Decanorum dumtaxat, & Præpoſiti, an etiam ad inferiores alios Officiales extendatur? *ibid. nu.* 91. 92., & *ſeqq.*
Regula S. Benedicti promiſcuè utitur Æconomi, & *Cellarii*, ſeu *Cellerarii* nomine, *diſcept.* 4. *num.* 98., & 99.
Ac rei æconomicæ peritiam in eo requirit, *dicto nu.* 98.
Abbas Smaragdus primus *Regularum* Ordinis Sancti Benedicti commentator, *diſcept.* 4. *numer.* 13.
Hujus interpretationem in ſuis Statutis amplexa fuerunt plura ejuſdem Ordinis Cœnobia, & Congregationes, *ibid. num.* 14.
Emus Turrecremata earumdem Regularum commentator, *dicta diſcept.* 4. *num.* 20.
Ut etiam *Antonius Perez*; *ibidem num.* 92.
Vid. *Monachus*, *Officialis*, *Remotio*.

REGULA IV. CANCELLARIÆ.

Derogatio *Regulæ quartæ Cancellariæ* tamquam famulatoria gratiæ, ejus naturam non immutat, *diſcept.* 1. *nu.* 103.
Abſque derogatione *Regulæ quartæ Cancellariæ*, inutilis eſt Juriſpatronatus, tamquam primæ dignitatis, conceſſio ex augmento dotis, *diſcept.* 1. *num.* 102.

Sub reſervatione *Regulæ quartæ Cancellariæ* comprehenditur dignitas, quæ, in Cathedrali, prima, & major poſt Pontificalem exiſtit, *diſcept.* 1. *num.* 132.
Non verò minores dignitates, quæ conferuntur eodem jure, quo reliqui Canonicatus, & Beneficia, *ibidem numer.* 133.
Præſertim, ſi dignitas tantùm ſit nomine, *ibid. num.* 134.

REGULARIS.

Regulares perfectiores ceteris eſſe debent, *diſcept.* 4. *num.* 61.
Ad Superiores *Regulares* pertinet animadvertere in exceſſus Religioſorum degentium, in Collegio, quod ſubeſt eorumdem Regularium curæ, *diſcept.* 2. *num.* 124.
Regularium delicta ſecretò deferuntur ad aures Superioris, qui tamquam Pater corrigat, non verò puniat ut Judex, *diſcept.* 2. *numer.* 72.
Regularium exceſſus ita puniendi ſunt, ut offenſionem non adferant iis, qui ſunt extra ſepta, *diſcept.* 2. *nu.* 71.
Regulares, tametſi canonicè electi, & inſtituti, levioribus ex cauſſis ab eorum officio removeri poſſunt, *diſcept.* 4. *num.* 60., ratio *num.* 61., & 62.
Regularium Ordo primævo ſtatui reſtitutus, recuperat omnia primæva jura, *diſcept.* 2. *numer.* 81.
Regularis Ordinis redintegratio ad priorem ſtatum, reſtituit jus eligendi Rectoris Collegii, niſi illud apertè excipiatur, *diſceptat.* 2. *numer.* 236.
Vid. *Religioſus*.

RELATIO.

Relationes ſtatus Eccleſiæ, ad Apoſtolicam Sedem tranſmiſſæ, probant, dignitatis gradu Beneficium non pollere, *diſcept.* 1. *num.* 171.

RELIGIO.

Quælibet *Religio* decernere poteſt ea, quæ ſpectant ad ætatem, ſcientiam, honeſtamque vitam eligendorum in Prælatos, *diſceptat.* 6. *num.* 187.

RELIGIOSUS.

De *Religioſo* omnia benè Lex præſumit, *diſcept.* 4. *num.* 52.
Religioſus, dummodo Superiori obediat, anxius eſſe non debet de judicio, & opinione hominum, *diſcept.* 4. *num.* 115.
Religioſum rebus omnibus mortuum eſſe, oportet, *ibid.*
Religioſorum ſanctitati, & manſuetudini contraria, immo, & periculoſa eſt Conſtitutio permittens verberare, & carceribus mancipare famulos ſeculares, Granciis inſervientes, *diſcept.* 6. *num.* 92.
Religioſis an prohibendus taxillorum, & alearum ludus? *diſcept.* 6. *num.* 168.
De Re Eccleſiaſt.

Pauci *Religioſi* id, quod à majori, & ſaniori parte totius Ordinis actum, probatumque eſt, impugnare nequeunt, *diſcept.* 6. *num.* 54., & 56.
Niſi aliquid rationabiliter objiciant, ac probent, *ibid. num.* 57.
Religioſis Superiores proprii, non verò laxioris inſtituti præeſſe debent, *diſcept.* 2. *numer.* 70.
Religioſorum probitatem, & prudentiam magis noſcunt Superiores Regulares, quàm Extranei, *diſcept.* 2. *num.* 187.
Religioſus ſi ab aliis, quàm Ordinis Superioribus in Rectorem Collegii eſſet eligendus non Superiorum, ſed Eligentium imperio ſubeſſe cogeretur, *diſcept.* 2. *num.* 69.
Religioſorum cupiditati aditus aperiretur ex jure eligendi Rectorem Collegii, alteri, quàm eorum Superioribus demandato, *diſcept.* 2. *num.* 67.
Idque repugnat menti Fundatoris, qui voluit, Religioſos in Collegio degentes, vivere debere juxta ſui Ordinis regulas, *ibidem numer.* 68.
Religioſorum famæ non benè conſultum eſſet, ſi poteſtas removendi Rectorem, alioſque Religioſos Collegii conferretur Extraneis, *diſcept.* 2. *num.* 72.
Religioſorum, Collegii regimini præficiendorum, electio peracta præſumitur à Superioribus Ordinis, ad quos illa ſpectabat, *diſcept.* 2. *num.* 194.
Religioſi Ordinis ſuppreſſi, & poſtea reſtituti recuperant quoque adminiſtrationem Collegii, commiſſi aliorum regimini, ſi ratio collati in alios regiminis ceſſet, *diſcept.* 2. *num.* 211. 213. 218. 222., & 229.
Religioſis liberam Collegii adminiſtrationem datam fuiſſe, quibus ex verbis colligatur? *diſcept.* 2. *num.* 169.
Religioſi Scholarum Piarum in Collegio Nazareno Urbis conventualiter vivunt ſub diſciplinâ Rectoris, *diſcept.* 2. *num.* 7., & 11.
Et potiuntur jure Capitulari juxta proprij Ordinis regulam, *ibid. num.* 8.
Et, adveniente tempore peragendi comitia Provincialia, Rector unâ cum aliis Religioſis eligit Vocalem, ſeù Diſcretum, ſuffragii jus obtinentem in electione duorum Vocalium, *ibid. num.* 9.
Vid. *Collegium*, *Electio*, *Rector*.
Religioſi Ordinis Sancti Hieronymi, ob eorum demerita in aliud Monaſterium tranſlati, nonniſi poſt quadriennium, in Capitulo ſuffragium ferre poſſunt, *diſcept.* 6. *num.* 95.
Vid. *Abbas*, *Monachus*, *Officialis*, *Regularis*.

REMOTIO.

Ex *remotione* ab officio æſtimatio Officialis ſecularis, magis, quàm illa Religioſi læditur, *diſcept.* 4. *num.* 118.
Remotione Officialium Regularium juſtam pa-

Digitized by Google

teſieri cauſſam, pro decore Religionis non expedit, *diſcept.* 3. *num.* 48.

Superiorem Regularem juſtis ex cauſſis *removere* ſæpius congruit, quas pro decore Religionis patefacere non expedit, *diſceptat.* 4. *numer.* 113.

In *remotionibus* Officialium, merè obedientiariorum, & manualium, nulla legitima quaſi poſſeſſio aut conſuetudo obligatoria inducitur ex contrariis actibus, *diſcept.* 4. *num.* 33. 34., & 35.

Remotio Officialium in iis Ordinibus, in quibus, ut in Ordine Benedictino, Superiores monarchicam juriſdictionem habent, valida eſt, etiam ſi ſinè cauſsâ, *diſcept.* 4. *num.* 83.

An verò, quoties præceſſit promiſſio de non revocando, Abbas peccet, ſi id faciat, certant Doctores; & negativa ſententia verior videtur, dummodo pravus abſit affectus, & malus animus, *ibid. num.* 84.

Remotionis Officialium, merè obedientiariorum, extrinſeca, & honeſta aliqua cauſſa ad ſummum requiritur in Foro conſcientiæ, at non etiam in Foro Fori, *diſcept.* 4. *num.* 89.

Remotio Officialis ex odio, & malitia Superioris nunquam præſumitur, *diſcept.* 4. *num.* 108.

Sed manifeſtè probanda eſt, & deducenda ex cauſſis, quæ delictum præſeferant, *ibid. num.* 109.

Pro ſuſtinenda *remotione* Officialium merè obedientiariorum exuberant cauſſæ, quæ Abbatis dolum, & malitiam excludant, *diſcept.* 4. *num.* 55.

Ad hanc autem excludendam ſatis eſſet, ſi eorum fama apud aliquos probos viros vacillaret, *ibid. num.* 57.

Remotiones Officialium Regularium ut, tamquam irrationabiles, & ex odio, ac malitia factæ, retractari queant, id manifeſtè probandum eſt, *ibid.* 4. *num.* 49.

Remotiones Officialium factas ab Abbatibus, præcipuè Ordinis Benedictini, validas declararunt Sacræ Congregationes, *diſcept.* 4. *num.* 107.

Generalis *remotio* Priorum omnium Montis Virginis, licèt ex factionaria diviſione, atque æmulatione profecta videretur, valida nihilominùs declarata fuit à Sac. Congregatione, *diſcept.* 4. *num.* 114.

Vid. *Abbas*, *Monachus*, *Officialis*.

RENUNCIATIO.

Renunciatio etiam expreſſa Prælati non officit, quoties agitur de auferendo jure quæſito alicui Religioſo Ordini, *diſcept.* 2. *num.* 204.

RES.

Res omnes, licèt maximæ, imminutis opibus, dilabuntur, *diſcept.* 2. *num.* 31.

Res novæ feliciter augeri non poſſunt, niſi potentiorum tutelâ confirmentur, *diſcept.* 2. *num.* 30.

In *re* habente tractum ſucceſſivum, jus alicujus ex facto proprio non læditur, niſi quoad præteritum tempus, *diſcept.* 2. *num.* 153.

Immoderatæ de *rebus* Dominicis extra Ordinem Eccleſiaſticum largitiones improbantur, *diſcept.* 3. *num.* 31.

Rerum publicarum adminiſtrationi qui aſſiduè vacant, meliùs, quàm Religioſi, norunt habilitatem Juvenum, ad civilem uſum, inſtituendorum, *diſcept.* 2. *num.* 39.

RES JUDICATA.

Ex *rebus judicatis* plena inducitur Beneficii ſtatus probatio, *diſcept.* 1. *num.* 128.

RESCRIPTUM.

Reſcriptum juxta preces declarandum eſt, *diſcept.* 7. *num.* 44.

Reſcripta eo ſenſu accipi debent, quo accomodentur ſtatui rerum, cui Princeps providere voluit, *diſcept.* 2. *num.* 209.

Et intelligenda ſunt, rebus in eodem ſtatu permanentibus, *ibid. num.* 210.

Reſcriptum præſervans jus probandi *aſſertam conſuetudinem*, ob verbum illud = *aſſertam* = intelligendum eſt de immemorabili, ſi de immemorabili preces loquantur, *diſcept.* 7. *num.* 43.

Maximè, ſi non alia, quàm immemorabilis probatio prodeſſe poterat, *ibid. num.* 45.

RESERVATIO.

Reſervatio Penſionis ſuàpte naturâ odioſa eſt, *diſcept.* 3. *num.* 121.; Vid. *Penſio*.

Gratia *reſervationis* Juriſpatronatus alicujus Beneficii, jam erecti, aliam cauſſam, a Jure probatam, habere nequit, quàm inſignè augmentum dotis, *diſcept.* 1. *num.* 86.

Ad gratiam *reſervationis* Juriſpatronatus impertinens eſt dignitatis enunciatio, ac proinde cenſetur facta demonſtrationis causâ, *diſcept.* 1. *num.* 81. 100., & 105.

Vid. *Dignitas*, *Ennunciativa*.

RESTITUTIO, RESTITUTUS.

Reſtitutio facta à Principe tantum reddere debet, quantum abſtulit læſio, *diſcept.* 2. *numer.* 227.

Præſertim, quando plenaria eſt, nec dat priſtinam faciem, & agitur de iis, quæ ſequuntur ipſius reſtitutionis naturam, *ibid. num.* 228.

In *reſtitutionibus* Principum venire ſolent illa, quæ ex juris diſpoſitione competunt, *diſcept.* 2. *num.* 91.

Reſtitutio facta à Principe, reponit omnia in priſtinum ſtatum, *diſcept.* 2. *num.* 81.

Præſertim, quando priſtinam faciem, & naturam non mutat, *ibid. num.* 85.

Veluti, ſi Ordo aliquis regularis, non immutatâ priſtinâ ſui facie, ad primævum ſtatum reſtitutus fuerit, *diſcept.* 2. *num.* 86.

Reſtitutio facta à Principe, reponit omnia in priſtinum ſtatum, etiam quoad jura illa, quæ al-

teri

teri quæſita fuerunt, *diſcept.* 2. *numer.* 89.
Præſertim, quando conſtat, ipſum pleniſſimè reſtituere voluiſſe, *ibid. num.* 90.
Reſtitutio data à Principe, vel adverſus privationem ſecutam ex alia cauſſa, quàm ex delicto reſtituti, vel non ob ejus peculiarem gratiam, & favorem, ſed ex juſtitia aut publico bono, ſemper reddit jura omnia, etiam in tertium translata, *diſcept.* 2. *num.* 94., & 101.
Reſtitutio faciliùs operatur redintegrationem primævi juris, manentibus adhuc reliquiis antiqui ſtatus, *diſcept.* 2. *num.* 87.
Reſtitutio Delinquentis ad primævum ſtatum, prævià caſſatione præcedentis proceſſus, & ſententiæ, tribuit reſtituto jura omnia, etiam in præjudicium tertii, *diſcept.* 2. *num.* 98.
Excipe quoad ea, quæ tertius ex novo aliquo jure, & cauſſa ſuperveniente adquirit, *ibid. num.* 99.
Non verò quoad ea, quæ, delinquente è medio ſublato, tamquam remoto impedimento, alteri ex Legis, vel hominis diſpoſitione deferuntur, *ibid. num.* 100.
Reſtitutio ad *fruitionem omnium privilegiorum, immunitatum, facultatum, exemptionum, aliarumque gratiarum, & indultorum*, amplitudine ſuâ comprehendit jura omnia, quæ ante privationem reſtituto competebant, *diſcept.* 2. *num.* 91.
Ita ut etiam cenſendum ſit reſtitutum jus eligendi Rectorem in Collegio, in quo, ut antea, tamquam in domo Conventuali manent Religioſi, *diſcept.* 2. *num.* 92., & 102.
Reſtitutio in omnibus, & per omnia æquipollet expreſſæ mentioni omnium jurium, quæ antea competebant, *diſcept.* 2. *num.* 232.
Reſtitutio, per quam delentur Literæ ſuppreſſionis, tribuit omnia primæva jura, etiam in alium translata, *diſcept.* 2. *num.* 239.
Præſertim, ſi in alium translata fuerint ex titulo non oneroſo, *ibid. num.* 240.
Reſtitutio Collegii ad ſtatum regularem tribuit Superioribus Regularibus priſtinum jus eligendi Rectorem, aliis interea conceſſum, ut mens Teſtatoris, quàm meliùs poſſet, adimpleretur, *diſcept.* 2. *num.* 104.
Reſtituto Collegio ad ſtatum Regularem, reſtituitur jus eligendi Rectorem Superioribus Regularibus, etiamſi nulla hujus juris mentio fiat in reſtitutione, *diſcept.* 2. *num.* 106.
Plenaria *reſtitutio* Collegii ad ſtatum regularem reſtituit etiam priſtinam reſtitutionem, *diſcept.* 2. *num.* 138.
Reſtitutio Ordinis ſuppreſſi cum derogatione Literarum ſuppreſſionis redintegrat etiam jura, per ſuppreſſionem in alium translata, *diſcept.* 2. *num.* 97., & 103.
Ad *reſtitutionem* Ordinis, antea ſupreſſi, conſectaria eſt electio Rectoris, & Religioſorum, Collegio præficiendorum, *diſcept.* 2. *nu.* 235.
Reſtitutio Regularis Ordinis, quænàm ſit? *diſcept.* 2. *num.* 230.
De Re Eccleſiaſt.
Et an tribuat ea, quæ antea ex vi ſpecialis gratiæ competebant? *ibid. num.* 231., & 234.
Reſtitutus primævæ dignitati, abſque ejus culpâ ſuppreſſæ, eam recuperat abſque nova conceſſione, vel poſſeſſione, *diſcept.* 2. *num.* 107.
Vid. *Collegium, Ordo, Rector, Redintegratio.*

REVERENTIA.

Ex quadam *reverentia* geſtus actus, propriis juribus nocere nequit, *diſcept.* 2. *num.* 117.

SACRA ROTA.

Sacræ *Rotæ* decìſiones locum non habent, ubi, immutatâ facti ſerie, corruit ſuppoſitum, cum quo emanarunt, *diſcept.* 1. *num.* 210.
De Sententiæ executione non conſtare, à *Sacra Rota* rectè dici potuit, quia id probatum, aut deductum non fuerit ex incuria Defenſorum, vel ex ignorantia jurium deinde repertorum, *diſcept.* 1. *num.* 209.
Sacræ *Rotæ* Auditores in enunciando ſui juris titulo erraſſe, dicendum non eſt, *diſcept.* 2. *num.* 251.

ROTULUS.

Rotuli nomine appellantur mandata Definitoris Generalis Ordinis S. Hieronymi, *diſcept.* 6. *num.* 4.
In *Rotulis* Capituli generalis Ordinis S. Hieronymi contenta mandata, expediuntur à ſolis ejuſdem Capituli Definitoribus, & per triennium tantùm obligant, *diſcept.* 6. *num.* 121. 134., & 139.
Vid. *Conſtitutio, Lex, Ordo.*

RUMOR.

Rumor, & fama ipſa vindicat actum à ſuſpicione doli, *diſcept.* 4. *num.* 58.

S

SACERDOTALE MUNUS.

S*Acerdotale munus* maximam fidem Teſtibus conciliat, *diſcept.* 7. *num.* 14.

SCRIPTORES.

Alicujus, licèt eximii *Scriptoris* teſtimonium non ſufficit, ut conſtabilita obſervantia dici queat, *diſcept.* 4. *num.* 31., & 35.
Vid. *Conſuetudo, Obſervantia.*
Ravennatenſis Hiſtoriæ *Scriptores*: Vid. *Hiſtorici.*

SCRUTINIUM.

Electio per *ſcrutinium* periculoſa eſt, *diſcept.* 6. *num.* 103.
Electionem per *ſcrutinium* plurimis in Eccleſiis, & Ordinibus Summi Pontifices improbavere, *diſcept.* 6. *num.* 105.

SEMINARIUM.

Seminarii Romani, Collegii Germanici, aliorumque ſimilium Rectores eliguntur à Superioribus Regularibus, *diſcept.* 2. *num.* 182.
Vid. *Collegium, Rector, Superior.*

SENTENTIA.

Poſt *Sententiam* latam Judex officio ſuo functus dicitur, nec amplius poteſt augere, vel minuere pœnas, Reis inflictas, *diſcept.* 6. *num.* 153.
Poſt *Sententiam* latam contra Monachum, alicujus criminis Reum, Priores nequeunt amplius pœnam augere, vel minuere, *diſcept.* 6. *num.* 152. & 154.
Sententiam acceptans, omnia etiam acceptaſſe cenſetur, quæ ex illa neceſſariò conſequuntur, *diſcept.* 7. *num.* 82.
Sententiam poſtea confirmatam, & in actis viſitationis inſertam, effectu caruiſſe, dicendum non eſt, *diſcept.* 1. *num.* 154.
Adverſus *Sententias* in judicatum tranſactas audiendus quis non eſt, niſi reſtitutionem in integrum obtineat, *diſcept.* 1. *num.* 110.
Sententiæ in rem judicatam tranſactæ, præbent titulum, centenariã, & immemorabili potentiorem, *diſcept.* 1. *num.* 129.
Sententia emanaſſe in Cauſa ſtatus cenſenda eſt, quoties eadem ſit ratio in ea Cauſa, ac eſſet in ſimilibus, *diſcept.* 7. *num.* 17.
Sententia Rotalis favore Patrum S. Antonii Ordinis Viennenſis lata quoad jus benedicendi animalia, ac oblationes recipiendi, cenſenda eſt emanaſſe in Cauſa ſtatus, *ibid.*

SERMO.

Sermonis continuatio, & repetitio intelligenda eſt cum omnibus ſuis qualitatibus, *diſcept.* 3. *num.* 56.

SESSIO.

Prima *ſeſſio* in Choro Primicerio competere poteſt non honoris, ſed ſui officii cauſâ, *diſcept.* 1. *num.* 211.
Vid. *Locus*.

SILENTIUM.

Silentio præcipuè conſervatur robur regularis diſciplinæ, *diſcept.* 4. *num.* 65.
Silentium Superiore, etiam ſub peccato mortali, indici debet, quoties ex circumſtantiis neceſſarium id eſſe, judicaverit, *diſcept.* 4. *nu.* 66.
Silentium in Calefactorio juſta ex cauſa ab Abbate indici poteſt, *diſcept.* 4. *num.* 127.
Silentium in Calefactorio à Monachis Benedictinis ſervandum eſt, *diſcept.* 4. *num.* 124.
Silentium, & taciturnitatem ſummopere commendat S. Benedicti Regula, *diſcept.* 4. *num.* 64.
Ciſtercienſes, & Theatini *ſilentio* in Calefactorio uſi ſunt, *diſcept.* 4. *num.* 125.
Caſſinenſes idem *ſilentium* præſcribunt, *ibid.*
Sic etiam in Monaſterio Claravallenſi idem *ſilentium* ſervabatur, *ibid. num.* 126.

SIXTUS V.

Sixtus V. derogans Pianæ Conſtitutioni, Clericos Conclaviſtas, in cœlibatu viventes, capaces reddidit Penſiones transferendi, *diſcept.* 3. *num.* 135.
Sixtus V. & *Clemens VIII.* conclaviſtas Laicos, & uxoratos Pianæ Conſtitutioni obnoxios reddiderunt, *diſcept.* 3. *num.* 158.
Vid. *Bigamus*, *Conclaviſta*.

SPONSALIA.

Sponſalium diſſolutionis juſta cauſa eſt ſupervenieus gravis Parentum indignatio, *diſcept.* 5. *num.* 23.
Sponſalia, ſine Parentum conſenſu inita cum perſona indigna, tametſi jurata, non obligant, *diſcept.* 5. *num.* 26.
Immo Judex Eccleſiaſticus ejuſmodi ſponſalia ſi magnum inde ſcandalum, vel alius malus exitus timeatur, irritare debet, & cavere ne impleantur, *num.* 30.
Procedit, etiamſi cum ſponſalibus ipſis juratis concurrat copula, *num.* 31.
Sponſalia, ſine Parentum conſenſu cum perſona indigna, non valent; Matrimonium tamen eſſet validum, *diſcept.* 5. *num.* 28.
Vid. *Filius*, *Matrimonium*.

STATUS.

Status Eccleſiæ relationes, ad Apoſtolicam Sedem tranſmiſſæ, probant, dignitatis gradu Beneficium non pollere, *diſcept.* 1. *num.* 171.
Statum Beneficiorum, & Eccleſiarum, Epiſcopi, præcipuè in viſitatione inquiruot, *diſcept.* 1. *num.* 186.
Dignitatis titulus an competat, *ſtatus* antiquus Eccleſiæ maximè eſt attendendus, *diſcept.* 1. *num.* 59.
Antiqui *ſtatus* manentibus adhuc reliquiis, reſtitutio facilius operatur redintegrationem primævi juris, *diſcept.* 2. *num.* 87.
Ut dicantur manſiſſe reliquiæ veteris *ſtatus*, ſatis eſt ut eædem perdurent, vel in materia vel in ratione, *diſcept.* 2. *num.* 88.; Vid. *Princeps*, *Reſtitutio*.
Ad Beneficii *ſtatum* dignoſcendum ſola quadragenaria ſufficit, *diſcept.* 1. *num.* 161.
Præſertim, ſi ſiat reditus ad primævam Beneficii naturam, magis conformem diſpoſitioni Juris, *ibid. num.* 164.
Beneficii *ſtatus* ſatis apparet ex collationibus, centenariam excedentibus, *diſcept.* 1. *num.* 162.
Status Beneficii optimè dignoſcitur ex pluribus collationibus, præſertim, ſi fuerint proximæ reſervationi Juriſpatronatus, *diſcept.* 1. *num.* 169.
Ad Beneficii *ſtatum* dignoſcendum plurimùm valent confeſſiones Beneficiariorum, *diſcept.* 1. *num.* 180.
Præſertim, ſi deliberatè emiſſæ fuerint tàm ab ipſis, quàm à Patronis, *ibid. num.* 181.
Beneficii *ſtatus* probatio plena ex rebus judicatis inducitur, *diſcept.* 1. *num.* 128.
Ne Beneficii *ſtatus* immutatus dicatur, interpretatio capienda eſt, *diſcept.* 2. *num.* 74.

Sta-

Digitized by Google

Status antiquus Eccleſiæ numquam ſublatus cenſetur, niſi de eo fiat expreſſa mentio, *diſcept. 1. num.60.*
Status aut qualitas nova Beneficii ut inducatur, non ſola denominatio, nec poteſtas ſufficiunt abſque deliberatâ voluntate inducendi novum ſtatum, *diſcept.1. num.61.*
Beneficii *ſtatum* Apoſtolicæ Proviſiones non mutant, *diſcept.1. num.72. & 116.*
Nec eum Papa mutare velle præſumitur, *ibid. num.75.*
Beneficii *ſtatum* Apoſtolicæ proviſiones, etiam cum pluribus & antiquis enunciativis non mutant, *diſcept.1. num.118.*
Beneficii *ſtatum*, fundationi contrarium inducere poteſt diuturna obſervantia, *diſcept. 1. num. 170.*
Beneficii *ſtatus* 40. annis mutari, ac præſcribi poteſt, *diſcept.1. num.153.*
Primævo *ſtatui* reſtitutus, omnia recuperat primæva jura, *diſcept.2. num.81.*
Redintegrationem *Patrum Scholarum Piarum* ad primævum ſtatum regularitatis tamquam ex juſtitia, & ob publicum bonum conceſſit Clemens IX., *diſcept.2. num.95.*
Vid. *Beneficium*, *Redintegratio*, *Reſtitutio*, *Sententia*.

STATUTUM.

Statutum, fundatio, Eccleſiæ conſuetudo, & communis reputatio gradum dignitatis tribuit, *diſcept.1. num.20. 31. 122. 167. & 196.*
Statuta regularia, quæ charitati ſerviunt, mutari nequeunt, *diſcept.6. num.18.*
Statutum, quod Monachus per Abbatem removeri nequeat ſine conſenſu Conventus, non valet, *diſcept.4. num 28.*
Statutum, quod Abbas nequeat pro libito Monachum removere, deſtructivum eſſet obedientiæ, *diſcept.4. num.28.*
Novæ *Statutorum* collectionis opus, Capitulum generale Ordinis peculiaribus Religioſis demandare poteſt, *diſcept.6. num.47. & 72.*
In nova *Statutorum* collectione omittenda eſt Conſtitutio antiqua, permittens Præſidenti Granciarum verberare, & carceribus mancipare famulos ſeculares, *diſcept.6. num.92.*
Novæ *Statutorum* collectionis neceſſitas probatur ex facto Ordinis, ſeu Capituli generalis, illam præſcribentis, perfici curantis, & perfectam diu obſervantis, *diſcept.6. num.32.*
Vid. *Conſtitutio*, *Lex*, *Ordo*.

SUBDITUS.

Subditorum mores Superioribus, non Extraneis noti eſſe præſumuntur, *diſcept.2. num.66.*
Subditi, tametſi jure correcti, magna Præpoſitis ſuis crimina objicere ſolent, ut moleſtiam eis exhibeant, *diſcept.4. num.70.*
Vid. *Criminatio*, *Præpoſitus*.

SUBPRIOR.

Subprior dicitur ille, qui Priori ſubeſt, & ſub illo curam Clauſtri agit, *diſcept.4. num.102.*

SUBROGATIO.

Subrogationem aliorum Religioſorum in locum Patrum Ordinis S. Antonii, cum omnibus iſtorum juribus factam eſſe, quænam verba oſtendant? *diſcept.7. n.64. & 66.* Vid. *Benedictio*, *Ordo*.

SUPERFLUUM.

Superfluum eſt in nova Statutorum Ordinis collectione exprimere, quod Jure communi cautum eſt, *diſcept.6. num.91.*

SUPERIOR.

Per quoſcumque actus à *Superioribus* Ordinis permiſſos præjudicium nullum univerſo Ordini inferri poteſt, *diſcept. 2. num.148.*
Religioſorum Ordinum jura facilè perimerentur, ſi ex facto *Superiorum* minui poſſent, *diſcept. 2. num.109.*
Superior quod venire nequeat ſub Præpoſiti nomine, oſtenditur, *diſcept.4. num 94. & ſeqq.*
Ad *Superiores* regulares pertinet animadvertere in exceſſus Religioſorum, degentium in Collegio, quod ſubeſt eorumdem Regularium curæ, *diſcept. 2. num. 124.*
Superioribus, non Extraneis, noti eſſe præſumuntur Subditorum mores, *diſcept.2. num.66.*
Superiores magis, quàm Extranei, Religioſorum probitatem, & prudentiam norunt, *diſcept.2. num. 187.*
Superioribus generalibus Ordinis magis quàm aliis, ſpectata eſſe poteſt probitas, & prudentia Rectoris, *diſcept.2. num.30., & num.65.*
Superior Regularis quod illicitè, & cum delicto Officialem removere voluerit, præſumi nequit, *diſcept.4. num.50.*
Vid. *Officialis*, *Regularis*, *Remotio*.
Superior Generalis præcipere poteſt, ne Priores Novitios recipiant, niſi eo conſulto, & adprobante, etiamſi Statuta Ordinis id non præcipiant, *diſcept.6. num.151.*
Superioribus majoribus, vel localibus major authoritas, quàm illa Magiſtri Novitiorum eſt reſervata quoad illorum inſtitutionem, & Novitiatus regimen, *diſcept.6. num.166.*
Superioribus Regularium non licet Confeſſiones Subditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſervatum admiſerint, aut id proprio motu petierint, *diſcept.6.num.90.*
Generalis Ordinis S. Hieronymi pollet facultate Capituli generalis quoad diſpenſationem Statutorum Ordinis, *diſcept.6. num.159.*
Tenetur tamen de conceſſis diſpenſationibus rationem reddere Capitulo generali, *ibid. num. 160.*
Generalis Ordinis S. Hieronymi nequit mutare locum pro celebratione Capituli generalis, neque

que hanc ultra triennium differre abſque voto Capituli privati, *diſcept.6. num.161.*
Nequit etiam mutare Deputatos pro Capitulo privato, ſinè conſenſu Viſitatorum generalium, *ibid. num.162.*
Nec mutare Viſitatores generales, deſignatos per Capitulum generale, ſinè conſenſu Capituli privati, *ibid. num.163.*
Nec mittere Literas ad Romanam Curiam circa negotia, ad univerſum Ordinem pertinentia, niſi cum conſenſu Capituli generalis, vel privati, *ibid. num.164.*
Superiorum Regularium electio per vota ſecreta facienda eſt, *diſcept.6. num.106. & 107.*
Superioris generalis electio à quibus fiat in Ordine S. Hieronymi? *diſcept.6. num.5. 84. & 87.*
In Ordine S. Hieronymi electus in *Superiorem* generalem, cogi poteſt ad id munus acceptandum, *diſcept.6. num.89.*
Ad *Superiores* Regulares pertinet electio Rectoris Collegii, cujus adminiſtratio Religioſis demandata eſt, *diſcept.2. num.170.*
Electioni *Superiorum* Religioſæ domus extraneos Prælatos immiſceri, prohibent Sacri Canones, *diſcept.2. num.249.*
Superiorum Ordinis Scholarum Piarum electio pertinet ad Præpoſitum Generalem cum voto deciſivo Adſiſtentium, *diſcept.2. num.176.*
Rectores Seminarii Romani, Collegii Germanici, aliorumque ſimilium à *Superioribus* Regularibus eliguntur, *diſcept.2. num.183.*
Fundator Collegii declarans, Religioſos in eo degentes vivere debere juxta Ordinis Regulas, eos correctioni ſuorum *Superiorum* ſubeſſe voluit, *diſcept.2. num.125.*
Vid. *Adminiſtratio*, *Collegium*, *Electio*, *Rector*.

SUPPLICANS.

A *Supplicantibus*, vel ad eorum ſuggeſtionem in Literis Apoſtolicis factæ enunciationes, non probant, *diſcept.1. num.84. & 94.*
A *Supplicantibus*, vel ad eorum ſuggeſtionem in Literis Apoſtolicis factæ enunciationes dignitatis, tametſi antiquæ, non probant, *ibid. num. 85.*

SUPPRESSIO.

Suppreſſionis titulus ex derogatione Literarum Apoſtolicarum ſuppreſſionis Ordinis reducitur ad non titulum, *diſcept.2. num.96.*

SYNODUS.

Diœceſanas *Synodos* dummodo Sacris Canonibus non adverſentur, exequendas, præcipit Sacra Congregatio Concilii, *diſcept.6. num.71.*

T

TAXILLORUM LUDUS.

Vid. *Ludus*.

TESTAMENTUM.

Ex *teſtamento* nemo plus ſibi vindicare poteſt, quàm quod Teſtator dederit, *diſcept.2. num.3.*

TESTARI.

Habilitas *teſtandi* de Bonis Eccleſiaſticis non prodeſt perſonæ incapaci ad teſtandum, *diſcept. 3. num.90.*
Privilegium Conclaviſtarum *teſtandi* de reditibus Eccleſiaſticis non prodeſt Militi, *diſcept. 1. num. 89.*

TESTATOR.

Teſtatoris voluntas meliùs, quàm aliis, perſpecta eſt Executoribus teſtamentariis, *diſcept.2. num. 189.* Vid. *Voluntas*.

TESTIMONIUM.

Teſtimonio Epiſcoporum, aliarumque ſublimium perſonarum maximè deferendum eſt, *diſcept. 1. num.194.*
Epiſcoporum *teſtimoniis* de Beneficii ſtatu pluries iteratis deferendum eſt, *diſcept.1. num.175.*
Teſtimonio Capituli, ſivè Canonicorum in rebus, ad ipſos, eorumque Eccleſiam pertinentibus, deferendum eſt, *diſcept.1. num.192.*
Præſertim, ſi alia ſuppetunt adminicula, *ibid. num. 193.*
Teſtimonia probitatis, ac idoneitatis nullo numero habenda ſunt, quoties vaga ſunt, & generica, *diſcept.4. num.56.*
Teſtimonium alicujus, licèt eximii Scriptoris non ſufficit, ut conſtabilita obſervantia dici queat, *diſcept.4.num.31., & num.35.* Vid. *Teſtis*.

TESTIS.

Teſtibus fidem maximam comparat cauſſa ſcientiæ, ab eorum officio deſumpta, *diſcept. 7. num. 13.*
Teſtibus maximam fidem conciliat nobilitas, *diſcept.7. num.14.*
Item Sacerdotale munus, *ibid. num.15.*
In dignitatis quæſtione, an ea alicui Beneficio competat, deferendum eſt *teſtibus* veriſimiliter informatis, *diſcept.1. num.191.*
Teſtibus optimè probatur particularis conſuetudo, *diſcept.7. num.54.*
Teſtis conſanguineus alicui de cætu contrario, hujus favore non probat, *diſcept.7. num.22.*
Teſtes vilis conditionis, atque addicti alicujus ſervitio, à teſtimonio pro eo ferendo repelluntur, *diſcept.7. num.40.*
Maximè, cum quæritur de conſuetudine, *ibid.*
Nullam meretur fidem Teſtis varius, inconſtans, atque inveriſimilis, *diſcept.7. num.34., & num. 37.*
Teſtes ut immemorabilem probent, debent ſinguli

guli explicitè deponere cum omnibus requiſitis ad illius probationem, *diſcept.7. num.32.*
Aliter eorum dicta nec conjungi poſſunt, *ibid.*
Teſtium ætas ad immemorabilem probandam debet eſſe annorum quinquaginta quatuor, *diſcept.7. num.10. 16. & 31.*
Ad probandam immemorabilem per *Teſtes* requiritur, eos ab ineunte ætate certiores fuiſſe factos tum videndo, tum audiendo, *diſcept.7. num. 11.*
Teſtes ut immemorabilem probent, oportet, eos nedum vidiſſe, ſed ita etiam audiviſſe à ſuis Majoribus, qui faterentur, idem ſe ab aliis accepiſſe, *diſcept.7. num.17., & 18.*
Teſtis ad probandam immemorabilem, requiritur, quod ita obſervari viderit ſpatio quadraginta annorum, *diſcept.7. num.21., & 29.*
Nec eam probat, qui quatuor annis abfuit, *dict. num. 21.*
Aut qui ſæpiſſimè, *ibid. nu. 28.*
Teſtibus aſſumptis ad probandam immemorabilem, nequit dici ſaltem probata alia brevioris temporis conſuetudo, *ibidem num. 42.*
Teſtes tum in dicto, tum in perſona exceptionem patientes, immemorabilem non probant, licèt cum omnibus illius requiſitis deponant, *diſcept. 7. num.33.*
Maximè, ſi contrà alii concurrant Teſtes, magis idonei, ac digni, *ibid. num. 34.*
In conflictu *Teſtium* præferendi ii ſunt, qui ajunt, vidiſſe contrarium ejus rei, de cujus conſuetudine quæritur, *diſceptat. 7. numer. 37.*
Teſtes de affirmativa, aliis de negativa deponentibus ſunt præferendi, *diſcept.7. num. 36.*
Teſtium depoſitio negativam ſimul & affirmativam conjunctam habet, ſi aſſerant, uſum benedicendi animalia ſemper in aliqua Eccleſia viguiſſe, &, nonniſi à decem annis in alia Eccleſia ſervari illum cæpiſſe, *diſcept.7. nu.37.*
Iidemque prævalent teſtibus, ſolùm de affirmativa deponentibus, *ibid.*
Vid. *Benedictio*, *Conſuetudo*, *Immemorabilis*.

TITULARIS.

Titulari, & Eccleſiæ maximum præjudicium parit facultas Penſiones transferendi, *diſcept.3. num. 17.*

TITULUS.

Titulum dignitatis probant plures enunciativæ Summorum Pontificum, *diſcept. 1. num. 58.*; Vid. *Dignitas*.
Clandeſtinis actibus nulla conſtitui valet conſuetudo, nulluſque adquiri *titulus*, *diſcept. 7. numer. 79.*
Titulorum diſtinctio inter Superiores, & inferiores adhibenda, *diſcept.6. num.133.*

TOTUM.

De *toto*, ac de parte, quoties inter utrumque diverſa intercedit ratio, diverſum fertur judicium, *diſcept.2. num.161.*

TRANSLATARIUS.

Penſionis transferendæ facultas certò probanda eſt à *Translatario*, *diſcept.3. num.4.*

TRANSLATIO.

Translatio Penſionis eſt odioſiſſima, *diſcept. 3. num. 143.*
Et ſtrictiſſimè intelligenda facultas eam transferendi, *ibid. num. 144.*
Translatio Penſionis difficillimè ſolet, ac debet concedi, *diſcept.3. num.17.*
Nec niſi Cardinalibus, aut aliis perſonis, de Apoſtolica Sede benemeritis, *ibid. num. 18.*
Nec umquam conceſſa cenſetur, niſi fuerit expreſſa, *ibid. num.19.44., & 61.*
Translatio Penſionis ut valeat, docendum eſt à Translatario de legitima transferendi facultate, *diſcept.3. nu.136.*
Translatio facta abſque legitimâ facultate, Penſionis extinctionem impedire nequit, *diſcept. 1. num. 3.*; Vid. *Gratia*, *Penſio*.

EMINENTISSIMUS TURRECREMATA.

Eminentiſſimus *Turrecremata* Regularum Ordinis Sancti Benedicti Commentator, *diſcept. 4. num.20.*

V.

VERBA.

V*Erba* merè ſuppoſitiva non probant, *diſcept. 1. numer. 70.*
Præſertim, quando agitur de immutando Beneficii ſtatu, *ibid. num.71.*
Verba præſuppoſitiva nihil diſponunt, niſi de re præſuppoſita aliundè conſtet; *diſceptat. 2. num. 208.*
Verba Papæ nominantis aliquem ſub titulo dignitatis, non tribuunt dignitatis jus, quando ſunt ad alium finem directa, *diſcept. 1. num. 90.*
Si verò alium effectum habere nequeant, tunc veritatis præſumptionem inducunt ſaltem in illa cauſſa, cujus occaſione verba eſſent prolata, *ibid. num.91.*
Sub *verbis* generalibus diſpenſatio à bigamia non comprehenditur, *diſcept.3. num.62.*
Ex quibus *verbis* colligatur, liberam adminiſtrationem Collegii Religioſis datam fuiſſe? *diſcept. 2. num.169.*

Quæ-

Quænam *verba* oſtendant, ſubrogationem aliorum Religioſorum in locum Patrum S. Antonii cum omnibus iſtorum juribus factam eſſe? *diſcept.* 7. *num.* 64., & 66.
Verba = , & *inſuper Conclaviſtis præfatis* = intelligenda ſunt de Conclaviſtis, in priori oratione nominatis, *diſcept.* 3. *numer.* 54. 175., & 234.
In Literis Apoſtolicis, continentibus derogationem alicujus Conſtitutionis, adijci ſemper conſueverunt clauſulis derogatoriis *verba* = *Illis aliàs in ſuo robore permanſuris* =, *diſcept.* 2. *num.* 244.; Vid. *Clauſula*.
Verba = *Per Rectorem, ex prædictis Patribus eligendum* = præſeferunt utrumque jus, activæ, & paſſivæ electionis, *diſcept.* 2. *num.* 173.
Enunciatio Primiceriatus, tamquam dignitatis, per verba *quia nobis nuper exhibita petitio continebat*, non probat, *diſcept.* 1. *num.* 96.
In enunciatione facta à Papa ſecundum id, quod *exhibita petitio continebat* ſubintelligitur, etiamſi deſit clauſula: *ſi preces veritati nitantur*, *diſcept.* 1. *num.* 97.
Verba = *Quod præmiſſa ſufficienter, & expreſſè commutamus* = diſpoſitionem coercent ad cauſſam expreſſam, *diſcept.* 2. *num.* 224.
Verbum = *Relinquo* = æquè ſignificare poteſt conceſſionem novi juris, ac præſervationem veteris, *diſcept.* 2. *num.* 206.
Verbum = *Relinquo* = in ultimis voluntatibus inſtitutionem, vel Legatum ſignificat, *diſcept.* 2. *num.* 141.
Extra ultimas verò voluntates ſignificat donationem, aliumque ſimilem actum inter vivos, *ibid. num.* 142.
Verbum = *Relinquimus* = ſignificat quemcumque diſponendi modum, *diſcept.* 2. *num.* 139.
Nec ſolùm refertur ad conſervandum jus priſtinum, ſed etiam ad adquirendum jus novum, *ibid. num.* 140.
Enunciatio in Literis Apoſtolicis præſumitur facta ad Supplicantis ſuggeſtionem, ſi adſint verba = *Sanè nuper exhibita petitio continebat* =, *diſcept.* 1. *num.* 93.
Per verba = *ſicut ſe habet fide dignorum aſſertio* =, non videtur Papa probare, & adfirmare, *diſcept.* 1. *num.* 95.

VICARIUS.

Vicariorum, & Priorum electio ſpectat ad quodlibet Monaſterii Capitulum, *diſcept.* 6. *num.* 156.
Legi præſcribenti, ne *Vicarius* eligi poſſit in Procuratorem Capituli, famulatur altera, ne Vicarius renuncians Vicariatui intra ſemeſtre, electionem Procuratoris præcedens, ad id munus aſſumi poſſit, *diſcept.* 6. *num.* 150.
Æquiſſima eſt Lex adimens facultatem removendi *Vicarios*, inconſulto Superiore generali, *diſcept.* 6. *num.* 149.

VIDUA.

Vidua non conſervat, niſi impropriè, & fictè prærogativas viri prædefuncti, *diſcept.* 5. *num.* 49.
Et tranſeundo ad ſecundas nuptias, prærogativas illas amittit, ac ſi numquam habuiſſet, *ibid. num.* 50.

VISITATIO.

Viſitationum enunciationes Beneficium ſimplex eſſe, probant, *diſcept.* 1. *num.* 185.
In *viſitatione*, Epiſcopi, ſtatum Eccleſiarum, & Beneficiorum præcipuè inquirunt, *diſcept.* 1. *num.* 186.

VISITATOR.

In Ordine S. Hieronymi, quotieſcumque generalis *Viſitator* Prioratum adipiſcitur, eo ipſo vacat munus Viſitatoris generalis, *diſcept.* 6. *num.* 88.

UNIO.

Unio æquè principalis res unitas unum, & idem non efficit, *diſcept.* 2. *num.* 157.

UNIVERSITAS.

Quod *Univerſitas* facit ſecundùm ſua Statuta, non revocatur per Præſulem, *diſcept.* 6. *num.* 60.

VOLUNTAS.

Tacita hominis *voluntas* erui debet ex argumentis, neceſſariò eamdem evincentibus, *diſcept.* 2. *num.* 58.
Tacita *voluntas* in iis, quæ ſunt contra juris regulas, non eamdem vim habet, ac expreſſa, *diſcept.* 2. *num.* 57.
Voluntatis commutatio, ceſſante cauſſâ, ob quam facta eſt, & ipſa ceſſat, *diſcept.* 2. *num.* 219.

URBANITAS.

Actus *urbanitatis* Capitulo obeſſe nequit, *diſcept.* 1. *num.* 226.
Ad actum *urbanitatis*, & honorificentiæ referenda eſt ceſſio dignioris loci ſemel facta Primicerio à Capitulo, morem gerente Archiepiſcopo, qui id optabat, *diſcept.* 1. *num.* 225., & 227.

USUS.

Ex non *uſu* facultatis quantumcumque temporis effluxerit, nullum jus, & nulla poſſeſſio adquiritur, *diſcept.* 4. *num.* 36.
Uſu, & obſervatione Legis dignoſcitur ejus rectitudo, & probitas, *diſcept.* 6. *num.* 132.

UXOR.

In *uxorem* ducere publicam, & famoſam meretri-